

POP RATNA DJELA

Sabrani članci, opservacije, 34 komentara

SALMEDIN MESIHOVIĆ

Sarajevo, 2013

Salmedin Mesihović

POP RATNA DJELA. Sabrani članci, opservacije, 34 komentara

Izdanje:

Prvo

Sarajevo, 2013

Elektronsko I. izdanje

CIP - Katalogizacija u publikaciji

Nacionalna i univerzitetska biblioteka

Bosne i Hercegovine, Sarajevo

821.163.4(497.6)-92

MESIHOVIĆ, Salmedin

Popratna djela : sabrani članci, opservacije,
34 komentara [Elektronski izvor] / Salmedin
Mesihović. - Sarajevo : Filozofski fakultet, 2013.

- 1 elektronski optički disk (CD-ROM) : tekst,

slike ; 12 cm

Biografija: str. 253. - Nasl. s naslovnog ekrana.

COBISS.BH-ID 20800518

SALMEDIN MESIHOVIĆ

POP RATNA DJELA.
Sabrani članci, opservacije, 34 komentara

Sarajevo, 2013

"Upoznali su istinu i sada se moraju boriti kako bi je održali živom, nijedna vlast ih ne može zaustaviti u tome."

1. Sabrani članci

1.1 Kraj Zapada

Oswald Spengler, jedan od najvećih njemačkih, europskih i svjetskih historičara i mislilaca, pod utjecajem katastrofe I. svjetskog rata je napisao i objavio djelo „Propast Zapada“ (*Der Untergang des Abendlandes, The Decline of the West*), u kome izlaže svoju teoriju o cikličnom razvitku ljudske kulture... civilizacije dolaze i prolaze. Spengler je racionalno zaključio kojim putem se započela kretati civilizacija koja se naziva „zapadnom“. Ova civilizacija je nastala transformiranjem srednjovjekovnog društva zapadne i centralne Europe i svoj dominirajući zenit, nakon stoljeća uspona, doživjela je u periodu uobičajeno nazivanom „*Belle Époque*“ (otprilike od 1870. do 1914. god.). Ako je I. svjetski rat označio početak propasti moderne Zapadne civilizacije, onda je augustovski rat 2008. godine na Kavkazu označio i simbolički Pad Zapada i završetak historijskog procesa koji je trajao u toku XX. st. i početkom XXI. st., a koji je vodio dekadensu te civilizacije.

Mala Gruzija postala je žrtva igre velikih sila, ali u prvom redu neracionalne politike sadašnjeg rukovodstva USA i njihovih trabanata. Ona je u strateškim planovima USA bila jedna od okosnica, uglavnom radi naftovoda koji kroz nju prolazi. Gruzija je bila i poligon i „bušističke ekspanzije“, procesa kojim je sadašnja USA administracija, i oni koji ideološki i ekonomski stoje iza nje, željela da zagospodari glavnim energetske resursima na Planeti. U okviru tih strateških planova ona je trebala biti oslon i na američku bliskoistočnu politiku. Taj oslon je trebao biti usmjeren i prema Rusiji i prema Iranu. Savjetnici, instruktori, naglo i enormno uvećavanje vojnog budžeta, kao i slatkorječivost usmjerena prema gruzijskom sadašnjem predsjedniku bila je ustvari samo obična zavjesa totalnog promašaja. Sam Sakašvili je opijen američkim snom, što ne treba čuditi ako se poznaje njegov background, školovanje pa i porodica. Međutim, riječ je o jednoj nekometentnoj osobi, koja izgleda nema ništa protiv da njegova zemlja bude obična moneta za potkusurivanje velikih sila. I tako je započeo rat. Brzom, vrlo djelotvornom, kirurški preciznom vojnom akcijom koristeći vrlo mali dio svoga arsenala i sa relativno malobrojn timer snagama Rusija je u potpunosti za nezamislivo kratko vrijeme slomila vojnu silu Gruzije, koja je kao eto obučavana i naoružavana po američkim standardima. Ovaj rat je samo kulminacija procesa koji mnoge zapadne vođe nisu vidjele. Samozadovoljna i opijena svojom navodnom nadmoći i arogancijom zapadnjačka društva su se pokazala

kao obični tigar od papira. Zapad je pokazao svijetu da je pao. Bušistička ekspanzija je bio samo labuđi pjev jednog svijeta, ogrezlog u totalnom dekadensu i njena ekspanzija i pored velikog zamaha sada ne samo da stagnira, nego se povlači. Razlozi tome su isti oni koji su doveli do propasti druge civilizacije a to su : prevladavanje konformizma, napuštanje odgovornosti, demografski pad, postupno napuštanje tekovina racionalizma, prosvjetiteljstva, preduzimljivosti, progresivizma i prepuštanje umišljenosti, samozadovoljstvu, hedonizmu, pohlepi, fantaziji i mistici.

Čini se kao da je taj čitav svijet ustajao i da su nove generacija napustile vrijednosti onih generacija koje su izgradile Europu i Anglo-Ameriku kao najnapredniji dio čovječanstva, njegovu „parnu lokomotivu“. Britanija, Francuska, Njemačka nisu više nikakve sile, i kao takve ih treba i vrednovati i tretirati. Njihov utjecaj proizlazi samo iz historijske tradicije i ničega više. Jedino još su ostale USA, ali pitanje koliko će i one uspjeti da još održavaju prilično poljuljanu dominantnu poziciju u svijetu. Uspješna imperijalna vladavina se zasniva na tri stuba : viziji, odgovornosti i privilegijama. Da bi imperij mogao funkcionirati sva tri stuba istovremeno i u punoj snazi moraju pulsirati, i kada se zaboravi održavati prva dva spomenuta stuba, imperij definitivno prelazi u proces deklinacije i konačnog kraja. Zadnje dvije dekade američke prevlasti su samo primjer šta se dešava kada se stubovi vizije i odgovornosti ne održavaju. Historijski gledano monopolnost USA je bila vrlo kratkotrajna, najviše radi toga jer se zasnivala na tome da se uzimaju samo privilegije hegemonije. I sada kada je njihova hegemonija nepovratno nestala, ostala im je samo arogancija i zavist i ništa više. To najbolje pokazuju kada traže i najmanji izgovor da umanje pobjede Kine na Olimpijskim igrama. Ali sadašnja kriza je pokazala nešto drugo, Zapad je ostao potpuno izoliran od strane čitavog svijeta. Svijet niti ijedna imperija se ne mogu zasnivati samo na činjenici „Novac je bog i sve je moralno ako se može doći do njega“. Planetom sada „marširaju“ nove sile i u ekonomskom i u političkom i u kulturnom pogledu, a to su Kina, Rusija, Indija i Brazil. Ovo je stoljeće ovih zemalja. Pet velikih zvijezda se ocrtalo na nebu XXI. st. i njihova riječ i uloga će biti dominirajuća za sudbinu čovječanstva i rodne Planete u ovom stoljeću. U ovom trenutku „najsimpatičniji“ je Brazil sa svojim sposobnim i karizmatičnim ljevičarskim predsjednikom Lula da Silvom. Ali to je samo zato što je Brazil još uvijek u statusu proto-sile. Vidjećemo kako će se ponašati kada postane prava sila, hoće li tada biti sličan bezskrupuloznoj bušističkoj USA ili hladnoj i brutalnoj putinovskoj Rusiji. Treba se nadati da će Brazilci ipak na vrijeme shvatiti sve mane vođenja imperijalističke politike zasnovane samo na pohlepi.

Nekadašnja politika nesvrstanosti, koja je u periodu bipolarnosti i hladnog rata bila najbolje rješenje kako bi zemlje u tjesnacu između velikih sila pokušale da sačuvaju kakvu takvu nezavisnost, više nije moguća, ona je umrla skoro prije dvije decenije. U vremenu kada se događa smjena civilizacija prateća pojava su velike turbulencija i

prestrojavanja u svim aspektima života i pojedinaca i zajednica. I gdje smo tu mi, u tome košmaru historijske prekretnice. Zemlje Zapadnog Balkana i općenito ovog jugoistočno europskog poluotoka nalaze se u okvirima zapadnog imperija, ali na njegovim krajnjim granicama, u zoni u koju je već polako počeo prodirati ruski politički i posebno ekonomski imperijalizam. Nivo njihove autonomije i prava odlučivanja u odnosu na imperije je vrlo nizak, tako da se sa pravom može govoriti o visokom stupnju političke, ekonomske i kulturne potčinjenosti, skoro ropskog karaktera. Jugoistočno europske zemlje su najobičnije monete za potkusurivanje, sa marionetskim lokalnim vladama, i oblasti izvlačenja resursa i ljudi. Takvom stanju je doprinijela iznimna partikularizacija prostora, njegova unutarnja podijeljenost, korumpiranost lokalnih predstavnika i općenito kancerogeno stanje korupcije u društvu, totalna propast i nefunkcioniranje ne više državnih struktura nego društva u cjelini. Problem je što u vremenu kada propada jedna imperija, a rađaju se nove imperije sa svojim civilizacijskim sustavima i vrijednostima, ustvari najviše stradaju oni mali, posebno ako se nalaze na tektonskim rasjelinama sudara imperijalnih ploča. Tu u prvom redu dolaze u obzir Balkan, Kavkaz i Bliski i Srednji Istok. Vrlo je realna opasnost za male zajednice na ovim prostorima da se rasprše u historijskim bespućima i tako iščeznu kao prepoznatljive i funkcionalne pojave. Spas se kao po pravilu traži u još jačem vezivanju za imperijalnog gospodara, što je potpuno pogrešna politika na duge staze. Velike sile imaju svoju logiku djelovanja, svoje interese koji znatno prevazilaze shvatanje interesa majušnih, partikularnih zajednica (bez obzira koliko one bile samoljubive i arogantne). Nada da imperijalističke sile poštuju i vrednuju majušne balkanske zajednice kao saveznike, partnere ili prijatelje je iluzija. Imperijalističke sile majušne zajednice mogu doživljavati samo kao sluge i podložnike, metaforički rečeno majušne zajednice Balkana su obični sitni novac za razračunavanje. I USA i Rusija i države jalove EU i Kina mogu biti samo apsolutistički gospodari i ništa više i ništa bolje one jednostavno ne mogu biti; to je bitni aksiom historijskog razvitka. U konačnici svako nazovi „savezništvo“ sa određenim imperijalizmom, a u praksi najobičnije sluganstvo uvijek vodi ka propasti. I zato je bolje za prijatelja imati Zambiju, nego oligarhijsku USA ili apsolutističku Rusiju, jer je prijateljstvo Zambije iskreno i pravo. Rješenje nije ni prelazak na kolosjek tradicionalizma, fundamentalizma i konzervativizma, kao što to pokušavaju učiniti pojedine zajednice koje se zatvaraju u sebe. Tako se one postupno otuđuju od okruženja, samoizoliraju i prepuštaju unutarnjem dekadensu. Stare religije su izgubile smisao dogmatske sadržine koja je prilično relativizirana historijskim progresom, a prazni prostor pokušavaju popuniti new age religioznost, kao što su scijentologija, damanhur, piramidiotija i mnoge druge sekte. New age religioznost sa svojim aktivnostima, iti „učenjima“ i dogmama jednostavno nije dostojna da bude nova kolektivna savjest i svijest čovječanstva.

Koliko god to zvučalo utopistički, jedino rješenje za balkanske i podunavske male zajednice je njihovo jedinstvo. Svaka od tih zajednica je i previše malena da bi mogla

sama ostvariti bilo kakav progres. Kao takve one postaju leglo za ispoljavanje najnižih i najmračnijih strasti čovjeka. Savršeno okruženje za kriminal i korupciju. Zaostalo tlo na kojem uspijeva i raste samo demagogija, primitivizam i mržnja. Svijet beščašća. Takvo stanje u potpunosti odgovara imperijalističkim planovima, jer su otporne snage uslijed razarajućeg djelovanja autarkičnih elita prilično oslabile, i crpljenje resursa je samo tehničko pitanje, a nipošto lokalnog suprostavljanja. Da bi se znači to prevazišlo, potrebno je uspostaviti to jedinstvo čitavog niza zajednica koje se naslanjaju na osnovicu koja povezuje dva nekadašnja carska grada Beč – Istanbul. Naravno, da bi se uopće pristupilo realizaciji ovoga projekta potrebno je da i ljudi i zajednice sa ove osi dožive unutarnju katarzu, preobražaj i da se oslobode strahova i taloga kolektivnih i individualnih trauma. Da oslobode i otvore i svoju svijest i svoju savjest, ali i da postanu odgovorniji, humaniji, progresivniji.

Ta Unija bi odgovorila i novim potrebama i zahtjevima ljudi. Informacije i komunikacije bi premrežavale i povezivale kompletan prostor. Privredne, kulturne, intelektualne i druge potrebe ljudi bi se lakše ostvarivale. Što manje ograničenja i granica to više interakcije, što kao posljedicu ima brži, svestraniji i bolji razvoj. Takva zajednica bi mogla da bude uzor i za jalove i birokratske strukture Europske Unije čije je nevizionarstvo i neidealizam nanijelo velike gubitke nekad preduzimljivoj Europi. Te strukture su i preglomazne i umorne i bezvoljne i moraju biti zamijenjene vitalnijim i svježijim i znatno funkcionalnijim institucijama, idejama, vizijama i projektima. To podrazumijeva i da Britanija, Francuska i Njemačka konačno raskinu sa svojim kolonijalnim i megalomanskim mentalitetom, načinom ponašanja, arogantnim odnosom i rječnikom i postanu svesni svoga stvarnog statusa i utjecaja u svijetu. Ta jedna Balkansko – Podunavska zajednica bi mogla biti i okosnica te nove Europske ili Euro-mediteranske Unije, ravnopravnih građana i zajednica.

1.2 Ujedinjenje ljevice ili propast u vladavini maligne desnice

Posljednja godina je svjedokom konačnog sunovrata neoliberalnog kapitalističkog poretka, koji je skoro tri decenije dominirao svjetkom pozornicom. Kao što nije adekvatno znala dočekati informatičko-tehnološku revoluciju, tako BiH još lošije se suočava sa posljedicama sloma neoliberalizma. Teško je očekivati od jedne podijeljene zemlje sa čitavim „okeanom“ unutarnjih predrasuda i strahova, do srži korumpirane i sa uništenom privredom i opljačkanom imovinom, sa ruiniranom srednjom klasom i radništvom dovedenim na rub gole egzistencije da bude zaobiđena od trenutnih svjetskih procesa. Vladajućem i dominirajućem sustavu koji je kombinacija kolonijalno-izrabljivačke strane elite oličene prvenstveno u stranim bankama (poglavito austrijskim) i stranim koncernima i domaće maligne desnice, oličene u kriminaliziranim,

nekompetentnim, skoro kolaboracionističkim krugovima i pojedincima, jednostavno nije stalo da BiH sa svim svojim sastavnim dijelovima uspije se odhrvati i sadašnjim nedaćama i narastajućem valu recesije i ekonomske krize. I ako se ovakav sustav zadrži još neko vrijeme, u kome navedeni elementi su pripijeni kao pijavice na ono još uvijek živućeg tkiva nase zemlje, vrlo brzo ćemo se naći na putu bez povratka... u pakao.

Međutim, koliko strani ekonomski i politički protektori, kao i domaći maligni desničari bili krivi za trenutnu situaciju i za mogući put bez povratka... historijsku krivicu će nositi i naša ljevica ako ne prihvati povijesnu odgovornost i preuzme poluge kako bi se spriječila katastrofa. Sadašnja BH ljevica bi se mogla podijeliti na dva dijela : nestranački sektor sačinjen od čitavog niza organizacija (uglavnom vođenih od mladih ljudi) i stranački sektor sačinjen od više političkih partija. Nestranačka ljevica je danas praktično jedini nosilac progresivnih, ljevicarskih tendencija i aktivnosti na terenu. U prvom redu tu treba istaći Pokret Dosta!, zatim Demokratski omladinski pokret (koji je socijalhumanistička opcija), Akciju Građana, pokret Revolt, Gariwo, Društvo Josip Broz Tito, Pokret za socijalnu pravdu, i mnoge druge organizacije koje djeluju na prostoru BiH. I pojedini sindikati vode očajničku borbu za pravdu i dostojanstvo. Za razliku od nestranačkog dijela, na stranačkom polu ljevice stanje je teže, i upravo ta činjenica i olakšava djelovanje i vlast marionetsko-lopovskih struktura. Radničko-komunistička partija BiH je pred gašenjem, Socijaldemokratska Unija je skoro nestala dok je Nasa Stranka još uvijek strukturalno i organizaciono nesazrela i idejno nedovoljno profilirana. Posebna priča je SDP, čija je praksa djelovanja još uvijek na načelima neoliberalne filozofije, i sa nedovoljno demokatičnom unutarnjom atmosferom. Npr. portal SDP-a je vjerojatno portal sa najviše cenzure na internetu, sa brisanjem svakog komentara koji nije ulizivački ili koji se imalo kritički odnosi na stanje i djelovanje pojedinaca u SDP-u. Istovremeno ljevica, posebno ona stranačka, gubi i previše i vremena i energije na međusobna prepucavanja, unutarnje subobe i kalkulacije, međuljudske odnose, politikanstvo, neke sitne dnevnopolitičke kalkulacije i slično.

Međutim, neminovno će se stranačka ljevica morati osloboditi ovih slabosti i stupiti u proces stvaranja zajedničkog fronta i međusobno i sa nestranačkom ljevicom, sada aktivnijom i snažnijom opcijom. Ta ideja zajedništva ljevice i njenog zajedničkog nastupa je jedina nada i šansa za Bosnu i Hercegovinu. To ne mora biti koalicija, dovoljno je postojanje jedne koordinacije koja bi usmjeravala rad ljevičarske misli na zadovoljstvo građana Bosne i Hercegovine. Naravno preduvjet uspjeha djelovanja Udruženog fronta ljevicarskih, demokratskih i građanskih organizacija jeste prevazilaženje osobnih animoziteta, sujeta i ambicija te jačanje unutarnje demokatičnosti a sve radi ideje, općeg interesa i višeg cilja. Oni koji odbiju suradnju i savezništvo neminovno će na sebi ponijeti biljeg povijesne odgovornosti za neuspjeh ideje zvane Bosna i Hercegovina.

1.3 Analiza destrukturalnog sustava

Zadnja dešavanja od 21. II. 2010. god. pred zgradom Federalne vlade, koja je demolirana od strane protestanata i sukob sa policijskim jedinicima predstavljaju ustvari jedan vanjski, pojavni simptom teške bolesti kompletne zajednice. Sama dešavanja pred Federalnom vladom su vrlo slojevita, i ne bi ih trebalo promatrati jednoznačno ili samo u dnevno-političkom kontekstu. Prvi sloj je nesumnjivo odnos prema konkretnom povodu, radi čega su se i održavali protesti. Sljedeći sloj stvarno može predstavljati sukob određenih interesno – oligarhijskih klika, odnosno početak žestoke predizborne kampanje koja bi trebala kulminirati izborima u jesen ove godine. Riječ je možda o sukobu između trenutno vladajuće oligarhije i one suparničke oligarhijske grupacije koja želi doći na vlast, a što se jasno primijeti i u ponašanju određenih medija. Žestina toga sukoba je logična, jer je riječ o borbi nad kontrolom preostale, još uvijek nepotrošene i naslijeđene „porodične srebrenine“, odnosno javnog bogatstva na „bošnjačkom dijelu Federacije“. Da se bude konkretan riječ je o oligarhijama Stranke demokratske akcije (SDA), Stranke za BiH (SBiH) i Saveza za bolju budućnost (SBB). Kada se skine taj strančarski, dnevno-politički sloj sa dešavanja pred vladom na svjetlo dana izbija jedan drugi sloj, a u njime se primjećuje sav bijes i nezadovoljstvo naroda koji nije usmjeren prema rješavanju konkretnog problema (povoda demonstracija), prema određenom pojedincu ili oligarhiji ili stranci, nego primarno prema trenutnom sustavu takvom kakav je. I tu se dolazi do ključnog elementa koji bi mogao objasniti sve ono što se desilo pred zgradom Federalne vlade, ali i što se stalno dešava na našim ulicama, selima i gradovima. Taj sustav dominira ovim prostorima već 20 godina i riječ je o onom političkom, društveno – ekonomskom i kulturološkom uređenju koje je naslijedilo nekadašnje socijalističko samoupravljanje. I činjenica je da za ove dvije decenije on nije pokazao da je funkcionalan, i da je za naše uvjete teško provodiv i neprogresivistički. Riječ je ustvari o jednoj zanimljivoj kombinaciji neoliberalnog kapitalizma, čija rješenja i mentalitet odnosa suštinski dominiraju, i religijsko - nacionalnog fundamentalizma koji uglavnom daje vanjsko, formalističko obilježje. Takva obilježja navedenog sustava su u svim dijelovima BiH, u oba entiteta, u svih deset kantona i jednom distriktu. Zbog svoje suštinske prirode, ovakav „sistemska mastodont“ nije mogao, niti je, a niti će moći izgraditi djelotvorne i prepoznatljive strukture, koje bi mu omogućile funkcionalnost. Tako bi se trenutno dominantno uređenje moglo najbolje opisati kao „destrukturalni sustav“ koji iz sebe producira čitav niz negativnosti. Potrebno je navesti neke od tih negativnosti, proistekle iz višedecenijske „geneze zla“ na našim prostorima, kao što su :

- a) Radikalno socijalno raslojavanje, u okviru čega se pauperizira srednja i radnička klasa.

- b) Pauperizirana radna, plebejska većina se pretvara u masu sa sve manjim pravima, a sve većim obavezama.
- c) Stvaranje i izdizanje novih malih, naglo obogaćenih (tzv. tranzicijskih) elita, koje svoje bogatstvo nisu stekli zakonitim, moralnim niti progresivno - proizvodnim radom i djelovanjem, nego koristeći „sive zone“ tzv. „tranzicijskog poslovanja“, ratno profiterstvo, bliskost sa političkim stranim i domaćim strukturama ili čak i klasični kriminal. U okviru toga je potrebno navesti da ni strani ni domaći kapital u rukama tih elita uglavnom nije proizvodnog karaktera, nego (kod stranaca) bankarskog, uslužnog ili je riječ o posjedovanju nekretnina (kod domaćih oligarhijskih klika).
- d) Te nove oligarhijske elite imaju i aristokratski način ponašanja i na malograđanski način prakticiraju manifestiranje svoga novostećenog bogatstva i moći.
- e) Pošto je nemoguće da ovakav sistem bude funkcionalan i razvojno – progresivan, onda se ta činjenica amortizira sve većim povećavanjem birokratizma, korupcije i demagogijom.
- f) Provomiranje mentaliteta kakistokracije, kao moralno i vrijednosno dopustivog.
- g) U Republici Srpskoj je riječ o autokraciji jednog čovjeka i njegovog neposrednog okruženja.

Iz svega je jasno da zbivanja ne samo kod zgrade Vlade Federacije, nego i općenito val protesta, nezadovoljstva i nemira nisu posljedica rješavanje ili nerješavanja određenog problema, nego direktno i nedvosmisleno proizlaze iz strukturalne greške unutar samog sustava. Posebno mjesto u ovoj priči ima određenje Socijaldemokratske partije BiH. Stranačke oligarhije SDA, SBiH i SBB, SNSD (uz svoje trabante), oba HDZ, SDS (sa hipotekom nositelja ratnih zločina), SRS, PDP nemaju niti su ikada imale temeljnu socijalno – ekonomsku i kulturološku teoriju iz koje su proistekle, nego više – manje svoje idejno i ideološko određenje nalaze u improviziranju i prilagođavanju datoj situaciji. Za razliku od njih SDP BiH svoje porijeklo ima u teoriji marksizma, i po svojoj temeljnoj vokaciji trebao bi da zastupa interese radničke klase, pauperiziranih slojeva i svih onih koji su nastradali u tranziciji. Međutim, situacija je znatno drugačija i politika dijela rukovodstva SDP BiH i odnos prema sadašnjem „destrukturalnom sustavu“ se može sa punim pravom smatrati neoliberalnim, pa se i zvanični stav rukovodstva SDP BiH u vezi protesta i trenutnog stanja u zemlji ne može smatrati da je na liniji tekovina ljevičarske misli. Ulaziti u dnevno-političko strančaranje i potpuno svrstavanje uz samo jednu oligarhijsku kliku, radi toga što predsjednik SDP BiH ima personalni sukob sa vođom druge oligarhijske klike definitivno nije rješenje. Ustvari glavni problem svih

stranaka (kao što su SDP, Naša Stranka i Nova socijalistička partija) koje bar načelno pokušavaju da se izdignu iz ove „kaljuže“ jeste to da one to pokušavaju ostvariti tako što pristaju igrati na protivničkom terenu, sa njihovim sudijama i po njihovim pravilima, i naravno pred gledalištem u kojem se u potpunosti nalaze samo protivnički navijači. U takvim uvjetima se ne može očekivati nikakva pobjeda, jedino je moguće da se prilagodite (što su nažalost neki i učinili).

Izlazak iz ovakve situacije se nalazi u otklanjanju strukturalne greške, odnosno promoviranju i izgradnji potpuno novog sustava sa funkcionalnim sustavom, novim moralnim i vrijednosnim načelima i odnosima i institucijama koje postoje radi građana, a ne obrnuto. Zato je potrebno ponuditi cjeloviti program za izgradnju funkcionalnog sustava, a koji bi bio prilagodljiv našim uvjetima i željama. Taj program bi morao biti sveobuhvatan i odnosio bi se i na političke, socijalne, ekonomsko – društvene i kulturološke segmente, ali on u sebi mora sadržavati progresivna, razvojna, demokratska i socijalistička načela. Neophodno je bezpogovorno i bezkompromisno istrajavanje na tome programu, jer bi u suprotnom moglo doći do njegovog kompromitiranja, a posebno je opasno korištenje jezika mržnje, kako bi se populistički dobila kratkoročna popularnost.

1.4 Razumijevanje sadašnjeg „historijskog međaša“

Cjelokupni historijski proces se zasniva i na određenim „međašima“ preko kojih se usmjerava i ubrzava dalji politički, društveno – ekonomski i socijalni razvitak. Nastanak „historijskog međaša“ se uzrokuje čitavim nizom razloga (ekonomski, politički, društveni, socijalni i kulturni procesi; znanstveni progres; vrijednosni i moralni razvitak; stanje resursa; klimatske i ekološke promjene). Kada se određena zajednica suoči sa „historijskim međašem“, ona će se naći u velikom iskušenju. Posebno će se to reflektirati u zajednicama koje funkcioniraju po „destrukturalnom sustavu“, jer je pojava tog „historijskog međaša“ prva vidljiva posljedica njegove defunkcionalnosti. „Historijski međaš“ tako možemo definirati i kao podsjetnik o neophodnim potrebama strukturalnih i sistemskih reformi. Trenutna politička, društveno – ekonomska, socijalna i kulturološka dešavanja, i procesi iz kojih su se oni razvili, jasno oslikavaju da se nalazimo u prijelomnom momentu, na stazi koja nepovratno vodi prema jednom, novom „historijskom međašu“, koji će predodrediti naš razvitak u budućnosti. Kako bi se uspjele „suočiti“ sa iskušenjima, koje donosi dostizanje „historijskog međaša“ potrebno je imati odlično razumijevanje i shvatanje trenutka, odnosno „historijskog međaša“ (u njegovoj cjelosti, uključujući i uzroke, povode, dešavanja, manifestacije, eventualne posljedice) kako bi se moglo u datim okolnostima djelotvorno i uspješno djelovati. U ovakvim vremenima uvijek postoje slojevi, interesne grupacije, pokreti koje bi (na osnovi svojih

idejnih baza ili deklarativnih vokacija) trebale da budu nosilac promjena i rukovođenja procesom prevazilaženja „historijskog međaša“. Međutim, historijske činjenice govore da se u nekim slučajevima te snage i ne snalaze baš najbolje, jer ih ograničava pasivizacija, pretjerani oportunizam ili pretjerano sektaštvo, loša procjena, uhljebljenost u malograđansko shvatanje procesa, zakovanost u dogmatsko – ideološke postavke... itd. Dobar primjer pružaju upravo ruski menjševici ili Ebertov SPD u Njemačkoj koji jednostavno nisu shvatili aktuelnost i potrebe koje iz njega proističu. Posebno loš primjer pružaju socijaldemokratske stranke neposredno pred I. svjetski rat, koje su u velikoj većini podržale ratni poklič svojih ratnohuškačkih vlada i generalštabova. Tako su ta rukovodstva tadašnjih radničkih partija izdale radničku klasu i svoje ideale, odabravši put socijalskizma ili socijalšovinizma. Radi toga i ta rukovodstva snose odgovornost za tadašnju tragediju Evrope. Svjetli izuzetak čine samo mučenik Žan Žores, te neke druge manje radničke i socijaldemokratske partije (npr. Dimitrije Tucović). Bez obzira šta se sve može zamjeriti Vladimiru Iljiću Lenjinu (i njegovom socijaldemokratskom - boljševičkom pokretu), on je u datoj situaciji, posebno za 1917. god. bio potpuno u pravu. On je shvatio kako se situacija razvija, razumio je u potpunosti kontekst pojave „historijskog međaša“, i to je savršeno iskoristio za razliku od svoje socijaldemokratske - menjševičke „sabraće“, socijalrevolucionara (esera), austromarksista... itd. Slično „menjševizmu“ nerazumijevanje „historijskog međaša“ pokazali su staljinisti, koji su u svojoj krutosti najodgovorniji za pad Španske Republike, za razliku od lijevih republikanaca, socijalista, trockista (POUM) i anarhista (koji su shvatili nužnost Narodnog fronta). Inače, staljističko neshvatanje historijskog momenta i njegova paranoidna šizofrenija su doprinijeli velikim gubicima na ljevici (masovne čistke komunističkih kadrova, razbijanje koncepcije Narodnog fronta zbog potpisivanja pakta Molotov – Ribentrop... itd). Politika „Third way“ koja je danas najprisutnija u evropskoj (ne i svjetskoj) socijaldemokratiji isto pokazuje totalno nerazumijevanje sadašnjih historijskih, ekonomskih, socijalnih i kulturnih procesa. Dogmatsko zatupljivanje uslijed provođenja politika „Third way“ (koji je samo šminka socijalizma na licu neoliberalizma) nesumnjivo je kao posljedicu imalo nerazumijevanje trenutnog „historijskog međaša“. Nerazumljivo je zašto se socijaldemokratija „Third way“ toliko arogantno odnosi prema novoj ljevici (koja baštini i sprovodi još uvijek temeljne tekovine), koja danas npr. dominira u Latinskoj Americi. Dobar primjer izbjegavanja saradnje pruža i SPD koji uporno odbija bilo kakvu vezu sa LINKE, što je i rezultat posvemašnjeg poraza SPD-a (sa njegovim „Third Way“ i centralističkim , dogmatskim načelima) na nedavnim njemačkim izborima, a uspjehu opcije koju zastupa LINKE (demokratski socijalizam i pluralna ljevica sa federaliziranom partijom). Gotovo je sigurno da će sličnu sudbinu doživjeti i britanski laburisti.

Sve silnice historijskog razvitka na svjetskoj razini se ogledaju i u domaćim prilikama, gdje je činjenica da jedan dio struktura onih koji bi trebali da budu predvodnici

sistemskih promjena i reformi, ima „menjševičko“ razumijevanje aktuelnog historijskog momenta...a to je shvatanje potpuno pogrešno i neodgovarajuće, pa i neodgovorno jer je suprotno silnicima historijskog progresa. A stanje u zemlji je kritično i to ne u nekom parcijalnom aspektu, nego u smislu konačnog i totalnog dekadensa „destrukturalnog sustava“. Dovoljno je obratiti pažnju na samo neke primjere kao što je to destruiranje domaće industrije i proizvodnje, rasturanje poljoprivredne proizvodnje, slom saobraćajnog uređenja (vidjeti pod Željeznice), i umjesto toga pretjerano koncentriranje samo na uslužne i „zabavljачke“ djelatnosti. O lošem stanju u zdravstvu i obrazovanju (stubovima funkcioniranja neke zajednice) bezpredmetno je uopće tropiti riječi. Uz to provode se tzv. reforme (vidjeti pod Bolonjski proces) i donose zakoni koji su neprovođivi. A zakoni koje je nemoguće provoditi ili koji se ne provode su najgori zakoni, jer samo produciraju kaos. Posebna priča su porezi, jer sadašnji porezi i nameti na građane su ubjedljivo veći nego u vrijeme socijalističkog samoupravljanja, a što je apsurd jer kapitalizam u svome temeljnom načelu promovira smanjivanje poreznih opterećenja. A to što gdje odlazi (bolje reći gdje nestaje) javni novac skupljen iz tih velikih poreznih obaveza je posebno, otvoreno (još uvijek neodgovoreno) poglavlje i pitanje našeg društva. Javni novac je naš novac i to treba znati i uvijek isticati. Svoje mjesto u našoj zemlji zauzima i sve veća (suštinski nepotrebna) birokratizacija i papirologija koja poprima dimenzije orvelovske „1984“ ili priče ispričane u kulturnom filmu „Brasil“. Golemi porezi i prevelika birokratizacija (daleko od potreba učinkovite i potrebne administracije) imaju samo otežavajući efekt po bilo kakav pokušaj poduzetništva i proizvodno – razvojne djelatnosti, jer im oduzimaju dovoljnu količinu kapitala koji bi im omogućio produkciju i poduzetnički duh. Posebno veliki razaralački udar na naše zajednice imaju korupcija i kriminal (ta dva glavna pratioca „geneze zla“), koji su nažalost postali prirodno stanje naših života. Domaće firme – giganti (kombinati, proizvodni sistemi, kompanije) i domaći kapital (koji upravo najvećim dijelom produciraju velike korporacije i kompanije) su prosto isparili u dimnoj zavjesi tzv. „tranzicije“. Zato nas ne treba čuditi da je kompletan bankarsko - finansijski sustav u stranim rukama, i samim tim akumulacija našeg rada (oličena u profitu) se ustvari prelijeva u centre van prostora na kojima se ostvaruje ta akumulacija. Logično je onda očekivati da se naša ostvarena zarada, izražena u vrijednosti viška našeg rada, ne troši i ne usmjerava u domaći razvitak i progres. Tako naš finansijski, proizvodni i resursni dohodak (bolje reći dobit) koristi neko drugi, za zadovoljavanje svojih (po zakonitostima neoliberalnog tržišta) potreba, daleko od matičke teritorije i ljudi koji su ostvarili tu dobit. Svjesno se i proizvodno – razvojne mogućnosti tih zajednica drže na niskom nivou (sa jasno postavljenim ograničenjima) a ako su te proizvodno – razvojne mogućnosti i postojale, one se rasturaju. Cilj je jasan : stvaranje i održavanje običnog tržišta za svoju robu, a koje je samo od sebe nesposobno da postane konkurencija. Zato mi i imamo veliki broj tržišnih centara, neshvatljivo velik za jednu relativno malobrojnu zajednicu,

koja slabo proizvodi. Ne ulazeći u porijeklo osnivačkog kapitala tih tržišnih centara (da li je produkt „sivog tranzicijskog poslovanja“, strani kapital ili regularni domaći kapital), činjenica je da se u njima uglavnom nudi (istina u velikom asortimanu) roba koja nije rezultat domaće proizvodnje – razvojne djelatnosti. Za primjer je dovoljno otići u BBI, Merkatore, Visu, Interrex... itd i samo prebrojati radnje gdje se prodaje tzv. „markirana roba“ iz uvoza, i uvidjeti da je riječ o apsolutnoj nadmoći uvoza. Da bi se ovakvo tržište (a bez razvijanja domaće proizvodnje i razvoja) održalo potrebno je da ono sa svoje strane, uz dobit koju ostvaruje naš rad, ponudi i svoje resurse i sirovine (u našem slučaju šume i energiju, što nam je priroda velikodušno podarila). A kao idejnu osnovu održanja stalne naše tržišne aktivnosti (odnosno kupovanja robe koja dolazi na naše tržište) oblikuje se posebni mentalitet potrošački mentalitet (u pretjeranom i nepotrebnom obimu), stanje uma koje nije racionalističko, niži moralni i vrijednosti sustav, a promovira se malograđanska kultura i pokondirenost. Održanje na nivou neproizvodnog tržišta, resursno – sirovinske baze, sa zaostalijim stupnjem razvitka može imati samo katastrofalne posljedice po jednu zajednicu (osim ako ona sama ne želi da se „zamara“ svojim progresom). Ne treba zaboraviti da je glavni razlog staljinističkog pritiska za vrijeme Informbiroa bila činjenica da je tadašnje jugoslavensko rukovodstvo odabralo put brze industrijalizacije i urbanizacije, protiv volje sovjetskog rukovodstva koje je smatralo da treba ostati na nivou ekstenzivnog ruralnog društva i ekonomike (koje je dominiralo u tadašnjim YU-republikama) kako bi bilo pogodno tržište za robu sa industrijaliziranog Urala (vidjeti pod Bugarska).

Naravno, takva zatucana neproizvođačka zajednica (što je ideal koji nam se sada nameće ne sa staljinističkog Istoka, nego sa neoliberalnog Zapada) može održavati svoje postojanje jako dugo, jer cilj onih koji njom posredno gospodare nije da je uguše, nego da je mogu kontinuirano iskorištavati, cijediti i koristiti za svoje potrebe... ukratko da je tretiraju kao stado stoke ili jato kokoški. Naravno tu se postavlja pitanje da li je nama cilj da budemo racionalni, svjesni, savjesni i odgovorni građanin i radni čovjek ili neki „šminker“ koji pod gelom na frizuri, markiranom majicom, osobnom kvazi i bezrazložnom ufuranošću i sa mlaćenjem „prazne slame“ krije činjenicu da je mali vijak u mašineriji iskorištavanja. Ovakav sustav je nemoguće krpiti, a naši moderni „menjševici“ misle da je to jedino rješenje, jer „destrukturalni“ sustav nema na sebi rupe (koje se mogu zakrpiti) iz jednostavnog razloga što je on sam po sebi jedna velika rupa. Samo je jedno rješenje u ovim uvjetima, a to je zamijeniti čitav sustav Isto tako je potpuno kontraproduktivno se boriti protiv defunkcionalnosti sustava demagoškim mjerama i verbalnom akrobatikom. Isto kao što je neprihvatljivo da mi budemo zaostalo tržište, isto je tako loše zatvaranje u sebe, u neku autarkičnu zajednicu dovoljnu samu sebi ili zabranjivanje uvoza i komunikacije sa svijetom (vidjeti pod ideologija Envera Hodže, ili radikalni oblici maoizma), Novi sustav mora biti otvoren prema vanjskim utjecajima, prema vanjskoj trgovini (ali na ravnopravnim i poštenim načelima), prema

drugim zajednicama jer mi svi, zajedno sa drugim ljudima, činimo ujedinjeni humanitet (svijet povezan i biološkim i socijalnim vezama koje je nemoguće raskinuti). Protiv vanjske dominacije se ne može uspješno boriti zabranama ili pretjeranim šovinizmom i nacionalizmom, nego samo svojim sopstvenim razvitkom, dostizanjem viših nivoa spoznaje, sticanjem novih znanja, odlučnošću, predanošću, marljivošću, visokim moralom i boljim vrijednosnim odnosima, promoviranjem suradnje (na svim poljima od ekonomije do kulture i znanosti) i zajedništva, i naravno zaštitom svojih interesa u smislu da tuđe nećemo – ali ni svoj ne damo. Ali sve navedeno se ne može ostvariti ako se ne razviju proizvodno – razvojni sustav koji bi mogao parirati stranim razvojno – proizvodnim sustavima na ravnopravnim odnosima... u istinskoj tržišnoj utakmici (a ne u smislu neoliberalne kapitalističke prakse potčinjenosti i iskorištavanja). To podrazumijeva i da je svako pretjerivanje u nastupu loše i kontraproduktivno, ali i da je svaki kompromis sa korumpiranim i kriminaliziranim eksponentima sadašnjeg „destrukturalnog sustava“ (makar i u najmanjem segmentu) nepojmljiv jer bi se tako kompromitirala i ideja i borba za izgradnju strukturalnog sustava.

Novi sustav bi morao biti temeljen na sljedećih pet načela : Progresivizam, socijalizam, demokratija, odgovornost, Republika

- I. PROGRESIVIZAM : Osnovna historijska zakonitost jeste da ona zajednica i onaj pojedinac koji se progresivno ne razvijaju u kontinuitetu prvo se izlažu unutarnoj dekadenciji, a zatim i nestanku. Progres se mora i propagirati i manifestirati u svim aspektima ljudskog razvitka, posebno u znanosti.
- II. SOCIJALIZAM : Neoliberalni kapitalizam je bio posljednja faza razvitka kapitalizma i normalno je očekivati da je socijalizam taj koji će ga zamijeniti. I to onaj socijalizam u izvornom smislu riječi, bez zastranjivanja i netačnih tumačenja. Socijalizam koji će nuditi rad i dostojanstven život, a ne biti krinka za milostinju ili nepotrebna socijalna davanja koja vode ka svođenju radnog čovjeka na parazita. Socijalizam u kojem će akumulacija i dobit biti korišteni za potrebe radnih zajednica i onih koji su stvorili taj profit, a ne da se slijevaju u „đepove“ samo onih koji nemaju nikakve veze sa procesom stjecanja dobiti i akumulacije.
- III. DEMOKRATIJA : Lenjinova verzija tumačenja marksizma je napravila samo jednu veliku grešku, a to je da nije shvatila značenje demokratije u izgradnji socijalizma (posebno u zemlji sa tradicijom brutalnog i neprosvjećenog autokratizma). Ali ta demokratija u socijalizmu nije puka simbolika i prevara izvornog smisla demokratije izražena u kvazi višestramačju.

- IV. ODGOVORNOST : Da bi neki sustav bio funkcionalan, on se mora temeljiti ne samo na pravima, nego i na načelu odgovornosti građanina prema javnom interesu, ali i javnih institucija prema građaninu.
- V. REPUBLIKA : Svaki sustav mora imati i politički i institucionalni okvir kako bi mogao funkcionirati. Republika u njenom izvornom značenju kao „javna stvar“ je najbolje rješenje za politički, državni okvir.

1.5 Prijedlozi za rješavanje krize

Konacni i nepovratni slom neoliberalnog poretka ima nesumnjivi utjecaj i na domaći, „destrukturalni“ sustav koji se pretvorio u običnu i političku i društveno – ekonomsku i socijalnu i kulturološku i moralnu i vrijednosnu kaljužu. Sasvim je očekivano da taj tzv. sustav koji još uvijek negativno utječe na naše živote treba kritizirati u svako vrijeme i na svakom mjestu. Međutim, od kritike praktično nema ništa ako se ne ponude i odgovarajuća rješenja koja bi bar na neki način olakšala život običnim ljudima, koji ubjedljivo najviše ispaštaju pod sve većim teretima ovoga „destrukturalnog sustava“. U prvom redu to bi se zasnivalo na regulaciji finansijsko – monetarnog uređenja, koje je u potpunosti u rukama stranih banaka. To bi podrazumijevalo povratak temeljnog monetarnog suvereniteta, što bi se moglo realizirati preko dvije mjere i to :

- a) Ponovnim uvođenjem institucije slične nekadašnjem Zavodu za društveno knjigovodstvo/Zavod za platni promet (nekada čuveni ZDK) i ukidanjem čitavog niza nepotrebnih finansijskih ustanova. Novi ZDK bi bio nezavisna, nestranačka, neideologizirana institucija koju bi vodili samo eksperti.
- b) Sve finansijske transakcije koje obavljaju institucije koje se financiraju iz javnih fondova ili budžeta Države, entiteta, kantona, distrikta Brčko, gradova Sarajeva i Mostara i općina bi se obavljale samo u bankama i finansijskim ustanovama u društvenom, javnom ili u većinskom javnom vlasništvu.

Pored finansijsko – monetarnih mjera išlo bi se i sa sljedećim mjerama :

- c) U kompanijama, korporacijama i firmama koje su prvo na nemoralan način 1994. god. nacionalizirane i tako prenesene iz društvenog vlasništva u državno, a onda izložene tzv. privatizaciji u toku tranzicije i pri tome sustavno upropaštene, bi se omogućilo uvođenje radničkih savjeta/vijeća kao vrhovnih upravnih tijela. Radnicima koji su dvaput već opljačkani, prvo od strane države koja im je nacionalizirala imovinu, a kasnije od tzv. kupaca (u većini slučajeva riječ je o običnim bezskrupuloznim špekulantima i mešetarima), to bi bar mala satisfakcija za svu njihovu patnju i poniženja kojima su izloženi.

- d) Ustanova „upravnih odbora“ se pokazala potpuno promašenom i neadekvatnom i radi toga bi je trebalo ukinuti. Inače tzv. „upravni i nadzorni odbori“ u većini slučajeva niti u stvarnosti upravljaju niti nadziraju, nego su leglo kriminala, nepotizma, nesposobnosti, uhljebljivanja podobnih kadrova, crnih fondova a sve pod krinkom tzv. zakonitosti.

Dati zemlju onima koji je žele obrađivati i kultivirati. Žalosno je da veliki pojasevi zemlje ostaju nekultivirani u okviru poljoprivredne proizvodnje. Radi toga je potrebno pristupiti procesu dodjele zemlje onima koji je žele kultivirati i podsticati intenzivnu poljoprivrednu proizvodnju.

1.6 Europsko proljeće 2010.

Prva majska sedmica će sigurno ostati duboko urezana i zapisana u historiji EU. Na ulicama i trgovima Atene, na kojima vrije već godinu i po kronična buna (još uvijek ne prerasla u revoluciju) 5. maja - srijeda su pale i ljudske žrtve. Bez obzira kako to predstavljali neoliberalni mediji, riječ je o opravdanom nezadovoljstvu radnika, studenata i penzionera jer pod pritiskom totalitarnih institucija kao što je MMF dolazi do ne samo do krnjenja državnog suvereniteta Grčke (jer im strani neoliberalni finansijski moćnici određuju zakone), nego do činjenice da se posljedice krize svjesno usmjeravaju na one koji nisu nimalo krivi, na mase radnih ljudi. Tako obični ljudi, svojim priličnim „zatezanjem kaiša“, moraju ispaštati za loše rukovođenje i stravičnu korupciju u političko – špekulantskim krugovima EU i Grčke. Pohlepna i neodgovorna grčka elita je svojim ponašanjem u zadnje dvije decenije ustvari ne samo uništila ekonomiku Grčke, nego je sopstvenu zemlju dovela na sami rub propasti nezabilježen u 3000 godina historije ove zemlje. A ta tzv. „pomoć“, koja treba doći je ustvari najobičniji kredit MMF i već prilično uzdrmane i poljuljane EU. Novac tzv. „pomoći“ nije usmjeren da se otvore nova radna mjesta, da se podigne poljoprivreda i industrija nego npr. da se zalijeće rupe u deficitu, da Grčka može otplaćivati kreditne rate i naravno na dalje davanje finansijskih podsticaja onima koji su ustvari uništili ekonomiku. Čitava konstrukcija, da nije tragično i žalosno besmislena, bila bi smiješna jer Grčka se prisiljava da uzme kredit, kako bi mogla njime otplatiti rate ranijih kredita.!!!! Antički grčko – rimski historičar bi ovu pojavu jednostavno nazvao „zelenašenjem publikana“, pa je samim tim jasno da rimska historija može puno ponuditi modernom čovjeku da shvati da ljudska pohlepa i glupost ostaju konstanta. Ti naši „moderni publikani“ oličeni u pohlepnim bankama, preko svojih ekponenata (kao to je Angela Merkel) arogantno izjavljuju da Grčka proda svoje otoke, vjerovatno kako bi se na njima mogli i dalje „toviti“ i „uživati“ oni pojedinci koji su svojom pohlepnom, neodgovornom i neracionalnom politikom uništili evropsku ekonomiju. Mnogi tzv. eksperti na „neoliberalnim“ medijima optužuju grčki narod da je

ovakav i onakav, da je lijen, da se previše zaduživao, da nemaju industriju, da hoće da uzimaju još iz evropskih fondova i slično. Ali niko neće reći javnosti (ne zato što to ne zna, nego zato što to ne želi) da je uvođenjem zajedničkog tržišta u EU i zajedničke valute Euro (što je odlična i potrebna stvar za evropski svijet) ali na neoliberalni način i neoliberalnim metodama (što je loša i katastrofalna odluka) grčka ekonomika praktično zbrisana, jer je ona postala žrtvom velikih neoliberalnih korporacija, koje su je pretvorile u obično tržište za svoju robu (koja je jednim dijelom potpuno nekorisna, tipa razna markirana odjeća) ili kao ljetovalište. Krediti su se većinom davali za potrošnju (jer time ustvari omogućavaju stvaranje kulture nekritičkog i nepotrebnog „konzumerizma“), a ne radi unapređenja proizvodnje i industrije (čime eliminiraju održanje i stvaranje konkurencije). Zato što grčka industrija i proizvodnja nisu mogle parirati, grčka ekonomsko – društvena struktura je jednostavno počela odumirati, a Grčka se polako transformirala u ono što nije smjela postati, a to je neprogresivno, neproizvodno društvo. Ali da bi se ta roba mogla i dalje prodavati (a neoliberalni menađeri i eksperti se enormno bogatili), Grčka je namjerno i svjesno pumpana kreditima (bez obzira što ona nije imala više ikakve snage da ih vraća). I kada se dođe do jedne tačke, logičnim slijedom dešavanja taj mjehur od sapunice zvani ekonomika, društvo i politika EU mora puknuti i on je nesumnjivo ovih dana nepovratno eksplodirao i pretvorio se u obični „prah i pepeo“. Tako je Grčka privreda, kao prva u EU, na sebi osjetila isto ono što su decenijama već osjećale latinoameričke zemlje, koje su se gušile u „dužničkoj krizi“. Zemlje južne i srednje Amerike su iz te svoje dužničko-eksploativne pozicije počele izlaziti tek kada su odlučile da mijenjaju sustav, razvlaste domaće oligarhijske elite koje su u bijedi i neznanju držale sopstveni narod (vidjeti primjere Brazila, Venecuele, Bolivije, itd...), ne dozvole dalje uplitanje pohlepnih i arogantnih neoliberalnih korporacijskih i bankarskih moćnika i naravno krenu u razvitak svojih proizvodno – industrijskih kapaciteta i potencijala (uključujući i programe masovne edukacije kao ciljane politike države).

Ali stvar bi bila jednostavnija da je samo Grčka problem, ustvari problem leži u strukturalnom ekonomskom, pa i društveno - političkom uređenju same Unije, i onih njenih okolnih satelita i „trabanata“ koji se formalno nazivaju državama (imaju pravo na zastavu, himnu, reprezentaciju, ali nemaju pravo na svoju ekonomiju i imovinu). Greška proistiće iz dogmatskog pristupa neoliberalizmu, kao jednom sustavu u kojem se ispod „demokratske“, „liberalne“, „zalaganja za ljudska prava“ ljuštura krije jedan od najkonzervativnijih i najperfidnijih eksploatorskih, neokolonijalnih, antiprogresivnih i destruktivnih sustava u ljudskoj historiji. Sustav koji se ustvari zasnivao na prodaji magli i „piramidalnoj strukturi“ jednostavno ima svoj rok trajanja i mora se rasprsnuti. Grčki model slijede i Španija, Portugal, Irska... i te zemlje se u neoliberalnim medijima „posprdnno“ nazivaju PIGS (svinje). Na ovom mjestu je ilustrativno primijetiti da se Irska prije samo par godina u tim istim medijima nazivala „keltskim tigrom“, i da je joj je

trebalo samo par godina da se iz „tigra“ pretvori u „svinju“. Svećenica Kirka iz „Odiseje“ epa nastalog na pratkozorju evropske civilizacije (grčkog porijekla) je ljude pretvarala u svinje, a ovi naši medijski moguli i neoliberalni eksperti su čitavu jednu zemlju „tigra“ pretvorili u „svinju“. Zanima me da li će neoliberalni mediji za lijenost optuživati i Špance, Italijane, Portugalce, Irce, ustvari očekivati je da uskoro svi građani EU postanu optuženi da su lijeni. Novac se i u ovim zemljama, kao uostalom i u drugim neoliberalnim zajednicama, trošio i još uvijek troši na raznorazne gluposti, koje služi samo zadovoljavanju neoliberalnog mentaliteta površnosti i nekritičkog „konzumerizma“. Zato nas i ne treba čuditi da se fudbalski timovi prosto takmiče da kupe igrače dajući za njih stotine miliona eura (koje nekada nabavljaju kreditom), a jedini kvalitet osoba za koje se daje toliko bogatstvo jeste da dobro nogom šutaju krpenu loptu. Ali i tzv. velike EU zemlje imaju problema, pa tako Velika Britanija ima isto golemi deficit...ustvari nijedna EU članica nije se našla van krize, nego su sve (pa i Njemačka) ubačene u vrtlog krize, visokog deficita, dugova. A evropske berze liče na ping – pong meč, jer cijene akcija lete i padaju na sve strane.

I onda se 6. maja - četvrtak (ponovo) urušio Wall Street (i to u sekundi), povukavši sa sobom i azijske berze (7. maja u petak) i još produbljujući pad na evropskim berzama. Bizarno zvući tvrdnja izrečena od kojekakvih eksperata i analitičara na neoliberalnim medijima, da je Grčka ta koja je kriva za slom Wall Streeta, i drugih svjetskih berzi. Izreka da je možda tehnička greška u elektronskom sustavu Wall Streeta kriva za slom te berze, koja je onda povukla i ostale berze u sunovrat, izgleda još blesavijom. Nije gospodo eksperti, za svjetske okvire minijatura, Grčka kriva za slom svjetske ekonomike ili tehnička greška, nego je u greška u političkom i društveno – ekonomskom modelu koji vi protežirate a zove se „neoliberalizam“, i naravno u načinu poslovanja na vašim berzama gdje se bogati na račun špekulacija a ne na račun stvarne trgovine i proizvodnje. Tako se i može desiti da cijene dionica luduju, i kontinuirano padaju. Gospodo eksperti, neoliberalni poredak se ne može popravljati, on se mora mijenjati i već dvije godine taj sustav, koji je upropastio dobar dio čovječanstva, se održava na „intenzivnoj njezi“ (u predsmrtnoj agoniji) sa stalnim infuzijama javnog novca. Zanimljiva je pozornica u USA, gdje sve više raste anti-obamistička (bez obzira sto Obama – i pored određenih reformi - i dalje nastavlja neoliberalnu politiku) opozicija, oličena u „Tea party“. I po već ustaljenom šablonu, američki komentatori uglavnom komentiraju da je za krizu kriva Evropa, potpuno zanemarujući činjenicu da i su problemi počeli na Wall Streetu, a da ubjedljivo najveći ceh uglavnom plaćaju drugi. Sličnu situaciju historija poznaje i iz vremena Velike krize 1929. god. čija je glavna posljedica bilo izbijanje II. svjetskog rata. Ustvari ne bi me čudilo da i za slom ekonomike šekata Dubai i njegove dugove optuže beduinske nomade ili indijske radnike koji u skoro ropskim uvjetima rade u zemljama Arabijskog poluotoka, a ne pohlepne, ogrezle u luksuzu, nemoralu i dekadenciji raznorazne prinčeve, kraljeve, šeke sa ovoga područja i

naravno njihove neoliberalne patrone. Da je čitav ovaj sustav obična prevara, jasno se vidi i iz činjenice da su se podaci o ekonomskom stanju i kapacitetima svjesno frizirali i lažirali, kako bi se u neznanju držali ulagači i javnost. Isto tako, EU „lideri“ sada optužuju agencije za rangiranje da su one krive za slom sustava za koji su odgovorni, jer su loše rangirali pojedine zemlje. Zanima me koga oni to „farbaju“, jer nema toga papira i te analize koja može uništiti održivi političko – ekonomski sustav. Sve što je propalo, propalo je jer je moralo propasti i jer je bilo trajavo. Zanimljivo je kako se uzroci krize lako prebacuju na psihološka stanja ulagača, trgovaca dionica, brokera, kao da „psihologija“ ličnosti (pojedinaца koji su zaposleni na berzi) je ta koja utiče na ekonomiku, a ne proizvodnja, razvitak, industrija, količina uloženog rada.

Ono što zabrinjava u vezi ove krize u Evropi, jeste da se EU birokratska, partokratska vodstva uopće ne snalaze i da se praktično „tresu od straha“. Davno je prošlo vrijeme kada su trećerazredni EU birokrati i eksperti pametovali i uređivali odnose „trabant zemljama“, arogantno (u kolonijalnoj maniri) se odnoseći prema „domaćoj populaciji“. Upravo ovdje se pokazuje sva nesposobnost tih „lidera“ koji su na svojim stalnim birokratskim sesijama (nazivanim samitima da izgleda zvučnije) pored trošenja golemog novca, određivali ko je „dobar“ a ko „loš“ i ko može putovati bez vize u tu obećanu, prezaduženu i slomljenu EU. Jer u duhu evropske proklamirane „slobode kretanja“ nije svako podoban da se može slobodno kretati, neko se i dalje treba patiti i biti ponižavan i maltretiran pred konzulatima i ambasadama, jer po istom EU načelu „*quod licet Iovi, non licet bovi*“ („što priliči Jupiteru, tj bogu, to ne priliči volu, tj. stoci“) neki još uvijek imaju status stoke. A nije nemoguće ni pomisliti i da će ta „stoka“ kasnije u neoliberalnim medijima biti optužena da je počinila grijeh uništivši ekonomiku EU. Ovi tzv. EU „lideri“, ti umišljeni mali „olimpski bogovi“, ne smiju se suočiti sa krizom odlučno, kako bi je sasjekli u njenoj srži, nego pokušavaju preživjeti presipajući iz šupljeg u prazno, što se upravo vidi na primjeru davanja novih kredita kako bi Grčka mogla oplaćivati stare kredite (bolje rečeno kamate, a ne glavicu koja uvijek ostaje). I ti EU „olimpski bogovi“ su odlučili da u potpunosti unište Grčku. Upravo zato što je te EU „lidere“ strah da pokažu prstom u stvarne eksponente krize, u tu neradničku, pohlepnu, eksploatorsku, špekulatorsku kliku, pravo rješenje krize nije na pomolu. Dobar dio tih EU „lidera“ i njihovih stranaka je „pupčanom i krvnom vrpcom“ (ustvari uzajamnim profiterstvom, korupcijom, unosnim poslovima... itd) vezan za centre onih koji su generirali krizu. Partokratska logika većine tih EU samoproglasnih „olimpskih bogova“ ih je zaslijepila i ostavila da bauljaju u besmislu pokušavanja spašavanja onoga što se spasti više ne može. Tako se javni novac iz članica EU kao kredit daje za spas grčke oligarhijske elite, koja otplaćuje kredite drugim, snažnijim neoliberalnim oligarhijama jer njihov profit ne smije trpiti. Tako indirektno se eksploatiraju i prihodi običnih građana EU i koriste za održanje bogastva onih oligarhijskih, neoliberalnih elita koje su i stvorile i kreirale krizu. I umjesto da se kazne oni koji su stvarni krivci (tako što bi oni snosili posljedice krize,

dajući dio svoga bogatstva) i zamijeni sustav koji su oni stvorili i održavali, kažnjavaju se javni fondovi država članica EU. Čitava ova situacija prilično podsjeća na vrijeme „agrarne krize“ koja je bila uzrok propasti Rimske Republike, kada su pohlepni špekulanti i veleposjednici nemoralnim, neodgovornim i nezakonitim ponašanjem stvorili sustav „latifundija“ koji je uništio rimsko seljaštvo, tadašnju srednju klasu. Rimski enciklopedista Plinije Stariji je izjavio „*latifundia perdidere Italiam* (latifundija je uništila Italiju)“, a neki budući enciklopedista i historičar će izreći „neoliberalizam je uništio Evropu“.

Posebno mjesto u ovoj analizi treba posvetiti i Socijalističkoj Internacionali, najsnažnijoj organizaciji koja bi se trebala na pravilan način suprotstaviti neoliberalizmu. Nažalost, kao i u vrijeme početka I. svjetskog rata, Socijalistička Internacionala je izdala i svoje ideje i načela, i radne slojeve i obične ljude (uz časne iznimke). Zar nije grčki premijer Papandreu iz PASOKA (grčke članice SI), za kojeg je istine radi potrebno navesti da je naslijedio prije par mjeseci grčku agoniju od desničarske vlade, ipak i sam „sageo“ glavu pred MMF i finansijsko – bankarskim magnatima i moćnicima i poslao policiju da tuče sopstveni narod koji ne želi pristati na nova zaduženja. Ono što ohrabruje jeste da je grčki sindikat, koji se smatra da je pod kontrolom PASOKA, pod plimom nezadovoljstva svojih članova ipak odabrao pravilnu liniju otpora, a ne stranački diktat, kao i da je dio poslanika PASOKA odbio da glasa za potvrđivanje naređenja koja na aminovanje parlamentima (tim bezličnim tijelima koja samo formalno još predstavljaju narodni suverenitet) šalju ti centri neoliberalnih kontrolora financija. Poraz laburista na izborima u Velikoj Britaniji je upravo rezultat narodnog nezadovoljstva sa politikom „Third way“, tom šminkom socijalizma na licu neoliberalizma. I u Španiji vlada Socijalističke radničke partije je više gubila vremena na zaštiti interesa liberalnih ideja, nego na interesima „rada“, u Mađarskoj je donedavno vladajuća Socijalistička partija bila otvoreni zatupnik interesa neoliberalizma i krupnog kapitala. Veliko je pitanje kako će djelovati i druge članice SI, hoće li ostati poslovično pasivne i pretjerano oportunističke ili će se konačno otrijezniti i priključiti sve većem nezadovoljstvu koje vode raznorazne sindikalne, anarhističke i komunističke (svih mogućih provenijencija od trockista, preko titoista do eurokomunista) organizacije. U Grčkoj su tako pored sindikata, najaktivnije organizacije koje vode proteste dvije parlamentarne ljevičarske – revolucionarne partije (i to tradicionalistička komunistička KKE i koalicija radikalne ljevice SYRIZA koja inklinira idejama eurokomunizma i ljevičarskog pluralizma) i mnoge anarhističke i trockističke skupine. Zato nas ne treba čuditi da je prepoznatljivi simbolički čin ove atmosfere burnog i vrelog „evropskog proljeća“ 2010. god. bilo zauzimanje Akropolja, najvažnijeg simbola evropske civilizacije, koje su 4. maja (utorak) izveli pripadnici tradicionalne grčke komunističke partije KKE (koja je, nažalost, još uvijek zadržala stari sektaški i dogmatski stav). Zidine Akropolja su tako bile prekrivene sa prikazima srpa i čekića, što je nesumnjivo historijski čin koji najavljuje novo vrijeme i na jedan simboličan način

predestinira našu budućnost. Ipak za razliku od ostatka svijeta Evropa ima jednu dobru osobinu, a to je sposobnost unutarnje brze transformacije (uglavnom revolucionarnim putem), a koja se kronično dešava u određenim vremenskim i historijskim razdobljima (1789, 1830, 1848, 1870, 1917, 1968), kada se stare zakržljale grane odrežu kako bi mogle narasti mladice. Evropsko proljeće 2010. god. tako neodoljivo podsjeća na evropsko proljeće 1848. god., koje je imalo dalekosežne posljedice po evropsku i svjetsku historiju.

Ono što se može očekivati jeste kontrareakcija, da ne upotrijebimo termin kontrarevolucija, oligarhijskih moćnika i klika koji će nesumnjivo braniti svoje tekovine, stečene na bezobziran i bezobrazan način. To se može najbolje vidjeti na primjeru medijskog izvještavanja u vezi protesta u Grčkoj i sukoba na ulicama jer se jasno osjeti i cenzura i medijska blokada „slobodnih medija“ u vlasništvu raznoraznih tajkuna i oligarhijskih klika. Informacije cure na kapaljku i teško je saznati kakvo je stvarno stanje na ulicama Atene, a propaganda mašinerija prikazuje demonstrante kao nasilnike, huligane, a grčki radni narod kao ljude koji se bore za neke malograđanske stvari kao što su 13. i 14. plata i održanje „lezihljebovičkog statusa“. Cilj je jasan da se radne mase i njihovi pokreti diskreditiraju u očima javnosti. Zanimljivo je da CNN naprimjer mnogo više pažnje posvećuje padu berze, nego ljudskim žrtvama na ulicama Atene. A čim cijene dionica naglo padaju više se u desnom donjem uglu CNN ekrana (u toku 7. i 8. maja desilo se da se taj mali kut jednostavno prestao da emitira) ne pojavljuju kontinuirani berzanski izvještaji, a umjesto toga se emitiraju optimistički podaci o ekonomici koje izdaju preplašene vladine agencije i reklamni spotovi koji uljepšavaju ove tmurne dane. Kao da smo mala djeca, pa nas se može prevariti „šarenim lažama“. Istovremeno se van zvaničnih medija, ali posrednim putevima, pokušava usmjeriti bijes i ljutnja građana EU na druge smjerove. Oligarhijske neoliberalne klike su spremne na sve kako bi održali svoju finansijsku i imovinsku moć, ili je i dalje širili. Zato nas ne bi trebalo iznenaditi da se u EU pronadu „dežurni krivci“ za tešku situaciju i to u redovima nekih manjina i nekonvencionalnih skupina... pa bi tako mjesto Jevreja u nacističkoj Evropi mogle danas zauzeti raznorazne imigrantske skupine rasute po evropskim gradovima. Isto tako očekivati je i raspirivanje rasne, religijske, nacionalne, etničke mržnje... posebno u redovima malograđanskih slojeva te u masama onih koji ostaju bez posla. Na kraju će se proicirati kaos, pa je logično onda da će se tražiti „čvrsta ruka“ (tako je i propast Rimske Republike porodila Rimsko Carstvo) da situaciju smiri i uredi na novim osnovama. Međutim, potrebno je ukazati na još jedan detalj, koji promiče pažnji analitičara a to je da ne treba isključivati i vanjsku intervenciju kako bi se zaveo u Evropskoj Uniji i njenim „trabant pratiocima“. Ne treba zaboraviti da je na revoluciju 1848 – 1849. god. tačku stavila intervencija Nikolaja I. Romanova i kozačke sablje koje su zavele red u Mađarskoj (tada je poginuo i pjesnik Šándor Petefi). A sadašnji gospodar Kremlja se još uvijek ne oglašava... Ono što se pitam da li su Ronald Regan i Margaret Tačer (praktični

tvorci neoliberalizma) i Fukujama i Huntington (idejni propagatori neoliberalizma) u svojim nacrnjima mogli zamisliti u šta se izrodio njihov projekt, i koje su njegove krajnje posljedice.

Situacija u PIGS zemljama je načelno slično kao u slučaju Zapadnog Balkana (izuzev Slovenije), samo različita u metodama provođenja. Dok je industrijsko – proizvodni potencijal Grčke, Španije, Portugala, Irske, i mnogih drugih EU zemalja uništena tzv. „zajedničkim tržištem“ i sve većim bankarsko – kreditnim zelenišnjem, u našem slučaju dosta razvijeni industrijsko – proizvodni potencijal i njegovi kapaciteti su uništeni brutalnom silom i otvorenim kriminalom i prevarom u toku ratova i tzv. „tranzicije“ (odnosno zakonskim „kriminalom“ oličenim u procesima „nacionalizacije“ društvene imovine, a zatim njene „privatizacije“). Na uništenu industrijsko – proizvodnu strukturu sada su došli enormni krediti koji se neodgovorno uzimaju od MMF i drugih totalitarnih finansijskih institucija, pa imamo enormna zaduženja kao u slučaju Hrvatske. Inače i kod nas je prisutno forsiranje „bezrazložnog konzumerizma“, jer je i ovo područje pretvoreno u plodno tržište koje se crpi i crpi. A krediti se daju uglavnom za potrošnju i to bez ikakve kontrole i nadzora, a ne za proizvodnu djelatnost, radi čega je proizašao i problem žiranata koji isplaćuju tuđe kredite. U BiH i to u oba entiteta i u svi kantonima procjenjuju se da ima 300 000 žiranata koji otplaćuju taj kreditni cirkus koji su kreirale banke u stranom vlasništvu. Nametanje mentaliteta „nekritičkog konzumerizma“ se ogleda i u velikom broju tržišnih centara koji prosto bujaju po Sarajevu, ako gljive poslije kiše. Pošto nemam dokaza ne ulazim u porijeklo kapitala na osnovi kojih nastaju ti tržišni centri. Ali činjenica ostaje da su ipak dva najvažnija i najveća tržišna centra za naše ljude : pijaca Sirano i Velika pijaca na Stupu.

1.7 Odgovor na historijski revizionizam XX. st.

osebno u proljeće svake godine ponovo se „oživljavaju“ duhovi II. svjetskog rata, koji još uvijek imaju traumatično dejstvo čak i za nas, koji smo generacijama udaljeni od ovog historijskog fenomena. To je i razumljivo ako se ima u vidu da je riječ o jednom veliko događaju (iako znanstveno gledajući samo prirodnom produžetku I. svjetskog rata) koji je odlučno determinirao budućnost naše Planete. Upravo zbog njegovog historijskog značenja, pitanje konteksta i dešavanja II. svjetskog rata je i dan danas jedno od najvažnijih „polja u igri“ i ima nesumnjivo dnevopolitičko značenje, koje se nimalo ne smije zanemariti. Ustvari, najviše udjela u oživljavanju duhova II. svjetskog rata ima zanimljivo ona strana koja ga je izgubila na vojničkom i političkom terenu. Riječ je o onome što se redefiniranje historije II. svjetskog rata, ili da se preciznije izrazi o „historijskom revizionizmu“. Cilj stalnog pokušavanja redefiniranja II. svjetskog rata se sastoji u tome da se sudionici rata relativiziraju, i da se tako u krajnjoj konsekvenci

rehabilitiraju nacionalsocijalistički, fašistički i kolaboracionistički pokreti koji su izgubili rat 1945. god. Tako bi na kraju svi postali isto krivi, svi bi bili isto odgovorni i SS čuvari u konclogorima i pripadnici pokreta otpora. To se pokušava primarno „provući“ kroz priču o savezničkim zločinima u II. svjetskom ratu, čime se vrši nesumnjiva zloupotreba i tih žrtava savezničkih zločina (od kojih je dosta bilo i nevinih) kako bi se rehabilitirali notorni zločinci, manijakalne ubice, kreatori čudovišnih i satanskih projekata itd...Posebno se to može vidjeti na primjeru priče o završetku II. svjetskog rata na prostorima ex – YU. Već dvije decenije stalno se priča i priča o partizanskoj osveti u periodu od kraja 1944. god. do zaključno sa sredinom 1945. god., poglavito nad kolaboracionističkim i sluganskim pokretima i pojedincima (onome što bi se nazvalo domaći izdajnici). Činjenica je da je tada stradao veliki broj ljudi, jedan dio i u sumarnim egzekucijama bez suđenja. Da ne bilo zabune, to se dešavalo u svim savezničkim zemljama i vojskama, pa je npr. u Francuskoj izvršen čitav niz pogroma nad onima koji su bili pripadnici višijevskog sluganskog režima i koji su surađivali sa nacistima. Zanimljivo je da se u kontekstu „ratnih zločina“ ne spominju De Gol ili general Leklerk, koji je izravno izdavao naredjenja za sumarna streljanja (bez ikakvog suđenja) pripadnika SS divizije „Charlemagne“, koju su sačinjavali Francuzi pronacističkog opredjeljenja.

Ovom prilikom potrebno je ukazati na sljedeće činjenice :

1. Kada se govori o zbivanjima iz perioda 1944/1945 potrebno je shvatiti razliku između uzroka i posljedice. Partizanska retrozija (osveta) iz navedenog perioda je posljedica, dok su okupacija iz aprila 1941. god., proglašenje sluganskih režima, ustaška i četnička klanja, genocid i etničko čišćenje (i od sluga i od okupatora Nijemaca u sjevernoj Sloveniji i od Italijana u Dalmaciji i otocima), asimiliranje i uništavanje domaćih kultura (Međimurje), odvođenje u logore, odvođenje kao prisilne radnike, silovanje, ubijanje i mrcvarenje partizanskih zarobljenika (posebno ranjenika) uzrok. Jednostavno rečeno uzrok i posljedica ne mogu biti isto, i riječ je o potpuno različitim stvarima, jer da nije bilo uzroka, ne bi bilo posljedice. Samim tim je jasno ko je ustvari pravi krivac, a to su okupatori i njihove kalfe, šegrti, batleri, lakeji...odnosno domaće izdajice i sluge. Uz to zločini sluganskih jedinica su se dešavali sve do samoga kraja rata... npr. Luburićevo čudovišno orgijanje po Sarajevu krajem zime i u proljeće 1945, Jasenovac je radio sve do samoga kraja, a napadi četničkih bandi su bili sasvim normalna pojava.
2. Da je prethodni zaključak tačan jasno je iz sljedećeg. Komunistička partija Jugoslavije (KPJ) sa svoje dvije već tada uređene organizacione federalizirane jedinice Komunističkom strankom Slovenije (KSS) i Komunističkom partijom Hrvatske (KPH) je bila relativno mala (iako od 1937. god. kada je Josip Broz Tito preuzeo rukovođenje odlično organizirana i uvezana) partija u svijetu evropskih

- komunističkih pokreta, a uz to je bila i ilegalna. KPJ sa KSS i KPH je imala samo 12 000 članova za čitavu Kraljevinu Jugoslaviju. Uz to Kraljevina je bila poglavito „zemlja seljaka“, ruralni svijet sa izrazito slabom industrijom i privredom, sa par većih gradova ali mnoštvom kasaba, sa malo obrazovanog i pismenog stanovništva, i dosta prisutnom malograđanskom sviješću. To nije nimalo plodno tlo za razvitak KPJ (sa KSS i KPH) koja je ustvari pokret usmjeren ka radničkoj klasi i lijevo orijentiranim intelektualcima. Kako je onda moguće da KPJ (sa KSS i KPH) postane glavna na kraju rata. Odgovor je jednostavan : komunisti su bili ti koji su običnim ljudima, koji su bježali od mučenja, kame i smrti ponudili zaštitu. Možete samo zamisliti kakav je bio opseg uništavanja nevinih ljudi od strane okupatora i njihovih sluga, kada se masa seljaka priključila partizanima, pod vodstvom tadašnjih komunista (koji teorijski nisu predstavljali uopće seljačke interese, naprotiv imali su pomalo i negativistički stav o seljacima).
3. Relativiziranje historije II. svjetskog rata i sukladno tome izjednačavanje Narodnooslobodilačkog pokreta (NOP) i Narodnooslobodilačke vojske (partizana) sa okupatorima i njihovim slugama i kao krajnju konsenkvencu proglašavanje NOP-a za zločinački, NOV za zločinačku vojsku, a Josipa Broza Tita za ratnog zločinca skriva u sebi i nedobronamjernu političku „zavjeru“ po Bosnu i Hercegovinu. Ako se NOP, partizani i Tito proglase zločinačkim, onda se i svi njihovi postupci i odluke proglašavaju zločinačkim i samim tim zakonski nelegalnim, pa se mogu i anulirati ili bar redefinirati u skladu sa ranijim stanjem (prije početka II. svjetskog rata). Sljedeći korak je da se u tome svjetlu prikažu i ZAVNOBiH (na čijem prvom zasjedanju 25. XI. 1943. god. je nakon više od 4 stoljeća obnovljena bosanska državnost, i gdje je započela egzistencija moderne BH države) i AVNOJ (na kojem je ta obnovljena BH državnost i priznata). Ako se to učini, onda se vraća na stanje od 5. IV. 1941. god. (jer je tzv. NDH toliko ogrezla u zločinu da je ne može sprati nikakav revizionizam) koje bi po ovakvoj naopakoj logici bilo jedino legalno. A to stanje podrazumijeva podijeljenju BiH na Banovinu Hrvatsku i Vrbasku, Drinsku i Zetsku Banovinu koje su trebale ući u sastav planirane Banovine „Srpske zemlje“. Tako bi se efektno legitimizirala i sadašnja podjela BiH na dva entiteta i deset kantona na osnovi religijsko – nacionalnih načela, jer bi zavnbihska BiH bila proglašena za produkt „zločinačkog projekta“.
 4. Zanimljivo u ovom procesu revizionizma jeste i to što bi se onda u taj „zločinački“ koš sa Titom i partizanima ubacili i SSSR, USA, Velika Britanija, i kineska nacionalistička vlada i kineski komunisti, i raznorazni pokreti otpora, pa i Češka (čiji je demokratski, nekomunistički predsjednik Edvard Beneš, izdao ukaz

o etničkom čišćenju miliona Sudetskih Nijemaca)... itd. Tako bi na jedan vrlo pametan način izjednačili Ruzvelt i Hitler, De Gol i Peten... i onda bi sve to postalo isto. I Ujedinjeni narodi, kao izravan produkt saveznika, bi tako postali sumnjivi jer su ih osnovali „zločinci“, a i Titova tadašnja vlada je bila jedan od osnivača UN. I tako bi nacionalsocijalisti, fašisti i naše sluge više ne bi osjećali sramotu za ono što su počinili u periodu 1937. – 1945. god. i mogli bi polagati legitimno pravo da učestvuju u vlasti i ponovo pokrenu realiziranje svojih programa i planova.

Na kraju je potrebno navesti još neke stvari koje bi historičar završetka II. svjetskog rata trebao da ima na umu, a to je da je uvjerljivo najveći broj ubijenih i mučenih u II. svjetskom ratu na prostorima ex - YU rezultat djelatnosti okupatora i njihovih sluga. Zatim NOP nije bio samo komunistički, u njemu je učestvovao i veliki broj političara i pojedinaca iz niza „građanskih stranaka“ ili nekomunističkog miljea kao što su npr. Ivan Ribar, Nuriya Pozderac, Vladimir Nazor, a na samom kraju rata (na koji se ovi revizionisti najviše pozivaju) ministar vanjskih poslova Federalne vlade (kojoj je predsjednik bio Tito) je bio Ivan Šubašić (prije rata kadru Hrvatske seljačke stranke i banu Hrvatske) a Milan Grol (predratni predsjednik utjecajne Demokratske stranke) je bio potpredsjednik iste vlade. Slikovit je primjer Slovenije gdje je djelovala Osvobodilna fronta kao koalicija niza centrističkih i ljevičarskih pokreta, u Hrvatskoj je jedan dio HSS se priključio partizanima itd... Zatim, partizani se i u svojoj osveti razlikuju od nekih savezničkih sila, pa nije bilo masovnih silovanja žena i djevojaka kao što su to radili crvenoarmejci i francuske kolonijalne trupe. Partizani nisu ni sustavno ubijali stanovništvo pojedinih gradova (koji nisu bili vojni ciljevi) kao što je britansko uništavanje Drezdena ili američko atomsko bombardiranje Hirošime i Nagasakija. Partizani se nisu osvećivali potomcima pripadnika sluganskih režima, i oni su imali načelno pravo na obrazovanje i zaposlenje kao i drugi građani, različito od npr. jedne Norveške koja je djecu iz veza njemačkih vojnika sa norveškim ženama smještala u posebne ustanove (između ostalog i u one predviđene za mentalno zaostale i retardirane), koristila za medicinske eksperimente i tretirala kao osobe trećeg reda. Zanimljivo je napomenuti da su potomci kolaboracionista u Belgiji i Holandija (zanimljivo „demokratskim zemljama“) bili tretirani vrlo loše, gore nego u „komunističkoj“ Titovoj državi. Ubjedljivo najveći broj okupatorskih vojnika koji su se predali ili bili zarobljeni je bio oslobođen već nakon kratkog perioda. Italijanski vojnici koji su se predali partizanima nakon kapitulacije Italije u septembru 1943. god. su mnogo bolje prošli nego oni koje su razoružali Nijemci i njihove sluge (većinom su završili u logorima i kao prisilni radnici). Dobar dio italijanskih vojnika se čak pridružio partizanima. Obični njemački Wehrmacht vojnici su nakon kapitulacije Njemačke uglavnom puštani nakon kraćeg zadržavanja u zarobljeništvu (oficiri i SS-ovci su prolazili kroz oštriji tretman). Bugarski i mađarski vojnici su na sebi osjetili vrlo malo partizanske osvete. Partizanski

pokret je i jedini od evropskih pokreta koji je dopuštao amnestiju i prelazak u svoje redove pripadnika okupatorskih i (posebno) njima sluganskih trupa, pa je kraju veliki broj pripadnika tih jedinica i prešao u partizane (u Slavoniji i Zagorju su kompletne domobranske jedinice prelazile u partizane). Naravno sve što sam naveo ne znači da ne treba rasvijetliti zbivanja vezana za partizansku retroziju (osvetu) i sukladno tome osvijetliti i priznati zločine koji su se desili, ali to treba uraditi na znanstveni način u kontekstu tadašnjeg prostora, vremena i stanja, bez politikanstva, skrivenih namjera i pokušaja revizionizma. A historijskim „revizionistima“ treba poručiti samo jedno →“prošlost je davno umrla i ona se ne može ni vratiti ni mijenjati, i nijedan prošli dan se više neće ponoviti niti će se desiti“.

1.8 Triologija historijskog trenutka

Detalj prvi

Šoping, krediti i *status quo*

O nepovratnom sunovratu neoliberalnog poretka je mnogo toga do sada rečeno. Uzroci propasti su mnogostruki i uglavnom su poznati javnosti. Ti uzroci su prisutni u svim segmentima naših života, zahvatajući ne samo privredu, imovinske i socijalne odnose, nego i kulturu, način života i mentalitet, i naravno posebno se izražavajući i deintelektualizaciji i deracionalizaciji individue. To namjerno umanjivanje intelekta, razuma, odgovornosti i kritičkog promišljanja je potrebno kako bi se čovjek pretvorio u zombija koji cilj svoga postojanja vidi u otvaranju mase nepotrebnih shopping centara u kojima troši „novac koji nema“ (kredit i pozajmice) na „stvari koje mu ne trebaju“. I upravo je bujanje „kreditno-dužničke krize“, odnosno življenje na račun „nepostojećeg novca“ (neoliberalizam se i zasniva na ideji „života na havu“), otvorilo Pandorinu kutiju propasti. Da bi se taj „život na havu“ održavao forsira se neumitna potrošačka kultura i brzo, enormno trošenje resursa i stare akumulacije (a bez otkrivanja novih resursa i stvaranja nove akumulacije), kao po nekoj super verziji piramidalne strukture. Ukratko rečeno život se sveo na trošenje starih potencijala (i to ne osvrćući se na bilo kakve norme, obzire i odgovornost), a bez progresivnog razvijanja novih potencijala, tehnologija i sustava.

Detalj drugi

Superhik

Posebna priča je način rješavanja krize, koji je najbolje rečeno tragikomičan, i izgleda kao da ga je smislio Superhik, legendarni junak iz strip-edicije Alan Ford i antipod robinhudovskog mita. Uvijek pijani i mamurni Superhik je tako imao vrlo jednostavno rješenje za probleme u svijetu, a to je oteti siromašnima i dati bogatima. Na ovaj način se

ponašaju i grogirane vlade širom svijeta (posebno u EU), i one na supehikovski način rješenje krize vide samo u tome da održe vlast, moć, utjecaj i bogatstvo špekulantskih, pohlepnih, neoliberalnih oligarhijskih klika kao garanta poretka. Naravno i laiku je jasno da je to pogrešno, jer treba mijenjati sustav, makar to značilo i razvlašćivanje tih oligarhijskih klika, koje su svojim ponašanjem i upravom i dovele svijet u vrlo teško stanje i koje su i uzrokom, i razlogom i povodom krize. Samo totalni idiot može misliti da se kreditno-dužnička kriza može riješiti uzimanjem novih kredita i dodatnim zaduživanjem, kako bi se isplatila samo prispjela kamatna zaduženja. Zar to ne uvećava glavnica duga i samim tim uvećava i kamate i postavlja južnoevropske zemlje u poziciju latinoameričkih zemalja na kojima su decenijama pazitirali financijski špekulanti. Zanimljivo je da ti krediti većinom dolaze iz javnih fondova drugih zemalja EU i onda dobijamo situaciju, sasvim u superhikovskom stilu → iz javnih fondova se uzima novac (poreznih obveznika npr. Njemačke) kako bi on postao kredit kojim bi javne institucije mogle isplacivati kamate (na glavnica koju već od ranije duguju) privatnim bankama i špekulantskim korporacijama. Tako „superhikovskom magijom“ javni novac običnih njemačkih građana (poreznih obveznika) postaje privatni novac njemačkih financijskih špekulanata. I pod vidom borbe protiv krize, običnim građanima se uzima njihov novac kako bi špekulanti koji su svojom nezasitnom pohlepom uništili sustav, postali još bogatiji. Dobar primjer pružaju banke u Hrvatskoj, koja je i prezadužena i sa destruiranom privredom. Te banke (sve u stranom vlasništvu) su u ekonomski izmučenoj Hrvatskoj samo za 3 prva mjeseca ove godine ostvarile prihod od oko 150 miliona Eura. Znači i pored krize, oligarhijske klike, u ovom primjeru oličene u rukovodstvima banaka, i dalje su „brale kajmak“ i ostvarivale enormne profite. Koliko znamo na te banke nije bio uveden nikakav „krizni porez“, za razliku od istoga harača koji su godinu dana plaćali obični građani Hrvatske. Sva dosadašnji prijedlozi rješenja vladajućih elita su obično presipanje „šupljeg u prazno“

Posebno mjesto u ovoj priči zauzimaju članice SI (Socijalističke Internacionale), koja je osnovana i koja bi trebala da postoji radi zaštite radničkih prava, i da se bori za socijalizam i demokratiju. Stav dobrog dijela ovih socijaldemokratskih stranaka, koje su prihvatile politiku „Third Way“ (čiji je rodonačelnik Tony Blair), prema neoliberalizmu i metodama borbe protiv krize se može najbolje izraziti u frazi „Crveni Superhik“. Ta poslušnost, održavanje statusa quo, klimanje glave, preveliki oportunizam, strah od reformi i od svoje same suštine su mjerilo ponašanja rukovodstava raznoraznih članica SI koje su na vlasti i opoziciji. Dovoljno je vidjeti djelovanje PASOK-a, zatim slovenačkih tzv. „socijaldemokarta“ (koji su kao mjeru protiv recesiju zakinuli prvo studente, koji su onda jučer demolirali zgradu Parlamenta), o britanskim laburistima nema potrebe da se uopće troše riječi. Nesumnjivo se SI nalazi na svojoj sudbinskoj raskrsnici iz koje vode dva puta i to 1. ostajanja na politici „Crvenog Superhika“ čija je krajnja konsekvencija

suštinski nestanak Internacionale i njenih članica i njeno utapanje u liberalizam i 2. konačnog profiliranja kao istinske ljevičarske zajednice organizacija koje se bore za socijalizam i demokratiju. A ta raskrsnica se upravo sada nalazi u njemačkoj pokrajini Sjeverno Porajnje – Vestfalija, u kojoj je Merkelin CDU doživio totalni poraz, ali i u kojoj SPD (najistaknutija članica SI) nema većinu i mora sa nekim koalirati. Za njemačke socijaldemokrate i njihove mlađe partnere Zelene je postavljen težak izbor : da li za koaliciju odabrati bezbojne i prevrtljive liberale ili konzistentnu Ljevicu (LINKE) sa kojom je SPD do sada uporno izbjegavao bilo kakvu koaliciju (ova pluralna ljevičarska stranka je prvi put učestvovala na izborima u ovoj pokrajini i odmah ostvarila veliki uspjeh). Iako Ljevica ima nekih zahtjeva koji bi možda za SPD bili pomalo radikalni (npr. pretvaranje u društveno vlasništvo energetskog sektora; slično kao što je bilo kod nas za vrijeme samoupravljanja, što je odlična ideja i za naše uvjete), činjenica je da SPD i LINKE imaju veliki broj programski zajedničkih stvari, i da su logički saveznici. Ali logika nije uvijek presudna.... Dolazak Ljevice na vlast u Njemačkoj sigurno bi okrenuo klatno u onom pravcu koje je poželjno, prihvatljivo i jedino prirodno u ovim uvjetima.

Detalj treći

Izvući se iz živoga blata

Jedini pravi način da se izbjegne gušenje u živome blatu močvare „krize“ jeste radikalni rez u samu suštinu problema i provođenje jedne temeljite reforme sustava, a ne samo njegovo ušminkavanje. U našem slučaju ukidanje upravnih i nadzornih odbora, koji su u većini slučajeva obični nesposobni, pasivni i nevizionarski i neodgovorni paraziti, i umjesto njih uvođenje radničkih savjeta. Bogate energetske, vodene i šumske potencijale nikako ne dati u privatne ruke, posebno ne stranim špekulantima i profiterima, a niti ih prepustiti korumpiranim državnim strukturama, nego ih pretvoriti u društveno vlasništvo. Sve transakcije iz javnih fondova obavljati preko javne banke (koja bi primarno imala razvojno-investicioni oblik), a ponovno uvesti Službu/Zavod za društveno knjigovodstvo/platni promet (koji bi bio nezavisna institucija) koji bi imao nadzor nad financijskim prometom u njegovoj cjelini. Ponovnim etabliranjem SDK/ZPP bi se sa komercijalnih banaka skinuo „teret“ financijskog knjigovodstva i kontrole. Ovo su samo preduvjeti kako bi se moglo prijeći na fazu podizanja kvalitetne poljoprivredne proizvodnje i ponovne reindustrijalizacije zemlje. Istovremeno bi se donio zakon o obrazovanju kojim bi prestao proces stalnog eksperimentiranja sa našim obrazovno – vaspitnim sustavom od strane „trećerazrednih eksperata“. Naravno izlaz iz krize je nemoguće ne samo na Balkanu, nego i u Europi i svijetu, ako se ne kazne krivci koji su se špekulacijama enormno obogatili. Jednostavno rečeno, oni moraju i sami da daju određeni doprinos izlasku iz krize. Glupo, nemoralno i neprirodno je očekivati da se

bogati krivci ne odreknu dijela svoga bogatstva, a da umjesto njih to čine manje imućni slojevi koji „luk ni jeli ni mirisali“, a sve kako se ne bi utopilo u krizi. I dobijena sredstva u takvoj vrsti naplate bi trebalo usmjeriti ne na popunjavanje rupa u budžetima, nego u kapitalne projekte. Ali da bi se to postiglo i mi sami moramo da u sebi prelomimo, da prevaziđemo strahove u nama samima, da pobijedimo naše iracionalne strahove i zebnje, jer „strah je jedina stvar koje treba da se plašimo“ (F.D.Ruzvelt). Svako od nas treba da se trudi, u onome u čemu je najbolji, bilo organizirano ili individualno kako bi se prvo razobličio ovaj sustav destrukcije, a zatim prešlo na gradnju novog, boljeg sustava, pa i svijeta zašto ne reći. To je nesumnjivo dug, mučan i težak put sa mnogo teškoća koje ćemo morati prebroditi, jer sa potonućem neoliberalnog poretka se moramo suočiti djelotvorno i aktivno jer „kriza mora doći i proći“ (A.Linkoln). U ovim razdoblju destrukcije svaka pasivnost, „zabijanje glave u pijesak“, bježanje od odgovornosti, samozadovoljnost i ne uključivanje u proces suočavanja i rješavanja problema su ravni podržavanju neoliberalnih špekulanata i politike „Superhika“.

1.9 Nešto o našem obrazovnom sustavu : od jaslica do doktorata

Postojanje obrazovno – vaspitnog i znanstvenog sustava, u bilo kojoj formi, je uvjet bez kojeg ne može postojati ni jedna zajednica, a njen progres, snaga i značenje mjere se i po kvaliteti ovog sustava. I kao i svaka zajednica i obrazovno – vaspitni i znanstveni sustav (kao njena temeljna sastavnica) se nalazi u stalnom procesu modificiranja, reformi i evolutivnog ili revolucionarnog preobražaja. U tome kontekstu, bar ja to tako shvaćam, osnovni cilj bilo koje reforme obrazovanja je izgrađivanje temeljno i svestrano obrazovanog pojedinca koji je ujedno i potpuno svjestan, sposoban i odgovoran da doprinese progresu i razvitku i samoga sebe ali i zajednice općenito. Međutim, kod nas postoji i drugo, raširenije mišljenje da je obrazovno – vaspitni i znanstveni sustav “zadnja rupa na svirali”. Činjenica je da se čitav taj sustav nalazi na marginama svih procesa koji nas zahvataju, pa ne treba ni čuditi da je on postao plijenom na kojem svoje “umijeće” dokazuju raznorazni strani i domaći samoproглаšeni eksperti. Oni pod “guranjem” reforme ustvari eksperimentiraju na našem obrazovno – vaspitnom i znanstvenom sustavu, koje je tako postalo zamorče u tzv. “ekspertskim” laboratorijima. Činjenica je da je stari sustav, koji je temeljen na prusko - njemačkom modelu (uvedenom za vrijeme Austrije, a raširenom za vrijeme socijalističke republike), odslužio svoje i njegova reforma je bila neophodna. Ali ta reforma mora biti progresivna, djelotvorna i funkcionalna, pa zvala se ona “bolonjska” ili “mongolska”. Međutim, ova sadašnja tzv. reforma prozvana po jednom stvarno lijepom italijanskom gradu, bar kako se provodi i kako mi to doživljavamo, ne odaje utisak da je baš njen cilj izgradnja boljeg i savršenijeg obrazovno – vaspitnog sustava. Naprotiv, čini se da je riječ o umjetnom uvođenju, bez ikakve kritičke rasprave ili pripremnog prilagođavanja našim uvjetima, jedne dogme

kako bi trebao da izgleda naš obrazovno – vaspitni i znanstveni sustav. Zanimljivo je da se taj “bolonjski proces” uveo praktično dekretom (u “dobroj”, staroj staljinističkoj maniri), bez ikakve demokratske procedure i konsultiranja mišljenja ljudi sa praktičnim iskustvom, a da su “usta” njegovih teoretičara i onih koji ga “guraju” puna liberalizma, slobodnog tržišta i ljudskih prava. Stekao sam impresiju da je cilj (volio bih da se varam) na ovaj provedene tzv. reforme ustvari rasturanje našeg visokog obrazovanja, odnosno izgradnje ne svjesnog, progresivnog i odgovornog građanina, nego nečega sasvim suprotnog. Kao da je nekome u interesu da preko obrazovno – vaspitnog i znanstvenog sustava kakav se pokušava uspostaviti, ustvari pretvori nas u najobičnije “zombije” neoliberalnog poretka, u plodno tržište koje ne prigovara i koje nije svjesno. To me podsjeća na obrazovni sustav za vrijeme aparthejda u Južnoj Africi, gdje su crnci imali pravo na obrazovanje, ali sa primarnom pozornošću na izgradnju vještina u uslužnim djelatnostima ili na elitne ženske škole prije emancipacije (u kojima su se obrazovale dobre domaćice za visoke aristokratske i buržoaske porodice). Tako bi se vrlo lako moglo desiti da produkcija našeg obrazovno – vaspitnog i znanstvenog sustava bude na usluzi drugima, a ne nama. Isto tako provođenje tzv. reforme je dovelo do enormnog povećanja birokratije i birokratskih potreba, pa se zbog zadovoljavanja zadatih formi i načela zanemaruje suština, a to je izgradnja savršenijeg i fleksibilnijeg obrazovnog sistema i dobre naučno-istraživačke atmosfere. Izgleda da svi problemi sprovođenja Bolonjskog procesa proizlaze iz činjenice da se jako brzo ušlo u njegovu realizaciju na terenu, bez dovoljnih priprema i nastavnog osoblja i studenata i javnosti, ali i izgradnje materijalne i ljudske osnove i osiguravanja resursa kako bi ovaj proces mogao da funkcioniše onako kako je zamišljen. Zatim izgleda kao da postoji određena tendencija za striktno unificiranje studija, što je isto teško izvodljivo, pa i komično (u pojedinim slučajevima). Posebni su uvjeti, potrebe, metodi i načini rada i ciljevi npr. studija medicine, filoloških disciplina, historijskih disciplina, prava, fizike itd. i neki oblici tih studija jednostavno moraju po prirodi stvari ostati različiti. A pitanje uvođenja samo ocjenjivanja pisanog rada je isto tako problematično, jer ima disciplina u kojima je upravo usmeni nastup primaran, npr. u specijalnostima za obrazovanje nastavnika. Čitava priča oko sprovođenja “bolonjskog procesa” se u stvari svodi na prilagođavanje europskih studija američkom obrazovnom sistemu, što se najbolje vidi iz formule $3 + 2$, jer po toj logici načelno funkcioniše američki obrazovni sistem (college/nešto između srednje škole i fakulteta/ + university). S druge strane, ne moramo mi, a niti uostalom to i možemo, kopirati baš sve i to doslovno i nekritički. Imamo i mi nekih specifičnosti koje treba imati u vidu. Naravno o ovom pitanju itekako bi se moglo još mnogo više govoriti. Jer kao što arablanske hurme ne možemo presaditi u naše podneblje (iako su neki mislili da je i to moguće), tako se ne može ni jedan čitav obrazovni i znanstveni sustav tek tako za par godina okalemiti na ovom tlu. Radi ove krize, pa i dekadensa čitavog sustava sasvim je normalno imati i širenje pojave presipanja šupljeg u prazno (u vidu novca koji nepovratno nestaje)

ili promoviranje kvazi – intelektualizma, demagogije, šarenih laža, pa i za normalno društvo smiješnih likova, fantasta i cirkusanata (vidjeti pod “piramida sunca, mjeseca, ljubavi, sreće, nesreće, venere i sl.”). I zbog gubitka osjećaja kritičnosti i svjesnosti u našem društvu, sada sam trebate biti dovoljna budala, kako bi stalno mogli biti prisutni u javnosti (vidjeti pod Big Brother, Turbo – folk, Farma, i sl.). Stvorena je jedna iluzija da se učestvovanjem u “svijetu budala i gluposti” može dobro zaraditi (ali i ostvariti snovi) nasuprot sopstvenim obrazovanjem i razvojem, koje je u javnosti predstavljeno kao neko besperspektivno breme. I zato me uopće ne čudi da se kod mojih studenata primjećuje pad morala za istinskim radom...jer nisu oni krivi, nego atmosfera u kojoj žive. I zadnje što čujem jeste izjava jednog od tih vajnih eksperata i pobornika “bolonjske” tzv. reforme, da je posao u visokom obrazovanju “uspješno” završen!?, i da sada treba preći na reformu srednjeg obrazovanja. Pa gospodo i gospođe eksperti, gdje se namjeravate zaustaviti... možda u jaslicama. Jer ako ne reformirate i jaslice, vi svoj ekspertski posao niste završili, i zato “željno” očekujemo dan kada će sve bebe biti odmah po rođenju pohranjene u jaslice i zbrinjavane kao na traci neke tvornice, a sva djeca pod obavezno strpana u obdaništa. I u tim reformiranim jaslicama će bebe morati spavati u isto vrijeme, plakati u isto vrijeme, srati u isto vrijeme i jesti u isto vrijeme (i to samo specijalne pahuljice obogaćene vitaminima proizvedenim u pogonima nekog konzorcija “moćnog imena”), jer bez toga nema europskih integracija. Nadati se da će se u naše puste, jadne i primitivne “balkanske glave” konačno uspjeti utuviti svako mišljenje tih trećerazrednih svjetskih i pokondirenih domaćih eksperata. I da ne zaboravim, isti/ista gore spomenuti ekspert ili ekspertica (u sklopu gender/to je na našem jeziku “rodna”/ korektnosti) je izjavio/la da je još potrebno samo 10 godina da u potpunosti zaživi tzv. “Bolonjski sustav” u našem visokoškolskom uređenju.!??? Pa, pobogu, kako proces transformacije obrazovno – vaspitnog i znanstvenog sustava može trajati 15 godina (pet godina su već potrošene), pa onda to više nije process, nego trajno stanje. Pa ne živimo više u srednjem vijeku da neke transformacijske pojave mogu trajati prilično dugo, ovo je vrijeme kada se znarno brže živi i još brže mijenja, razvija, prilagođava i transformira. I za 10 godina doći će na vlast novi politički sustav, različit od svih dosadašnjih koje smo imali prilike iskusiti, i onda će i on pristupiti promjeni obrazovno – vaspitnog i znanstvenog sustava po svojim idejama.

1.10 Biti ili ne biti budala/to be or not be a foll

Dramski igrokaz pod nazivom "Uzmimo pare od budala" se nastavlja, a novi cin je jednostavno : povecamo cijenu plina i to onda naplatimo retroaktivno. Pa po toj logici bi grad Rim mogao traziti isplatu zaostalih poreza koje nasa provincija duguje Rimskom Carstvu (naravno uz povecanje iznosa). Zalosno je kako velika vecina stanovnika tome pristupa pasivno, ispranog mozga... po logici sta ja tu mogu uciniti, ili nemoj mi belaja.

Dovoljno je bilo gledati kantonalnu TV i njihovo pitanje obicnim gradjanima na ulici sta misle o povecanju cijene plina i to retroaktivno, i vidjeti kako je katastrofalno stanje u glavama nasih gradjana. Svi su protiv i nezadovoljni, ali eto sta se moze, svi cemo pristati na to... E pa ne treba pristati, treba vrsiti pritisak, svako od nas moze mnogo toga uciniti, ako bi svaki obicni gradjanin poceo voditi kampanju protiv ovoga skandaloznog zakona, moglo bi se mnogo toga uciniti.

1.11 Koliko volimo piti zagađenu vodu i to trpiti

Tri stvari su temeljne za naš život i opstanak, a to su voda, hrana i energija. Ako nemamo samo jednu od te tri stvari naše postojanje i naš razvitak postaju besmisleni, i onda shvatimo koliko su irelevantne gluposti kojima se svakodnevno preokupiramo i oko kojih se gložemo i svađamo.

U antičko doba, sarajevsko upravno i urbano područje je bilo poznato pod imenom *Aquae* (na latinskom Toplice, Banje), i to upravo sa sjedištem u Lužanima, naselju koje je najbliže Vrelu Bosne. Znači i naši antički preci su znali vrijednost voda i poštovali su ih, ali šta je sa njihovim „modernim“ potomcima. Da li sadašnje Sarajlije (bez obzira da li su rođeni u njemu ili su se nastanili) imaju taj osjećaj za vodu, taj najdragocjeniji element života ili su ga izgubili u ponoru moralnog i vrijednosnog sunovrata i gubitka želje za izgradnjom „res publica“ (onoga što je zajedničko svima nama). Ali bez obzira da li smo individualci ili skloni nekom kolektivizmu morali bi se suočiti sa opasnošću koja se nadvilo nad našu vodu i vrelo sa kojim se ovaj prostor identificira već hiljadama godina. Prije par sedmica odjeknula je vijest da je Vrelo Bosne „bakteriološki neispravno“, odnosno da je zagađeno i više nije za upotrebu kao voda za piće. Ta činjenica za Sarajevo ima isto ekološko (i svako drugo) značenje (naravno u proporcionalnoj mjeri) kao trenutna katastrofa u Meksičkom zalivu za USA. Zagađenje Vrela Bosne posebno dobiva na snazi kada se zna da se tu nalazi i sustav „Bačevo“, odnosno jezgro snabdjevanja grada Sarajeva sa pitkom vodom. Međutim, dok se „rupa“ iz Meksičkog zaliva već dva mjeseca ne skida sa naših ekrana (što i treba da bude), a čitava američka politika se bavi time, kod nas je situacija „prokleta benevolentna“. Izuzev prvotnog medijskog zanimanja, i nekih pojedinačnih reakcija nakon par dana priča o zagađenosti naše vode je utihnula, naravno jer imamo važnijih prioriteta kao što su stranačka prepucavanja, raznorazni reality shows, pomodarstvo i slično. Mi smo ionako sa „oboljelim mozgovima“, pa nam neće smetati još malo smeća da uneseno u naše tijelo sa vodom. Ustvari koliko je meni poznato, samo još internet portali i forumu, te pojedinci u pojedinim javnim službama (čija bespomoćnost, i pored želje da se nešto uradi, izgleda tragikomično) istrajavaju u priči o toj opasnosti, tome „Damaklovom maču“ koji se nadvio nad Sarajevo i njegove građane. Gdje su stranke, i opozicione i pozicione, gdje su

raznorazna udruženja koja se financiraju iz budžeta, gdje su religijski velikodostojnici, gdje su mnogobrojni novinari, gdje su intelektualci da po ovome pitanje ne samo dignu riječ, nego povedu akciju i to ne samo radi rješavanja posljedica nego uklanjanja uzroka toga zagađenja.

A šta bi bili uzroci, pa po onome što cirkulira po medijima i internet portalima, uzroci su čisto ljudski, a to su grabežljiva pohlepa, samodovoljnost, malograđanska arogancija i bilo kakvo odsustvo osjećaja za okolinu, za opće, za više ciljeve i interese naše kvazi „tranzicijske elite“, u čiji način stjecanja bogatstva ne želim ulaziti. Kako izgleda neplanska „elitistička“ gradnja na prostoru vodozaštitne zone te područja Igmana i Bjelašnice (koji su slivna područja za Vrelo Bosne) i odvođenje otpada sa njih možda imaju udjela u ovome što se dešava sa našim Vrelom Bosne. I tako su fekalije ugrozile naše izvorište (ipak za utjehu je možda to da je riječ o fekalijama elite). Kao što je istaknuto, da bi se riješio ovaj problem potrebna je jedna sveobuhvatna akcija, u koju bi bili uključeni svi...i to baš svi jer je voda najveća blagodat i nečinjenjem ništa i našim pasivističkim odnosom, ustvari činimo jedan veliki grijeh prema Postojanju. Zaštita našeg Vrela je prvo i temeljno pitanje i za teiste i ateiste, i deiste i agnostike, i komuniste, i socijaldemokrate i nacionaliste i fundamentaliste i liberale i apolitične jer tu se primarno provjerava naš odnos prema vjeri, religiji, idealu, stajalištu koje svako od nas baštini. Zato je potrebno da svako od nas nešto uradi, jer ne trebamo tražiti vođu i čekati nekog novog „maršala Tita“, čime ustvari samo opravdavamo naš grijeh nečinjenja i našu pasivnost. Svako od nas može biti vođa, svako (u okviru svojih mogućnosti) treba ustati i boriti se naše Vrelo, i za zdravu pitku vodu koju možemo piti sa česme, hladnu i svježnu a ne prokuhanu. I zato ustajte, vi roblje klete....i udružimo se u „Pokret za Vrelo“, kao što su se Zagrebčani borili za svoj grad pod nazivom „Pravo na Grad“ i na kraju pobijedili tajkune i korupciju.

Za više vijesti vidjeti :

http://www.zurnal.info/home/index.php?option=com_content&view=article&id=1624%3Aovo-je-bosna-zaraeno-vrelo&catid=55%3Anovosti&Itemid=125

<http://www.ekoakcija.ba/content/kanalizacija-iz-babinog-dola-uzrocnik-zagadenja-vrela-bosne> http://www.youtube.com/watch?v=RQr69Svvvrw&feature=player_embedded
http://www.depo.ba/mediji/prljava_voda_u-s-la_u_sistem_ba---c-eva,gra~d-ani_strahuju_od_trovanja!

http://www.bhdani.com/default.asp?kat=fok&broj_id=678&tekst_rb=2

Ili jednostavno samo ukucajte na Google "zagađeno vrelo Bosne"

1.12 Magareća sjenka nad Sarajevom

Sredinom IV. stoljeća prije nove ere, antička Grčka se na svojim sjevernim granicama suočila sa novom, neposrednom opasnošću. Riječ je o Makedoniji koja je pod svojim agilnim i sposobnim kraljem Filipom II. postala velika sila, dok je sam makedonski kralj (inače otac Aleksandra Velikog) želio da postane hegemon čitavog tadašnjeg grčkog svijeta. Razjedinjene, malodušne i ogrezle u hedonizmu, samozadovoljstvu i dekadensu antičke grčke državnice nisu razumijevalu oluju koja im je prijetila sa sjevera... Jedini koji je to shvatio bio je najčuveniji govornik svih vremena, po imenu Demosten (živio od 384. do 322. god. p. n. e.) iz najvažnije grčke države → Atene. Filip II. je već od ranije korumpirao jedan dio istaknutih Atenjana i Demostenova upozorenja na opasnost su ostajala uglavnom neuslišana. Međutim, uporni Demosten je stalno i stalno dosađivao svojim sugrađanima opisujući im Filipa II. i optužujući korumpiranost pojedinih političara. Jednom prilikom, na zasjedanju atenske narodne skupštine/eklesije (kojoj su mogli da prisustvuju svi atenski punopravni građani) Demosten je ponovo želio da govori o Filipu II., ali kada je izašao za govornicu njegovi sugrađani su se glasno usprotivili još jednom njegovom govoru protiv Filipa II., što su smatrali dosadnim i nepotrebnim. Tada je Demosten rekao : "Htio sam vam ispričati samo jednu zabavnu pričicu." Ljudi oko njega su utihnuli i on je počeo: "Mladić je jednog vrućeg dana unajmio magarca da bi na njemu jahao od Atene do Megare. Na putu se umorio, sjahao i legao u magarčevu sjenu. Tome se suprotstavio magarčev gospodar jer je smatrao da je putniku iznajmio samo magarca, a ne i njegovu sjenu." Nakon ovih riječi Demosten je napustio govornicu. Prisutni su ga počeli nestrpljivo pitati: "Stani! Reci, kako se završila prepirka?" Demosten je uzdahnuo: "Kako to, da se tako živo zimate za magarčevu sjenu, a ono što bi želio reći za dobrobit našega grada nećete slušati."

Iz ove istinite pripovijesti nastala je i izreka „magarčeva sjenka“, koja i opisuje, ali i osuđuje bavljenje nevažnim stvarima na štetu onih bitnih, suštinskih i životnih. Ova pripovijest me je prilično podsjetila na Sarajevo i moje sugrađane, i to upravo na samo dva primjera. Prvi primjer je povećanje cijene cijene gasa i to retroaktivno, što je odluka van ikakvih moralnih obzira direktno usmjerena na štetu građana. Po toj logici, i današnji Rim mogao bi tražiti povrat poreza koje provincije Rimskog Carstva nisu isplatile (naravno uz retroaktivne kamate). Drugo pitanje je stanje vodenih kapaciteta našeg grada/kantona, koje je sudeći po informacijama koje dolaze ne samo iz medija, nego i iz za to odgovornih firmi (npr. Vodovod i kanalizacija) ne u očajnom, nego u katastrofalnom stanju. Svako ko pročita dokument iz javnog preduzeća „Vodovod i kanalizacija“ (javnosti dostupan na) shvatiće svu veličinu propasti naše infrastrukture, i naravno zapitaće se šta to mi u stvari pijemo. Gubitak vode od skoro 2/3 samo u cijevima je rezultat upravo kaosa i neodgovornosti sustava (pitanje je da li to uopće postoji).

Tematska sjednica Skupštine Kantona Sarajeva o vodozaštitnoj mreži je u svojoj cjelinu upravo podsjećala na Demostenovu priču o „magarećoj sjenki“, dok mi nije uopće nije poznato da su strukture Kantona Sarajevo ili Grada Sarajevo pokrenuli akciju protiv pljačkanja građana Sarajeva vezano za skandalozno retroaktivno plaćanje uvećane cijene gasa. Uostalom, uopće me ne iznenađuje odnos ovog debilnog sustava i njegovih predstavnika. Naravno, bio bih nepravedan kada ne bi spomenuo da u ovoj kaljuži neodgovornog, nesposobnog i neučinkovitog (dobrano birokratiziranog) sustava nema i časnih izuzetaka kao što su Saša Magazinović i Mirjana Deak koji su po oba pitanja pokazali zastupničku odgovornost, pa i rukovodstvo Ilidže koje stalno upozorava na situaciju u vodozaštitnoj zoni. Problem leži u nečemu drugome, a to je potpuna nezainteresiranost samih građana Sarajeva po sopstvenu sudbinu, velika većina je u potpunosti indiferentna prema tome da li će ih neko „po zakonu“ opljačkati ili u kakvom je stanju infrastruktura koja im donosi vodu na česme. A male, nestranačke građanske (uglavnom omladinskog tipa) organizacije kao što su Akcija Građana i Dosta! koje svojim aktivističkim pristupom pokušavaju da nešto promijene i učine u očima pasivne većine sve više izgledaju kao neki moderni Sizif. Dok Facebook grupe koje se bave životnim i suštinskim pitanjima po naš Grad imaju po par stotina članova, dotle neke Grupe sa besmislenim sadržajem okupljaju na hiljade, pa i desetine hiljada naših sugrađana. Dok se na protestima kojima se ukazuju na probleme koji se tiču svih nas okupi odgovornih više desetina ljudi (i onda postanu predmet ismijavanja besposličara), dotle su stadioni i dvorane puni onih koji „uživaju“ u milozvučnim notama. Dok se leći kojima se obavještavamo o problemima našeg Grada, bez čitanja sadržaja, zgužvaju i bace (u rijetkim slučajevima u kante za smeće), dotle se uživa u dogodovštinama „zvijezda“ reality-shows (koji se emituju u primetime) i zaglupljujućih sapunica. Naravno, kao kronični i uporni „optimista“ vjerujem da još uvijek nije kasno, i da se možemo trgnuti iz ovog besmislenog ritma, i bar na ova dva pitanja (gas i voda) ne dozvoliti da više budemo pravljene budalama i da shvatimo da nam prioriteti nisu „magarčeva sjenka“, nego suštinske stvari koje oblikuju naš Grad, naš opstanak, naš život, naš razvoj i naš progres.

I na kraju da ne zaboravim da dovršim svoju storiju o Demostenu, Filipu i starim Grcima. Atenjani i drugi Grci su suviše kasno shvatili upozorenja Demostena i na kraju će 338. god. p. n. e. doći do velike bitke kod grada Heroneje, gdje će Filip II. i njegov sin Aleksandar izvojevati veliku pobjedu i tako završiti nezavisnost grčkih država. Naredne 337. god. p. n. e. stari Grci će na kongresu u gradu Korintu priznati Filipa II. za svoga hegemonu.

1.13 Europa u štrajku

Uz katastrofalni nastup reprezentacija koje dolaze sa europskog kontinenta na svjetskom prvenstvu u Južnoj Africi, Europu potresa i val radničkih i građanskih nezadovoljstava i štrajkova. Uz kroničnu krizu u Grčkoj, ovih dana radničko i građansko nezadovoljstvo usmjereno ne samo prema mjerama neoliberalnih vlada u prevazilaženju krize, nego prema općenito samom ruiniranom neoliberalnom poretku. Tzv. mjere za sanaciju krize, onako kako su predviđene i kako se planiraju provoditi su zasnovane ne na stvarnom i suštinskom rješavanju krize, nego ustvari održanju propalog neoliberalnog projekta. Ustvari, te mjere su i zamišljene tako da radnička klasa i obični građani plate danak i snose krivicu za djela raznoraznih berzovnih, bankarskih i finansijskih tzv. eksperata i špekulanata. Tako bi se novcem radničke klase i običnih građana otplaćivala pohlepa, korupcija i kriminal jedne male iživljene, neprogresivne elite, te „neoliberalne oligarhije ili aristokratije“. Taj „Prvi stalež“ modernog doba toliko omalovažava radničku klasu i obične građane da je umislio da je moguće da im podmetne „kukavičje jaje“ u vidu tzv. mjera za izlazak iz krize.... gdje bi se posljedice krize i sloma jednog poretka osjetile samo na koži „europskog Trećeg staleža“. Ali, oholost sadašnjeg „Prvog staleža“ je ravna arogancijama francuske aristokratije i svećenstva (ta dva parazitska elementa predrevolucionarne Francuske) ili dominantnih elita europske „bel epoque“ koje su gurnule desetine miliona ljudi u klanicu I. svjetskog rata iz koje su oni samo crpili profit. Oni jednostavno radi svoje gluposti, nesposobnosti i neprogresivizma nisu mogli vidjeti „kotače povijesti“ kako se ubrzano kreću u novim pravcima razvitka. Na ovom mjestu se potrebno i oduprijeti propagandnim mašinerijama, i rehabilitirati historijsko značenje M. Robespjera, V. I. Lenjina, L. D. Trockog, koji su u datim okolnostima jedini znali zauzeti pravilnu stranu.

Poradi te „krinke oholosti“ taj dekadentni „Prvi stalež“ neoliberalizma ne vidi ono što ključa u loncu, koji oni sami dodatno zakuhavaju ubacujući u njega dodatne „ljute sastojke“ tzv. mjere za prevazilaženje krize. Danas (25. VI. 2010. god.) Francuska, Italija, Rumunija, Grčka su paralizirane štrajkovima i masovnim izlivima nezadovoljstva radnika i građana. I zato niko nema pravo da osuđuje niti da omalovažava one koji stupaju u štrajkove, koji javno izražavaju nezadovoljstvo... jer krivica ne leži na „Trećem staležu“, krivce treba tražiti u neoliberalnom „Prvom staležu“ koji su nekada moćnu europsku industriju (radi višeg profita) prebacili u Kinu i Indiju... i tako osudili Europu (u koju se u kvazi - „patriotskom zanosu i patosu“ zaklinju) na propast, slom i svođenje na trećerazrednu svjetsku silu.

U Hrvatskoj je pokušaj prevare, koji je pokušala da izvede korumpirana vlada i samoprovana poduzetnička klasa, osujećen slogom sindikata, radničke klase i običnih građana koji su za samo dvije sedmice skupili 710 000 potpisa za raspisivanje narodnog

referenduma kojim bi se poništile mjere koje bi radnike svele na nivo kmetova koji bi služili samoprozvanim poduzetnicima. Duh Matije Gubca ponovo svjetli po zagorskim bregima, baš onako kako bi to želio najveći južnoslavenski, hrvatski i zagorski intelektualac Miroslav Krleža. Sada da vidimo ko su ti samoprozvani poduzetnici u kontekstu ex – YU zemalja (uključujući sve republike, države, entitete, kantone, distrikte, županije, pokrajine i slično...). Tu nije riječ o vrijednim, poduzetnim i sposobnim osobama koje su svojim umijećem, pameću i poštenim radom došli do osobnog bogatstva. Ne, u našem slučaju riječ je o (čast izrazito malom broju izuzetaka) ratnim, tranzicijskim i pretvorbno-privatizacijskim profiterima ogrezlim u korupciji i kriminalu, familijarno – stranačko – religijskim klikama, raznoraznim kvazi “patriotama” koji su ili upropastile državno, društveno i narodno bogatstvo ili ga rasprodale stranim neoliberalnim bankama i korporacijama. Zanimljivo je ukazati na jednu kontradikciju, a to je da u ovo vrijeme nikada više nije bilo menadžera i raznoraznih studija koji obrazuju menadžera, a da nam nikada u historiji ekonomija nije bila u gore stanju. I to je još jedan dokaz da je neoliberalizam ustvari jedna najobičnija utopija koja se ne može ostvariti, ali koja je kod nas samo produbila mentalitet i svijest malograđanske baruštine.

Dvadeset godina pljačke i uništavanja naše ekonomije, industrije, kulture i obrazovanja ne mogu ostati bez odgovora, jer se naš opljačkani, ponižavani i obespravljeni „Treći stalež“ ponovo polako, ali sigurno budi i postaje svjestan onoga što mu je urađeno. I onaj ko zna čitati historijske zakonitosti može znati da će upravo iz buđenja našeg „Trećeg staleža“ proizaći pročišćenje naše zajednice i uklanjanje nagomilanih slojeva prljavštine. I ponovo će genij, snaga i vrijednost našeg naroda iz pepela podići industriju, ponovo uspostaviti pod svoju kontrolu energetska, vodena, šumska i mineralna blaga (dodatno ih progresivno razvijajući), izgraditi nove moralne i vrijednosne sustave, vratiti dostojanstvo radničkoj klasi i običnim građanima. Gospodo, vrijeme prezira prema radničkoj klasi i običnim ljudima je prošlo vrijeme i hvala Bogu nikada se više neće vratiti. Uostalom, velika većina nas su djeca i unuci seljaka i radnika i treba da budemo ponosni na njih, koji su svojim rukama izgradili na desetine gradova, hidrocentrala i termocentrala, mostova, puteva i željeznica, tolike tvornice, tolike zgrade, i to sve bez ulaganja „stranog kapitala“ preporodivši jednu dosta zaostalu zemlju (sa dominantno ekstenzivnom ruralnom privredom) u poluindustrijsko i poluurbano društvo i to za vrlo kratko vrijeme.

Naravno, nije sve tako idilično jer našem „Trećem staležu“ još uvijek predstoji dug put da bi se ponovo obnovio i preuzeo svoju sudbinu u svoje ruke. Težini toga puta nesumnjivo doprinosi i činjenica da oni koji bi trebali da zastupaju njegove interese nisu baš toliko agilni u borbi za interese radničke klase i običnih ljudi. Nažalost, dijelovi sindikalnih i stranačkih rukovodstava (u onim partijama koje bi trebale da po svojoj temeljnoj vokaciji da budu tribuni radničke klase i običnih građana) su još uvijek prilično kontaminirani neoliberalnim mentalitetom i shvatanjima, kalkulansom, strančarenjem,

kompromiserstvom. Da bi se moglo ubrzati ono što je neminovno potrebno je otresti se tih natruha neoliberalizma i hrabro i bez ikakvog kalkuliranja se postaviti na pijedestal narodnog tribunata.

1.14 Šta je nama Bog?

U zadnjih 30-tak godina svjedoci smo rođenja i razvitka religijskog fundamentalizma, političke i društvene, kulturološke doktrine. Religijski fundamentalizam je jedna vrlo specifična i mlada ideologija (neki bi je nazvali „novotarizom“) nastala u okvirima Abrahamizma i njegovih denominacija, iako su je prihvatile i neke druge religijske manifestacije kao što je hinduizam. Tematika religijskog fundamentalizma je i previše kompleksna i obimna da bi se mogla prezentirati u samo par rečenica, radi čega smo se odlučili da damo kraći presjek odnosa religijskog fundamentalizma prema Bogu.

Ugrubo rečeno, na pitanje o Bogu, teisti kažu da Bog postoji, i da se doživljava i spoznaje preko religije, rituala i dogme, agnostici kažu da oni ne znaju (još uvijek!?) da li Bog postoji, ateisti jednostavno kažu da Bog ne postoji, dok deisti kažu da Bog postoji i da se spoznaje kroz znanost i razum. Kakav je to doživljaj Boga kod fundamentalista ?. Sa punom dozom sigurnosti fundamentaliste možemo promatrati kao krajnje radikalnu frakciju teizma. Ta njihova radikalnost je ustvari rezultat podsvjesne želje da se teistički koncept ustvari „svjetonizira“, pretvori u neku vrstu moderne političke ideologije. Radi te činjenice, fundamentalistički ekstremizam se ispoljava u uzdizanju vanjskih i formalističkih manifestacija teizma, ili nekih njegovih sekundarnih ili tercijarnih vrijednosti (ali koje su vrlo primjenjive za primjenu u svakodnevnom životu). Lako je i objašnjivo zašto je rađanje i razgranavanje fundamentalizma naišlo na snažnu podršku u Abrahamizmu i njegovim denominacijama. Ustvari abrahamske denominacije u svojoj praktičnoj realizaciji nikada i nisu bile nešto puno zainteresirane za „Boga“ i njegovo objašnjavanje koje je uvijek bilo znatno površnije u odnosu na npr. objašnjavanje drugih aspekata religioznosti (što je u pojedinim slučajevima išlo čak do besmislenosti). Kada se malo bolje prouče abrahamske denominacije uvidjeti će se da u njima Bog zauzima neku „usputnu poziciju“ sa svrhom „pravedanja“ drugih oblika religioznosti koje imaju primarnije dejstvo na Abrahamistu i njegovo vjerovanje, i kojima se u abrahamskim dogmama posvećuje znatno veća pažnja. Zar se u historiji abrahamskih denominacija nije trošila enormna energija, vrijeme, pažnja i posvećenost (čak prelazeći i u nasilje) na rasprave i sukobe u vezi prirode (u kršćanskim denominacijama) Isusa (je li čovječija, božanska ili „miješana“) i (u islamskim denominacijama) u vezi prirode Kurana (stvorenim/mutaziliti i nestvorenim/tradicionalisti) ili na nasljeđe Kalifata, dok su se suštinom/bitkom Boga zanimali samo pojedini učenjaci i znanstvenici (često skrećući sa utabanih staza religijskih dogmi). Tako se i moglo desiti da u abrahamskim

denominacijama, pojedini aspekti religije (objekti, predmeti, ličnosti, institucije) dobiju superiorni sub-božanski, zašto ne reći i idolopoklonički, položaj kao što su samo npr. Mojsije, Hram (ili Zid plača), Biblija, Gospa, Sveti duh, Isus Hrist, sveci, Crni kamen u Mekki (odnosno čitava Kaba), Muhamed, Kuran, simbolika (posebno krst/križ), bogomolje, hodočašća, sujevjerja i praznovjerice, mitološka ili historijska tradicija, religijske institucije (i pojedini njihovi poglavari), „sveti“ jezici, praznici i svetkovine, načini oblačenja.

Fundamentalizam je samo još više profilirao i precizirao tu usmjerenost prema tim pratećim pojavama teizma, što je neminovno moralo voditi još većem otuđenju od Boga. U srži i manifestiranju fundamentalizma ili je Bog stavljen u neki duboki zasjenak ili se jednostavno ne pojavljuje. Bog je za fundamentaliste ili neka udaljena apstrakcija koju je (za njih) nemoguće i pokušavati shvatiti (pa je za njih nepotrebno i upuštati se u to) ili čak i otežavajuća okolnost (načelo univerzalizma je strano modernim religijskim fundamentalistima). Potrebno je samo vidjeti fundamentalističke jurišnike za što se to oni najviše bore pa da postane jasna ta njihova otuđenost od Boga. Primjera ima i previše i njihovo puno nabranje bi bilo Sizifov posao. Zanimljivo je da se niko nije bunio kada se Bog prikazuje u filmovima nekada i na šaljiv ili ironičan način (vidjeti „Bruce Almighty“, „Evan Almighty“, „Dogma“ itd...), ali nastane totalni kaos kada se u nekom opskurnom danskom listu pojave karikature Muhameda ili kada se pronese (nekada i neprovjerena) vijest da je neko nedolično postupio prema Kuranu. Nije mi poznato da li je iko ikada digao glas protiv filma „Switch“ (1991), komedije u kojoj se Bog karikira (i koja se zna ponekad pojaviti i na TV-stanicama sa našeg jezičkog područja), dok se na čuveni film „Posljednje Kristovo iskušenje“ iz 1988. god. obrušio val pogroma i cenzura. Zanimljivo je da je psovka Boga vrlo česta, čak i kod onih koji se otvoreno izjašnjavaju kao religiozne osobe. Zamislite kako bi izgledalo da se nekome (ko se smatra abrahamističkim pravoslavljem) opsuje Sveti Sava ili (rimokatoliku) Gospu... e to bi bila nečuvena uvreda i provokacija...dok bi se za psovanje Boga našle olakotne okolnosti. Treba samo pogledati i uporediti koliko se na Boga, a koliko na Isusa ili Bibliju pozivaju evangelistički fundamentalisti pa postane samim tim jasno čije oni „interese“ više preferiraju. Za teško svetogrđe i blasfemiju se proglašava svako kritikovanje „svetinja“, dok je taj odnos prema Bogu ambivalentan (zavisno od situacije se Bogu zahvaljuje, ili ga se proklinje ili se traži pomoć). Vicevi u kojima se nailazi na Boga nisu tako rijetki (i radi njih nema ni protesta, ni širenja mržnje ni sukoba), ali zato kritički (u znanstvenom smislu) osvrt na Bibliju ili Kuran može imati vrlo opasne konsekvence po pojedinca. Posebno je zanimljiv koncept tzv. „Obećane zemlje“ i „Izabranog naroda“, formulacija koje postaju značajnije i od samoga Boga jer ga tretiraju samo kao oruđe za svoje ostvarenje. Ukratko rečeno „svetinje“ se znatno više i štite, i zastupaju i promoviraju u odnosu na Boga. Riječ je o jednom paradoksu, jer i u teističkim denominacijama (bar *pro forme*) Bog je u samom, temeljnom središtu, a na kraju ispada da je gurnut na samu

periferiju zbivanja. Pošto pojednostavljeni vidik i suženi horizonti fundamentalizma nisu dorali suštinskom razumijevanju, za fundamentaliste je Bog tako daleko, tako izgubljen u nekom za njih nejasnom prostoru. Činjenica je i da se mnogo lakše baviti vjerskim pitanjima na fundamentalističko-religijski, profani način, nego se uputiti na zakulisne staze Spoznaje o Bogu i „udubiti“ u složene procese Poimanja pomoću slobode savjesti.

Za fundamentaliste su mnogo jasnija, bliža i važnija pitanja kako utjecati na dnevno-politička zbivanja, ekonomske i kulturološke odnose, kako se oblačiti, kako se pozdravljati, kako na „pravilan način“ izgovarati molitvu, kako se odnositi prema „svetinjama“ i posebno kako se boriti protiv navodnih blasfemija. Radi toga je optužba za blasfemiju „svetinja“ postala vrlo dobro oruđe u kontekstu fundamentalizma, pa se onda sa tim ide u banalizirajuće krajnosti. Dovoljno je samo na wikipediji ukucati „Blasphemy“ i vidjeti šta se sve sada u modernom svijetu podrazumijeva pod blasfemijom (u mnogim zemljama je predviđena i krivična odgovornost), a u ubjedljivoj većini riječ je o krivici za uvredu „svetinja“, a u pojedinim slučajevima je riječ o klasičnim bedastoćama (npr. u Indoneziji je zabranjeno reći da je Islam arapska religija, ali je opet zabranjeno izgovarati islamske molitve ako nisu na klasičnom arapskom jeziku!?).

Izbacivanje Boga iz konteksta religioznog, kako to čine fundamentalisti, neminovno mora voditi ka sve daljem svjetoniziranju religije, što u krajnjoj konsenzu ima za posljedicu kompromitaciju teizma kao takvog. Produbljivanje jaza između čovjeka i Boga, povećavanjem „svetih posrednika“ (koji su dobili sub-božansko značenje), je tako jedan od glavnih rezultata nastanka i djelovanja fundamentalizma. Naravno to ne znači da bi sada trebalo obrnuti situaciju i Boga staviti na isti onaj pseudo-božanski pijedestal na kojem se sada nalaze „svetinje“ i onda krenuti u proces cenzuriranja i proganjanja... uostalom bila bi i velika šteta i veliki grijeh izvršiti inkvizitorski napad na Morgana Freemana i Jima Carreya radi tzv. „blasfemije“. Ono što treba uraditi jeste stvoriti takve uvjete i slobode da između čovjeka i Boga ne bude nekih sub-božanskih ili pseudo-božanskih „svetinja“ i posrednika.

1.15 Zmijsko srce

Žanr horora je uvijek bio popularan, jer ljudi vole da osjete bar neku dozu uzbuđenja i udara adrenalina koju izaziva gledanje ili čitanje izmišljenih priča o zombijima i vampirima, koji predstavljaju samo vanjski izraz naših dubokih strahova zakovanih u našoj podsvjesti. Naravno, taj „ispušni ventil“ je impresija, uobrazilja koju sebi dopuštamo samo u sigurnosti naših domova ili kina. Ali.... na horore se ne nailazi samo u filmovima, njih ima itekako i u realnom svijetu, i potrebno je samo malo da se razgrne sa površnosti života i sredine kojoj pripadamo, da se otkrije ne klijanje, nego bujanje

iskonskog zla. Zanimljivo je da se to realno iskonsko zlo ustvari pojavljuje i u oblicima koje baštini fikcionalni žanr koji voli priče o vampirima. To znači da iako se čini da smo ubili toga demona, on ustvari živi i dalje (možda se samo pritaji), a kada mu se ukaže prilika onda se ponovo pojavi (što bi u narodu rekli „povampiri se“) i onda se ta zaraza proširi brzinom crne smrti (ili bubonske kuge). Činilo se da je taj demon (kod nas tada oličen u ustaško – četničkim pokoljima, ubijanjima, silovanjima, mržnji, primitivizmu i zatucanosti) uništen na kraju II. svjetskog rata. Međutim, on je ponovo oživio krajem 80-tih godina prošlog stoljeća, i zaraza se ponovo pojavila, pretvarajući ljude u zombije iskonskog zla ili u „vampire“ željne krvi nevinih. Nada ne umire nikada, i mislili smo u nekoj naivnoj utopiji da će stranci iz samoproklamiranog „slobodnog svijeta“ naći načina da uguše toga demona i bace ga u paklene kaljuže gdje i pripada. Otrežnjenje od te „europske“ i „američke“ iluzije je brzo došlo, onda kada se vidjelo da smo obični pioni, potrošna roba i tržište za sve i svašta na šahovskoj ploči na kojoj se igraju moćnici svjetske politike i ekonomike... obične parije neoliberalnog svjetskog poretka. I ti demoni poraženih ideologija II. svjetskog rata, koji nesumnjivo proizlaze iz iskonskog zla... toga antipoda konstatne vrijednosti našeg Postojanja (neko će je nazvati i Bogom), čine nam se sada tako moćnim. Kao da svojim „urlicima užasa“ koji odzvanjaju našom zemljom, pokušavaju da označe svoju teritoriju. Sa ovim demonima (u kojima je najbitniji detalj iracionalna mržnja) se rađaju i novi demoni koji predstavljaju kriminal, korupcija, neznanje, anksiozni strah, zatucanost, primitivizam, svjesnih laži, sujevjerja. Osnovni problem za obične ljude na ovim našim prostorima jeste da ti demoni poraženih ideologija II. svjetskog rata djeluje prikriveno i neće se javno deklarirati kao nacionalsocijalisti i mrzitelji. Izuzetak čine samo neke male, opskurne skupine besposlene i frustrirane balavurdije i običnih folklornih klovnova, kao što su Obraz, Nacionalni Stroj, Ravnogorski četnički pokret, 1389, neki Bošnjacki nacionalni pokret iz Švedske!?, raznorazni budalaši sa ustaškim kapama po dermecima na Blajburgu (parafraziram bivšeg predsjednika Hrvatske Stjepana Mesića) i Thompsonovim koncertima. Ekspozenti tih demona i oni koji su podlegli zombijevoj zarazi (kao u „Resident Evil“), kao da se stide svoje suštine i onoga što su postali, su se dobro prikrili i zamaskirali i formalno (kao papagaji) ponavljaju kako nemaju ništa sa fašizmom. Karikaturalno izgleda kada Ravnogorski pokret za sebe kaže da je u II. svjetskom ratu bio na strani saveznika (možda su u pauzama pijanki sa italijanskim crnokošuljašima ili oficirima 2. oklopne armije III. Rajha ponekad znali poslati kakvu poruku u London), ili kada se neoustaše predstavljaju kao neko predziđe (*antemurale*) europske civilizacije i kulture ili kada se sa treće strane patriotizam i „tolerancija“ pokazuju mahanjem turskim i saudijskim zastavama (uz naglašavanje da Republiku Tursku i njena dostignuća i vrijednosti iznimno uvažavam i cijenim). Kao što se vidi, osnovna podloga za ovako pretvaračko fašiziranje, klerofašiziranje ili nacionalsocijaliziranje proizlazi iz licemjerja (koje bi kao trebalo biti grijeh). Licemerje se manifestira i onda kada se optužuje

Francuska za zabranu burki, a ne optužuje Saudijska Arabija za zabranu svega ostalog (izuzev burki, čije je nošenje dozvoljeno), kada se vole Iran i Pakistan a za „dijasporaško utočište“ se odaberu Sent Luis, Minhen ili Geteborg, a ne Islamabad, Karači ili Isfahan, kada se skuplja pomoć za žrtve Gaze (što je u redu), a ne pominju se žrtve genocida u Darfuru ili napadi na Kopte u Egiptu (što nije u redu). Licemerje je i kada neko nekoga optužuje za neosmanizam, a onda taj koji optužuje za male pare Rusiji proda sve što ima (da ne bude zabune Rusku Federaciju i rusku kulturu izrazito cijenim i poštujem), ili ide u Izrael tražiti saveznika, a potajno zadržati tradicionalni antisemitizam. Istovremeno se širi jezik mržnje, posebno pred izbore, a zaštitnici „čistoće“ (bolje reći prljavštine) rasa, naroda, religija, država, ...itd. se kao dušebrižnici pojavljuju i dominiraju javnošću, stvarajući ambijent i kulturu koje možemo nazvati fašističkim (bez obzira koliko se to demagoški opovrgavalo). Prizivaju se tako junaci sa Kosova polja (da opravdaju „junaštvo i čojstvo“, odnosno najobičnije grubo nasilje), pleme iz stoljeća sedmog (koje je valjda donijelo uljudbu i kulturu na Balkan...ops...oni nisu sa Balkana) ili gotski predci samoproklamiranog „temelnog i tolerantnog naroda“ BiH. Pod firmom historijskog revizionizma i relativiziranja se pokušava na mala vrata prvo pokušava izjednačiti krvnik, žrtva i onaj ko se borio protiv krvnika, a onda će se pokušati ponovo etablirati poražene ideologije iz II. svjetskog rata (koji kod nas izgleda nažalost još uvijek traje u nekim drugim vidovima).

Narod treba zaštitu od takvih prevarantskih fašista (često najobičnijih kriminalaca i korumpiranih hulja) i bjelosvjetskih hohštaplera koji će huškati narod sa skupštinskih govornica, sa predizbornih šatri, sa printanih i web stranica, sa TV i radio emisija. I ta prikrivenost je najgora, ali ona je i razlog zašto se ne donosi zakon o zabrani fašističkih i nacističkih organizacija. Ali je zato i hvalevrijedno kada oni koji se često vole nazivati „zadnjom utvrdom pluralizma misljenja“ (a baniraju i zabranjuju one IP adrese sa kojih dolaze svi drugačiji komentari) konačno pokažu svoje pravo lice, odnosno izađu iz čahure pretvornosti. Povod izliva bijesa, u konkretnom slučaju neoustaša, je održavanje ANTIFA festa u Mostaru, kojim bi se kulturno i civilizacijski poslala poruka da još uvijek ima onih koji nisu podlegli zarazi. Taj pakleni oblak koji se tako „svemočno“ nadvija nad našim prostorima je ustvari oblično mjehur od sapunice i dovoljno ga je samo načeti i on će ispuhati jako brzo. Te činjenice su postale svjesne i mnoge organizacije koje su za svoju misiju uzele i antifašističko opredjeljenje kao što su mostarska ANTIFA (koja je uradila nemjerljivo odličan posao u vrlo teškoj sredini, u podijeljenom gradu, kojeg je bolje nazvati balkanskih Belfastom, nego stolnim gradom), DOSTA!, Akcija Građana, Mladi komunisti i Radničko komunistička partija BiH, koja djeluje u oba entiteta (što je veliko postignuće), i mnoge druge skupine i organizacije koje su u procesu ukрупnjivanja. Za razliku od raznoraznih kvazi udruženja građana, koja su obilato podržana iz budžeta kako bi posrednim putem širile ideologije horora, ove organizacije se same snalaze i u tome je njihova vrijednost i budućnost ostvarivanja njihovog cilja. Zato

su nositelji zla bijesni, jer su svjesni svoje prolaznosti i zato su reagirali na način ispod svakog nivoa. Portal „Poskok“ je tako vijest o održavanju ANTIFA festa popratio uvredljivim slikama i ironičnim člankom. Naravno to je praćeno nizom vulgarnih i nabijenih frustracijama i bijesom komentara (sa i prijetnjama) „anonimnih surfera“ (naravno samoproklamirani pluralistički portal kakav je Poskok njima nije banirao IP adrese, kao mnogima drugima). Iza njihovog prezira, vanjske arogancije i uvredljivosti kriju se obični sram (jer svjesno podržavaju ono za šta im njihova podsvjest kaže da je zlo, pa imaju konflikt osobnosti), ali i strah i kukavičluk. Naravno, sadašnja generacija antifašista (bez obzira na političko opredjeljenje jer nisu samo ljevičari antifašisti, i Čerčil kao okorjeli desničar je bio i veliki antinacista) nije ona koja će se povlačiti i slijegati glavama i kojoj će neko nabijati komplekse radi osvete u periodu od kraja 1944. do kasnog proljeća 1945. (uspud potpuno zanemarujući ono što se desilo u periodu 1941 – 1945., kada su okupatori i njihove domaće bedaste sluge kao što su ustaše i četnici pobili na stotine hiljada nevinih ljudi). Odgovor je naravno došao od jednog našeg druga, koji je samo rekao ono što svi znaju, ali što niko neće javno da kaže (kao u bajci „Car je gol“). I onda je nastupila salva otrovnih tekstova i komentara (onih koji nisu banirani) sa Poskoka, u kojima se pokušavaju nipodaštavati antifašisti u smislu nazivanja „simpatičnim“, ali i uvredama na račun autora. Tom prilikom su poskok-majstori samo na osnovi autorovog imena izveli niz zaključaka, bez da čovjeka uopće poznaju. Tako su mu predodredili i nacionalnu i religijsku pripadnost, zaboravljajući da je i nacionalna i vjerska i religijska, kao i politička pripadnost stvar osobnog izbora, stvar koja proizlazi iz slobode savjesti i Spoznaje, a ne nasljeđuje se rođenjem. Time su potvrdili prvi aksiom kojim se neko određuje da je neonacista. Onda su nešto baljezgarili o njegovim djedovima, ponovo se služeći neonacističkim floskulama u smislu da je čitav jedan narod vakav i nakav..., naravno koristeći omiljenu poskokovu tezu koja sažeto glasi : „svi BH muslimani su u II. svjetskom ratu bili ustaše, pa su onda prešli partizanima i tako izdali NDH“. Izgleda da su poskok – pisci svoje historijsko znanje zasnovali na bapskim pričama i onome što oni žele čuti, a ne na relevantnoj povijesnoj znanosti (poskoci, izbrojte samo koliko je partizanskih brigada sa „muslimanskim“ predznakom ili se raspitajte šta je to Unska operativna grupa). Niti su svi Srbi i Crnogorci bili četnici, niti su svi Hrvati i Bošnjaci bili ustaše i pripadnici Handžar divizije (u tom slučaju se postavlja pitanje a ko je bio u partizanima, možda samo Slovenci-☺))). Uzmite statistiku koja govori o poginulim partizanima u bitkama na Neretvi i Sutjesci, pa ćete vidjeti koliko je koga bilo, i naravno vaše teze će se rasprsnuti. Za češćeg posjetioca portala Poskok je evidentno zašto postoji ovaj portal, a to je širenje mržnje i dalje kontaminiranje društva. Za jad i bijedu u Zapadnoj Hercegovini, Poskok ne traži krivce u kriminogenim (uglavnom ratnoprofiterskog tipa) domaćim elementima, nego mržnju i nezadovoljstvo usmjerava na druge strane. Nebrojeno je tekstova u kojima se napadaju Sarajevo, istočni dijelovi Mostara, drugi narodi u BiH, komunisti, antifašisti, bosanski franjevci, purgeri

(odnosno Zagrepčani), pa i sama Hrvatska (koju nazivaju „peregijom“, valjda zato što nije uređena onako kako bi poskoci htjeli da ona izgleda), pa i vladajuća koalicija u Zapadnohercegovačkom kantonu (naravno ona nije iz HDZ BiH). Traženje dežurnog krivca, a ne pospremanje ispred svojih vrata, je drugi aksiom neonacizma. U svojoj hiperkritičnosti Poskok ustvari samo jednu stvar nije javno kritizirao, a riječ je o historijskoj pojavi tzv. NDH iz II. svjetskog rata (jednoj marionetskoj i lakejskoj formaciji) u kojoj se pristupilo totalnoj fizičkoj eksterminaciji Židova i Roma, masovnim i brutalnim ubijanjima, protjerivanjem i prevjeravanjima Srba i pravoslavaca, prisilnoj nacionalizaciji tadašnjih BH muslimana i ubijanjima i mučenjima svih onih koji se nisu slagali sa režimom. Nostalgija za kvislinškim režimima i formacijama je treći aksiom neonacizma. Zanimljivo je da oni koji bi voljeli povampirenje poraženih ideologija iz II. svjetskog rata (kod nas uglavnom u četničko – ustaškom i handžarskom obliku) uvijek pokušavaju naći opravdanje za počinjenje masovne zločine, za služenje okupatoru (kao obični lakeji), za širenje mržnje i podjela... i nikada se ne žele obazreti na nevine žrtve niti se bar formalno pokušati ispričati za ono što se desilo. Lažiranje, prikrivanje i friziranje historije/povijesti/istorije i neprihvatanje nikakve odgovornosti je četvrti aksiom neonacizma. Kao istinski ljevičar ja sam potpuno svjestan partizanske retrozije na kraju II. svjetskog rata kada je u ime osvete bez suda ili na „narodnim sudovima“ pogubljen veliki broj ljudi (od kojih je jedan broj bio krivih, ali bilo je i nevinih) na prostoru od Vardara pa do Triglava. Svjestan sam i da se Zapadna Hercegovina (stjecajem nesretnih okolnosti) od svih južnoslavenskih prostora, najviše našla na udaru te osvete. I naravno da i to treba istražiti i osuditi, ali nikada, ponavljam nikada se ne smije zanemariti jedna činjenica a to je da kvislinzi i domaći izdajnici i njihove formacije nisu isto što i Narodnooslobodilački pokret i partizani. Okupacija, ustaše, četnici, bjelogardejci, handžaristi i njihove djelatnosti i pokolji su bili uzrok, a partizanska osveta je posljedica onoga što su ovi činili. Uzrok i posljedica nikada nisu isto...

Na tome NDH-nostalgičarskom portalu pojavljuje se kao redovni kolumnista visoko pozicionirani član Dodikovog SNSD-a Rajko Vasić, čiji tekstovi su ravni Gebelsovim majstorima propagande. Svi u udruženom poduhvatu širenja mržnje i razbijanja svega što se može razbiti... tu nema riječi ni o kakvom ujedinjavanju, ni o kakvoj izgradnji, ni o kakvoj kreaciji... samo pozivi na podjele i uništavanje. Oni nemaju poštovanja ni prema životu, ni prema smrti... i ništa im nije sveto, jer su istinu davno prodali za „šaku masti“. Tako su i NDH-nostalgični cyber jurišnici, oličeni često u onima koji redovito daju komentare na Poskoku, isto ono što i četničko – ravnogorske „derneklje“ sa njihovih okupljanja na Manjači i Višegradu, i isto ono što i bradonje (sa obrijanim brkovima i malo dužim šorcevima) koje u zaštiti svoga shvatanja čudoređa prepadaju parove i obične građane u gluho doba noći. I tako još uvijek kuca zmijsko srce...

p. s.

Kao osoba hercegovačkog porijekla i rodom Ljubušak, mislim da imam pravo da komentarišem ono što se dešava u Hercegovini.

1.16 Dvije nove opservacije

Nova sapunica „1001 priča o koalicijama“

„ko kontrolira finansije i monetarni sistem, taj je stvarni vladar, a u našem slučaju stvarni upravljači sjede u Beču i Milanu“. Ova rečenica baca sasvim novo svjetlo na ono čime su posljednjih par sedmica zatrpani naši mediji a to su izbori 2010 i špekulacije o koalicijama koje bi kao eto „vladale“ u naredne četiri godine. Ako su naši stvarni vladari neke oligarhijske, bankarsko – neoliberalne klike, od čijih predstavnika ne znamo ni imena (bar ih ne zna ubjedljivo najveći dio stanovnika ove zemlje), oličene u upravnim odborima npr. Unicredit banke (sa sjedištem u Milanu) i Raiffesen banke (u Beču), zašto se uopće toliko zamaramo i sekiramo u vezi stvaranja koalicija i tzv. vlasti u narednom periodu. Ono što naši bankarsko – neoliberalni kolonijalni upravitelji ostavljaju poglavicama naših plemena su samo mrvice vlasti, dobiti i privilegija na sofri vladavine. I zato ovu trakavicu o koalicijama ovoga ili onoga (ovaj neće ovoga, onaj neće onoga, ali hoće ovoga...) promatrajmo kao neku vrstu sapunice, tipa nekada legendarne meksičke Esmeralde ili sadašnje Šeherezade i Onura. I ne brinimo se na kraju svaka sapunica završava u sretnom braku...

„I tako ih je onda đavo odnio : i krunu i sporazume i političare i slomove i poraze i iluzije, programe, parlamente, i stranke“

Miroslav Krleža

Klasni sukobi na europskim ulicama

Nakon Grčke, val protesta i sukoba je zahvatio i Francusku. Za razliku od Grčke (koja za Europsku Uniju ima više simboličko i historijsko značenje) Francuska je jedan od glavnih stubova EU. Zato će i posljedice kaosa koji je zavladao ulicama Francuske biti znatno veće, nego što je to bilo sa Grčkom. Priča dobiva na težini, kada se ima u vidu da se i V.Britanija počela ljuljati pred nezadovoljstvom građana i radnika. Stvari stoje vrlo jednostavno, neoliberalne vlade EU su odlučile da svu naplatu posljedica krize i sloma ekonomskog i društvenog sustava prebace na građane i radničku klasu, a ne na one koji su stvarni krivci za slom poretka. Stvarni krivci su neoliberalne bankarske i druge financijske korporacije, kao i korumpirani i pohlepom zaslijepljeni raznorazni CEO (chief executive officer) i upravni odbori i menadžmenti. I ti koji su svojom pohlepom, špekulacijama i neodgovornom politikom srušili sustav, ne samo da se ne kažnjavaju

nego se i spašavaju javnim novcem pa i nagrađuju. Ali njihovu pljačku i antiprogresivizam trebaju platiti obični građani. Ali to je i shvatljivo, jer su te raznorazne vlade i komisije EU najobičniji puppit-lutke i marionete tih istih oligarhijskih, neprogresivnih klika, koje su (opet citirajući konstataciju sa jućerašnjeg izlaganja mr. sc. Gorana Nedića) uspostavile dirigitiraniji i centraliziraniji ekonomsko – društveni sistem sustav u modernom svijetu, nego što je to bio sistem u Staljinovom SSSR-u od sredine 30-tih do sredine 50-tih godina (do Hruščova) prošlog stoljeća. Potrebno je navesti da te marionetske vlade uglavnom dolaze iz reda Europske narodne partije, Partije europskih socijalista i Europske liberalno-demokratske i reformske partije. Jedini pozitivan izuzetak čini Socijalistička partija Francuske, koja nije napustila napredni stav prešla na revizionistički bleristički princip Third way (kao velika većina drugih socijaldemokratskih stranaka) i zajedno sa Lijevim frontom (čiju okosnicu čini Francuska komunistička partija), Novom antikapitalističkom partijom (u koju je prerasla Liga revolucionarnih komunista) i sindikatima pruža otpor sarkosizmu. Međutim, za razliku od USA, gdje je mrak tiranije neoliberalnih medijskih magnata stavio koprenu na oči običnih ljudi, ili Zapadnog Balkana gdje je dovoljno narodu baciti nacionalističku, šovinističku i fundamentalističku prašinu u oči, u EU su ljudi bar mrvicu svjesniji. Zašto bi Grci, Francuzi, Britanci, Italijani ili Nijemci (tamo je poražena revizionistička politika njemačke socijaldemokratske partije, a veliki uspjeh postigla LINKE/Ljevica) ispaštali grijehe neoliberalne oligarhije, koja se obogatila korupcijom, izrabljivanjem trećeg svijeta, ratnim profiterstvom, špekulacijama i pohlepim, i forsiranjem neprogresivnog i nerazvojnog poslovanja.

Ono što je indikativno u čitavoj priči jeste upravo odlučnost tih neoliberalnih oligarhija, koje žele da zadrže svoje pozicije i poluge moći i bogatstva i zato koriste sva sredstva, uključujući i kontrolu medija. Upravo je primjer USA u tome zanimljiv, jer se fiksiranim djelovanjem medija kao što su ultradesničarski FOX News preusmjerava pažnja javnosti i njome manipulira. Pa pogledajte kakvi su komentari na yahoo.com vezano za francuske proteste, a koji su uglavnom uvredljivi po protestante koji se prikazuju kao neradnici, rušilački element, sindikalni huškači... i slično. A znam da su i neki komentari koji su podržavali europske proteste i ukazivali na stvarne razloge krize nakon što bi bili objavljeni, ubrzo bili i izbrisani. U kontekstu skretanja pažnje je potrebno promatrati i ksenofobične i huškačke izjave Angele Merkel, koja nezadovoljstvo njemačkih građana pomjera na tračnice etničke mržnje. Da je riječ samo o sredstvu održanja na vlasti, a ne o rješavanju stvarnog problema pokazuje i sljedeća činjenica. Kao problem se uglavnom navode turski (uključujući i sunita i alevite) i kurdske emigranti (u Njemačkoj), stanovnici Magreba (u Francuskoj) i stanovnici indijskog potkontinenta (u Britaniji). Međutim, ovi emigranti (neki već u 2 – 3. generaciji) su većinom asimilirani, dobar dio i sekulariziran (pa i ateiziran), i dolaze iz zemalja koje nisu uopće fundamentalističke (Turska, Alžir, Tunis, Indija, Bangladeš), izuzev Pakistana. Ubjedljiva većina tih emigranata su obični

radnici (naravno ima izuzetaka, kao i svakoj drugoj zajednici), koji su svojim (često jeftinim) radom doprinosili ekonomskoj održivosti zemalja u koje su se doselili. Ali Angeli Merkel i njenim francuskim, britanskim i drugim europskim istomišljenicima uopće ne smetaju saudijski prinčevi iz zemlje koja je glavni sponzor vehabizma u cijelom svijetu. Ti prinčevi se razvratno ponašaju po europskim hotelima i resortima, dovode i osobno uslužno i seksualno roblje i europski moćnici se ne bune... Licemjerje na djelu....

1.17 Između ideala i prijetnji

„Ko se bori može izgubiti,

ko se ne bori, već je izgubio“

BERTHOLD BREHT

U ovim sedmicima i danima, kada se predizborna kampanja zahuktala do samoga usijanja, u odnosu na buku kampanjiranja stranaka i kandidata, je skoro neprimjetno prošao protest radnika Polihema iz Tuzle. Ovaj protest se ni po čemu ne bi izdvojio iz miljea mnogih drugih kroničnih radničkih protesta koji su postali svakodnevnicom života u ovoj zemlji, da nema jednog detalja. Pred zgradom vlade Federacije BiH (nekadašnja zgrada Centralnog komiteta Saveza komunista Bosne i Hercegovine), povrijeđene su dvije radnice u sukobu sa policijom. Nažalost, od halabuke strančarenja i borbe za preostale mrvice vlasti i privilegija Snježana Kuduzović i njega povrijeđena kolegica, kao i masa radnika sa bijelim majicama na kojima je pisalo „Aušvic“ su zauzele tek sporedno mjesto u vijesti. Zapjenušana atmosfera predizborne kampanje jednostavno nije dopustila da se čuje glas povrijeđenih i opljačkanih. Gdje su sada raznorazni odbori za ljudska prava, gdje su sada stranke (posebno one sa ljevice), gdje su sada kandidati (ne znam je li ijedan kandidat posjetio radnike Polihema)... izgleda da ih nema. Tako i radnici Polihema dijele sudbine radnika Zraka, Sokola, Željezare, Krivaje, TAS-a, Aide iz Tuzle, Granita, Žice, Energoinvesta, Unisa, Agrokomerca, Famosa, Sipada, Zore, TATa, Hidrogradnje, Natrona Maglaj, Pretisa, Igman Konjic, Vitezita, Koksno hemijski kombinat Lukavac, bezbrojnih rudnika, KTK Visoko, Hepoka Mostar, Enegropetrola, Feroelektra, Interspeda, Terminala, SIP Stupcanica, Slavka Rodica, Pobjede Gorazde, naših banaka.....itd...itd... Nekada ponosni giganti i privredni kapaciteti su danas opljačkani, u ruinama tzv. „tranzicije“, a njihovi radnici u statusu parija. Ukratko rečeno „meso radnika“ je jeftinije od jagnjetine... Radnicima nije oteta samo egzistencija, nego i ponos i snaga... A onda se pojavljuju raznorazni spasioci nacija i religija, raznorazni samoproklamirani sveci i „izabranici“ koji se utrkuju ko će donijeti spas svome narodu... E gospodo (nažalost i drugovi) dužebrižnici narod se brani tako što se brane njegove

fabrike i privredni kapaciteti, njegova monetarna suverenost, njegovo kvalitetno obrazovanje i progres... a ne posezanjem za primitivnom kvazi-patriotskom retorikom i demagogijom. Patriotizam je borba da se uzdignemo privredno, kulturno i obrazovno, a ne da se takmičimo u mržnji. I zato ja u radnici Polihema Snježani Kuduzović prepoznajem kako to treba da narod zna kako da pobijedi beznađe, prepoznajem čovjeka kojemu je ova zemlja prije svega i zauvijek, i koja je snaga kojoj vjerujem u „ratu“ protiv mafije.

I gdje smo tu mi pojedinci, možemo li nešto učiniti. Da li smo spremni da nešto uradimo, da nešto promijenimo ili ćemo se prepustiti stihiji polagane propasti i apsorpiranja u dekadens. Naravno da je to moguće, jer i najmanji detalj koji pokrenemo u pozitivnom smjeru, je korak naprijed. Ja osobno ne vjerujem da će izbori nešto radikalno promijeniti situaciji i da će doći do sistemske promjene, ali promjene se ne dešavaju samo na izborima i u okviru partokratskog ustrojstva (kao što se to uobičajeno misli). Detalji u našem ponašanju, radu, kreativnosti, odnosu prema drugim ljudima, ali i hrabrosti da kažemo šta mislimo i da se borimo za ono što mislimo da je progresivno su doprinos boljem i kvalitetnijem. Sadašnji moćnici i strani i domaći su obični „tigrovi od papira“, koji održavanjem partokratskog (vladavina stranaka), kleptokratskog (vladavina lopova) i kakistokratskog (vladavina najgorih) sustava i širenjem straha ustvari čuvaju svoje privilegije i pozicije. Potrebno je da mi promijenimo stav i da se čvrsto stane na stazu Spoznaje i promjena. Dovoljno je samo primijeniti devizu Karla Paula Reinholda Niebuha : „Bože, daj mi snage da prihvatim ono sto ne mogu promijeniti, hrabrosti da promijenim ono sto mogu i mudrosti da prepoznam razliku među njima“. Ali boriti se za ideale je i direktno povezano sa drugom krajnošću, a to je suočavanje sa prijetnjama, uvredama i pokušajima diskvalifikacije. Znači poruka za sve one koji žele istinske, a ne kozmetičke promjene je jednostavna, a to je da je put koji su odabrali ustvari kretanje između ideala i prijetnji. Zato se i ne treba plašiti niti očajavati kada se suočite sa izlivima otrova zmijskog srca koje još uvijek kuca, ali niti odgovarati na provokacije, prijetnje i malicioznosti. Oni to upravo hoće, kako bi se čovjek skrenuo sa staze koju je odabrao i upao u kaljužu u kojoj uspijeva prokljati samo sjeme zla. A u toj kaljuži se to sjeme zla hrani lažima, prijetnjama najniže vrste i uvredama (slično onima koje su prema autoru ovog teksta odaslane prošle sedmice), samo radi toga što je govorio istinu ili bar nastojao da govori istinu. Zato i neće biti odgovora poskocima, Rajku Vasicu i onima koji šalju anonimne "poklone". Jedino počast radnicima Bosne i Hercegovine....

“Moj način odmazde je u tome, da se za glupošću pošalje što je brže moguće pamet: tako ju se možda još sustigne.”

MIROSLAV KRLEŽA

1.18 Valja nama preko rijeke

Odgovoriti na pitanje šta je to strančarenje je vrlo jednostavno. Riječ je o dekadentnoj pojavi izrođenog političkog, ekonomskog, društvenog i kulturnog sustava u kojem interesne skupine koje se bore za vlast gube u svojoj suštini (ne i formi) idejni i ideološki identitet, i postaju svrha same sebi i zadovoljavanju osobnih ambicija. Tada se gube sve granice, moralni i vrijednosti sustav se urušava, kriminal postaje norma življenja, poštenje postaje ili greška ili otežavajuća okolnost a dekadencija uzima sve veći danak dok se ne na kraju ne dotakne samo dno propasti. Ukratko to je sustav koji postoji nešto duže od dvije decenije na ex – SFRJ prostoru, naravno pod upravljačkim kišobranom vanjskih, protektoratskih klika i neoliberalnih bankarskih, korporativnih gospodara. Mora se priznati da taj kišobran vrlo uspješno povlači pijune na šahovskoj ploči Zapadnog Balkana i Bosne i Hercegovine (uključujući oba njena entiteta – Federaciju i Republiku Srpsku, svih 10 kantona, distrikt Brčko i grad Sarajevo). Ti domači eksponenti dekadensa su samoproglasaena nacionalna i religijska kvazi – „elita“, a u ustvari obična kleptokratsko – kakistokratska mješavina svega i svačega. I u toj mješavini se tako nailazi i na dosta brojne odurni sloj bivših članova svih saveza komunista (jedno je član partije, a drugo je komunista, da parafraziram Boru Todorovića u hvalevrijednom filmu „Kako se kalio narod Gornjeg Jaukovca“), a inače sada zakletih antikomunista (e moj Tito šta se svašta u partiju/partije primalo) kao i na brbljive spasioce nacija, religija, naroda, etnija, sekti, ... i čega sve ne...a u stvari najobičnije kriminalce sa prevarantskim načinom razmišljanja jednog šibicara.

Fenomenalni Miroslav Krleža je u „Tumaču domobranskih i stranih riječi i pojmova“ (na kraju svoga djela „Hrvatski bog Mars“) pod natuknicom „Nagodba“ dao sljedeći zaključak „... i tako ih je onda đavo odnio : i krunu i sporazume i političare i slomove i poraze i iluzije, programe, parlamente, i stranke“. Ova Krležina rečenica na vrlo jezgrovit, ali i tačan način opisuje trenutno stanje na političkoj sceni BiH (i oba njena entiteta ... itd.). Tako je uostalom funkcionirao i političko – stranački sustav kraljevine SHS/Jugoslavije, čiji se neuspjeli i karikaturalni pokušaj višestranačja ponavlja evo već duže od dvije decenije na istom prostoru, ali sada i u obliku opranih i reformiranih genocidno – etničko čistećih – kriminalnih stranaka (one starojugoslavenske, karadorđevićevske su bile samo izrazito korumpirane). U tom sustavu parlamentarnog kačamaka i tamburica, nije se više nije znalo ko je sa kim ni ko će sa kim ni sa kim će završiti. Sve su opcije bile otvorene, a ništa kratkotrajnije nije bilo od „časne političke“ za formiranje koalicije. Pa je republikanski i hrvatsko – seljački tribun Radić šurovao sa Kominternom, a onda za par mjeseci ušao u koaliciju sa radikalno – srbijanskim Pašićem. A jugomuslimanski Mehmed Spaho i klerikalni Korošec su na kraju utočište našli u Radikalnoj zajednici u „čeličnom“ zagrljaju protofašističkog i velikosrpskog

Milana Stojadinovića. To je bio strančarski svijet koji je izrodio i nešto takvo da se i lider Socijalističke partije Jugoslavije, socijal-revizionista i socijaldemokrata Živko Topalović nađe u najbližem okruženju Draže Mihajlovića.

Na sličan način se odvija i stranačka i politička aktivnost u BiH (i ona njena entiteta ... itd), jer se evo već tri puna mjeseca nakon oktobarskih izbora nastavlja sapunica „Formiranje vlasti“ sa više interesantnih zapleta i obrta nego što nude „Šeherezada“, „Očajne kućanice“ i latinoameričke i sjevernoameričke sapunice. Da su principi davno izumrla vrsta na ovom prostoru, to je općepoznata činjenica, ali ova šarada je prevazišla sve ono što je i Nušić mogao sebi predočiti. Pa je tako nastala i nova bosansko – balkanska zakonitost, koja glasi : “Pljuvanje je proporcionalno ranijem ulizivanju, i obrnuto ulizivanje je proporcionalno ranijem pljuvanju“. Riječ je o vrlo jednostavnoj jednačbi koja se u praksi iskazuje kao Avaz + SBB pljuju Stranku Zagreb do samoga kraja 2010. = Avaz + SBB pozivaju Stranku Zagreb da zajednički spase BiH nakon nove 2011. Naravno praktičnih primjera ove jednačbe samo sa različitim eksponentima (SDA, SNSD, SDP, oba HDZ, HSP, SDS, PDP, Lijanovići, ... itd) ima jako mnogo. U zadnja tri mjeseca se odvija intenzivno strančarenje koje za cilj ima popravak naših života u skladu sa propalim europskounijskim neoliberalno narodnjačko – pesovskim integracijskim laprdanjima, tako da su nam samo Romi i gejevi ostali ugroženi, a ostali žive kao „bubreg u loju“. I dok traje ova trakavica zemlja je u kaosu, neoliberalne strane banke i dalje su glavne haračlije ove raje, redovi penzionera pred poštama i bankama čekaju u hladno januarsko jutro svoje zakašnjele penzije, radnici se prebijaju (vidjeti pod jablanički Granit) i otpuštaju, ono malo privrede što je ostalo nestaje i gasi se, a fondovi se prazne. Dostojanstven život običnih, poštenih ljudi je nestao. Za to vrijeme su i snažne vodene bujice uništile sve na što su naišle, nanijevši običnim ljudima nenadoknadivu štetu, ulični kriminal dostigao je neslućene visine (a čiju žaoku sam na svoju nesreću osjetio i na sebi), a Zenica se pretvara u otrovni staklenik. Toliko je toga zla i dekadensa od ekonomije, preko obrazovanja i sigurnosti do kulture, da bi to zahtijevalo prostor čitave jedne knjige, a ne skromnog članka. Ali, građanine, upravo dok nestaješ u tom živom blatu, znaj da češ biti nacionalno spašen, jer strančari „krv spoju prosipaju“ boreći se za tebe na neprekidnim sastancima, na kojima se štite tvoji nacionalni interesi, a ustvari brane najobičniji i najprizemniji finansijski i materijalni interesi pojedinaca ili određenih klika.

Koncept čitave priče je pogrešno postavljen. Ako se igra u okvirima onoga što zahtijeva ovakav sustav, onda je svaki rezultat utakmice unaprijed predestiniran (određen). Igra se na njihovom stadionu, po njihovim pravilima, sa njihovim sudijama, i pred njihovim gledalištem i teško je uopće igrati ravnopravnije, a još teže dobiti meč, naravno ako ne postaneš kao oni... ali zar onda ima više išta smisla, jer ostaje statičnost, neka vrsta mračne močvare. I upravo je to ključ postizbornih kombinatorika, jer se spajaju i

raspajaju svi i svašta. Konstitucija je tako funkcionalna da je teorijski moguće, ali praktično teško izvodljivo da samo jedna opcija pobijedi. Moguće je biti apsolutni ili relativni pobjednik samo u konsocijacijskim uvjetima, tj. u okvirima jedne od tri konstitutivne nacije i njihove zaokružene teritorijalnosti. Za mnoge intelektualce i građanski raspoložene pojedince, SDP BiH je predstavljao taj most koji bi mogao i trebao da postane most nad konsocijacijskim udubinama. Međutim, najuže rukovodstvo SDP-a nije uspjelo da artikulira svoju politiku i da se etablira na prostoru gdje su Srbi i Hrvati većina (a to je nešto više od 70 % BiH), što je ustvari činjenica još od prvih tzv. izbora 1990. god., pa evo sve u zadnjih 20 godina. Vrlo je teško očekivati da će nakon učinjenog na ovim izborima i „jakih riječi“ izgovorenih u postizborju, to biti moguće uopće učiniti u dogledno vrijeme.

Greška je što SDP BiH nije prije izbora pokušao napraviti jednu opciju = stranački i vanstranački bastion progresivne i udružene ljevice, jer je opći interes iznad svih personalnih animoziteta i osobnih ambicija. Ideja je najbitnija, pojedinac je samo sredstvo realizacije ideje. Veliki broj stvarnih i istinskih ljevičara u dijapazonu od anarhista do socijalliberala još uvijek prebiva na ovom trusnom tlu, a da nisu i ne žele biti stranački angažirani, ali bi bili spremni da pomognu. Isto tako, koliko god izgledale male i niz drugih ljevičarskih i lijevo-centrističkih stranaka bi u tome bastionu pomogle da se ne rasipaju glasovi. Svaki glas je vrijedan. Ali umjesto toga smo bili svjedoci kratkih, ali žestokih žaoka upućenih između velikog SDP-a i malih NS, SDU i NSP neposrednih pred izbore (umjesto da su se međusobno nadopunjavali i pomagali). Kao posljedica toga se došlo u situaciju da se traže kao koalicioni partneri HSP (koja baštini prilično mutnu tradiciju), i čiji se predsjednik i nije baš proslavio kao premijer Zapadnohercegovačkog kantona/županije te stranka jedne privredne korporacije. Ne bi trebalo ni zaboraviti ni pokušaje pregovaranja sa SDS i PDP. Potrebno je naglasiti da se dobar dio glasova dobio i radi predizbornog forsiranja Valtera, ZAVNOBiHa, soundtracka iz filma „Bitka na Neretvi“ i slično, a onda se upušta u klasična strančarenja svojstvena preoportunističkom idejnom socijalrevizionizmu sa osobama koje se definitivno ne bi mogle uklopiti u viziju istinske valterovsko – zavnobihovske poruke. Naravno druga je priča kakve veze ima socijaldemokratija i pesovska podrška sa Valterom (koji je bio istinski komunista), sa ZAVNOBiH-om, koji je ipak bio posljedica odluka vrha Komunističke partije (dok je vodstvo Socijalističke partije Jugoslavije - tadašnje članice Socijalističke internacionale - bilo prisutno na kongresu Jugoslovenske vojske u otadžbini pod komandom Draže Mihajlovića u selu Ba), ili sa bitkom na Neretvi u kojoj su se borile proleterske brigade. Ipak na kraju krajeva, historiju treba ostaviti historičarima i arheolozima da je izučavaju, a samo je bitna budućnost.

Istovremeno sa evo već višemjesečnim pregovaranjima u vezi sa formiranjem vlasti, SDA vodi „zakrabuljeni ples“, u kome njen predsjednik govori da je na rukovodstvu

SDP-a odgovornost, čime vrlo vješto prebacuje na „starijeg platformskog partnera“ ovu strančarsku rašomonijadu. Razlika u rezultatima izbora na dijelu BiH gdje su Bošnjaci – muslimani većina nije baš toliko velika da bi SDA mogao sebe predstavljati u javnosti kao nevinog promatrača (i koji bi se na kraju pojavio kao spasitelj ove sve očajnije situacije). Ovakvu situaciju najbolje kapitaliziraju SNSD (sa svojim koalicionim satelitima i mlađim partnerom SDS-om) i HDZ (i onaj sa brojkama i onaj bez brojki, te naravno njihovi sateliti) koji homogeniziraju svoj birački potencijal i naravno većinsko stanovništvo Republike Srpske i kantona i dijelova kantona sa hrvatskom većinom. Njihove stvarne namjere nisu uopće bezazlene, nego su vrlo maligne. Naravno to definitivno vodi ka betoniranju situacije, i produbljivanju već znatno ranije učinjenih konsocijacijskim i teritorijalnih podjela. SBB i SBiH po svome običaju nastavljaju loviti u mutnom. A i demagoški pristup je providan, jer dok se čitava Europa ljulja kao klackalica i nepovratno kreće ka formiranju nove Europe oslobođene neoliberalne tiranije, naše stranačke i lokalne vođe, zajedno sa svojim protektorskim patronima prodaju narodu još uvijek tu neoliberalnu narodnjačko – pesovsku iluziju kao neku šarenu lažu koju mi treba da progutamo (ako nam naravno ona u međuvremenu ne zastane u grlu i uguši nas). Horror, horror.... kako bi to rekao Marlon Brando glumeći pukovnika Waltera E. Kurtza u „Apokalipsi danas“.

I kada je Pandora lakomisleno otvorila kutiju iz nje su izašla sva zla, a unutra je ostala samo nada. I ovaj starogrčki mit, koji je ostao duboko usjećen u kolektivno sjećanje čovječanstva, ima svoje mjesto u našoj sadašnjoj beha priči. Nada ne može umrijeti, ona može samo nešto novo izroditi, nešto bolje... naravno treba biti strpljiv, odlučan i umješan da bi nada nešto ipak rodila. U našim uvjetima najbolje rješenje je da nadu izrodi nova, postmoderna pluralna ljevica, oslobođena strančarske logike i promišljanja (koje se toliko udaljilo od borbe za interese običnih ljudi) koja za cilj ima samo preobrazbu zajednice u njenoj cjelosti i temeljito čišćenje od dekadensa. Ta pluralna ljevica bi obuhvatila jedan široki spektar u kome bi jedina odrednica podjele bila na one koji su ljudi i na neljude. Taj frontovski pristup bi tako neselektaški obuhvatio i uvažavao i anarhosindikaliste i anarhokomuniste, i libertijance, i trockiste i titoiste i luksemburgiste, i eurokomuniste, i lijeve socijaliste, i socijaldemokrate, i socijalliberale, i progresiste, i pobornike teologije oslobođenja (vrlo prihvatljive i potrebne u ovom novom pokretu), i antifašiste, i progresivce, i nezavisne marksiste i slobodne ljevičarske mislioce, pa zašto ne i one koji istinski vole narod kojem pripadaju i ponosni su na svoju nacionalnu i narodnosnu pripadnost (ali ne mrze druge i ne smetaju im drugi), ukratko sve osobe kojima je na srcu istina i progres.... itd... Samo se takvim objedinjavanjem može izbjeći ta igra na terenu na kojem se ne može dobiti. To je ustvari jedini način da se zatvore rasjepi konsocijacija i teritorijalnih podjela na tri dijela, kao i da se zatvori poglavlje kriminala u BiH. To jeste dug proces, koji iziskuje napore i izniman trud,... ali je na kraju i jedini isplativ. Na prostoru BiH (i to u oba njena entiteta, kantonima... itd.) postoji čitav niz

nadstranačkih i nestranačkih organizacija i asocijacija (i koje ni u svojim najtajnijim mislima ne žele postati stranke), koje su napredne, ljevičarske, progresivne i nadasve odane borbi za bolje i sigurnije sutra. Od velikog broja tih organizacija bi vrijedilo istaći ANTIFA u Mostaru, prijatelje „Ekonomije zadruga“, pokret Dosta!, Akciju Građana... itd...te bratske organizacije Savez komunista i Pokret za socijalnu pravdu, i naravno grijeh bi bilo ne spomenuti časopis „Novi Plamen“. Za razliku od stranaka one međusobno dobro funkcioniraju i međusobno se nadopunjavaju, bez personalnih ambicija i sukoba. Iako na prvi pogled izgledaju malobrojne, ne treba smetnuti sa uma da u uvjetima najveće pasivizacije našeg stanovništva u njegovoj historiji, kada je obični čovjek nesiguran, sve povučeniji u sebe, svakodnevno izložen ispiranju mozga od strane neoliberalnog blještavila, realitija, sapunica i sličnog smeća i tako u potpunosti „ubijen u pojam“, nije štos u kvantitetu, nego u kvalitetu ljudi. Uostalom ne zaboravimo da je SK BiH imao skoro pola miliona članova, a da je na prvim izborima prije 20 godina dobio duplo manje glasova. Sa druge strane postoji primjer KPJ (zajedno sa KP Hrvatske i KP Slovenije) koja je neposredno pred II. svjetski rat bila jedna od najmanjih europskih komunističkih partija i daleko zaostala po članstvu (u BiH je bilo samo nešto više od 900 članova partije) i sreskim odborima od velikih stranaka tipa Jugoslavenske radikalne zajednice, Demokratske stranke, Hrvatske seljačke stranke, Socijalističke partije... itd.Dok su se ove velike stranke raspusnule kao mjehur od sapunice, svima nam je odlično poznata uloga, snaga i značenje KP u tom vrlo nesretnom periodu naše historije. Znači papirni član i ne odana i idejno sumnjiva osoba ne znači ništa, samo predstavlja breme na leđima pravih i odanih aktivista.

I upravo ovi mladi ljudi okupljeni oko niza organizacija daju nadu da će ideja o boljem ostati sačuvana i da će preživjeti ovu moralnu i vrijednosnu golgotu. Potrebno je sada tu energiju kapitalizirati i usmjeriti, pa i funkcionizirati u stvaranje jednog takvog zajedničkog nadstranačkog bloka. I naravno, neka se i „veliki“ stranački ugledaju na nas „male“ nestranačke, i promijene svoje politiku za 180 %, i zajedno krenemo ostvarivati novi bedem ljevice, demokratije, socijalizma, republikanizma i slobode. Naravno preduvjet bez kojeg se ne bi mogao ostvariti projekt, jeste da svi koji u njega ulaze, budu čisti, odnosno nekompromitirani repovima raznoraznih afera i sumnji. Potreban je samo mali korak, da se prijeđa ta rijeka odvažnosti i volje da se stvori novi i bolji svijet.

1.19 Potisnuti jezik

Sinoć sam po ko zna koji put gledao film „Zona Zamfirova“ i iako nisam razumio pola filma, kao i uvijek do kraja sam ga odgledao. Razlog te zainteresiranosti primarno je u tome što me uvijek privuče i oduševi skoro pa poetika torlačkog jezika. Priroda toga srednjobalkanskog jezika je takva da je kao stvorena za stvaranje književnosti na

nepatvorenom narodnom govoru, u kojem se može samo uživati (u tom kontekstu dovoljno je reći Bora Stanković). Međutim, razmišljanje o torlačkom jeziku, navodi i na druge stvari, mnogo prozaične prirode. Ovaj jezik nikada nije standardiziran, riječ „Torlak“ ne nosi u sebi ni narodnosnu ni lingvističku kategoriju, izuzev lakonskog odgovora da je riječ o „grupi“ koja pripada nekoj od modernih balkanskih „nacija“ (u većini srpskoj, u manjoj mjeri bugarskoj i makedonskoj, a ima i Torlaka koji se uvrstavaju u hrvatsku /Krašovani/ i bošnjačko - muslimansku /Goranci/ naciju). Naši vrlo lingvisti torlački jezik definiraju kao „prelazni“ ili „tranzicijski“. Naravno, svaki razuman čovjek na ovom mjestu može i mora postaviti pitanje da li uopće postoje „prelazni“ jezici, dijalekti ili govori i šta to uopće znači (prema kome prelazni, i ko to uopće i po čemu određuje šta je to glavni, a šta prelazni govor). Naravno, niko neće reći da se u Nišu ili Vranju govori drugi jezik, nego će reći da je to neki prelazni oblik srpskog jezika (bez obzira što ta osoba ima dosta muke da razumije film ili tekst na torlačkom jeziku).

Na nerazumskom i neodgovornom novovjekovnom i modernom Balkanu, nažalost ovo nije jedini slučaj da je silinom procesa „nacionalizacije“ balkanskih naroda u toku XIX. i XX. st. došlo do namjernog potiskivanja narodnih jezika. Vrlo je ilustrativan primjer i kajkavskog i čakavskog koje je forsiranje „hrvatskog književnog jezika“ potislo iz javnog života. Riječ je o paradoksu jer su na čakavskom i kajkavskom nastala neka od najranijih i to dobrih djela književnosti na južnoslavenskim govorima (kojima se npr. i danas vrlo diči hrvatska nacionalna književnost). To je vrlo rano, i to upravo u fazama kada se su kajkavski i čakavski počeli biti potiskivati, primijetio i Miroslav Krleža po kojem je jezik njegove bake bio slobodan, plastičan i bogat. Potpuno je potisnuta i ikavica, jedan lirski dijalekt čiji je teritorijalni obujam govornika bio nekada mnogo veći nego što je danas kada se samo čeka da izumre u korist naših proklamiranih nacionalnih jezičkih standarda (srpsko/hrvatsko/bosanskog). Danas je dozvoljena u književnoj formi samo patvorena ijekavska ili ekavska varijanta štokavskog za one koji se se smatraju ili se tjeraju da se smatraju Srbima, Hrvatima, Bošnjacima (ranije Muslimanima) i Crnogorcima u nacionalnom smislu.

Zašto se u javnosti ne može govoriti ikavicom, torlačkim, kajkavskim, čakavskim... po čemu su ovi i drugi južnoslavenski govori Zapadnog Balkana manje vrijedni. Manje su vrijedni jer se nisu uklapali u taj proces modernog nacionaliziranja, kome je kao nepobitna činjenica kao okvir ipak služila religijsko – kulturološka pripadnost nekoj od abrahamskih denominacija. Ali pošto je svima jasno da sadržina moderne nacije ne može biti samo religijska denominacija, onda se ona počela popunjavati i drugim odrednicama, u prvom redu sa jezikom. I tako je uslijed niza okolnosti štokavski u ijekavskoj ili ekavskoj varijanti postao zona iz koje su proizašli standardi koji se danas nazivaju hrvatski, srpski, bosanski pa i crnogorski jezik i koji bi odgovarali stvorenim hrvatskoj, srpskoj, bošnjačkoj i crnogorskoj naciji. A pošto nacionalnim propagatorima treba za te

(iskreno rečeno mlade i male) nacije brzo zaokruživanje novostvorenog identiteta, onda se pristupilo sustavnoj obradi i nasilnom potiskivanju niza narodnih govora, i to najviše koristeći bez imalo skrupula obrazovni sustav. Nije istočnohercegovački govor najpravičniji i najčistiji, on je takav jer su ga takvim proglasili standardizatori „književnih jezika“. Da je npr. djed Vuka Stefanovića Karadžića govorio ikavicom, možda bi se danas u školama i fakultetima učila ikavica kao jezički standard. Ali tu sudbinu nisu dijelili samo južnoslavenski govori koji „nisu imali sreće“, nego i masa romanskih govora, koje je od ranog srednjeg vijeka koristio znatan dio stanovništva Zapadnog Balkana. Taj južnodunavski balkanski, romanski svijet je imao tako nesretnu sudbinu da posluži samo kao element i masa za izgradnju južnoslavenskih, albanske i grčke nacije. Nije na odmet reći da je i čuveni pjevač Toše Proeski pripadao tome južnodunavskom balkanskom romanskom svijetu.

Tako je poradi interesa novostvorenih nacionalnih identiteta iz dubine tradicije naroda koji žive na ovom trusnom zapadnobalkanskom područje istrnut njegov unutarnji, prirodni duh. Norme bi trebale da pomažu ljudima, i da im olakšavaju komunikaciju, a nikako da budu sredstvo nasilne sjeće u korijenju sa našom stvarnom tradicijom, kulturom i historijom i onda kalemljenja na zamišljeno stablo novoizgrađenih nacionalnih identiteta (sa odgovarajućom tradicijom i historijom). Ali se na tome ne zaustavlja, jer se još uvijek jezik „pročišćava“ i time samo osiromašuje. Nastoji se i jezik i nas same uklopiti u neki, dosta skućeni kavez ili kafez, a sve poradi služenja gore navedenim „nacionalnim“ identitetima. Što se mene tiče, ako te ja mogu razumjeti i ako sa tobom mogu normalno razgovarati, ni na kraj pameti mi neće biti da te ispravljam jer ne govoriš na standardnom književnom jeziku.

1.20 Beznade stranačja XXI. st.

Političkim strukturama našeg svijeta dominira više – manje sustav koji se naziva višestranačka demokratija. Riječ je o načinu uprave koji je novovjekovna tekovina. Nastanak višestranačkog sustava (u samom početku u vidu bipartijske organizacije) je ponikao u Engleskoj, nakon epohe građanskog rata i kratkog republikanskog eksperimenta (od 1642. do 1660. god.). Svrha njegovog nastanka i oblikovanja se nalazi u želji da se oblikuje takav upravni režim, kojim bi se prevenirali potencijalno novi, nasilni (pa i ratni) sukobi među ideološkim i idejnim neistomišljenicima u unutarnjem životu jedne zemlje. Tako je polako oblikovana takva upravna stuktura da je legalizirana opozicija, i uveden neki oblik konkurencije. Nesumnjivo se, uz mnoga iskušenja, u slučaju Engleske (odnosno kasnije Ujedinjenog kraljevstva Velike Britanije) ovaj sustav pokazao relativno stabilnim. Njega su preuzele i Sjedinjene Države, koje su uostalom i

same bile surogat Britanske Imperije (potekavši iz njenih kolonija). Od završetka napoleonskih ratova, ovaj se upravni oblik počeo širiti Europom.

Ali kao što sve ima svoj vijek trajanja, tako ga ima i višestranački sustav, koji se danas često identificira, ali svjesno i namjerno pogrešno, i pod terminom „demokratija“. Kao što se pokazuje u našoj zemlji u zadnjih nešto više od dvije decenije, višestranački sistem je sve ono drugo, nego što bi trebao biti po njegovim vjernim zastupnicima i teoretičarima. Uostalom, ovo nije ništa čudno za naše podneblje, koje definitivno nije za višestranački sistem, jer su i prethodna dva višestranačka „eksperimenta“ neslavno propala. Prvo je u zadnjoj fazi Austro-ugarske uprave (nešto prije aneksije 1908. i nakon nje) došlo do pokušaja formiranja stranaka u okviru jednog dosta kompliciranog izbornog i upravnog uređenja, što se na kraju završilo praktično u popisu stanovništva po religijskoj pripadnosti. Nakon I. svjetskog rata nastala je čuvena stranačka rašomonijada (uz kratki prekid šestojanuarske diktature kralja Aleksandra Karađorđevića) koja je bila više nalik na cirkus, nego na stvarni politički život. I na ovom primjeru dominiraju u stranačkom životu dva elementa i to : osobni ili grupni interes (poglavito materijalni i finansijski) i nacionalno – religijski interes. U svijetu Kraljevine, koalicije su se raskidale i spajale, stranke cijepale i sastavljale, stranački političari su bili govornici – demagozi i ništa im nije bilo sveto. Korupcija je bila neotuđiva sastavnica političkog života Kraljevine i zato i nije čudo da se Kraljevina raspala za samo par dana.

Da problem u našem slučaju nije samo u višestranačju, nego općenito u strankama kao osnovama za formiranje vlasti i uprave, dokazuje i slučaj nakon II. svjetskog rata. I pored nesumnjivih progresivnih uspjeha, naglog povećanja standarda, industrijalizacije, urbanizacije, kulturizacije, ipak je jednostranački monopol bio taj koji je jednim dijelom doprinio razaranju i toga dobro zamišljenog samoupravnog sustava. Postojanje i djelovanje Partije je i u teorijskom i u praktičnom smislu bilo otežavajuća okolnost za funkcioniranje i dalje razvijanje samoupravnog sistema, koje je nesumnjivo pokazalo dobre rezultate i koje je najpribližnije i mentalitetu i tradiciji zapadnobalkanskih zajednica. Partija je trebalo da ima samo ulogu demijurga, tvorca samoupravnog sistema. Čim zaživi samoupravni sistem i počne da bude funkcionalan u svojoj cjelini i sve njegove pojedine institucije Partija je trebalo da se ugasi i da nestane sa političke pozornice. I umjesto da u toku 60-tih godina XX st., Partija izumre ona je nastavila svoje postojanje kao paralelna institucionalna, birokratizirana organizacija, utječući na sve tokove života sve do kraja 80-tih godina i na kraju svojim birokratizmom i stalnim miješanjem u samoupravni i delegatski sustav. Uostalom marksizam i njegova kasnija jedna od izvedenica = lenjinizam koje su bile ideološki korijen i našeg titoizma, uopće ne predviđaju da je jednostranački monopol ono što treba da bude trajna dominantna kategorija.

I onda je došao i treći višestranački eksperiment, dočekan sa velikim fanfarama i oduševljenjem, i koji nas evo već duže od dvije decenije „uveseljava“ nesrećom, kaosom, korupcijom, degradacijom i dekadencijom. Naravno, i u ovom periodu ponavlja se ranija mantra, a to je da i ovom slučaju u stranačkom životu dominiraju ista dva elementa kao i ranije → osobni ili grupni interes (poglavito materijalni i finansijski) i nacionalno – religijski interes. Ali kako vrijeme sve više protiče, onaj prvi element postaje sve snažniji i snažniji, pa se polako i nacionalno – religijski interes formalizira i služi samo sredstvo homogenizacije tri klero-nacionalne skupine u BiH oko određenih klika i halki koje su korumpirane i dekadentne. Današnje stranke su tako izgubile i ono malo idejno – ideološkog određenja što su imale, pa su postale samo sredstvo političke borbe stranačkih hazjanina (na ruskom gazda = jedan od nadimaka Staljina) i oko njih okupljenih pojedinaca, grupiranih prema foteljaškim (poltronskim), finansijsko – materijalnim ili neoliberalno korporacijskim interesima. Upravo zbog odsustva postojanja jake idejno – ideološke osnove, koja je morala biti onaj element iznad bilo kojeg pojedinca (ma ko to bio i koju poziciju zauzimao), došlo je do pojave tih hazjanina (malih očeva nacija i „nezamjenjivih“ autokrata). Ali ti hazjanini zaboravljaju jednu bitnu činjenicu, a to je da oslanjanje na poltronsko – materijalnu halku ne donosi konstantnu podršku, nego je riječ o vrlo, vrlo labilnoj i pretvornoj strukturi koja se primarno brine samo za osobne interese, pa može lako nekoga i odbaciti i onda nekoga drugog prihvatiti.

Ideja je jedino bitna, čovjek je samo sredstvo njenog zastupanja, promocije i realizacije. Međutim ideološko određenje naših stranaka je samo oblada koja služi za zavaravanje biraća i ničemu više. Prema toj ideološkoj fasadi, naše stranke su većinom definirane kao nacional-demokratske i socijal-demokratske. Po nekoj teoriji nacional-demokratske bi trebale da se bore za pravo profita, a socijal-demokratske za pravo rada. Pošto je ova diferencija nestala i kod europskog desnog i lijevog centra, kod nas je stanje još kaotičnije i teže razumljivije. Ustvari svi se oni zalažu za interese neoliberalnog (kolonijalnog) bankarskog i korporativnog profita, dok je profit zajednice, naroda, običnih građana i zastupanje prava na rad za naše stranke „deveta rupa na svirali“. Radi svega iznesenog jasno je da je i teorijski i praktično nemoguće da se ostvari bilo kakav progresivni razvitak, učinkovita i funkcionalna reforma u uvjetima stranačkog načina oblikovanja uprave. Posebno mjesto zauzima onaj sloj koji se naziva zastupnicima ili poslanicima. Oni su teorijski predstavnici naroda, i trebali bi se boriti za interese svojih glasača. Umjesto toga većina njih je obična glasačka mašina u parlamentima koja diže ili spušta ruke onako kako nalažu hazjanini i klike/halke oko njih. Ta pasivna i poslušna zastupnička masa istovremeno uživa u nizu privilegija a da praktično ništa ne radi i ni za šta ne snosi odgovornost. Za takvo stanje je odgovorna neselektivna politika prilikom kandidiranja (gdje se više uvažava načelo podobnosti, nego sposobnosti), i djelimično pravila o pozitivnoj diskriminaciji.

Rješenje treba tražiti u istinskoj i bukvalno shvaćenoj demokratiji, kao vladavini naroda. Većinski izborni sustav bi tako omogućio politički život i izbornu utakmicu, bez postojanja i učešća stranaka. To bi podrazumijevalo da zastupnici građana ne zavise više od etabliranih stranaka, jer bi bili samostalni kandidati ili bi bili kandidirani od neke ad hoc skupine. Niko se ne bi mogao kandidirati ako ne bi imao predstavljen i precizan program i u teorijskoj i u praktičnoj formi. Zastupnici građana bi onda predstavljali istinske tribune zajednica koje bi ih izabrale da brinu o njihovim interesima. Jedini pravi autoritet bi bio suverenitet građana i zajednica koji u njima prebivaju, odnosno zakoni i načela. Ta logika o uređenju uprave je definirana još u antici, jer po Aristotelu : „Zbog toga se i ne dopušta da vlada čovjek nego načelo (na grčkom logos =: [λόγος](#)), jer on (čovjek op. a.) će vladati sebe radi i postać će tiranin. Jednostavno rečeno, ne treba nam neki mali božanskih panteon, sastavljen od hazjanina. Svjesni građani trebaju se podvrgavati samo jednoj stvari = općem zakonu, a nikada vršiti proskinezu ili naklon pred hazjaninima.

1.21 Uvod u deizam

Deizam je stajalište i mišljenje po kome Spoznaja i Saznanje Boga dolazi preko nauke/znanosti, razuma, a ne preko religije, obreda, simbola, molitvi, rituala, praznika i svetkovina. Po tome znači i da je Vjera staza spoznavanja, saznavanja i otkrivanja Boga pomoću znanosti/nauke, racionalizma, kreativizma, rada i slobode savjesti i svijesti, a ne obavljanjem cikličnih rituala, obreda, slavljenja svetkovina. Po tome Deizam ima prilično racionalan pogled na Postojanje i Boga, bez vezivanja za ijednu religiju, dogmu i tzv. „otkrovenje apsolutne istine“. Općenito rečeno, na pitanje o Bogu, teisti kažu da Bog postoji, i da se doživljava i spoznaje preko religije, rituala i dogme, agnostici kažu da oni ne znaju (još uvijek!?) da li Bog postoji, ateisti jednostavno kažu da Bog ne postoji, dok deisti kažu da Bog postoji i da se spoznaje kroz znanost i razum.

Tako za razliku od na jednoj strani ateista, čije mišljenje poštuje, deizam stoji na stajalištu postojanja Boga i Vjere, ali ne na način kako to poučavaju teističke abrahamske (načelno judejsko-kršćansko/hrišćansko-islamske) religijske dogme ili druge religije (npr. hinduizam, šintoizam, budizam). Po deizmu Bog je Tvorac i „Konstantna zakonitost univerzalnog postojanja“ po čemu nema slučajnosti, nego je sve uvezano u splet zakonitosti i postoji cilj. Ali trenutno ljudi još uvijek nisu dokučili Boga, ali se nalaze u tome procesu. To znači da čovjek još uvijek ne poznaje apsolutnu Istinu, već samo njene manje djeliće, ali i da se nalazi na sigurnom putu koji vodi do konačne spoznaje apsolutne Istine.

Deisti nemaju organizaciju zasnovanu na dogmi i tzv. „otkrovenju apsolutne istine“. Ono što deiste povezuje jeste neformalna međusobna alijansa, koja ne namjerava postati neka

vrsta institucionalizirane vjerske zajednice. Ta alijansa deista je ustvari samo praktično uvezivanje osoba koje dijele slična mišljenja. Samim tim deizmu je i strano postojanje institucionaliziranih/institucionalizovanih religijskih, vjerskih zajednica sa dogmatikom, sveštenstvom/svećenicima, i uređenom hijerarhijom. Deizam ne priznaje ni spise otkrovenja niti dogme proizašle iz njih, niti hramove, a čitav Univerzum je „hram Božiji“. Deizam ne vjeruje u čuda, jer sve što se događa je regulirano/regulisano zakonitostima postojanja. Po Deizmu Bog je univerzalna konstantna zakonitost. Deizam nije dogma i smatra da još uvijek nije došlo do Spoznaje "apsolutne Istine" i da se još uvijek nalazimo na stazi spoznavanja. Samim tim deizam ne priznaje dosadašnja tzv. „otkrovenja apsolutne istine“. Deizam ne vjeruje u "odabrani narod", niti u "odabranu zemlju", niti u "svetu zemlju" i po stajalištima Deizma je čitav svijet, čitav Univerzum naša domovina. radi toga Deizam je suprostavljen ideji svetih ili vjerskih ratova. Deizam nije ni sektaški, niti dogmatski...nego je riječ o iznimno pluralnom i fleksibilnom shvatanju. Jednostavno rečeno, od deista se ne očekuje da svi imaju isto mišljenje o Bogu, Vjeri, Postojanju i načinu i cilju njegovog funkcioniranja, ali se očekuje da svako u svome polju aktivnosti, rada, mišljenja doprinese daljim saznavanjima i kreacijama na stazi Spoznaje u Boga. Po deizmu dijalog, razgovor i razmjena argumenata i činjenica, kao i učestvovanje u radnom procesu saznavanja, razumijevanja, kreiranja i stvaranja upravo predstavlja jedan od načina Spoznaje i usavršavanja racija i kritičkog i stvaralačkog razumijevanja. Deizam zato pruža savršeno polje u potrazi i borbi za Istinom, ali i kao platforma za ujedinjavanje ljudi i njihovo usmjeravanje u progresivni način života. Rad (u bilo kojem obliku), kritičko mišljenje, saznavanje, sloboda savjesti i spoznaje, otkrivanje, kreiranje i prezentiranje su orudja Vjere, a ne obredi, rituali, svetkovine... i slično. Deizam potiče čovjeka da se snagom svoga razuma i bića oslobodi okova dogmi, ideologija i religija. Samo kada se tada čovjek oslobodi tih okova, iz njega može proizaći stvaralačko bogatstvo koje može samo dodatno oplemeniti Univerzum i stazu Spoznaje.

Deistička shvatanja su postojala još u antičkom period. Heraklit je Boga doživljavao kao logos, odnosno kao vrhovno racionalno načelo koje upravlja Univerzumom. Platon je Boga odredjivao kao Demijurga ili stvaraoca. I u ostalim antičkim grčko – rimskim filozofskim pravcima i školama prisutne su ideje deizma. Ipak deizam se posebno razvio u vrijeme prosvjetiteljstva u XVII. i XVIII. st., posebno u Britaniji, Francuskoj, Irskoj i Sjedinjenim državama. U toku prethodnih stoljeća deizam je imao veliki utjecaj na oblikovanje modernog svijeta. Danas je on raširen širom svijeta i predstavlja jednu on najbrže rastućih shvatanja i mišljenja o Bogu i Vjeri. Potrebno je naglasiti da je danas iznimno veliki broj ljudi, formalno pripadnika neke od religija (posebno abrahamističkog tipa), ustvari odustao od prakticiranja rituala i obreda, shvativši njihovu besmislenost. Istovremeno iako su prestali biti prakticirajuće religiozne osobe, oni nisu prestali da vjeruju u Boga. I pored toga što se formalno ne deklariraju/deklarišu kao deisti, oni sve

više i više to praktično postaju. Abrahamističke religije su tako završile svoju historijsku ulogu...

1.22 Na historijskoj raskrsnici – autokratija ili sloboda – 7. II. 2011. god.

Bunt, revolucija, pobuna, nemiri... riječi su kojima se danas objašnjavaju zbivanja u sjevernoj Africi i Bliskom Istoku. Bujica narodnog nezadovoljstva se izlila na prostor koji se često od vanjskih promatrača naziva “arapskim”, iako ga u znatnom broju naseljavaju i Berberi (Maroko, Alžir, Tunis), Kurdi (Irak, Sirija), Indijci (na Arabijskom poluotoku)... itd. Silina ove rijeke je tolika da se već opravdano može govoriti da nas očekuje novo “proljeće”, slično onome koje je zadesilo Europu 1848. i nepovratno je promijenilo. Zanimljivo je kako mnogi političari, analitičari i novinari, posebno oni iz zapadnih zemalja, izgledaju iznenađeni onim što se dešava u ovom “arapskom” pojasu zahvaćenim obrascem 1848. To je samo dokaz koliko se ovaj kompleksni svijet koji ima skoro 5 000 godina dugu tradiciju visokog i kontinuiranog kulturnog i civilizacijskog razvitka površno i potcjenjivački sagledava, analizira i tumači, uglavnom sa stajališta religijskog fanatizma ili kao ugodno ljetovalište sa mnogo historijsko – arheološkog nasljeđa koje “treba vidjeti”. I onda se dese demonstracije, protest i prave revolucije u stilu 1789, 1848 ili 1917- 1918. god.

Riječ je nesumnjivo o iznimnom pokretu masa, kojem su kao neposredni povod poslužili socijalni razlozi, odnosno siromaštvo, odsustvo socijalnog osjećaja kod vladajuće elite, duboko socijalno raslojavanje, korupcija, podjele i beznadežnost. Uzroci pokreta su ipak dubinski i mogli bi se primarno objasniti vladajućim autokratijama koje bi po svome karakteru mogle spadati i u kategoriju najrigidnijih i najdekadentnijih režima na svijetu, kao što to slikovito prikazuje uprava i društvo u Saudijskoj Arabiji. Ti autokratski režimi, po pravilu vrlo korumpirani, toliko su bili samopouzđani da su se počeli pretvarati u prave male dinastije, a države kojima su rukovodili u klasični vid porodičnog biznisa, dok im je ideologija bez obzira kojeg bila naziva služila samo kao formalno pokriće. Zanimljivo je da su zapadne “demokratije” otvoreno podržavale održanje većeg dijela tih režima, nazivajući ih čak i sekularnim. Danas je, nakon agresije na Irak i pada Sadamovog režima i Gadafijevog približavanju USA i Britaniji jedino još Sirija ostala izvan okvira toga zapadnog podržavanja. Tzv. sekularnost u Egiptu i Tunisu (koju tako frenetično pokušavaju braniti neki ekstremno desničarski mediji u USA kao FOX News) je ustvari obična prevara. Nijedna država u sjevernoj Africi, Bliskom i Srednjem Istoku nema sekularno zakonodavstvo onog oblika kao što je to u Turskoj, i zato se ne može ni sa teorijskog ni sa praktičnog stajališta nazvati sekularnom. Njihovi zakoni su mješavina modernog i šerijatskog zakonodavstva, a sloboda vjerskog izbora (ili neizbora) izražavanja je i formalno i praktično prilično ograničena. Građanin Tunisa je mogao otići

u zatvor ako bi bio uhvaćen na javnom mjestu u toku dana da jede ili pije (samo vodu) za vrijeme mjeseca Ramazana, u Egiptu je i poligamija dozvoljena. “Sekularni” Gadafi ima običaj da dijeli Kurane i poziva na prelazak na islam. U Maroku gdje je “prozapadni” i “sekularni” kralj Berberi su građani drugog reda, u Jordanu je šerifsko – hašemitsko porijeklo dinastije glavni oslonac njene “sekularne” uprave. Ako su te države i sa različitim religijskim identitetima (Liban, Egipat, Sirija, Irak) onda su one djelimično ustrojene i na millet – konsonacijskom modelu, obliku proisteklom iz srednjovjekovne prakse, a u kojem jedna skupina ipak ima kakvu – takvu prevlast nad ostalim skupinama. O “sekularnosti”, demokratiji, poštivanju ljudskih prava u Saudijskoj Arabiji, tome bastionu američke i britanske politika na ovom području je smiješno uopće diskutirati. U Saudiji, kao i još nekim zemljama zaliva čak u zakonodavstvu nema uopće mješavine modernih zakona i šerijata, nego je čitavo društvo normirano preko šerijata (i to vehabijski shvatanog i tumačenog). Uostalom ni Izrael, taj najvažniji saveznik Zapada na ovom području niti je demokratska niti je sekularna država, onako kako to definiraju moderni teoretičari ovih pojmova. To što postoji više političkih stranaka koje se kao takmiče na izborima ne znači da su ta zemlja i to društvo po automatizmu demokratski. Višestranački sistem postoji i u Egiptu, i u Tunisu i u Siriji i u Kuvajtu i u Maroku i u Alžiru, ali nijedan realan promatrač neće ove zemlje nazvati demokratskim. A i izraelski društveni sustav je zasnovan na millet – konsonacijskom (a ne na građanskom) modelu sa dominacijom Jevreja. U Izraelu je religija usko vezana sa državom, a kao i u slučaju Egipta, Tunisa i Sirije zakonodavstvo je mješavina jevrejskih religijskih normi i modernog zakonodavstva.

I onda se danas raznorazni ultra – desničarski mediji na zapadu, iza kojih stoje naftni, bankarski i drugi korporacijski lobiji direktno uvezani sa tim režimima, trude iz petnih žila da ove pokrete predstave kao neke islamističke revolucije. Naravno, postavlja se logičko pitanje kakva bi to uopće bila islamistička revolucija u vehabijskoj Saudijskoj Arabiji ili nešto manje konzervativnim Emiratima, Jemenu, Kataru, Kuvajtu ili Sudanu (čiji je predsjednik Omar okrivljenik za ratne zločine zbog genocida na jugu Sudana i u Darfuru). Islamistička revolucija u Saudiji je paradoks, jer bi to značilo zbacivanje vehabijskog režima, koji materijalno i ljudski već decenijama potpomaže širenje vehabijskog tumačenja islama širom svijeta i njegov je glavni oslonac. Činjenica je da su i ti režimi i sa njima poslovno debelo uvezani poslovno krugovi sa Zapada, koristili strah od tzv. islamizma za pomoć i održavanje tih autokratskih režima. To je i rezultat jedne ukorijenjene predrasude na Zapadu (nažalost prisutne i kod nas) da stanovnici ovog područja nisu sposobni da izgrade moderno, progresivno društvo, nego da je riječ o primitivcima i fanaticima koji su dobri samo ako im zapovijeda čvrsta ruka. Naravno zaboravlja se da su današnji stanovnici sjeverne Afrike, Bliskog i Srednjeg Istoka direktni biološki potomci nekih od najvećih civilizacija na svijetu, i da je riječ o zemljama i populacijama koje baštine visoku kulturu i kontinuirani intelektualni razvitak. Oni su

itekako sposobni da imaju normalno, demokratsko društvo zasnovano na slobodi. A i taj bauk tzv. islamizma treba demaskirati, a najbolji primjer pružaju Muslimanska braća u Egiptu koji se u medijima tretiraju kao neka dežurna babaroga. Prvo revoluciju u Egiptu niti su započeli niti su vodili niti imaju najveći utjecaj Muslimanska braća, Oni jesu učestvovali u protestima, zajedno uz niz ljevičarskih i liberalnih organizacija (u kojima se nalazi i značajan broj političara i pojedinaca iz koptske – kršćanske zajednice), ali ubjedljivo najveću snagu protestima su dali omladinski pokreti nastali na Facebooku, kao što je “Omladinski pokret 6. april”. Interesantno je primjetiti da se ime ovog (istinski ljevičarskog) pokreta na FOX-u ili CNN ili čak medijima na našem jeziku tek onako usput pojavljuje. A što se tiče Muslimanske braće u Egiptu, oni su prilično evoulirali u svojim stavovima i njihova politička filozofija je daleko umjerenija od zvanične državne ideologije u Saudiji ili Jemenu ili klero-diktature iranskih mula. Iako osobno ne podržavam političko organiziranje na religijskoj osnovi a i protiv sam zloupotrebe religijskih osjećaja u političkoj utakmici, u ovom slučaju se ipak može postaviti principijelno pitanje da ako već postoje demokršćanske stranke, i ako one u zapadnim medijima ne izazivaju strah, zašto onda ne bi mogli postojati i njihovi ekvivalenti u drugim abrahamskim denominacijama.

I kada se skine sva ta propagandistička koprena sa naših očiju, jasno se može shvatiti da je sustavima zasnovanim na autokratiji i ne uvažavanju pojedinaca konačno i nepovratno isteklo vrijeme. Informatičko – tehnološka revolucija je uklonila i posljednji bastion – kontrolu informacija, preko kojeg su se održavali autokratije. Internet i facebook su doprinijeli da svako, uz korištenje minimalnih resursa i troškova, može reći šta želi, da može iznijeti svoje mišljenje i da sa tim stavovima može doprijeti do ljudi. Tako je informatičko – tehnološka revolucija ne samo počela slamati snagu autokratija i sukladno sa tim autokratskog razmišljanja, nego općenito ugrozila stabilnost ustaljenih dogmi, koje su sprečavale razvitak slobode savjeti i slobode spoznaje. Ovaj pokret će se nesumnjivo proširiti i van okvira “arapskog”, prvo na neposredno okruženje i moguće je da će Iran kojim čvrstom rukom upravlja oligarhija mula, pod oblandom klerikalnog šiizma, ponovo osjetiti revolucionarna gibanja kao što se to desilo nakon zadnjih predsjedničkih izbora.

Vjetrovi promjena će tako pomesti autokratske režime i autokratski način razmišljanja, koji se zasniva na načelu jedna nacija – jedna država – jedan vođa – jedan bog. Navedeni izraz (koji se može naći na facebook stranicama koje podržavaju sirijski režim Asada) o jedinstvu kao opravdanju za autokratiju i korupciju je ne samo neistinit i neodrživ, nego je i blasfemičan. Na ovom svijetu ne postoji osoba čija bi želja i riječ trebali biti bespogovorni zakon i vrhunac “pameti”, pa je samim tim i teorija o jednom vođi koji je uvijek u pravu i koji se sluša i čije se želje ispunjavaju neodrživa. Taj autokratizam se ne primjenjuje samo u visokoj politici na državnom nivou, nego se može vrlo lako sa ubitačnim posljedicama ispoljavati i na nižim nivoima u strankama, privrednim

kolektivima, javnim institucijama itd... Gdje god ima pojedinaca koji boluju od prepotencije, arogancije, pokondirenosti, koji su bolesno ambiciozni ili koji samo liječe svoje komplekse mogu se osjetiti klice autokratije. Ljudi moraju već jednom shvatiti da ne postoje očevi nacija i spasitelji naroda, jer takav način razmišljanja vodi u neumitnu propast. Danas smo svi na prekretnici, ili će se krenuti putem slobode ili će se ostati u slijepoj ulici autokratije i autokratskog načina razmišljanja.

1.23 Interes ili vjerovanje

U antičkom periodu, a posebno kod praktičnih Rimljana, ljudi su imali vrlo pragmatična shvatanja o vjeroizražaju pojedinaca. Pošto je postojalo mnoštvo bogova i vjerovanja, ljudi su uzimali one bogove za bogosluženje i za molitvu od kojih su očekivali koristi u konkretnim slučajevima, pitanjima i u krajnjem slučaju problemima. Pa su se tako seljaci molili bogovima plodnosti (npr. kod nas često Silvanu) da dobiju dobar urod, vojnici bogu Mitri ili Marsu, zaljubljeni Veneri, mornari Posejdonu ili Neptunu... itd. I to se nije krilo ili zamagljivalo nekim apstraktnim odnosom, jer je u tom odnosu čovjeka prema metafizičkom bilo manje licemjerja. Jednostavno, ako neko božanstvo nije ispunilo vaša očekivanja, vi ga jednostavno izbacite ili zamijenite sa drugim od kojeg očekujete ono što niste dobili od njegovog prethodnika. Jedinu izuzetak su kućna božanstva, ali ona uostalom predstavljaju metafizički odraz predaka pojedinca, pa se i ne mogu analizirati u ovom smislu. Sa uvođenjem dominacije abrahamističkih denominacija u ranom srednjem vijeku u Euro-mediteranskom svijetu situacija se drastično mijenja. Abrahamističke denominacije, odnosno njeni eksponenti, svoje dogme tretiraju kao apsolutnu istinu, pa se samim tim pozicioniraju i kao vladajuće ideologije. Sve abrahamističke denominacije sebe formalno tretiraju kao monoteističke, kako bi se postavile na višu, superiorniju ravan u odnosu na prethodni režim politeističkih religioznih formi. Time se pokušavaju predstaviti kao evolutivno naprednija spiritualna i religijska misao. Naravno, ovo formalno određenje je prilično diskutabilno, i podložno razložnoj kritici koja razbija tu uvriježenu floskulu o monoteizmu Abrahamizma. Pojedine grčko – rimske filozofske škole koje pripadaju eklektičkom svijetu antičke Europe i Mediterana su mnogo više monoteističkije od bilo koje abrahamističke denominacije.

Upravo zbog toga utjerivanja načela apsolutne istine (gdje je zaustavljen proces dalje Spoznaje, slobode savjesti, kreativnosti i promišljanja) koje se mora primjenjivati sa jedne strane, a sa druge prirodnog (instiktivnog) stanja čovjeka koji se bori za sebe i svoje interese razvilo se u priličnoj mjeri stanje religijskog i spritualnog licemjerja. Zato se i pojavila ubjedljiva većina „vjernika“ koja traži samo praktični interes od toga, ali to

sakriva iza mimikrije bogoslužjenja i vjeroslužjenja. Oni bi se mogli podijeliti u dvije skupine :

1. Svjetovni, svagdašnji interes u smislu dobivanja pozicije, materijalne koristi, određenih socijalnih, ekonomskih, političkih, društvenih i sličnih privilegija na osnovi vanjskog ispoljavanja (ne rijetko i u agresivnoj, upadnoj pa i nasilnoj formi) vjersko – religioznog. Ovo se manifestira gotovo uvijek u obožavanju i održavanju nekih obrednih i formalnih stvari, bez ikakve suštine. Naravno, često je povod ovog tipa religioznosti i strah od gubitka socijalne, financijske, društvene ili neke druge pozicije. Ovaj vid religioznosti se uvijek ustanovljava u društvenim i političkim jedinicama u kojima dominira određena ideološka konstrukcija zasnovana na religiji. Primjera za ovu skupinu je veliki broj, kao npr. kada se određene kulturne manifestacije datumski pomjeraju tamo – vamo jer se želi „poštivati“ svetost određenog perioda, a ustvari se neko ne želi zamjeriti enormnim pijankama koje prate određenu manifestaciju službenom i moćnom religijsko – ideološkom establishmentu. Zatim primjer bivših komunista koji su sada u prvim džamijskim i crkvenim safovima i redovima i veći su abrahamisti i od samoga svećenstva. Ne treba misliti da su naši preci prelazili na abrahamske denominacije jer su shvatali spiritualnu dubinu, nego su jednostavno to radili iz svagdašnjeg interesa (manji porezi i određene društveno – ekonomske i političke privilegije za vrijeme Osmanskog Carstva) ili su na to prisiljeni nasilno (u našem slučaju domaći vladari koji su postajali kršćani pa su bezuvjetno pokrstili i narod sa kojim su vladali, ili je riječ o klasičnom osvajanju). Naravno, upadljiva je uporedba i sa vremenom vladavine KP/SK, kada su mnogi postajali članovi Partije iz čistog interesa, bez obzira da li uopće stvarno prihvatili komunistička i socijalistička uvjerenja ili ih željeli shvatiti i primjenjivati. Zato je i razumljivo da je čak 10 % stanovnika BiH bilo u članstvu Partije, što je stvarno enorman broj. Kada je interesa nestalo, Partija se raspala a njeno članstvo se u većini razlilo u druge stranke, u kojima imaju liderske pozicije. Trenutni lideri svih bitnijih političkih stranaka u BiH (u oba njena entiteta, svim kantonima, gradovima i distriktima) su bili članovi SK BiH (i to ne obični).
2. „Duhovni“ interes u smislu da se se vjeruje samo kako bi se nešto dobilo (opet čisto svagdašnjeg oblika) ili iz straha. Znači i ovaj „duhovni“ interes je vrlo sličan prvom svjetovnom interesu jer se zasniva na utilitarnom ili fobijskom elementu čovjekovog življenja. Znači čovjek ne vjeruje u Boga, jer je to spoznajna činjenica, nego se moli Bogu kako bi bi nešto dobio ili kako ne bi bio kažnjen za nešto. Znači i ovdje nije riječ o tome da li se VJERUJE, nego o tome da li se MOLI... Razlika između VJEROVATI i MOLITI je velika. Oni koji se samo MOLE (u narodu nazivani bogomoljci) su u poziciji interešdžija i nimalo se ne

razlikuju od prve skupine, izuzev da se smatraju (naravno potpuno pogrešno) izdignutim iznad njih i moralno superiornim. Mahanje strahom je isto tako veliki činilac u formiranju ove skupine. Pa se tako postaje tkz. „vjernikom“ jer je neko napunjen strahom o paklu, paklenskim mukama i sličnim glupostima. Zar je Bogu potrebno da nekoga plaši paklom da bi u njega vjerovao i zašto bi to uopće radio... to nema logike. Ustvari, činjenica je da su ljudi ti koji druge ljude plaše paklom. U ovu skupinu spadaju i instant – „vjernici“, odnosno osobe koje su nekada pripadale kriminalnom miljeu, a odjednom su postali „vjernici“ i to po pravilu najekstremniji, jer time žele se oprati grijeha. Ne treba težiti da se grijeh opere, nego da se grijeh ne desi. U ovu skupinu spadaju i simbolisti, odnosno oni koji svoje tzv. bogoslužje i vjeroizražaj povezuju sa određenim simbolima koje strukturalno uvezuju sa pojedinim abrahamističkim denominacijama. Za njih mahanje simbolikom i upadno, vanjsko izražavanje simbola postaju glavni sastojak u poimanju toga šta je to religijsko određenje. U ovom slučaju može se potpuno otvoreno govoriti o surogat – idolopoklonstvu.

Vjerovati znači primarno učestvovati u spoznajom procesu, kreativnosti, radu, koristiti „alate“ (u prvom redu naš razum, ali i čitavo naše tijelo), a ne zakopati se u obredno otaljavanje, metafizičko nadmudrivanje, konstatno moljkanje, utopiti se u baruštinu straha ili u nasilje kako bi se drugome nametnulo svoje viđenje apsolutne istine, praćeno uvijek i sa razvijanjem barjaka simbolike.

1.24 Bolesnik na Lamanšu

Kada je duboki dekadens zahvatio Osmansko Carstvo u toku XIX. st. (iako je samo opadanje započelo i ranije), uobičavalo se ovu imperiju nazivati Bolesnikom na Bosforu. Iako je i u XIX. st. Carstvo sa prijestolnicom u Konstantinopolisu (službeni naziv grada i za vrijeme vizantijskih vasilusa i osmanskih sultana) još uvijek stvarno ili formalno vladalo zemljama na tri kontinenta, simptomi njegove bolesti su bili vrlo vidljivi (često preživljavajući samo zahvaljujući suparništva tadašnjih velikih sila), pa je i metafora Bolesnik na Bosforu u kontekstu XIX. st. potpuno razumljiva. To Carstvo je pokušavalo da se zalijeći nizom reformi, koje ipak nisu bile takvog tipa da su mogle eliminirati uzrok bolesti, nego su samo privremeno sanirale posljedice. Zato je ova bolest nagrizala sve segmente Carstva i na kraju ga dovela i do brzog gašenja za vrijeme turske, kemalističke revolucije, koja je bila završna, logička i prirodna posljedica.

Od kako znam za sebe, kruži priča o velikoj, moćnoj ujedinjenoj Europi, koja se predstavlja kao raj na zemlji, vrhunac postojanja zapadnoeuropske civilizacije. Pošto sam po svome dubokom uvjerenju pristalica velikih ujedinjenih i otvorenih svijeta, počevši od

Rimske Republike pa nadalje, a ne uvijek posvađanih liliputanskih tvorevina koje su često i šizofrene, pune kompleksa i uvijek nečim frustrirane (sa manijom sopstvene veličine i sopstvenog značenja), razumljivo je da mi je ideja o ujedinjenoj Europi bila privlačna. Nadao sam se da ta Europa neće biti ograničena da će obuhvati i mediteranski svijet, koji je bio žarište nastanka civilizacija koje su oblikovale sjevernu Afriku, Europu i Aziju do granica Indije i Kine.

Međutim, želje su jedno, a stvarnost je drugo. Vidljiva kriza i sve ovo što se događa na prostorima nečega što se danas naziva Europska Unija samo potvrđuju da nije riječ o nekom prolaznom problemu, nego o suštinskom i strukturalnom oboljenju koje je dobrobrano metastaziralo na tijelu Europske unije, njenih država, njenih društava i njenih institucija.

Uzroci dekadencije Europske Unije su višekratni, u prvom redu riječ je o potpuno neadekvatnom ekonomsko – društvenom sustavu. Prvi uzrok je uvođenje, promoviranje i nametanje neoliberalnog sustava u vrijeme Ronalda Regana i Margaret Tačer. Tako je taj neoliberalni pohod namjerno i u kratkom roku rušio ruzveltofsko uređenje (u USA, koje je dodatno razvio Lindon Džonson) i socijalnu državu (u Zapadnoj i središnjoj Europi), da bi se u slučaju Istočne i jugoistočne Europe pretvorio u ekonomsko – političko zaposjedanje u maniri kolonijalističke politike sa kraja XIX. st. O neoliberalizmu, kao posljednjem stadiju razvitka kapitalizma i svim njegovim pogubnostima sam ranije dosta napisao, pa nema potrebe za dodatnim općenitim elaboriranjem. U slučaju Europske Unije ekonomske posljedice neoliberalizma su blago rečeno katastrofalne, i to se ne održava samo na primjeru Grčke, Italije, Portugala, Irske, Španije, nego i na primjerima velikih članica kao što su Britanija i Francuska koje se isto suočavaju sa enormnim dugom i ekonomsko – socijalnim slomom. Ali nisu neoliberalizam i instiktivna, nerazumska i bezkrupulozna pohlepa njegovih eksponenata oličenih u velikim špekulacijskim bankama i korporacijama pojeli Europsku Uniju, nego i USA. Zar se ovih dana i USA ne suočavaju sa problemom otplate nagomilanog deficita, koji teško nagrižena privreda ne može tek-tako vraćati. Propagandna mašinerija špekulacijskih lobija je proglasila Grke za najveće ljenivce na svijetu, koji sada moraju otplaćivati svoj nerad. Naravno, kako je kriza uznapredovala tome društvu „ljenivaca“ su se pridružili Italijani, Španci, Portugalci, Irci, Britanci...itd... za koji mjesec će Europska Unija od neoliberalnih propagandista biti proglašena Unijom Ljenivaca. A ako i USA bankrotiraju, onda će čitav Zapad postati utočište lijenih ljudi, bar po obrascu priče koja se namjerno širi u masama. Stvarnost je sasvim drugačija, krediti koji su dijeljeni su samo korišteni i zloupotrebljani od strane neoliberalnih špekulativnih finansijskih institucija, banaka i korporacija. Obični Grk u jednom koruptivnom društvu, jedan Italijan u jednom polumafijaškom uređenju nisu imali skoro nikakve koristi od toga novca. Kakve su to

koristi od špekulantskog neoliberalnog kapitala i imperijalizma imali britanski studenti, pa da se uvode radikalne restrikcije na sustav obrazovanja u Britaniji. Naravno, nikakve kao ni njihovi irski susjedi. Sve su pojeli špekulanti koji su davali novac i špekulanti koji su uzimali novac. O razvojnim i kreativnim programima nije bilo govora. Naravno, sada taj novac treba vraćati i breme njegovog povrata je prebačeno na leđa običnih ljudi. Austerit mjerne koje nameću tzv. financijske institucije služe samo da se u potpunosti smanji suverenitet građana određenih zemalja, i oni pretvore u neku vrstu kmetova XXI. st. Tako će stvarni ljenivci koji ne izlaze iz svojih ofisa u kojima samo smišljaju kako profitirati što lakše biti neka vrsta modernih feudalaca, stvarnih moćnika i upravljača. Zastrašujuća je činjenica kako upravo ti špekulantski financijski lobiji, po preko raznoranih fondova, banaka i institucija (koje u potpunosti kontroliraju) sa neviđenom hladnoćom i arogancijom određuju tzv. kreditne rejtinge i resursne potencijale određenih zemalja. Tako se čitave države u službenoj korespondenciji proglašavaju kao „junk“ (smeće). Tu sudbinu da izgubi suverenitet i da se preda pohlepi onih koji su izazvali krizu je prije Grčke već učinila Irska. Dok su je crpili i davali kredite, Irskoj se tepalo kao keltskom tigru, a sada je isti ti tzv. „financijeri“ proglašavaju smećem. I zato izbijaju pobune, zbog nepravde i okupacije sopstvenih zemalja a ne zbog toga što neko želi da sačuva svoje privilegije. Kao antičar, znam da se i u vrijeme najgorih rimskih careva kao što su Tiberije, Kaligula i Neron pazilo da se rješavanje određenih ekonomskih kriznih situacija ravnomjerno rasporedi, a ne da masa bude ta koja će najviše ispaštati.

Neoliberalizam nije samo ekonomski, nego i društveni i politički poredak, jer kako bi omogućio svojim špekulantskim pobornicima enormni profit, uz što je moguće manje rada, zalaganja, kreativnosti i umijeća, trebalo je stvoriti takvu društvenu atmosferu u kojoj je to moguće i ostvariti. Političke strukture su stavljene pod punu kontrolu, pa je tzv. demokratski proces ustvari samo obična predstava. Tu fasadu kao neke iluzije održava utrka dvije glavne EU opcije, socijalističko-socijaldemokratske i konzervativno-narodnjačko-demokršćanske koje su već odavno obični puppit on the left i puppit on the right. Ko god od njih da pobijedi, neće ništa suštinski uraditi, neće ništa promijeniti, izuzev nekog šminkeraja i naravno širenja austerit mjera kojim neoliberalni špekulanti postaju sve bogatiji, a masa sve siromašnija. Činjenica je da je u zadnje dvije – tri decenije europska politička elita poglavito sastavljena od neodlučnih mediokriteta, birokratskih aparatčika, dobro uhljebljenih nevizionara koji samo otaljavaju posao, korumpiranih pohlepnika bez ideala i ideja, onih koji imaju neke svoje čisto prozaične agende i razloge za bavljene javnim poslovima i na kraju od uspješnih spin – majstora. Većina je u potpunosti bezlična.

Prozvodnja se preselila, radi nižih troškova, u Kinu i Indiju, čime je i radna etika počela opadati kod običnih stanovnika. Forsirala se i turbo – marketinška i ekstra-potrošačka

nekritička kultura, obrazovni i naučni sustav je zbrisan, a degenerisana je sposobnost kritičkog i spoznajnog zaključivala. Mediji su u potpunosti stavljeni samo u službu etabliranja i funkcioniranja neoliberalizma. Da je sloboda informiranja zapala u čorsokak u tome, dovoljni pokazatelj je i trenutna Murdoch afera. Rupert Murdoch, medijski magnat na engleskom govornom području, je antiteza onoga što se zove sloboda štampe. Murdoch preko svoje News Corporation kontroliše veliki broj printanih i elektronskih medija (između ostalih i snaćne holivudske filmske studije, The Times i FOX mrežu), preko kojih je praktično mogao manipulirati javnošću. Ovaj samozadovoljni gospodar medijskog prostora nije se libio ničega kako bi održavao i kontrolu i profit. Tako su njegovi novinari (da li se uopće tako mogu i nazivati) hakirali brojeve telefona hiljadama ljudi od članova kraljevske familije do familija žrtava terorističkih napada i napada manijaka, kako bi došlo do informacija koje bi mogli senzacionalistički objaviti i naravno na tome zaraditi. To je naravno izašlo u britansku javnost, koja je konačno postala svjesna da je u zemlji koja se diči višestoljetnom tradicijom slobode pristupa informacijama, to obična ideologizirana floskula. Dovoljno je pogledati samo zaprepaštajući listing medija (na http://en.wikipedia.org/wiki/List_of_assets_owned_by_News_Corporation) koje kontroliše Rupert Murdoch da se shvati koliku monopolsku moć on svojim rukama ima, i kako je o demokratiji u takvom društvu uopće izlišno govoriti.

Pojedine zemlje nemaju samo ekonomsko – socijalne probleme, nego su najboljoj tradiciji politike divide et impera oživjeli i sukobe na jezičkoj, etničkoj, nacionalnoj, religijskog i kakvoj već podjeli. Primjer Belgije u kojoj se sukobljavaju Flamanci (govornici dijalekta nizozemskog) i Valonci (govornici dijalekta francuskog) je najbolji ilustrant. Ova zemlja još nema vlade na državnoj razini (uporedba sa nama je besmislena, jer kod nas vlada dvodecenijski cirkus, pa je ovo normalna situacija), a radi gluposti poličara se gubi dragocjeno vrijeme za suštinske reforme i promjene, a ne za prepucavanje tipa ko je stariji i ko je prvi došao. Kriza naravno produbljuje stara ksenofobna uvjerenja, pa se i eksperimenti stvaranja multikulturnih društava proglašavaju propalim (vidjeti pod Angela Merkel). Pa normalno da su propali, jer su europska društva tu svoju multikulturalnost bazirala primarno na potrebi uvoza jeftine radne snage, a ne stvaranja novih društava. Zato nije bilo apsolutne nikakve strateške politike integracije i kulturizacije, i useljenici su odvajani u geta. Elita nije uopće marila za ono što se dešava ispod nje.

Veliki problem po Europsku uniju, koji je na neki način isto doprinio generiranju krize, jeste odnos prema onome što se može nazvati nezapadnjačko područje. Kada se Istočni blok ugasio i kada su napušteni modeli državnog i samoupravnog socijalizma, te istočnoeuropske i balkanske zemlje su „pružile ruku“ suradnje i kooperacije Zapadu.

Umjesto zajedništva, špekulanti sa Zapada, kontrolišući zapadne vlade, su metaforički rečeno „odgrizli“ tu ruku, i pretvorili to područje u zonu kolonijalističkog ponašanja. Lokalni ratovi su praćeni borbom za interese establišmenata europskih „velikih“ nacija (npr. u slučaju ex-YU britansko-francuska osovina je podržavala Miloševićevu politiku do 1999, a njemačko-austrijska Tuđmanovu). Istok i Balkan su bukvalno pljačkani, industrija je samljevena u paramparčad, domaće kompanije su nasilno ugašene ili im je smanjena moć kako ne bi predstavljale konkurenciju. Sa istoka je tekla i rijeka bijelog roblja, pa je prodato na milione žena i djece. Sve financijske strukture su u potpunosti u rukama stranih centara moći, u našem slučaju poglavito u rukama austrijskih banaka. Za klasični kolonijalni položaj ne treba optuživati austrijski ili neki drugi narod, jer tamo obični Austrijanac nema baš neke koristi od toga što nas banke sa sjedištem u Beču tretiraju kao krave muzare. Za naš status krava muzara koje imaju pravo da muču u nacionalno, religijsko, etničkom stihu i ritmu i mašu raznovrsnim i raznobojnim zastava, krivi su naravno neoliberalni špekulanti, ali i naše neodgovorne poglavice. I onda su tu predstavnici kilave Europske Unije kao Doris Pack (imamo mi dovoljno naših nena i baka da nas savjetuju) ili naturalizirani Europejac Jelko Kacin koji dolaze kao neki postmoderni šamani sa vremena na vrijeme da nas očaraju nekim euro-intergracijskim mantrama, koje onda kao recital ponavljaju svi naši mediji. A te mantre su vrlo jednostavne i otprilike izgledaju kao blablabla...truć...muć. Više smislenosti ima u Severinim pjesmama koje joj je napisao Goran Bregović, nego u formaliziranim riječima euro predstavnika (od izaslanika do visokih predstavnika i njihovih činovnika do raznih ambasadora) koje se ponavljaju kao pokvarena ploča. Kao da ljudi nemaju svoje oči da vide šta se to stvarno dešava sa Europskom Unijom... Ali i imperijalni duh i želja da se odvrati pažnja od unutarnjih problema, još uvijek nazale svoje mjesto. Isklompleksirani Sarkozy je tako uvukao prvo Francusku, a zatim i dobar dio NATOa i EU u pohod na Libiju, sa čijim je liderom do samo godinu dana razmjenjivao srdačne poruke. Svima je jasno da je ovaj besmisleni rat u kojem ne može biti pobjednika uzrokovan željom za kontrolu nad izvorima nafte i gasa. I dok pojedine članice, pa i sam Europska Unija gubi suverenost i pada pod vlast špekulantskih postmodernih neoliberalnih pohlepnika i njihovih lobija, dok pojedine vođe njihovih nacija sebe doživljaju kao surogat - reinkarnacije Napoleona, Dizraelija ili Bizmarka, nad Europom se nadvija oblak nadiruće Kine, pa i oblačić Rusije. Putinovska Rusija koristi svoje energetske rezerve da ucjenjuje manipulira Europom, i to dosta uspješno. Dobar primjer pruža projekt rusko-njemački korporacijski projekt Nord Stream, koji je ustvari ruski primarni strateški interes u procesu ovladavanja Europom. Dobar dio ključnih menađera sa njemačke strane u ovim rusko-njemačkim kompanijama su ustvari bivši agenti STASIja, bivše istočnonjemačke tajne službe

http://en.wikipedia.org/wiki/Stasi#Stasi_officers_after_the_reunification Kineski utjecaj, radi enormne ekonomske, političke, inventivne, razvojne, kulturne i historijske snage ovog giganta koji neprekinuto postoji već 3 i po milenijuma, je srazmjerno tome i jači. I kako vrijeme bude prolazilo Kina će zajedno sa Indijom zasjesti na tron svjetskih dominusa, sa Europskom Unijom ili onome što bude ostalo od nje u dubokom zasjenku.

Nesumnjivo je da su dekadencija i kriza Europsku Uniju doveli u takvo stanje da se i ona može nazvati Bolesnikom na Lamanšu. Da bi se ona spasila, ne može se samo prići privremenom saniranju posljedica, i uvođenju austeriteta mjera koje će samo ubrzati smrt pacijenta, potrebno je udariti u samo središte i uzroke dekadencije i krize. Naravno takav duboki operativni rez u društvene, ekonomske, političke i kulturne odnose i strukture će morati biti bolan, ali je jedino rješenje da Europska Unija ubrzo ne doživi sudbinu Osmanskog Carstva. Naravno, *conditio sine qua non* svih tih zahvata je da se konačno i zauvijek odbaci model neoliberalizma kao dominantnog ekonomskog, društvenog, političkog i kulturnog činioca.

1.25 Svoje damo, tuđi hoćemo biti

Svaki naš dan, svako naše djelovanje, svaki naš korak zadnjih decenija življenja je opterećen velikim riječima kao što su država, suverenost, nacija, narod, sloboda, nezavisnost, otcjepljenje, ujedinjenje, jedinstvo, pravda, ljudska prava... itd. Tolika je kontaminiranost prostora oko nas sa ovim izrazima da su nedvojbeno doživjeli devalvaciju. Nikada se nije više mahalo zastavama svih mogućih boja, dizajna, štihova. Nikada se nije više klelo i ljubilo u historijske ili povijesne ili istorijske grbove niti se borilo za njih. Nikada nije bilo više patriota nego zadnjih decenija. Nikada se nije više volio svoj narod tako što se mrzio onaj drugi... Nikada ranije nije bilo više ljudi koji su papagajski ponavljali „interesi moga naroda...“ i „borim se za interese moga naroda“. Nikada se više nije čeprkalo po historiji, istoriji i povijesti, pa se pronalazili legendarni pretci. Zahvaljujući njima sada znamo da su mali liliputanski narodi koji prebivaju negdje između Jadrana i Dunava ustvari genetski pretci svih rasa od Aboridžina do Eskima, i stvaraoci svih mogućih i nemogućih civilizacija i kultura... čak i Atlantide.

I sada kada smo obogaćeni saznanjem o tolikom broju patriota da rekapituliramo stanje našeg digniteta. Kada se proviri iza te dimne zavjese sastavljene od razvijenih barjaka, zastava, teških riječi... čovjek postaje svjestan te ublehe zvane „borba za svoj narod“. Ulaziti u analizu preddejtonskog i postdejtonskog „patriotskih“ epoha bi bio i prevelik zalogaj za jednu malu analizu koju može podnijeti obični članak. Ustvari dati će samo dio

primjera koji mogu slikovito i precizno prikazati da sada živimo u epohi kada smo izgubili ne samo stvarnu suverenost i slobodu, nego i svoj nacionalni ponos i dignitet.

Dok smo se zaklinjali u interese naroda i država, našu industriju i privredu je oduvao tajkunski, korupcionaški i špekulantski tajfun, uz naravno oduševljenje naših stranih gospodara koji stalno govore da za nas visoka privreda nije, nego se zadovoljimo malim preduzećima. Samo klasični izdajnik ili totalna budala mogu povjerovati u to da mi nismo stvoreni da imamo velike korporacije i privredne konglomerate. O tome da našim životima vladaju strane banke, i da svaki naš novčić prođe kroz njihovu mašineriju koje rade šta hoće i kako hoće, je izlišno više i govoriti. Monopolske državne firme kao elektroprivrede i telekomi su sada ustvari suština izborne borbe, jer je to najvažniji plijen za koje se bore raznorazne interesne skupine i klike koje se danas nazivaju strankama i partijama. O slomu obrazovanja, zdravstva, poljoprivrede je bezpredmetno i raspravljati. Dok usta ispiramo šatro patriotskim zanosom, za sada smo jedina zemlja u Europi sa legaliziranim protektoratom. Naš protektor (nazivan Visoki predstavnik) ima pravo da samovoljno donosi zakone, ima pravo da ukida pojedine vlade, smjenjuje koga hoće i kako hoće (makar to bili i izabrani dužnosnici) a da nisu prošli sudski postupak, čak suspendira odluke naših institucija od raznoraznih komisija do sudova. O kakvoj mi to suverenosti govorimo, i zašto onda uopće postoje izbori, parlamenti i vlade...

I dok uživamo gledajući sise Kim Kardashian na našim portalima ili liječimo svoje liliputanske komplekse i frustracije i to na istim portalima psujući mater balijsku, vlašku, šokačku, ustašku, talibansku, četničku, šiptarsku, komunjarsku, fašističku... naš novac i naši resursi nestaju u močvari neoliberalizma, stranih gospodara i domaćih korupcionaša. I zato nas nije briga što jedemo smeće (vidjeti odličan članak Eldara Dizdarevića u zadnjem broju Dana, str. 48) i što učestvujemo kao zamorčići u projektima eugenističkih centara moći. Bitno je to da li su oni koje smatramo našima udarili jače po tintari „anamo one“.

Neki će se poradi svoje uljudbe pozivati na Njemačku i čitavu Srednju Europu, kao svoga spasioca od „anamo onih“ koji stoje kao stalna istočna, azijska, orijentalna, vizantijska, turko-balkanska opasnost na njihovom predziđu (*antemurale*) kojom brane uljudbeni svijet, jer je njima kultura genetski usađena. A onda je taj njemački spasitelj uzeo pod svoju kontrolu telekom, austrijski banke a mađarski (iza kojih ustvari stoje ruski vizantološki lukavci) INU. Zato bježe od toga balkanskog, poganog u zagrljaj „Huntingtonovskog zapada“, kome će dati i zadnju kap krvi i znoja, i svoj zadnji novčić. Naravno hoće i „treći“, kako bi bili isti kao „prvi, tolerantni, temeljni“ i „drugi, junački, domaćinski“.

Ima i onih kojima je sjećanje na 1389. tako svjež, kao da se to jučer desilo... i kojima u baštama još rastu kosovski božuri. Nema te zemlje iz vizantijske kulturne ekumene kome se neće prodati ili dati sve što se ima, jer im i pored silnog, genetskog, nebeskog junaštva ipak trebaju spasitelji od onih koji su za činiu masti izdali „veru prađedovsku“ i onih koji su lukavi Latini. Zato oni za svaki slučaj imaju dvije republike i to jednu (49postotnu) sa jedne strane Drine, drugu (85postotnu bez 15postotnog Kosova) sa druge strane Drine. Naravno i pored toga što su nakon ratova dobili dvije republike, u srcu im je ustvari jedno carstvo i to ono Dušanovo, kojem uzgred rečeno Beograd nije uopće pripadao. Naravno, nema te banke kiparskopravoslavne braće u koju se neće skloniti patriotski, rodoljubivi novac.

Treći opet imaju svoje furke...prvo na Irance, onda na Malezijce, pa na razne Arape od Saudije do Gadafija... i naravno na „majku zemlju“ Tursku da ih štite od onih inovjeraca koji za sebe uzeše 49 % i onih „inovjeraca“ koji hoće još da dobiju i „treći“. Zato se oni koji se najviše upinju da pokažu kako im je stalo do zemlje Bosne, najviše i ponose sultanom El Fatihom, koji je uzgred na prevaru napao srednjovjekovnu bosansku državu, prekršajem zakletve ubio posljednjeg kralja, pobio i raselio dobar dio njenog stanovništva, uništio bosansku državu pretvorivši pola njene teritorije u svoju pokrajinu. Podsjeća li vas ovo na nekoga i nešto?. I onda je trebalo čekati stoljećima dok 1943. nije stvorena moderna BiH država. Naravno, ne treba im te sitnice spočitavati jer je ipak riječ o genetskim promotorima tolerancije, pa su oni El Fatihu ne samo sve oprostili nego će u njegovu čast podići česmi i česmi.

Ima i onih koji će vrlo teško izvući iz stražnjica brončanih kipova Klintona (šta kada Jenkiji jednom odu sa Balkana). A šta reći o onom „mirnom“, „tolerantnom“, „vrijednom“, „poštenom“ (ne bi oni ukaljali ruke korupcijom ni kriminalom... nema toga), „proevropskom“ narodu koji u zadnjem ratu svojim susjedima ništa nije nudio i koji se ne osvrće na svoje detiće koji su bili ratni zločinci i koji su optuženi za genocid. Oni ipak imaju izvrsne ceste i pruge koje smo mogli vidjeti u jamesbondovskom filmu „Casino Royale“. Jedino ih možemo pitati kako ide učenje ruskog, jer je logično da stanovnici tople, mediteranske obale Rusije znaju ruski. O naturaliziranim, podalpskim Europejcima ne treba ništa reći... o njima je dovoljno rekao Željko Pervan.

1.26 Deklaracija

Bosna i Hercegovina je zemlja koja je nažalost podijeljena po religijsko - "nacionalnim" linijama i pod kontrolom kolonijalne uprave stranih neoliberalnih bankarskih, korporativnih, trgovačkih i drugih lobija. Uz neviđenu eksploataciju naše zemlje i izrabljivanje naših ljudi, jedan od problema koji se već dvije decenije nadvija nad našim

glavama je potpuno uništavanje našeg znanstvenog/naučnog, obrazovnog i vaspitnog/odgojnog sistema/sustava i njegovo dalje destruiranje. Riječ je o projektu, kojim se na najbolji način slabe naše odbrambene sposobnosti, kako bi se na lakši način situacija i čitave zajednice držale pod efikasnom kontrolom. Ruiniranjem obrazovanja i vaspitanja ideologija neoliberalizma ideološki kontaminira čitave zajednice, umanjuje se njihova moć samostalnog i samosvjesnog djelovanja, i tako one postaju tržište za ostvarivanje novčanog profita, neograničeno i ubrzano izvlačenje resursa ili ih pretvarju u bezličnu masu kojom je moguće manipulirati kao “olovnim vojnicima” ili pijunima na šahovskoj ploči. Istovremeno se forsira i malograđanska kultura neoburžoaskog doba, kao i izrođena kvazietika klero-„nacionalizma“, a sve u svrhu održanja simbiotske kontrole kolonijalnog establishmenta i domaćih kleptokratskih i kakistokratskih pseudo-elita. Time se potiskuju ili podređuju intelektualne sposobnosti običnog pojedinca, koji se pretvara u potencijalno tržište, potrošača i donosioca novčanog profita, a ne u svjesnu osobu sa slobodom savjesti i intelektualnog i fizičkog razvitka. Pri tome se moral i vrijednosni sustav ruiraju i obezvjeđuju, a sve u svrhu zadovoljavanja najobičnije pohlepe, osobnih interesa, prevaziđenih ideologija i iskonske pohote. Opća kultura i obrazovanost se zanemaruju, jer zaglupljenost i umanjivanje intelektualnih snaga i sposobnosti ne elite, nego mase stanovništva pospješuje stvaranje poslušnog i nekritičkog potrošača, izvora resursa ili sljedbenika vladajuće ideologije. Naučni i tehnički razvitak iz sfere javnog interesa prelaze pod vladajući okvir neoliberalnog društva i umjesto da kreiraju tržište što im je primarna i stvarna namjena, oni se moraju prilagođavati željama novčanog profita, odnosno onih koji ga žele ostvariti a prema tome i samoga tržišta. Pod krinkom tzv. reforme naš obrazovni sistem, inače prilično oslabljen, je dodatno ruiniran. Stiče se i utisak da te raznorazne reforme obrazovanja nemaju baš za cilj unapređenje i progresivno razvijanje našeg obrazovno – vaspitnog sustava. Radi zadovoljavanja zadatih formi i načela (posebno onih birokratskih i ideoloških) zanemaruje se suština, a to je izgradnja savršenijeg i fleksibilnijeg obrazovnog sistema i dobre naučno-istraživačke atmosfere. Vrš se centralizacija i visokog obrazovanja i ukidanje njegove autonomije, ali i ubrzana birokratizacija neviđenih razmjera i jačanje indirektna političke kontrole. Istovremeno i dalje stare, prevaziđene strukture drže pozicije u obrazovnom sistemu ne dozvoljavajući mlađim i sposobnijim kadrovima da napreduju. Zanimljivo je da direktno ili indirektno ovakav sustav degradacije održavaju i tzv. političke stranke, ustvari obične skupine interesno (materijalno ili finansijski) povezanih pojedinaca a ne skupine idejno ili ideološki povezanih pojedinaca. Neshvatljivo je da se iz reda onih koji se deklariraju kao lideri nacionaldemokrata ili socijaldemokrata niko nije odlučio da suprotstavi ovakvom trendu degradacije obrazovnog i znanstvenog sustava, koji je esencija budućnosti ove zemlje i ovih naroda. Da je upola energije, vremena i snage utrošeno na rješavanje problema u obrazovnom sustavu, kao što je utrošeno na borbu za kontrolu nad

telekomima, viškom električne energije i medijima, situacija bi danas bila uveliko bolja. Sramota....

Zato je potrebno predložiti sljedeća rješenja kako bi se izašlo iz neoliberalne i kleronacionalne žabokrečine. Osnovni cilj bilo koje reforme obrazovanja je izgrađivanje temeljno i svestrano obrazovanog pojedinca koji je ujedno i potpuno svjestan, sposoban i odgovoran da doprinese progresu i razvitku i samoga sebe ali i zajednice općenito. Obrazovno – vaspitni ustav je glavno oruđe u izgradnju novog čovjeka, koji bi bio temelj izgradnje i daljeg razvitka socijalističke i demokratske Bosne i Hercegovine i njenih građana i naroda. Obrazovni sustav mora biti funkcionalan, jasan, fleksibilan i učinkovit. Zato se treba zalagati za autonomiju univerziteta, i promoviranje znanstveno – istraživačkog rada na svim poljima. Sustav treba stoji na stajalištu da svaki čovjek i građanin ima pravo na stjecanje obrazovanja i učešće u znanstveno – istraživačkom radu. Država mora promovirati i direktnu uvezanost privrednog i vanprivrednog sektora sa naučno-istraživačkim radom. U okviru toga se predlaže i konačno reguliranje odnosa među javnim, društvenim i privatnim obrazovno – vaspitnim i znanstveno – istraživačkim institucijama, uključujući i ponovnu akreditaciju obrazovno – vaspitnih i znanstveno – istraživačkih institucija (gdje bi se pooštrili kriteriji kako bi se dobila akreditacija). Zato se podržava i razvijanje pozitivne konkurentnosti u naučno-istraživačkom i obrazovno-vaspitnom sustavu, ali ne na neoliberalnim načelima nego na čisto stručnom i edukativnom polju. U ovom smislu se i historijsko – kulturni potencijali smatraju primarnim javnim i društvenim interesom. Radi toga je potrebno sa jedne strane obrazovne i naučne institucije osvježiti većim brojem mlađih kadrova, ali i sa druge strane cijeniti i uvažati i iskusne, nekorumpirane i nekompromitirane kadrove, koji raspolažu i sa znanjem i umijećem, ali i sa karakternim osobinama i koji su odani načelima obrazovanja i akademskog života. Potrebno je i predložiti donošenje zakonskih okvira kojim bi se ukinule administrativne zapreke koje otežavaju napredovanje mlađih kadrova, i u kojima bi ponuđene mogućnosti za znanstveni i obrazovni razvitak svih onih ko to žele. Obrazovni sistem na svim nivoima mora biti debirokratiziran i oslobođen ideološko - religijskog i nepotističkog pritiska, te stalnih zahtjeva za prilagođavanjem tržištu koje oblikuje neoliberalni lobi. Kako bi se obrazovno – vaspitni i znanstveni sustav mogao izgraditi potrebna su dodatna ulaganja. Da bi se to pitanje riješilo donijeli bi se novi zakoni kojima bi se uveo „porez za obrazovanje“, i koji bi se odnosio samo i jedino na šund, kocku, alkohol i cigarete. Taj „porez za obrazovanje“ bi bio namjenski i ne bi se mogao upotrijebiti ni za kakvu drugu svrhu, i njime bi se punio novoformirani „Fond za obrazovanje“.

Priličnu mjeru u obrazovno – vaspitnom oblikovanju imaju mediji (TV i radio stanice, printani mediji, portali). Posebno je to izraženo u modernom vremenu „informatičke revolucije“. Kada se veliki dio informacija prima i procesira upravo iz ovog aspekta

života. Činjenica je da se prema ovom pitanju mediji i javni i privatni nisu odnosili i ponašali odgovorno. Zbog neoliberalnog poretka i njegove „božanske devize“ za brzom zaradom danas se forsiraju u medijima reality i instant programi, slatunjave saponice koje na najbolji način održavaju malograđanski mentalitet, ili pseudoznanstveni programi puni fantastike, laži, fantazija, ljudske pohlepe i klero-nacionalnih banalnosti. Sa druge strane nekadašnji obrazovni program koji se svako jutro, prijepodne i poslijepodne emitirao na TV stanicama je u potpunosti nestao, a ako i ima prikazivanja edukativnog sadržaja on se nalazi u kasnim terminima (kao da je riječ o horor ili porno sadržaju). Zbog toga se predlaže donošenje zakonskih rješenja koja bi obavezivala medije na sljedeće :

1. Javni TV operateri su dužni da ponovo uvedu obrazovni program koji bi se emitirao svaki dan (izuzev vikenda) u terminu od 8. 00 do 15. 00 sati.
2. Javne i privatne TV i radio stanice su dužne da najmanje 20 % prostora u terminu od 18. 00 do 22. 00 sati i to svaki dan posvete edukativnom sadržaju.
3. Printani mediji su dužni da najmanje 35 % svoga sadržaja posvete edukativnim, obrazovnim, znanstvenim i kulturnim temama i rubrikama.
4. Internet portali su dužni da na udarnom naslovnom prostoru osiguraju najmanje 35 % prostora za edukativne, obrazovne, znanstvene i kulturne teme i rubrike.

Prostor za ove teme se vrlo lako može osigurati znatnim smanjivanjem dnevnopolitičkog i strančarskog sadržaja, te izbacivanjem tračerskih emisija i realitija. Tako će djeca i odrasli doći u priliku da znaju više o Mariji Kiri, nego o sestrama Kardašian. Jednostavno rečeno, i mediji se moraju uozbiljiti i postati odgovorniji, jer bez toga bi bilo koja reforma obrazovno – vaspitnog sustava bila besplodna, obični pucanj u prazno.

1.27 Kriza, dogme, banke

U posljednjih desetak dana kriza neoliberalnog kapitalizma doživljava svoj katarzični vrhunac. Ovaj prilično degenerirani oblik ustrojstva odnosa u ljudskom društvu nastao je prije 30 godina u vidu „reganizma“ u USA i „tačerizma“ u Ujedinjenom Kraljevstvu. I ovih dana proces sloma i destrukcije svoj put završava upravo tamo gdje ga je i započeo. Nedavno je *"financial-services company Standard & Poor's"* smanjila kreditni rejting Sjedinjenih Država sa AAA na niži AA+. Tako je navodna prva ekonomija svijeta i formalno izgubila svoj potencijal za dalje zaduživanje (uglavnom od Kineza). Berzanske akcije širom svijeta su tada doživjele duboki pad, ravan onom iz prvog udara krize iz 2008. god. Dow Jones industrijski prosječni indeks, NASDAQ Stock Market, S&P 500

Index, DAX (Deutscher Aktien Index), Nikkei 225, i mnoge druge berzovne grupacije su zabilježile velike gubitke. Od tada svjetske berze izgledaju kao teren za ping – pong, gdje akcije idu *up*, pa *down*, pa ponovo *up*... i to sve u vrlo kratkom periodu, izludjujući ulagaće i tako stvarajući atmosferu nestabilnosti. U prijestolnici Ujedinjenog kraljevstva izbili su nezapamćeni neredi, koji su se proširili i na ostale gradove. Sama pobuna je izbila i vođena od strane poglavito kriminalnih i polukriminalnih skupina, ali i pored toga njeno izbijanje i posebno njen intenzitet su direktna posljedica funkcioniranja neoliberalizma. Velika nezaposlenost, razvijanje i odvajanje tzv. obogaćene elite, postupno gušenje pozitivne kulture, sustava vrijednosti i morala te način sticanja bogatstva su produbili socijalne razlike i uklanjali skrupule iz života običnih ljudi. Šta drugo očekivati od slabo obrazovane omladine, koja je usto nezaposlena i vaspitavana na žutoj štampi, Big Brotheru i zatucanosti nego da se preobrazi u lumpenproletersku rulju. Taj sustav je stvorio i previše autsajdera i onih koji se osjećaju marginalizirano i da su odbačeni od glavnog mainstream društvenog procesa. I tako europski gradovi postaju bojišta kao u nekim apokaliptičnim filmovima. I dok britanski avioni bombardiraju Tripoli, za to vrijeme sami Britanci uništavaju svoje gradove. Ipak je potrebno naglasiti da kriza ne pogađa baš čitavu Europu, jer je u Skandinaviji situacija više – manje stabilna, kao i u maloj Švajcarskoj, koja je uostalom i izvan EU. Interesantno je da je švajcarski franak doživio veliki uspon u odnosu na ostale valute, posebno na Euro i USD.

Često se ova kriza poredi sa onom iz 1929. god., ali u slučaju krize iz 2008 – 2011., problem je mnogo dublji. Dok je kriza 1929. god. doživjela jedan glavni udar i to na jednom mjestu (od 24. do 29. oktobra te godine na Wall Streetu), ova moderna kriza doživljava kontinuirane udare već pune tri godine i to na različitim mjestima (uglavnom u USA i EU), i iz različitih razloga (hipotekarni krediti, državne nesolventnosti, prevelika zaduženost, pad proizvodnje, nezaposlenost i itd...). Ta rastrkanost udara prilično otežava saniranje posljedica, i ujedno dokazuje da je riječ o suštinskom, konceptualnoj pogrešci u dogmi neoliberalnog kapitalizma, ali i u njenoj primjeni. Jednostavno rečeno, sa samo stalnim pokušajima saniranja posljedica ništa se neće postići. Potrebno je uči u sagledavanje uzroka krize i njihovo eliminiranje, te postavljanje novih idejnih i praktičnih postulata, preporuka i protokola društveno – ekonomskog, političkog i kulturnog funkcioniranja. O težini i dubini krize prilično dobro govori i sljedeća činjenica. Italija, članica nekada mnogo hvaljene skupine G8 (navodno glavne ekonomske i industrijske zemlje svijeta) je ovih dana pala u stečaj. Golemi dugovi, nerazborita politika i priklanjanje neoliberalnom konceptu i prihvatanje ideja i načina rada špekulantskih finansijskih korporacija su ovu zemlju koja je porodila Vječiti Grad, civilizaciju, kulturu, renesansu, humanizam...odveli u ambis ekonomskog i društvenog slom. Italijanski živopisni premijer Berlusconi je pristao da se odrekne suvereniteta Italije u korist

europskih špekulantskih financijskih i bankarskih lobija. Italija je šaptom pala u bezkrupulozni, parazitski imperij financijskih neoliberalnih špekulanata.

Naravno na ovom mjestu se postavlja pitanje, a koji su to idejni, ideološki ili funkcionalni putevi kojima bi se trebalo kretati u eliminiranju uzroka krize.

Danas u svijetu postoji, egzistira ili se samo nudi čitav niz ideologija i ideja koja su na „tržištu“ i koje „nude svoju robu“. Izuzev nacionalsocijalizma i minornog i ekstravagantnog satanizma, teorijski i načelno gledano sve današnje ideologije (u šta ubrajam i religiozne pojave koje su danas najobičnije ideologije) se pozivaju na opće dobro u većoj ili manjoj mjeri. Međutim, glavni problem svih tih ideologija jeste njihova operacionalizacija i pretočavanje u praksu. Zbog opadanja načela slobode savjesti i slobode Spoznaje, došlo se u poziciju nerazumskog pristupa operacionalizacije ideologija, koja se pretvara u dogmu. To je dovelo do pojava radikalnih ekstremizama, jer su i neoliberalizam i religijski fundamentalizam i staljinizam ustvari ekstremistička, dogmatska shvatanja i razumijevanja historijskog procesa, društveno – ekonomskih i kulturnih odnosa, kao i samog ljudskog bića. I tu onda više nema pluralnosti, dijaloga, razvitka niti progresu, nego se sve učahuri u skolastičko ponavljanje određenih fraza, pojmova i rečenica. U stvarnosti je riječ o potpunoj negaciji istinske misije određene ideologije i njenoj dubokoj kompromitaciji. Potrebno je znati jednu i jedinu činjenicu, a to je da je svaka teorijska ideja ili ideologija izvorno nastala kako bi bila praktično operaciolizirana. Dogma definitivno nije rješenje... Svaka ideja ili ideologija bez jasnog pravca praktičnog djelovanja i načina operacionalizacije je besmislena, kao što je uostalom i praktičnost besmislena bez postojanja temeljne teorijske podloge. Ustvari na ovom mjestu se slobodno može govoriti o načelu teorijske prakse ili praktične teorije, kao dobrom modelu pristupa određenoj ideji ili ideologiji. To podrazumijeva i određeni eklektički pristup, jer nekada stvarno nije važno koje je boje mačka, ako lovi miševe (kineska poslovice). Zašto se pojedina rješenja, na eklektički način ne bi uzimala iz različitih ideja i kombinirala, jer bacanje neoliberalizma u ropotarnicu historije zahtijeva ipak i uspostavljanje superiornijeg, progresivnog i naravno nadasve nedogmatskog poretka.

Evo na primjer nekih praktičnih prijedloga rješenja za izlazak iz krize bar na našem mikro nivou. Pošto je jedan od nivoa krize u financijskim institucijama, normalno je da se određena pažnja mora posvetiti i njihovoj regulaciji. Kako bi se povratio monetarni suverenitet, ponovno bi trebalo uvesti Zavod za platni promet/Služba društvenog knjigovodstva. A kako bi se ojačale domaće financijske institucije, sve financijske transakcije, koje obavljaju institucije koje se financiraju iz javnih fondova ili budžeta, bi se odvijale samo u bankama i financijskim ustanovama u društvenom, javnom ili u

većinskom javnom vlasništvu. Kako bi se smanjila korupcija u javnim privrednim i vanprivrednim subjektima, ukinule bi se institucije upravnih i nadzornih odbora, čije je iskustveno postojanje pokazalo samo njihovu bespotrebnost i štetnost. Umjesto njih bi se uvele radničke institucije, pa bi radnički savjeti/vijeća preuzeli ulogu upravnih i nadzornih odbora, dok bi njih birale radničke skupštine.

Ustvari najbolje bi bilo da što je moguće veći broj građana predloži što je moguće više rješenja i modaliteta, jer sigurno će iz kvantiteta proizaći nešto kvalitetno.

1.28 Neke misli o našem obrazovnom sustavu

Kada se sagledava trenutno stanje našeg obrazovno – vaspitnog sustava, počevši od najnižih predškolskih oblika pa do doktorskih i postdoktorskih studija kao središnja nit provlači se sljedeći zaključak da je sustav izgrađen da uglavnom zadovoljava statičnost i retrogradnost. Tako se na rješavanje socijalnih, statusnih, birokratskih, interesnih, špekulantskih, pa i spletkaroških pitanja gubi najmanje 95 % resursa, energije, ljudi i financija. Nasuprot tome na kreativni, progresivni i razvojni dio obrazovnog sustava ide ne više od 5 % potencijala. Razlozi ovakvog stanja su mnogostruki i rezultat su uzročno – posljedičnih zakonitosti koje se u našem društvu razvijaju već skoro dva desetljeća.

Temeljni uzrok je intenzivirani proces socijalnog raslojavanja, uslijed nekritičkog prihvatanja neoliberalnog kapitalizma, koji je doprinio pauperizaciji srednje klase. To je direktno bilo povezano sa ratom, etničkim čišćenjem, slomom privrednih potencijala, te loše, špekulantski izvedenim procesom tranzicije i tzv. privatizacije. To je u krajnjoj konsekvenci dovelo do toga da se stvorila velika masa koja je izgubila ranije imovinske, ekonomske, političke i društvene pozicije. Kako bi se spriječilo da ta masa ne dostigne kritičnu tačku nezadovoljstva koje graniči sa stanjem pobune, a koja bi nesumnjivo ugrozila interese novoustoličene elite, uvela se praksa socijalne demagogije. To je značilo da se na državne i javne institucije prebacuje teret kompenziranja mase, ali tako da se ne ugroze imovinski i ekonomski, a time direktno i politički interesi nove profilerske elite. Umjesto da se pitanje socijalnih problema riješi tako što bi se otvarala nova zaposlenja koja imaju smisla u procesu rada, kreacije i proizvoda, stvarali produktivni i progresivni kapaciteti, promovirao razvoj, i naravno izvršila pravdena preraspodjela javnih resursa, prešlo se na to da se javni kapaciteti koriste kao neka vrsta „krave muzare“. To ima potpuno negativan učinak po općenarodne interese, jer veliki dio stanovništva zapada u stanje amorfnosti, parazitiranja, zadovoljavanja sa malim i gubitka osjećaja za budućnost i progres. Jednostavno prelazi se na način življenja od danas do sutra, bez dubljeg promišljanja.

Zato se i obrazovno – vaspitni sustav koristi kao neka vrsta socijalne službe kako bi se posebno preko njega amortiziralo nezadovoljstvo mase. Tako se promovira socijalna demagogija radi zadovoljavanja vrlo niskih potreba, npr. mogu li ponovo izaći na ispit, jer ako izgubim godinu, gubim pravo na penziju...i slično. Pošto se veliki dio resursa troši na zadovoljavanje socijalne demagogije u najraširenijem spektru, obrazovanju kao najvažnijem segmentu progresivnog razvitka i unutarnje pozitivne preobrazbe društva ostaju samo „mrvice“. Tako su naučno – istraživački rad, kao i drugi razvojni projekti u potpunosti marginalizirani. Kadrovska slika u obrazovnom sustavu je loša, jer dok se negdje osjeća veliki deficit u nastavnicima i profesorima uslijed potpuno nerealnog i politikantskog odnosa ranijih struktura moći (npr. naučne discipline kao historija, biologija, hemija, itd... su prilično oštećene sa normama), na drugoj strani su pojedine discipline u kadrovskom pitanju izrazito povlaštene... npr. vjeronauka. Razlog te neracionalne preraspodjele normi je isto rezultat socijalne demagogije, jer je trebalo otvoriti veliki broj radnih mjesta kako bi se zaposlili određeni kadrovici, naravno na račun drugih disciplina.

Ovo je stanje uporedivo sa destrukcijom Rimske Republike. U svojoj ranoj i srednjoj fazi Republika je bila simbol harmoničnog i uravnoteženog sustava u kojem dominira masa slobodnog sitnog i srednjeg seljaštva od oko 90 % udjela u ukupnoj rimsko – italskoj populaciji. Međutim, uslijed agrarne krize i procesa latifundizacije, taj stub uspješnog funkcioniranja Republike (sačinjen od sitnog i srednjeg seljaštva) se počeo urušavati procesom pauperizacije. To je kao posljedicu imalo odbacivanje od strane novoobogaćene elite programa reformi braće Grakh, što je neminovno vodilo u tri građanska rata, propast Republike i uvođenje carskog sustava. Kako bi se amortiziralo nezadovoljstvo osiromašene mase, Carstvo je pristupilo provođenju politike socijalne demagogije koja se izražava u čuvenoj sentenci : „hljeba i igara“. Ubrzo su Rimljani, ti osvajači čitavog tadašnjeg svijeta, postali iskvareni i sušta suprotnost vrlinama svojih predaka.

Potpuno je pogrešno ovakvo shvatanje vođenja socijalne politike povezivati sa socijalističkim sustavom, jer cilj socijalizma nije uspostava zemlje u kojoj su svi ili većina stanovništva na socijalnoj pomoći, nego uspostava institucionalnog, ekonomskog, imovinskog i političkog sustava u kojima je svima koji mogu (a ne samo onima koji to žele) da rade da to mogu učiniti i kojoj je stupanj eksploatacije nečijeg rada sveden na najmanju moguću mjeru. Iluzorno je očekivati da se u sadašnjim uvjetima ljudskim razvitka ostvari potpuno ukidanje eksploatacije nečijeg rada, odnosno viška njegovog rada. Temelj socijalne politike se treba zasnivati da niko ne treba da bude gladan, odnosno svim sposobnim za rad treba obezbijediti posao, te ih u proseku rada zaštititi adekvatnim zakonodavstvom od eventualnih pokušaja zloupotreba. Srž socijalne politike

nije pružanje socijalne pomoći, nego obezbjeđivanje uvjeta da se svi sposobni građani mogu sami snalaziti i da imaju adekvatan posao. Oni nesposobni, bolesni (mentalno i fizički) treba u potpunosti da budu zaštićeni i finansijski i fizički, sve dok traje njihova imobilnost. Njihovu zaštitu će preuzeti zajednice na sebe, i to je jedna od njihovih primarnih obaveza, prvo se trudeći da ih oporavi, ili nažalost u suprotnom da im svim svojim moćima pomogne da prebrode svoje stanje. Zajednica će štititi sve građane u socijalnom pogledu, prosjačenje i skitničenje treba postupno eliminirati, ne zakonom i silom, nego stvaranjem uvjeta da ono samo nestane (širenjem sistema obrazovanja, zapošljavanja, socijalne skrbi, resocijalizacijom zajednica čiji je jedan od načina života prosjačenje i sl.).

I obrazovno – vaspitni sustav treba osloboditi socijalne demagogije, odnosno uz njega je potrebno izbaciti sve ono što ide za tim da interese progresivnog i racionalnog obrazovnog sustava podredi interesima zadovoljavanja politike socijalne demagogije ili nekim prozaičnim interesima pojedinaca ili određenih neformalnih klanova, klika i grupa. Kao temeljni i glavni cilj obrazovno – vaspitnog sustava treba postaviti sljedeći zaključak →izgrađivanje racionalno i svestrano obrazovanog pojedinca koji je ujedno i potpuno svjestan, sposoban i odgovoran da doprinese kreativnom progresu i razvitku i samoga sebe ali i zajednice općenito. Sve ostalo i sve reforme moraju biti podređene ovom cilju. Kao prvi korak, potrebno je zaštititi interese javnog obrazovno – vaspitnog sektora. To podrazumijeva da se u njega ne mogu petljati bilo kakvi vanjski centri moći, sa svojim interesima i potrebama te politikantskim namjerama. Javni obrazovno – vaspitni sustav mora biti autonoman i oslobođen vanjskog pritiska, bez obzira odakle dolazio. U javnom obrazovno – vaspitnom sustavu ne postoji načelo eksinstitucionalnosti, odnosno da neka institucija političkog, lobističkog, religijskog ili nekog drugog karaktera ima posebna prava na uređivanje načela i pravila obrazovnog sustava, sudjelovanja u odabiru i određivanju udžbeničke politike, te direktnog ili indirektnog sudjelovanja u kadrovskim pitanjima. Posebno tu treba prekinuti sa lošom praksom : “Javni sektor, odnosno ministarstva, škole i univerziteta imaju obaveze, a mi (misli se na te institucije) prava i privilegije.” Znači na ono što se financira i održava javnim resursima, vanjske institucije ne mogu nipošto utjecati.

1.29 Zašto treba 25. XI. slaviti kao Dan državnosti

I ovaj novembarski praznik je više obilježen diskusijama i političkim prepucavanjima, nego odavanju počasti najvećem prazniku Bosne i Hercegovine. Bez obzira na sadržaje tih i takvih diskusija, čitav problem za one koji ustrajno stoje na pozicijama

suprotstavljanja 25. XI., jeste samo jedna riječ u nazivu praznika a to je „državnost“. Zato se ovome datumu kontinuirano i uporno nastoji oduzeti predznak „državotvornosti“, koristeći propagandistička oruđa izvrtanja činjenica. To je vrlo smišljena politika od strane onih koji se suprotstavljaju uopće ideji o državotvornosti Bosne i Hercegovine. U okviru toga se onda pronalaze i najmanji razlozi bi kojim se devalvirao ovaj „državotvorni“ praznik, umanjilo njegovo značenje ili kompromitirala njegova sadržina.

Zato je potrebno uvijek ponovno ukazivati na historijske činjenice vezane za 25. XI., kako bi se suvremena politikantska propaganda što je u moguće većoj mjeri suzbila argumentima i činjenicama. Državotvornost određenog prostora nije rezultat nastanka *ex nihilo*, nego je uvijek posljedica jednog dugačkog kulturološkog i historijskog procesa.

Autohtono političko – teritorijalno organiziranje na prostorima današnje Bosne i Hercegovine ima vrlo dugačku tradiciju. Domicilne politije Dezitijata, Mezeja, Naresa, Delmata, Ardijejaca i drugih naroda (iz perioda prije rimskog osvajanja) posjeduju domaće političke institucije i prepoznatljivo unutarnje uređenje, koje bi se moglo sa pravom smatrati i proto-državotvornim. O tome dokaze pružaju podaci iz djela grčkih i rimskih pisaca. Uostalom i središte Saveza ilirskih naroda za vrijeme Velikog ilirskog ustanka od 6. do 9. god. n. e. nalazilo se na prostorima današnje Bosne i Hercegovine. I sve to pokazuje da su postojali „prirodni“, domaći elementi za izgrađivanje državne jedinice pod bosanskim imenom u srednjem vijeku. U ranom srednjem vijeku su pored bosanskog banata u gornjem toku rijeke Bosne, postojale i druge autohtone političke jedinice kao što su Usora, Zahumljen, Travunija, Neretvljanska oblast... itd. Sve te zemlje su postupno procesom sinoikizma, posebno u vremenu Stjepana II. Kotromanića i Tvrtka I. udružene u kasnosrednjovjekovnu bosansku državu koja od krunisanja Tvrtka I. nosi i određenje kraljevine. Bez obzira na svu religijsku problematiku vezanu za srednjovjekovno razdoblje, ponajviše na odnos između tri tada dominirajuće religijske – crkvene organizacije (bosanske, rimokatoličke i pravoslavne), činjenica je da je Banat, a kasnije i Kraljevina sa bosanskim imenom državotvorna činjenica koja je priznata i od svoga bližeg i daljeg susjedstva. Kraj srednjovjekovne bosanske države je započeo sa napadom Mehmeda II. Osvajača iz 1463. god. na unutarnje jezgro Kraljevine, prijetvornim umorstvom kralja Stjepana Tomaševića, i inkorporiranjem osvojenog područja u Osmansko Carstvo. Posljednji trag srednjovjekovne bosanske državnosti je nestao isto nasilnim putem, padom Novog 1481. god. i gašenjem Hercegovine. Potrebno je na ovome mjestu reći da se Herceg Stjepan Vukčić Kosača, bez obzira na visok stupanj samostalnosti, uvijek smatrao podanikom institucije bosanskog kralja i da nije nikada izdvojio svoju domenu iz sastava Kraljevine.

Moderna državnost Bosne i Hercegovine je ustanovljena 25. XI. 1943. god. na Prvom zasjedanju ZAVNOBiHa, koje je ustvari predstavničko tijelo naroda Bosne i Hercegovine. Teorijski i formalno – pravno gledajući, to predstavničko tijelo je izrazilo i artikuliralo svoj suverenitet sa htijenjem i željom da se Bosna i Hercegovina u novoj federalnoj jugoslavenskoj zajednici definira kao ravnopravna i teritorijalno nedjeljiva politička cjelina. Tako je na zasjedanju ZAVNOBiHa utvrđeno načelo da se Bosna i Hercegovina više ne tretira kao moneta za potkusurivanje, niti kao provincija, zemlja/Land ili pokrajina kao što je to bio slučaj u prethodna četiri i po stoljeća, već kao državotvorna činjenica sa svojim, domaćim suverenim političkim institucijama. Taj proces artikularizacije moderne bosanskohercegovačke države je priznat i potvrđen na II. zasjedanju AVNOJa 29. XI. 1943., a dalje nastavljen na II. zasjedanju ZAVNOBiHa u Sanskom Mostu i III. zasjedanju ZAVNOBiHa u Sarajevu kada je i ZAVNOBiH promijenio ime u skupštinu Narodne republike Bosne i Hercegovine. Ovaj proces izgradnje moderne države je i formalno-pravno završen donošenjem prvog ustava NR BiH u kojem se Bosna i Hercegovina definira kao „narodna država republikanskog tipa“. Ova moderna država je zadržala pravo na kontinuitet sa srednjovjekovnom državom, što je izraženo i na grbu Narodne (kasnije Socijalističke) Republike. Uz klasičnu heraldiku sovjetskog tipa (dimnjaci, petokraka, klasje žito) u pozadini se ocrtava silueta grada Jajca (što je jasno naglašeno u tekstu zakona o grbu i zastavi Bosne i Hercegovine), posljednje prijestolnice srednjovjekovne države. Ovo jasno ukazuje da su pojedinci koji su učestvovali u procesu izgradnje ZAVNOBiHa, na umu imali upravo i pocrtavanje i kontinuiteta Republike koju su izgrađivali sa srednjovjekovnom Kraljevinom. Postupno su ove pravno – formalne odrednice postajale i praktične u toku procesa razvijanja samoupravljanja i decentralizacije Federacije (posebno od sredine 60-tih godina XX. st.), te slabljenja centralne partijske birokratije. Taj proces i praktične realizacije državotvornosti republika (pa u određenim aspektima i pokrajina) je utvrđen federalnim ustavom iz 1974. god., kada je SFRJ dobila i neke oblike konfederalnosti. Ustavnim amandmanima iz ljeta 1990. god. (neposredno prije novembarskih izbora), koje je donijela skupština SR BiH (direktni nasljednik ZAVNOBiHa) Bosna i Hercegovina je dodatno pocrtala svoju suverenu volju. Ta ista skupština je onda u februaru 1992. donijela odluku o referendumu o punoj nezavisnosti Bosne i Hercegovine. I današnja Parlamentarna skupština Bosne i Hercegovine je i formalno – pravni i praktični direktni nasljednik predstavničkog tijela koje se okupilo 25. XI. 1943. god. u Mrkonjić – Gradu sa nazivom ZAVNOBiH. I zanimljivo je da najveći protivnici obilježavanja toga zasjedanja upravo sjede kao zastupnici u toj parlamentarnoj skupštini i na osnovi toga primaju visoke paušale, plate i naknade.

Negatori državotvornosti 25. XI. se pozivaju i na to da se u ovom periodu Bosna i Hercegovina kao republika nalazila u sastavu šire državne, federalne zajednice DFJ/FNRJ/SFRJ. Odgovor je vrlo jednostavan. U političkoj teoriji je jasno da se pod pojmom federacije podrazumijeva savez država, koje dijelove svoga suvereniteta prenose na zajedničke institucije radi boljeg ostvarivanja određenih ciljeva. Uostalom, republika Italija, kraljevina Španija, republika Grčka, republika Portugal, republika Irska, kraljevina Belgija...itd., u okvirima sadašnje Europske Unije imaju manje praktične samostalnosti nego što je to imala Bosna i Hercegovina u okviru SFRJ od ustava iz 1974., pa niko normalan neće reći da navedene republike i kraljevine nisu države. Poteže se i argument da je naziv „Dan državnosti“ ustvari kovanica iz posljednje dvije decenije, a da se ranije 25. XI. nije tako službeno nazivao. Koliko me sjećanje služi, bar kada sam ja išao u školu 80- tih godina uvijek smo na razrednom panou za 25. XI. ispisivali Dan Državnosti, a za 29. XI. Dan Republike. 25. XI. se uvijek službeno nazivao Dan Državnosti, tako je bilo, tako je sada i tako će i ostati...

1.30 Svi smo mi iz Sjeverne Koreje, zar ne....

U ponedjeljak 19. XII. 2011. svjetskim medijima je prostrujala vijest o smrti Kim Jong-ila, „dragog vođe“ Narodne Demokratske Republike Koreje (službeni naziv za ono što se danas uobičajeno u pučkoj kulturi naziva Sjeverna Koreja). Evo već dva dana mediji, po svome već tabloidskom, „žučkastom“ običaju nas bombardiraju čitavim nizom informacija o ovom generalnom sekretaru Radničke partije Koreje, predsjedavajućem Komisije o nacionalnoj odbrani Koreje, i vrhovnom zapovjedniku Korejske Narodne Armije (oficijelne titule Kim Jong-ila). Te vijesti su uglavnom obične besmislice i bespotrebni podatci koji su i slabo povjerljivi i egzotični tipa da je volio švedske prostitutke, da je bio najveći potrošač konjaka, da je volio nositi visoke pete (jer je izrazito nizak po zapadnjačkim mjerilima), da se plašio aviona... pa do toga da je bio odličan golfer (šta bi na to rekao drugi ljubitelj plavuša Tiger Woods), da je mijenjao mail – adresu sa Madeleine Albright (valjda je čovjek volio imati chat sa plavušama u kasnim noćnim satima). Možda da očekujemo da se otkrije i njegov profil na FB-u, te šta je lajkao i u koje je grupe ušao. Lako je objašnjiva poplava ovakvog karaktera informacija. U prvom redu riječ je o najzatvorenijoj zemlji na svijetu (što je uostalom i temeljna mantra ideologije Juche), pa je logično da se oko autarkične, totalitarne i izolirane zemlje (koja uzgred rečeno posjeduje nuklearno oružje). Zatim se na to nadograđuje uobičajena želja sadašnjih medijskih magnata i mogula da što je moguće više zarade, a to je najlakše uraditi plasiranjem bezveznih informacija ekskluzivističkog tipa. Naravno, ne bi trebalo zanemariti ni doprinos propagandističkih mašinerija i sa

sjevera Koreje i iz zapadnih zemalja. A i priča o plavušama kojima je kao seksualnim objektima bio općinjen Kim Jong Il je ustvari uobičajeni zapadnjački, kolonijalistički obrazac kojim se nativistički/domorodački lideri u pravilu predstavljaju kao seksualni predatori i devijanti prema zapadnjačkim ženama (posebno plavušama) koje onda treba zaštititi.

Sa druge strane ostali smo uskraćeni za čitav niz drugih informacija, počevši od toga da se pokuša objasniti šta je to npr. Juche. A riječ je o vladajućoj ideološkoj dogmi NDR Koreje na kojoj se zasniva trenutni koncept vladajućeg establishmenta i uprave u Sjevernoj Koreji. Režim u NDR Koreji je totalna negacija i suprotnost svega onoga što ova država nosi u svome nazivu. Ona definitivno nije narodna, još manje demokratska, a najmanje republika. Riječ je o totalitarnom sustavu koji je po preciznosti (do u najmanji detalj) dogmatske uprave prevazišao čak i svoj staljinistički uzor. Potrebno je reći da stvarna vlast u NDR Koreji ustvari pripada generalskoj eliti, koja je ustvari sve interese države i sve njene resurse podredilo samo interesima armijske soldateske. Ustvari najbolja i najjednostavnija definicija NDR Koreje je da je riječ o vojsci koja ima državu. Posebno je uloga generalske i oficirske klike rasla za vrijeme bolesti Kim Jong Ila. Uglavnom je u medijima ostalo nepoznato i da je svemoćni Chang Sung-taek, zet Kim Jong Ila, ustvari godinama već siva eminencija i po nekim analitičarima stvarni (uz užu generalsku kliku) gospodar NDR Koreje. I njemu i generalima odgovara postojanje dinastije Kim, jer osigurava njihovu praktičnu dominaciju. Tako iza zastora fraza „dragi vođa“, „najveći nasljednik“, „rođen pod dugama“ i vanjske (do degutantnosti) ceremonijalne reprezentacije vlasti dinastije Kim se krije praktična vlast gerijatrijskog generalštaba (u čijim je rukama i nuklearno oružje) i Chang Sung-taeka. Ustvari ovo nije ništa neobično za dalekoistočne monarhijske tradicije, jer dok su carevi obožavani kao božanstva ili polubožanstva, stvarna vlast je ležala u rukama vojnih (u slučaju npr. japanskog šogunata i generaliteta) ili civilnih (rođačkih, eunuhskih, birokratskih) sivih eminencija i institucija. Uostalom to postoji i na zapadu, gdje se uvriježio izraz „engleska kraljica“ za osobu koja ima veliko ceremonijalno poštovanje, a nikakvu stvarnu vlast. Vjerojatno će i mlađahni Kim Jong-nu prihvatiti takvu igru stvari, i radi toga od njega ne treba očekivati nikakve radikalne reformske poteze. Dinastija Kim je postala uobičajena monarhijska vlast tipična za daleki istok.

Ali niti je NDR Koreja toliki đavo, niti je Republika Koreja toliki anđeo. Ustvari u prvo vrijeme separacije (koja je nastala voljom Staljinističkog SSSR-a i Trumanove administracije u USA, a ne željama korejskog naroda) nivo demokratičnosti i slobode nije se razlikovao među ove dvije korejske zemlje. Dok je na sjeveru ustoličen Kim Il Sung (rodonačelnik dinastije Kim) koji je trebao stvoriti dogmatsku staljinističku upravu (sa svim onim što ona podrazumijeva : likvidacija političkih suparnika u redovima

sopstvene partije, logori za neistomišljenike, nesmiljeni obračun sa tzv. klasnim neprijateljem, progoni, cenzura, kult ličnosti, zagarantirana „istina“ u vidu dogme), na jugu je po američkom paskom isto tako upravljao Syngman Rhee. Tako je na kraju II. svjetskog rata korejski narod koji je pretrpio u bukvalnom smislu zastrašujuću japansku 35-godišnju okupaciju, „oslobođenjem“ dobio nove strane gospodare koji su upravljali preko svojih marioneta. Prvih godina režim kojim je vladao Syngman Rhee je čak bio i krvaviji i brutalniji od onoga na sjeveru (pokolj 30 000 ljudi na otoku Jeju u toku 1948, likvidacija – streljanjem - stotina hiljada ljudi od strane tzv. BODO lige – ubilačke formacije Syngmana Rhee... itd...). Dok je na vanjskom planu NDR Koreja uspjela da se oslobodi i sovjetskog i kineskog patrona (Kim Il Sungu je pogodio u tom smislu žestoki sukob između NR Kine i SSSR), na unutarnjem se zatvorila i konzervirala u stanje koje se u svojoj suštini i mentalitetu malo izmijenilo od 50-tih godina. Za razliku od svoje sjeverne sabaće, Republika Koreja je ostala na vanjskom planu protektorat USA, ali je na unutarnjem planu uspjela ostvariti u narednim decenijama i društvenu i ekonomsku i političku transformaciju koja je jednu totalitarnu zemlju preobrazila u moderno društvo. Tako je na jugu još 1960. svrgnut Syngman Rhee, a nakon proživljene dvije vojne diktature Park Chung-hee (1961 – 1979) i Chun Doo-hwan (1979 - 1987) Republika Koreja je uspjela, najviše zahvaljujući građanskim inicijativama da konačno izgradi sustav koji bi se mogao nazvati demokratskim. Čak je od početka devedesetih započeo i proces istrage zločina ranijih južnokorejskih režima, te uspostave Komisije za istinu i pomirenje koja se bavila ovim poslom. Moglo bi se reći da se Republika Koreja devedesetih godina uspjela više-manje uspješno da se suoči sa svojim unutarnjim demonima koji su je pratili još iz vremena pokolja BODO lige. Režim na sjeveru, zaokupiran i zadovoljan samo sobom, je dozvolio da ti demoni koje je proizveo prvotno staljinistički, a kasnije iz njega proizašli Juche dogmatski sustav još uvijek njime vladao. Niti dinastija Kim, niti generalska gerijatrija dozvoljavaju niti će uskoro dozvoliti tu unutarnju katarzu i oslobođenje od pritiska zločina koje su nanijeli, jer njihova vlast upravo na njima počiva. Svoj izlaz iz nagomilanih problema i dinastija Kim i generali će tražiti u jačanju vojne infrastrukture, na račun većine civilne populacije, monarhijskom ceremonijalizmu (dalekoistočnog tipa) i kontinuiranim održanjem zone konflikta.

Međutim, u ovoj kratkoj analizi je potrebno ukazati na još jednu protivrečnost modernog društva. Smrt Kim Jong Ila i čitava priča oko njega se predstavlja kao cirkus jednog zaglupljenog naroda, koji nariču, plaču, bacaju se u nesvjest, diraju pokretne stepenice u jednom supermarketu kojima je hodio posljednji put Kim Jon Il... itd... I naravno komentari su zloradi, jer eto to dokazuje koliko je naša zapadnjačka kultura superiornija u odnosu te istočnjake... Takvom izražavanju su se pridružili i mediji na našem jezičkom području. Međutim, da li je baš to tako, da se eto mi razlikujemo od sjevernih

Korejanaca. Po mome mišljenju, razlike su samo u nijansama. Zar to u našem svijetu nema onih koje je javnost (slično kao po sjevernokorejskom receptu) proglašavala „najvećim sinovima“, „najvećim vođama“, „očevima nacija“, „spasiteljima nacija“. Sjetimo se suza koje su isplakane na sprovodima i dženazama naših „dragih vođa“, od kojih su neki duboko zagrijavali optuženičku klupu na sudu za ratne zločine. Zar i danas među nama ne hodaju osobe koje su umislile da su soteri (spasitelji), dogmatske vođe koje su uvijek u pravu (u makro ili mikro vidu) i zar među nama nema i previše još ljudi koji u to vjeruju i koji ih „obožavaju“. Njih možemo sresti svugdje na čitavom političkom spektru od na jednom kraju okoštalih religioznih abrahamističkih fanatika do pseudo-alternativnih revolucionara na drugom kraju. Pa zar se čitav zapadni svijet nije prosto satirao od plača za princezom Dijanom (koja svoju poziciju isto nije dugovala volji demokratskog procesa, nego svojim aristokratskim nasljeđem i jednim propalim brakom). Pa 2004. god. danima su čitave USA bile ožalošćene (plakalo se i plakalo) kada je umro Ronald Regan.

I zato kada gledate žalost u NDR Koreji, ne ismijavajte one koji plaču (jer sve i vi bar jednom zaplakali za nekim od dragih vođa ili dragih celebritija), nego se zamislite da li u nekom čošku ili kutku u vašoj blizini ne čuči neki potencijalni dogmatski vođa, neka mini verzija svemogućeg dogmatskog Kim Jong Ila.

1.31 Smjernice za održanje Zemaljskog muzeja

Zemaljski muzej je korijen naše zemlje, naše historije, naše kulture, našeg sjećanja. Tu na onom prostoru oko Marin Dvora je najsnažniji stub na kojim počiva naš bosanskohercegovački narod. To je i posljednji bastion naše napaćene zemlje, jer se u njemu nalaze dokazi našeg 5000 godisnjeg psotojanja. Poručujem svima onima koji bi željeli da od nas naprave novu Granadu, da im to nece uspjeti... necete uspjeti da unistite nase postojanje, necete uspjeti da nas prepustite zaboravu, necete uspjeti da nas zatrpame blatom i pijeskom....

1. Zemaljski Muzej u Sarajevu je prva oficijelna naučna institucija na prostoru današnje Bosne i Hercegovine, iz koje su proistekle i sve druge naučne i obrazovne institucije.
2. U toku cc 130 godina svoga postojanja Zemaljski Muzej u Sarajevu je održao visok nivo znanstvenog i edukativnog rada na prostoru Bosne i Hercegovine. To je uključivalo i stvaranje monumentalnog objekta u kojem se nalazi Zemaljski Muzej, koji ima i danas veoma veliku materijalnu, kulturnu i umjetničku vrijednost.

3. Zbirke Zemaljskog Muzeja predstavljaju najveće uskladišteno blago na jednom mjestu ne samo na području BiH, nego i čitavog prostora jugoistočne Europe.
4. Sama vrijednost arheološke zbirke se može procijeniti na više milijardi eura u konkretnim parametrima tržišta i poslovanja. Njena metafizička, umjetnička i kulturna vrijednost je opet neprocjenjiva. Gubitak samo arheološke zbirke bi u konkretnim ekonomskim i finansijskim pokazateljima predstavljao ekvivalent prestanku rada više velikih industrijskih kompleksa. Slična je vrijednost i sa ostalim zbirkama odjeljenja Zemaljskog muzeja.
5. Uslijed poznatih okolnosti Zemaljski Muzej u Sarajevu se našao u vrlo teškom stanju, na rubu svoje gole egzistencije.
6. Temeljni problem Zemaljskog Muzeja je da se on kraja posljednjeg rata ne nailazi ugrađen ni u jedan sistem niti strukturu. Radi toga je ključno pitanje dugoročno riješiti njegov status zakonskim odredbama, koje bi Zemaljski muzej postavili u okvire trenutnog funkcionalnog sustava.
7. Najbolje rješenje za Zemaljski Muzej u Sarajevu je da se pristupi procesu njegove integracije u okvire Univerziteta u Sarajevu. To bi bilo na obostranu korist, i omogućilo bi stvaranje zajedničkog naučno – nastavnog okvira u okviru kojeg bi se sinergijskim radom nivo naučne i nastavne aktivnosti podigao na znatno viši nivo.
8. Zemaljski Muzej u Sarajevu ostaje jedinstvena administrativna i tehnička cjelina sa statusom pravnog lica, što podrazumijeva i odgovarajući pečat, upravne strukture, memorandum i transakcijski bankovni račun.
9. Zemaljski Muzej u Sarajevu reaktivira svoj znanstveno/naučni centar u okviru kojeg se nalaze i naučne i nastavne aktivnosti odjeljenja Zemaljskog Muzeja, te biblioteka.
10. Na osnovi postojanja znanstvenog/naučnog centra Zemaljski muzeja postaje sastavna članica Univerziteta u Sarajevu (u daljem tekstu UNSA) i njen predstavnik postaje član Senata UNSA sa pravom glasa i diskutiranja.
11. Pojedina odjeljenja Zemaljskog muzeja u okviru svojih naučnih i nastavnih ili edukativnih funkcija predstavljaju i naučne institute/zavode odgovarajućih

- fakulteta, odsjeka i katedri sa UNSA. Npr. Odjeljenje za arheologiju u okviru svojih naučnih i nastavnih funkcija predstavlja i naučni segment Katedre za arheologiju na Filozofskom fakultetu.
12. Biblioteka Zemaljskog muzeja je otvorena i nastavnom osoblju i studentima UNSA.
 13. Zemaljski Muzej u Sarajevu bi bio amandmanom uključen u okvire Zakona o visokom obrazovanju Kantona Sarajevo. Njime bi se regulirale naučne, nastavne i edukativne funkcije Zemaljskog Muzeja u Sarajevu.
 14. Na naučne i stručne kadrove Zemaljskog muzeja u Sarajevu bi se primjenjivala zakonska i druga pravila o napredovanju koja postoje na Univerzitetu u Sarajevu.
 15. Pristupilo bi se kadrovskoj, prostornoj, materijalnoj i finansijskoj reorganizaciji Zemaljskog Muzeja u Sarajevu.
 16. Postavljene bi bile sve izložbe, i otvorene za javnost. Učenici i studenti škola i javnih univerziteta kantona Sarajeva bi bili obavezni da bar jednom godišnje posjete Zemaljski Muzej.
 17. Zemaljski Muzej u Sarajevu bi napravio program svojih djelatnosti kako bi bio atraktivniji za posjete, čime bi ostvario i svoju muzejsku funkciju.

1.32 Intervju za Zemaljski muzej

1. Prvo Umjetnička Galerija BiH, sada Zemaljski Muzej. Gdje su bosanski političari, da stite blago istorije BiH?

Pošto je kod nas politički sustav kombinacija partokratije, lokalnih etnoplemenskih razmišljanja i korupcije sasvim je normalno očekivati da domaći političari uopće ne pokazuju bilo kakav interes za očuvanje naše kulturne, historijske i umjetničke tradicije. Njihova logika je vrlo površna i jednostavna i zasniva se na osobnoj koristi. Naravno, moram istaći da ima pojedinaca i iz političkih struktura koji koliko oni mogu pokušavaju pomoći. Nažalost, riječ je o pojedincima koji ne pripadaju samom vrhu političkih stranaka i etno-religijskih politika. Osim toga, ima i dosta onih političara koji bi veoma voljeli da unište naše kulturno-historijsko nasljeđe. Zanimljivo je da i viši funkcioneri, pa

i obični činovnici raznoraznih protektorskih institucija kao što su OHR, OSCE, predstavništvo EU, ambasadori petih zemalja u vijeću za provođenje mira u BiH ne pokazuju apsolutno nikakav interes.

2. Sta će biti poslije zatvaranja muzeja? Sta će se promijeniti za Sarajevu?

Nadamo se da Zemaljski Muzej neće propasti, ali u slučaju da se to desi situacija bi izgledala apokaliptično, sa scenama kao iz ciklusa filmova Mad Max. U Zemaljskom Muzeju se nalazi najveće blago na prostorima ex-YU, čija je vrijednost u milijardama Eura. Sustav osiguranja bi kolabirao i svo to blago bi bilo oteto, razgrabljeno i prodato širom Planete. Takav kaos na ulicama Sarajeva ja jednostavno teško sebi mogu predočiti. Posebna priča je da bi to ustvari predstavljalo kulturocid od kojeg se ova zemlja nikada više ne bi mogla oporaviti. Ionako je BiH u zadnjih 22 godine doživjela kulturološki dekadens i destrukciju, i uništenje ovih institucija bi bio mrtvački pokrov za Bosnu i Hercegovinu.

3. koju namjeru ima politika u BiH sa zatvaranjem kulturnih institucija u BiH?

Mislim da je najveći problem u tome što ustvari niko nema apsolutno nikakvu namjeru šta da radi sa ovim institucijama kao što su Zemaljski i Historijski muzej. Jednostavno, lokalne političare više interesira članstvo u upravnim odborima Telekoma i Elektroprivreda, nego rješavanje statusa i stvaranje finansijski održivog sustava za institucije kulture. Oni jednostavno ne razumiju da se najveće uskladišteno blago u Bosni i Hercegovini nalazi u depoima i riznicama Zemaljskog muzeja, i da je tu više bogatstvo nego u profitu Telekoma i Elektroprivrede. Oni su blago rečeno kratkovidni i pomalo površni i zatucani.

4. koje greske su se desile?

Osnovni problem odnosa prema Zemaljskom pa i Historijskom muzeju proizlazi iz činjenice da one pripadaju grupi "Sedam institucija". Riječ je o institucijama kulture i obrazovanja koje su se nalazile u vlasništvu Socijalističke republike BiH. Kada su Dejtonskim sporazumom redefiniran status i uređenje Bosne i Hercegovine, a republika

praktično ukinuta, ovih “Sedam Institucija” su ostale bez titularnog vlasnika i tako se preko noći našle u poziciji ni na “nebu ni na zemlji”.

5. Jeste li čuli glasove iz Austrije u vezi toga? Ili čak iz diaspore?

Organizirani glasovi se nisu čuli. Ali po mome mišljenju austrijska iskustva i način rada kulturnih institucija bi bili vrlo poželjni za rješavanje pitanja muzeja u Bosni i Hercegovini. Upravo uspjeh Kunsthistorisches Museum i Naturhistorisches Museum u Beču ukazuje da Austrija ima itekako mnogo toga ponuditi kako bi se riješila teška situacija u sarajevskim muzejima. Funkcioniranje samo ova dva bečka muzeja ukazuje da postoji kvalitetni načini odnosa i države i društva prema svome kulturološkom, znanstvenom i edukativnom nasljeđu. Ne bi bilo loše da se i austrijska muzejska i naučna javnost zainteresira za situaciju u sarajevskim muzejima i da na neki način ponudi suradnju i pomoć u rješavanju održanja muzejskog nasljeđa u Sarajevu.

6. bitno pitanje: šta će se desiti sa objektima u muzeju?

Ako Zemaljski i Historijski muzej propadnu, sami Bog zna šta bi se moglo desiti sa ekspanzama izrazite vrijednosti. Samo se nadati da se ne doživi sudbina Kabulskog ili Bagdadskog muzeja. Naravno, tada će se morati postaviti pitanje odgovornosti onih koji su odgovorni za propast našeg historijskog, arheološkog i kulturnog nasljeđa.

7. već dugo postoji problem, da objekti nisu u najboljim uslovima u muzeju? (prehladno, jer nema grijanja, itd...)

Situacija je u vezi toga promjenljiva, ali problem sa grijanjem je još veći ako se ima u vidu da se tamo održava značajan dio nastave za pojedine studijske programe na Sarajevskom Univerzitetu. Tako bi zatvaranje Zemaljskog muzeja kao posljedicu imalo i smanjivanje obrazovno – znanstvene aktivnosti na Sarajevskom Univerzitetu.

8. sarajevska hagada, jedan od najbitnijih objekata za bosansku istoriju, će se moći dalje posjetiti? Ima legenda, da je već jednom jedan političar je htjeo prodati, pa nije uspjelo. Od velike je vrijednosti. Je li bih bilo mogućnosti, da se ima namjera, da se proda u inostranstvo? Interes je veliki...

Što se tiče sarajevske Hagade, naravno da ima interesa kod pojedinaca koji bi je vrlo rado vidjeli u svome posjedu, ali Hagada je od prvorazrednog kulturološkog značenje za Bosnu i Hercegovinu i njena prodaja ne dolazi u obzir ni pod koju cijenu.

9. kako bih se mogao spasiti muzej?

Za sada cirkuliraju različita rješenja za spas muzeja, od toga da se ona integriraju u Univerzitet u Sarajevu do toga da se priđe privremenom rješavanju financiranja kroz budžet Federacije BiH. Vidjećemo šta će sve biti...

1.33 Naša kulturološka katarza

16. juna 1953. god. tada tek rođenu Njemačku Demokratsku Republiku (DDR) zahvatio je štrajk građevinskih radnika, koji se narednog dana preobrazio u ulične nereda koje je vladajuća partija SED uz pomoć sovjetskih tenkova uspjela ugušiti. Iako je u početku podržao mjere režima, veliki njemački i svjetski dramaturg Bertold Brecht je nešto kasnije dao kratku, ali jezgrovitu kritiku na račun postupanja istočnonjemačkog establishmenta u elegijskoj poemi "Die Lösung" :

„Nakon ustanka od 17. juna,
sekretar udruženja pisaca
dijelio je letke u Stalinallee
navodeći da je vlada izgubila
povjerenje u narod, koji bi ga
mogao povratiti samo
uz dodatne napore. **Zar ne bi bilo
lakše u ovom slučaju da vlada
raspusti narod i izabere drugi.**“

U posljednjim rečenicama Brehtove poeme kao da izvire i neko rješenje za našu situaciju. Naravno, to rješenje bi bilo daleko pa i „obrnuto proporcionalno“ onome što je pisac želio reći. Dok Breht sarkastično poručuje da političari izaberu novi narod kako bi se spasio poredak kojim upravljaju, u našem viđenju stvari novi narod bi trebao da bude

stvoren, izabran kako bi se spasilo naše bosansko-hercegovačko društvo, pa samim tim i zemlja koju bi ovo društvo trebalo reprezentirati. Za trenutnu protektorsku (međunarodnu) – lokalnu (plemensku) upravljačku samoproklamiranu elitu koja je ogrezla u korupciji, dekadenciji, degradaciji, negaciji progresivizma, gluposti, destruktivnosti do svoje ogoljele srži ovaj narod je postao savršen. Oni sigurno ne bi željeli da izaberu novi narod, jer ovo sa čim sada raspolažu je jedna dobra masa kojom je lako upravljati i dobro manipulirati, bez obzira koliko sustav i pojedinci u njemu bili iskvareni. Naravno ono što je dobro za njih, ne mora značiti da je dobro za BH zemlju i društvo koje u njoj sada životari.

Skoro dvije decenije traje dezavuiranje jednog naroda (u kontekstu BH zajednice, a ne u smislu pojedinih nacionalnosti) u svim njegovim aspektima života. Besmisleno je trošiti riječi na ekonomski rasap koji je poprimio skoro apokaliptične razmjere, bespotrebno je govoriti više i o stanju potčinjenosti i zavisnosti koji na svojoj koži osjeća svaki građanin, kriminal u svim svojim vidovima je postao tako uobičajen da govoriti o njemu ne bi izazvalo nikakav šok. Zato ćemo se zadržati na nečemu što se u javnosti ne ističe, ali što susrećemo na praktično svakom koraku. To je naš totalni kulturološki, moralni i vrijednosni sunovrat u „živo blato“ neegzistencije normalnosti. Pogledajmo sebe same i ljude sa kojima se srećemo skoro svaki dan. Kako smo se samo uspjeli iskvariti za jedno u historijskom kontekstu zaista kratko vrijeme. Pa svuda se nailazi samo na bijedu, jad, čemer. Samodisciplina i samopožrtvovanje su zamijenjeni bezobrazlukom i licemjerjem. Lažne optužbe i neprovjerene vijesti su postale sastavnice svijeta oko nas, kao neki usud modernog informiranja. Vjeruje se lažima, a istina se optužuje. Fanstastika je zamijenila realnost i zdrav razum, kratkotrajna oduševljenost je odmijenila promišljenost, a intelektualnost je ustupila mjesto mediokritetima i glupanima koji žele da utiču na oblikovanje mainstream općekulture i načina života.

Hrabrost i kuražnost su izbljedili pred podlukom i nepovjerenjem. Svako svakog želi prevariti, niko ni u koga se više ne može pouzdati. Čast i ponos su postale mane, a altruizam je postao smetnja, čak i u ustanovama koje bi po svojoj osnivačkoj vokaciji trebale brinuti o ljudima. Forma, a ne suština je smisao rada i na zadovoljavanje forme, a ne na usavršavanje suštine se troše energija, snaga, volja i nervi.

Nikada više nismo imali nevladinih udruženja, a nikada manje civilnog društva, nikada više nismo imali odbora i službi za zaštitu ljudskih prava, a nikada manje ljudskih prava niti je ikada ranije pojedinac manje vrijedio. Nikada više nismo imali kojekakvih državnih, entitetskih, kantonalnih agencija a nikada manje funkcionalne državne strukture, nikada više nismo imali proroka – spasitelja (u raznoraznim ideološkim i dogmatskim bojama i izdanjima) a nikada manje nade i vjere u spas. Nikada više nismo

imali raznih društava za pomoć ljudima i životinjama a nikada manje reda sa operacionalizacijom te pomoći, nikada više organizacija za mentalnu i drugu pomoć a nikada više ludaka na ulicama, nikada više policijskih i sigurnosnih službi a nikada manje bezbjednosti za obične ljude. Frustracije i kompleksi kod pojedinaca su dostigli tolike razmjere da oni predstavljaju u pravom smislu tempirane bombe. To što institucije i ustanove (bolje reći ljudi zaposleni u njima) ne rade svoj posao se pokušava kompenzirati sindromom humanitarne pomoći, od čega se nismo uspjeli osloboditi evo već 17 godina nakon rata.

Hrvatski intelektualac, književnik i liberalni političar Vlado Gotovac je gostujući davne 1997. god na HRTu kao protukandidat Franji Tuđmanu na tadašnjim predsjedničkim izborima izjavio rečenicu koja me se (još kao studenta) iznimno dojmila : „Kod nas se ne cijeni umijeće, nego snalažljivost“. E to je ono što se promovira, snalažljivost kao surogat i zamjena, substitucija za umijeće, kreativnost, marljivost i odgovornost. Nije više potrebno težiti znanju i vještinama, sada je dovoljno biti snalažljiv i sve će biti u redu i sve će biti prihvatljivo. I onda se pod tom snalažljivošću amnestira pokvarenost, spletkarenje, zakulisne igre, ludilo, bezobrazluk, korupcija, nemoralnost, friziranje porijekla i sve ostalo. Tako je nastalo plodno tlo na kojem izrastaju u neslućene visine (kao čarobni pasulj) raznorazne spletkes, manipulacije, ponašanje u stilu vriske, galame, laži, zakulisanosti u kojima osobe sa „don - obrazom“ najbolje prolaze. Važno je biti bučan, a ne argumentiran je deviza pojedinaca. Vrijeđanje u javnosti je postalo norma, a argumentirana diskusija otežavajuća okolnost. Sa tim je direktno uvezan i sve prisutniji fenomen vođenja hajke na određene osobu, i to bez ikakvih skrupula. Ako neko nešto postigne ili ako se zalaže za javni interes, odmah ga udari čitava serija spletki i najpodmuklijih napada...jer jal, ljubomora i strah od progresa je najopasniji kod onih koji se boje progresivne budućnosti i kojima odgovora moćvarno stanje ustajalosti u kojem živimo... jer poslije njih potop. Iskoristiti nekoga poradi svoje (često samo kratkoročne) sopstvene koristi je prevagnulo nad zajedničkim djelovanjem na obostranu, pa i opću korist. Prevara je postala uobičajeno sredstvo snalaženja, pa se ljudi danas i javno hvale kako su nekoga ili nešto prevarili. Naravno, tu je i ona naša stara boljka, po kojoj se poslušnost i klimanje glavom više cijeni od marljivosti, sposobnosti, upornosti i kreativnosti. Radi protežiranja poslušnika i mediokriteta, često i osoba sa mračnom aureolom oko svoje ličnosti došlo se da institucije ne mogu raditi kvalitativno svoj posao.

Umjesto skromnosti i umjerenosti promovira se rastrošnost, besmisleno i nepovratno uništavanje resursa. Kako bi se dobilo na podršci ili popularnosti ide se u korist buđenja i zadovoljavanja niskih strasti i pobuda, onih iskonskih instikata koje je evolucijski razvitak humaniteta već odavno postavio na stazu atavizama. Tako se govori jedno, misli drugo, radi treće, a planira nešto sasvim četvrto. Um postaje defektna kategorija u našem

BH svijetu. Bezrazložna prepotentnost i sklonost ismijavanju nekoga ili nečega su samo rezultat naših kompleksa niže vrijednosti, kojima kao da pokušavamo nadomjestiti naš stvarni položaj u ovom svijetu. Kao stil i trend se nameću pretvornost, mekušstvo i pokondirenost, a senzacionalizam je ono što nas pokušava ispuniti. Tako smo zatrpani vijestima o predstojećem smaku svijeta i 2012 i Majama, a da niko nigdje nije razložno govorio o velikoj civilizaciji Maja. Isto tako u naše glave se stalno i stalno serviraju vijesti o bezveznim likovima, a da skoro niko ne zna za epohalne rezultate genetičara Tomislava Domazeta. Naravno, ovakvom stanju je prilično doprinijela i naša „siva masa“, tzv. intelektualna elita koja se u dobroj mjeri u zadnje dvije decenije kompromitirala, prešla na „tamnu stranu“ ili prodala za „Judine škude“. Oni su se sada ili zavukli u mišju rupu ili se predstavljaju kao dežurni analitičari i moralne vertikale koje ponekad reda radi nešto izrecitiraju u određenim kontakt emisijama ili dnevnicima.

Ideja o radu kao spasenju i potrebi se gubi, pa pogledajmo samo koliko je polja i zemlje neobrađeno i ostavljeno neoplemenjeno, zašto naša polja nisu zasađena, zašto naše planine i naša brda nisu puna stada stoke. Tu ne postoje nikakvi izgovori...Je li se to stidimo svoga seljačkog porijekla i svoje tradicije. Pošto su se religijske institucije u potpunosti kompromitirale, a njihova učenja izgubila svoja suštinska značenja, ostala je samo religijska forma, prazna školjka unutar koje nema ničeg, izuzev potrebe pojedinaca da se u nju sklone kao pod neki moralni ili interesni pokrivač. Pošto je forma postala primarna, a suštinske i općehumanističke poruke se stavile u zavjetrinu desilo se da se danas ljudi svađaju i sukobljavaju radi totalnih bedastoća. Hajde neka naše abrahamističko i neabrahamističko svećenstvo pokaže narodu svoju „teologiju oslobođenja“, a ne „teologiju zavađenja“. Ja sam deista i to će i ostati, ali ako je neko dobra, marljiva, ustrajna i kvalitetna osoba uopće me ne interesira da li je on ateista, teista (abrahamista, hare krišna, paganin ili nešto sasvim drugo) ili agnostik... uvijek ću mu pružiti ruku sa ponudom da zajedno radimo na dobrobit i nas samih i drugih.

Mi smo jedina zemlja u kojoj se zatvaraju vrhunske institucije kolektivnog sjećanja, kulture i edukacije i to se više – manje u javnosti i kod većeg dijela stanovništva tretira kao zadnja rupa na svirali. Kao da niko ne shvata šta znači gubitak kolektivnog sjećanja. Pa to je prvi znak neumitnog nestanka, utabana staza koja vodi ka sudbini Granade ili maloazijskih Jermena... u kontrolirani zaborav. Nemojmo misliti da je riječ samo u slučajnosti, ima tu i nekih koji, iza zastora sive eminencije u dubokoj pozadini koju nismo dokučili, dirigiraju čitavim ovim procesom. Zapitajmo se koliko je naše djece i omladinaca posjetilo Zemaljski ili Historijski muzej, a koliko je općinjeno subkulturom šunda, bezmisla, nasilja, lažnog luksuza i površnosti. Kao da se u naše mlade naraštaje namjerno ubacuje virus da je cool biti površan, bezobrazan, napadan, u centru pažnje (radi sopstvenog egzibicionizma, ludila i gluposti a ne svoje stvarne vrijednosti),

kriminaliziran. Pa pogledajte naše elektronske medije koji se međusobno svadjaju o tome ko ima veću gledanost... a kakve je to gledanost... sapunice i sladunjave serijice bez smisla i originalnosti, provokativnost, politička pristrasnost i svađalačka raspoloženja i to sve u prime time. Sramota. Kada se većina od nas zatvori u svoju samoću možda postaje svjesna onoga šta se dešava, pa možda i onoga u čemu aktivno ili pasivno učestvujemo...jer smo na to prisiljeni ne svojom voljom, nego općom dominantnom atmosferom u društvu. Uzroci ovakvog takvog stanja su mnogostruki i bio bi potreban obim čitave jedne knjige kako bi se dali bar kakvi – takvi smisleni odgovori na to pitanje.

Nema ni bolje ekonomije, ni boljih zakona, niti ćemo se riješiti kriminala, niti dobiti bolje obrazovanje, ni bolje političko uređenje ako ovaj narod, odnosno ljudi koji ga predstavljaju ne prožive duboku i suštinsku kulturološku, moralnu i vrijednosnu katarzu u samima sebi. Ako se ne odrekemo loših običaja ... osuđeni smo na neumitnu propast. Nema toga čarobnog štapića, nema tih integracijskih procesa u euroatlanske ili neke druge (npr. neosmanske, neocarističko - rusofilske) integracije, nema toga supermena ili lidera ili vođe koji nam može pomoći, ako sami sebe ne izliječimo. „Bog uistinu neće promijeniti stanje jednog naroda dok se on sam ne promijeni... „ Jednostavno rečeno, kulturološki, vrijednosni i moralni preobražaj je uvjet bez kojeg se ne može kako bi se spasilo naše društvo, a sa njim i mi sami kao pojedinci. To se mora učiniti, kako se Pandorina kutija u BH slučaju ne bi zatvorila i tako izgubili i nadu za naš spas.

Proces se mora radikalno obrnuti...preciznim kirurškim rezom. Ali to nije staza ispoljavanja bijesa i nove mržnje, u kojoj treba izaći na ulice, razbijati, galamiti i napraviti još veći problem. Nasilje koje bi bilo ispušni ventil samo bi se preobrazilo u još gori belaj nego što je život koji danas imamo. Rješenje je ustvari u sinagrijskom djelovanju još uvijek zdravih dijelova našeg društva koje bi započele proces u kojem bi svaki pojedinac bio u stanju da problemu sa kojim živi priđe hladnorazumski i promišljeno bez srdbe i pristrasnosti. Zdravog društva nema bez zdravog građanina ili bar većine njih, jer šta je društvo nego skup individua. Ako se kritična masa pojedinaca kontaminira, onda je i društvo kao naše kontaminirano. Taj proces dekontaminacije može započeti samo ako se počne doživljavati kulturološka, moralna i vrijednosna katarza, možda preciznije rečeno naša kulturološka revolucija. To bi onda uspostavilo nove parametre življenja. Medijske kuće bi konačno trebalo „da stanu nogom na loptu“, smire strasti, postanu odgovornije i promišljenije u smislu razmišljanja o dugoročnim posljedicama i ciljevima, a ne samo o zadovoljavanju trenutnim i kratkoročnim koje se na kraju raspe u vazduh kao mjehur od pjene. Profesionalizam mora postati prvo mjerilo odnosa prema javnosti. Konačno bi trebao i da prestane skoro 15-godišnji mentalni teror i ispiranje naših mozgova sapunicama i drugim trendseterskim, redkapitskim, turbofolk i realiti sadržajima. Umjesto toga bi se ponovo ubacio obrazovni program koji je do

početka 90-tih bio redovan od ranoga jutra pa do 15-16 sati popodne. Počelo bi se raditi na povratku autoriteta i poštovanja, što su kategorije koje su postupno nestale kod nas. Pozitivni i progresivni autoritet i uzajamno poštovanje i uvažavanje nisu loše stvari, jer reda mora biti. Naravno da bi neki pojedinac ili neka institucija imali autoritet i poštovanje nesumnjivo moraju imati i nekompromitiranu i kvalitativnu poziciju. Naši muzeji bi trebali biti prepuni ne samo turista, nego i naših građana, a promoviranje toga bi trebalo da postane jedna od službenih politika državnih i drugih javnih institucija. Treba postupno izgrađivati takvu klimu da naše znanstvene i kulturne institucije u vrijednosnom smislu za naše građane predstavljaju isto ono što za stanovnike Beča predstavljaju Kunsthistorisches Museum i Naturhistorisches Museum. Ljude ponovo približiti prirodi, kako bi shvatili da su i oni sami jedan njen segment i da žive i djeluju u interakciji sa njima. Pojedinac mora shvatiti da je funkcioniranje općeg cilja njegov najvažniji osobni interes, jer bez zajednice on je ništa (bez obzira koliko mislio da je „superioran“ i bio „nafuran“). „Ono što nije dobro za košnicu, nije dobro ni za pčelu“, davno je primijetio car – filozof Marko Aurelije.

Kreativnost treba pomagati i promovirati na svakom koraku, a dogmatski način razmišljanja uklanjati. Svi oni koji su kulturno, moralno i vrijednosno osvješteni potrebno je da drugima ukazuju na to što je to dekadentno, a što je to avangardno. Naravno u tome ne treba pretjerivati niti nekoga na nešto prisiljavati, jer pretjerivanje vodi u dogmu i zastranjivanje (pa i prerastanje u ono protiv čega smo), a prisiljavanje u nasilje. „U vjeri nema pretjerivanja, ali niti prisiljavanja“ je deviza koje se trebamo držati. Svako od nas ima neku vrijednost, samo je treba ispoljiti i tako doprinijeti i sebi i zajednici kojoj pripada. Trendovski pristup životu u kojem je poželjno raditi ono što je sada „in“ i u modi je pogrešan, radi čega moramo otvoriti svoje umove da svijetu (a i samima sebi) pokažimo za šta smo sve sposobni. Takmičimo se po svome kvalitativnom radu, a ne po špekulantskim sposobnostima i ne gubimo vrijeme, snagu i energiju svađajući se zbog besmislenih sitnica, forme i malih razlika. Nasa borba treba da se vodi knjigom, a nase oružje da budu nase pisaljke i nase tastature, nas genije i nase stvaralastvo... Spoznajući i čitajući, vođeni slobodom savjesti i logikom, možemo odagnati sve te naše unutarnje demone, pobijediti naše iracionalne strahove i suzbiti naše iskonske instinkte. Postanimo „šampioni“ u davanju ideja i njihovoj realizaciji, postanimo kreatori suradnje i uvažavanja jer tada nam niko neće trebati pomagati ni EU, ni Rusija, ni USA, ni neosmanisti ni Kina....

Kao klasičar dobro znam da Rimljane nije stvorilo samo njihovo političko uređenje, samo njihovo oružje, nego primarno njihov moralni i vrijednosni odnos prema samima sebi, ali i prema drugima. Ti Rimljani republikanskog doba, starog kova, stoički disciplinirani,

moralno utemeljeni, odgovorni, hrabri i samosvjesni su mogli jedan skup sela sa brda na periferiji Lacija preobraziti u najveću imperiju na svijetu.

1.34 MENADŽERI SVIH ZEMALJA, UJEDINITE SE...

Gledajući posljednju emisiju „Zabranjenog foruma“ u četvrtak (19. I. 2012. god.) konačno sam doživio i unutarne i vanjsko prosvjetljenje (nešto slično što je proživio Keane Reeves u filmu „Mali Buda“). Tema je bila „Kulturno o (NE) KULTURI u BiH“ i trebalo se raspravljati o stanju „Sedam institucija“, koje se trenutno nalaze u stanju vještačkog disanja. Međutim, umjesto toga, rasprava je otišla u drugom pravcu, jer su je pojedini učesnici uspjeli prebaciti na lobističko – ideološki teren. Pa su se tako optuživali direktori tih institucija za sve i svašta, onako „ofrlje“ po našem starom balkanskom običaju. Glavna intencija priče je da njima nedostaje nešto što se naziva „menadžersko“ i da su „socijalistički direktori“ ili da imaju „socijalistički mentalitet“. Prvo što je moja skromna, nemenadžerska (samim tim i inferiorna) osobnost shvatila je to da je vrlo opasno i štetno ako te neko nazove „socijalističkim“. Svi ti nesposobni „socijalistički direktori“ koji su podigli Energoinvest, Unioninvest, Unis, Hidrogradnju... nisu ništa prema našim sadašnjim neoliberalnim menadžerima. Koliko su samo ovi naši menadžeri izgradili Potemkinovih sela, to je u pravom smislu neuporedivo sa onim što je zaboravljeni „socijalistički direktor“ Emerik Blum uradio za Sarajevo. Zatim je moja uvijek griješna duša shvatila da je menadžerizam ustvari snalaženje i lobiranje kako se prikaciti na neki javni budžet i prebaciti javni novac na račun svojih udruga, manifestacija, organizacija i firmi. I onda ti dobri alhemičari koji su uspješno ovladali znanjem pretvaranja javnog u privatno, mogu sa pravom da optužuju druge da su „socijalistički direktori“, odnosno nesposobni i da njima, tim uspješnim menadžerima treba prepustiti na upravu naše kulturno blago vrijedno milijarde eura. I tako će sve naše institucije dobiti menadžera tipa Sanje Grospić M. B. A. iz serije Naša Mala klinika. I više se neće dogoditi da tim institucijama rukovode nemenadžerski „socijalistički direktori“ ili „habsburški upravitelji“. Možete samo zamisliti nesposobnost i nemenadžersko ponašanje evo npr. tih „habsburških upravitelja“ Zemaljskog muzeja kao što su Kosta Hörmann i Čiro Truhelka. Ni u jednom Glasniku Zemaljskog muzeja nisu naveli koliko su karti prodali. Da su neki naši vrli sadašnji neoliberalni menadžeri upravljali Zemaljskim muzejem i drugim institucijama garant se Habsburška monarhija ne bi ni raspala.

Danas imamo takvu produkciju menadžera da te ljude moramo zaposliti, jer je grijeh da oni nemaju posla. Evo npr. klasični historičari su bili pokretači renesanse, humanizma, prosvjetiteljstva, racionalizma i šta je to Europa dobila zahvaljujući njima ... samo

urbanizaciju, industrijalizaciju, standardizaciju, Francusku revoluciju... pa to je ništa, gdje je tu novčana zarada, koliko su ti klasičari zaradili na svojim prijevodima sa latinskog i grčkog i otkrivenim skulpturama. Oni su obični nesposobnjakovici... i zato se kod nas ne smije dozvoliti bilo kakav upliv klasičara na javni život, oni imaju da slušaju (kao i ostatak kmetskog trećeg staleža). Nas će u novi vijek zato ubuduće voditi neoliberalni menadžeri, fashion gurui i stilisti kako ne bismo ponovili greške rađanja europskog novog vijeka.

I na kraju mi provijava misao kako oni na koje se stušio bijes menadžerizma ustvari nisu shvatili suštinu, a to je da je riječ o religijskoj dogmi u apsolutnu istinu. Neoliberalno menadžerstvo je tako postalo suština života, esencija postojanja, a nepoznavanje tajni menadžerivanja je nešto što označava naše griješne duše. Samo oni koji su svečano na nekom od naših bezbrojnih studija menadžerizma posvećeni u taj kult mogu biti na vrhu, da budu upravljači i voditelji naših sitnih ropskih i kmetskih duša. Te menadžerijske sveznalice i analitičari znaju i upoznati su sa svime od stanja berzi u Tokiju, Šangaju i Wall Streetu do toga kako osnovna škola u Dejčićima treba da funkcionira. Oni su naša nova svećenička kasta koja propagira ljubav u neoliberalnog boga prema kojem su sva ostala božanstva obične ništice, historijske i društvene smicalice. Zato i svako od nas treba da ima jednog, osobnog menadžera, jer drugačije ne bismo mogli funkcionirati. Oni bi imali ulogu našeg anđela – čuvara ili meleka koji bi pazio da naše griješne i samim tim slabe duše ne zalutaju sa staze pokornosti bogu neoliberalizma.

p.s. u zadnje vrijeme sam optužen za kukavičluk jer nigdje ne navodim imena, niti pljujem po ljudima sa imenom i prezimom. Možda sam kukavica, ali to neću ni sada uraditi, jer moj posao kao historičara je da analiziram procese a držim se i devize „*Nomina Sunt Odiosa*“.

1.35 Segregacija u BiH

Kako bi se ostvarivala efikasnija kontrola nad ljudima, u BiH se provodi jedan od najgorih vidova socijalnog uređenja ljudske zajednice, a to je segregacija na osnovi njihovog porijekla ili neke druge određene pripadnosti. A taj proizvod destrukcije koji se naziva segregacija se najvidljivije primijeti u obrazovnom sistemu/sustavu. Čovječanstvo je u proteklim milenijumima svoga postojanja i povijesti prošlo razne faze tih segregacija. Najpoznatija segregacija, koja je posebno bila izražena i u obrazovnom sustavu (odvajanju djece u posebne razrede posebno za crnce posebno za bijelce) je ona u SAD ustanovljena Jim Crow zakonima. Nakon skoro stoljeća segregacije Vrhovni Sud SAD je 1954 segregaciju u školama proglasio neustavnom. Ali tek je Akt o građanskim pravima koja je 1964 god. donio predsjednik Lyndon Johnson ukinuo segregaciju.

Medjutima na zalost i sramotu nase zemlje, ali i sramotu europskih protektora u nasoj zemlji u Bosni i Hercegovini (u pojedinim njenim dijelovima) je danas upravo u skolstvu prisutna segregacija. Umjesto riječi segregacija, nasi korumpirani i dekadentni političari upotrebljavaju sintagmu "Dvije škole pod jednim krovom" (u SAD se upotrebljavala sintagma "Jednaki, a odvojeni"). To znaci da u skolama Srednjobosanskog kantona i Hercegovačko-neretvanskog kantona, te u pojedinim skolama Zeničko-Dobojskog kantona postoje posebni razredi za hrvatske (katolicke), a posebni za bosnjacke (muslimanske) ucenike. Naravno odvojeni razredi (za Bosnjake i Hrvate) pod izgovorom koristenja razlicitih skolskih programa postoje i ako su škole i formalno ujedinjene u jednu skolu.

Segregacija pod firmom dvije škole pod jednim krovom ili razliciti, na osnovu nacionalno-religijske pripadnosti, razredi u jednoj skoli se MORA UKINUTI. Upravo ovakvo odvajanje djece je najgori vid odvajanja djece i zloupotrebe djece sa ciljem daljeg odrzanja na vlasti dekadentnog sustava, kako bi se u toj djeci razvio osjecaj da moraju biti odvojeni od svoje sabrace sa kojima dijele isto porijeklo, isti jezik, istu zemlju, itd... Zato pozivam sve one koji su na FACEBOOK-U, a poslanici su u skupštinama, imaju odredjeni utjecaj na politički život, sve nevladine udruge da ZAUSTAVE OVU SRAMOTU U NAŠOJ ZEMLJI - UKINIMO SEGREGACIJU U SKOLAMA. Tako ćemo spasiti našu djecu, a samim tim i našu budućnost.

Pošto je odvajanje djece u obrazovno – vaspitnim/odgojnim institucijama na prostorima BiH na osnovi oktroiranog religijskog porijekla je neprihvatljivo i neodrživo, treba predložiti da se na nivou BiH i Federacije BiH donesu okvirni zakoni koji bi definirali odvajanje djece na osnovi oktroiranog klero-nacionalnog porijekla kao vid diskriminacije i ugrožavanja temeljnih ljudskih prava. Temeljni cilj obrazovno – vaspitnog sustava je izgradnja svjesnog, vrijednog i sposobnog pojedinca, a ne jedinke određenog ideološkog sklopa. Radi toga se iz obrazovno – vaspitnog/odgojnog sustava eliminiraju ideologizirani sadržaji. Historija je vrlo egzaktna znanost/nauka i ono što je bilo u prošlosti se ne može promijeniti, niti će se prošlost u bilo kom vidu ili aspektu ikada više ponoviti. Radi toga je besmisleno historiju stavljati u kontekst ideologije. Historija je takva kakva je, sviđalo se to nekome ili ne. I na osnovi navedenog postulata, nju treba tumačiti u obrazovno – vaspitnim ustanovama, bez obzira koliko bio osjetljiv sadržaj. Zbog toga je programe i planove iz historije potrebno prepustiti najvećim stručnjacima iz ovog područja, koji bi realizaciji pristupili bez ideoloških opterećenja. Činjenica je da se u našoj zemlji govori jedan jezik, i da radi toga nema potrebe da se djece odvajaju u posebne razrede, radi poštivanja jezičke/jezične norme. Ustvari trebalo bi poštivati da svako govori i piše na osnovi norme koju želi da primjenjuje. Tzv. norme ne smiju biti mjesto podjela među ljudima, nego linije spajanja i prožimanja. To bi podrazumijevalo i

rehabilitaciju lokalnih govora... npr. ikavice, koja se u zadnjih 100 godina namjerno potiskivala iz razloga nametanja tzv. nacionalnih jezičkih/jezičnih normi. Uvodi se predmet o „Historiji vjere, religije i filozofije“ (što uključuje izučavanje ne samo teističkih misli, nego i deističkih, ateističkih i agnostičkih shvatanja na ravnopravnoj osnovi) koji je za svu djecu isti, dok se iz javnih obrazovno – odgojno/vaspitnih ustanova izbacuje vjeronauka bazirana na izučavanju samo jedne religijske dogme. Privatno svako ima pravo da učestvuje u nastavi jednoreligijske ili višereligijske vjeronauke.

1.36 In memoriam : Odlazak posljednjeg spomena „starih, dobrih vremena“

Prof. dr. Nijaza Duraković je bio historijska ličnost, koja je na više načina okarakterizirala posljednje tri decenije života Bosne i Hercegovine. Nesumnjiva intelektualna „gromada“, koja će kao takva vječno živjeti jer ono što produžuje život učenjaka su njihova djela i dostignuća. A iza prof. dr. Nijaza Durakovića je ostalo nemjerljivo mnoštvo znanstvenog i edukativnog rada, najbolja ulaznica za „vječni život“. Potekavši sa obala čiste, hladne i životne rijeke Bregave, Nijaz Duraković se uspinjao putevima učenja i akademske karijere samo svojim stalnim radom, marljivošću za kojom mnogi teže, britkim i kritičkim umom. Njemu nisu trebale ni familijarne ni „jaranske“ veze da bi napredovao i da postao znanstvena institucija. Samo jedan takav učenjak je mogao pravilno da procijeni situaciju i razvoj historijskih procesa koji su se obrušili na naše glave u posljednjim decenijama. U sebi je baštiniio i osjećaj za razlikovanje dobra i zla, i zato njegova životna opredjeljenja u ključnim trenucima naše historije nisu mogla biti niti dvosmislena niti dvojbeni.

Njegova ljevičarska ubjedenja su proisticala iz istinske spoznaje i pobuda koja su dolazila iz srca i razuma, a ne iz želje za osobnim probitkom ili samopromocijom. Pripadao je onoj svjetloj plejadi bosansko-hercegovačkog komunističkog i državnog vodstva koju su obilježila imena Branka Mikulića, Hamdije Pozderca (kome je bio i asistent na Fakultetu političkih nauka), Džemala Bijedića....itd... To je bilo razdoblje koje se u kolektivnoj i historijskog svijesti našeg naroda utemeljuje kao „stara, dobra vremena“, kao neki moderni ekvivalent narodnoj izreci „od Kulina bana i dobrih dana“. Nažalost, prof. dr. Nijaz Duraković je morao na svojim leđima ponijeti breme naleta užasa koje se bezkrupulozno, nasilno, vulgarno obrušilo na sve tekovine tih „starih, dobrih vremena“. Ali veličina i stoički odnos prof. dr. Nijaza Durakovića, u stilu drevnih rimskih državnika, prema tim dešavanjima je ono što sa svoje strane doprinosi izgradnji njega kao historijske ličnosti. Svojim postojanim opredjeljenjem koje i pored svih iskušenja nikada nije dovedeno u pitanje postavio je temelje moderne BH ljevičarske misli. Time je

pokušavao da bar održi neki kontinuitet sa tim „starim, dobrim vremenima“. Zato je prof. dr. Nijaz Duraković za nas postao i simbol tih vremena, koja nam djeluju kao antipod sadašnjeg stanja u kojem živimo u blatu podijeljene zemlje, korupcije, pokvarenjstva i osjećaja izigranosti i bezizlaznosti. Zato je i njegov odlazak u pravom smislu i odlazak posljednjeg živućeg spomena tih „starih, dobrih vremena“.

Potrebno je ukazati na još jedan detalj, a to je da masovno izražavanje žalosti naroda prema prof. dr. Nijazu Durakoviću treba promatrati i kao demonstraciju stava, preciznije rečeno nezadovoljstva naroda, prema aktuelnom političkom, ekonomskom i društvenom trenutku. Pitanje je da li će to umjeti prepoznati sadašnje protektorske i domaće elite.

2. Opservacije

2.1 Pustošenje Bagdadskog muzeja ili kraj historije

Čovjek je prešao dug put. Milionima godina već traje to njegovo putovanje, od onih prvih koraka koje je ljudsko biće napravilo u istočnoj i južnoj Africi, kada se polako ali strpljivo odvajalo, u kvalitativnom smislu, od ostatka životinjskog svijeta, pa do koraka na Mjesecu i prvih začetaka osvajanja novih prostora van tla naše rodne Planete.

To putovanje je obilježeno i nizom prijelomnih tačaka, na kojima bi se ubrzavao hod ljudske vrste ka savršenijem i bogatijem životu. Bezbroj je tih tačaka obilježilo prošlost i nasljeđe koje baštine svi ljudi na svijetu, bez obzira bilo oni crni, žuti, bijeli, monoteisti, politeisti, ateisti, Pigmeji, Eskimi ili Bosanci, mrzili ili voljeli se među sobom. A jedan od najvažnijih fenomena u toj našoj zajedničkoj baštini, bez kojeg se da se nije desio ne bi bilo ni nas ni našeg svijeta koji poznajemo, ni naših religija, ni naših nacija, ni naših naroda, ni naših vjerovanja, je rođenje civilizacije.

Nekada davno, prije oko 8000 godina, kada su se posljednji tragovi četvrtog ledenog doba već dobro povukli, u zemlji koju arheolozi i historičari zovu Plodni polumjesec, a koja se pruža duž tokova Tigrisa i Eufrata do bliskoistočnih obala Sredozemnog mora, čovjek se prvi put odvažio da proizvodi hranu, umjesto da je sakuplja i traži. Tu se čovjek prvi put odlučio i da živi u stalnim naseljima, umjesto da nomadski luta bespućima. Prvi korak ka stvaranju civilizacije je tako napravljen. A onda je prije nekih 5500 godina, na obalama Tigrisa i Eufrata u zemlji koju će stari Grci nazvati Mesopotamijom (Međurječjem) čovjek podigao prve velike i predivne gradove, izumio pismo, nauku i školu, i na kraju procesa stvoriti i državu, i tako se tu na obalama spomenute dvije rijeke počelo odmotavati klupko historije, koje će se, paradoksalno, više puta «zamotati» i oko vrata potomaka svojih tvoraca.

I zato, pored rezervi nafte, koje se procjenjuje kao druge u svijetu, Irak raspolaže danas i sa još jednim svojim neprocjenjivim bogatstvom, za kompletnu ljudsku vrstu i bitnijeg nego što je to nafta. Jer ljudi će jednog dana sigurno pronaći novu materiju i usavršiti

sopstvenu tehniku, koji će uspješno zamijeniti ljudsku potrebu za naftom, ali svoju historiju i nasljeđe, čovjek ne može ni sa čim drugim nadomjestiti, i zato je ovo ogromno kulturno bogatstvo koje su nam ostavili direktni preci današnjih stanovnika Mesopotamije, od izvora Tigrisa i Eufrata u brdovitom Kurdistanu do močvara Šat-el Araba na ušću u Perzijski zaliv neprocjenjivo. Sumeri, Akadani, Babilonci, Asirci, Haldejci, Medijci, i ini drugi narodi koji su stvarali pa i razgrađivali civilizaciju Međurečja ostavili su iza sebe veliki broj ostataka materijalne kulture i vidljivih svjedočanstava o svome životu u tolikoj mjeri da je izučavanje ljudske prošlosti bez oslanjanja na tekovine civilizacije Međurečja besmisleno. Najveći dio arheološkog materijala iz Međurečja pohranjen je u prostorijama Muzeja u Bagdadu. Tu se nalazilo skoro 170 000 nalaza (od kojih su neki stari i više od 7000 godina), a njihova sveukupna vrijednost je tolika da ju je skoro nemoguće procijeniti i izraziti u novcu.

Ali ispostaviti će se da je to bogatstvo jedne zemlje samo inspirisalo strane invazije, i domaće ludosti i gluposti da se okome nanju, postajući vremenom i hronično zlo koje pogađa stanovnike Međurečja. I tako se ništa nije promijenilo još od gutske invazije prije 4200 godina pa do danas, ove suvremene invazije. I kada je Bagdad pao, a sa njim i režim i ludost jednog čovjeka koji je u sebi baštiniu neku čudnu mješavinu napoleonskih sklonosti za osvajanjem, staljinističkih načina eliminacije nepoćudnih, i luksuza i ekstravagantnosti francuskih kraljeva Luja XIV i Luja XV, nastao je kaos. Da li su invazori bili svjesni da će se dogoditi kaos, neviđeni kriminal i bezvlašće nezamislivo u modernoj historiji, je pitanje na koje nećemo dati odgovor, ali da su odgovorni za ono što se desilo, može se odgovori potvrdno, jer oni su imali i dovoljno snage i dovoljno potencijala da zaštite Muzej.

Samo par dana nakon što je «uspostavljena» kontrola nad Bagdadom, u četvrtak 10 aprila, gomila ljudi oslobođenih ne samo jednog režima nego izgleda i svoga razuma, upala je u Bagdaski muzej. Pustošenje je trajalo sa jednom kraćom pauzom sve do u petak u zoru. Za nepun dan uništeno je ono što je stvarano milenijumima. U izjavi koju je zamjenica direktora Iračkog Nacionalnog Muzeja u Bagdadu Nabhal Amin dala dopisniku agencije Reuters *«opljačkano je ili uništeno 170 000 nalaza iz drevne historije....vrijednih milijarde dolara»*. Tako je uništena zbirka koja je čuvala i 5000 godina stare tablice koje su na sebi čuvala najstarije tragove pisma. Nestali su i iz obilja bogatstva u pohodu hiljada bijesnih, naoružanih i pohlepnih stanovnika Bagdada, na primjer, zlatna sumerska harfa, i kolekcija zlatnih ogrlica, narukvica i naušnica isto iz sumerske ere. Kako su službenici Muzeja rekli prisutnim novinarima u Muzeju praktično nije ostalo ništa od vrijednosti. Pustošenje Bagdaskog Muzeja može se smatrati najvećom kulturnom katastrofom u bližoj historiji Bliskog i Srednjeg istoka.

Nakon što su bagdaski pljačkaši napustili muzejske prostorije, novinari koji su u pratnji osoblja ušli u njih zatekli su prostorije sa uništenim vratima, a pod prekriven polupanim

staklom sa prozora i vitrina u kojima su se nalazili eksponati i hrpom razbacanog smeća i pocijepanih i razbacanih knjiga. Iako nisu učestvovali u skrnavljenju kulturne baštine zatečene u Muzeju, glavni krivac za ružniranje Muzeja i posvemašnji nestanak skoro kompletne njegove zbirke, jer je ispražnjeno sve ono što se moglo odnijeti, su definitivno američke snage, koje nisu smatrale za shodno, iako im je to po svim konvencijama koje regulišu ponašanje zaraćenih snaga u oružanom konfliktu bila dužnost, da spriječe uništavanje, pljačku, raznošenje zbirke Bagdaskog Muzeja, koja nije baština samo Iraka, ili samo jednog naroda, nego zbog svoga značaja, baština čitavog čovječanstva. I zamjenica direktora Muzeja direktno okrivljuje Amerikance da su prepustili muzejsko bogatstvo vandalskoj pljačkaškoj rulji. Da su htjeli da zaštite blago Muzeja, oni su to mogli uraditi na isti onaj način kao što su na primjer zaštitili zgradu Ministarstva nafte Iraka, koju su lopovi kao da je «začarana» zaobilazili, iako je i ona imala pljačkašima šta za «ponuditi». Uostalom od onih koji donose slobodu, demokratiju i prosperitet jednom narodu bi trebalo očekivati da zaštite i njegovo bogatstvo ili su možda baš u slučaju različitog tretiranja dvije zgrade u centru Bagdada, koja svaka za sebe reprezentuje bogatstvo jedne zemlje, konačno pale maske sa lica. Prepuštanje Bagdaskog Muzeja pustošenju, je po mome mišljenju, ravno uništavanju spomenika Bude i historijskog i arheološkog nasljeđa u Avganistanu koje su sistematski činili talibani. Istine radi, irački arheolog Raid Abdul Ridhar Muahmmad je uspio da bar privremeno obezbijedi pomoć pet marinaca koji su u vrijeme ručka u četvrtak uspjeli da rastjeraju rulju, ali su zato odbili da bar neko vrijeme ostanu u Muzeju, i brzo su ga napustili. I nakon samo pola sata nakon što su se marinci povukli, pljačkaška masa se vratila i pokrenula prema nezaštićenom Muzeju. Po riječima Raid Abdul Ridhar Muahmmad, pljačkaši su njemu zaprijetili da će ga ili oni lično ubiti, ili će otići Amerikancima da ga prijave kao špijuna Sadamove obavještajne službe, pa će ga u tom slučaju ubiti Amerikanci. U takvim uslovima sasvim je razumljivo da se irački arheolog povukao pred razbješnjelim uništavateljima kulture sa početka XXI st.

I sada se znači najveći dio do sada pronađenog kulturnog stvaralaštva naroda Međurečja nalazi u rukama pojedinaca i grupa razasutih širom Bagdada. Teško je pretpostaviti da su pljačkaši koji su opustošili Muzej, bili u svome radu motivisani nekim kolekcionarskim žarom za starinama. Oni su to sasvim proračunato uradili. I pored toga što je zbirka je raspolagala sa ogromnim brojem predmeta od zlata, srebra i drugih plemenitih metala, koji se mogu ili unovčiti ili pretopiti, ipak mišljenja sam da oni koji sada u svojim rukama drže neprocjenjivo blago više računaju s tim da će ga uspjati preprodati na crnom tržištu antikviteta, koje će usljed svega što se desilo sigurno punom snagom procvjetati na Bliskom i Srednjem Istoku. Nesumnjivo će se naći veliki broj ljudi i institucija, zašto ne reći i uglednih Muzeja koji će se uplesti u ovu trgovinu kako bi za malo utrošenog novca došli do velikog bogatstva. I zato nas ne bi trebalo začuditi ako za koju godinu negdje van Bagdada i Međurečja u izložbenim postavkama javnih institucija i privatnih galerija

ugledamo dijelove nekadašnjeg bogatstva Bagdadskog muzeja koje je tog 11. aprila 2003 u pustošećem naletu nestalo.

Razaranje kulturno-historijskog nasljeđa civilizacije Međurečja, može izroditi jednu veliku opasnost. Bez pozivanja na baštinu polako će doći do uzmicanja historije i arheologije pred kvazi-historijom koju će propagirati nove mesije, religiozni fanatici i ludaci, a mase suočene sa postupnim bleđenjem sjećanja na blistavu prošlost svojih predaka postajati će sve otvorenije apsorpiranju negativnih uticaja. I zato nas ne bi trebalo čuditi ako uskoro na prostorima današnjeg Iraka osvanu kao masovni pokret, neki novi «talibani», bilo da su šiitskog, sunitskog, kurdskog, jazidskog ili asirskog backgrounda. I tako bi se zavedene lažnom historijom, kako me to podsjeća na još jednu zemlju, mase pokrenule na međusobno istrebljivanje i dugogodišnje življenje u mraku, beznađu i prokletstvu iz kojeg se jednostavno ne može izaći. A da se već nazire razvitak takvog žalosnog scenarija može se vidjeti na primjeru svetog šiitskog grada Nadžafa, gdje se jedan mladi radikalni šiitski „duhovnik“ umislivši da je «izabran», beskompromisno i surovo obračunava sa konkurencijom.

A šta se dešava u Sarajevu i u BiH. Naši mediji nisu našli za shodno da bar obavijeste građane o uništenju najveće kulturne baštine čovječanstva, izuzev, i to samo ponegdje, u vidu kratke agencijske vijesti, izgubljene u moru drugih vijesti. Nigdje nema komentara, nigdje nema oglašavanja odgovarajućih institucija bar u znak protesta ili žaljenja, niti poruke osude za ono što je učinjeno u Bagdadskom muzeju. Izgleda da je našim medijima važnije da se bave međusobnim prepucavanjima i prenošenjem tračeva, političarima bitnije očuvanje svojih fotelja i po mogućnosti dodavanju novih, iako ni jedna od tih funkcija ne raspolaže istinskom moći, intelektualcima važnije prisustvovanje svojim uobičajenim vikend sjedeljkama, a ostatku naroda potrebnije uživanje u latinoameričkim sapunicama, nego da se zabrinu i bar dignu svoj glas kako bi osudili temeljitu destrukciju kulturno-historijskog nasljeđa najstarije civilizacije na svijetu. Zar smo stvarno zaboravili da je ne tako davno sistematski i namjerno uništavana i baština naše zemlje. Jesmo li zaboravili Vijećnicu, Orijentalni institut, Ferhadiju, Žitomisliče, Plehane, Aladžu, Stari Most, nestanak ogromnog knjiškog blaga i umjetničkih djela i skrnavljenje historijskih i sakralnih objekata u zastrašujućim razmjerama. Zar smo zaboravili kako je neko pokušao brutalno ugasiti i naše sjećanje, i vratiti nas na nivo života bez kulture, i bez tradicije civilizovanog načina života. A kako nažalost izgleda po svemu sudeći, on je svome naumu bar djelimično i uspio.

Kao pojedinac, čija je profesija vezana za historijsko-arheološko nasljeđe smatrao sam dužnošću, da kao svoj maleni doprinos, podignem bar svoj glas protiv onoga što se dogodilo Bagdadskom Muzeju. I na kraju teško je ne složiti se sa mišljenjem već spomenutog iračkog arheologa Raida Abdula Ridhara Muahmmada da, *«ako je civilizacija jedne zemlje pokradena, kao što je iračka, onda njena historija završava»*

Sarajevo 13. IV. 2003. godine.

2.2 Trijada propasti : fantazije poremećenih, pokvarenih i naivnih umova

Zajednice koje nisu raščistile sa svojim unutrašnjim kompleksima i frustracijama, hororima svoje historije, rastrzane nivoom sopstvenog kulturnog razvitka i ekonomskog učinka, bez obzira u kakve se društvene strukture stavljale, makar one bile i idealno zamišljene, na kraju procesa kada nestanu autoriteti koji su ih sputavali unište i sopstvene društvene strukture. Tada, u vremenu posvemašnjeg sloma, nestaje i sistem vrijednosti i nastupa moralni sunovrat koji brutalno i neumitno uništava i ljudskost i razum, osnovne dvije kategorije koje obilježavaju čovjeka. Uslijed toga unutar takvog degenerisanog društva producira se «močvara» koja predstavlja, otrovni i bolesni svijet, talog i živo blato u kojem se utapaju nauka i njeni eksponenti, u kojoj se gazi sloboda savjesti, vrijeda dostojanstvo i ponos i naroda i pojedinca i sprećava razvoj. Ali istovremeno ta «močvara» predstavlja savršeno stanište u kojem izniče i raste i razvija se jedan novi osebjuni «ekosistem» koji obilježavaju fantasti, pokvarenjaci, varalice i proroci koji očajnom i izbezumljenom narodu nude navodno lakšu, a pouzdano lažnu prečicu do boljeg, a ustvari ga odvede još dublje u paklenu provaliju.

Radi svega toga, a posebice još i iz razloga bježanja od stoičkog suočavanja i prevazilaženja situacije u kojoj se nalazimo ali i kroničnog neznanja što se izgleda samo ovdje ne smatra manom, nije teško objasniti zašto pojedine fantastične ideje, koje su usto i lako oborive, zaokupljaju toliko javnost i zavode tolike mase. Izgleda da je dovoljno da se samo izrekne neka očita besmislica pa da se nađe i prostora i vremena, ali i sljedbenika, makar ona nemala ni jedan jedini dokaz ni argument. Nasuprot toga, stotine i stotine argumenata se gube u tišini kojom ih «močvara» prekriva, tako da nikoga nije briga za hiljade i hiljade stvarnih arheoloških lokaliteta kojima je prekrivena naša zemlja, a da bi se stekao uvid u njih dovoljno je samo pogledati Arheološki leksikon BiH. Nasuprot toga, naša javnost je zaokupljena «piramidama» iz Visokog, na koje ne želim više trošiti dodatne argumente jer je protiv te fantazije izrečeno mnogo toga u naučnoj javnosti, izuzev još samo jedne činjenice. Treba se upitati kako je tim vrlim «istraživačima» promakao mostarski Hum, koji je po izgledu «bolja» piramida od one ili onih u Visokom, ili desetine drugih brda i planina koje su isto tako iste ili «bolje» piramide od visočkih. Međutim ovaj osvrt za svoju osnovnu temu nema ni Keopsovu ni Semovu piramidu, nego nešto sasvim drugo, koje se javlja kao popratna manifestacija cijelog ovog cirkusa. Nije ništa neobično čuti, u žargonu rečeno, «na ulici» sljedeću opasku «*ma pustite da i mi imamo piramidu, kad oni imaju gospu*». Ono što upada u oči, jeste da iz svega proistiće ona osnovica našeg prokletstva i naše tragedije, a to je podjela na nas i na one, nebitno na koga se te odrednice odnose u konkretnom slučaju. Znači li to

da u jednoj zemlji, trenutno zasnovanoj na jednoj triologiji podjele mora postojati i triologija fantazije, pa tako jedni imaju kosovski mit i carstvo nebesko, drugi gospu i nepriznato svetište, a treći piramide stare desetine hiljada godina. A jednačba izvedena iz te trijade je ustvari vrlo jednostavna, lažna nada za naivne i sujevjerne, izbacivanje strasti kod kompleksaša i frustriranih, i na kraju ono najvažnije bogastvo za promućurne. Pa kada ustrojimo i oblikujemo tu trijadu, onda bi se kao trebali međusobno nadopunjavati novim mitovima, i tako nastaviti gaziti po dostojanstvu i ponosu ove zemlje i maltretirati zdrav razum naših ljudi.

2.3 Slomimo zidove oko nas... oslobodimo se... 29. VI. 2008. god.

Oko nas su postavljeni zidovi koje su postavljeni kako bi se držali u pokornosti. Ti zidovi su ustvari napravljeni od papira, samo vecina poslušnih i isprepadanih još uvijek nije toga svjesna. Potrebno je da shvatimo da je dovoljno samo da se odlucimo da srušimo ili predjemo preko tih zidova i oni ce sami pasti... i ispred nas će se pružiti veliki prostor koji je predodređen ljudima da ga nasele. A kakvi su ti zidovi... to su strahovi kojima nas od malih nogu pune, kojima truju nasu dusu, to su sve one nase male slabosti, nasi mali demoni, sve ono što je suprotno razumu, logici, progresu, odgovornosti, sloboda savjesti, marljivosti. A jedna od najvećih podržavalaca ovog sistema kakikracije (vladavina najgorih) jeste i sistem religioznih dogmi i lokalnih praznovjerica. Oslobodimo se straha od religijskih dogmi i institucija koje nam ih namecu. Nista se nece desiti ako se oglasimo od zahtjeve religijskih zajednica, nema više straha. STRAH UOSTALOM NE MOŽE I NE SMIJE BITI MOTIVACIJA ZA NECIJU VJERU U BOGA. BOGA SE NE SMIJEMO PLAŠITI, JER JE TO U SUPROTNOSTI SA VJEROM. BOGA TREBA SPOZNATI I RAZUMIJETI, A NE PLAŠITI GA SE (ONO NIJE NIKAKVO ZLO NI MONSTRUM DA GA SE PLAŠIMO), ALI NITI SAMO TRAŽITI OD NJEGA POVLASTICE I ISPUNJENJE OSOBNIH ZELJA. U strahu i pohlepi nema vjere... ima religije kao ljudske ideologije. Taj strah su nametnuli ljudi, svećenici jer zahvaljujući njemu oni kontroliraju mase. Sadašnje religije su ispunile svoju historijsku ulogu... sada je vrijeme da se oslobodimo njihovih ideoloških i dogmatskih okova. A najbolji način za to jeste da se posvetimo nauci i radu... sa punom slobodom savjesti ali i sa odgovornošću.

2.4 Lažni kolektiviteti 29. VI. 2008. god.

Po profesiji sam arheolog i anticki historicar, tako da ovo sto sada iznosim ima punu potvrdu u znanstvenim podacima. Svi današnji ljudi su istog porijekla (zahvaljujuci genetsko-genealozkim istrazivanjima) i potiču od jedne malene skupine iz istočne Afrike. Onda su manje skupine prešle u južnu Arabiju i od njih potiču Evropljani, Azijati,

sjeverni Afrikanci i američki Indijanci kao i australski Aboridjini. Tako smo u nekom koljenu svi međusobno rođaci. Samo do desetog koljena svi mi imao najmanje pola miliona rođaka. U nekom koljenu ja sam rođak i sa Pigmejem iz Ruande, kao uostalom i svi mi. Ako malo radikaliziramo ovo shvatanje, onda smo mi svi rođaci i daljim nasim precima koji nisu pripadali homo sapiensu, odnosno rođaci smo u nekom koljenu i sa neandratalcima, i sa homo erectusom i sa austropitekom. itd... A pošto čitav život na našoj Planeti počinje iz jedne male čelije... onda su svi živi organizmi na Planeti ustvari rođaci u nekom koljenu. Pa smo tako rođaci i sa travom i cvijecom u našim baštama. Ovo izgleda smiješno, ali to je neumoljiva činjenica. Pa kada je takvo stanje i mi skupa činimo jedno jedinstvo, zašto vjerujemo da su nacionalna, religiozna, etnička, polna, rasna i slična pripadnost apsolutizirajuća... kao da ove podjele postoje od pamtivjeka. A ne postoje one su klasični proizvod historijskog razvitka. Nacije, narodi, religije, etnikumi, rase... to su sve obične tehničke stvari, a ne neke apsolutne vrijednosti. Uzmimo za primjer samo našu situaciju. Šta to znaci biti Srbin, Hrvat, Bošnjak... pa to su iluzije koje ne treba uzimati apsolutizirajuće. Sve tri nacije su nastale u toku XIX i XX. stoljeća.

2.5 Biti ili ne biti Turčin... 10. VII. 2008. god.

Danasnja Republika Turska je rezultat kemalističke revolucije iz prve polovine 20-tih godina XX. st., koja je radikalno raskinula sa Osmanskim Carstvom i njegovim tekovinama, praktično ugasivši i Carstvo i Kalifat. Zanimljivo je da je baština Osmanskog Carstva više sačuvana u pojedinim drugim zemljama koje su nekada pripadale njemu, nego u samoj RT. Međutim, u BiH danas postoji jedna prilično kontradiktorna pojava... a to je da se osmanonostalgija veze za danasnju RT. A osmanonostalgija se kod Bosnjaka opet uglavnom nalazi usko povezano sa religijskim islamskim sunitsko-hanefijskim identitetom, što dovodi do još jace proturječnosti. RT je danas primjer izrazito sekularne zemlje sa jakim nacionalnim, a ne religijskim identitetom... suprotnost od onoga što bi željeli da imaju osmanonostalgicari. Zato me iskreno začudjuje toliko identificiranje sa RT kod onoga dijela Bosnjaka koji sigurno nije prokemalistički i revolucionarno raspoložen, nego upravo suprotno izrazito je antikemalistički i tradicionalistički, konzervativan i proturevolucionaran. Osmanonostalgija se izražava i preko pravljenja od strane pojedinih predstavnika oficijelne i institucionalizirane Islamske zajednice kulta Mehmeda El-Fatiha II. Historijski gledano, El - Fatih je velika povijesna ličnost, vrlo obrazovan, visoke inteligencije, osoba sa umjetničkom i povijesnom svijesću, osoba koja nije bila religijski fanatik (privatno je bio vrlo svestran) i definitivno ne neki zatucanko. Renesansni lik u pravom smislu riječi. Osoba koja se smatrala legitimnim nasljednikom rimskih cezara. Vizionar u mnogim pogledima i koji se nije ustrucavao suprotstaviti i religijskim institucijama (nacionalizirao je oko 20 000 vakufa.). Međutim sa druge

strane... za Bosnu El Fatih je najobecniji osvajač i nista više (da ne upotrijebim riječ agresor). On je sa svojom vojskom skoro na prevaru napao Bosansko kraljevstvo (nakon što je njenom izaslanstvu garantirao mir), vjerolomno dao da se ubije kralj i znatan dio plemstva. Unistio mnoge gradove, odveo značajan dio stanovništva u ropstvo... i unistio srednjovjekovnu državu. Nakon El Fatiha trebalo je čekati još stoljećima da bi komunisti (znaci ateistički pokret) u Mrkonjić Gradu obnovili državu BiH. Nadimak Osvajač (El Fatih) je dobio nakon osvajanja Konstantinopolisa 1453. god. Međutim činjenica je da je zemlje koje je on osvojio bile države i zajednice trećerazrednog karaktera koje su već dugo bile propale sa mnogo izdaje i unutrašnjih problema koje praktično i nisu pružale ozbiljniji otpor (Istočno Bizantsko Carstvo, Despotovina Srbija, Kraljevina Bosna i slično). Ali čim bi se suočio sa znatnijim otporom i ravnopravnijim protivnikom stvari su bile drugačije. Matija Korvin, ugarski kralj, je preotao Jajce i Osmanska vojska je bila nemoguća da ga ponovo osvoji. Hercegovina (nominalno i dalje sastavni dio srednjovjekovne bosanske države) je pružila vrlo ozbiljan otpor i El Fatih se povukao. Vlad Drakula se vrlo uspješno suprotstavio El Fatihi i nanio im velike gubitke. Sve ovo govori da je pravljenje kulta El Fatiha za Bosnjake vrlo problematično (najveći dio predaka današnjih Bosnjaka je na islam presao tek nakon El Fatiha).

2.6 Slijepa ulica Bolonjskog procesa 11. VII. 2008. god.

Osnovni cilj bilo koje reforme obrazovanja je izgrađivanje temeljno i svestrano obrazovanog pojedinca koji je ujedno i potpuno svjestan, sposoban i odgovoran da doprinese progresu i razvitku i samoga sebe ali i zajednice općenito. Nažalost, u toku ovih par godina kako se sprovodi Bolonjski proces stekao sam izvjesni utisak da taj cilj i nije baš u prvom planu. Plašim se da se zbog zadovoljavanja zadatih formi i načela zanemaruje suština, a to je izgradnja savršenijeg i fleksibilnijeg obrazovnog sistema i dobre naučno-istraživačke atmosfere. Izgleda da svi problemi sprovođenja Bolonjskog procesa proizlaze iz činjenice da se jako brzo ušlo u njegovu realizaciju na terenu, bez dovoljnih priprema i nastavnog osoblja i studenata i javnosti, ali i izgradnje materijalne i ljudske osnove i osiguravanja resursa kako bi ovaj proces mogao da funkcioniše onako kako je zamišljen. Zatim izgleda kao da postoji određena tendencija za striktno unificiranje studija, što je isto teško izvodljivo. Posebni su uvjeti, potrebe, metodi i načini rada i ciljevi npr. studija medicine, filoloških disciplina, historijskih disciplina, prava, fizike itd. i neki oblici tih studija jednostavno moraju po prirodi stvari ostati različiti. S druge strane, ne moramo mi, a niti uostalom to i možemo, kopirati baš sve i to doslovno i nekritički sa Zapada. Imamo i mi nekih specifičnosti koje treba imati u vidu. Naravno o ovom pitanju itekako bi se moglo još mnogo više govoriti. Drugi problem su kadrovi... općepoznata je činjenica da i pored svih zaklinjanja u otvaranje perspektiva mlađim kadrovima, da na terenu situacija stoji sasvim drugačije. Postoji citav niz administrativnih

i finansijskih zapreka za napredovanje mlađih kadrova. Sva ta mreža administrativnih zapreka ustvari samo služi da još uvijek postojeći establishment zadrži svoje pozicije i obeshrabri potencijalnu konkurenciju. Tako paradoksalno ispada da je najlakše dovršiti i odbraniti doktorat, a prava borba tek predstoji sa paukovom mrežom administracije koja iznova postavlja nove zahtjeve, oteže i slično. A posebna priča su istraživački radovi gdje više dominiraju sujeta i novac nego želja za ostvarivanjem otkrica i progressa. Naravno i u ovom slučaju su mlađi kadrovi žrtveni jarc. A studenti i ono što se dešava sa njima su neko sasvim drugo poglavlje.

2.7 Samovoljno ropstvo 14. VII. 2008. god.

Da li smo mi slobodni ljudi? Mislim da danasnje socijalne, psihološke i ekonomske okolnosti, kao i stil života ustvari predstavljaju sužavanje naše osobne slobode. Problem je u tome što su moralni sklop i sistem vrijednosti koji trenutno dominiraju nametnuli okove koji u priličnoj mjeri sputavaju našu slobodu djelovanja, postupanja i izražavanja. Naše društvo sa samoga kraja XX. st. i početka XXI. st. je izrazito kruto, netolerantno i konvencionalno... prilično konformističko. Ti okovi su nametnuti na prilično podao i perfidan način, koristeći masovne medije, degenerirane oblike tradicionalnosti, izokrenutu religioznost i slično. Mi robujemo ustaljenim sablonima, moramo raditi ono što društvo od nas očekuje, moramo biti sukladni sa vecinskim misljenjem... ma ne moramo. Zasto se moramo povinovati i ponašati kako naše današnje društvo traži.

2.8 Pobjeda ili poraz socijalističke revolucije 14. VII. 2008. god.

Već 20 godina u ovoj epohi tzv. tranzicije stalno se ponavlja jedna misao, a koja predstavlja temelj na kome se bazira ovaj već dokazano propali eksperiment zvan „tranzicija“. Ta misao je da je komunizam propao, odnosno da su socijalističke revolucije bile historijski promašaj, neka vrsta iluzije, utopije koja je neostvariva, pa je eto potrebno da se napravi tranzicija. Međutim činjenice tako ne govore... nego upravo suprotno da su tekovine socijalističkih revolucija XX. st. itekako žive čak i u onim zemljama koje se kao ponose svojim antikomunizmom i slično. Dovoljan primjer daje samo ex-YU područje. Prvo da vidimo koje su osnovne tekovine NOB-a i socijalističke revolucije bile : a) načelno slobodno obrazovanje dostupno i otvoreno prema svima b) socijalna zaštita c) zdravstvena zaštita d) industrijalizacija e) urbanizacija f) emancipacija žena g) podizanje opće intelektualne sposobnosti naroda i) dereligizacija u određenoj mjeri j) derogiranje aristokratizma. Pa ni jedna od ovih mjera nije ukinuta, nego u osnovi predstavljaju temelje svih društava na prostorima YU republika, entiteta, kantona, županija, pokrajina i slično. Samo nema vlasti jedne partije, a to teorijski gledano i nije bila temeljna tekovina

socijalističke revolucije (uostalom i ovdje postoji kontinuitet jer su način rada pa i struktura tzv. nacionalnih i građanskih stranki preslika struktura Saveza komunista, a i vodstva i lideri tih stranaka su bivši funkcioneri SK ili njemu satelitskih institucija i organizacija). Sve se svelo samo na verbalno pljuvanje na socijalizam, samoupravljanje, Tita i slično, ali niko nije uspio (bilo je i još ima takvih pokušaja) da derogira gore spomenute tekovine. Nažalost samoupravni sistem (ali ne i mentalni sklop samoupravljanja kod našeg naroda) su uspjeli brutalno uništiti kako bi se obogatili. Dalje zapadnoeuropske zemlje su isto tako itekako osjetile posljedice socijalističkih revolucija. Njihove građanske vlade su bile prisiljene praviti prilične kompromise, pa su se one polako iz kapitalističkih zemalja transformirale u socijalne države (čak ni stranke kapitalističkog centra ili desnice nisu radikalni protivnici ovih socijalnih mjera). Tek danas kada se probudila pohlepna desnica, promovirajući i šireći neoliberalnu političku i ekonomsku ideologiju, počeli su se rušiti stubovi socijalnih država na Zapadu. Međutim, i ovdje se vidi da to vodi samo u totalnu propast tih društava, a ne u neki novi ekonomski zamah i društveni progres

2.9 Da li treba izjednačiti ideologije 14. VII. 2008. god.

Zadnjih par godina ultradesnicarske grupacije u Evropi vode kampanju za donosenje rezolucije kojim bi se osudio komunizam, pod firmom osude totalitarnih ideologija. Intencija propagatora ove tzv. ideje i vođa i potparola te kampanje je ustvari najobичniji pokušaj rehabilitacije nacionalsocijalizma i njim inspiriranim pokretima (kod nas u prvom redu ustastvo, ravnogorsko cetnistvo i slično). Osuditi komunizam u istoj mjeri kao i nacionalsocijalizam je totalna besmislica. Prvo komunizam nikada nije bio unificiran, već su od samoga početka postojale različite idejne struje, često međusobno suprotstavljene - negdje i u oružanom sukobu- (npr. anarhokomunizam, luksemburgizam, trockizam, staljinizam, titoizam, eurokomunizam, agrarni komunizam, maoizam, latinoamerički komunizam, revolucionarni komunizam i itd...). Pa se postavlja pitanje a šta u takvoj raznolikosti ustvari osuditi. Nacionalsocijalizam je za razliku od komunizma idejno i organizaciono unificiran. Zatim temeljni razlog je ustvari u cilju postojanja i djelovanja komunizma, koji je u teoriji najhumanističiji (i to u svim varijantama komunizma) i tezi najvišim vrijednostima čovjekovog postojanja. Sa druge strane teorijski cilj nacionalsocijalizma jeste iskonsko zlo (istrebljenje, progoni, genocid i sl). Slična paralela bi se mogla povući i u slučaju judaizma, kršćanstva i islama jer je u ime ovih ideologija, i za vrijeme njihove vladavine, kroz historiju pobijeno bar 100 puta više ljudi nego u ime komunizma, i nanijeto nemjerljivo više patnje. Po toj logici bi se onda trebao osuditi i judaizam, kršćanstvo i islam kao totalne ideologije. Ali to ne treba uraditi jer je svima jasno da su teorijski temelji i ciljevi sve tri religije/ideologije pravedni, isto humanistički i pozivaju na dobro, a zločini su devijacije ljudskog ponasanja. Sa druge

strane u ime satanizma nigdje nisu izvršeni masovni zlocini, ali niko pri zdravoj pameti ne bi odrekao oreol zla satanizmu. Znaci treba osuditi zlocine komunizma, ali i zlocine judaizma, kršćanstva, islama, hinduizma, budizma (bilo je i takvih kroz historiju), neoliberalnog kapitalizma (jos uvijek se ubijaju ljudi), konzervativizma, kapitalistickog imperijalizma (ubijeno bar 10 puta vise ljudi od komunizma), feudalizma, paganizma i sl., i to u isto vrijeme i na istom mjestu. Ali u slucaju nacionalsocijalizma treba osuditi ne samo zlocine ucinjene u njegovo ime, nego i ideologiju kao takvu.

2.10 Vladavina najgorih 16. VII. 2008. god.

Često se postavlja pitanje koja je to danas ideologija dominantna. Kada se sagleda čitav sistem, može se reći da kod nas u praksi postoji i egzistira oblik vladavine koji se naziva KAKISTOKRATIJA. Riječ je o sustavu koji je apsorbirao u sebe najlošije dijelove drugih sistema, ideologija i oblika vladavine, a na čelu mu stoje neodgovorni, kriminogeni pojedinci koje interesuju samo osobni položaj i privilegije i posebno novac. Pošto nemaju ni znanje, ni umijeće, ni talenta, ni viziju kakistokrati su arogantni, oholi i mnogo pažnje poklanjaju “slikanju u medijima”. KAKISTOKRATIJU manifestira potpuno odsustvo bila kakvog sistema vrijednosti i morala, tu nema ni vjere ni poštovanja, a o časti da se i ne govori. Uglavnom se vlada masama koje se zaglušuju, koje se svode na objekt masovnim utjecajem preko mas medija i podržavanjem dekadentnih oblika kulture i subkulture. U sustavu kakistokratije propadaju najbolji, nestaju najposobniji, marginaliziraju se svjesni i odgovorni; u tom sistemu se guši svaka individualnost, sve se svodi na podržavanje zacrtanih stereotipa, nastupa se demagoški i u nema nikakvog progressa, nema napretka, nema slobode. Mediokritizam i površnost postaju norme ponašanja. Znanje i umijeće se ismijavaju, ljubomora je normalan osjećaj a uvažavanje, potreba i partnerstvo se utapaju u močvarnom blatu bezvoljnosti i pohlepe, ujedno rečeno zla. Kakistokratija je kraj normalnog razvitka.

2.11 Dogma i ideologija 19. VII. 2008. god.

Pitanje razbijanja dogmatskog mišljenja je ključno za svaki napredak. Slobodan um neopterećen strahovima, dogmama, anksioznošću je ključ za budući čovjekov razvitak. Svaka ideologija koja preraste u dogmu, bez obzira koliko ta ideja ili ideologija bila pozitivistička ili humanistička, postaje sve više i više teret za zajednicu kojoj se nametnula. Ideologije prerasle u dogmu smatraju za sebe da su završetak historije, konačna riječ – otkrovenje. One tako pretendiraju da zaključie dalji ljudski razvitak i progres, jer se predstavljaju kao konačna i apsolutna istina i da nema više rasprave o toj činjenici. Ono što treba da ima primat na bilo kojem ideologijom nastalom u toku

ljudskog historijskog procesa jesu logika i razum, ova dva kotača ljudskog daljeg razvitka moraju dominirati ne samo nad našim ideologijama, načinom života koji vodimo nego i nad našim emocijama i osjećanjima koja su nesavršena.

2.12 Zambiju za prijatelja 10. VIII. 2008. god.

Ovih dana smo prebukirani vijestima iz svijeta. Glavne vijesti su one koje se tiču Olimpijade u Pekingu, zatim novi rat na Kavkazu, te krize u odnosima sa Iranom. Irak, Palestina, Alžir, Bolivija, i slično su samo sitnice prema ovim glavnim događajima. Prvo o Olimpijadi. Prvo cemo se malo zadržati na pekinškoj Olimpijadi. Činjenica je da je NR Kina iskoristila Olimpijadu za promoviranje svoje moći, političke, ekonomske i kulturne snage. Kao da žele pokazati snagu svijetu i staviti mu do znanja ko su i šta su i da na njih treba računati. Spektakularno otvaranje je samo djelić onoga što Kinezi žele reći ostatku svijeta, a to je da su oni Div koji svakom danim postaje sve snažniji i veći. Naravno NR Kina svijetu pruža samo tu sliku. Sa druge strane imamo uglavnom pravi izliv antikineskog raspoloženja koji se uglavnom ispoljava u zapadnim zemljama, posebno u USA i EU. To se sprovodi preko aktivnosti u smislu Free Tibet, Save Darfur, Ujgurska nezavisnost, ljudska prava i sekta Falun Gong. Sve ovo je samo fasada ispod koje se kriju mnogo prozaičniji razlozi, a to je kompromitacija i sukobljavanje sa NR Kinom. Međutim, hajde da vidimo što to znači Free Tiber... je li to dovodenje na vlast Dalaj Lame, ponovo uvođenje teokratsko- feudalnog uređenja nezamislivog u historiji. Dalaj lama i demokratija nemaju apsolutno ništa zajedničko. Tačno je da se u Darfuru dešava težak genocid nad narodom Fura. Međutim, ispada da je problem samo Kina. Pa Kina veto u UN stavlja samo radi svojih ekonomskih interesa, kao što to uostalom rade i sve druge zemlje. Da svijet hoće da zaustavi genocid u Darfuru, on to može uraditi. Ali jednostavno je mnogo lakše nečinjene skrivati iza fraze... „eto Kina je stavila veto na našu rezoluciju o uvođenju nekih sankcija vladi u Kartumu“. Pa i Saudijska Arabija ima vrlo izražene odnose sa Kartumom, pa niko ne protestira protiv kraljeva u Rijadu. Ja sam osobno veliki protivnik malih sekti, jer one uglavnom ispiraju mozak ljudima jer su po samoj svojoj vokaciji antiintelektualne i antirazumske, pa zato uopće nemam dobro mišljenje o sektu Falun Gong. Ali zašto optuživati NR Kinu zbog zabrane Falun Gong, ako se ima u vidu da je bilo udara na sekte i u USA (krvavo završena epizoda u Wacu) i to je američka vlada bila potpuno u pravu, Njemačka je zabranila (sa pravom) sciјentologiju, Japan se obračunao sa pravom sa onom idiotskom sektom koja trovala sarinom. Ljudska prava su metafizička kategorija i svako ih može tumačiti kako hoće. Za Kineze je najveće ljudsko pravo sigurnost, za Amerikance sloboda. To je kulturološka razlika i niko ko to ne shvata ne bi trebao se uplitati u kritikovanje nekoga zbog ljudskih prava. Sada malo o Kavkazu. Tu je priča vrlo jednostavna. Ratuje se zbog nafte. Amerikanci su uzeli Sakašvilijevu (koji se školovao u USA i oženjen je sa amerikankom)

vladu u Tbilisiju kao saveznika najviše zbog naftovoda kojim bi se izšlo u Kaspijski naftni pojas i zaobišla Rusija i Iran. Međutim, tu nastupa mali problem jer je Rusija suviše blizu, kontrolirala dvije male gruzijske pokrajine (status sličan Kosovu). Putinovska Rusija samo je tražila mali povod da rasturi te američke strateške planove i dobila je. Što se tiče USA, ona pravi stratešku grešku bar što se tiče Kavkaza. Priznanjem Kosova stvara opasan presedan i omogućava Rusiji da stvori diplomatsku osnovu za akciju na Kavkazu. Zatim. Sakašvili potpuno amaterski i glupo napada Južnu Osetiju i time daje dugo željeni povod za vojničku akciju. Ruska akcija je brza, vrlo djelotvorna, snažna i brutalna. NATO i USA ne mogu pomoći Sakašviliju jer bi to značilo sukob sa Rusijom, a to je prevelik rizik. Naftovod je u velikoj opasnosti. Iran je treće poglavlje. Ne bi me čudilo da neko pokuša iskoristiti rat na Kavkazu kako bi napao Iran, i dograbio se njegovih naftnih bogatstava. Međutim, NR Kina će se tome suprostaviti, ne zato što voli IR Iran, nego jer je Iran jedan od glavnih snabdjevača Kine naftom. O tzv. Islamskom svijetu je bespotrebno trošiti reči, jer on dok se iznutra ne promijeni od njega jednostavno nema ništa, kao što i nema. I gdje smo tu mi.... nigdje, mi smo već davno dobili po glavi od strane velikih sila. JEDNOSTAVNO MORAMO NAUČITI DA JE POLITIKA NESVRSTANOSTI BILA NAJBOLJA POLITIKA ZA NAS. U SUPROTNOM POSTAJEMO MONETA ZA POTKUSURIVANJE VELIKIH IMPERIJALISTIČKIH SILA. I Rusija i USA i bezvezna i jalova EU, pa i Kina su obične imperijalističke sile, one žele da se dograbe tuđih resursa, oni ne mogu biti prijateljniti saveznici, mogu biti samo naši gospodari, a mi sluge i robovi. Zato koliko god to smiješno izgledalo, ali to je živa istina... bolje je za prijatelja imati Zambiju, nego USA ili Ruse.

2.13 Kraj Zapada 12. VIII. 2008. god.

Oswald Spengler, jedan od najvećih njemačkih, europskih i svjetskih historičara i mislilaca, pod utjecajem katastrofe I. svjetskog rata je napisao i objavio djelo „Propast Zapada“, u kome izlaže svoju teoriju o cikličnom razvitku ljudske kulture... civilizacije dolaze i prolaze. Spengler je racionalno zaključio kojim putem se započela kretati civilizacija koja se naziva „zapadnom“. Ova civilizacija je nastala transformiranjem srednjovjekovnog društva zapadne i centralne Europe i svoj dominirajući zenit, nakon stoljeća uspona, doživjela je u periodu uobičajeno nazivanom „Belle Époque“ (otprilike od 1870. do 1914. god.). Ako je I. svjetski rat označio početak propasti moderne Zapadne civilizacije, onda je augustovski rat 2008. godine na Kavkazu označio i simbolički Pad Zapada i završetak historijskog procesa koji je trajao u toku XX. st. i početkom XXI. st., a koji je vodio dekadensu te civilizacije.

Mala Gruzija postala je žrtva igre velikih sila, ali u prvom redu neracionalne politike sadašnjeg rukovodstva USA i njihovih trabanata. Ona je u strateškim planovima USA

bila jedna od okosnica, uglavnom radi naftovoda koji kroz nju prolazi. Gruzija je bila i poligon i „bušističke ekspanzije“, procesa kojim je sadašnja USA administracija i oni koji ideološki i ekonomski stoje iza nje željela da zagospodari glavnim energetske resursima na Planeti. U okviru tih strateških planova ona je trebala biti oslon i na američku bliskoistočnu politiku. Ta oslon je trebao biti usmjeren i prema Rusiji i prema Iranu. Savjetnici, instruktori, naglo enormno uvećavanje vojnog budžeta, kao i slatkorječivost umjerena prema gruzijskom sadašnjem predsjedniku bila je ustvari samo obični zavjesa totalnog promašaja. Sam Sakašvili je opijen američkim snom, što ne treba čuditi ako se poznaje njegov background, školovanje pa i porodica. Međutim, riječ je o jednom nekometentnoj osobi, koja izgleda nema ništa protiv da njegova zemlja bude obična moneta za potkusurivanje velikih sila. I tako je započeo rat. Brzom, vrlo djelotvornom, kirurški preciznom vojnom akcijom koristeći vrlo mali dio svoga arsenala i sa relativno malobrojnima snagama Rusijaje u potpunosti za nezamislivo kratko vrijeme slomila vojnu silu Gruzije, koja je kao eto obučavana i naoružavana po američkim standardima. Ovaj rat je samo kulminacija procesa koji mnoge zapadne vođe nisu vidjele. Samozadovoljno i opijeno svojom navodnom nadmoći i arogancijom zapadnjačka društva su se pokazala kao obični tigar od papira. Zapad je pokazao svijetu da je pao. Bušistička ekspanzija je bio samo labuđi pjev jednog svijeta, ogrezlog u totalnom dekadensu i njena ekspanzija i pored velikog zamaha sada ne samo da stagnira, nego se povlači. Razlozi tome su isti oni koji su doveli do propasti druge civilizacije a to su : prevladavanje konformizma, napuštanje odgovornosti, demografski pad, postupno napuštanje tekovina racionalizma, prosvjetiteljstva, preduzimljivosti, progresivizma. Čini se kao da je taj čitav svijet ustajao i da su nove generacija napustile vrijednosti onih generacija koje su izgradile Europu i Anglo-Ameriku kao najnapredniji dio čovječanstva, njegovu „parnu lokomotivu“. Britanija, Francuska, Njemačka nisu više nikakve sile, i kao takve ih treba i vrednovati i tretirati. Njihov utjecaj proizlazi samo iz tradicije i ničega više. Jedino još su ostale USA, ali pitanje koliko će i one uspjeti da još održavaju prilično poljuljanu dominantnu poziciju u svijetu. Planetom sada „marširaju“ nove sile i u ekonomskom i u političkom i u kulturnom pogledu, a to su Kina, Rusija, Indija i Brazil. Ovo je stoljeće ovih zemalja. Osobno ja bih najviše volio kada bi Brazil postao najjači i najbolji iz više razloga, prvo jer su stvarno cool nacija, zatim jer su Brazilke super, igraju lopte odlično i jer su nakon decenije prikazivanja sapunica stanovnici Zapadnog Balkana već postali prilično kulturološki bliski i srodni sa Brazilcima. A i Lula da Silva je mnogo bolji kao čovjek od Buša, Putina i njima sličnih

2.14 Alijansa za Republiku 16. VIII. 2008. god.

Vrijeme i prilike su teške, svijet je već dvije decenije poligon za ostvarivanje ambicija pohlepnih, neodgovornih lidera bez ikakve vizije za napretkom i boljim. Sada se situacija

posebno pogoršala. Američki i ruski imperijalisti dijele Europu kako žele, a sve željeći da ostvare svoje ekonomske interese i ovladaju resursima. Umjesto da se razvijaju nove tehnologije, stižu nova znanja, otkrivaju nova prostore i pomažu čovječanstvu...na djelu je antihumanističko doba neoliberalizma i imperijalizma kada se šalju vojske da se uzimaju tuđi resursi, kada se dijele zemlje, kada se ruini pravo. Radi svih tih razloga je potrebno razmotriti ideju da se progresivni, svjesni i odgovorni građani okupe u zajednicu koja bi pokušala da zaustavi ili bar amortizira negativni trend koji se odigrava. Ta Alijansa za Republiku ne bi bila stranka, ni politički pokret nego civilni savez koji bi djelovao na svim poljima (od obrazovanja, kulture preko politike, ekonomije do vjere i itd....) kako bi se suprostavilo dekadenciji.

2.15 Oslobođeni građanin 21. VIII. 2008. god.

Patetika, pozivanje na ulogu žrtve (kontinuirana viktimizacija samog sebe), kukanje, demagogija, manipuliranje su loše osobine i pojedinca i zajednice kojoj pripada. Osobno se grozim ovih osobina i pokušavam ih izbjeći i u svome životu i u životima ljudi koji me okružuju. Zato ne bih želio da moje naredne rečenice shvatite u smislu nekog patetičnog patosa koji poziva na emocionalno djelovanje ili katarzu osjećanja. Naprotiv želim da postignem racionalističku katarzu kroz koju bi se odgovorni, svjesni i kreativni građanin oslobodio okova koje su mu nametnuli iracionalni strahovi, mentalitet okruženja i vladajuće dogme i institucija. Samo tako oslobođeni i preporođeni građanin moći će u sebi sabrati dovoljno snage i mudrosti da pokuša se izvući i sebe i zajednicu kojoj pripada iz slijepe ulice, natkrivene imperijalističkim potkrovom, a zatvorene zidovima dekadentnih dogmatsko – ideoloških izraslina koje su već dobro metastazirale i ubile nekada zdravi organizam ideologija i religija iz kojih su izrasli kao maligna tvar. I kada se probije iz tih oklopa i izađe iz slijepe ulice na stazu Spoznaje i progresa, onda će i život biti bolji. Nažalost, danas se na svjetskoj pozornici odigrava završni čin sukoba imperijalističkih svjetova. Američki orao se suočava sa bijesnim ruskim medvjedom, željnim osвете, i ta borba se odvija iznad i po glavama malih pijuna. Hajde da se oslobodimo i naših demona, i naših strahova, i naših dogmatsko – ideoloških okova, da izađemo ponovo na svjetsku pozornicu i da oslobodimo i orlova i medvjeda i zmajeva.

2.16 Prizivanje duhova

U subotu (23. VIII. 2008. god.) je počela nova seansa šest političkih patuljaka i europske Snjeguljice. Ta seansa se ne razlikuje nimalo od posjeta mahalskim vračarama, pravljenja hodžinskih zapisa, gledanja u kafu i kuglu, bacanja graha, astralnih putovanja i posjeta piramidalnoj civilizaciji u Visokom. Te zatvorene seanse imaju tako mističan karakter,

obavijene su misterijama kao što i pristoji svim ozbiljnim magijskim obredima kojima se proizvodi magla. Ta magla ima samo jednu svrhu, a to je da zamagli oči, zapuši uši, začepi nos i izliza mozgove građane koji su, da budemo iskreni, već dobro izlizani i potrošeni u zadnje dvije decenije. Usput na tajanstvenim seansama tih patuljaka, stalno se vrši prizivanje duhova. Neki od tih duhova su vrlo drevni, još iz vremena Kosovskog boja. Onda ti patuljci puste te duhove da plaše narod. I dok smo u strahu od tih imaginarnih duhova i sa usađenim iracionalnim strahom, naši resursi se pljačkaju, mi se pretvaramo u zombije dekadentnog mentaliteta, otuđujemo se od svega, i tako polako propadamo... bolje reći kuhamo se u grotlu zaostalosti i gluposti. Nego da se malo zadržimo na tim patuljcima, ko su oni? Te velike vođe malih stranaka, koji su tako bezidejni, tako bezlični, tako beskorisni, su po broju ljudi kojima „predsjedavaju“ i po utjecaju i važnosti za ovu Planetu ekvivalenti npr. predsjednicima četvrti (mjesnih zajednica) u Pekingu, Tokiju, New Delhiju, New Yorku, Londonu, Rio de Žaneiru (u ovom slučaju favela) itd.... I sada su ti likovi umislili da su nešto jako bitni... a plemena koja predvođe mogu sva smjestiti u jedan nešto veći europski grad. Naravno bio bih jako nepravedan kada ne bih spomenuo još jednog umišljenog patuljka koji se krije i čuči u kutu koji se tako gordo naziva „opozicija“. Isto tako ne bi trebalo zaboraviti još jednog patuljka, koji je znao najviše ispustiti duhova (da ne kažem „vjetrova“) iz sebe, međutim danas je on u tuzi jer mu je otac stranke daleko, na boravku u jednom lijepom nizozemskom gradu Hagu. Međutim, u ovoj bajci samo jedna stvar ne postoji... a to je čarobni štapić kojim bi se ovi patuljci pretvorili u Divove. To jednostavno ne postoji... Narode, osuđen si na patuljke, a ne divove.

2.17 Slom 26. VIII. 2008. god.

Današnji dan je označio slom poretka ustanovljenog nakon II. svjetskog rata sa UN kao formalnim garantom takvog uređenja u svijetu. Rusko priznanje Južne Osetije i Abhazije je konačno označilo kraj toga poretka. Od sada UN više ne vrijede ništa. Osnovni argument je i formalno postala sila. Onaj ko je jači, taj i ustanovljava nove granice. Deklaracije, povelje, aranžmani sada ne vrijede ni pišljive bobe. A kada nastupi anarhija u svijetu, tada je sve moguće... pa i novi ratovi koji bi po svome kapacitetu i opsegu daleko nadmašili dosadašnje ratove u cijelom svijetu u toku dosadašnje historije.

Današnji dan je označio slom poretka ustanovljenog nakon II. svjetskog rata sa UN kao formalnim garantom takvog uređenja u svijetu. Rusko priznanje Južne Osetije i Abhazije je konačno označilo kraj toga poretka. Od sada UN više ne vrijede ništa. Osnovni argument je i formalno postala sila. Onaj ko je jači, taj i ustanovljava nove granice. Deklaracije, povelje, aranžmani sada ne vrijede ni pišljive bobe. A kada nastupi anarhija

u svijetu, tada je sve moguće... pa i novi ratovi koji bi po svome kapacitetu i opsegu daleko nadmašili dosadašnje ratove u cijelom svijetu u toku dosadašnje historije.

2.18 Jesam li ja heretik 6. IX. 2008. god.

Iako nisam religiozan, uvijek u vrijeme većih i značajnijih religijskih praznika koji se slave u mom okruženju počnem u nešto većoj mjeri razmišljati i analizirati ovaj fenomen zvani religija. Ja jesam Vjernik na neki svoj specifičan način, i zato mislim da imam i pravo na komentiranje ovog pitanja. Kada se samo malo zagrebe ispod površine, vidi se sva hipokrizija i licemjerje ovoga već bolesnog društva. Upravo je ponašanje za vrijeme religijskih praznika i način njihovog manifestiranja i ispoljavanja najbolji primjer kako ovaj narod više ne vjeruje u Boga niti više ima Vjere. Tačno... on ima religiju, ali samo u smislu neke dnevnopolitičke ideologije i naravno vjeru u boga neoliberalizma i profit. Pogledajte samo tzv. ramazanski program na nizu lokalnih televizija u Sarajevu. Ti programi su po svojoj sadržini direktna blasfemija Islama. Toliko su komercijalni da kod gledatelja, ako naravno nije obožavatelj neoliberalnog panteona bogova, mogu izazvati samo odium ili ogorčenje. Potpuno je nedokučivo kako neko u tolikoj mjeri može iskorištavati osjećanja građana kako bi se prodalo praktično sve što se može naći na tržištu od deterdenta do kuhinjskog posuđa. Pa tako imamo i korištenje jednog hadisa kao reklamnog oglašivača za mineralnu vodu (Ilidžanski Dijamant), pa je tako vrlo dobrim marketinškim potezom ispalo da poslanik Muhamed poziva Sarajlije da iftare uz Ilidžanski Dijamant (koji uzgred rečeno, je dobra i kvalitetna mineralna voda). Tako se svako malo na ekranima TV Hayat i Kantonalne TV, koje imaju najveći tzv. ramazanski program, dok se vode kao „duhovni“ i religiozni razgovori, pojavljuje čitav niz reklama a i sto je ukrašen samo marketinškim asortimanom od bajadera (jer je meni ubjedljivo najdraža kompanija „Josip Kraš“ sa pravom iskoristila komercijalnost Ramazana) pa do izbora iz velikih tržišnih centara. Posebna priča su gosti. To je vrhunac hipokrizije, licemjerja, samopromocije, antiintelektualizma, površnosti.... totalne negacije humanističkih tekovina vjerskog doživljaja čovjeka. Pa tako imamo redovne eksperte za Islam, kao što su Damir Mirković i Arduana Pribinja, a gosti vrlo redovito pripadaju samoproglasenoj eliti ili džet-setu. Gdje su obični ljudi, gdje su radnici i seljaci (poslužimo se malo marksističkim kovanicama), gdje su intelektualci.... Jednom je gost bio i Semir Osmanagić, prevarant svjetskog glasa, koji je pobornik new age religioznosti, znači koji nije musliman. Jedan gost je čak najavio i neku vrstu Bajram party-a, odnosno gostovanje Iggy Popa za drugu noć Bajrama. O diskusijama u tim emisijama ne vrijedi trošiti riječi. Priča se uglavnom svela, uz reklame i promociju, na emocionalno pozivanje na patrijahalno konzervativni tradicionalizam, bez imalo rasprave o stvarnim teološkim pitanjima, produbljivanju intelektualnih shvatanja kod gledatelja, vjerskom obrazovanju i

historiji Islama. Pa i lakše je formirati neki boys- ili girls band za „duhovnu“ muziku, nego ulaziti u historijsko-„duhovne“ i filozofske diskusije.

2.19 *Quo vadis, Europe?* 8. IX. 2008. god.

George Orwell je u političkoj geografiji svoga kulturnog djela „1984“ predvidio postojanje jedne super-države koju je nazvao Eurasia. Ona bi ugrubo obuhvatala prostor kontinentalne Europe (bez britanskih otoka) i Rusije i prostirala bi se od Atlantika do Kamčatke. Da li je Eurasia moguća, ili će zauvijek ostati samo fikcija Orwella. Današnja vijest da su lideri EU došli na noge gospodarima Kremlja, kako bi pregovarali o Gruziji, ipak nas je nagnala da malo dublje promislimo o jednom mogućem, novom scenariju u budućim geopolitičkim i ekonomskim igrama na svjetskoj pozornici. Šta je danas EU, svijet labavo povezanih nacija još uvijek opterećenih traumatičnom prošlošću, ali sa sačuvanom arogancijom o nekadašnjoj veličini i kolonijalnoj i svjetskoj moći. Da ne bih čitatelje opterećivao detaljima o slabljenju (demografija, samozadovoljstvo, neinventivnost, nepreduzimljivost i sl.) i prolasku historijskog usuda za europske zemlje... navesti ću samo još jedan argument., zemljama EU nedostaju resursi tako neophodni za održavanje njihovog opstanka. Sama EU, kao i zemlje koje nisu njeni članovi ali joj gravitiraju ili su pod njenom protektorskom kontrolom sada su pokazali da su i sami zavisni. I to od svoga najbližeg, isto djelimično europskog, susjeda... Velike Rusije, sa brojnom populacijom, vrlo jakom oružanom silom, resursima. Izuzev Britanije, ostatak Europe sve se više okreće prema gospodarima Kremlja. USA se polako udaljavaju iz Europe, izuzev naravno britanskih otoka koja sigurno neće napustiti iz više razloga (od emocionalnih, jezičkih, strateških do ekonomskih), Kako godine prolaze i dolazi svaka nova generacija, tako se polako Amerikanci udaljavaju od svojih europskih korijena, postaju im sve manje važni. To posebno dolazi do izražaja kada se ima u vidu općeniti pad značenje Europe u svjetskim procesima. Sa druge strane, mijenja se i demografska slika USA sa povećanjem imigracijem iz srednje i južne Amerike koja je izrazito dominantna u odnosu na onu preko Atlantika. Sa tim se prirodno i američka pažnja prefokusira sa Europe. Interesi Anglo-američkog svijeta su primarno usmjereni i na izvore resursa i velika tržišta i to na Bliski i Srednji Istok, te na Daleki Istok. Britanija će za USA biti isto ono na zapadu, što će biti Australija i možda Japan na istoku, a Izrael u Istočnom Mediteranu i zemljama nafte.

2.20 Ibrahim Jukan, fenomen kvantne fizike na ramazanskom programu NTV Hayat i kantonalnoj TV SA

Zapamtite 24. IX. 2008.god. Toga dana čovječanstvo je ovladalo novom tehnologijom teleportiranja i to kao produkt uma naših naučnika. Pokusni kunic je bio Ibrahim Jukan, pjevac narodne muzike, koji je bio gost u današnjim ramazanskim programima Kantonalne televizije i Hayata, koji su se emitovali u isto vrijeme i to direktno. I tako se Ibrahim Jukan, uzajamno teleportirao cas sa Hayata na Kantonalnu, pa onda opet obratno... pa se gledatelju činilo da on u isto vrijeme boravi na dva mjesta. Ovaj fenomen u znanstvenu literaturu će ostati zabilježen pod nazivom "čestica Jukan". Ovaj fenomen "Jukan" je rezultat rada strunjaka CERNa i urednistva ove dvije televizije. Naravno, potrebno je ovdje ukazati na zlonamjerne skeptike koji će tvrditi da eksperiment teleportiranja nije ustvari uspio, i da je bar jedna od emisija ustvari snimljena ranije..., što bi možda značilo da se iftarilo nešto ranije, možda i ujutro. Ali nas narod neće nasjedati na te zlonamjerne špekulacije, jer naš narod nije blećak... valjda nije.

2.21 Mjerama državnog socijalizma se spašava neoliberalni kapitalizam, 1. X. 2008. god.

U zadnjih par dana ekonomska i finansijska kriza je kulminirala. Čitav sustav neoliberalnog kapitalizma našao se pred totalnim slomom, što pažljivijeg analitičara ne bi trebalo nimalo da čudi. Čitav taj sustav je zasnovan na pogrešnim dogmatskim premisama, unutarnjim proturječnostima, odsustvu vizije i arogantnom samozadovoljstvu. Međutim, umjesto da ovaj krah osvijesti svjetske lidere kako bi konačno uvidjeli temeljne nedostatke sustava, oni donose mjere kojima samo privremeno zacjeljuju rane, ali ne i elimiraju uzroke bolesti. Umjesto da se pristupi korjenitim reformama ekonomskog, političkog, kulturnog života, pokušava se dobiti na vremenu ne mijenjajući osnovne i to pogrešne dogme neoliberalnog kapitalizma. Tako se, pod firmom očuvanja tržišta, banaka i berzi, donose i uvode mjere koje su antipod slobodnom tržištu. USA planiraju državnu intervenciju u rad banaka i tržišta od 700 milijardi USD, čime čine najveću plansku državnu intervenciju u ekonomiji. Britanija i zemlje Beneluksa nacionaliziraju svoje nelikvidne banke, u Njemackoj se pod državnu kontrolu stavljaju pojedine poslovнице, Rusija jednostavno dekretom obustavi rad berze. Kako se čini, neoliberalne kapitalističke vlade pokušavaju svoje ekonomije spasiti sovjetskim metodama etatističkog (državnog) socijalizma. Ono što je kvalitativna greška tih mjera jeste upravo njihov kozmetički (državno-socijalistički) karakter, a ne suštinsko rješavanje same srži društveno-ekonomskog poretka. Sa druge strane, blaga "sovjeticizacija" privrednog života u prvo vrijeme može donijeti privremeni oporavak, smirivanje panike,

tržišta... ali pošto je neoliberalni kapitalizam potrošen sustav, "sovjetizacija" će se nastavljati sve dublje donoseći samo nove nevolje. Državni socijalizam sa prevelikom i neodgovornom birokratijom nije rješenje, on jednostavno ne funkcionira, izuzev bez jakog prisilnog državnog aparata. Puteve rješenja krize treba tražiti u drugim, liberalnijim, tržišnim oblicima socijalizma... kao što bi bili modificirani oblici samoupravljanja.

2.22 Zapatistička revolucija 19. X. 2008. god.

Bosansko-hercegovačka, i općenito zapadnobalkanska javnost, nije u dovoljnoj mjeri upoznata sa zapatističkom aktivnošću u južnom Meksiku, u pokrajini Chiapas. Nosilac ove aktivnosti je Zapatistička vojska nacionalnog oslobođenja (Ejército Zapatista de Liberación Nacional, EZLN). Osnovne informacije se mogu naći na <http://en.wikipedia.org/wiki/EZLN> kao i dokumentarni film ("A Place Called Chiapas") o zapatističkoj borbi koji se može vidjeti na net-u preko google video. Riječ je o prvom pravom (i oružanom i civilnom) pokretu koji se još prije 15 godina uspješnije suprostavio najezdi neoliberalnog kapitalizma, koji ovih dana doživljava svoj konačni kolaps. Veličina borbe EZLN se ogleda u tome što je ne samo zaustavio destruktivnu najezdu, nego što je i povratio duh i vjeru u budućnost meksičkih indijanaca, totalno obespravljenih stotinama godinama. EZLN je širok pokret koji pokušava pozitivno i progresivno utjecati na život građana u autonomnim municipalitetima. I pored negativnog stava meksičkih federalnih vlasti (koje su poduzimale niz vojnih akcija) te terorističkim operacijama kontrarevolucionarnih plaćenika iz organizacije „Mir i Pravda“, autonomni municipaliteti EZLN-a su dokazali da su ekonomski samoodrživi, i to bez trgovine narkoticima (po čemu se Meksiko nalaze na samom vrhu), čak i sa zabranom korištenja alkohola (koji je imao za Indijance skoro identičan efekt kao i narkotici). EZLN je posebnu pažnju (skoro primarno) posvetio širenju obrazovanja u jednom zaostalom području te emancipaciji žene, te zaštiti prirodne okoline (koju su multinacionalne kompanije nemilosrdno eksploatirale). Zapatistička borba nije ograničena samo na Meksiko ili Latinsku Ameriku (tradicionalno sklonu alternativnim ljevicarskim pokretima i teologiji oslobođenja), već se raširila širom svijeta. Danas EZLN predstavlja jedan od temelja na kojima se izgrađuje svjetska postmoderna ljevica, kao ideja (bolje reći skup srodnih progresivnih, socijalnih i demokratskih ideja) i njena akcija. Bez intelektualne snage EZLN-a, teško bi bilo zamisliti postmodernu ljevicu, koja je (svidalo se to kome ili ne) jedina prava snaga koja može izvući čovječanstvo i rodnu Planetu iz kloake u koju ju je ubacio neoliberalni kapitalizam. Zapatistički pokret i ideja je i motivacija i intelektualnim krugovima, koji su prilično pasivizirani i zadovoljeni malim, ponižavajućim sinekurama i ili jednostavno parazitiraju u svojoj aroganciji, letargiji i samozadovoljstvu. Primjer Subkomandanta Markosa (poznat kao i Delegado Zero),

jednog od glavnih vođa i predstavnika zapatističke revolucija (koja je najmanje oružana, a više nenasilna socijalna, demokratska, obrazovna, emancipatorska, progresivna, oslobodilačka akcija) je najbolja ilustracija ponašanje svjesnih i odgovornih intelektualaca. Najvjerojatnije se pod ovim legendarnim nadimkom krije univerzitetski profesor Rafael Sebastián Guillén Vicente, koji shvativši kojim putevima se kreće neodgovorna i korumpirana vladajuća i društvena elita se nije ustručavao da se uputi tamo gdje mu to sudbina nalaže, među one koji su eksploatirani kao marva, među one za koje se smatra da moraju biti ponizni, među one koji pljačkani, među one kojima su oduzeta prava, među one koji potlačeni i prevareni. Njegova veličina leži u tome. Duh postmoderne ljevice, „inficiran“ zapatizmom će valjda jednom zahvatiti i ove naše napačene i unižene zemlje... i donijeti im neko dugoočekivano olakšanje i naravno oslobođenje od nametnutih imperijalizama i sa istoka i sa zapada.

2.23 Kratka kritika na tzv. ljevičarske stranke u BiH, 29. X. 2008. god.

U vremenu koji je nesumnjiva historijska prekretnica...kada se konacno topi i nestaje u nepovrat neoliberalni kapitalistički poredak, a umjesto njega počinju da niču novi, postmoderni ljevičarski i progresivistički pokreti, političke partije koje se definiraju kao ljevica u BiH ponašaju se kao da se to dešava u nekom drugom svijetu. Prvo teško je reći koje su to ljevicarske stranke, jer u BiH (pa i uopće Zapadnom Balkanu) postoji nesumnjiva kriza identiteta ljevice. Uglavnom se formalno kao ljevica deklariraju socijaldemokratske opcije, međutim njihovo praktično i akciono djelovanje je dnevopolitičko i sitnočarđijsko i više se svodi na matematičko kalkuliranje kako ugurati svoga kadra u neki upravni odbor ili neko vijeće ili neku komisiju nego borba za ostvarivanje istinskih socijaldemokratskih ideala. Karijerizam i elitizam u tim strankama su u potpunosti zasjenili ideju socijaldemokratije, koja je tako postala samo blijedi odraz raznoraznih programskih deklaracija. Neoliberalni moral i način ponašanja dominiraju u socijaldemokratskim organizacijama. Naravno, postavlja se i pitanje koliko su i ideje klasične socijaldemokratije adekvatne sadašnjem momentu ili je potrebno i tražiti neke revolucionarnije puteve razvitka. Mahanje Titovim slikama ili crvenim zastavama pred izbore je samo maska za oči pred nostalgичnim masama i ništa više. Potrebna je radikalna, suštinska preobrazba (ne reforma) socijaldemokratskih stranaka (u prvom redu SDP kao najjače, zatim NS kao najmlađe i SDU koja praktično nestaje) i prešaltavanje na novi aktivniji kolosjek gdje bi se jasno reklo da se nastupa sa pozicija uvođenja moderniziranih verzija samoupravljanja, progresivizma, uvođenja radničkih institucija i eliminacije štetnih posljedica neoliberalizma. Samo, mislim da će to biti teško jer to podrazumijeva promjenu i sustava vrijednosti i morala kao i novi način razmišljanja. Samo je samoupravljanje dovoljno snažna ideja da se suprotstavi kriminaliziranom društvu i ekonomici, isto kao što je komunistička utopija jednake snage kao i utopija

fundamentalističkog raja. Ljudi jednostavno ne mogu živjeti bez nade...i zato im je treba i dati.

2.24 Pogubne posljedice neoliberalizma i fundamentalizma 23. XI. 2008. god.

Posljednja zbivanja na svjetskoj sceni otvoreno pokazuju sve posljedice provođenja ideologija neoliberalizma i fundamentalizma. Problem sa obje ideologije je u tome što njihovi propagatori i provoditelji smatraju da je riječ o „konačnim rješenjima“, sustavima koji su savršenstvo iza kojih dolazi samo „kraj vremena“. Radi ove zaslijepljene fanatiziranosti, obje ideologije se odlikuju nesmiljenom brutalnošću, bez ikakve empatije i kao takve se prezentiraju i provode. Više ništa nije ni časno ni pošteno a niti sveto, jer su obje ideologije u svojoj biti dosta proste, iznimno su antiintelektualističke i nehumanističke; i temelje se na zadovoljavanju najnižih ljudskih strasti i poriva. Radi toga one „žive danas za sutra“, bez ikakvog interesa za kontinuirani progres u budućnosti. I zato ne treba čuditi da je naše društvo kontaminirano otrovom neoliberalizma i religijskog fundamentalizma od najmanjeg uzrasta do penzionera. Djeca se uče pohlepi, sebičnosti, nesocijalnom ponašanju, da su čast i poštenje loše osobine ili im se ispire mozak mržnjom i fanatizmom. Starijim generacijama sve više postaje svježno, Ta kontaminiranost se duboko utopila u sve pore našeg društva, kao neki zločudni tumor koji je odavno metastazirao. Znači da bi se spasilo ono što se spasti može potrebne su korjenite reforme, a ne šminkerisanje dotrajalog i dekadentnog sustava kojim se samo produžava naša agonija. Dovoljno je vidjeti sudbinu javnih prihoda, da li iko postavlja pitanje gdje je novac koji se ubire od PDV; gdje ta golema količina novca nestaje, u kojim mišjim rupama našeg sustava se tope milijarde maraka. A već nam se najavljuje i počinje provoditi novi porez na dohodak, još jedna pljačka običnih ljudi i isisavanje preostale krvi iz ionako destruirane srednje klase. Iz naših građana sustav koji se pretvorio u „pohlepnog vampira“ siše i siše novac, rad, znoj i nerve. Strane banke samo dodatno doprinose pretvaranju čitavih naroda u zavisnu kastu koja radi za menadžmente neoliberalnih kompanija. Radnička klasa je prevarena, opljačkana i ponižena, ostavljena sama bez ikakve institucionalne podrške ni od izdajničkih sindikata ni od tzv. ljevičarskih partija. Zašto ni SDP ni Naša Stranka ni SDU nisu podržale radnike Feroelektra, zašto nisu nikada podržali radnike Krivaje, ima li tih stranačkih i sindikalnih lidera u Zenici u Mittal Steelu, ima li ih u HAK-u, ima li ih Sarabonu. Draže im je uletiti u neki upravni odbor, tu parazitsku i beskorisnu instituciju našeg kapitalizma, nego tražiti ponovno uvođenje radničkih institucija... radničkih savjeta/vijeća i radničkih skupština kao oficijelnih institucija. Poštovani drugovi, bitnije i časnije je boriti se sa uniženom radničkom klasom nego prisustvovati jalovim konferencijama o utjecaju globalne recesije na život pingvina.

2.25 Podržimo slobodu Palestine, ne zloupotrebljavajmo njihove patnje, 31. XII. 2008. god.

Krajem 2008. god. situacija na palestinskim teritorijama je ponovo uzavrela. To je jos jedan segment skoro stoljetne borbe za tzv. "svetu zemlju", od kada je cionisticki pokret odlucio da stvori domovinu za Jevreje i od njih načini naciju u europskom smislu. Odluka UN da prostor Palestine (pod mandatom Velike Britanije) podijeli na dvije drzave je bila greska, jer su time samo stvorili uzrok buducih ratova (po sistemu ko je sta jamio). Odgovornost za to snose USA, SSSR, mnoge druge tadašnje članice UN, izuzev UK i njenih komonvelt saveznika, arapskih zemalja koje su bile protiv i tadašnje Titove Jugoslavije koja je bila da se stvori neka federacija arapskih i jevrejskih kantona. I evo nakon niza ratova (uglavnom pobjedonosnih za Izrael) ponovo imamo to sto imamo... jos jedan mali rat na Bliskom Istoku. Palestinci, inace narod sa visokim procentom obrazovanih ljudi, su nesumnjivo narod i nacija koji su dobro nastradali... i od strane izraelskog nasilja koje se kontinuirano provodi od 1948. god., ali i od strane licemjerja svojih arapskih susjeda, pa i nekih radikalnih ideologija koje goleme patnje jednog naroda koriste za svoje svrhe. Naravno da treba podrzati palestinsku borbu protiv nasilja izraelske drzave, ali to ne koristiti za rasplamsavanje mrznje prema Jevrejima. Naravno da treba podrzati stvaranje Palestinske drzave u prostoru koji im pripada po rezolucijama UN i tako završiti sa izraelskom okupacijom, ali to ne znaci da treba dizati u zrak autobuse i diskoteke ili zahtijevati nerealan (kao uništenje Izraela koji ima značajan arsenal nuklearnog oružja). Svako normalan ce podrzati palestinske oslobodilacke organizacije, ali zanimljivo je kako se kod nas ovako zestoko podrzavaju akcije Hamasa, a to nije bilo slucaj sa Fatahom (koji je socijaldemokratske opcije), Narodnim frontom za oslobodjenje Palestine i Demokratskim frontom za oslobodjenje Palestine (koji su komunisticke i ljevicarske opcije), a koji su se borili za Palestinu duze i bolje nego Hamas. Možda je to zato sto su ove tri organizacije multireligijske (Palestinci su nacija sa više religija, i sa dobrim procentom ateista i agnostika) i sekularne, a Hamas nije nego je nastao kao produkt ideologije egipatske stranke Muslimanska braca (dok je ova stranka bila dominantna u egipatskoj politici, 1949 anektiran je od strane Egipta pojas Gaze, cime je i na taj nacin prijeceno osnivanje palestinske drzave). Sa druge strane veliki glas za Palestinu dizu i vehabije, selefije ili kako se vec zovu, sto je prilično licemjerno ako se zna da je njihov glavni finansijer i patron saudijski rezim, koji je najveći saveznik i sluga onih konzervativnih krugova u USA koje najviše podrzavaju Izrael. Sta je to saudijski rezim pomogao Palestincima, i sta je to konkretno vehabijsko-selefijski pokret ucinio za Palestine??? Ali kao sto treba uvijek ukazivati na patnje Palestinaca i teror koji se vrši nad njima, tako je potrebno i ukazati na nevidjeno etnicko ciscenje u Darfuru, gdje je narod Fura (muslimani, ali africki Crnci) izlozen genocidu (desetine hiljada ubijenih), protjerivanju (milioni ljudi), silovanju od strane sudanskih Arapa (muslimani). Posto

arapska nacija ne postoji (to bi isto bilo kao kada bi govorili o romanskoj, slavenskoj ili germanskoj naciji), nego je to skup desetina različitih nacija (često međusobno suprotstavljenih)... nemoguće je optuživati arapski svijet da nije zaustavio pokolj u Darfuru. Potrebno je ukazati i na ono što se desava sa Kurdima (muslimani), zašto se oni bune...je li to baš bez nekog razloga ili zato što nisu imali nikakvog prava na korištenje svoga jezika. Uostalom, isto se tako sprečava razvitak berberskog jezičkog i kulturnog identiteta u Magrebu. I za kraj da zaključim Palestinu treba podržati, ali ne i zloupotrebjavati...jer time nanosimo samo dodatnu štetu samim Palestincima, a produbljujemo i domaće sukobe i podjele.

2.26 Sarajlija Jehuda Haj Alkalaj, osnivač cionizma, 21. I. 2009. god.

Sarajevo je grad koji u odnosu na broj stanovnika i veličinu ima nesrazmjerno značenje po historijski proces. U okviru toga treba promatrati i pojavu i djelovanje jednog sarajlije koji je prvi iznio i zastupao ideju koja će danas postati poznata kao cionizam. Evo što o tome kaže najveći stručnjak za pitanja "abrahamske religioznosti" Karen Armstrong u svojoj knjizi "Bitka za Boga", izd. Šahinpašić, Sarajevo, 2007, str. 183 (poziva se na Arthur Hertzberg, "The Zionist Idea" New York, 1969, p. 106) : "Tokom devetnaestog stoljeća bila su dva pokušaja stvaranja jedne vrste vjerskog cionizma, ali nijedan od njih nije imao dovoljno podrške. Yehuda Hai Alkalai (1798. – 1878.), sefardski jevrej iz Sarajeva, 1845. godine pokušao je da od starog mesijanskog mita povratka u Cion napravi program za poduzimanje praktičnih mjera. Mesija neće biti osoba već process koji će započeti tako što će sami Jevreji uložiti određene napore; moraju se organizirati i ujediniti, izabrati svoje vođe i napustiti zemlju u koju su prognani". Naravno cionizam kao politički i nacionalni pokret zasnovan na religiji (slično kao kod Srba, Hrvata i Bosnjaka gdje pripadnost određenoj varijanti "abrahamske religioznosti" isto čini temelj nacionalnog identiteta) se oblikuje i postaje relevantniji tek krajem XIX. st. sa Theodorom Herzlom kao vodećom ličnošću. Osnovni slogan cionističkog pokreta je "zemlja bez naroda za narod bez zemlje" (K.Armstrong, str. 185), što se sasvim uklapalo u tokove tada bujajućih nacionalnih pokreta širom Europe. Naravno, ovaj slogan je u potpunosti zanemario jednu banalnu činjenicu... da zemlja koju cionisti žele za "narod bez zemlje" ustvari nije "zemlja bez naroda" već da ima brojnu populaciju. Ali to zanemarivanje činjenica i svodenje vrlo bitnih stvari na "sitnicu" je logično kod svih nacionalističko-religijskih pokreta koji traže "svoju zemlju" (bolje reći više i više zemlje). Inače cionistički pokret nikada nije bio ideološki uniforman i kretao se od socijalističkog cionizma Davida Ben Guriona i njegove Hagane kao vojne komponente (više manje te ideje baštini današnja Laburistička partija Izraela) do desničarskog (kapitalističkog cionizma) ekstremizma Mehamena Begina i vojne komponente Irgun (više manje te ideje

baštini današnja stranka Likud). O Jehudi Haj Alkalaju vidjeti i biografiju na <http://www.zionism-israel>.

2.27 Da li je nama potrebna „teologija oslobođenja“ 22. I. 2009. god.

"Kada pomazem siromasnim milostinjom tada me slave, kada postavim pitanje odakle siromastvo, tada me nazivaju komunistom"

Oskar Romero, nadbiskup Salvadora

Danas su u Europi, pa samim tim i Zapadnom Balkanu dominantne i oficijelne, institucionalizirane religijske zajednice (koje se baziraju na abrahamističkim dogmama), pored toga što su reakcionarne, konzervativne i pseudo-tradicionalističke, uvezane i sa najbogatijim elementima društva, pa i raznim špekulantima. Međutim, u drugim dijelovima svijeta stvari stoje i dijametralno suprotno. Najbolji primjer pruža Latinska Amerika u kojoj je među lokalnom rimokatoličkom hijerarhijom zaživjela i duboko se ukorijenila ideja „teologije oslobođenja“ (o tome više na http://en.wikipedia.org/wiki/Liberation_theology). Teologija oslobođenja se obraća ne veleposjednicima, bogatašima i špekuntima nego potlačenoj i prezrenoj masi, koja čini ubjedljivu većinu stanovništva Latinske Amerike. U velikoj mjeri na nju utiču ljevičarske i humanističke ideje, pa nije ni čudo da su ljevičarski pokreti (mnogi i sa marksističkim tendencijama) prožeti i vođeni od strane katoličkog sveštenstva. Jedan dio toga svećenstva je i poginuo mučeničkom smrću, tako što su brutalno ubijeni od strane ultradesničarskih eskadrona smrti (najbolji primjer je salvadorski nadbiskup Oskar Romero). Katoličko sveštenstvo je pomoglo socijalnoj revoluciji i u Nikaragvi kao i u drugim zemljama. Istovremeno je i u Paragvaju bivši svećenik na celu nove ljevičarske vlade. Nazalost, kod nas svećenstvo jos uvijek nije pokazalo dovoljno hrabrosti da se prikljuci teologiji oslobođenja i povрати iskonske ideje među običan puk. Zasto se muftije i imami ne bi prikljucili radnicima Krivaje, Feroelektra, Zeljezare, Sarabona i drugih opljackanih i unistenih firmu i zajedno sa njima strajkovali i smrzavali se ... u zajedničkoj borbi. Zasto svećenici petrovci i franjevci ne bi pomogli radnicima Elektrobosne, zasto popovi SPC ne bi nešto praktično uradili kako bi spriječili prodaju svega i svačega od strane Dodikove vlade.

2.28 Masakr Darfura, 25. I. 2009. god.

Ni prva decenija XXI. st. nije ostala „uskraćena“ za još jedan veliki masakr sa etničkim čišćenjem, koji u pojedinim momentima poprima i elemente genocida. Informacije o tome etničkom (bolje rečeno rasnom) čišćenju u naše jezičko područje su ulazile dosta

šturo, a ni naša javnost nije bila posebno raspoložena da zna nešto više o dalekom Sudanu. Događaji u Darfuru su interesantni iz jednog vrlo bitnog razloga, a to je da glavni uzrok koji je doveo do pokolja, razaranja i čišćenja nije neka zaboravljenja historijska trauma. Riječ je o sasvim svakidašnjem razlogu, a to je globalno zatopljenje koje je dovelo do sve dužih suša u inače polupustinjskom i sahelskom području, što je opet dovelo do toga da se borba za preostale esencijalne resurse (u konkretnom slučaju vrela vode) poveže sa rasnim, etničkim, jezičkim i plemenskim razlikama. Sama demografska struktura Darfura (Zemlja Fura /najbrojnija etnička zajednica) je dosta komplikovana i vrlo prosto se može podijeliti na one zajednice koje se identificiraju sa arapskom etničkom zajednicom (poglavito nomadsko-stočarske) i one (većinski dio populacije) koje se identificiraju sa afričkim, crnačkim nasljeđem (koje čine zemljoradničke zajednice). Iako se ugrubo stanovništvo dijeli na Arape i Afričke Crnce, fizički je za Europljanina jako teško razlikovati jednu darfursku zajednicu od druge i ta podjela je ustvari više kulturološka nego stvarno rasna (kako se pokušava nametnuti). Religijski svi Darfurci su jedinstveni, muslimani suniti sa konzervativnijim shvatanjem religije. Vladajuća elita u Kartumu (prijestolnici Sudana) je panarapska i od početka je bilo jasno na koju će se (sa svojim vojnim potencijalom) stranu staviti. Sukob je započeo 2003. god. pobunom dviju darfurskih „afričkih“ organizacija (JEM i SLA), na što je kartumska vlada odgovorila sustavnim napadom i podrškom paravojnoj organizaciji Janjaweed, lokalnoj miliciji sastavljenoj od pripadnika „arapskih“ nomadskih plemena. Napad je odmah poprimio elemente masakra nad civilima, etničkog čišćenja, uništavanja „afričkih sela“, masovnog sustavnog silovanja žena kao ratnog cilja i pretvaranja u robove zarobljenika (praksa ropstva u Sudanu i Sahari je uvijek postojala). Brojke ubijenih se kreću od 50 000 do 400 000, a protjeranih na oko 2 do 3 miliona. Najveći dio „afričke“ populacije je od strane Janjaweeda praktično raseljen i stjeran u pretrpane izbjegličke kampove, gdje umiru od gladi i bolesti. Međunarodna zajednica je po pravilu zakazala jer ovaj put je Kina (sa svojim pravom veta) ta koja sprečava da Vijeće Sigurnosti efektivno djeluje. Sudan je u zadnje vrijeme postao i veliki izvoznik nafte, koju tako očajnički traži sve ekspanzivnija kineska privreda, ali i politika. Inače u Sudanu boravi na desetine hiljada Kineza i sam Sudan je ustvari postao izvor sirovina za NR Kinu. Radi toga, Kina redovno sprečava da VS uradi nešto konkretnije izuzev pukih formulacija i verbalizma. A i Arapska Liga je potpuno zakazala, izuzev pojedinih osuda kartumske vlade koje su dolazile iz samo pojedinih krugova arapskog svijeta.

2.29 Nova antikapitalistička Partija 26. I. 2009. god.

Vizija postmoderne ljevice

Kriza i propast neoliberalnog kapitalističkog poretka iziskuju traženje novih političkih, ekonomskih i kulturnih pravaca kako bi se svladala dalja degeneracija socijalnih struktura i osigurao brži i efektivniji progres i održivi razvitak. U tome kontekstu potrebno je navesti jednu od tih ponudjenih varijanti. Riječ je ideji koja se javila u Francuskoj i koja nastoji da objedini one ljevicarske grupacije i ideje koje nisu do sada bile mainstream francuske, pa i europske ljevice. Kriza nije pogodila samo neoliberalizam, ona je već duže prisutna i u tradicionalnoj europskoj ljevici koja se već godinama pokušava pronaći u novim uvjetima razvitka. Ta lutanja i traženje identiteta su prilično naštetili ljevicarskim idejama. Uglavnom ljevicu danas zastupa Socijalistička Internacionala (u Europskoj Uniji kao Partija Europskih socijalista) koja okuplja stare socijalističke, socijaldemokratske te reformirane stranke koje su nekada zastupale naučni (sovjetski) socijalizam (kao Poljski i litvanski ljevicari, mađarski i bugarski socijalisti, rumunski socijaldemokrati) ili samoupravni (titoistički) socijalizam (SDP-i Hrvatske, BiH, Makedonije, Socijaldemokrati Slovenije i slično) http://en.wikipedia.org/wiki/Socialist_international i http://en.wikipedia.org/wiki/Party_of_European_Socialists. Pored SI i PES-a prisutna je i asocijacija Europska ljevica koja okuplja nereformirane i tradicionalističke komunističke i demokratske socijalističke partije http://en.wikipedia.org/wiki/Party_of_the_European_Left. Pored ove dvije dominantnije asocijacije prisutne su još neke asocijacije ljevice kao : Europska antikapitalistička ljevica (koja okuplja uglavnom nedogmatske moderne ljevicarske stranke kao francuski LCR http://en.wikipedia.org/wiki/European_Anticapitalist_Left), Europsku zelenu partiju (zasniva se na ekološkoj ljevici http://en.wikipedia.org/wiki/European_Green_Party) te čitav niz anarhističkih, anarhosindikalističkih, antifastičkih organizacija. Ono što se upravo dešava u Francuskoj jeste uvezivanje ljevicarskih stranaka i pokreta koje nisu bile pod okvirima PES-a ili Partije europske ljevice. Činjenica je da se Francuska socijalistička partija i posebno Francuska komunistička partija nalaze u krizi identiteta i djelovanja, radi čega se ukazala potreba za stvaranje nove jedinstvene ljevicarske stranke. Radi toga su stranke i grupe krajnje ljevice koje su na izborima 2007. god. zajedno značajan procent glasova i imaju veliku popularnost u nizim slojevima stanovništva (po snazi su između socijalista i tradicionalnih komunista), odlučile da se ujedine u jednu stranku sa privremenim nazivom NOVA ANTIKAPITALISTIČKA PARTIJA (Nouveau parti anticapitaliste, NPA http://en.wikipedia.org/wiki/Nouveau_Parti_Anticapitaliste). Konačno definiranje imena i same partije će uslijediti na Osnivačkom kongresu od 6. do 8. II. 2009. god. Najjača od grupa koje ulaze u NPA je LCR (Liga revolucionarnih komunista; nekadašnja trockistička organizacija koja je zanimljiva jer ima samo par hiljada članova a na izborima dobija više miliona glasova!!!), inače članica asocijacije Europska antikapitalistička ljevica. Partijski cilj je izgradnja nove socijalističke, demokratske perspektive za XXI. st., inače po riječima jednog od lidera LCR-a Olivier Besancenot

NPA će biti ljevica koja se bori, antikapitalistička, internacionalistička, antirasistička, ekološka.... itd.... Inače NPA je bila nosilac i kampanje u protestima protiv izraelske agresije na pojas Gaze kao i kampanji da radnička klasa i obično građanstvo ne bude žrtva posljedica krize i sloma neoliberalizma. Inače zanimljivo je napomenuti da ideje SAMOUPRAVLJANJA sve više danas predstavljaju kod europskih nedogmatskih ljevicarskih mislilaca i pokreta mogućnost izlaska iz globalne krize i sloma svjetskog poretka. Tako da i postmoderna ljevica uviđa da samoupravljanje jeste korisna i vrijedna tekovina koja omogućava da se na jednoj strani spriječi etatizacija i podržavljenje društva (sto se danas radi kako bi se zaštitio poredak), ali i totalni raspada sustava.

2.30 Malo o prijestolnici Europske Unije, 5. III. 2009. god.

Kada već govorimo o zločinima u svijetu, ne bi trebalo samo isticati neke, a druge bacati pod tepih. Evo da se malo zagledamo u Brisel, glavni grad Europske Unije, toga samoproglašenog promicatelja ljudskih prava, slobode, itd... i naravno kritičara svih ostalih. I uvijek kada izgovorimo ime glavnog grada EU sjetimo se da se u njemu nalaze spomenici posvećeni jednom od najvećih zločinaca u historiji. To je belgijski kralj Leopold II (vladao 1865 do 1909) koji je odgovoran za umorstvo 10 milijuna Kongoanaca za samo 15-tak godina, kako bi iz ove bogate zemlje izvukao golem profit kojim je finansirao izgradnju i Brisela kao velelebane metropole, kojoj se danas divimo. A u Leopoldovom Kongu ljudske ruke su bile moneta i sredstvo razmjene. Belgijska kraljevska porodica se nikada nije ispričala za ono što je ovaj monstrum uradio. <http://www.youtube.com/watch?v=-NpuqTaqzRY> Kao uostalom ni ostale članice EU za ono što je u njihovo ime učinjeno (iznimka je jedino Njemačka). Glad u Irskoj, Glad u Bengalu, uništenje i etničko čišćenje Indijanaca (kao i biološki rat protiv njih), desetina miliona robova, itd....

2.31 Stjerajmo naše lidere u Big Brother Show 11. III. 2009. god.

Kao učesnik u novoj sezoni „Big Brother showa“ pojavio se i lider Lige Socijaldemokrata Vojvodine Nenad Čanak. Na taj način je Čanak i ovaj put pokazao političku promišljenost, jer će umjesto minute-dvije na centralnom dnevniku sada imati non-stop pažnju gledateljstva...odlična ideja za propagandu. E sada postavlja se pitanje, ako može Nenad Čanak zašto ne mogu i ostali političari. Zato predlažem da se naši problemi riješe jednim našim, domaćim „Big Brother Show“ u kojem bi kao učesnici bili nasi cijenjeni političari. Pa zato predlažem da u jedan malo veći stan od oko 200 kvadrata smjestimo Dodika, Špirica, Silajdzica, Tihica, Bakira Izetbegovica, Lagumdžiju, Brankovica, Covica, Ljubica, Ivanica, Bosica, mitropolita Nikolaja, Mustafu efendiju

Cerica, kardinala Puljica, Radoncica, Selimovica, Kopanju, Lijanovica. Kao voditelja, odnosno „macu“ našeg BB Showa, predlažem Bakira Hadziomerovica. U BB show bi sa vremena na vrijeme kao povremeni gosti mogli dolaziti, onako kako bi malo razveselili i povećali gledanost i Durakovic, Dino Mustafic i Bojan Bajic. Gledatelji bi glasali za svoje favorite i svake sedmice bi se izbacivao onaj sa najmanje glasove. Učesnici bi tako imali vremena da do mile volje razglabaju o ustavu, dogovaraju se međusobno (pa bi tako umjesto Prudskog dogovora imali dogovor iz Špajza, amandmane iz kupatila, zakone iz hodnika). Učesnici bi trebalo i da odrade pojedine zadatke kako bi dobili bodove preko kojih bi im Veliki Brat slao cigare, pice, hranu i slicno. Pobjednik BB Showa bi dobio pravo da napise prijedlog ustavne reforme i da jedini ima kontakt sa Velikim Bratom, tj. sa buducim Visokim predstavnikom EU i OHR-a, ako ga uopce bude...!????

2.32 Na stazi Spoznaje, 20. III. 2009. god.

Činjenica je da je ljudska vrsta (bar njena ubjedljiva većina) je još uvijek nedovoljno intelektualno i tehnološki zrela da bi mogla živjeti bez metafizičkog staratelja. Međutim, činjenica je da progres čovječanstva u svim segmentima prilično obesmislio stare religije. One su zahvaljujući tome progresu, a najviše znanosti kao “udarnoj pesnici” napretka naše vrste, praktično mrtve. Nakon što su se u kanoniziranim dogmama religija, posebno onih koje su uslijed historijskog procesa, poprimile i institucionalizirani oblik, vidjele pogreške, nedosljednosti i nejasnoće, jasno je bilo da je tzv. „duhovni“ smisao ustvari samo fasada nastala dugim historijskim procesima. Jednostavno rečeno, stare religije su odigrale svoju povijesnu ulogu i vrijeme je za odlazak u historijsku prošlost. Gubljenje prava i monopola na dogmatsku istinu i vlast proizvelo je u strukturama religioznih zajednica unutarnje frustracije, što je bio i razlog dvije pojave tako prisutne u modernom svijetu a) pojave religioznog fundamentalizma i b) krize “duhovnosti”. Radi toga, a uslijed instikta samoodržanja, pojedini elementi starih religija su pristupili konačnom činu svoje borbe za opstanak...koja je na duge staze definitivno izgubljena. Taj konačni čin se sastoji u tome da se religija ubrzano pretvara u klasičnu političku ideologiju... a institucionalizirane religijske zajednice postaju dnevno-politički ili ekonomski aparat. Time one obraćaju sve manje pažnje na svoja dogmatska učenja, mišljenja, stavove i vrijednosne i moralne sudove koji su dobrim dijelom već prevaziđeni. Umjesto održavanja svoje temeljne, dogmatske svrhe, stare religije (bolje rečeno njihove institucionalne strukture i pojedinci) focus svoga interesa prebacuju na dnevno-političke i ekonomske interese. Tim svojim ponašanjem, pojedinci i strukture starih religija samo ubrzavaju svoj kraj... jer ono što je idejno obesmisleno ne može se braniti prebacivanjem pažnje na nacionalna, rasna, jezička, politička, stranačka i ekonomska pitanja. U tom slučaju dolazi i do prilične redukcije otvorenosti starih religija, koje su većinom zasnovane na nadetničkim i nadrasnim kategorijama. Prelazak iz aspekta tzv. “duhovne

vlasti” u potragu za “svjetovnom vlašću” samo je posljednji stadij razvitka starih religija. Sada se čovječanstvo nalazi na putu da zakorači na novi stepenik u procesu Spoznaje. Pod terminom Bog možda bi se najbolje mogla sadržavati Konstantna zakonitost univerzalnog postojanja. Ona je samo jedna i iznad nje nema nikoga, sve joj je podređeno- Ona nema nadnaravne moći, niti je njena moć izvan granica mogućeg, odnosno izvan sebe same. U suprotnom, to bi bilo kontradiktorno sa samom njom. Ona nije neko zasebno ni «duhovno» biće, pa samim tim ne postoje kao osobnosti ni neka druga tzv. «duhovna bića», kao što su anđeli, demoni itd... Ona je krajnja i svuda sadržinska čestica koja u sebi sadrži bit i osnovu Univerzuma, ona je i uzrok njegovog nastanka, ali i sam nastanak, uzrok njegovog razvitka ali i sam razvitak, razlog njegovog postojanja, ali i samo postojanje, razlog njegove svrhe ali i sama svrha, i razlog njegovog cilja, ali i sam cilj. Znači riječ je o esencijalnoj srži egzistencije Univerzuma i njegovog toka Postojanja. Ona je samim tim svuda oko nas i u nama. Konstantna zakonitost univerzalnog postojanja je osnovni, nepromjenljivi, sveobuhvatni bitak, koji ujedno predstavlja i okvir tih nepromjenljivih, vječnih zakonitosti. Iz Konstantne zakonitosti univerzalnog postojanja proizlaze i ostale zakonitosti, koje su joj subordinirane i samim tim promjenjive, u skladu sa procesom toka Postojanja unaprijed. Da bi se shvatila i razumjela sva njena sveobuhvatnost ljudska svijest na kraju XX. st. početkom XXI. st. još uvijek nije u dovoljnoj mjeri sazrela, a da li će ta svijest biti u stanju da je shvati ostavićemo budućim generacijama, i posebno nauci. Važno je da mi samo postavimo nove stepenike i nivoe na putu ostvarenja cilja, ostvarivanja konačne Spoznaje. A NAJVAŽNIJA SNAGA U TOME NASEM KRETANJU PO STAZI SPOZNAJE JESTE "UDARNA PESNICA" PROGRESA = ZNANOST I SVE NJENE DISCIPLINE. Pravi vjernik je upravo onaj koji se kreće po toj stazi Spoznaje koristeći se znanošću.

2.33 Šta nam je činiti? 12. I. 2011. god.

„Plahog vakta za poganog čovjeka i poganog vakta za plahog čovjeka“

U ovim vremenima kada su konačno srušene sve moralne i vrijednosne norme, kada je gramzivi i bezkrupulozni neoliberalni kapitalizam (u našoj varijanti prošaran i sa nacionalno – šovenskom i fundamentalističkom demagogijom) dostigao svoju konačnu završnu fazu razaranja i propasti, postavlja se pitanje kako da se pozicioniraju istinski ljevičari u spektru od anarhokomunista, anarhosindikalista, anarhista, antifašista, nezavisnih marksista, ekologa, trockista, titoista, luksemburgista, eurokomunista, maoista, nezavisnih ljevičara, postmodernih ljevičara, progresivaca, zadrugara...itd pa sve do nekompromitiranih socijalista/socijaldemokrata i socijalliberala. Odgovor koji se nudi je vrlo jednostavan a to je čvrsto, nepokolebljivo i nekompromitirano ostajanje na pozicijama historijskih i suvremenih ljevičarskih i progresivnih ideja. Koketiranje sa

neoliberalnim, nacional-šovenskim (odnosno kvazi-patriotizmom) i fundamentalističkim je za istinske ljevičare i progresivce u potpunosti neprihvatljivo u bilo kojem obliku. Radi toga u vremenima krize i neumitnog kraja neoliberalizma (nakon tri decenije njegovog izživljavanja nad čovječanstvom i Planetom) i mahnitavanja kriminaliziranog nacional-šovinizma i fundamentalizma (evo skoro 23 godine) potrebno je da istinski ljevičari i progresivci stisnu svoje redove i ujedinjeno nastupaju. Nama ne smiju biti patroni nikakve političke stranke, niti eksponenti ratnog i tranzicijskog profiterstva i kriminala, niti smijemo biti sluge stranih protektora i stranih bankarsko – korporacijskih gospodara i ulizice trećerazrednim EU narodnjačko – pesovskim i ambadorskim birokratama i nezalicama. Uvijek imamo svoj stav i uvijek ćemo ga iznijeti... jer ne želimo da se pamti da smo u poganim vremenima izdali svoju čovječnost, svoju savjest, svoju spoznaju i svoje ideale za „šaku novčića“.

Ono čega se istinski ljevičari i progresivci trebaju posebno kloniti jeste upadanje u baruštinu socijalrevizionizma i kaljužu socijalšovinizma (koji je drug V. I. Lenjin definirao kao socijalizam na riječima, šovinizam na djelu) jer je riječ o klasičnim i bezuvjetnim izdajama socijalizma kao poretka i sustava, što vodi ka podjeli naroda i radničke klase i prebacivanje na stranu (u našim sadašnjim uvjetima) neoliberalnog i nacionalno-šovenskog i fundamentalističkog poretka, koji su prirodni protivnici socijalizma. Ne bi trebalo zaboraviti da je Socijalistička internacionala propala 1914. god. jer su njene članice (uz časni izuzetak pojedinih članica i pojedinih kao što je martir Žan Žores) odabrale socijalrevizionizam i socijalšovinizam...

2.34 KAKO DALJE... da li nam je potreban neki prosvjećeni čelnik na čelu naše države

(kraj oktobra 2012. god.)

Jedno od najkaotičnijih doba u klasičnoj Grčkoj je bilo ono nakon završetka Peloponeskog rata pa do uzdizanja argeadske Makedonije. Ratovi polisa su bili konstantni, a strane su se mijenjale u tolikoj mjeri da je sve to izazivalo konfuziju i kod tadašnjih ljudi i kod današnjih klasičnih historičara. Prvo su Sparta, Korint i Teba bili protiv Atene, onda Korint, Teba i Atena protiv Sparte, i na kraju Atena i Sparta protiv Tebe. U tom vremenu je živio filozof i učnjeka Platon. On je pod utiskom tadašnjih političkih okolnosti i vladajućih ideologija izašao sa svojim detaljnim prijedlogom preuređenja državno – političkih odnosa koji bi se mogao uprošteno svesti na to da se idealna država zasniva na ostvarenju ideje pravednosti i u kojoj svako radi posao za koji je sposoban. Glavni cilj države je dobrobit i sreća svih građana, a glavna funkcija je njihov odgoj. Na samom čelu države se nalaze učenjaci – mudraci. Oni su inteligentni, odgovorni, racionalni, mogu se samokontrolirati, obrazovani su, kultivirani,iskusni i

dobro obučeni za upravu. Ustvari na čelu bi se nalazio najumniji i „najbolji od nas“. Ovaj Platonov ideal se ustvari jednom u povijesti i ispunio i to 161. god. n. e. kada je na čelo rimskog svijeta, kao njegov „Prvi građanin“ – Princeps zasjeo Marko Aurelije, car – filozof. Marko Aurelije je bio definitivno „najbolji od nas“ : veoma obrazovan, učen, stoički filozof, marljiv, odgovoran, racionalan, spreman na iskušenja i teške odluke, ali ujedno i slobodne savjesti i svijesti, otvoren prema običnom građaninu i njegovim problemima, oslobođen dogmatskog razmišljanja i ispraznog načina života. Taj „Prvi građanin“ – Princeps je bio potpuna negacija, antipod i tiraniji i anarhiji. I došao je na čelo rimskog svijeta onda kada je bilo najteže, pandemija kuge je odnijela ¼ stanovništva, na granice su napadali Iranci i Nijemci, desio se i pokušaj izdaje i uzurpacije. Ali upravo poradi ovih iskušenja do tada neviđenih razmjera, u praksi se pokazala tačnost Platonove teorije. Car – filozof se ne samo za svojih 19 godina vladavine uspio izboriti sa svim problemima, nego je i nizao pobjede : zauzeti su današnji Irak, kao i prostori današnje Slovačke, Češke pa sve do granica Poljske. Ekonomija je stabilizirana, vojska je bila lojalna, narod nije izlagan novim nametima niti pljačkan, korupcije i pored sve težine situacije skoro da i nije bilo. Čak je i razbojništvo, toliko svojstveno zapadnom Balkanu bilo stišano. Ovaj uvodni tekst pokazuje da se u klasičnoj historijskoj epohi mogu nalaziti primjera i tražiti rješenja za neke naše goruće probleme.

Nešto duže od 22 godine na našim prostorima smo svjedoci postupnog ružiranja i države i društva koje ovih dana dostiže svoju kulminacionu tačku. Problem sa našom tzv. "demokratijom" je u tome, što smo u nju ušli naglo bez ikakvih zaštitnih mehanizama, bez ikakvog iskustva življenja u takvom ili sličnom društvu, i zato je i razumljivo da je na površinu isplivao onaj najgori soj ljudi : prevaranti, pokvarenjaci, lopovi, osobe bez časti i ponosa, doušnici, kukavice, neodgovorni, slatkorječivi, šupljeri raznih fela, fanatici - dogmate, fantasti, neradnici, spletkaroši, egoisti, pohlepnici, lažovi, promicatelji mržnje, ljubomore i bijesa... Ustvari stvoren je slučajno ili namjerno takav frustrirani i kompleksirani sustav u kome mogu prosperirati samo oni koji su prešli na "Dark side".... Zato nas i ne treba čuditi da su kulturne institucije u potpunosti zatrte, da nam je obrazovni – vaspitni sustav u rasulu, kriminal caruje po ulicama, ekonomija pala ispod svih nivoa i da samo birokratija buja i buja (kao neki korov poslije kiše), političke institucije nemaju nikakav autoritet i služe samo za podsmijeh. Parastrukture su svuda, lobiji (više – manje svugdje prisutni, ali istina na vrlo niskom stupnju razvijenosti) vode neke svoje male uskogrudne interese često na uštrb općeg, republikanskog.

Za propast projekta „demokratije“ pa i „socijalizma“ nešto ranije ustvari je kriv taj naš narod, naš plebs. Jer demokratija može funkcionirati samo ako je plebs odgovoran, svjestan i spreman za nju i kulturološki i politički, ali nas plebs je katastrofa. U našem društvu emocije, posebno strasti, nagoni i instinkti imaju prednost u odnosu na racio... Svaki pojedinac koji dopusti da ga vode samo emocije, strasti i instinkti i zapostavi svoj

racio ide u slijepu ulicu. A onda možemo samo zamisliti šta će se desiti sa društvom i državnom ako se dopusti da se takve osobe nađu na njihovom čelu. To se i desilo sa našom zajednicom, jer je u njoj racio namjerno bačen pod noge, a diskursom i načinom života dominiraju samo emocije, prizemni porivi i onaj animalni egzistencijalistički nagon. Javni interes je uvijek podređen osobnom interesu. Zato samo u našem jeziku postoje poslovice : "Dabogda komšiji crkla krava" ili "Više volim da Sarajevo izgubi nego da Željo dobije (može i obrnuta kombinacija)". Tako se više voli da komšija propadne, nego da on uspije i napreduje. Sa takvim ljudima praviti demokratski sustav je nemoguće. Zato se i može desiti da se neproračunato i nepromišljeno prosto srlja u neke reforme, koje umjesto da poboljšaju situaciju ustvari dodatno produciraju kaos (najbolji primjer vidjeti pod „bolonjska reforma“). Mi smo antiteza Aristotelovom poimanju građanina kao politički svjesne osobe. Dodatno je kod nas ovakvo stanje produbljeno širenjem svjetske ekonomske i finansijske krize prouzrokovane raspadom neoliberalnog ekonomskog, socijalnog i društvenog poretka.

Ako mozete kupiti glasove glasača i poslanika, ako se mozete truditi da manipirate glasačima, onda je postojanje demokratije besmisleno. Ako na političkoj sceni imamo na jednoj strani niz malih „sitnočardijskih božanstava“ koja kontroliraju politički život i međusobno se sukobljavaju skoro na iracionalnoj osnovi, a na drugoj strani kvazi-opozicione vječite kritičare, umišljene u svoju intelektualnu veličinu ali sa skučenim dogmatskim vidicima (utopljenim u anahrone ideologije XIX. i XX. st.) onda od progresa i pojedinca i republike (kao zajednice u kojoj građani prebivaju) nema ništa. Gdje je puno vođa, tu je kilava država. Najbolji primjer pružaju posljednje decenije srednjovjekovne bosanske države, kada su se velikaši Sankovići, Pavlovići, Kosače, Hrvatinići itd...kao i raznorazni pretendenti na kraljevsku vlast međusobno klali, ubijali i zvali Osmanlije i Ugre da im pomognu u borbi za „zrnice vlasti“. Zbog toga je kraljevina bila toliko truhla iznutra, da je agresija iz 1463. god. bila brza i efikasna. Poseban problem je i to što je nekima više stalo do drugih država i naroda i njihovih interesa nego do sopstvene republike (u konkretnom slučaju naše BH republike). Svaki građanin neke republike je primarno i jedino odan svojoj zajednici, ali to kod nas baš i nije slučaj. U demokratiji, pa (i u socijalizmu na kraju krajeva) samo aktivni plebs je garant da će ti sustavi funkcionirati onako treba. Svjesni, obrazovani i racionalni građanin je stub tih projekata. Ako je plebs neodgovoran, slabog intelektualnog potencijala, pasivan pa i odan najnižim strastima ti sustavi počinju da vrlo brzo kolabiraju, i gotovo uvijek se urušavaju u diktaturu ili tiraniju... Tako se liberalna Italija, u kojoj je državna vlast kolabirala odmah po okončanju I. svjetskog rat, našla u „zagrljaju“ Musolinija, tako je i SSSR doživio užase Staljina, a Njemačka užase Hitlera (proizašao i u holokaust). To su zakonitosti historijskog procesa, jer obično stanovništvo u vremenima kaosa i nereda, sloma državnih struktura, sunovrata društvenih vrijednosti i morala, ekonomske krize i nesigurnosti, posvemašnjeg osjećanja straha i bijede uvijek preferira samo jednu stvar

→stabilnost i red i dati će podršku bilo kome ko mu obeća osigurati sigurnost. Zato posljednje vijesti iz Grčke potvrđuju da po uzoru na SA odrede „Zlatna zora“ postaje gospodar atenskih i solunskih četvrti gdje uspostavlja svoje parastrukturu, mrežu i vlast.

E sada kako izbjeći da iz ove rašomonijade u kojoj se nalazimo ne izađemo tako što bi nam zavladała neka diktatura tipa "Zlatne zore" iz Grčke ili neka budala tiranskog tipa. Možda bi se rješenje upravo moglo tražiti u uvodnom tekstu u primjerima koje u teorijskom obliku daje Platon, a u praktičnoj realizaciji predstavlja Marko Aurelije. Potrebno je naći „najboljeg od nas“, koji bi u sebi sažimao sve osobine koje navodi Platon za uspješnog i dobrog Prvog građanina koji bi bio na čelu političkog uređenja i sustava. To nije samovlast, niti neka tiranija (makar ona bila i benevolentna kao ona Pizistratova). Riječ je o sustavu „prosvjećenog apsolutizma“ sa nizom zaštitnih mehanizama (Senat, Parlament). Taj naš „platonovski“ čelnik bi bio samo „prvi građanin“ = princeps, i ne bio iznad zakona i ustava. On bi bio krajnja instanca odgovorna za funkcioniranje i provođenje vlasti i sustava u kojem bi postojale procedure, pa samim tim i odluke ne bi zavisile od hira pojedinaca. On bi nesumnjivo morao imati vrlo izražen autoritet i biti iznad svih poslovičnih strančarenja i frakcijašenja, i bio bi garant stabilnosti, reda, rada i napretka. Taj princeps bi vladao na načelu „prosvjećenog apsolutizma“, samo sa jednim ciljem progresa naše republike i naroda (i običnih ljudi).

Jedan od temeljnih zadataka ovakve uprave bi bio i stvaranje mehanizama i vođenje procesa kojim bi se naš plebs preoblikovao u zajednicu racionalnih, aktivnih, odgovornih i političko – društveno svjesnih građana. To je potrebno, jer je principatski „prosvjećeni apsolutizam“ samo privremeno ad – hoc rješenje kojim se ustvari stvaraju uvjeti za izgradnju novog, prosvjećenog i progresivnog društva i Republike.

2.35 O Principatu u BiH II. dio

(kraj oktobra 2012. god.)

Ovih dana se aktualiziralo pitanje da li je sadašnji pseudo-demokratski, a ustvari uskooligarijski sustav u BiH, definitivno završio sa postojanjem u jednom društvenom, ekonomskom, kulturološkom, moralnom i vrijednosnom rasapu i raspadu, kojem je uostalom i sam prilično doprinio. Samim tim se i ponudilo rješenje da se bar na privremenoj, mandatnoj bazi pređe na principatski način uprave, u kome bi Prvi građanin dobio specijalna ovlaštenja sa kojima bi djelovao u zakonskim okvirima i procedurama. Ono što bi se primarno očekivalo od Prvog građanina – predsjednika u okviru naše verzije principatskog sustava jeste više nego potrebna renesansa, preporod u pravom smislu, korjenit i sadržinski i to u četiri segmenta : kulturološkom, BH nacionalnom odredjenju, sigurnosnom i socijalnom. Onaj ko bude mogao garantirati da će to provesti,

treba da dobije princepski mandat na otprilike 10 godina (po augustovskom modelu) koji bi se mogao produžavati.

U okviru mandata na princepsa bi se prebacila vrhovna komanda nad oružanim snagama, vrhovne ovlasti nad obavještajnom zajednicom i središnje policijske agencije. On bi imao i pravo imenovanja svih ministara centralne vlade, kao i imenovanje guvernera narodne banke i članova agencije za bankarstvo. Prvi građanin – predsjednik bi za pomoć u upravi imao i savjetodavno vijeće, sastavljeno od najumnijih i najuglednijih građana naše republike iz svih društvenih, ekonomskih, kulturnih i obrazovanih sfera. Po pitanjima nacionalne sigurnosti, Prvi građanin bi bio i vrhovna sudska instanca. Prvi građanin – predsjednik bi imao pravo i na podnošenje prijedloga zakona, ali zakonodavne ovlasti ipak ostaju samo na nivou izabranog Parlamenta ili Senata (kao posebne institucije koju treba uvesti). Promjene ustavnog uređenja se reguliraju samo narodnim plebiscitom.

Zadaci Prvog građanina – predsjednika bi bili : pojednostaviti državu (čime se ujedno ona i jača), uobličavanje preciznog i jasnog javnog sustava koji može funkcionirati u okvirima realnih potreba i mogućnosti, uspostavljanje funkcionalnih javnih institucija, sječa nepotrebnih propisa i zakona, dovođenje uprave i administracije u realne okvire, radikalno smanjivanje birokratskih pravila i osoblja, ukidanje onoga što je nepotrebno, rješavanje situacije u komunalnim i javnim ustanovama i preduzećima, žestok i neumoljiv obračun sa kriminalom, jačanje nacionalne, kulturne i socijalne svijesti, zaustavljanje kvazi – reformnih poteza, započinjanje javnih radova na masovnoj skali, zapošljavanje ljudi, zaštita domaće proizvodnje, zaštita domaćih intelektualnih i resursnih potencijala, relaksirati društvo i ljude i oslobađati ih straha i nesigurnosti, čišćenje izbornog sustava, raskid sa lošim običajima i demagoškim potezima, raskid sa neodgovornom kvazi-socijalnom politikom, prečešljanje učinjene privatizacije, dovođenje u red sudstva i tužilaštva... itd... Možda se ovo čini radikalnim potezima, ali to je jedino za početak što je moguće učiniti kako bi se stvorili uvjeti da umjesto daljeg dekadentnog pada, prvo stanemo na svoje noge, a onda i pokrenemo proces progresa i razvitka u svim poljima. Dosta je više šuplje priče, spletkarenja, lobističkih interesa, slatkorječivih prevaranata i pokvarenještva...vrijeme je da se pokrenemo naprijed u svim aspektima. U suprotnom, vrlo lako bi nam se moglo desiti da padnemo u ruke nekog našeg malog Firera ili Hazjanina.

2.36 Skupština SABNOARa (govor 7. XI. 2012. god)

Drugovi i drugarice,

Današnja skupština SABNOARA se održava u vrijeme kada se na svjetskoj pozornici odvijaju prelomni historijski procesi. Doživljava se kraj jednog, neoliberalnog poretka koji je skoro dvije decenije dominirao dobrim dijelom ove planete. To sa sobom donosi

čitav niz posljedica i promjena. Proces je najočigledniji na prostorima Europske unije, koja osjeća krizu u skoro svim svojim segmentima. Pojedini aspekti ove financijske krize veoma podsjećaju na ekonomsku krizu iz 1929. i početka tridesetih godina. Zato su i neki aspekti političke situacije slični. Zakonitosti historijskog procesa jasno govore da u vremenima kaosa i nereda, sloma državnih struktura, sunovrata društvenih vrijednosti i morala, ekonomske krize i nesigurnosti, posvemašnjeg osjećanja straha i bijede stanovništvo uvijek preferira samo jednu stvar → stabilnost i red i dati će podršku bilo kome ko mu obeća osigurati sigurnost. Zato posljednje vijesti iz Grčke potvrđuju da po uzoru na SA odrede neonacistička organizacija „Zlatna zora“ postaje gospodar atenskih i solunskih četvrti gdje uspostavlja svoje parastrukturu, mrežu i vlast. Da situacija postaje sa svakim novim trenutkom opasnija po eksponencijalnoj osnovi, govore i sljedeći podaci. Na zadnjim izborima u Ukrajini veliki uspjeh je doživjela stranka Svoboda, isto otvoreno neonacistička politička opcija koja je dobila skoro 20x puta glasova nego na prošlim izborima. Posebna problem će biti sa Italijom, u kojoj se profašističko krilo nekadašnje Berluskonijeve stranke na čelu sa Aleksandrom Musolini planira preuzeti kompletnu stranku „Narod Slobode“.

Jačanju postmodernih nacističkih pokreta sa jedne strane doprinosi i totalna neodgovornost europske birokratije i elita, a sa druge strane potpuna otuđenost tzv. ljevičarskog intelektualizma od realnog svijeta. Ujedno su i dijelovi ljevičarske misli prečesto i zaglibljeni u teoretiziranje, tardicionalizam, dogmatiziranje i frankcionaštvo.

Sva svjetska i europska geopolitika ima i veliki utjecaj na našu zemlju. Kriza samo dodatno pogoršava ionako napetu, veoma lošu i rovitu situaciju u Bosni i Hercegovinu. Politički sustav u Bosni i Hercegovini je u potpuno kolabirao, a društvene strukture su postale neučinkovite. Oligarhijska vodstva, ponekad uvezana sa vanjskim faktorima, gledaju samo na osobne, interese. Ona su izgubila bilo kakav dodir sa narodom i njegovim interesima. Kod nas više nije u pitanju stagnacija, nego duboka dekadencija. Političke oligarhijske elite su se otuđile od naroda, od običnih ljudi i građana i njihovih interesa. Te elite su obične loše sluge loših gospodara. Postale su samodopadne i nezainteresirane za patnje, depresiju i agoniju jedne zemlje.

SABNOAR nije i neće biti anahrona organizacija, nego moderna, ozbiljna, odgovorna i progresivna zajednica građana opredjeljenih da se bore za nešto bolje i pravednije. U skladu sa suvremenim historijskim okolnostima, i SABNOAR pokazuje otvorenost i zainteresiranost da ima mišljenje o nizu pitanja i problema koja opterećuju naše društvo, od ekonomskog i socijalnog sloma, gubljenja moralnih i vrijednosnih normi, odvajanja oligarhijske političke elite od građana, pa do kolapsa države i njenih institucija, urušavanja društva i (slučajnog ili namjernog) ekocida i kulturocida koji se provodi nad našim narodom. Zato su ciljevi SABNOARA svestrani i uključuju i :

1. Borbu za Bosnu i Hercegovinu kao državu i Republiku na avnojevim i zavobihovskim načelima i sa tradicijom srednjovjekovne državnosti. To uključuje i povratak našeg izgubljenog suvereniteta.
2. Borbu za socijalnu pravdu, obnovu naše ekonomije, obnovu naše industrije, zaposlenost, vraćanje osjećaja vjere u budućnost kod naše omladine i naših ljudi.
3. Pravo na dostojanstven i pravedan život naših građana, te slobodu mišljenja i izražavanja.

Ovo ukazuje da SABNOAR nije samo i antifašistički, nego narodnooslobodilački, bosanskohercegovački pokret u punom sadržajnom smislu. Ta narodnooslobodilačka odrednica podrazumijeva i interesovanje za sve probleme koji sada imaju devastirajuće efekte, te i za njihovo rješavanje. SABNOAR je u potpunosti svjestan povijesnog momenta i spreman je da se suoči i suprotstavi svim iskušenjima i problemima koji su se kao mračni oblaci nadvili nad našom zemljom. SABNOAR će aktivno učestvovati kao nezaobilazan faktor naše političke, socijalne, pa i općekulturne scene, kao organizacija koja ne samo kritizira, nego i predlaže, daje i realizira rješenja. Tako je SABNOAR je i pokret koji vrednuje historijsku tradiciju i svijetle tekovine, ali koji je ujedno i zabrinut za sadašnjost i okrenut prema budućnosti.

Drugovi i drugarice,

Mi se moramo ujediniti, proširiti bazu i ponovo biti nosioci pozitivnih promjena, avangarda ove zemlje. Ali zadatak koji stoji pred nama, novom generacijom partizana nije nimalo ni lak ni jednostavan. Naša zemlja je raščetvorena i podijeljena. U njoj caruju mržnja i zlo. Naša zemlja je oteta iz ruku sopstvenog naroda i predata na milost i nemilost raznoraznih domaćih oligarha, u podaničkom odnosu prema stranim adresama i špekulantima imperijalizma i velikodržavlja. Naši resursi se otimaju i odnose, naša omladina se otuđuje od sopstvene matice. Zato je krajnje vrijeme da ponovo istaknemo našu staru parolu : tuđe nećemo, svoje ne damo...

2.37 Šutnja

26. I. 2013. god.

--Šutnja i samo šutnja je naš najveći neprijatelj....

--Neko htjede reci krajem 80tih „bobu bob, a popu pop” rekoše mu da šuti...očeve nacija, dobismo rat

--Krajem 80tih neko reče ne treba talasati, rekoše treba štititi.... dobismo patnju i podijeljenu zemlju

--Šutimo i dalje, stranci nam vladaju

--Šutimo i dalje, sve je opljačkano

--Šutimo i dalje, obrazovanje je uništeno

--Šutimo i dalje, korupcija i pohlepa vladaju

--Šutimo i dalje, ulicama hara kriminal

--Šutimo i dalje, najgori nas predstavljaju

--Šutimo i dalje, najgori mrak se spušta na nas

---Šutimo i dalje.....nestajemo

Jedino cega se trebamo plasiti jesu nasi strahovi

2.38 In memoriam

Hugo Chavez, predsjedniku Venecuele i predvodniku slobodnog svijeta

U doba kada je biti čovjek devalvirana vrijednost i kada su već odavno otvorene Crne dveri, biti gromada među kamenčićima je iznimno teško. Hugo Chavez je bio ta stijena koju vjetrovi sila i nepravdi nisu mogli pomaći. Izabran izbornom demokratskom procedurom više puta, Chavez je vjerovao u pravo narodne volje. Kada je na jednom referendumu bio poražen njegov prijedlog o proširenju ovlasti predsjednika, Chavez je to prihvatio bez pogovora kako i dolikuje časnom svjetskom lideru. Njega na vlast nisu doveli neoliberalni korporacijski bankarski krugovi moći, nije bio financiran mutnim donatorskim novcem niti je korištena sila i nasilje. Chavez i njegov reformni pokret su uvijek imali povjerenje većine venecuelanskog naroda, i to zato što je najveća resursna bogastva stavio u službu Venecuele. Naftna bogastva nisu više bili »zlatna koka nosilja« za jednu vrlo malu oligarhiju, kakve su sve do nedavno bile tipične za Latinsku Ameriku, usko vezanu za financijske i resursne interese bjelosvjetskih mešetara i špekulanata. Otvarane su škole, obični ljudi su konacno dobijali dostojnu zdravstvenu njegu, hrana je subvencionirana, ljudi su živjeli u slobodi. Nijednom njegovom političkom protivniku nije falila ni dlaka sa glave, i to na prostoru za koje je političko nasilje bilo kronično.

Chavezov pokret je probudio Latinsku Ameriku, stoljećima izrabljivani i terorizirani dio svijeta. Venecuelu su slijedile Bolivija, Ekvador, Nikaragva, a na nešto drugačiji način Brazil (danas peta sila svijeta) i Argentina. Danas, dok Europa hropti pod bremenom krizom, Latinska Amerika stupa ponosno stazama progresu i dugo sanjane pravde i slobode. Chavezova Venecuela je subvencionirala i grijanje desetina hiljada siromašnih domaćinstava u sjevernoistočnim gradovima USA. I na kraju je umro stoički, boreći se do zadnjeg svoga daha.

Tako je Chavez postao i uzorom svih ljudi koji žele da nešto pokrenu naprijed. I u ovim trenucima, ne trebamo patetično žaliti za njegovom smrću, nego se prisjetiti djela jednog velikog čovjeka, kako bismo u njima našli uzore za našu budućnost.

I zato još jednom RIP našem el comandante, i vječna hvala njegovoj snaznoj i napaćenoj duši....

2.39 Filipike (objavljivane na Tacno.net u martu, aprilu, maju, junu, julu 2013. god.)

I. filipika

Kratka analiza stanja u SDP, SDU, NS ...itd....

U Bosni i Hercegovini ne funkcioniše parlamentarna demokratija, zato što se politički i društveni sustavi još uvijek nisu uspjeli izdici iz pretpolitičkog stanja. U ovakvoj situaciji je razumljivo da je teško ostvariti idejni i ideološki pluralizam. Samim tim u Bosni i Hercegovini i nema političkih partija u pravom smislu. Uslijed toga, rukovodstva političkih partija i organizacija su postala u stvari obične interesno povezane skupine.

U Bosni i Hercegovini su već decenijama dominantne forme političkog, društvenog, ekonomskog pa i kulturnog djelovanja one koje proističu iz zastupanja interesa tri konstitutivne nacije, zahtjeva neoliberalizma, pozicija vrlo aktivnog pritiska i miješanja sa vanjske strane i potreba koruptivne hobotnice. Opcija koja bi trebala da stoji nasuprot navedenim tendencijama je ljevica. Zato je i potrebno izvršiti analizu stanja na našoj „ljevici“ i „lijevom centru“ u oba sektora djelovanja : stranačkom i nestranačkom.

Socijaldemokratska partija BiH (SDP BiH) sa svojom dobrom organizacionom mrežom, kapacitetima, prihvaćenim i proklamiranim idejama i nadasve tradiciji je trenutno jedina politička organizacija koja bi mogla da adekvatno i uspješno reagira na pitanja koja se tiču suvremene Bosne i Hercegovine, i to u širokom spektru od onih koja se bave bosanskohercegovačkim jedinstvom pa do izgradnje socijalne i demokratske države. Međutim, kao što to trenutna praksa djelovanja SDPa BiH pokazuje, negdje nešto ne

štima. Prisutno je potpuno odsustvo nekog strateškog promišljanja, što se najbolje vidjelo na primjeru koalicija, kao što su na federalnom nivou prvo „platforma“, a zatim „čtvorka“, a na državnom nivou dvije verzije „šestorke“. Toliki nivo proizvedene konfuzije ima katastrofalni efekat na tradicionalno biračko tijelo SDPa BiH. To se jasno vidjelo na primjeru općinskih izbora; gubitak općine Novi Grad se nikako ne može kompenzirati dobijanjem općine federalno Trnovo (koje se sastoji od par sela i bez gradića Trnovo). Sva turbulencija političkog košmara koji je nastupio lošim strateškim (pa i taktičkim) potezima odveo je SDP BiH u opoziciju u dva kantona u kojima ima ubjedljivo najviše birača → sarajevskom i tuzlanskom. Mnogi dobri kadrovi su potrošeni u ovoj priči, jer su se „borili“ po nalogu lošeg strateškog promišljanja. SDP BiH već godinama uopće ne pokazuje ni idejno – ideološku prepoznatljivost. Ali pošto je ovo prisutno u svim strankama, onda se taj nedostatak SDPa BiH skoro i ne primjećuje. Posebna su priča kadrovska rješenja. Osobno poznajući dosta ljudi iz struktura SDPa BiH, mogu odgovorno tvrditi da većina SDP premijera, ministara, gradonačelnika i načelnika općina spada u red dobrih, odgovornih i marljivih ljudi. Međutim, njihovo djelovanje je imalo taj vrlo negativni ograničavajući efekat koji je nastupao uslijed loših strateških procjena i interesa samoga stranačkog vrha. Najveći kadrovski problem SDPa BiH su bila kadrovska rješenja u upravnim i nadzornim odborima, kao i na mjestima direktora javnih preduzeća i javnih ustanova. Na tom primjeru SDP BiH se pokazao vrlo sličnim SBiH (koja je već umiruća) i SDAu. Glavni uzrok, sa najviše odgovornosti za trenutno stanje i djelovanje SDPa BiH, se nalazi na samom njegovom vrhu. Taj vrh je već 16 godina nepromijenjen, što je nezamislivo u bilo kojoj modernoj ljevičarskoj stranci. Pa i da je neki vijak u određenoj mašini toliko godina ostajao nezamjenjen, došlo bi do zamora materijala. Upravo zbog toga *conditio sine qua non* opstanka SDPa BiH je suštinska zamjena toga vijka, naravno u skladu sa partijskim procedurama i samo unutar legalnih partijskih institucija. Ovakav stav imam puno pravo izreći, jer sam bio delegat na kongresu SDPa BiH iz 1997. god., kada je dr. sc. Zlatko Lagumdžija pobijedio dr.sc. Nijaza Durakovića. Moj glas je išao prvospomenutom, iz jednostavnog razloga što je, po meni, to tada bilo bolje rješenje. Ovaj preobražaj unutar Socijaldemokratske partije BiH mora riješiti i još bitnu pojavu, a to je šutnja i mirenje sa trenutnim stanjem većine članova predsjedništva i glavnog odbora SDPa BiH. Naravno, kada se nađu u nekom neoficijelnom društvu, tada su oni često vrlo otvoreni. Drugačija je pozicija znatnog broja intelektualaca (izvan bilo kakvih stranačkih struktura) koji djeluju sa pozicija koje su iste ili slične sa načelima formalnog programa SDPa BiH. Njihov glas je u javnosti prilično izražen i uglavnom dobronamjerno kritičan prema potezima partijskog vrha. Paralelno sa kadrovskim „provjetravanjem“, potrebno je raditi i na oblikovanju idejnih postavki Socijaldemokratske partije BiH, kako bi se izgradio njen identitet koji bi u javnosti bio u potpunosti prepoznatljiv. Sa takvim preciznim definiranjem bi se spriječilo stvaranje neprincipijelnih i interesnih koalicija i partnerstava. Naravno, te postavke ne smiju biti

sektaške ili ograničavajuće nego bi bile duboko prožete demokratizmom, uvažavanjem drugog mišljenja i dopuštale pluralizam u idejama ljevice. Jedino bi se tako moglo zaustaviti sadašnje samodestruktivno ponašanje unutar SDPa BiH.

Na prostoru uglavnom sarajevskog kantona djeluju još dvije manje stranke koje se isto smještaju u lijevi centar i ljevicu. Riječ je o Socijaldemokratskoj Uniji BiH (SDU BiH) i Našoj Stranci (NS). Obje stranke su uglavnom sastavljene od dijelova SDPa BiH koji je postojao na svome najvećem vrhuncu (pobjeda na općinskim izborima 2000. god.). I njihovo glasačko tijelo poglavito čine razočarni birači koji dolaze iz tradicionalne glasačke mase SDPa BiH. To se javno vidi po tome što su obje stranke proporcionalno jačale u periodu 2010. – 2012. god. u odnosu na to kako je SDP BiH slabio. Tako su doživjele i relativno dobar uspjeh u sarajevskom kantonu na izborima održanim prošle godine. I onda su učinile strateški promašaj, koji će se sigurno izučavati u politologiji, kao nešto što ne treba činiti u političkoj areni. SDU BiH je ušla u koaliciju sa SDA i više manjih stranaka i nezavisnih poslanika, čime je stvorena „sataras“ sarajevska kantonalna vlada. Radi par pozicija u jednom kantonu, SDU BiH će izgubiti dobar dio glasača i pokazati da isto tako nema nikavu idejnu platformu djelovanja. Značajan broj ljudi je glasao za SDU BiH, jer se nije slagao sa koalicijom SDP sa SDA, Čardžićem, Radeljašom i sl. A poradi svoga glasa su dobili koaliciju SDA sa SDU. Čardžićem, Radeljašem, Backovićem i nekim nezavisnim poslanicima (koji su inače izabrani sa liste SDPa). Manje otvoreno, i više proračunatije je djelovanje NS, koja se ne želi u tolikoj mjeri u javnosti kompromitirati. Ta pozicija „tihog lovca“ (silent hunter) koji čeka pogodnu i najmanje kompromitiranu poziciju kako bi iskočio iz zaklona i „ulovio“ željene pozicije i sinekure isto ne daje nikakvo ohrabrenje razočaranim SDP-biračima. Posebno „lovište“ Naše stranke je formiranje gradskog vijeća. Njihov prijedlog za gradonačelnika ostavlja otvorene nedoumice u kojem će se pravcu odvijati političko profiliranje Naše stranke.

Komunistička partija BiH (KP BiH) koja djeluje u oba entiteta, je jedna dosta minorna stranka, koja je najviše ostala zapažena u javnosti po tome što je na prošlogodišnjim izborima podržala SDA kandidate.

U Republici Srpskoj stanje sa ljevicom je dosta jednostavnije. Savez nezavisnih socijaldemokrata je u potpunosti postao privatno vlasništvo Milorada Dodika. Sa ljevicom nema više nikakvih dodirnih tačaka, i izgleda da ni samom SNSDu taj nedostatak i formalnog pozivanja na ljevičarske ideje ustvari uopće i ne smeta. Socijalistička partija za razliku od SNSDa, još uvijek se bar formalno poziva na načela ljevice ili lijevog centra. Naravno, praktično djelovanje i socijalista je potpuno različito od proklamiranog i kada stvaraju koalicije, uglavnom sa nezavisnim socijaldemokratima, više se drže toga koliko i koje će pozicije dobiti, nego šta im je činiti sa udjelom u vlasti. Posebno pitanje vezano za ove dvije stranke, je da se one smatraju primarno zaštitnicima

interesa samo jednog entiteta i jednog od tri BH naroda. „Ljevičarske“ stranke sa sjedištem u Sarajevu, se još uvijek (bar teorijski i formalno) smatraju bosanskohercegovački opredjeljenim i multi...itd... Nezavisna socijalistička partija je znatno manja stranka, sa uglavnom lokalnim značenjem. Oni bi se u neku ruku mogli posmatrati i kao stvarno stranka lijevog centra. Međutim, još je rano to tvrditi jer, osim na lokalnom nivou (u Foči), oni još uvijek nisu bili ni blizu učešća u stvarnoj vlasti. Tek i ako se domognu nekih stvarnih djelića vlasti (kao što je to slučaj sa ostalim „ljevičarskim“ stranaka), na osnovi njihovog ponašanja u tim okolnostima, mogli bi se izvlačiti i neki zaključci. Kao i „ljevičarske“ stranke sa sjedištem u Sarajevu, i NSP se smatra bosanskohercegovački opredjeljenim i multi...itd...

Nestranački politički milje se u Bosni i Hercegovini izražava se na dva načina i to : preko NVO sektora i preko vanstranačkih političkih organizacija. Zanimljivo je da se veći dio NVO i nestranačkih političkih organizacije više – manje poziva na ideje koje pripadaju lijevom centru i ljevici općenito. Međutim, i tu vlada ne samo iznimna šarolikost, nego i ljevičarski formalizam. Skoro sve NVO organizacije ustvari djeluju tako što bi se prikačile na neki vanjski ili domaći finansijski izvor. Zato je dobar dio NVO sektora usmjeren samo na neko konkretno pitanje, čime taj NVO sektor djeluju na čisto pragmatičnim načelima, bez ikakvog teorijskog prisupa. Što se tiče vanstranačkih političkih organizacija, koje se pozivaju na ljevičarske ideje (uglavnom sa radikalnim prizvukom), njih u Bosni i Hercegovini ima veliki broj. Gotovo sve su minorne, sa samo par mladih članova i njihov utjecaj je u potpunosti zanemarljiv. Za razliku od NVO sektora, koji promovira praktičnost, nestranačke političke organizacije su u potpunosti mali teorijski klubovi koje vide raznorazni samoprogllašeni mali „marksi“, „engelsi“, „lenjini“, „staljini“, „maocetungi“ iz naših sokaka. U tim klubovima se teoretizira do besvijesti, uglavnom pokušavajući da teorije koje se odnose na XIX. st. prikažu kao nešto što je moguće primjenjivati i u kontekstu XXI. st. Zato je teško i procijeniti koliko bi iz NVO sektora i nestranačkih političkih organizacija proizašla neka artikulirana ljevičarska teorija praktičnosti ili praksa u teoriji. Jedini pozitivni izuzetak predstavlja mostarska ANTIFA (odnosno Antifašistička akcija), koja sa skoro praznim budžetom ostvaruje i vidljive rezultate u gradu sa vrlo teškom, zategnutom situacijom, i koji po stupnju podijeljenosti podsjeća na Belfast.

Moj je mač moje pero, moj štit je moje mastilo

II. filipika

Od izvora dva putića... jedan vodi u San Paolo

Za nekih mjesec dana na političkoj sceni Bosne i Hercegovine će se pojaviti nova politička stranka, okupljena oko ličnosti Željka Komšića. Sudeći po stavovima Željka Komšića, i ta bi se partija trebala smjesiti na lijevi politički obzor. Tako će na prostorima Bosne i i Hercegovine postojati četiri političke stranke sa sjedištem u Sarajevu koje na osnovi svojih programa i formalnog predstavljanja gravitiraju prema onome što bi se definiralo kao lijevi građanski, socijalliberalni ili socijaldemokratski obzor. Za sada još uvijek ne postoji relevantnija opcija na području demokratskog socijalizma ili nekih komunističkih pravaca. Jedino se nekada, u vrijeme izbora, zna desiti povremeno posezanje za titoizmom kako bi se dobili bar neki poeni kod nostalgичnih glasača.

Na osnovi dosadašnjeg djelovanja stranaka ljevice sa sjedištem u Sarajevu u političkom, ekonomskom, društvenom i kulturnom životu naše zemlje, sa pravom se može reći da ono ne odgovara ni onim starim (prevaziđenim) ni novonastalnim postavkama koje definiraju ono što se nalazi na lijevoj strani političkog spektruma. One su postale većinski personalizirani politički subjekti, koji se u praksi u potpunosti vode postulatima neoliberalizma. Jedan od glavnih uzroka takvog zastranjivanja je gubljenje sopstvenog idejnog i radnog identiteta, što je opet rezultat politikanskog pragmatizma i trgovanja. Zato je u zadnje vrijeme u trenutno najvećoj i najstarijoj stranci BH ljevice i započela rasprava o pitanju definiranja identiteta.

Naravno kriza identiteta ljevice nije samo specifikum Bosne i Hercegovine, nego je time „zaražena“ i skoro sva europska ljevica. Ta ljevica je izgubila dodir sa vremenom i prilikama, i uglavnom se i dalje slijepo drži „Trećeg puta“, koji je ustvari samo socijalistička šminka na neoliberalnom programu. Zato je i Partija europskih socijalista (poznatija kao PES) postala jedna dosta jalova i elitizirana skupina, čiji predstavnici dobro žive na račun sve siromašnijih stanovnika Europske Unije. Zbog bezidejnosti i okoštale i dosadne suštine, europski neoliberalni socijalisti i socijaldemokrati često dožive trenutke dubokog zanesenjaštva, pa tako su skloni glorifikaciji i očekivanju mesije koji će čarobnim štapiće, šarmom i osmijehom izvesti zapadni svijet iz krize. Zato se i ne treba čuditi skoro religijskom štovanju ličnosti Baraka Obame na početku njegovog prvog mandata. Sa druge strane, u europskoj ljevici koja nije neoliberalna, još uvijek imaju taj otežavajući uteg prijašnjih dogmi i pokušaja primjenjivanja teza iz XIX. i XX. st. na prilike globalnog informatiziranog svijeta XXI. st. I zbog bolovanja dogmatizmu, sektašenju i isključivosti ova neoliberalna ljevica se nije i sigurno neće ujediniti. Zato je teško očekivati i da Partija europske ljevice (PEL) i Zeleni i europska slobodna alijansa (The Greens - EFA) mogu postati relevantni politički subjekti u procesu odlučivanja kakva se Europa želi.

Zbog svega navedenog, ne bi trebalo biti pesimista. Europa više nije pokretač historijskih procesa. Ona je u procesu postupnog pada, dok su na dominantnu svjetsku scenu izbili novi igrači, a uvedena su i sasvim druga pravila. Tako se pomjerio i kompas oblikovanja ljevice XXI. st. prema nekim drugim prostorima. Za nas najvažnije područje na kojem se upravo oblikuju novi tipovi ljevice jesu zemlje srednje i posebno južne Amerike.

Zemlje srednje i južne Amerike su skoro pet stoljeća stenjale pod jarmom stranih centara moći i domaćih oligarhija i od njih bile brutalno izrabljivane i pljačkane. Te male oligarhije su bile prilično otuđene od interesa sopstvene zemlje i velike većine siromašnog radnog stanovništva i uglavnom su služile interesima vanjskih faktora koji su uveliko garantirali njihovo održanje na vlasti. Za političko uređenje srednje i južne Amerike su bili karakteristični i skoro kronični vojni udari i prevelika zaduženost. Nimalo zahvalno okruženje za one koji žele definirati identitet nove ljevice.

Međutim, u zadnjih deset – petnaest godina situacija se radikalno mijenja. Ljevica Latinske Amerike je uspjela učiniti ono što europska ljevica nije uspjela, a to je stvoriti novi identitet adekvatan vremenu, prostoru i potrebama. Naravno u medijskom prostoru je najviše eksponiran slučaj Venezuele i bolivarske socijalističke mirne revolucije. Ali Venecuela nije jedina, čak su nekim zemljama promjene još konkretnije a razvitak značajno ubrzani. Načelno te procese vode partije koje pripadaju „San Paolo Forumu“ (osnovne informacije v. http://en.wikipedia.org/wiki/Foro_de_S%C3%A3o_Paulo). Te stranke su vladajuće u čak 11 zemalja srednje i južne Amerike, u Argentini je na vlasti stranka koja ima dobre odnose sa „San Paolo Forumom“, a u 4 zemlje su članice Foruma glavne opozicijske stranke. Ova politička opcija ne ostvaruje svoj program samo u zemljama u kojima je vladajuća, nego i tamo gdje je opozicijska. Uteg nove latinoameričke ljevice je toliko težak, da i stranke centra i desnice moraju pozitivno odgovarati na pitanja interesa većine stanovništva. Zanimljivo je da je glavni čelnik venecuelanske opozicije izjavio da bi u slučaju svoje pobjede na izborima, nastavio provoditi socijalne programe Huga Chaveza. Promjene su nepovratne, a na svjetsku scenu u velikom stilu izlazi životopisni i vitalni potencijal srednje i južne Amerike.

Te moderne partije latinoameričke ljevice pružaju odlične obrazce kojih bi se trebala pridržavati i europska, pa samim tim i bosanskohercegovačka ljevica. Njihovi osnovni ciljevi su što je moguće više reduciranje inače kroničnog siromaštva velike većine stanovništva, prebacivanje što je moguće više ljudi u rang srednje klase i samim tim smanjivanje ponora socijalnih i društvenih razlika. Da bi se to moglo učiniti bilo je potrebno razvlastiti domaće oligarhije, smanjiti utjecaj stranih političkih i ekonomskih interesa i preuzeti pod državnu kontrolu glavne nacionalne resurse. Posebno dobre primjere pružaju Venecuela, a posebno Brazil koji je za vrijeme vladavine Radničke partije u srednji sloj prebacio na desetine miliona svojih sunarodnika. Jednog dana favele će biti samo historijski podatak. U Boliviji se išlo i na ukidanje skoro kastinskog sustava

koji je većinske Indijance držao stoljećima na periferiji političkih i ekonomskih odnosa. Često se na ove procese od nedobronamjernih osoba gleda sa omalovažavanjem pa se potežu argumenti u stilu „život u Hrvatskoj, Srbiji i BiH“ je još bolji od života u Venecueli, Peruu, Boliviji, Urugvaju ili Nikaragvi. To je potpuno pogrešna premisa, jer su ove zemlje imale potpuno različitu startnu poziciju u razvitku zadnjih 25 godina. Zemlje ex – YU, pa čak i sve istočnoeuropske zemlje su 1990. god. imale znatno veći standard gledano u prosječnim vrijednostima, u odnosu na zemlje srednje i južne Amerike koje su u XX. st. bile duboko zaglibljene u siromaštvo, obespravljenost, korupciju i iskorištavanje. I tako dok su ex – YU zemlje u zadnjih 25 godina u konstantnom padu, dotle su srednje i južno američke zemlje u porastu. Znači nama se događa regresija, dok je tamo progresija. I ako se ovi procesi nastave, vrlo brzo ćemo se naći na istoj liniji.

Partije „San Paolo Forum“ pružaju i punu afirmaciju načela demokratskog socijalizma, jer u svoju organizacionu i idejnu strukturu uvode sustav pluraliteta. Dosadašnja ljevica, posebna ona na komunističkim pozicijama, je uvijek bolovala od nedostatka unutarnje demokratije i prava na idejno i drugo mišljenje. Posebno je ovaj nedostatak danas izražen u nekim od strankama BH ljevice, kojima se autoritativno rukovodi. Za razliku od ovih promašenih, prevaziđenih i zastarjelih načela kako voditi političku partiju, partije „San Paolo Forum“ nude čitavu lepezu mogućih rješenja. Ujedinjena socijalistička partija Venecuele (PSUV) je ustvari jedan prilično šaroliki konglomerat niza ljevičarskih usmjerenja od onih umjerenih socijaldemokratskih pa skoro do trockista. Zanimljivo je da je djelovanje ove partije bilo znatno demokratskije, i to za vrijeme jedne takve ljudske veličine kakav je bio Hugo Chavez, nego što je to slučaj kod svih BH političkih stranaka. Zato i ne treba da nas čudi da je jedan sindikalni aktivista i vozač autobusa trenutni v.d. (a nakon izbora i vjerojatni) predsjednik Venecuele. Ni u jednoj od BH političkih stranaka, u kojima se pati od lažnog „elitizma“ i dodvoračkog ulizivanja, to nije moguće. Vladajuća brazilska Partija Rada je još zanimljivija jer u sebi sadržava čak trideset oficijelnih frakcija, i to od dosta umjerenih (koji više naginju centru nego ljevici) pa preko kršćanskih socijalista do radikalnih marksista i trockista. I „Pokret za socijalizam“ iz kojeg je došao bolivijski predsjednik Evo Morales, je isto konglomerat koji okuplja praktično najveći dio ljevičarskih tendencija i pravaca Bolivije.

Latinoamerička ljevica je ponudila i rješenja da se može vladati u punoj demokratskoj atmosferi parlamentarnog ili referendumskog odlučivanja. Tako se pokazalo da je potpora naroda mnogo bitnija za provođenje socijalizma, nego sustav tajnih službi, montiranih procesa, politbirovske odlučivanja i čistki. Ljevica, i ona na socijaldemokratskim i ona na komunističkim načelima je tavorila sa problemom odnosa prema religiji i vjeri. Često se tu javljao jedan zadržati i nepomirljivi stav i kod ljevičarskih stranaka i kod zvaničnih religijskih struktura. Međutim, u slučaju srednje i južne Amerike

se pojavila „teologija oslobođenja“ koja se povezala sa pokretima koji su težili socijalističkoj preobrazbi društva. To je omogućilo ne samo da se razvije tolerancija između, u Europi često suprotstavljenih, strana, nego da dođe do uzajamnog prožimanja. Religija i vjera u svim zemljama srednje i južne Amerike u kojima vladaju partije „San Paolo Forum“ nije ostrakizirana niti u sukobu sa državom. Zato i ne treba čuditi da je prilikom procesija (koja je imala čisto religijski karakter) tijela Huga Chaveza, ispred išao rimokatolički svećenik koji je na glavi nosio crvenu beretku.

U našem slučaju opredjeljivanje za politiku „San Paolo Forum“ bi značilo u prvom redu zaštitu državnih i javnih interesa, kao i borbu za očuvanje i povećavanje srednje klase. A da bi se to postiglo potrebno je uspostaviti državnu i društvenu kontrolu nad financijskim sektorom ponovnim uvođenjem Zavoda za platni promet, osigurati bar jednu ili više domaćih banaka u javnom vlasništvu preko kojih bi se samo obavljale sve transakcije iz javnog budžeta. Zaštita resursa je bitna, posebno u javnom vlasništvu treba održati elektroprivredni i telekomunikacijski sektor, čijim bi se prihodom financirali javni projekti zapošljavanja i podizanja privrede. Vodeni i šumski resursi bi se stavili pod strogu javnu kontrolu. Reindustrializacijom Bosne bi se velikom broju građana omogućilo da živi od svoga rada, a ne od državnih i drugih javnih donacija. Socijalizam podrazumijeva ne da postoje stotine hiljada ljudi zavisnih od socijalnih naknada i povlastica, nego da se što je moguće veći broj ljudi usmjeri prema privrednoj aktivnosti. Uvođenjem radničkih institucija ograničavalo bi se politikanstvo petljanje i kadroviranje. Zaustavljanjem provođenja raznoraznih štetnih „reformi“ bi se zaštitio obrazovni sustav od totalnog kolapsa. Odgovornim odnosom prema penzionom i zdravstvenom fondovima bi se ove ključne socijalne ustanove postavile „na noge“.

Moj je mač moje pero, moj štit je moje mastilo

III. filipika

Demokratija u socijalizmu za XXI. st.

Jedan od glavnih razloga neuspjeha većine socijalističkih zemalja XX. st., da dugoročnije opstanu, jeste i problem definiranja odnosa međuzavisnosti između demokratije i socijalističkog društva. Temeljni ideal svih ljevičarskih organizacija je neposredna ili direktna demokratija. Međutim, uvođenje i održavanje neposredno/direktno demokratije ima čisto tehničke otežavajuće probleme. Ono je lako primjenjivo na referendumsko pitanje, međutim u slučaju izbora izvršnih institucija i donošenja zakona vrlo je teško realizirati načela neposredne demokratije. Ona su primjenjiva samo u relativno malobrojnima zajednicama. Jedan od razloga propasti Rimske Republike, je upravo ležao u održavanju neposrednih demokratskih skupština u uvjetima naglog povećanja broja stanovnika i nadasve teritorije.

Zato su i pokušaji usklađivanja demokratije i socijalizma prilično različiti. Na primjeru Skandinavije imamo socijalističku evoluciju u okvirima predstavničke višestranačke demokratije. U sovjetskom i istočnoeuropskom socijalističkom sustavu, uslijed početnog nesnalaženja u realizaciji dogmatskih postavki, imamo ostvarivanje kakvog – takvog (dosta smanjenog) demokratskog procesa (izbori, napredovanja) preko birokratiziranog jednopartijskog aparata. U slučaju ex – YU socijalističkog samoupravljanja imali smo delegatski sustav, koji je predstavljao simbiozu odlika neposredne demokratije, predstavničke demokratije i jednopartijske birokratije. Zanimljiv je primjer Kine u vrijeme Kulturne revolucije, koji je predstavljao vrlo čudnu mješavinu despotizma na jednoj strani i totalne anarhije i neposredne demokratije na drugoj strani. Tada su studenti, učenici i drugi građani (posebno ako su bili crveni gardisti) mogli govoriti šta su htjeli (izuzev kritike samoga Mao Ce Tunga), raditi šta su htjeli (izuzev onoga što je upereno direktno i samo na Mao Ce Tunga) i osporavati i udarati na bilo čiji (državni ili partijski) autoritet (izuzev naravno, ako to nije bio Mao Ce Tung). Ovaj kulturnorevolucionarni model je završio u posvemašnjem haosu. Danas je kineska „socijalistička demokratija” ustvari stabilna komunistička partijska birokratija u uvjetima kapitalističkog ekonomskog uređenja.

Današnja predstavnička višestranačka demokratija u većini euroatlanskih zemalja je ustvari samo obična oblada, dok stvarnu vlast imaju određeni neoliberalni lobiji ili manje interesne grupe. Zato se i euroatlanski višestranački sustav i ne može smatrati pravom demokratijom.

U uvjetima ispoljavanja svih negativnih posljedica neoliberalizma i to u svim svojim kapacitetima, nekoga nazvati „apologetom” latinoameričkog socijalističkog preobražaja i razvitka može samo služiti kao kompliment. A to se može dokazati i na primjeru odnosa prema demokratskom procesu. Kod latinoameričkih socijalista demokratija nije samo floskula ili oblada iza koje se kriju moćnici iza zavjese ili birokratski (državni ili partijski) aparat ili financijsko – kapitalistički centri moći. Oni su spojili elemente neposredne i predstavničke demokratije, i socijalizam krenuli provoditi putem revolucije koja se dešava voljom naroda preko višestranačkog sustava i pluraliteta ideja. Tako se, kako bi zadržali vlast, latinoamerički socijalisti XXI. st. moraju oslanjati na široku podršku naroda koja se stalno, u pravilnim intervalima, provjerava. To nije samo riječ o izborima, nego i o referendumima po strateški bitnim pitanjima. Kada je Hugo Chavez izgubio na jednom referendumu, on je to prihvatio bez ikakvih problema i posezanja za nekim nedopuštenim sredstvima. To je njihova kvalitativna prednost u odnosu na one koji su mislili socijalizam izgrađivati besmislenim dogmatiziranjem, tajnom policijom, denuncijacijama, čistkama, progonima i politikom provođenja terora i održanja straha. Latinoamerički socijalizam je uveo i vrlo bitno načelo unutaranje partijske demokratije koja kronično nedostaje kod većine političkih stranaka. Umjesto da vladaju stranački

centri moći, birokratske strukture ili samo jedan apsolutni stranački „autokrata” partije „Foruma San Paolo” su prihvatile pluralnost i izbornu demokratiju u provođenju partijske politike. Tako su te partijske strukture dosta kompleksne, a ideje koje one zastupaju su raznovrsne i to od kršćanskog socijalizma, socijalliberalizma, socijaldemokratije na jednoj strani pa sve do ekologizma i trockizma na drugoj strani. Izborna partijska demokratija se ostvaruje preko odlučivanja svih članova partije. Dobar primjer pruža PSUV, partije kojoj je do nedavno bio predsjednik Hugo Chavez (inače despota, diktator, zlo, klaun itd...po nazovi nepristrasnim mainstream medijima). Kandidatsku listu za venezuelanski parlament nisu utvrdili Chavez i najviši partijski činovnici, pa čak i ne partijski glavni odbor i kongres, nego svi članovi partije. Znači svako se, u okviru procedure, mogao kandidirati da bude kandidat na listi za izbore 2010. god. I nakon toga su održani primarni izbori, na kojima je glasalo čak 2 568 000 članova PSUVa. Oni koji su dobili najviše glasova su postali i zvanični kandidati na listi PSUVa za parlamentarne izbore.

U slučaju Bosne i Hercegovine, naši političari i lideri „naroda” i „stranaka”, koji su pod faktičkom kontrolom neoliberalne „mcdonalds” kulture i ekonomije, se ne zamajavaju demokratijom ni državnom ni partijskom. Pa se tako odlučuje u kafanama, stranačkim uredima, u hodnicima raznoraznih skupština i pripremaju prijedlozi strateških državnih odluka koje onda skupštine aklamacijom odobravaju. Stranačka demokratije je u još gorjoj situaciji. Sva se vlast vrti oko jednog ili dva čovjeka i njihovih interesa. Iako oni imaju na stotine osoba u okvirima stranačkih institucija i upravnih i savjetodavnih organa, velika većina njih ustvari samo „statira u kukuruzu”, a jedan dio je i interesno uvezan sa stvarnim vodstvom. Ovom stanju je u velikoj mjeri doprinijela i strana uprava u Bosni i Hercegovini, kojoj nije bilo baš stalo izgleda da promovira pozitivne vrijednosti političkog života, nego se primarno borila za ostvarivanje osobnih, bankarsko-korporacijskih i drugih sličnih interesa.

A da na kraju samo napomenem čitatelje... Mi ipak živimo u demokratiji, a Venecuelnaci, Bolivijci i Brazilci pod diktaturama, tako bar kažu naši političari i mainstream mediji.

Moj je mač moje pero, moj štit je moje mastilo

IV. filipika

Kako demokratizirati stranke, organizacije i zajednice

Jedan od glavnih uvjeta kako bi se otpočeo proces razvitka u pravcu demokratskog socijalizma jeste potpuna i dosljednja demokratizacija čitavog političkog života. Mi danas u Bosni i Hercegovini imamo jednu kontradiktornu poziciju. Teorijski Bosna i Hercegovina se nalazi u sustavu predstavničke demokratije, u kojoj se predstavnici

građana biraju na izborima, bilo da dolaze sa lista stranaka ili je riječ o nezavisnim kandidatima. Ovaj dio političkog procesa, uz sve svoje manjkavosti, odgovara uzusima i pravilima uobičajene višestranačke parlamentarne demokratije. Međutim, svjedoci smo da sustav ipak ne funkcionira. Gdje je greška u sustavu?

Tu grešku nije neki problem naći. Općenito svaki oblik predstavničke demokratije zasniva se na primarnom i sekundarnom izboru. Primarni izbori su oni na kojima se biraju osobe koje će biti kandidati na sekundarnim izborima na kojima se opet biraju javni dužnosnici od poslanika do predsjednika. U slučaju Bosne i Hercegovine, sekundarni izbori odgovaraju načelima predstavničke demokratije, i to pod zadatim uvjetima suludog ustavnog i političkog uređenja. Ako se suštinski problem ne krije u sekundarnim izborima, onda je potrebno obratiti pažnju na one primarne. Bosanskohercegovačke stranke, i to u oba entiteta, od onih prvih višestranačkih izbora u novembru 1990. god. pa do danas, za primarne izbore koriste neku kombinaciju delegatizma i odlučivanja u stranačkim organima i na samom stranačkom vrhu. Delegatizam kao omogućava da se prvo neko kandiduje u mjesnim odborima, onda se kao prolazi trijaža na općinskim, gradskim (ako ih ima), kantonalnim i na kraju državnim organima i odborima. Shodno političkoj praksi ovakvog delegatskog sustava, članovi stranaka koji se nalaze u organima i odborima na kojima se obavljaju trijaže imaju startne prednosti da se njihova imena nađu na kandidatskim listama. Naravno, zadnja i najvažnija trijaža je riječ lidera ili nekog samoproglāšenog vođe.

Tako je nastao jedan nedemokratski mastodont u našem političkom sustavu koji odgovara samo razvijanju liderizma pa i kulta ličnosti u političkim organizacijama. Sa kultom ličnosti se onda povezuju gubitak kritičnosti, otvorenosti i pluralnosti te primarnost institucionalnog donošenja odluka. A to proizvodi sa svoje strane ulizivanje, udvornišvo, „dvorsko“ spletkarenje (u stilu haremskih priča), poniznost. Zato se i dešava da su u većini kandidati za sekundarne izbore često proizvod poslušnosti, spletkarenja i kompromiserstva a ne probiranja idejnog kvaliteta i najodgovornijih i najboljih. Kvalitativni nedostatak u skupštinama i parlamentima se onda odmah odražava na samo funkcioniranje Države i njenih institucija. Samim tim su interesi države i javnosti često potisnuti pred interesima stranačkih vodstava i sivih eminencija. Došlo je do obrtanja načela da stranke, funkcioneri i kandidati postoje radi države, pa se tako sada država tretira kao objekat ostvarivanja ciljeva pojedinih centara moći. To naravno ima katastrofalan efekt po suštinske interese Države.

I upravo u tom nedostatku demokratskog odlučivanja u političkim strankama, kao i nekim drugim (npr. vjerskim) zajednicama i organizacijama koje imaju snažno javno djelovanje treba tražiti suštinski problem naše predstavničke demokratije.

Rješenje je vrlo jednostavno, uvesti pravilo neposredne demokratije u procesu izbora ili donošenja strateških odluka na kojima bi učestvovali svi članovi stranke ili drugog tipa

zajednice i organizacije. To bi otprilike ovako izgledalo na sljedeći način. Svi članovi općinske, kantonalne, državne organizacije su pozvani da izaberu tajnim glasanjem i stranačke rukovodioce i preko primarnih izbora i kandidate za sekundarne izbore. Ovo ne predstavlja nikakvo tehničko opterećenje, a u potpuno jača partijske strukture i približava ih interesima običnih članova i građana. Neposredni izbori stranačkih rukovodstava i neposredno demokratski primarni izbori nisu nikakva novost, nego praksa u velikom dijelu partija i to ne samo ljevičarskih, nego i stranaka centra i desnice. Uostalom i izbori za predsjednika USA imaju i primarne izbore i glavni izbor. Ova praksa se u svijetu primjenjuje ne samo na stranačke partije, nego i na druge oblike organiziranja. Zanimljivo je da postoje neposredni izbori za rukovodstvo Reala i Barselone na kojima učestvuju svi članovi ovih klubova.

Što se tiče vjerskih organizacija, analizirati ću primjer Islamske zajednice Bosne i Hercegovine. Odabir je čisto tehničke prirode, jer ustrojstvo i propise IZ BiH bolje poznajem od organizacije Rimokatoličke crkve i Srpske pravoslavne crkve. IZ BiH je teorijski zajednica svih njenih članova, a izbori rukovodstva (džemata, medžlisa, muftija, sabora IZ i reis-uleme) se odvijaju po čisto delegatskom sistemu, što je vjerojatno rezultat nasljeđa samoupravnog sustava. Međutim, potencijalno istinski delegatski sistem je i ovdje kontanimiran stranačkim i drugim interesnim uplitanjima, a do novog izbora reis-u-uleme i snažnim liderstvom. Zato i odnosi moći i utjecaja unutar struktura IZ BiH prilično liče na funkcioniranje BH političkih stranaka, sa monopolom pojedinih grupa i zakulisnim radnjama. Pošto je IZ BiH zajednica svih njenih članova, i ovdje bi se mogla primijeniti načela neposredne demokratije. Osnovu za uvođenje neposredne demokratije bi pružao stav-alineja 11 člana 27. (III. Obaveze i prava pripadnika) važećeg Ustava IZ iz 1997. (Izvor : http://www.rijaset.ba/images/stories/Ustavi/Ustav_IZ-e_iz_1997.pdf). Tako bi na izborima za rukovodeće pozicije između kandidata (koji zadovolje propise IZ BiH) ili donošenja strateških odluka pravo odlučivanja dobili svi članovi IZ BiH. Tako bi se i ukinuo sustav *ex katedra* vaza šutljivoj masi vjernika, nego bi se razvila interaktivnost odnosa (reguliranih pravilnicima) među prisutnim članovima i pospješila razmjena ideja i širile dosegnute i nove spoznaje. Nadati se da će novo rukovodstvo IZ BiH pospješiti demokratske procese i ustanoviti ustanove i principe demokratskog odlučivanja.

Posebna priča su izbori za upravna i nadzorne odbore i direktorske pozicije, ali o tome neki drugi put... u sljedećoj filipici.

Moj je mač moje pero, moj štit je moje mastilo

V. Filipika

Demokratizacija kao uvjet opstanka

(supplementum prethodnoj IV. filipici)

Sadašnja kriza vlasti na svim nivoima nije nastala odjednom, nego je samo jedna od mnogostrukih negativnih posljedica političke, društvene, ekonomske i kulturne kriza koja postoji efektivno od novembarskih izbora 1990. Temeljni uzrok svih naših nedaća i problema je u činjenici da **naša politička i društvena scena nije demokratizirana** ni institucionalno ni zakonski. Sudeći po nizu dešavanja u zadnje 23 godine, Bosna i Hercegovina gledano po svim segmentima ne samo da se ne nalazi u nekoj tranziciji prema demokratskom društvu, nego uopće u tranziciju nije ni ušla. Zato nijedan aktivni politički i društveni subjekt u Bosni i Hercegovini se ne može smatrati demokratskim, jer kao po pravilu u većini njih se još uvijek (i statutarно i praktično) primjenjuje kao opcija funkcioniranja izrođena verzija nekadašnjeg delegatskog sistema.

Vjerojatno će protiv navedene teze biti nuđeni argumenti da postoji sloboda štampe, govora i da živimo u višestranačkoj, parlamentarnoj demokratiji sa redovitim izbornim ciklusom. Prvo, što se tiče slobode štampe, može se sa pravom tvrditi da informativna sloboda i istinska sloboda govora uglavnom postoje na Facebooku, pojedinim odgovornijim i ozbiljnijim portalima te na BHTu. Svi printani mediji služe nekome i nečemu, i uglavnom imaju ulogu spina i megafona pojedinih centara moći.

Što se tiče izbornog sistema i njegovih političkih subjekata, ta nedemokratiziranost se još bolje i jasnije primjećuje. Kao i svaki drugi moderni višestranački izborni i politički sistem, i u Bosni i Hercegovini se izborni sistem sastoji od primarne i sekundarne faze. Primarni izbori podrazumijevaju izbor kandidata za izbornu natjecanje za bilo koji nivo. Više – manje u svim BH političkim strankama taj primarni izbor njihovih kandidata se obavlja korištenjem delegatskog sistema, birokratskog i liderskog odlučivanja. Tu nema neposredne demokratije po sistemu 1 član stranke – 1 glas, nego se ide po teorijskom delegatskom modelu po kojem mjesna organizacija predloži svoje kandidate, pa onda ti prijedlozi prolaze trijaže na općinskom, gradskom, kantonálnom i državnom nivou. Naravno u tim trijažama veliku ulogu ima stranački birokratski aparat i posebno lider stranke. Time je velika većina članova svih stranaka u potpunosti uskraćena toga da efektivno utiče na stvaranje izbornih listi sopstvenih stranaka i ti članovi zato ustvari samo „statiraju u kukuruzu“. Po tome ispada da primarni izbori uopće nisu demokratski, a pošto iz njih proističu i sekundarni izbori, samim tim naš izborni proces uopće nije demokratski. Ljudi su tako danas više uskraćeni u pravu odlučivanja i izbora, nego u vrijeme samoupravljanja kada je djelovao funkcionalni, a ne izrođeni delegatski sistem.

U prilog tezi o potrebi demokratiziranja izbornog sistema, mogu poslužiti primjeri izbora u Venecueli i USA. Vladajuća Ujedinjena socijalistička partija Venecuele svoj rad u potpunosti zasniva na neposrednoj demokratiji, odnosno sistemu 1 član – 1 glas. Tako je lista kandidata za parlamentarne izbore određena primarnim partijskim izborima (2. maja 2010. god.) na kojima je učestvovalo 2568 090 članova partije. Oni koji su dobili najviše

glasova su postajali zvanični partijski kandidati. U predsjedničkim izborima u USA, primarni izbori se čak odvijaju u više faza, a izbori guvernera, senatora i članova predstavničkog doma se odvijaju po većinskom, a ne stranačko proporcionalnom sistemu. U SDP Hrvatske su se na nižim nivoima primjenjivala neposredna demokratija, pa je predsjednika SDP Splita izabran neposrednom demokratijom i otvorenosti glasanja za sve članove SDP Split.

Nedemokratiziranost izbornog procesa je direktna posljedica što nijedna politička stranka u BiH nije demokratizirana, odnosno ne provodi neposrednu demokratiju ni prilikom kandidiranja a ni prilikom izbora svojih rukovodstava. I prilikom izbora rukovodstava određene stranke, ne vrijedi sistem 1 član – 1 glas, nego je i to kombinacija delegiranja, volje stranačke birokratije i lidera. **I zato zbog neprovođenja i ne korištenja neposredne demokratije, ni jedan stranački lider u BiH nema niti demokratski legitimitet niti demokratski potencijal. Oni možda imaju pravno – staturni legitimitet, ali zato što nisu izabrani glasanjem na koje bi pravo izlaska imali svi članovi, oni se ne mogu pozivati na stvarni, demokratski legitimitet. Samim tim postaje sporno, pa i besmisleno, njihovo učešće u predvođenju demokratskih reformi i izgradnji demokratskog društva.**

I tu onda dolazimo do savršenog obrazca za nastanak krize, jer demokratski izborni proces u BiH provode stranke koje nisu demokratske. Zato same državne institucije imaju slab autoritet, a kafane, vikendice, restorani, stranačke prostorije, kancelarija OHR, Europske komisije i Brisel postaju mjesta gdje se donose strateške odluke i dogovori. Zbog toga praktičnog izvlašćivanja javnih izvršnih i zakonodavnih institucija, slobodno se može govoriti o tome da su domaći stranački lideri i pojedini strani predstavnici, bez odobrenja naroda, preuzeli sve poluge upravljanja u Bosni i Hercegovini. Kao i u slučaju stranačkih lidera, tako i vlast koja ne proizlazi iz punog demokratskog kapaciteta može imati ustavno – zakonski legitimitet, ali sigurno nema demokratski legitimitet. Samim tim se **uzurpira** vlast koja bi po svim uzusima trebalo da „**je vlast naroda, od strane naroda i za narod**“ (citat Abrahama Linkolna). **Radi toga građani imaju puno pravo i a i obavezu da zahtijevaju, da dobiju ili se izbore za prestanak vlasti uzurpatora i uspostavu punog narodnog suvereniteta.** Samo potpuna demokratizacija svih političkih subjekata može donijeti nešto novo i pokušati zaliječiti uzroke krize. Ako se na izborima natjeću političke stranke koje nisu demokratske (u punom smislu riječi), onda postaju besmisleni i sami „demokratski“ izbori.

Zanimljivo je da i našim javnim i društvenim institucijama nema neposredne demokratije, nego se primjenjuje delegatski sistem. Iz toga razloga su i mnoge javne institucije neučinkovite i paralizirane. Zato bi trebalo demokratizirati i sve te javne i društvene institucije, od univerziteta, preko sportskih klubova do vjerskih zajednica.

Moj je mač moje pero, moj štit je moje mastilo

VI. filipika

SEDMORICA TIRANA

Kada se u okvirima konkretnog historijskog procesa, razmatra pitanje zastupljenosti legitimiteta i legaliteta prvo se mora definirati njihova sadržina u okvirima toga procesa.

Legitimitet bi bio temeljna vrijednost iz kojeg bi trebalo da proistiće javni život. Po načelima demokratskog i građanskog legitimiteta, svaki građanin je apsolutni nosilac izvornog suvereniteta. Pošto živi u zajednici, građanin prenosi dio svoga suvereniteta na javne institucije koje rukovode Državom, odnosno onim što je „javna stvar“ = Republika (rimsko – latinska kovanica : *res* = stvar; *publica* = javno). Iz ovoga proizlazi da dužnosti u javnim institucijama treba da obnašaju oni koji imaju ako ne podršku koncenzusom (što je praktično nemoguće), onda bar (metodom neposredne demokratije) podršku većine nosilaca izvornog suvereniteta. Kako bi Država/Republika funkcionirala po legitimnoj volji svojih građana ili naroda, onda svi činioци političkog procesa moraju biti organizirani po načelima neposredne demokratije. To u prvom redu uključuje političke stranke, te društvene institucije, organizacije i zajednice koje imaju određeni autoritet i uticaj u javnom životu Bosne i Hercegovine, kao što su npr. univerziteti, vjerske zajednice, udruženja građana, javne fondacije i sl.

Legalitet je ono stanje u državi/republici definirano zakonima i propisima. Za razliku od legitimiteta legalitet je promjenljiv i to korištenjem samo demokratskih mehanizama. Bosna i Hercegovina je nešto prije novembarskih izbora 1990. god. odabrala načelo demokratskog legitimiteta kao temeljnu vrijednost svoga funkcioniranja i po toj logici BH legalitet bi morao proizlaziti iz legitimiteta. Nažalost, i nakon 23 godine, u Bosni i Hercegovini legitimitet i legalitet se razilaze, i to upravo iz razloga što važeći legaliteti ne poštuju temeljne vrijednosti legitimiteta, odnosno provođenje neposredne demokratije. Ustvari samo se krajnji ishod glasanja za stranačke ili nezavisne kandidate provodi demokratski, iako bi se i tome imalo šta prigovoriti. Sve ostalo u „javnoj sferi“ se obavlja kombinacijom izrođenog delegatskog sistema, birokratskog i liderskog odlučivanja ili nekim tajnim neprincipijelnim dogovorima van državnih i javnih institucija. Zbog ove različitosti između legaliteta i legitimiteta došlo je do paradoksa da o suštinskim pitanjima Bosne i Hercegovine odlučuje jedna uska skupina domaćih „lidera“/stranačkih prvaka. Bez obzira što ti lideri nemaju nikakav demokratski legitimitet, oni se vole ponašati kao da su neke verzije balkanskih faraona. Posebno je i sa stajališta legitimiteta, pa i legaliteta sumnjivo petljanje stranih faktora u BH politički proces, kao što su ambasadori i predstavnici raznoraznih kancelarija i komisija.

Da bi dokazali navedene teze, možemo dati kratki presjek kako stoji stanje sa legitimitetom vezanim za „lidere“ stranaka. Prvo možemo početi sa prof. dr. sc. Zlatkom

Lagumdžijom. On je predsjednik SDP BiH od 1997. god. i nikada njegova čelna partijska pozicija nije bila rezultat neposredne demokratije, odnosno izbora na kojima bi učestvovali svi članovi SDP BiH. Sulejman Tihić je predsjednik SDA od 2001. god. i nijednom njegova čelna pozicija nije bila rezultat neposredne demokratije. Fahrudin Radončić je od osnivanja SBB na njegovom čelu, i do sada nisu primjenjivali načelo neposredne demokratije u svome radu. Najduži staž kao predsjednik neke stranke ima Milorad Dodik, koji je na čelu SNSDa od 1996. god. I u ovoj stranci njen predsjednik nikada nije provjeravao da li ima većinsku podršku članova. Mladen Bosić je predsjednik SDS od 2006. god. Ova stranka je od svoga osnivanja promijenila više osoba na čelu stranke, ali nijedan od njenih predsjednika nije izabran posredstvom neposredne demokratije. Slične izmjene na stranačkom čelu je imao i HDZ, kojem je od 2005. god. predsjednik Dragan Čović. Nijedan predsjednik HDZ nije izabran neposrednom demokratijom. Božo Ljubić je predsjednik izdvojene hadezevske frakcije, pod nazivom HDZ 1990, od njenog osnivanja 2006. god. Ni u ovoj stranci predsjednik nije izabran glasanjem svih članova. Ni predsjednici manjih stranaka kao što su Socijaldemokratska unija, Naša stranka, Socijalistička partija, Nova socijalistička partija, Partija demokratskog progresa, Demokratska partija, Demokratski narodni savez, Demokratska narodna zajednica nisu birani neposrednom demokratijom. Zanimljivo je da jedan dio ovih stranaka nosi u produžetka svoga naziva i ime i prezime svoga predsjednika. Toliko o demokratskim uzusima ponašanja. Stranka „Radom za Boljitak“ iako pretendira da se bavi javnim poslovima, je ustvari privatna stvar jedne familije i obični privjesak i produžetak „Mesne industrije Lijanović“. Hrvatski pravaši i u BiH vode svoju politiku kao da je riječ o mikroorganizmu paramecijumu, odnosno stalno se dijele i umnožavaju u više primjeraka pa je teško upratiti ko je sve na čelu koje pravaške stranke. Ne samo da nisu predsjednici navedenih stranaka birani neposrednom demokratijom, nego ni potpredsjednici, članovi predsjedništava, glavnih i nadzornih odbora, rukovodioci kantonalnih, gradskih i općinskih odbora...itd... Demokratski legitimitet nisu imali ni njihovi kandidati na izborima za sve nivoe, kao ni njihovi prijedlozi za upravne i nadzorne odbore i direktore javnih preduzeća i ustanova.

Još od novembarskih izbora 1990. god., stvarna politika Bosne i Hercegovine se nije vodila tamo gdje treba, a to su legalne državne institucije, nego se više – manje odvijala tamo gdje ne treba → tj. na nekim neformalnim mjestima. Takvo vodjenje državnih poslova je dobilo naziv „minder politika“. Od tada se takvo stanje zadržalo sve do danas, kada se o državnim poslovima razgovara na nekim poluprivatnim sijelima nazivanim šestorka, sedmorka, četvorka ili na bilateralnim sastancima stranačkih predsjednika. **Ova „minder“ sijela su toliko zaokupirala politički život u zemlje da se sa pravom može zaključiti da su ona postala stvarni najviši i zakonodavni i izvršni organ Bosne i Hercegovine, dok su vlade i parlamenti pretvorene u formalne izvršioce odluka donesenih na „minder“ sijelima.** Tako se etablirala jedna neustavna i nezakonita

„minder“ institucija, koju čine već spomenuti predsjednici glavnih stranaka u Bosni i Hercegovini. Pošto ovu neoficijelnu instituciju sačinjavaju predsjednici stranaka koji nemaju demokratski legitimitet, samim tim je i „minder“ institucija nelegitimna po demokratskim načelima. Ova institucije nema ni legalitet, jer se postavlja pitanje zašto nju sačinjavaju stranački predsjednici, a ne neke osobe koje su dužnosnici u izvršnim oficijelnim državnim i zakonodavnim institucijama i ustanovama. Tako na ovim sjednicama nema državnih dužnosnika kao što su članovi predsjedništva, predsjednici raznoraznih vlada, predsjednika i potpredsjednika Federacije, predsjedavajućih skupština i domova. Pa ako već o suštinskim pitanjima ne odlučuju oni ko bi trebali, onda Visoki predstavnik OHRa ili drugi predstavnici EU i USA mogu sazvati i predsjednike lovačkih saveza, udruženja pčelara i ljubitelja golubova da se dogovaraju o krucijalnim pitanjima države Bosne i Hercegovine. Sigurno bi ti sastanci bili znatno djelotvorniji od onih na koje dolaze predsjednici stranaka.

Posebno je pitanje na šta se to pozivaju predsjednici stranaka kada smatraju da baš oni trebaju pregovarati (na neustavnim i nezakonitim sjelima) i tražiti ono što im pripada po rezultatima izbora iz 2010. god. Tako na tim „minder“ sastancima prisustvuje prof. dr. sc. Zlatko Lagumdžija koji je na izborima iz 2010. god. za zastupnički dom parlamentarne skupštine BiH dobio 28 451 glas, odnosno 45,62 % svih glasova za SDP u izbornoj jedinici 3 (Federacija), i trenutni je ministar vanjskih poslova BiH. Ali zato nema na njima Željka Komšića, koji je tada ispred SDPa dobio 337 065 ili 60,61 % glasova za hrvatskog člana predsjedništva. Ovim sastancima ne prisustvuje ni dr. sc. Denis Bećirović koji je kao kandidat SDPa na izborima za zastupnički dom parlamentarne skupštine BiH iz 2010. god. u izbornoj jedinici 5 (Federacija) dobio čak 45 747 ili 52,47 % svih SDP glasova. Isto tako se na pregovorima u ime SDPa ne pojavljuje ni dr. sc. Hamdija Lipovača koji je kao kandidat te partije za zastupnički dom parlamentarne skupštine BiH u izbornoj jedinici 1 (Federacija; znatno manja po broju stanovnika od izborne jedinice 3) dobio 24 582 glasa ili čak 75, 04 % svih glasova za SDP.

U slučaju SDA je situacija još i jasnija. Njen predsjednik Sulejman Tihić se nije uopće kandidirao na izborima 2010., ali ga ta „sitnica“ ne sprečava da učestvuje na „minder“ sastancima. Bakir Izetbegović je dobio 162 831 ili 34,86 % glasova na izborima za bošnjačkog člana predsjedništva. Zanimljivo je da je značajan broj glasova (13 637 ili 48,83 %) ispred SDA dobio Senad Šepić (izborna jedinica 1 – Federacija - za zastupnički dom parlamentarne skupštine BiH), kojeg se u zadnje vrijeme slabo može vidjeti u prvom SDA „safu“. Slično kao sa Šepićem je i situacija sa Šemsudinom Mehmedovićem koji je u izbornoj jedinici 4 (Federacija) dobio 20 252 ili 31,47 % glasova, ali se ni on ne pojavljuje na „minder sjelima“. Svoja stajališta najčešće izražava preko Facebooka. Isto tako se na pregovorima u ime SDA ne pojavljuje ni ime Amira Fazlića koji je u izbornoj jedinici 5 (za parlamentarnu skupštinu) dobio 27 419 ili 50,67 % svih SDA glasova.

Fahrudin Radončić je izašao na megdan za bošnjačkog člana predsjedništva i tom prilikom dobio 142 387 ili 30,49 % glasova. Pošto je riječ o skoro poluprivatnoj stranci, ostali kandidati se nisu posebno istakli. Stranka za BiH je potpuno propala na ovim izborima, i kao njen lider Haris Silajdžić, završila u bespućima povijesti. Zato se ona više ne pojavljuje na „minder“ sijelima, iako im je ranije bila redoviti član.

Tradicionalno stranke iz RSa smatraju državne BH institucije drugorazrednim i najviše bi voljeli da ih još više degradiraju, pa se zato najveća borba vodi za entitetske institucije. Jedan od glavnih aktera „minder“ sijela je Milorad Dodik koji je u borbi za predsjednika RSa dobio 319 618 ili 50, 52 % glasova. Međutim, postavlja se logično pitanje zašto u razgovorima o sudbini BiH odlučuje jedan entitetski dužnosnik, a ne npr. Nebojša Radmanović koji je izabran za srpskog člana predsjedništva BiH sa 295 629 ili 48, 92 % glasova. Pored Radmanovića u slučaju SNSDa vrijedi istaći Nikolu Špirića koji je u izbornoj jedinici 1 (RS) za zastupnički dom parlamentarne skupštine BiH dobio 60 987 ili 46, 38 % svih glasova za SNSD u ovoj izbornoj jedinici. Igor Radojčić je u izbornoj jedinici 2 za narodnu skupštinu RS dobio 24 452 ili 42, 41 %. Dok se Nikola Špirić i Igor Radojčić negdje povremeno i čuju kada su u pitanju „minder“ sijela, u dubokoj zaleđini su ostali Gavril Bobar koji je u izbornoj jedinici 4 za narodnu skupštinu RS dobio 13787 ili 41, 73 % glasova i Lazar Prodanović koji je u izbornoj jedinici 3 (RS) za zastupnički dom parlamentarne skupštine BiH dobio 28 185 ili 43, 58 % SNSD glasova.

Predsjednik SDSa Mladen Bosić je na izborima za zastupnički dom parlamentarne skupštine BiH (izborna jedinica 2 RS) dobio 27 866 ili 50,72 % svih SDS glasova. Istaknuti član SDSa je Ognjen Tadić koji je na izborima za predsjednika RS kao kandidat koalicije predvođene SDSom dobio 227 239 ili 36, 92 %. Pored njih dvojice vrijedilo bi istaći Zlatka Maksimovića koji je u izbornoj jedinici 4 za narodnu skupštinu RSa dobio 12 334 ili 45, 97 % glasova. SDS je u ponešto različit odnosu na gore navedene stranke jer osim spomenutih nema drugih pojedinaca koji bi pojedinačno bili popularniji. Vjerojatno je razlog za to činjenica da su stranački prvaci SDSa u ranijim razdobljima završavali u Hagu, bili smjenjivani od Visokog predstavnika ili bili izbacivani iz stranke, pa su osnivali druge stranke.

Dragan Čović je dobio u izbornoj jedinici 2 (Federacija) za zastupnički dom parlamentarne skupštine 24 377 ili 48, 68 % glasova za HDZ u ovoj izbornoj jedinici. Kandidat HDZa za hrvatskog člana predsjedništva BiH je bila Borjana Krišto osvojivši 109 758 ili 19, 74 % glasova. Naravno na „minder“ sijelima se uopće ne vidi Borjana Krišto, koju izgleda to nešto puno i ne sekira. Dr. Božo Ljubić, predsjednik HDZ 1990 je za zastupnički dom parlamentarne skupštine (izborna jedinica 2 Federacija) dobio 11 015 ili 43, 83 % HDZ 1990 glasova. Martin Raguž, kandidat za hrvatskog člana predsjedništva BiH (u ime koalicije koju su činili HDZ 1990 i HSP) je dobio 60 262 ili 10, 84 % glasova, ali se on ne vidi na „minder“ sijelima.

Iz svega analiziranog i izloženog se jasno uviđa da najveću, stvarnu moć odlučivanja u Bosni i Hercegovini imaju pojedinci, institucije i način političkog i javnog ponašanja koji ne samo samo da nemaju demokratski legitimitet, nego ni ustavno – zakonski legalitet. **Stari Grci i Rimljani su koristili jedan pojam kojim su označavali nelegitimnost i nelegalnost određene vladavine te uzurpaciju narodnog i građanskog suvereniteta, a to je →TIRANIJA.** Građani čija su suverena prava oduzeta i uzurpirana, imaju prirodno pravo da se izbore da njihova Država/Republika i vlast bude samo njihova i da javne institucije budu sa dovoljno autoriteta i moći da mogu služiti javnim interesima. Ali da bi tiranija postala stvar povijesti, građani moraju steći hrabrosti da javno nastupe i artikulirano i precizno traže povratak svojih prava. Sa druge strane, sve odluke koje donesu tirani mogu se smatrati ništavnim.

Moj je mač moje pero, moj štit je moje mastilo

VII. filipika

Izdaja naša svagdašnja

Prošle sedmice držao sam predavanje drugoj godini sa temom „Veliki Ilirski ustanak“. Pošto predavanje nije samo *ex cathedra*, nego više – manje i interaktivni rad sa studentima, govoreći o borbenim operacijama na prostorima današnje Slavonije i Bosne, vrlo brzo sam stekao dojam da je njihovo znanje općeg zemljopisa ravno nuli. Tako nisu znali gdje se nalaze Maglić i Zelengora, niti gdje je sarajevski Ozren!? A na spomen srednjoslavonskih planina Psunj, Papuk i Krndija su se smijali „egzotičnosti“ njihovih imena. Nažalost, ovo nije neki izuzetak i specifikum, nego opće pravilo među našim mlađim generacijama. To potvrđuju i odgovori na jednom dosta laganom testu iz opće arheologije, gdje je bilo više slučajeva da se na pitanje šta je fosil ?, dobije odgovor da je to društvena organizacija u prahistoriji. Ustvari, svaka nova generacija koja dolazi ima sve manje i manje znanja iz opće kulture i općeg znanja, a i smanjene su im i mogućnosti logičkog zaključivanja. Naravno, to u krajnoj konsekvenci ima katastrofalne efekte po Bosnu i Hercegovinu.

Krivica uopće ne leži na našoj djeci, učenicima i našim studentima, jer oni raspolažu samo sa onim znanjima i vještinama koja su im pružane u školama, medijima i u porodicama. Oni su u pravom smislu žrtve jedne dugoročne dobro proračunate politike koja ima prilično zlonamjerne planove i ciljeve sa našom zemljom i našim ljudima. Inicijatori i voditelji takve politike su isti oni koji su eksponenti neoliberalizma, neoimperijalizma i neokolonijalizma. Obrazovanje i odgoj su stubovi funkcioniranja i pozitivne egzistencije svake humane zajednice, pa je njihova kontrola, uz ovladavanje resursima i tržištem, jedna od glavnih stavki tih zamaskiranih sila mraka. Osnovni pravci

i ciljevi toga neoliberalno – neokolonijalnog izrabljivanja, koje se odvija u rukavicama i samo pod egidom nekih uzvišenih ideja su sljedeći :

1. Prvo se ovladava medijima i stvara se neka vrsta „šarene laže“ o svijetu koji se nudi i načinima kako doći do te frizirane slike neoliberalizma u „janjećoj koži“. U okviru toga se i počinje širiti i propagandna kampanja kako kod nas ništa ne valja, kako je sve pogrešno, kako nemamo pojma. U skladu sa takvom propagandom u javnost se plasiraju informacije tipa : „To što ste u VI. osnovne morali učiti koja je industrija razvijena u Detroitu ili koji je glavni grad Mozambika je čista glupost“, knjige i udbenici su preteški za djecu, treba smanjiti obim gradiva, treba prema djeci razvijati osjećaj kao da se igraju, treba uvoditi neke nove pedagoške i prosvjetne norme. Naravno, nijedan od tih slatkorječivih podlaca neće reći da je stvarni život nešto neuporedivo teže od bezazlene, nevine igre. Neće nikada reći da djecu i omladinu treba pripremiti da se znaju suočiti sa svim iskušenjima života. Neće nikada reći da li možda treba razvijati osjećaje ponosa, izdržljivosti, odgovornosti, hrabrosti i časti koji su temelji dobrog čovjeka. Naravno da neće reći, jer njihov cilj nije izgradnja dobrog čovjeka. Uostalom, da je ovladavanje nečijim obrazovanjem i odgojem najlakši način da neko postane pokoran je drevni izum. Koristili su ga Rimljani kao dobro osmišljeno sredstvo vladanja nad pojedinim zemljama. I sam rimski historičar Tacit priznaje da je u tom slučaju riječ o golom imperijalizmu.
2. Nakon smišljene propagandne pripreme, nastupaju raznorazni eksperti – koferaši, neki trećerazredni europski i američki činovnici i neostvareni „genijalci“ koji su nas svojom neokolonijalnom arogancijom odlučili učiti i mijenjati. Oni se brzo preko raznoraznih organizacija involviraju i infiltriraju u naše sisteme i institucije. Oni po pravilu ne čekaju dugo da pronađe svoje sluge među našim ljudima razmještenim u nizu organizacija, institucija i pozicija. To postižu ili klasičnim korumpiranjem duša tih ljudi ili ih uspiju stvarno ubijediti (vješto prodajući šarenu lažu) da oni rade nešto dobro i korisno. Kada i to ostvare, onda uz njih kao eksperte, naše „prodane duše“ predlažu provođenje tzv. „reformi“ obrazovno – odgojnog sustava, uz naznaku da bez njihovog provođenja naše društvo neće moći opstati i bez kojih nema euroatlanskih integracija.
3. Posebnu skupinu „naših“ koji postaju vjerni saputnici bjelosvjetskih eksperata, čine oni iz reda onih dobro uhljebljenih (uglavnom preko stranačko – mindersko – rodbinskih „konkursa“) besposlenih birokrata u raznoraznim ministarstvima, zavodima, agencijama, komisijama. Njima je pojava ovih stranih eksperata koji u svojim koferima nose „reforme“ bilo kao neko prosvjetljenje u njihovim sivim, kancelarijskim životima. Grčevito su se prihvatili provođenja tih „reformi“, jer tako oni dobijaju smisao svoga postojanja, a iako su obične lutke marionete u

- drugim rukama misle da su stekli neku moć pa se prave „važni“ i „smrtno ozbiljni“ pred nastavnicima, studentima i učenicima.
4. Istovremeno se stalno i stalno organiziraju besplodni, birokratizirani seminari i okrugli stolovi na kojima ti raznorazni eksperti i njihove domaće sluge objašnjavaju kako provesti tzv. „reformu“, a čiji rezultati su samo obično gubljenje vremena. Formiraju se stalno neke nove komisije, donose prijedlozi i zapisi, rekapitulacije i stalno se proizvodi sve više i više papira, pravila, propisa, odluka, smjernica....itd... Umjesto da rade na sopstvenom stručnom usavršavanju, naši učitelji, nastavnici i profesori se nastoje preobraziti u neke činovnike čije bi čitavo djelovanje od otvaranja dnevnika do zaključivanja ocjena bilo sistematizirano i šablonizirano po uzusima koje propisuju eksperti i naše birokrate koje nikada nisu ni „primirisale“ učionici.
 5. Istovremeno se iz naših medija polako i neprimjetno uklanja obrazovni program, i zamjenjuje dekadentnim svijetom šarenila, sapunica, luksuza i reality programa najrazličitijeg tipa. Ako i ima nekih obrazovnih emisija urađenih od naših ljudi u našim medijima, onda se to pomjera u neke kasne termine, dok se u udarnom terminu smještaju ti programi namjenskog sustavnog zaglupljivanja. Naravno onaj nešto svjesniji dio stanovništva korisne informacije će potražiti na nekom od raznih stranih stručnih kanala.
 6. Namjera je da se erudicija, opća kultura i opća obrazovanost što je moguće više zanemare, jer to vodi neminovnom zaglupljivanju ili stvaranju „fah idiota“. Takvo potiskivanje i umanjivanje intelektualne, obrazovne i logičke sposobnosti običnog pojedinca vodi u pretvaranje njega kao objekta iskorištavanja, nekritičkog potrošača i donosioca enormnog novčanog profita gospodarima neoliberalizma i neokolonijalizma, i poslušnog sljedbenika vladajuće ideologije. Zato i postojanje samosvjesne osobe sa slobodom savjesti i snažnim intelektualnim i fizičkim progresivnim razvitkom, i to van okvira moćnika mraka, predstavlja za njih veliku opasnost.
 7. Naučni i tehnički razvitak iz sfere javnog interesa prelaze pod vladajući okvir neoliberalnog društva i umjesto da kreiraju tržište što im je primarna i stvarna namjena, oni se moraju prilagođavati željama novčanog profita, odnosno onih koji ga žele ostvariti a prema tome i samoga tržišta. Kao surogat gubljenja naučnih potencijala, se pušta kvazinauka, tipa koji je narod najstariji, od koga potiče, kriju li se kontakti sa vanzemalcima, raznorazne teorije zavjere i posebno new age budalaštine.
 8. Posebno je udar usmjeren na javni obrazovno – odgojni sistem, jer je on po svome obimu ubjedljivo glavni vid obrazovne djelatnosti i to otvoren prema svima. To

„prema svima“ je trn u oku neoliberalizmu i neoimperijalizmu, jer to tako (po njihovim pravilima) ne može biti. Mora postojati relativno kvalitetno obrazovanje za elitu i njene štichenike, a za većinu neko drugo slabije obrazovanje. Elita se može obrazovati i vani, pa samim tim i nema potrebe za kvalitetnim obrazovanjem u javnim školama i univerzitetima.

9. Tako se postepeno ideološki kontaminiraju čitave zajednice ili bar njihovi najistaknutiji pojedinci, umanjuje se njihova moć individualnog ili kolektivnog samostalnog i samosvjesnog djelovanja. Pri tome se moral i vrijednosni sustav ružiraju i obezvjeđuju sve u svrhu zadovoljavanja najobičnije pohlepe i iskonske pohote.

Ako samo dublje analiziramo stanje u našem obrazovno – odgojnom sustavu, možemo jasno prepoznati neke od navedenih pravaca i ciljeva neoliberalno sustava. Naš predneoliberalni koncept obrazovanja se temeljio i rukovodio načelima austrijsko – pruskog (koji je preuzela i Rusija) obrazovnog sustava koji se u Bosni i Hercegovini javio sa austrougarskom okupacijom. Neke načelne smjernice ovog sustava su da je bio hijerarhijski organiziran, hladan, strog, ozbiljan, odgovoran, precizan, detaljan i jasan. Programi toga sustava su bili takve prirode da su kod pojedinca razvijali osjećaje i potrebu za općom obrazovanošću i erudicijom. I nakon propasti Austro-Ugarske, obrazovno – odgojni sustav koji je ona donijela u Bosnu i Hercegovinu se nastavio razvijati. Bilo je samo nekih prilagođavanja toga sustava novonastalim prilikama i potrebama država i ideologija koje su obitavale na našim prostorima. Jedini pokušaj reformi, ali koji se odvijao u okvirima toga austrijsko – pruskog sustava, bilo je uvođenje usmjerenog srednjeg obrazovanja ili tzv. šuvarovice (nazvane po hrvatskom političaru Stipi Šuvaru koji je bio njen inicijator), ali je i to neslavno završilo.

Sasvim je normalno očekivati da se neki obrazovno – odgojni sustav nakon 100 godina postojanja u više – manje sličnom obliku mora doradivati i prilagođavati. Bar po mome mišljenju svaka promjena i reforma mora imati progresivistički karakter, odnosno da donese nešto bolje u odnosu na ono što se mijenja. Tako i osnovni cilj bilo koje reforme obrazovanja treba da bude izgrađivanje temeljno i svestrano obrazovanog pojedinca koji je ujedno i potpuno svjestan, spreman, sposoban i odgovoran da doprinese progresu i razvitku i samoga sebe ali i zajednice općenito.

Međutim, umjesto da se naš stari sistem pripremi za progresivno prilagođavanje, eksperti i njihove domaće marionete su odlučile da u potpunosti izvrše sustavnu i suštinsku izmjenu i to bez obzira na posljedice koje to moža izazvati. I tako na scenu stupa „bolonjski proces“ koji se primijenio na javne univerzitete. Kada je taj proces tek počeo, sjećam se da je govoreno da se time stvara bolja mobilnost znanja i ljudi, da će student moći mijenjati gradove i univerzitete, da će naši univerziteti i programi biti bolji, da će se popraviti kvalitet obrazovanja. Naravno, već sama polazišta provođenja „bolonjskog

procesa“ su bila pogrešna, jer se težilo uniformizaciji i ujednačavanju nastavnog i naučnog procesa. Pa se tako za npr. čitav sarajevski univerzitet (koji je kglomerat najrazličitijih disciplina) predvidio sustav 3 godine prvog ciklusa + 2 godine drugog ciklusa + 3 godine doktorskog studija. Kako to ujednačavanje provesti kada po prirodi stvari svi studiji ne mogu isto trajati, npr. medicina traje duže od ekonomije. Predviđanje jednosemestralnih predmeta je isto tako besmisleno, jer čak ni predmeti u istoj studijskoj grupi nemaju isti obim i isto značenje. Npr. moj predmet Historija starog Rima je neuporedivo veći i značajniji u odnosu na predmet Historija starog Istoka, ali po rasporedu imaju isti broj sati u različitim semestrima. Uz to uvođenje jednosemestralnih ispita, dovelo je do prave inflacije predmeta, koje je vrlo teško i popisati a kamoli provoditi. Insistiranje na jednoobraznosti ispitivanja u vidu pismenih testova (sistem zaokruživanja ponuđenih odgovora!?) je nepojmljivo na studijima na kojima se odgajaju one profesije koje trebaju imati i dobre govorničke sposobnosti (npr. nastavnički studiji, pravo, žurnalistika). Zbog prilične kompliciranosti „bolonjskog procesa“ birokratski aparat i papirologija su se neminovno mnogostruko umnožili, a studentske službe jedva i uz velike napore kako-tako uspijevaju da rade. Iako je broj predmeta povećan, asistentska norma se duplirala sa 6 na 12. Ta na prvi pogled mala promjena je vrlo opasna za buduću egzistenciju fakulteta i pojedinih struka. Po tom starom sustavu, načelno je svaki univerzitetski nastavnik imao asistenta koji bi ga trebao naslijediti na konkretnoj katedri i konkretnim predmetima. Sa povećanjem asistentske norme, što je jedna čisto ministarsko – politička podlost, se pokušalo ustvari uštediti na visokom obrazovanju. Pošto se asistenti više ne mogu vezati za konkretnog nastavnika, u pitanje dolazi održanje čitavog niza predmeta na fakultetima jer ko će naslijediti penzionisanog ili umrlog profesora. Tako se umjesto specijalizacije asistenti, koji su na univerzitetskom“ hranidbenom lancu“ smješteni vrlo nisko (pa im se teško pobuniti), pretvaraju praktično u sve i svašta, a mnoge specijalnosti koje su postojale na univerzitetima će polako odumirati.

Rezultati provođenja „bolonjskog procesa“ u Bosni i Hercegovini su blago rečeno kaotični, što se najslikovitije vidi na primjeru obećanja o toj mobilnosti i ujednačavanju studija. Navesti ću samo jedan vrlo ilustrativan primjer. Prije „bolonjizacije“, Filozofski fakulteti u BiH, bez obzira na entitetske i kantonalne granice, su imali vrlo sličan načelni koncept obrazovanja studenata zasnovan na onom već spomenutom austrijsko – pruskom obrascu. Nakon što smo duboko zašli u proces bolonjizacije, situacija izgleda na sljedeći način : Filozofski fakultet u Sarajevu ima 3 godine prvog ciklusa studija i 2 godine drugog ciklusa studija, Filozofski fakultet u Tuzli 4 godine prvog ciklusa studija i 1 godinu drugog ciklusa studija, Filozofski fakultet Sveučilišta u Mostaru ima 3 godine prvog ciklusa i 2 godine drugog ciklusa. Na Filozofskom fakultetu u Banja Luci ni njihove studijske grupe nisu ujednačene, pa su tako za istoriju, pedagogiju i učiteljski studij prvi ciklus traje 4 godine, a za filozofiju, psihologiju i preškolsko vaspitanje 3 godine. Potpuno je nejasno kako se misli da bi student iz Tuzle mogao tek-tako preći

(samo prenosom imaginarnih ECTS bodova) na nastavak studiranja u Sarajevu. I na kraju da zaključimo, da budemo potpuno iskreni → glavni cilj „bolonjizacije“ je bilo približavanje europskih načina studiranja onima u USA.

Što se tiče privatnih univerziteta, za njih je Bosna i Hercegovina plodno tlo, pa niču na sve strane. Naravno, uz čast izuzetima, njihovi studiji se uglavnom baziraju na menadžmentu na ovaj način, menadžmentu na onaj način, nekim poslovnim školama i međunarodnoj ekonomiji ili pravu. Ustvari, što je univerzitet manji i bezvezniji, to su njegove aspiracije za predavanjem globalnih, svjetskih tema veće.

Osnovno i srednjoškolsko obrazovanje je na bilo na udaru duže od onog visokog. I tu su se provodile „reformе“ i raznorazni eksperimenti, kao npr. uvođenje devetogodišnje osnovne škole, iako nije naveden nijedan smisleni razlog zašto se to radi. Tako su uvođeni neki novi ideološki predmeti, dok su drugi smanjivani, manipuliralo se sa normama. Posebno su teško oštećeni predmeti historije i geografije, jer je možda cilj bio da učenici znaju što je moguće manje o svojoj zemlji i svojoj kulturi.

I kako se provode ove raznorazne „reformе“, jednog dana će se moći konstatirati samo sljedeće : „Operacija je uspjela, pacijent je umro“. I da na kraju, onima koji će pokušati, zbog toga što im je duša zagađena izdajom, da ironiziraju ovaj tekst, poručujem : Bolje da me ismijavaju jer znam koja je auto – industrija postojala u Detroitu, nego da me ismijavaju jer ne znam gdje je Zelengora.

Moj je mač moje pero, moj štit je moje mastilo

VIII. filipika

Izadji i bori se....

U prethodnim filipikama smo više-manje ukratko prezentirali trenutno stanje u Bosni i Hercegovini. Međutim, nijedno istinsko i odgovorno političko djelovanje se ne može i ne smije zasnivati samo na kritici, optuživanju i stalnom i stalnom pozivanju na neke ideološke floskule i sentence. Onaj ko kritizira nešto i nekoga, mora istovremeno nuditi i adekvatna rješenja problema koja su prije svega funkcionalna i održiva. Naravno da treba uvijek imati na umu idealizirani cilj, ali do njega se ne može doći divovskim koracima, preskačući usputne stanice i ostavljajući iza sebe nepregledno mnoštvo neriješenih pitanja i problema. Zato staza Spoznaje, Savjesti i progresa mora biti čitava pređena, u suprotnom može se desiti da se skrene u slijepu ulicu ili jednostavno zaluta, kao što se to uostalom i desilo u mnogim historijskim situacijama.

Teška i na prvi pogled kaotična situacija u kojoj se nalazi Bosna i Hercegovina je rezultat dobro osmišljene i provedene politike koja se odvija na više nivoa. Osnovni i vrhovni nivo je onaj koji provode neoliberalni, neoimperijalni i neokolonijalistički centri moći

koji u našem slučaju poglavito dolaze iz USA, EU i Rusije. Oni vladaju posredno, preko domaćih kolaboracionističkih krugova koji se inače deklarativno i formalno predstavljaju na jednoj strani kao najveće patriote i nacionalisti, a na drugoj kao neki reformatori koji donose „šarenu lažu“. Od naše suverenosti je ostalo samo bezazleno mahanje zastavama i drugom simbolikom, i čeprkanje po historiji uglavnom korištenjem kvazi-naučnih metoda. Privreda, financije, vanjska politika, sigurnost, obrazovanje i kultura su prepušteni na milost i nemilost neoliberalnih neokolonista i njihovih domaćih izvršilaca na terenu. Ova situacija pruža jednu zanimljivu historijsku analogiju. Kada su persijski carevi zavladali nizom grčkih polisa na Egejskom moru, na njihovo čelu postavljali tirane iz lokalnih zajednica jer su tako najbolje i najdjelotvornije mogli održavati svoju vrhovnu vlast. Tako se i na čelu malih bosanskohercegovačkih zajednica nalaze domaći tirani koji ignoriraju demokratska prava građana i oficijelne državne institucije. Njima je ostavljeno da razgrabe međusobno onaj ostatak bogatstava ove zemlje, nakon što su se podmirili neokolonijalisti. Ispod tirana nalaze se čitava mreža sa njima interesno uvezanih pojedinaca i grupa. Tako se u nizu organizacija i ustanova nailazi na mnoštvo malih tirana, koji su ili disperzirana volja glavnih tirana, ili se jednostavno na njih ugledaju. Zbog takve organizacije vlasti kojoj je jedini interes iscrpljivanje i iskorištavanje zemlje i njenih stanovnika, jasno je da su na površinu izbili oni najgori od nas, bez obraza, bez časti, bez hrabrosti. Zatim se tu pojavljuju i raznorazni likovi sa golijatskim ambicijama, liliputanskim ambicijama i alkaponeovskim karakterom. Svi oni najbolje funkcioniraju u namjerno iniciranom i rukovođenom kaosu. Naš narod ima lijepu izreku za vremena nalik ovima : „Plaha vremena za pogana čovjeka, i pogana vremena za plaha čovjeka“. Zato nas ne trebaju čuditi ni kriminal na ulicama, ni prevelika i većinom bespotrebna administracija niti donošenje bezbroj zakona i propisa od kojih se dio ne provodi, a dio nije ni uopće moguće u praksi provoditi. Najgori zakoni su oni koji se ne provode ili se ne mogu praktično provoditi.

Posebna, a nadasve učinkovita, metoda vladavine i kontrole jeste ona drevna „*divide et impera*“, jer što je više podjela i mržnje unutar određene zajednice, to je lakše sa njom vladati. Temelj politike „podijeli i vladaj“ su tri teritorijalno odijeljena bosanskohercegovačka naroda. Onda se na to baziraju podjele na sekularne i vjernike, na Sarajlije i Sandžaklije, hanevije i vehabije, na Banjalučane i one u istočnom dijelu, na bosanske i hercegovačke Hrvate, na one koji su bili za „peti korpus“ i autonomaše...itd... Svaka nova interna podjela samo razara tkivo ove zemlje. I onda na tome plodnom tlu podjela izniču kao gljive poslije kiše neke nacionalne, etničke, vjerske vođe koje smatraju da imaju mesijansko određenje da budu vođe svojih skupina na planetarnom nivou. Dobar primjer je osnivanje nekih kongresa svjetskog ranga, čiji predstavnici izuzev izlizanih floskula ne daju kvalitativno ništa novo. A iskoristiti će se i najmanja sitnica da se razbukta plamen podjela, optuživanja i mržnje. Razlike među ljudima su normalne, jer

ne postoje dvije potpuno slične osobe, ali i u toj različitosti treba naći zrno poštovanja i uvažavanja drugog.

I da se vratimo na glavnu temu članka, a to je šta nam je činiti. Nama je potrebna revolucija chavezovskog tipa koja je i načelno i funkcionalno demokratska, bez nasilja, legalističko - institucionalna, oslobođena stranih i drugih lobiranja i tako autentična po svome razvitku. Nju mogu provoditi samo ljudi otvorenih umova i shvatanja, oslobođeni od nekih pseudo – ljevičarskih skretanja i predrasuda prema individualnim slobodama, poduzetnicima, seoskim gazdinstvima i religijskim zajednicama. Održanje i primjenjivanje takvih nepravilnih dogmatskih natruha, samo može štetiti revolucionarnom preobražaju. Štaviše, treba podržavati one procese u religijskim zajednicama koje vode ka razvijanju teologije oslobođenja i dalje unutarnje demokratizacije.

Kao prvi uvjet revolucije je potrebno provesti neposrednu demokratiju kroz čitavu javnu scenu, a napustiti izrođeni delegatski sustav. Neposredna demokratija bi bila zakonski uvjet legalnog funkcioniranja u svim političkim strankama i to i u biranju njihovih rukovodstava na svim nivoima i kandidata za izbore. Neposredna demokratija mora biti u svim aspektima uvedena i održavana na javnim univerzitetima, sindikatima, u udruženjima građana, javnim institucijama kulture i nauke. Ustvari u svemu onome što predstavlja „javnu stvar“, treba biti uvedena neposredna demokratija. Tako bi se obnovila Republika, odnosno građanima i narodu vratila njegova suverena prava. U prilog uspješnosti primjene navedenih prijedloga govori još jedna historijska analogija. Veliko Persijsko carstvo je napalo one grčke polise koji nisu priznavali vrhovnu vlast persijskih careva. Na malu Atensku državu poslana je carska vojska koja je imala vojnika koliko Atena stanovnika. Ipak na kraju je pobjeda pripala slobodnim grčkim polisima. Razlog je vrlo jednostavan, oni koji su se borili za svoje polise su bili građani, sudionici u vladavini državom, a oni u persijskoj vojsci obični podanici. Između građanina i podanika je velika kvalitativna razlika. Uostalom građani Rima su bili najzaslužniji da se malo selo sastavljeno od koliba na brdu Palatin preobrazilo u najveću imperiju u svjetskoj historiji. Zato je i temeljni postulat revolucije izgradnja društva u kojem je svaki građanin slobodan u onoj mjeri koliko njegova sloboda ne ugrožava slobode drugih ljudi, i u kojoj svako ima pravo na slobodu spoznaje, savjesti, sopstvenog izražaja i izbora. U tom kontekstu se može pozvati na čuvenu rezoluciju ZAVNOBiHa sa zasjedanja u Sanskom Mostu i njene odluke o poštivanju ljudskih, građanskih i narodnih prava.

Potrebno je izvršiti i reviziju zakonodavstva i iz njega izbaciti sve nepotrebne, opterećujuće i neprovodive zakone, a sve u cilju izgradnje optimalne državne strukture. Sukladno tome predstoji i drastično smanjivanje birokratskog aparata. To podrazumijeva gašenje niza nepotrebnih agencija, službi pa i institucija. Država i njene institucije, ustanove, službe, korporacije i kompanije ne smije biti opterećenje za njene građane niti

mjesto kadrovskog zbrinjavanja a niti mjesto lakog posla. Zato ih treba očistiti od raznoraznih izdajnika, pokvarenjaka, špekulanata i parazita. Tu treba da budu pozicionirani najbolji od nas, hrabri, odgovorni, umješni ljudi. Ali dok sa jedne strane država mora predstavljati servis svojim građanima, isto tako se i građani moraju sa poštovanjem odnositi prema državi, njenim institucijama i zakonima. Autoritet države, njenih institucija i zakona mora biti snažan i neprikosnoven, što uopće nije u konfliktu sa načelom neposredne demokratije. Što veća sloboda i snaga, proporcionalno tome je i veća odgovornost. Autoritativnost države je moguće promatrati kao nadogradnju institucija u kojima se provodi neposredna demokratija. Pravni sustav se mora poštivati i ne treba se prepustiti stihiji revolucionarnog bijesa i odmazde. Najbolje je primjenjivati misao Abrahama Linkolna : „sa mržnjom ni prema kome, sa milosrđem prema svima.“

Da bi jedna zajednica mogla uopće kvalitativno egzistirati, potrebno je da održava svoju kulturu, znanost, inovativnost, obrazovanje. Zato će se prvo iz ovih sfera ukloniti petljanje stranih tzv. „eksperata“ kao i izbaciti iz struktura njihove domaće izvođače i poltrone. Tako bi se osujetio planirani cilj zatiranja naše kulture, našeg obrazovanja, naše nauke i našeg načina razmišljanja, i pretvaranje naših građana u obične pione i „zombije“.

Zbacivanje jarma neoliberalnih i neoimperijalističkih centara moći će biti i najteži zadatak za sve oni koji se budu zaputili stazama revolucionarnog preobražaja. U prvom redu potrebno je izvršiti preorijentaciju finansijskih poslova BH zajednice na njene javne institucije, javne banke i javne korporacije. Transakcije u okvirima javnog sektora će se morati obavljati samo u domaćim, javnim bankama. Kompletan finansijski posao bi bio kontroliran od državne institucije kao što je nekada bio Zavod za platni promet.

Izvršila bi se revizija kompletne privatizacije, kako bi se utvrdile nepravilnosti i zloupotrebe. Sklopili bi se novi ugovori sa stranim investitorima kako bi se zaštitili javni BH interesi. Zakonski bi se regulirala apsolutna javna svojina nad esencijalnim resursima, kao što su energija, voda, šume, rude i plemenite metale. Potrebno je staviti do znanja svim vanjskim faktorima, da smo mi itekako zainteresirani za razvijanje partnerskih odnosa sa USA, EU, Rusijom i drugim zemljama svijetu, ali nikako da imamo tutora.

Upravni i javni upravni i nadzorni odbori bi se ukinuli, jer su se pokazali totalnim promašajem u bliskoj historiji. Pristupilo bi se ponovnoj reindustrializaciji zemlje i razvijanju proizvodnih djelatnosti. Ona zajednica koja nije zasnovana na proizvodnji i kontinuiranom napretku ne treba ni da postoji. Neshvatljivo je da toliko našeg poljoprivrednog zemljišta ostaje neobrađeno i da se toliko hrane uvozi. Suština je u izgradnji zajednice zasnovane na radu i stalnom, kontinuiranom svestranom napretku. Znači treba omogućiti ljudima da svi oni koji mogu raditi da rade i zarađuju, a ne da se nalaze na spiskovima socijale.

p.s. Zanimljivo je da sarajevski kanton kao svoje gradske boje ima plavu i bordo/crvenu, isto i kao Pariz koji se u julu 1789. godini usudio srušiti svoju Bastilju....

Moj je mač moje pero, moj štit je moje mastilo

IX. filipika

„Aprilske teze“

-Kako provesti nenasilnu revoluciju u bosanskohercegovačkim uvjetima -

U prethodnim filipikama objasnilo se :

- 1.Koji su to uzroci koji su producirali trenutno negativno stanje u Bosni i Hercegovini i zašto su za njegovu promjenu neophodne revolucionarne metode.
- 2.Ponudila rješenja na osnovi kojih bi se izgradio novi sustav.

U novoj filipici, pokušati će se ponuditi model nenasilne i neoružane revolucionarne tranzicije u Bosni i Hercegovini. Da bi uopće došlo do revolucionarne tranzicije potrebno je ili imati ili stvoriti pogodan ambijent za nju. Uslijed historijskih i općekulturnih okolnosti veći dio stanovništva u Bosni i Hercegovini nema izgrađenu svijest o općem interesu i općoj odgovornosti. Radi toga je iluzorno misliti da će doći do nekog spontanog masovnog javnog istupanja stanovništva. Međutim, to ne znači da zbog pasivizacije većeg dijela građana treba odustati od revolucionarne tranzicije. Cilj revolucionarne tranzicije je upravo jačanje svijesti o općem interesu i općoj odgovornosti. Uostalom da se u revolucijama koje su se odigravale širom svijeta rukovalo argumentom da treba nastupiti onda kada većina stanovništva uzme aktivnog učešća u njima, do tih revolucija koje su bile prekretnice ljudske historije ne bi ni došlo.

Ustvari u bosanskohercegovačkim uvjetima, ako bi 10 % od svih građana u radno – aktivnoj dobi (18 – 60 godina) priključilo revolucionarnom procesu (i to na bilo koji način) to bi bio veliki uspjeh. To nije nikako u neskladu sa demokratskim normama, jer cilj revolucionarne tranzicije nije da se dođe do puke kadrovske smjene, nego je riječ o procesu kojim se konačno uspostavlja puni demokratski sistem. Pritisak javnosti bi se trebao usmjeriti i usredsrediti prvo na raspisivanje novih izbora na svim nivoima i svim dužnostima u roku od 3 mjeseca. Paralelno sa raspisivanjem izbora potrebno je donijeti i određene promjene u izbornom zakonu. Te izmjene bi uključivale uvođenje neposredne demokratije u izborni proces i njegove subjekte. Izlazak na raspisane izbore može se odobriti samo onim strankama koje su u roku od dva mjeseca od donošenja izmjena izbornog zakona provele izbor svojih rukovodstava na svim nivoima neposrednom demokratijom, kao i formirale svoje kandidatske liste isto na osnovi primjene neposredne demokratije.

U tehničkom mandatu izvršne vlasti ne bi mogle donositi nikakve strukturalne niti strateške odluke. Njihov osnovni zadatak bi bio zadržavanje *status quo*, odnosno sprečavanje da neko iskoristi vrijeme tehničkog mandata kako bi sakrio kriminal ili kako bi se novac izvukao i prebacio na tajne račune u inostranstvu.

Novi parlamenti dobijeni primjermom neposredne demokratije bi imali više – manje ustavotvorni karakter. Njihov zadatak bilo i donošenje strateških odluka i zakona, kao i ustava. Svako strano miješanje u rad ustavotvornih skupština bi se smatralo neprihvatljivim. Ovako ustrojeni revolucionarni parlamenti/skupštine bi djelovali dokle i sama revolucionarna tranzicija, maksimalno 2 godine. Revolucionarni parlamenti bi izabrali i privremene vlade koje bi isto djelovale do završetka revolucionarne tranzicije. Konačni cilj revolucionarnih parlamenata i vlada jeste donošenje novog ustava, realizacija zadataka u borbi protiv neoliberalizma, neokolonijalizma, podjela, šovinizma, fanatizma te sređivanje institucionalnog i zakonskog haosa.

Pošto je osnovni cilj revolucionarne tranzicije suštinska promjena trenda razvitka sa njegove negativne konotacije u onu pozitivnu, spektar promjena bi morao suštinski zahvatiti sve segmente života u Bosni i Hercegovini. Kako bi započeo novi, napredniji sustav, revolucionarne institucije će formirati stručno – ekspertske komisije koje bi dobile zadatak da, u roku od maksimalno 2 mjeseca od inauguracije revolucionarnih parlamenata, predlože pakete zakona, odluka, smjernica, pravila u sljedećima poljima :

1. Ustav.
2. Monetarno – finansijsko. Ovo je vrlo bitna stvar u revolucionarnoj tranziciji sa ciljem povratka monetarne i bankarske suverenosti i kontrole protoka novca i imovine.
3. Energetika.
4. Poljoprivreda. Cilj je stvoriti takav nivo proizvodnje na osnovi kojeg bi Bosna i Hercegovina mogla sama sebe hraniti.
5. Resursi (voda, šume, rude...itd...), održivi razvoj, ekologija.
6. Reindustrijalizacija zemlje. Cilj je znatno povećati zaposlenost i što je moguće više ljudi uposliti.
7. Komunikacije.
8. Sudsko – pravosudno.
9. Smanjivanje i ukidanje nepotrebnih zakona, nivoa vlasti, pravila, institucija, službi, dužnosti.
10. Obrazovanje i znanost.

11. Kultura.
12. Zdravstvo.
13. Sigurnosno – odbrambeno.
14. Revizija privatizacije i istraživanje nelegalno stećene imovine.
15. Revizija socijalne politike.

Komisije su autonomne u svome radu, a svi njihovi prijedlozi zakona, propisa, pravila, odluka, strategija prije usvajanja ili odbacivanja na revolucionarnim parlamentima prolaze javnu raspravu u trajanju od jednog mjeseca. Kada se donese novi ustav, prestaje revolucionarna tranzicija i raspisaju se novi, redovni izbori.

Zdrave snage koje provode revolucionarnu tranziciju će se gotovo sigurno suočiti sa domaćim kontrarevolucionarnim snagama, pojavama i ponašanjem. Riječ je poglavito o svima onima koji se boje da će izgubiti privilegije i pozicije sa kojih su se neodgovorno, kriminalno i izdajnički ponašali. Oni sigurno neće biti oduševljeni sa gašenjem ancien régime. Njih bi mogli definirati kao one koji su u politici, društvu, ekonomiji i kulturi stvorili i raširili gangrenu, a onda dosta lagodno prebivali na takvom zaraženom tkivu. U zadnjih 20tak godina oni su stekli prilično iskustvo i znaju kako se boriti radi zaštite svojih interesa. Njihova osnovna metoda kontrarevolucionarnog djelovanja biti će raspirivanje nacionalne, vjerske, regionalne, stranačke, lokalne, strukovne, starosne, profesijske ili bilo kakve druge mržnje i podjela nastalim navedenim raspirivanjima. U tom okviru revolucionarne snage moraju strogo paziti, i u govoru i u djelima da ne naprave kakav slučajni ili namjerni lapsus i daju prigodu neprijatelju da to iskoristi za svoje djelovanje. Kontrarevolucionari će se hvatati i za najmanju „slamku“ ili pogrešku zdravih snaga kako bi to iskoristili u svojoj borbi. Oni će i širiti apatiju, bezperspektivnost, defetizam. Kontrarevolucionari će širiti i lažni strah u smislu da se ne smijemo mijenjati, jer to tako kažu Vašington, Brisel, Moskva ili Ankara. Oni će iskoristiti svoje pozicije i poznanstva u inostranstvu kako bi oklevetali revoluciju. Zato je moguće očekivati da oni nekoga u međunarodnoj zajednici i obmanu i dobiju političku i financijsku podršku. Revolucionarne snage bi zato trebale imati i uvid i nad financijskim transakcijama prema Bosni i Hercegovini.

Kontrarevolucionari će se služiti i demagogijom, pokušavajući da korumpiraju narod, i to koristeći svoje fondove koje su napunili pljačkajući i prisvajajući novac i imovinu. Ovi fondovi se nalaze ili u inostranstvu ili sakriveni u Bosni i Hercegovini. Zato je neophodno da revolucionarne snage odmah dođu do podataka o opljačkanoj i otuđenoj imovini i novcu, bez obzira gdje se ona nalazila. Zbog toga je iznimno važan rad komisije za reformu financijskog i bankarskog sektora.

Kontrarevolucionarni udar je moguće očekivati i sa drugih pravaca. Kontrarevolucionari će na svoju stranu nesumnjivo preusmjeriti i dio običnog stanovništva, čak i onoga koji živi na ivici ili u siromaštvu. Ova BH „Vandeja“ će se sastojati najviše od slabo ili neobrazovanog stanovništva, od kriminogenih, zatucanih i zaostalih elemenata, odnosno onih sa kojima je lako manipulirati i onih koji misle da bi se stavljanjem na stranu kontrarevolucije mogli izvući iz siromaštva. U djelovanju prema ovoj BH „Vandeji“ treba pristupati dosta mudro i oprezno, kako se ne bi ponovile greške iz ranijih revolucija, kada su kontrarevolucionari znali isprovocirati oštru reakciju sa revolucionarne strane, i onda bi se revolucionarne snage sukobile sa narodnim masama. Ovaj problem bi se mogao lako prevazići sa što bržim otvaranjem novih radnih mjesta u procesu reindustrijalizacije i čišćenja visokoprofitabilnih korporacija (kao što su elektroprivrede i telekomi) od stranog miješanja, špekulanata i parazita. Druga mogućnost je provođenje neke vrste nove agrarne reforme, odnosno da u procesu oživljavanja poljoprivredne djelatnosti dođe do podjele poljoprivrednog i nekorištenog zemljišta u javnom vlasništvu onima koji žele da se bave poljoprivrednom djelatnosti.

Pošto će se revolucionarna tranzicija baviti i presjecanjem neokolonijalne vezanosti Bosne i Hercegovine, realno je očekivati i vanjsko djelovanje sa pozicija kontrarevolucije. Ovaj vid kontrarevolucionarnog intervencionizma mogao bi imati pogubne posljedice na revoluciju. Posebno se intervencionizam može očekivati u sferi preispitivanja stranih bankarskih i korporacijskih poslova i koncesija na prostoru Bosne i Hercegovine, kao i u povratku suverenosti u vanjskoj politici. Radi toga je potrebno biti uvezan sa svim progresivnim snagama u EU, Rusiji, USA i Turskoj kako bi revolucija imala i lobiste i pristalice koji bi mogli i trebali prezentirati i propagirati stvarne namjere revolucije. Na početku je potrebno naglasiti da revolucionarne mjere nisu vođene ksenofobijom i izolacionizmom. To je tek dovodenje u red pravno – političke i ekonomsko – finansijske situacije, kako se ne bi dešavale situacija kao što su : zenička željezara (i sa katarskim i sa indijskim rukovodstvom), Fabrika glinice „Birač“ (koju je isisao Vladimir Romanov), manipuliranje turske kompanije Cengiz sa radovima na koridoru 5C, Bosanskobrodska rafinerija, Air Bosna i Turkish Airlines, Daimler i mostarski Aluminij, Rudnap, EHP i elektroprivrede.... itd... Znači naglasiti da smo raspoloženi za investiranje, ali sa obostranim interesom, a ne u vidu kolonijalističkog iskorištavanja. To je uostalom i cilj svake odgovorne vlade na svijetu.

U toku cjelokupnog trajanja revolucionarne tranzicije potrebno je da vladaju pravda, red i mir, kako se revolucionarni preobražaj ne bi kompromitirao kaosom, terorom, zločinima i progonima. U skladu sa proklamiranim revolucionarnim ciljevima, nedopustivo je imati neprijatelja po defaultu, jer neko misli da to po nekim pogrešno shvaćenim idejnim postavkama tako mora biti. Zato se ne smiju tolerisati fanatični napadi na ljude, institucije i imovinu, te treba već na početku egzemplarno sankcionirati takva nedjela. U

tome kontekstu je potrebno izrazito paziti da provoditelji revolucionarne tranzicije, i u teoriji i u praksi ne skrenu na sektaške staze „lijevih skretanja“ ili paušalnog provođenja „revolucionarne pravde“. Revolucionarna vlast ne smije ni doći u situaciju da se pojavi glad i energetska kriza, što je nekada popratna pojava vanrednih situacija. Vode, hrane i struje mora biti dovoljno.

Moj je mač moje pero, moj štit je moje mastilo

X. filipika

Kuku nama ako neoliberalizam nastavi živjeti

Mišljenja sam da je pravo na argumentiranu raspravu jedno od najvažnijih stubova postojanja i funkcioniranja demokratskog sustava. Pa ionako ranije nisam imao običaj da se upuštam u rasprave po nekoj osnovi, ipak se nekada mora napraviti i izuzetak. Ustvari, riječ je o tekstu „Lele si ga vama kad umre kapitalizam” autora gosp. Milana Marinkovića.

Već sam naslov sugerira tematiku članka, a to je ironiziranje kritičkih osvrta na neoliberalni poredak. Ustvari ironiziranje i relativiziranje su i uobičajena praksa svih apologeta neoliberalnog poretka. U tom duhu i započinje članak, sa tvrdnjom da je čitanje lijevih analiza neoliberalizma ustvari mazohizam. Zatim se ističe kako te analize „slatko nasmeju”, pa ispade da je kritika neoliberalizma (pored toga što je sadomazo perverzna) i zabavna, možda kao neka komedija sa „FOX Life”. Zar nije pravo na drugačije mišljenje svetinja za jednog liberala, i da je prikladnije da se suprotni stav uvažava (posebno ako je dostatno argumentiran), a ne opisuje kao sadomazo perverzija ili zabavna ludorija.

Naravno, autor bi trebao malo bolje upoznati ko sve kritizira neoliberalizam, i to ne samo sa „ljevičarskog političkog spektra”. Zatim neoliberalizam nije sinonim za kapitalizam (što bi se pretpostavljalo na osnovu gosp. M. Marinkovića), nego samo jedan od pravaca razvitka kapitalizma. Vjerojatno se autor zabunio i tako napravio previd da je kapitalizam nastao prije tri – četiri stoljeća, a neoliberalizam tek sa Margaret Tačer i Ronaldom Reganom, prije neke tri decenije. USA su i prije Regana bile kapitalističke i to zasnovane na modelu ruzveltovizma i “New Deal” politike, pa samim tim nisu bile ni neoliberalne (sa napomenom da se u USA neoliberalizam naziva neokonzervativizam). I zemlje Zapadne Europe prije 80tih godina su bile kapitalističke sa ideologijom socijalne države. Tako da veliki broj kritičara neoliberalizma dolazi i iz političkog centra, pa i nekih segmenata desnice. A što se tiče ljevičara, ima i onih koji podržavaju neoliberalizam, npr. pobornici “Third Way”. Ljevičarske vlade Venecuele i Brazila ne prihvataju neoliberalizam, ali sa različitih pozicija na ljevici. Međutim, jednostavnije je sve kritičare neoliberalizma nazvati onako skupno „simpatičnim” komunistima „koji

celim svojim bićem i dušom još uvek naivno veruju u ideale za koje ginu budale“. Po toj logici, partizanski pokret (koji su vodili komunisti) je bio besmislen, i da su mnogi partizani, a koji su bili članovi KPJ, poginuli jer su bili budale. Da nije bilo tih „budala“, možemo li zamisliti kako bi izgledali prostori ex-YU nakon 1945. Njihova smrt definitivno nije bila utopija niti „budalaština“, nego naprotiv→ iz partizanskog pokreta je proizašao čitav niz vrijednih tekovina koje i danas uživamo, a da nismo svjesni njihovog porijekla.

Kao i svaki apologeta neoliberalizma, gosp. Marinković voli i relativizirati sve i svašta, na osnovi toga što je promašaj težiti bilo kakvom idealu. Umjesto toga “realan i trezven čovek se ne treba zanositi iluzijama o nekakvom pravednom društvu”. Kao historičar, dobro znam da je jedno od glavnih goriva progresa i ljudskog uzdizanja upravo ta vjera u nešto bolje, savršenije, pravednije. U suprotnom ne bi imali ni graditelje piramida, ni prve naučnike, ni prve mislioce, ne bi imali Sidartu Budu, Aleksandra Velikog, Cezara, Isusa, Muhameda, Lutera, Kalvina...itd... a niti i nizozemsku, englesku, američku i francusku revoluciju. Možda se ne dostignu zadati ciljevi, ali se ipak prijeđe veliki broj stepenika ka progresu. U suprotnom, još uvijek bi bili na nivou šimpanzi.

Relativizam sa druge strane pasivizira ljude, stavlja ih stanje apatije i besmislenosti, sprečava dugoročno razmišljanje i pretvara ljude u masu, vjernih, tržišnih objekata koji žive od danas do sutra. Tako se prognozira propast EU, jer je i to po autoru utopija. Po toj logici onda ne treba da postoji ni jedna država, jer će sve kad – tad propasti. Ostaje mi nejasna rečenica autora koji navodi da je jugoslavenska verzija socijalizma bila lijepa, ali da je i kao i sve vještačko od samog početka bila osuđena na propast. Pa sve države i nacije na svijetu su vještačke, jer ih je neko stvorio i održavao. One nisu nastale *ex-nihilo*. Po istoj toj logici Rimsko carstvo (jer više ne postoji) je najobičniji promašaj, a August jedan obični utopista i iluzionista. Pa gosp. Marinkoviću, socijalističko samoupravljanje je postojalo nekih 40 godina (od cc 1950. god.), a neoliberalizam je evo propao nakon samo 30 godina. Znači i Margaret Tačer i Ronald Regan su bili utopisti. Kad smo već kod utopizma, pa upravo je neoliberalizam najveća utopija u historiji. Zar ga Fukujama ne naziva „krajem historije“, znači u nekoj religijskoj konotaciji kao otkrovenje za „raj na zemlji“. Neoliberalizam je utopija jer predviđa da su slobodno tržište i profit metode ostvarivanja tog željenog otkrovenja, a relativizirani pojedinac super-biće koje zna kako opstati u novom vizionarskom svijetu.

Teza po kojoj je nacionalizam bio logička nuspojava titoizma nije znanstveno ni historijski utemeljena, jer je partizanski pokret uzrokovao ne samo okupacijom, nego i masovnim pokoljima civilima u ime šovinizma. Pa ako su nacionalizam i šovinizam kao vrste prisutne manifestacije postojale i prije nego što je Tito preuzeo vlasti, kako je onda moguće da su oni nastali iz socijalističkog samoupravljanja. Ubjedljivo najveći broj bivših komunista (i to visoko rangiranih funkcionera i oficira) je učestvovao i to vrlo

aktivno u nacionalističkom i šovinističkom divljanju 90tih godina, ali to ne znači da su nacionalizam i šovinizam na prostoru ex-YU nastali kao rezultat protivrječnosti socijalističkog samoupravljanja.

Nije tačna ni sljedeća teza gosp. Marinkovića→ „Zanimljivo je da je najeza kritičkih nazovi-analiza protiv tzv. „neoliberalnog“ kapitalizma krenula tek u poslednjih par i kusur godina, koliko traje globalna ekonomska kriza, pa se pitam kako im taj isti „neoliberalizam“ ... ako je već toliko zao i nepravedan, nije smetao tokom prethodnih 15-20 godina dok (im) je donosio blagostanje i prosperitet?“. Prvo, kritika nije nastala u zadnjih par godina, nego je bila uvijek prisutna na obje strane Atlantika, još od početka uvođenja neoliberalizma početkom 80tih godina i u intelektualnim krugovima i u širim narodnim masama. Npr. sam pokret Punka je nastao kao otpor tačerizmu. To što je gosp. Marinković pod dojmom da se taj otpor vidi tek u zadnjih par godina, ima vrlo jednostavno objašnjenje. Neoliberalizam prvo preuzima medije i indirektno ih stavlja pod prilično snažnu kontrolu. Zato se kritika neoliberalizma u javnosti predstavljala onako kao neka mješavina hipika i zadrutih komunista. Sa jačanjem interneta i posebno društvenih mreža, došlo je do nagle demokratizacije javnog prostora pa su stručnije i bolje analize sve više dobijale čitalaca, pa samim tim bile i znatno prisutnije u javnosti. Uostalom i u ovim vremenima krize, ljudi tragaju za nekim rješenjima, pa dolazi do isplivavanja na površinu i onih rješenja koja nisu neoliberalna. Drugo, o kojem to blagostanju i prosperitetu u zadnjih 20 godina govori gosp. Marinković. Možda onom u kojem je opustošena industrija, pod firmom privatizacije uništeni čitavi proizvodni kompleksi, na ulice bačeno na stotine hiljada ljudi, na obrazovni sustav ugušen bolonjskim procesom, na pad svijesti građana koja se stalno bombarduje raznoraznim medijskim i drugim smećem. Ja se ne sjećam nekog blagostanja i prosperiteta u zadnjih 20 godina, a vjerujem i da velika većina drugih ljudi iz ex- YU (izuzev možda Slovenije) ne dijeli osjećaj (izuzev ratnih profitera, lidera, kriminalaca i raznoraznih špekulanata) da je živjela u blagostanju i prosperitetu. A kada smo već kod toga tzv. „blagostanja“ i „prosperiteta“ u europskim zemljama, on je bio u potpunosti utemeljen na kreditima. A vrlo su nam vidljive posljedice tih kredita.

Krizu jeste izazvala finansijska i korporacijska elita, i to upravo tako što su one deregulacijom ekonomske politike u USA i EU puštene sa lanca i gdje su kockale sa tuđim novcem stvarajući neke vrste piramidalnih struktura koje su bile obični naduvani baloni. Govoriti da je krizu uzrokovala europska politika socijalne države nije tačna, jer glavni primjer europskog socijalizma su zemlje Skandinavije, a one nisu zahvaćene krizom. Pa USA je najviše kriza pogodila, ostavljajući za vrijeme Buša Mlađeg milione ljude bez posla i doma. Koliko je meni poznato i pored ruzveltizma USA nikada nisu imale sustav socijalne države, a kamoli bile blizu skandinavskog socijalizma. Zato i optuživati obične građana za krizu, i time relativizirati odgovornost finansijskih i

korporacijskih elita, nije baš pravilna koncepcija. Zanimljivo je kako krize nema u Kini, Indiji i u većem dijelu Latinske Amerike. Koji je razlog tome? Pa to da oni nisu zaraženi neoliberalizmom.

Realnost je vrlo jednostavno shvatiti, naravno ako se uzmu argumenti i ako se raspolaze sa dovoljno činjenica.

Moj mač je moje pero, moj štit je moje mastilo

XI. filipika

Revolucionarna staza

U ranijim filipikama objasnila se teorijska osnova postojanje države po klasičnom, grčko – rimskom načelu kao „zajedničke stvari“, nastale prenosom dijela suvereniteta građana. Taj obrazac nastanka i funkcioniranja države naziva se (izvedeno iz latinskog *res publica*) Republikom. Iz ovako kreirane države – Republike onda proizlaze njeni zakoni, institucije, službe i organi, a sve kako bi ona mogla mogla funkcionirati i ispunjavati svrhu svoga postojanja.

Međutim, u određenim historijskim kontekstima, ponajviše uslijed degradacije, dekadencije, kontaminiranosti, koruptivnosti i prelaska na tiranski nezakonski, neustavni i neinstitucionalizirani način vladavine nastupa i razdoblje kada institucije prestaju da funkcioniraju ili izvrđavaju osnovnu svoju funkciju a zakoni postaju „mrtvo slovo na papiru“ ili neprovođivi. To dovodi do posvemašnjeg upravnog kaosa, što se onda direktno reflektira u svim ostalim aspektima društva, ekonomije i kulture. I tako država započinje ubrzani put u svoju propast. U ranijim filipikama je dokazano da ovako opisano stanje trenutno vlada u Bosni i Hercegovini, koja se nalazi u jednoj kompliciranoj simbiozi i međuzavisnosti domaćih tiranija i stranih neoliberalnih i neoimperijalističkih interesa. Ako ništa ne funkcionira kako treba, a država i društvo se nalaze u „živom blatu“ i stazi propasti, onda građani kao nosioci suvereniteta u konkretnoj zajednici imaju puno suvereno pravo da zaštite svoju državu – Republiku. Ustvari to je dužnost svakog svjesnog, savjesnog i odgovornog građanina. U prethodnoj filipici su predložena rješenja koja bi bila provođena u toku revolucionarne tranzicije. Sada je jedino još ostalo predložiti način kako započeti revoluciju i ko ili što je treba provoditi kao vrhovna instanca revolucionarne tranzicije. Naravno, ta institucija mora imati oblik kojim bi se izražavala demokratska volja građana i naroda, odnosno temeljena na nekoj formi predstavnštva.

Zbog tiranskog načina vladavine, danas zakonodavne i predstavničke institucije (raznorazni parlamenti, skupštine i sabori) ne izvršavaju posao za koji su odgovorne po ustavu i zakonima. Njihovo postojanje i djelovanje su postali obične, pseudo-

demokratske maske na licu tiranije. One više ne ispunjavaju ni najmanje uvjete kako bi ih smatrali „glasom naroda“. Radi toga je nerealno očekivati da te institucije budu inicijatori revolucionarnog preobražaja.

Inicijalnu kapislu treba tražiti na drugom mjestu i ona mora biti stvarni izraz želja građana i naroda Bosne i Hercegovine ka otpočinjanju revolucionarne tranzicije. To bi podrazumijevalo sazivanje istinskih, uglednih, nekompromitiranih, odgovornih i sposobnih predstavnika građana i naroda Bosne i Hercegovine u jednu suverenu BH skupštinu/sabor, slično sazivanjima „Zemaljskog antifašističkog vijeća narodnog oslobođenja Bosne i Hercegovine (ZAVNOBiH)“. Taj novi „ZAVNOBiH XXI. st.“ bi uveliko po svojim ovlaštenjima i djelovanju bio sličan „ZAVNOBiHu iz perioda 1943. – 1945. god.“ To jasno znači da bi to vanredno predstavničko tijelo na sebe preuzelo izražavanje suverene volje građana i naroda i samim tim i odgovornost za Bosnu i Hercegovinu u toku revolucionarne tranzicije. Vanredno predstavničko tijelo i od njega formirane ad – hoc („privremenih“) izvršnih i sudskih institucija bi trebalo da osiguraju, brinu i nadziru funkcioniranje državnih i drugih institucija, organa i službi. Vanredno predstavničko tijelo je posebno zaduženo za provođenje načela revolucionarne tranzicije, kao što su demokratiziranje (provođenje neposredne demokratije) političkih stranaka, provođenje izbora za ustavotvorne skupštine i donošenje novog ustava. Pošto cilj revolucionarne tranzicije nije kreiranje anarhije i kaosa, „dejtonski ustav“ i institucije se zadržavaju u toku tranzicije, odnosno dok se (u zadatom periodu) ne donese novi ustav. Time se uostalom i legitimizira i legalizira proces revolucionarne tranzicije. Presedan koji može služiti kao primjer usklađivanja *de iure* stanja i *de facto* jeste sporazum Tito – Subašić na Visu od 16. VI. 1944. god.

Ustvari i osnovni cilj revolucionarne tranzicije je donošenje novog ustava koji bi bio izraz stvarne volje građana i naroda Bosne i Hercegovine. Sa proglašenjem novog ustava i početkom funkcioniranja novih institucija revolucionarna tranzicija se završava, a vanredno predstavničko tijelo i iz njega izvedene institucije prestaju sa radom.

Jedino što je još preostalo jeste da se nađe grupa hrabrih ljudi i da u svoje ruke preuzme jednu veliku odgovornost i žrtvuje se za spas Bosne i Hercegovine.

Moj je mač moje pero, moj štit je moje mastilo

XII. filipika

Kada bezbjednjaci marširaju ?

Oslobađajuća presuda Haškog suda od 30. V. 2013. god. za Jovicu Stanišića i Franka Simatovića Frenkija, za svakoga onoga ko iole malo bolje poznaje historiju modernog doba, ne bi trebala biti iznenađujuća. Kada je uostalom neki pripadnik iz bilo koje od ex –

YU „sigurnosno – obavještajnih zajednica“ osuđen za ono što je radio u okviru svojih analitičkih ili operativnih djelovanja. Tako se stiče utisak da, sudeći po presudama haškog i lokalnih sudova, nijedan pojedinac ne samo iz vrha, nego i sa samoga dna hijerarhije sigurnosno – obavještajnih službi nije učestvovao ni u jednom od konspirativnih udruženih zločinačkih projekata. Naravno svako sa zdravom pameću i logičkim razmišljanjem zna da je besmisleno da u udruženim zločinačkim projektima nije učestvovala i aparatura obavještajno – sigurnosnih zajednica. Čini se da su ti bezbjednjaci kao neka vrsta teflon tave, jer se bez obzira kakvo zlo počinili na njih ne može prikačiti ili dokazati skoro ništa. I tako u YU ratovima 90tih godina prošlog stoljeća prepunim klanja, ubijanja protjerivanja, pljačke, silovanja, mučenja i patnje niko iz reda postYU „udbaša“ nije kriv, pa se sasvim razumljivo postavlja pitanje zašto je to tako.

Odgovor na postavljeno pitanje je vrlo jednostavan. Kada se samo malo zagrebe po površini ex-YU obavještajno - sigurnosnih zajednica i njihovih kadrovika od „Vardara pa do Triglava“, može se zapaziti da niko od njih nije izgubio ništa od svoga značenja, utjecaja i moći kada su krajem 80tih i početkom 90tih namjerno rušeni Ustav SFRJ iz 1974., pa i sama SFRJ. I službe i kadrovi u njima su se pokazali vrlo darvinistički prilagodljivi.

Oni su lako i bez osjećaja srama ili krivice samo skinuli Titove slike iz ureda i zamijenili ih sa slikama nekih novih lidera, vođa i očeva „nacija“, ovoga ili onoga. Oni su se lako i odrekli ustava iz 1974. i tekovina samoupravnog socijalizma i bratstva i jedinstva koja su trebali braniti. Uostalom, ti kadrovi i službe, posebno u dvije najveće republike (Srbija i Hrvatska), su prilično učestvovali i u uzdizanju novih „nacionalnih“ režima. Tako su postali konspirativna, „postudbaška“ osnovica novih režima. I kako se kriza na ex-SFRJ prostoru produbljivala, tako su i republičke SDB/Službe državne bezbjednosti/sigurnosti (nasljednice nekadašnje Uprave državne bezbjednosti, poznatije pod kraticom UDBA) bespogovorno, kao dobri i disciplinirani „vojnici“, izvršavali neke nove naredbe i postajali moćno oruđe u rukama novih režima. Radili su u zavjetrini, održavali neki svoj mitski autoritet koji je proisticao iz areole romantične mističnosti koja uvijek prati one koji se bave tajnama, ma kakve one bile. Njihovo djelovanje u postTitovskom dobu je tehnokratski profesionalno, bez utega ideje ili ideologije, hladno proračunato koje ne ostavlja tragova na koje bi se možda nakačili neki sposobniji, uporniji i hrabriji tužitelji i sudije. Zato se i moglo desiti da Haški sud navede da to što je Frenki boravio u razrušenom Vukovaru neposredno nakon pada grada ništa ne znači i ne dokazuje umiješanost Srbije u tadašnja zbivanja oko Vukovara. Pa šta je onda Frenki (tada visoki srbijanski bezbjednjak) radio tada uopće u Vukovaru? Sigurno nije bio na izletu razgledanju vučedolske golubice i ribolovu na dunavske somove. Kontakti sa nizom drugih kadrovika nekih drugih službi, agencija i institucija davali su im dobro i zaleđe u slučaju da sve krene nizbrdo. A previse su i moćni i opasni, jer znaju i previse tajni.

Jedna od optužnica na haškom sudu za na početku spomenutog Stanišića navodila je da je on bio i kanal Miloševića prema Karadžiću i Martiću. Možda bi tužiteljstvu trebalo predložiti da ispita mogućnost po kojoj je Jovica Stanišić ustvari bio kanal Miloševića prema Miteranu, Douglasu Herdu, i nekim drugim utjecajnim pojedincima i centrima moći.

Moj mač je moje pero, moj štit je moje mastilo

XIII. filipika

Toplo sunce Istoka

Već par godina na Bliskom i srednjem Istoku se dešavaju promjene tektonskog karaktera koje će nesumnjivo na svome kraju prilično premodelirati političku, ekonomsku, socijalnu i kulturološku sliku Istočnog Sredozemlja. Te turbulencije, praćene kaosom i nasiljem, su samo prirodni slijed, obični historijski proces koji su doživljavali i drugi prostori. Nije nevažno napomenuti da su zemlje Istočnog Mediterana i srednjeg Istoka „stoljećima“, za razliku od zapadne i srednje Europe, „prespavale“ čitav niz historijskih procesa, kao što su renesansa, humanizam, prosvjetiteljstvo, racionalizam ili „prebolovale“ katastrofu vjerskih ratova od sredine XVI. do sredine XVII. st. i preživjele niz suštinskih revolucija. Kao što su Rusija i Istočna Europa taj zaostatak morali nadoknaditi radikalnim i nasilnim reformama Petra Velikog, Katarine Velike i Velikom oktobarskom revolucijom, tako je sada red došao i na područje Bliskog i Srednjeg Istoka. Ne treba zaboraviti da je riječ o prostoru gdje je nastala naša civilizacija, na području koje je do razvijenog srednjeg vijeka bilo lučonoša općekulturološkog razvitka. I nakon spavanja u „postelji starih vrijednosti“, sasvim je normalno bilo očekivati i jedno takvo radikalno „buđenje“ sa eksplozijom velike energije.

Da je u ovim društvima unutarnja situacija bila izrazito napeta, dokazuje to da je inicijalna kapisla bila ustvari dosta jednostavna, samospaljivanje jednog nezaposlenog Tunizanina krajem 2010. god. Duboki uzroci uvijek se izraze preko na prvi pogled „malih“ događaja. Od tada su prošle dvije i po godine i sada je očito da je riječ o historijskom procesu, sa velikim posljedicama. Kao što su i historijski tektonski poremećaji koji su preobrazili Europu bili veoma kompleksni, tako i ova zbivanja nisu jednoznačna i nije ih moguće objasniti u jednom kratkom tekstu. Za to će kasnije biti potrebne čitave edicije da se objave kako bi se pokušali objasniti ovi procesi. Za sada je moguće ukazati samo na neke interesantne i pozitivne i negativne pojave unutar njih.

1. „Arapsko proljeće“ je ustvari najveći impuls dalo preporodu nearapskih zajednica. Posebno se to odnosi na Berbere sjeverne Afrike od Libije do Maroka i do

Azavada na jugu. Ovo je jedna vrlo pozitivna tekovina, gdje se berberska etnokulturološka i jezička zajednica, stoljećima u arapskom zasjenku, pojavljuje u velikom stilu. Slična je situacija i sa Kurdima koji nakon stvaranja svoga entiteta u sjevernom Iraku, sada kontroliraju i susjedna kurdska područja u Siriji. Snaženje Kurda kao političkog i državotvornog elementa na južnim turskim granicama, sigurno je kao posljedicu imalo i to da se vladajući establishment Republike Turske morao upustiti u pregovore sa PKK kako bi se završio težak višedecenijski rat na istočnim granicama Turske. Međutim, u slučaju Libije buđenje i preovladavanje etničkih, jezičkih, regionalističkih i plemenskih osjećaja je imalo i katastrofalne posljedice. Ta nekada prosperitetna zemlja (slično kao i u slučaju SFRJ) je utonala u raspad sustava, kaos, međuplemenske i međufrakcijske ratove, stranu kontrolu resursa pa i pojavu etničkog čišćenja na zapadu Tripolitanijske gdje su Berberi izgleda odlučili da zaokruže svoju teritoriju.

2. Privremeni uspjeh umjereno – islamističkih stranaka u nekim zemljama (Maroko, Tunis, pa i Egipat) baziranih na idejama sunitskog pokreta „Muslimanskog bratstva“. Nakon već nekog vremena na vlasti, pokazalo se da su kadrovi ovih stranaka potpuno nekompetentni, bez iskustva i da se uopće ne snalaze u vremenima velikih historijskih procesa. Kod vlada nastalih iz stranaka „Muslimanskog bratstva“ je i problem da su, izuzev u Egiptu, one ustvari ostvarile samo relativnu pobjedu na izborima pa zavise od podrške drugih stranaka, poglavito liberalne, socijalističke ili nacionalističke provenijencije. Iako su prilikom izbora tvrdile da se nadahnjuju idejama Erdoganove AKP, unutar njih i danas postoji značajno ideološko lutanje. Primjećuje se i raskorak između željenog ideološkog cilja i praktičnog djelovanja na terenu.
3. Svaka radikalna povijesna transformacija je uvijek praćena i znatnim preinakama unutar do tada prisutnog moralno – vrijednosnog koda. Raniji režimi u Egiptu i Tunisu su radi osiguranja svoje vlasti više – manje održavali te moralno – vrijednosne tradicije. Međutim, po svemu sudeći i pored toga što su tamo na vlast došle stranke proizašle iz pokreta Muslimanske braće, neminovan je slom višestoljetnog tradicionalnog moralno – vrijednosnog koda. Tako će se najveća promjena moralno – vrijednosnog koda desiti upravo kada su najveće političke opcije one koje se formalno zalažu za očuvanje tradicionalnog sustava. Prije 2011. bilo je u Tunisu nezamislivo da se neko usudi da demonstrira na način feminističke organizacije FEMEN, a sada je to uradila izvjesna Amina. U kontekstu toga je i promatrati i akcije kao što su „International Topless Jihad Day“ i „Bare breasts against Islamism.“ Slično je to moguće uporediti sa sudbinom SDA, za čije vladavine se desio potpuni raskid bošnjačko – muslimanske populacije sa svojim starim moralnim i vrijednosnim sustavima

- (onog tipa koji je usađen u dubinu bića, a ne u vidu njegovog manifestacionog oblika). Ove vladajuće stranke u Maroku, Tunisu, Egiptu takav razvitak mogu spriječiti jedino prelaskom na uređenje kao u Saudijskoj Arabiji ili Iranu. Po mome mišljenju se to neće desiti, jer je jedini način da to urade jeste građanski rat u kojem bi sigurno izgubili. Zato je vrlo realno očekivati da će se za par decenija Tunis, Maroko i znatno kasnije Egipat više sličiti na neku zapadnoeuropsku državu, nego npr. na Saudijsku Arabiju.
4. Ovaj historijski proces je donio i najveću slobodu govora i izražaja. Tome su doprinijele i tehnološke mogućnosti interneta i posebno socijalnih mreža. Međutim, slom starih moralnih i vrijednosnih osjećaja, je doprinio da se više ne biraju sredstva u skoro makijavelističkoj borbi za vlast. Nikada više nije bilo ubitačne, ali sirove i ogoljene propagande nego sada. Svi veliki mediji koji pokrivaju Bliski Istok su pristrasni, i tačno se zna ko koga podržava u nekom od bliskoistočnih dešavanja. To je doprinijelo i tome da se u glavne medije u potpunosti izgubilo povjerenje, što je još kao posljedicu imalo i sve veće oslanjanje na Facebook, Twitter...i slično.
 5. Suštinsku transformaciju Istočnog Mediterana u ove dvije i po godine, odlučili su za svoje ciljeve iskoristiti i pojedine zemlje na ovom području, ali i neke velike sile i njihovi trabanti. USA, V.Britanija, Francuska i Izrael su direktno bili zainteresirani i upetljani u slom Libijske Džamahirije. Poglavito je riječ o ekonomskim interesima i kontroli nad resursima. Zbog tako snažne vanjske upetljanosti, situacija u Libiji je trenutno i najgora. Saudijska Arabija i pojedine zemlje Persijskog zaliva, koje inače sa demokratijom imaju veze koliko i ja sa australskim aboridima, su vrlo angažirane na projektu širenja „demokratije“ u pojedine zemlje. Najbolji primjer pruža slučaj Sirije, za čiji slom su direktno zainteresirani Izrael, Saudijska Arabija, Katar, te USA i njeni sateliti V.Britanija, Francuska i Turska. Izraelsko – cionističko stajalište prema zbivanjima nazvanim „arapsko proljeće“ je vrlo jednostavno, a to je izazvati i održavati što je moguće veći i dugotrajniji kaos sa što više žrtava i razaranja. Prema Siriji je to dodatno osnaženo zbog pitanja Golanske visoravni, Hezbolaha i podrške Asadovog režima radikalnim palestinskim organizacijama. Sa svoje strane Saudijska Arabija, pored nafte ima još jedan izvorni produkt, a to je vehabizam. Pošto je osigurana Zapadna podrška da se u saudijsko – zalivskom području neće desiti ništa slično kao u drugim zemljama, Rijad i Katar nisu štedili da pomognu „aktiviste“ u Siriji, te šire propagandu i podržavaju vehabijske organizacije u nizu mediteranskih i bliskoistočnih drugih zemalja. Međutim, gotovo sigurno ova zbivanja će kad-tad ostaviti značajne posljedice i po unutrašnje stanje Saudijske Arabije, Katara, Izraela, Emirata čiji se režimi smatraju sigurnim pod kišobranom „Velikog brata“.

6. Produbljivanje vjerskih sukoba, a posebno onog na relaciji suniti – šiti. Sirija, Liban, Irak, Bahrein i Jemen će sigurno još neko vrijeme trpiti vjerske ratove i nasilje. Kada se razmatra pitanje sunitsko – šitskog sukoba nezaobilazna je i uloga Irana. Međutim jednog dana bliskoistočni suniti, šiti, kršćani, druzi...itd... kada shvate da se u međusobnom uništenju ne mogu tražiti rješenja, će morati da postignu kakav takav *modus vivendi* kao što su to od Vestfalskog mira 1648. god. postigli europski rimokatolici i protestanti.
7. U ove promjene se aktivno upetljala i vlada Erdogana u Turskoj. Iako je upravo ta vlada, nakon skoro jednog stoljeća arapsko – tursko surevnjivosti, uspostavila dobre odnose sa Libijom i Sirijom, kada su tamo izbili problemi nije se puno premišljala da se umiješa u ta zbivanja. Slučaj Erdogana je i najbolji primjer da je osam godina nečije premijerske ili predsjedničke vlasti dostatan maksimum. Pobjede na tri uzastopna izborna ciklusa su kod njega vjerojatno ojačali do krajnosti samodopadnost, ego i probudilo neke uspavane ambicije. Dok su samodopadnost i ego postajali problem za unutarnju politiku, vanjska politika se preorijentirala na neke neosmanske staze. Toj preorijentaciji su doprinijele ne samo vizije Erdogana i Davutoglua, nego i stav sada već propale Europske Unije koja je prema Republici Turskoj vodila neiskrenu, pa i segregacijsku politiku. Međutim, protagonisti i apologeti neosmanizma su zaboravili jednu historijsku zakonitost „sve što je propalo, propalo je sa razlogom i prošlost se ne može vratiti“. Prije Erdogana, još je jedan gospodar Konstantinopolisa pokušavao slično učiniti, a to je Justinijan koji je želio obnoviti Rimsko Carstvo, a na kraju je ustvari uništio antičku kulturu. Glupo je bilo očekivati da neosmanska akcija neće izazvati i protivnu reakciju, čak možda i od nekih Erdoganovih zapadnih saveznika. Bez obzira na velike riječi, demagošku propagandu pa i pojedine konkretne projekte i poduhvate, neosmanizam uopće nema podršku među Arapima, Berberima, Albancima a čak ima i vrlo neznatnu podršku među Bošnjacima i pored velikog uloženog „neosmanskog“ truda. I dok je Erdogan pokušavao širiti svoj utjecaj u Siriji, Tunisu, Maroku, Libiji, Balkanu, prevario se u svojoj procjeni da će planinski lanci Taurusa i Ararata biti dovoljna zapreka da „vjetrovi historijskog determinizma“ koji dolaze iz arapsko – berbersko – iranskog svijeta ne zapušu i duboko u Malu Aziju i prodru do Bosfora. Uostalom, ima i jedna narodna poslovice koja najbolje oslikava trenutnu poziciju Erdogana, a to je : „ko sa đavolom tikve sadi (npr. u Siriji), same mu se od glavu odbijaju“. A zna se dobro ko su najveći đavolčići na Bliskom Istoku. Loša mu je i procjena da su dobri ekonomski pokazatelji dovoljna garancija da mu je vlast sigurna. Mogao je po ovom pitanju potražiti i savjet BH političara. Najbolja vlada u cjelokupnoj dosadašnjoj historiji Bosne i Hercegovine je bila ona iz 1989. i 1990. god. Na čelu te vlade (službeno se zvala Republičko izvršno vijeće) je formalno

bio Marko Čeranić, ali pošto se on pretvorio u vjernog pratioca federalnog premijera Ante Markovića, praktični voditelj tadašnje vlade je bio Jadranko Prlić (tada još uvijek član SK BiH i perspektivni ekonomista). U te dvije godine BiH je prvi (i za sada jedini put) ostvarila suficit, više je izvozila nego uvozila, više je proizvodila nego što su bile njene potrebe, imala je stabilan budžet, malu nezaposlenost (kada se uporedi sa ranijim, a posebno kasnijim periodima)...itd... Međutim, ta vlada je bila u tadašnjoj javnosti, kada se ubrzano rušio sustav socijalističkog samoupravljanja, bila iznimno nepopularna, klevetana kao najgora, kao loša, ovakva i onakva. Na kraju se i sam SK – SDP BiH, neposredno pred novembarske izbore 1990., javno odrekao te vlade. Sljedeće vlade koje su dolazile bile su gora od gore, Marko Čeranić se negdje izgubio, a Jadranko Prlić se prešaltao u nacionalni dres i tako završio kao osuđeni ratni zločinac prvog reda. Ljudi nisu jednostavna vrsta, pa nekada dobri ekonomski pokazatelji ne znače ama baš ništa.

8. Kao što Taurus nije zaustavio „vjetrove historijskog determinizma“, tako oni neće prestati puhati na Bosforu i sigurno će se u ovoj ili onoj formi proširiti i Balkanom. E sada je samo pitanje na koji način će oni dopuhati do nas i kakvo će imati dejstvo na ovu našu već dobro napaćenu i poharanu zemlju. Od nas se zato očekuje da budemo pripralni na trenutak kada se pojavi ti vjetrovi na našem obzorju. Bolje je biti pripremljen, makar se ništa nije desilo, nego biti nespreman a nešto se iznenada pojavi.

Moj mač je moje pero, moj štit je moje mastilo

XIV. filipika

Ovo je njihov kraj! Vlast je nokautirana!

Nakon dva dana blokade institucija može se slobodno i sa pravom reći da je ovo prvi put u historiji Bosne i Hercegovine da se nesposobna vlast našla nokautirana od sopstvenih građana. Heroji na marindvorskom platou će vječno ostati u sjećanju našeg naroda. Ovo je i konačni pokret sa ciljem obnove naše zemlje, naše države Bosne i Hercegovine.

Zato se moramo potruditi da ne budemo isprovocirani ratnohušakačkim porukama SNSDa i SDS jer je u pitanju naša domovina. I sa vječnim pozdravom sloboda narodu – smrt fašizmu pozivam narod da ostane stamen, uporan i čvrst, jer sloboda se bliži...

Moj mač je moje pero, moj štit je moje mastilo

XV. filipika

Pismo rukovodstvu i članovima SDP-a BiH: Drugovi, revolucija je počela, hoćete li biti uz narod?

Poštovani drugovi i drugarice,

U zadnjih par dana Bosna i Hercegovina je doživjela bunt građana nezadovoljnih stanjem u zemlji, koji će u historiji naše zemlje definitivno biti označen kao prekretnica nakon koje više ništa neće biti kao prije. Oslobođena energija naroda, sa oblicima revolucionarnog raspoloženja, i njegova želja za suštinskim reformama političkog i ekonomskog sustava se više ne mogu ignorisati. Stari nefunkcionalni sustav je tako plebiscitarno odbijen od građana na ulicama bosanskohercegovačkih gradova. Traže se neka sasvim nova rješenja, a ne samo formalna šminka trenutnog poretka.

Kao osoba koja je još od svojih gimnazijskih dana iskreno vezana za ljevičarske ideje, a u duhu demokratskih načela i intelektualne savjesti i odgovornosti, pozivam trenutno najveću socijaldemokratsku stranku (koja i trenutno obnaša vlast na državnoj i federalnoj razini) da ne ostane gluha na opravdane zahtjeve građana. SDP BiH je jutros objavio da je spreman i na „ubrzane izmjene izbornog zakonodavstva i Ustava BiH koje bi omogućile prijevremene izbore u oktobru ove godine, odnosno eventualni novi sastav parlamenta koji bi poveo zemlju ka reformama i euroatlandskim integracijama“. Po osobnom mišljenju, novi izbori imaju smisla samo ako se u potpunosti demokratizira politički i stranački sistem. To bi podrazumijevalo i uvođenje načela neposredne demokratije u izboru stranačkih rukovodstava i kreiranju kandidatskih listi. Tek bi u tom slučaju izbori za sve nivoe mogli biti u potpunosti demokratska volja građana Bosne i Hercegovine.

Ako SDP BiH iskreno želi da se sadašnja kriza riješi pravednim načinom, neka postane prva bosanskohercegovačka politička stranka koja će u izborima svojih rukovodstava i kandidatskih listi prihvatiti i primijeniti načela neposredne demokratije. Istovremeno bi SDP BiH pokrenuo prijedloge da izmjene izbornog zakonodavstva budu u duhu neposredne demokratije, kako bi se svi subjekti izbornog procesa demokratizirali. Samo sve se ovo mora raditi vrlo brzo, jer vrijeme ističe....

Moj mač je moje pero, moj štit je moje mastilo

XVI. filipika

Juni 2013.

Bebolucija je već usla u drugu sedmicu svoga odvijanja. Bez obzira kakve budu krajnje posljedice ovog pokreta bosanskohercegovačkih građana, ono što se desilo u samo 10 dana njenog odvijanja predestinirale su beboluciju da imaju ulogu međaša bosanskohercegovačke historije. Pa da krenemo sa onim što je bebolucija već izazvala.

Prvo su svladani i strah i apatija, pa i određeno podrozrenje građana da se aktivno suprotstave slomu i dekadensu države i društva u kojima žive. Sudbina bebe Belmine Ibrišević je samo doprinijela da narastajuće nezadovoljstvo, koje se skupljalo i skupljalo, eksplodira u onim običnim ljudima na koje se samoproklamirane elite u svojoj samodopadnosti i aroganciji nisu ni obazirale. Ljudima je više bilo došlo do grla da trpe i šute, trpe i šute i tako već godinama i decenijama. Nakon 6. VI. 2013. god. ništa više neće biti isto u Bosni i Hercegovini. Više nikada elite neće ni moći a ni smjeti da se prema narodu i građanima odnose sa prezirom kao nekoj masi koju treba samo natoviti predizbornim obećanjima, šarenim lažima i kultovima nedokazanih i samoljubivih vođa. Nema više onih Bosanaca i Hercegovaca koji će samo govoriti „neka, može biti i gore“ i trpiti u svojoj poniženoj i napaćenoj duši, na scenu stupaju generacije koje će govoriti „mi hoćemo bolje, hoćemo pravednije, hoćemo ono što je naše pravo, hoćemo napredak i hoćemo slobodu“. Nema više onih Bosanaca i Hercegovaca koji će se saginjati i koji će klečati pred svakim onim strancem koji dođe da nam naređuje i da nam pametuje. Stari sluganski mentalitet je neumitno preusmjeren na tračnice bez povratka.

Vrijednost 6. VI. 2013. god. je i u tome što je razbijena iluzija o nekom autoritetu sedmorice tirana. Od tada pa do danas, ispostavilo se da su oni i njihovi stranački aparati obični „lavovi od vrlo lošeg papira“. Nadam se da su i oni konačno shvatili da nije narod radi njih, nego da su oni ti koji treba da služe i nose odgovornosti uprave i vlasti koje su dobili od naroda, u ime naroda i za narod. Sada trebaju i članovi stranaka da pokažu dovoljno umijeća da se stranke demokratiziraju i napuste i u teoriji i u praksi načela autokratske uprave.

Vrijednost ovih dana je i u skoro masovnoj i brznoj, ali spontanoj mobilizaciji naših građana, bez obzira u kojem dijelu svijeta se nalazili. Genij bosanskohercegovačkog čovjeka se probudio kao feniks iz pepela, nastalog na lomači koja je zapaljena kako bi taj genij a sa njim i Bosna i Hercegovina bili uništeni. Ljudi su ujedinjeni bez obzira na ime i prezime, svjetonazor, pol, opredjeljenje, starost, zanimanje i stupanj obrazovanja. U ovih deset dana kao da gledam drugačije Sarajevo koje, za razliku od onog ranijeg, kao da ponovo diše i napaja se nektarom slobode i napretka, i tako želeći da sebi osigura ljepšu i dostojniju budućnost. Ono što je nekada bilo nezamislivo sada se dešava. Tako se npr. udružuju ljudi u onim profesijama u kojima do sada nije bio jače izražen duh zajedništva (u npr. akademskoj zajednici), i to sve samo sa jednim ciljem→izgradnje i napretka zemlje. Nametana otuđenost kao da se smanjila.

Protesti su započeli i izlučivanje otrova nakupljenih u tijelu naše domovine. Svi ti raznorazni neprijatelji demokratske, slobodne, ujedinjenje, napredne i socijalno odgovorne Bosne i Hercegovine, koja svim svojim građanima i narodima garantira ista prava, su ustali i bjesnilom laži i kleveta pokušavaju ponovo produbiti međunacionalne ponore i podjele. Njihove prijetnje samo jačaju odlučnost da se istraje.

Moj mač je moje pero, moj štit je moje mastilo

XVII. filipika

Dvije škole pod jednim krovom je pobjeda ludila i diskriminacije

Iako je nezahvalno komentirati sudske presude, na drugostupanjsku odluku sudskog vijeća Hercegovačko – Neretvanske županije/kantona, čovjek jednostavno ne smije ostati ni gluh/gluv ni nijem. Navedeno tročlano sudsko vijeće (Zoran Krtalić, predsjedavajući i članovi Vjera Puhalo i Angela Pušić) je 19. VI. 2013. god. u potpunosti poništilo prvostupanjsku presudu Općinskog suda u Mostaru (iz aprila/travnja 2012. god. na osnovi tužbe udruženja/udruge »Vaša prava BiH«) kojom se nalagalo ukidanje prakse "dvije škole pod jednim krovom" i zatražilo uvođenje jedinstvene integrirane obrazovne ustanove s jedinstvenim nastavnim planom i programom. Sudsko vijeće HNK je tako u obrazloženju svoje odluke iznijelo čitav niz tehnikacija na osnovi kojih se i poništava prvostupanjska, ali i odbija tužba udruženja/udruge »Vaša Prava BiH«. Indirektno je utvrđeno kako se ne provodi diskriminacija djece na nacionalnoj osnovi postojanjem tzv. fenomena dviju škola pod jednim krovom u kojima se nastava odvija po zasebnom hrvatskom i bosanskom programu na području općina Stoca i Čapljine. Inače, potrebno je reći da je drugostupanjska presuda posljedica žalbi (na prvostupanjsku presudu) tuženih škola u Čapljini i Stoci, te ministarstva obrazovanja, nauke, kulture i sporta HNK (na čijem čelu se nalazi kolega historičar Zlatko Hadžimerović).

Sudsko vijeće je navelo da nije dužno rješavati političke problema, a da zahtjev tužitelja (»Vaša Prava BiH«) onako kako je postavljen, nadilazi okvire tužbenog zahtjeva i najviše spada u domenu političkog problema. Bez obzira što u obrazloženju tročlano sudsko vijeće pokušava svoju odluku distancirati od politike (bolje rečeno krivicu za politikanstvo prebaciti na tužitelja – udruženja), svakome iole upućenijem u opću situaciju u Bosni i Hercegovini, jasno je da će ova odluka primarno imati ozbiljne političke reprekusije i posljedice. Ovom odlukom se legalizira praksa postojanja »dviju škola pod jednim krovom« koja već skoro dvije decenije egzistira u pojedinim kantonima/županijama Federacije BiH. Pored toga, ona za pravo daje svima onima koji se zalažu za nove, dublje i svestranije podjele Bosne i Hercegovine bilo po teritorijalnom modelu bilo po konsocijacijskom načelu bilo po millet sustavu. A to je vrlo opasna činjenica, koju nipošto ne smiju prenebrežniti svi oni koji su za demokratsku i slobodnu Bosnu i Hercegovinu u kojoj nema diskriminacije ni po građanskom, ni po nacionalnom, ni po vjerskom, ni po političkom ili nekom drugom izboru i opredjeljenju. Sada će ponovo dobiti krila svi oni koji bi da imaju »svoje razrede«, »svoje univerzitete«, »svoje kafiće«, »svoje korzoe«, »svoju kulturu« i sl. Kao historičar i dobar poznavatelj i Bosne i

Hercegovine i ostalih ex-YU zemalja, jasno je da je vrlo teško povući stroge linije razdvajanja između pojedinih ovdašnjih narodnosnih zajednica. Međutim, pojedini lokalni političari i intelektualci se ponašaju kao da je riječ o neke tri (+ Ostali) skupine koje ama baš ništa nemaju zajedničko. Tako se potenciraju razlike (makar to poprimalo i elemente obične laži), zamagljuje ili izbjegava ono što je zajedničko, a forsira prezir prema drugim narodnosnim i vjerskim sastavnicama bosanskohercegovačkog stanovništva. Zato je neophodno mobiliziranje svih proBH snaga (u onom stvarnom, a ne deklarativnom smislu) kako bi se zaustavila dalja destrukcija BiH, i put u pakao (za koji eto neki misle da je popločan zlatnim ili dobrim namjerama).

Ali da se vratimo na samo pitanje postojanja posebnih škola, razreda i učionica po šablonu »dvije škole pod jednim krovom«. Kao prosvjetni radnik, potpuno mi besmisleno zvuči da u Bosni i Hercegovini Bošnjaci, Hrvati, Srbi (postavlja se pitanje šta je sa Bosancima, Romima, Kinezima, Jevrejima) imaju odvojene obrazovno – vaspitne sustave. Svi moji studenti su jednaki, bez obzira na nacionalno, vjersko, političko ili neko drugo opredjeljenje ili izbor. Bitno je samo da pokažu zalaganje, rad i da polože sve ono što zahtijeva izučavanje klasične grčko – rimske civilizacije. Sve ono drugo sa čime se student identificira ili odabira je potpuno nebitno za njegovo studiranje i obrazovanje. Ali eto, izgleda da vrli političari i pojedini samoproklamirani eksperti smatraju da je upravo to »drugo« mnogo bitnije za obrazovanje učenika i studenata nego znanje, umijeća i talenti. Nikada nisam i neću imati problema da, iako Bošnjak po nacionalnosti, odlično razumijem i studente i kolege srpske, hrvatske, bosanske, crnogorske ili neke druge nacionalnosti. Isto tako ne tretiram poznavanje i latinice i ćirilice kao političko pitanje, nego kao pitanje nečije opće kulture i dobre obrazovanosti.

Zato me i iznenađuje da je ministar Hadžimerović, podnoseći žalbu na prvostupajnsku presudu, radi uskih političkih interesa trenutnih lokalnih »elita« odbacio načela historije kao humanističke nauke, a koju je studirao na Odsjeku (na kojem imamo profesora i studenata najrazličitijih nacionalnosti, ima čak i jedan Japanac) gdje se nikada nisu postavljala pitanja »koje si nacije?«, »koje si vjere?« ili u »kojoj si stranci?«, nego samo »znaš li ?«. Zato bih volio i da mi kolega Hažimerović, i direktori škola u Čapljini i Stocu navedu bar jedan smisleni razlog zašto treba nastaviti održavati segregaciju u obrazovanom sustavu Bosne i Hercegovine. Samo ih molim da se ne razbacuju sitnopolitikanskim floskulama o različitim jezicima, kulturama, vjerama...nego da navedu kako to pomaže udžbenicima, nastavi, vaspitanju i izgradnji tih mladih ljudi kao odgovornih, samosvjesnih pojedinaca. Po mome skromnom mišljenju, praksa »dvije škole pod jednim krovom« samo odmaže, a nipošto i ne pomaže.

Moj je mač moje pero, moj je štit moje mastilo

XVIII. filipika

Bosna i Hercegovina, kako dalje....

Kakvu Bosnu i Hercegovinu želimo.... to pitanje bi sada trebalo da postavi konačno probuđena javnost. Sa svoje strane bih mogao dati neke prijedloge, koji su i funkcionalni i praktično izvodljivi, a bez da se otvore ponori dubokih podjela, mržnje i sukoba. Osnovna teza na kojoj bi se mogla bazirati Bosna i Hercegovina i kao društvo i kao država je da je → “Svaki građanin je slobodan u onoj mjeri u kojoj njegova sloboda ne ugrožava slobode drugih ljudi.” Iz toga bi se onda izvodile i ostale postavke unutarnjeg političkog, društvenog, ekonomskog i kulturnog uređenja. Sloboda spoznaje, savjesti, izbora i izlaganja bi bili zagarantirani. Niko ne smije biti diskriminiran, i to u opsegu od transvestita do vehabija, i neka se svako oblači kako želi.

Pored prava građana, zagarantirana bi bila i nacionalna uvjerenja. Bosna i Hercegovina bi bila zemlja i BH Bošnjaka, BH Srba, BH Hrvata i Bosanaca i BH Roma i BH Kineza...itd... Nacionalni osjećaji bosanskohercegovačkih naroda se moraju i poštivati, i uvažavati i štititi.

Bosni i Hercegovini je neophodna puna demokratizacija, i u svim vidovima javnog života. Načelo neposredne demokratije je “ključ” stvarne demokratizacije. Time se napuštaju autokratizam, birokratizam, sluganstvo, spletkarenje, a dobijaju institucije sa punim legitimitetom. To se ne odnosi samo na političke stranke, nego i na sve druge javne institucije, od univerziteta do vjerskih zajednica. Neposredna demokratija bi dala svim javnim institucijama autoritet volje baze. Tako bi i ojačale državne institucije, koje bi imale dovoljno unutarnje discipline i vanjske snage da uspješno funkcioniraju kao servis građana. To bi ujedno smanjilo prebukirani birokratski sustav, sa neprovodivim i kompliciranim zakonima i pravilima. Ne valja ona država koja ima previše zakona, uredbi, odredbi, naloga i pravila od kojih je dobar dio neprovodiv, jedan dio prekompliciran, drugi dio usložnjava i prilično usporava proceduru. Sve treba dati na reviziju i ostaviti samo ono što je potrebno, funkcionalno i efikasno.

Neoliberalizam bi bio odbačen kao ideologija vodilja u razvitku ekonomske, finansijske, socijalne i obrazovne politike. Pažnja bi se usmjerila na ostvarivanje temeljne finansijsko – monetarne i bankarske suverenosti, što veću zaposlenost, što veću privrednu i infrastrukturnu angažiranost. Što više ljudi na radnim mjestima i školskim i studentskim klupama, a što manje na socijali. Energetski, informacijski i drugi resursni potencijali zemlje bi se usmjerili na daljni svestrani progres zemlje i njenih građana, a ne više na ostvarivanje profita pojedinaca, grupa i vanjskih interesa. Ponovo bi se prišlo reindustrializaciji zemlje. Svi ovi poduhvati moraju se rukovoditi načelom “održivog razvoja” kako ne bi bilo negativnih posljedica po ekološku stabilnost. Kako bi se smanjila korupcija u javnim preduzećima, ustanovama, institucijama i službama institucije

upravnih i nadzornih odbora bi se ukinule. Morala bi se izvršiti i revizija privatizacije. Svaki napredak je direktno uvjetovan značajnijim znanstvenim radom, boljom i kvalitetnijom obrazovanošću i jakom podrškom inovatorima. Zato bi se trebala uložiti maksimalna energija i sredstva za propagiranje znanosti i inovacija, pa bi u tu svrhu trebalo patentni ured izgraditi kao ozbiljnu, odgovornu i strateški bitnu instituciju. Pošto je “bolonjski proces” ustvari štetni produkt neoliberalizma, visoko obrazovanje bi ga se moralo osloboditi. Ulaganje u obrazovanje je najbolja investicija i ne pravimo ljudima ograničenja u sticanju obrazovanja i umijeća. Imati veliki broj visokoobrazovanih, inovativnih, kreativnih, umješnih, spretnih, odgovornih ljudi je samo blagost za Bosnu i Hercegovinu. Privlačimo ljude sa znanjima i sposobnostima, na radost naših prijatelja i žalost naših neprijatelja.

Moj mač je moje pero, moj štit je moje mastilo

XIX. filipika

Politika : roba na tržištu i privilegija klike

ili demokratija u smislu *vox populi vox dei*.

Nedavno sam prisustvovao zanimljivom razgovoru na temu provođenja neposredne demokratije u Bosni i Hercegovini. Po pravilu oponenti neposredne demokratije u Bosni i Hercegovini su oni koji su prilično etablirani, pa i „utaboreni“ u trenutnom stranačko – političkom establishmentu Bosne i Hercegovine. Glavni negacijski argumenti su sljedeće postavke :

- Politikom treba da rukovodi profesionalizirana skupina pojedinaca, jer se oni najbolje razumiju u teške političke poslove. Amaterima tu nije mjesto.
- Bosna i Hercegovina još uvijek nije spremna na to, jer naši ljudi nisu dorasli da učestvuju u neposredno – demokratskim procesima.
- Izbori su obično tržište, na kojem se nudi „stranačka“ roba konzumentima, tj. glasačima. Po toj logici onda rukovodstvo, tj. sada u funkciji menadžmenta, onda zadovoljava sve moguće kriterije, posebno sa stajališta postupka kandidiranja.
- Obično članstvo političkih stranki je nesposobno da prosudi šta je to dobro, a šta je loše za stranku.

Sve četiri postavke su neodržive sa pozicija i političke teorije i političke prakse. Moderno političko uređenje se temelji na načelima grčko – rimske klasične civilizacije koja su pretrpila određene modifikacije i izmjene od vremena novovjekovnih revolucija do danas. Sama riječ politika potiče od grčke riječi “*politikos*” u značenju “od građana”, “za građane” ili “se odnosi na građane”. Latinska riječ za državu je “*res publica*” u značenju “stvar javnosti” ili “javna stvar”. Samim tim je jasno da se država definira kao nešto što pripada svim njenim državljanima, odnosno građanima, a politika kao bavljenje poslovima za zajedničku dobrobit i zajedničke interese. Iz ovoga je jasno da politika ne može i ne smije biti privilegija malog broja građana, koju oni ekskluzivistički koriste i tumače, poglavito poradi svojih prozaičnih interesa.

Nažalost, grčko – rimska klasicistička teorijska postavka je u Bosni i Hercegovini u potpunosti obezvrijeđena. Ustvari, kod nas se još uvijek nije ni razvila neka struktura koja bi mogla da razvija državu, njene institucije, ustanove i zakone u pravom smislu riječi. Zato se i desilo da je od naroda otuđena njegova vlast, oduzeto njegovo, odnosno naše, suvereno pravo. Glavne smjernice politike se određuju ili u međunarodnim političko – ekonomskim centrima moći, ili u domaćim izrođenim “oligarhijskim” skupinama i klikama. Neposredna demokratija je oruđe kojim se politika i suverenost izbijaju iz ruku izrođenih skupina i vraćaju tamo gdje stvarno trebaju da pripadaju → među sve građane i njihove zakonske institucije i ustanove. Zato i postoji veliki otpor prema njihovom uvođenju od svih onih koji su izgubili bilo kakve ideale, posebno one demokratske i republikanske, i zadovoljavaju se korištenjem politike kao profesije, zanimanja koje će im donijeti ili brinuti o njihovoj egzistenciji. Strah od neposredne demokratije i demokratizacije države i društva je sasvim očekivan jer time gube svoje privilegirane pozicije ili izvore prihoda.

Inače je postojanje profesionalne političke klase u demokratskim društvima nonsens, jer kako je moguće da u zajednici gdje vladaju građani, postoji sloj koji tvrdi da ima ekskluzivističko pravo na bavljenje i vođenje politike. Nasuprot toga, treba podržavati i promovirati načelo da je politika stvar svih građana. Svako ima pravo da učestvuje u političkom procesu, predlaganju i kandidiranju, zato podjela na profesionalce i amatere u političkom životu ne treba da postoji. Naravno, da bi građani prilikom izbora trebali da paze na kompetencije, iskustvo (*cursus honorum*) i obraz kandidata, ali to je stvar građana i njihovih mišljenja. Uostalom, upravo se u autokratskim i oligarhijskim, a ne u onim demokratskim, sustavima moglo desiti da potpuno nekompetentne osobe ili sa pokvarenim karakterom i bez ikakvog iskustva vode politiku. U razvijenim demokratskim društvima je vrlo teško da neko bez i sata radnog staža, izvan stranačko – političkih struktura, stvara političku karijeru i preživljava i radi samo u političkim strukturama.

Argument da Bosna i Hercegovina, odnosno njeni građani još uvijek, nije sposobna za neposrednu demokratiju, ne stoji iz vrlo jednostavnog razloga → U zadnjih par decenija Bosna i Hercegovina nije vođena načelima neposredne demokratije i republikanizma, nego je bila monopol zatvorenih “minder”, stranačkih, ekonomskih i drugih oligarhija. I rezultat nam je svima poznat. Od Republike koja je krajem 80tih godina imala najbolju ekonomsku bilancu u ex-SFRJ (koja je i sama tada po standardu i privrednom značenju zauzimala više – manje središnje mjesto u Europi), Bosna i Hercegovina je danas i oficijelno proglašena najsiromašnijom zemljom u Europi. To vrlo jasno govori da su te oligarhije, od kojih se neposrednom demokratijom nastoji vratiti narodu suvereno pravo, ustvari bile totalni promašaj i u političkom, i u ekonomskom, i u društvenom i u kulturnom pogledu. Jedino pravo koje je narod imao jeste da svake druge godine ubacuje cedulje u jednu kutiju. Ali ono što se nalazilo na svim tim ceduljama je bilo volja raznoraznih oligarhija, a niti naroda niti stranačkog članstva. Zato se i dobio sistem : “Sjaši Kurta, da uzjaše Murta”.

Teza da su izbori obično tržište, a kandidati roba je ustvari neoliberalna koncepcija. Slična koncepcija se preko “bolonjskog procesa” pokušava uvesti u obrazovno – vaspitni sustav, po kojem škole i fakulteti treba da služe tržištu (shvaćenom na neoliberalni način) , umjesto da obrazovni sustav oblikuje i upravlja tržištem. Tako se to neoliberalno shvatanje politike bazira na potpuno izvrnutoj koncepciji da demokratija, država i njihove institucije treba da služi tržište (shvaćenom na neoliberalni način), umjesto pravilnog shvatanja da tržište služi građanima i njihovoj zajednici. Zahvaljujući tretiranju političkog procesa kao “tržišta” politika se umjesto da se demokratizira, ustvari estradizira dobijajući i oblike loše sklepane sapunice. Po tome shvatanju na liste bi se trebale stavljati osobe po tome koliko su popularne i koliko mogu na (osnovi zvučnosti) svoga imena da privuku glasova, a ne na osnovi toga koliko su kompetentni za bavljenje javnim poslovima. Naravno, u našoj političkoj stvarnosti se dešava da se političke pozicije dijele ne samo po “neoliberalnom načelu”, nego i po još lošijem familijarno – interesno – favoritskom načelu. Potonje spomenuto načelo je nešto najopasnije za svaki politički sustav, jer ima dejstvo kancera po organizam bilo koje zajednice. Ono direktno postavlja osnove oligarhijskog uređenja, u kojem se politika tretira kao ekskluzivitet pojedinih slojeva ili skupina koje onda mogu raditi sa javnim poslovima šta god to žele. I načelo “neoliberalnog vođenja politike” i familijarno – interesno – favoritsko načelo su obična negacija stvarnog demokratskog i republikanskog uređenja.

Tvrditi da obično članstvo političkih stranaka nema pravo da učestvuje u stranačkoj izbornoj i kandidacionoj politici je besmisleno. U teorijskom smislu građani postaju članovi određenih stranaka :

1. Jer smatraju da su njihovi stavovi i pravci djelovanja više – manje sukladni sa njihovim mišljenjima.

2. Kako bi doprinijeli strankama da bolje promoviraju partijske ideje, ideale i projekte.

3. Kako bi se aktivnije uključili u bavljanje „javnim poslovima“.

Logički je onda pretpostaviti da su članovi stranaka upravo oni građani koji bi željeli biti aktivniji sa svojim idejama i sa svojim radom. I umjesto da se taj potencijal iskoristi, oni se jednostavno, u cjelini proglašavaju nebitnim i onima koji bi mogli pogrešno odlučivati o stranačkim i državnim pitanjima.

Rješenje je samo jedno, građani se moraju aktivirati, pronaći zajedničke metode djelovanja i preuzeti ono što je njihovo po demokratskom i republikanskom legitimitetu.

Moj mač je moje pero, moj štit je moje mastilo

XX. filipika

Kratka analiza junske – julske bebolucije sa historiografskih pozicija

Zbivanja u Sarajevu od 5. VI. do 1. VII. 2013. god. će sigurno zaokupiti pažnju kasnije historiografije, koja će pokušavati bilo da ide u analiziranje pojedinih segmenata ovog procesa ili će pokušavati da izradi bar okvirnu sintezu onoga što se dešavalo tada u Sarajevu. Već sada se mogu naslutiti neke smjernice na kojima bi se mogla bazirati ta historiografija o beboluciji.

Prvo je potrebno jasno razlučiti da je pitanje JMBG ustvari obični povod, dok su uzroci mnogo kompleksniji i nalaze se u posvemašnjoj krizi koja je jednu nekada prosperitetnu zemlju dovela do stadijuma kada je i oficijelno proglašena najsiromašnijom zemljom u Europi. To pauperiziranje i dekadens se praktično vidi u svim aspektima života u Bosni i Hercegovini, a ne samo u političkom kaosu, korupciji i ekonomskom slomu, već i u kulturnom i moralno – vrijednosnom obesmišljavanju i posebno elitističko – oligarhijskom načinu vođenja Države. Uz to stanovništvo, a posebno njegova srednja klasa, je prilično frustrirano time da apsolutno nema nikakvog učešća niti utjecaja na vladajuću oligarhiju i trenutne političke procese. Bebolucija se mora promatrati i iz konteksta toga da kultura građanskih protesta, poradi niza povijesnih okolnosti, nije svojstvena južnoslavenskim narodima. Radi toga i spontani izlazak građana na ulice ima znatno veću težinu, nego što bi to bio npr. slučaj da se isti procenat građana (u odnosu na broj stanovnika određenog grada) odazvao spontanim protestima u Italiji (koja ima znatno razvijeniju političku svijest običnih ljudi i gdje su protesti uobičajeni). Zato ne bi trebalo omalovažavati tekovine bebolucije, jer su oni ustvari pozitivna stepenica u jačanju i razvijanju odgovorne političke svijesti kod građana. Ne treba zaboraviti ni činjenicu da

je bebolucija obesmisllila autoritet mnogih tzv. lidera, odnosno da je tu otužnu praksu „idolatrije“ (koja je nažalost kod naših građana i naroda vrlo prisutna) prikazala kao običnu fasadu, bez ikakve sadržine. Toga 5./6. VI. 2013. ti ljudi su bili prosto izgubljeni. Pred dobrim dijelom građana, ti ljudski objekti „idolatrije“ sada izgledaju kao neki „tigar od papira“. Bebolucija je i izdržala i mjesec dana uobičajene propagandne aktivnosti u smislu „stranačke logike“ da neka stranka mora stajati iza ovog pokreta, pa su me npr. u toku samo jednog sata prvo ubjeđivali da iza pokreta stoji SDP, a zatim da iza bebolucije stoji SDA. Činjenica je da nijedna politička stranka nije stajala iza ljudi koji su dolazili pred plato Parlamentarne skupštine, koji su trubili u autima, koji su podržavali lajkovima i sl. Uostalom, vrlo dobro izrađeni plakati sa likovima pojedinih političkih „radnika“ o tome slikovito i govore.

Zatim bi trebalo obratiti pažnju na činjenicu koliko je ljudi učestvovalo u beboluciji u Sarajevu. Prvo riječ je o protestima dugog trajanja, kada je potrebno održavati intenzitet prisustva i energije u toku više sati. To nije jednostavan poduhvat, posebno ako se ima u vidu da stranački centralni skupovi traju znatno kraće i imaju neuporedivo bolju logistiku i naravno „putujuće mitingaše“. Na platou Marindvora masa je stalno fluktuirala u svim protestima, tako da je broj učesnika znatno veći nego što bi to bilo na vrhuncu dešavanja toga dana. Rijetko je ko bio cijelo vrijeme na jednom mjestu u toku jednog protestnog dana. Na ovu činjenicu bi trebalo dobro da obrate pažnju političke strukture, koje se vjerojatno tješe da je tamo bilo samo par hiljada učesnika demonstracija. U stvarnosti broj je znatno veći, a njima se trebaju pridodati i mnogi vozači koji su trubama podržavali proteste. Moglo bi se slobodno pretpostaviti da je oko 10 % populacije Sarajeva na ovaj ili onaj način učestvovalo u protestima. To je za narod koji nema kulturu građanskih protesta vrlo značajan pokazatelj, na kojim bi se lideri i njihovi poltroni trebali itekako zamisliti. Isto tako protesti su okupili najraznorodniji spektar učesnika, od djece do penzionera (čiji se broj značajno povećao na zadnjem protestu). Tu je bilo ljudi svih generacija, zanimanja, vjerskih i političkih ubjeđenja. Takav konsensus je inače vrlo teško ostvariti u Bosni i Hercegovini. Protesti su ukazali i na mogućnost strpljivog i upornog mirnog pritiska, bez korištenja nasilja, što je isto vrijedna značajka za društvene zajednice gdje je nasilje nekada bilo norma načina života. Građani se nisu dali isprovocirati (posebno od strane političara iz RSa), nego su promišljeno djelovali.

Naravno, protesti su patili i od određenih dječijih bolesti. Prvo ciljevi su bili strogo usmjereni samo na neke dosta uske stvari vezane za JMBG ili ponašanje i plate parlamentaraca. Pošto su uzroci bili primarno gorivo za jednomjesečne sarajevske protesti, normalno je bilo očekivati da će mase ipak zahtijevati i neke druge, šire zahtjeve koji zadiru i u politički i ekonomski život zemlje, sa traženjem dubljih reformi ili kadrovskih promjena. Nažalost, protesti se nisu uspjeli profilirati u tome pravcu, tj. da polako počnu prerastati u narodni pokret sa jasnim političkim, ekonomskim, društvenim,

kulturnim i moralno – vrijednosnim zahtjevima. Međutim, kao što je rečeno na početku teksta, to je bilo i teško zahtijevati od onih koji su više – manje aktivno predvodili proteste. Prvo nije lako mjesec dana vremena odvojiti da bi se na neki način usmjeravali protesti i preuzeti na sebe tu nimalo zahvalnu odgovornost, a sa druge strane činjenica je da još postoje i određene teškoće u samom narodu u izgradnji njegove odgovorne političke samosvjesni na koju su se protesti i pozivali. Jednostavno rečeno, treći sprat se ne može graditi, ako se drugi sprat nije izgradio. A ovi protesti bi se mogli promatrati kao upravo gradnja toga drugog sprata, i u neko drugo vrijeme....nadam se što bliže, krenuti ćemo u izgradnju trećeg sprata i eventualno postavljanje krova nad ovom našom zajedničkom BH kućom.

Sami protesti su cijelo vrijeme odvijanja imali i snažnu opoziciju, koju bih sistematizirao na onu desnu i onu lijevu. „Desna opozicija“ su oni koji su od početka bili protiv protesta. U prvom redu tu dolazi vladajuća stranka u RS i SDS, koji su nastojali od prvog dana da proteste medijski prikažu kao neku bošnjačku, nacionalističku ujdurmu koja teži da pod krinkom „građanske BiH“ utopi RS. Ustvari njihova žestoka reakcija je bila sasvim očekivana, jer osnovna premisa djelovanja i postojanja prvo SDS, a kasnije i SNSD je bila da nasuprot njima stoje isto tako homogenizirane mase koje imaju nešto po defaultu protiv srpskog naroda. Njihova najiskrenija želja je da imaju onakvo Sarajevo u kojem bi se proklinjali, pa i proganjali Srbi i općenito kršćani, špartale i marširale vehabije i javno istupali raznorazni šovinistički probisvjeti i ludaci, a mediji bili zatrpani jezikom mržnje...To bi za njih bio savršen materijal za propagandnu djelatnost koju bi koristili za ostvarivanje svojih ciljeva (sve do trenutka kada bi se RS otcijepila) i homogeniziranje masa i prebacivanje pozornosti sa njihove neuspješne politike u svim sferama života. Umjesto toga, Sarajevo se u toku protesta pokazalo u sasvim drugom smislu, gdje se može civilizirano i kulturno protestirati, gdje nema mjesta mržnji i gdje se poziva na bosanskohercegovačko zajedništvo i izgradnju funkcionalne i razvijene države. HDZovi su u početku nastupali sa istih pozicija kao SNSD i SDS, posebno sa obzirom na kopiranje „Brzog Gonzalesa“ od strane Vjekoslava Bevande i još nekih funkcionera HDZa. Vremenom je njihova oštrica opozicije ipak počela da tupi, kao što će istupiti i ona od SDSa i SNSDa, jer činjenica je da nisu uspjeli homogenizirati mase u RSu. Što se tiče onog trećeg dijela političke vlasti u BiH, njegovo ponašanje bi se moglo tumačiti sljedećim riječima: iznenađenost, skrivanje, nesnalaženje, strah... kasnije i neka onako usputna nevoljka podrška u medijima i društvenim mrežama od strane pojedinaca. Činjenica je da vrhovi stranaka nisu bili nimalo oduševljenim onim što se događa, jer je poremećen njihov dosadašnji, prilično raskusni i luksuzni način i života i vođenja politike. Bilo je i nekih pokušaja, istina dosta fragmentarnih i slabih, kod bošnjačke ultradesnice da se protesti prikažu kao neki anarhistički punk show, jugo-i titonostalgija ili čak „urbani fašizam“.

Što se tiče „Lijeve“ opozicije, ona je ustvari bila uključena i načelno podržavala proteste i manifestirala se na dva načina. Prvi je bilo „pametovanje“ preko društvenih mreža i komentara na portalima, kako bi se to trebalo raditi, ovako ili nako, zašto je na protestima viđen ovaj lik ili onaj, ja neću sa ovim ili onim. Kritike i prijedloge treba upućivati javno sa imenom i prezimenom, i naravno opravdano očekivati i adekvatan odgovor na svoja stajališta. Ali to da nikome ništa neće valjati do kraja i da se iz zavjetrine i skrovitosti pametuje kako treba raditi je inače bitna odlika mentaliteta stanovnika Zapadnog Balkana, pa ne treba na to puno trošiti riječi. Druga manifestacija „lijeve opozicije“ je kritika da su protesti pacifistički, gandijevski, da su previše mirni, da treba jurnuti na skupštinu, izazvati nered, eventualno izvršiti i revoluciju. Što se tiče revolucije, i najslabiji student historije zna da su po temeljnim zakonitostima povijesnog procesa revolucije uvijek nasilne, da predviđaju radikalnu promjenu sustava, poretka i vodećeg establishmenta pa i elite. Znači da bi se provela revolucija (i bila uspješna) potrebno je imati odgovarajuću silu na raspolaganju, dobru organizaciju sa odgovornim i nadasve hrabrim pojedincima (koji su spremni i na sopstvenu žrtvu) i jasne i precizne ciljeve. Francuska revolucija je započela onog trenutka kada se pariški garnizon regularne vojske priključio napadu Parižana na Bastilju, Engleska revolucija je pobijedila kada je Parlament izglasao osnivanje New Army Model, Američka revolucija je počela sa podizanjem milicije i osnivanjem Kontinentalne armije, Boljševička revolucija je bila najobičniji oružani državni udar i sl. Lako je bilo, skriven iza nicka na komentarima ili dok se sjedi na stolici i ukucava status na Facebooku, zamjerati Beboluciji to što se nije transformirala u revoluciju, Okrivljavati osobe koje su usmjeravale proteste da su trebali povesti revoluciju, pozvati na nasilje i tako dalje, a biti u nekoj prijatnoj zavjetrini i sakriven iza nicka je više nego licemjerno. Prozivati ljude kojima su jedino oružje u rukama bili pištaljka, cucle, kafa i megafoni da su krivi jer se nije desila revolucija je u najmanju ruku budalasto. Tiberije Grakh je namjeravao u Rimskoj Republici voditi revoluciju nenaoružanim mitingovanjem na Kapitolu, pa je rezultat bilo to da je on bio ubijen a njegove pristalice sve izmasakrirane u toku jednog poslijepodneva. **Cilj revolucije je valjda da se pobijedi, a ne da se mučenički pogine.** Svaka revolucija ima i svoju kontrarevoluciju, pa je onaj ko misli da će jedan juriš na nešto što predstavlja simbol nečega što se ruši riješiti sve probleme, jedna vrlo naivna osoba. Francuska revolucija je trajala punih 26 godina. Uostalom, i da se desio juriš (bez ikakvog revolucionarnog aparata, oruđa i precizne organizacije) na Parlament i da se on zauzeo, šta bi se dalje dešavalo. Ostali bi onako izgubljeni, a kada bi pala noć, polovina bi se vratila kući na spavanje, a sutradan bi se vlast konsolidirala i pohapsila one koji su vodili juriš. Ko bi u tom momentu juriša i nasilnih nereda mogao spriječiti pljačku, napade na nevine ljude i kontrolirati opću anarhiju i kaos. Sjetimo se da je prilikom nasilja na protestima pred Federalnom vladom 21. IV. 2010. god. bilo slučajeva pljačke čak i fikusa od strane onih koji su iskorištavali gnjev protestanata. Pljačka i stanje koje bi izmaklo

kontroli bi samo kompromitirali revoluciju. Uostalom, protesti su i prozvani bebolucijom, a ne revolucijom, pa je zato i besmislena kritika zašto nisu nasilni. Ukratko, uvjeti za uspješnu revoluciju u junu 2013. god. na prostoru Sarajeva nisu postojali, sve drugo osim bebolucije bi bio odlazak u opasnu i nepredvidivu avanturu, što bi dugoročno samo koristilo trenutno vladajućem domaćem establishmentu.

Za trenutne političare bi bebolucija trebala da ima i sljedeću pouku. U februaru i martu 2008. god. desili su se protesti Sarajlija usmjereni primarno na traženje ostavke Samira Silajdžića (premijera kantona iz reda Stranke za BiH) i gradonačelnice Semihe Borovac (iz SDA). Ovi protesti su bili znatno manji i po prisutnosti i po podršci građana u odnosu na proteste iz juna 2013. god. a imali su i neku političko – stranačku pozadinu. Protesti su se već u aprilu smirili i činilo se da su premijer Siljadžić i gradonačelnica Borovac izdržali. To je bila samo lažna fasada, jer je u „šutljivoj većini“ naraslo nezadovoljstvo sa njih dvoje i njihovim strankama i na općinskim izborima iz jeseni 2008. god. Samir Silajdžić i Semiha Borovac su poslani u političku penziju, a njihove stranke su doživjele u kantonu Sarajevu teške gubitke. To je uostalom bio i početak konačnog kraja Stranke za Bosnu i Hercegovinu, od kojeg se ona nije nikada više uspjela oporaviti i danas je ta stranka rahmetlija.

Moj je mač moje pero, moj je štit moje mastilo

XXI. filipika

Doživljena Turska

Jedna od mojih poslovičnih profesionalnih deformacija jeste da se prilikom nekih ljetovanja uglavnom bavim razgledavanjem kulturno – historijskih spomenika, i posebno analiziranjem ljudi, njihovog načina života i općenito zemlje ili područja u kojem boravim, i naravno sukladno tome donošenju određenih zaključaka. Tako je protekla i zadnja posjeta Antalijskoj regiji. Sudeći po utiscima koje sam u tom dosta kratkom vremenu stekao o jednom dijelu Republike Turske, mogu slobodno reći da Republika Turska uopće nije islamistička država. Naprotiv, ona je i kao država i kao društvo u prilično mjeri već westernizirana, a taj proces se kako izgleda ubrzano i nastavlja. Samo na prvi pogled izgleda ironično da se trend westernizacije Turske i njenog društva najbrže odvija u vrijeme kada je na vlasti Erdoganova AKP. Međutim, ako se stvari analiziraju bez uzimanja u obzir Erdoganovog vanjskog formalizma, ceremonijala i diskursa, a posebno Davutogluov promašeni neosmanizam, dobija se jedna sasvim druga slika. AKP je ustvari jedna klasična neoliberalna (samim tim ne i islamistička) politička partija desnog centra. Erdoganova stranka je po svome stvarnom djelovanju i zalaganju mnogo bliža europskom demokršćanskom – narodnjačkom pokretu ili Republikanskoj stranci u USA, nego npr. strankama nastalim iz sunitskog pokreta Muslimanska braća. Alkohol se

može nabaviti vrlo jednostavno, po izrazito pristupačnim cijenama, i nema ograničenja u prostoru gdje se alkohol (i to svih mogućih vrsta) može nabaviti (uporediti sa npr. propisima u sarajevskoj općini Stari Grad). Antalijski su kao narod sudeći i po ponašanju, izgledu i po odijevanju znatno bliži Grcima i Andaluzijcima nego susjednim semitskim narodima. To se odnosi i na muškarce i na žene. Posebno je interesantno da sam mnogo više žena viđao u službenim uniformama ili da su bile oficijelni taksisti nego što je to slučaj u Sarajevu. Ukratko rečeno, konzervativno obučena Turkinja je jednaka liberalno obučenoj Iranki ili Egipćanki (misleći naravno na boravak u javnom prostoru). Nisam primijetio nijednu osobu ni muškog ni ženskog pola obučenu „po vehabijski“. Bez obzira na moje ljevičarsko opredjeljenje, mora se priznati da se Turska u zadnjih 15 godina značajno razvila i to u svim pogledima, od moralno – vrijednosnog, kulturološkog pa do ekonomskog. Auto putevi su odlični, stanogradnja je u uzletu i stanovi, kuće i vile se na antalijskoj obali mogu dobiti (u odnosu na sarajevske kuće i stanove) po mnogo jeftinijoj cijeni, npr. 100 kvadrata stana u centru Alanje za nekih 25 000 naših maraka i slično. A i sami gradovi i okolina su čisti i dobro zaštićeni. Plate zaposlenika u javnim službama (ljekari, službenici, prosvjeta) u Antalijskoj regiji su po pravilu (u eurima izraženo) duplo veće nego što je to slučaj sa istovrsnim zanimanjima u sarajevskom kantonu.

Naravno, postoji i ona druga slika koje nema u prospektima koji hvale napredak Turske. Prvo došlo je i do izražajnijeg socijalnog raslojavanja, pa postoji i značajan broj onih koje bismo nazvali „gubitnicima“ Erdoganove ekonomske politike. Više puta sam nailazio na starije ljudi koji po kontejnerima traže ono što se izbacilo iz hotelskih restorana. Iako su plate duplo veće, i cijene u tržišnim centrima Antalijske regije su više – manje proporcionalno toliko veće. Iako BH neosmanistima Erdoganova Turska sve više izgleda kao neki raj i nada koja će prerasti u moćnu silu, ustvari veliko je pitanje koliko je ta država stvarno samostalna ili je u praktičnom vlasništvu velikih zapadnih korporacija, koncerna ili bogataša iz rusofonskih zemalja. Odlični ekonomski pokazatelji, odlične ceste, sve bolja infrastruktura, jačanje javnog servisa (medicina, školstvo, administracija), otpлата vanjskog duga su po svemu sudeći rezultat i enormne i brze liberalizacije tržišta i prodaje svega onoga što je bilo u javnom vlasništvu i javnih resursa. Kupci su naravno stranci, i to posebno zapadnjačke korporacije i Rusi. Najbolji primjer za ovu tvrdnju je samo puko nabiranje benzinskih pumpi po auto putu koji povezuje gradove antalijske regije. Uvjedljivo najviše je pumpi u vlasništvu BP plc (British Petroleum; to je ustvari glavna britanska korporacija koja se bavi poslovima vezanim za naftu i gas). Uostalom i značajni kupci jeftinih stanova, nekretnina i drugih prostora u Antalijskoj regiji dolaze iz Skandinavije (čiji penzioneri izgleda tretiraju ovo područje isto kao američki penzioneri Floridu) ili iz rusofonskih zemalja. Naravno, pošto strani korporacijski kapital želi čistu situaciju i snažnu „ruku“ koja će im garantirati redoviti profit, a i samog Erdogana (kojem je izgleda vlast udarila u glavu) stekao sam utisak da se polako oko ovog lidera AKP stvara neka vrsta kulta ličnosti koji postaje sve osjetljiviji na kritiku. Nažalost, ove

negativne tendencije i pojave turska ljevica ne uspijeva kapitalizirati u svoju korist. Lijevi centar i socijaldemokratska opcija su još uvijek zakovani u atatorskovski nacionalizam i nikada da se okrenu unutarnjim reformama i novim pravcima razvitka, a ostatak ljevice je podijeljen do apsurdnosti. Postoji čak više od 70 (sedamdeset) zvaničnih komunističkih, anarhističkih, trockističkih, maoističkih partija. Onih u ilegali je isto toliko mnogo.

U Antalijskoj regiji engleski jezik vam nešto puno neće koristiti, ali ruski i poznavanje ćirilice itekako vam može koristiti. Tolika je koncentracija „Rusa svih vrsta“ (kako bi to rekla jedna moja dobra prijateljica), tj. jest Moskovskih Rusa, Kazahstanaca, Povolških Tatara da se na radnjama, tržišnim centrima, hotelima...praktično svuda nalaze ćirilčno – ruski natpisi. Da ne bude zabune, Kazahstanci i Povolški Tatari se, izuzev po (azijatskom) izgledu, uopće ne razlikuju od Rusa. Oni i međusobno govore ruski, djeca im govore ruski, ponašaju se kao Rusi, u potpunosti su rusificirani i sekularizirani i međusobno se svi druže kao da vrijeme Ruske Imperije ili Sovjetskog Saveza još uvijek nije prošlo. Za njih su npr. Bosanci egzotični, pa tako jedna Tatarka sa kojom sam razgovarao (onoliko koliko sam mogao razumjeti njen ruski) nikada nije čula za Bosnu i nema pojma gdje se to nalazi, a izgleda da je bila u početku ubijedena da smo ja i moja supruga Čečeni (poglavito zbog moje kratko podšišane brade i jednog lančića koji nosim od djetinjstva). Naravno, i muzika koja se u kafićima, restoranima i na plaži čuje je poglavito ruska. I naravno da ne zaboravim, Rusi, Kazahstanci i Povolški Tatari su puni novca, kojim se razbacuju i općenito su bahati po ponašanju.

Ono što me je nadasve obradovalo jeste sa kolikom posvećenošću se u Turskoj njeguje kulturno – arheološko – historijsko nasljeđe. Mislim da je po ovom pitanju Turska na samome vrhu, i to u svjetskim okvirima. Turci, u konkretnom slučaju Antalijci, su vrlo ponosni na svoju duboku prošlost i na sve kulturno – arheološko – historijske epohe. Prije nekih 15 dana su otvorili arheološki muzej u Alanji, za koji svi stanovnici grada znaju gdje se nalazi i vrlo rado će vas tamo uputiti. Iako mali (u odnosu na druge muzeje i u Turskoj i u svijetu općenito) ovaj arheološki muzej je perfektno estetski i stručno uređen, pokriva sve od paleolita do kraja XVIII. st., sa vanredno dobrim nalazima iz neolita i klasičnog historijskog razdoblja. Puno mi je srce bilo kada sam u Arheološkom muzeju Alanje vidio kako učiteljica ili vaspitačica dovodi veći broj djece (možda prvi razred osnovne) kako bi razgledali eksponate i učili o svome nasljeđu. Cijene ulaznice za muzej za turiste su bagatelne, oko 1,5 euro. Klasično-historijski grad Side na pola puta između Alanje i grada Antalije je konzerviran, veoma posjećen i mnogo se pažnje posvećuje njegovom održanju i populariziranju i to ne samo među turistima, nego i među domicilnim stanovništvom.

I za kraj se može reći da je lik Kemala Atatürka nezaobilazan i svugdje prisutan, od spomenika do slika sve i svugdje. Nekada me je to podsjećalo na Velikog brata koji na sve pazi.

Moj je mač moje pero, moj štit je moje mastilo

2.40 Biti Musliman ... biti Bošnjak... u proljeće 2013. god.

Sukob između „bosanstva“ i „bošnjaštva“, koliko god on bio i izgledao besmislen, je na svjetlost dana izbacio ponovo pitanje identiteta u onom dijelu Bosne i Hercegovine koji se na etnonarodnosnim kartama Bosne i Hercegovine uobičajeno (nebitno je li ima za to stvarnih razloga ili ne) boji u „zeleno“. Pitanje nečijeg identiteta (državnog, narodnog, vjerskog, političkog, seksualnog) je čisto individualna stvar, iako često proistiće iz kulturno – historijskog okruženja. Radi takvog načelnog stava, najbolje je analizu identiteta Bošnjaka/ Muslimana izvršiti na osnovu osobnog primjera, odnosno koristeći sebe kao neke vrste „zamorca“.

Usljed niza historijskih i općekulturoloških procesa i pojava Bosna i Hercegovina je specifična zemlja u kojoj su se od sredine XIX. st. pa do kraja 60tih godina u jednom usporenom toku formirale tri nacije. Bez obzira svidalo se to nama ili ne, to je činjenica koja se ne može prenebrežiti niti zapostaviti. Posljednja formirana kao nacija u punom smislu je ona koja je krajem 60tih godina oficijelno nazvana Muslimani, jer je proistekla iz onog dijela BH i sandžačkog stanovništva čiji su preci prešli na islam za vrijeme osmanske vladavine. Tako je ta nacija postavljena i definirana na dva temelja →1. vezanost za bosanskohercegovačko naslijeđe u svakom pogledu i 2. činjenici da su preci prešli na islam. Istoj naciji je 1993. god. promijenjeno ime u Bošnjaci, ali osim promjene imena nije došlo ni do kakvih drugih suštinskih promjena u postojanju nacije/naroda. Tako je njeno postojanje i dalje oslonjeno na navedena dva temelja. Samo pitanje imena i danas izaziva čitavu problematiku za i protiv. Ali trenutno ime je takvo kakvo je, svidalo se to nama ili ne, i kao takvog ga treba poštovati.

I nakon ovog manjeg uvoda, kako bi se lakše pratio tok analize, prebacujem se na glavnu tematiku, odnosno analizu sopstvenog nacionalnog identiteta. Prvo malo osobne historije po tome pitanju. Imao sam 6 godina kada je bio popis iz 1981. god. i tada su me pisali kao Musliman, na idućem popisu sam se sam izjasnio kao Musliman. I od tada do danas se izjašnjavam kao Musliman odnosno Bošnjak. Da budem iskren niko mi nikada nije niti uskraćivao pravo da se tako izjasnim, niti sam tjeran da se tako izjasnim. I onda dolazi kampanja za predstojeći popis, koja je postala agresivna i na momente prljava, i koja je stvorila jednu vrstu podjele i dubioze između propagatora „bosanstva“ i propagatora „bošnjaštva“. Sukob je nastao i rastao ponajviše zahvaljujući tome što se nikako ne uspijevamo izdići iznad isključivosti, tvrdoglavosti kao i toga da slijedimo one pojedince koji se koriste „nekim velikim riječima“, propagiranjem agresivnosti i mahanjem barjacima kako bi sebe propagirali, uzdigli i obogatili. Nažalost ova podjela je u javnost

ubacila i jednu vrlo opasnu i pogubnu ideju o kulturološkoj razlici između onih koji se smatraju Bošnjaci i onih koji se smatraju Bosanci. Tako se počela stvarati percepcija o tome da „Bosanci“ dolaze iz ultragradske, kultiviranih i obrazovanih slojeva sa liberalnim i ljevičarskim vrijednostima i da su eventualno ateisti ili bar agnostici a „Bošnjaci“ iz reda konzervativnih, religioznih, slabije obrazovanih i ruralnih slojeva stanovništva.

Oba tabora snose krivicu za ovakve percepcije. Propagatori „bosanstva“ upravo kao svoje glavno oruđe koriste taj osjećaj kulturne dominacije (pa u ekstremnim primjerima i gadljivosti) onih ultraurbanih, više – manje pokondirenih i salonskoliberalnih slojeva nad masom „primitivaca“ koji su kao ostali na nivou plemenske podjeljenosti. Oni isto tako kao da ne žele vidjeti niti priznati (često pod idejom „integralnog bosanstva“) da postoje i ljudi koji imaju drugačije mišljenje o sopstvenoj nacionalnoj pripadnosti i koji ne žele biti **i samo** građani Bosne i Hercegovine bez svoga narodnosnog osjećanja. Na drugom taboru ću se još više zadržati, jer me najviše interesuju oni koji u zadnje vrijeme mašu „barjakom bošnjaštva“.

Ko su ti „vrli bojovnici“ za naciju kojoj pripadam i koji su se odjednom našli na „branicima njene odbane“. Prvo riječ je o isluženim, liferovanim i političarima i religioznim starješinama, koji se ne mire sa time da trebaju otići u mirovinu. Oni su u zadnjih godinu dana svojim ponašanjem i djelovanjem nanijeli veliku štetu interesima bošnjačke nacije. Svojim agresivnim nastupom, propagiranjem toga da su oni planetarne ili univerzalne vođe i voditelji bošnjačkog naroda su učinili upravo ono što u srcu žele najveći neprijatelji bošnjačkog naroda. I tako se polako u javnost uvlači prikaz Bošnjaka kao nekih konzervativnih, ultratradicionalnih elemenata izrazito i neizostavno vezanih za religiju, što se jasno vidi i u njihovoj mantri koju stalno ponavljaju : Bošnjak – Islam – bosanski jezik. Po tom šablonu bi svaki Bošnjak imao samo jednog vođu koji bi mislio za sve njih. Po tom šablonu svaki Bošnjak bi u Borisu Dežuloviću trebao vidjeti svoga najvećeg neprijatelja, najvećeg ustašu, većeg nego što su to bili Pavelić, Šušak, Boban. Po tom šablonu bi svaki Bošnjak trebao ići u džamiju (nemam ništa osobno protiv toga) i nazivati selam (nemam ništa osobno protiv toga) i izgledati kao „bajramski momak“ (nemam ništa protiv toga). Po tom šablonu bi svaki Bošnjak morao da vjeruje da je El-Fatih imao san o Bosni, a ne želju da je kao državu uništi. Po tom šablonu bi svi bili licemjeri, jer bi javno bili najveći „muslimani“ i slušali ilahije i kaside (nemam ništa protiv toga), a u skrovitosti doma bi mogli raditi šta bi htjeli i slušali turbo folk (nemam ništa ni protiv toga). Po tom šablonu, naši predstavnici u svim institucijama bi trebali biti korumpirani, bezkarakterni, pokvareni i kriminogeni pojedinci. Po tom šablonu Bošnjak bi u Srbima vidio samo Dražu Mihajlovića, Miloševića, Karadžića, Mladića, Načertanije, Dodika...itd... ali ne i Branislava Nušića, Ivana Stambolića, Branka Čopića, Rodoljuba Čolakovića, Radeta Šerbedžiju, Uglješu Uzelca, Bogića Bogićevića...itd... Po tom

šablonu Bošnjak bi u Hrvatima vidio samo Antu Pavelića, Tuđmana, Bobaka, Šuška, Tomsona...ali ne i Antuna Gustava Matoša, Miroslava Krležu, Feralovce, pa i samoga Tita...itd... Po tom šablonu Bošnjak bi trebao vjerovati da postoje piramide u Visokom, i da su njihovi preci pripadali nekoj visokorazvijenoj civilizaciji, a koju su od njih sakrivali Srbi, Hrvati i „komunjare“. Po tom šablonu bi svaki Bošnjak trebao znati da je on 40 % Ilir, 20 % Got, 15 % Slaven, 15 % Kelt, 6 % Hun i čak 4 % Tračanin. Po tom šablonu bi Bošnjak morao imati rezervnu domovinu u Turskoj, Iranu ili Saudijskoj Arabiji (zavisno od afiniteta i koristi). Po tom šablonu bi Bošnjak trebao biti zatucan i zaostao, upravo onako kako ga žele prikazati oni koji iz nekih svojih razloga mrze Bošnjake i koji su u zadnjem ratu željeli u potpunosti uništiti taj narod, njegovu kulturu i nasljeđe. Zapitajmo se jesmo li mi to i želimo li mi to biti?

Vjerujem u Boga na neki svoj, deistički način. Ne idem u džamiju iako nemam ništa protiv onih koji idu, sve naravno dok oni ne ugroze moju slobodu izbora. Naravno uvažavam i poštujem činjenicu da je islam igrao veliku ulogu u formiranju nacije kojoj pripadam i da je kulturološki dosta doprinio njenoj izgradnji. Poštujem i ljude koji su iskreno odani Islamu, posebno one koji uvažavaju staru, bosansku inačicu islama. Ali to ne znači da zbog toga što su nam preci (uzgred rečeno više iz prozaičnih, pragmatičnih razloga) prešli na islam, sada i njihovi potomci moraju biti u potpunosti religiozne osobe. I naravno kao što Bošnjaci koji nisu više religiozni uvažavaju Bošnjake koji su pripadnici hanefijske ili bilo koje druge islamske denominacije, tako bi i ovi trebali da shvate da nemaju nikakvo ekskluzivističko pravo na bošnjaštvo.

Kao što ne mogu mijenjati nacije po potrebi, isto tako ne mogu mijenjati ni političku pripadnost. Pošto sam u novembru 1982. god. prilikom primanja u pionire položio zakletvu Titu, toga se držim i do danas. Uostalom zašto i ultraljevičari ne bi mogli po narodnosnoj pripadnosti biti Bošnjaci. Pa krajem 80tih godina prošlog stoljeća, između 35 i 40 % članova Saveza komunista Bosne i Hercegovine se izjasnilo kao Muslimani po nacionalnosti. Naravno druga je stvar koliko je bilo tamo iskrenih komunista i titoista iz uvjerenja, a koliko onih koji su tako dolazili do pozicija, unapređenja i privilegija. Pa velikani Dzemal Bijedic, Hamdija Pozderac, Nijaz Durakovic... koji su bili vođe BH komunističkog i kasnije socijaldemokratskog pokreta su se izjašnjavali po nacionalnosti kao Muslimani/Bošnjaci. Uostalom stojim na stajalištu da su za obnovu bosanskohercegovačke, zavnbihovske državnosti i afirmaciju i priznanje nacije kojoj pripadam mnogo više zaslužniji tadašnji komunisti nego tadašnji „Mladi muslimani“. Kao što je uostalom i kralj Tvrtko mnogo bitniji za BH državu, nego El – Fatih koji je napao i uništio srednjovjekovnu bosansku državu i koji definitivno „nije sanjao idealnu“ Bosnu.

I šta je u sporno u tome ako se neki zagriženi komunist, anarhista, panker ili hipik ili možda neki deklarirani gay želi nacionalno izjasniti kao Bošnjak, a možda izrazito

religiozna i tradicionalna osoba kao Bosanac. Treba samo skrenuti sa puta svađa na put izgradnje Bosne i Hercegovine onako kako ju je definirala Rezolucija o ljudskim i narodnim pravima sa II. zasjedanja ZAVNOBiHa u Sanskom Mostu. Svaki građanin BiH ima pravo na slobodu savjesti, spoznaje i izbor nacionalne/narodne, vjerske, jezičke, seksualne i druge pripadnosti ili se uopće ne mora izjasniti o nekoj pripadnosti. Tako i oni koji se izjasne kao Bošnjaci ne bi trebali biti promatrani (od drugih) kao oni koji imaju nešto protiv ideje Bosne i Hercegovine kao zemlje i države u kojoj žive zajedno sa BH Srbima, BH Hrvatima, i onima koji se nacionalno izjasne kao Bosanci, Jugoslaveni, Romi, Kinezima... ili nekako drugačije. Naravno to podrazumijeva i da se ukine stvarno uvredljiva i omaložavajuća kategorija „Ostali“ i tako svi budemo jednaki po pravima i obavezama.

Zato i bez obzira što je i vanjskim utjecajem, ali i sopstvenom krivicom nacija kojoj pripadam dovedena do egzistencijalnog ruba, što je danas degradirana, devalvirana, korumpirana i kontaminirana, kulturološki bacena na samo dno, što je u svim strukturama vode sumnjivi likovi.... ja sam ono što jesam i neću se nikada odreći toga da sam Bošnjak, prestati biti ponosan na svoju nacionalnost, njeno nasljeđe, tradiciju i kulturu i prestati vjerovati u Bosnu i Hercegovinu kao svoju domovinu u kojoj svako ima pravo na sopstveni izbor i kojoj neće biti više nikakve diskriminacije. Ustvari jedini izlaz iz ovog katastrofičnog pada i dekadensa nije moguće tražiti u daljim podjelama stanovništva Bosne i Hercegovine, nego samo u zajedničkom revolucionarnom nastupu i Bošnjaka i Srba i Hrvata i onih koji se izjašnjavaju kao Bosanci, Jugoslaveni, Romi...ili nekako drugačije, jer su to bratski narodi, koji dijele zajedničko porijeklo i jezik, genetsku srodnost i rodnu grudu. Samo sa zajedničkom borbom možemo otjerati strane eksplatatore i zbaciti domaće upravljače i izdajnike. Sve drugo je put u propast. Samo da li mi svi imamo dovoljno snage da napustimo stazu koja vodi ravno u pakao.

Maj mač je moje pero, moj štit je moje mastilo

2.41 Kud i svi Turci tu i mali Bakir

Slušajući vijesti jučer (srijeda, 8. V. 2013. god.) urezala mi se izjava Bakira Izetbegovića, člana predsjedništva Bosne i Hercegovine. Tako je on izjavio sljedeće : „Turci nas obrazuju, otvaraju fakultete, grade nam džamije, mostove, medije i agencije.“ Pošto je Bakir I. član predsjedništva ispred bošnjačkog naroda, onda se ono „nas“ u izjavi sigurno odnosilo na Bošnjački narod, kojem pripada i moja malenkost.

Naravno, pošto je riječ ipak o članu predsjedništva, koji na svojim nesebičnim plećima nosi tešku odgovornost za čitav jedan narod, jasno je da mu i ja moram vjerovati. Tako me je ova novoizjavljena spoznaja duboko dirnula, jer sam shvatio da sam desetljećima živio u neznanju, u nesvjesti ko sam, što sam, odakle sam, i gdje idem. Kako to da sam bio toliko glup da nisam vidio da su nas njima svojstvenim, sazatajnim putevima, Turci obrazovali. Zato sam odlučio da primijenim jedan eksperiment i da upratim stazu svoga „turskog obrazovanja“ i potvrdim velike riječi člana predsjedništva. Prvo sam otišao do svoje osnovne škole, koja za ovo istraživanje istraživanje ima prednost u tome što se nalazi u Starom Gradu, gdje su Bošnjaci činili i čine još uvijek uvjerljivu apsolutnu većinu pa se tu i najlakše može vidjeti da li i kako Turci obrazuju Bošnjake. Već na samom ulazu u školu, vođen velikim riječima člana predsjedništva, sam doživio katarzično otkrovenje koje mi je u potpunosti otvorilo oči. Pa u toj školi sve učiteljice, svi nastavnici su bili i još uvijek su Turci, a čak je i fiskulturna sala ukrašena zastavama Galatasaraja i Beşiktaša. A da o Turkinjama – odgojiteljicama u obližnjem vrticu i ne govorim. Brzo nakon toga sam se uputio prema gimnaziji, toj austrijskoj zgradi u kojoj odiše miris Turske. Naravno i tamo su svi profesori Turci, svi odreda... Posebna priča je moj Filozofski fakultet. Pa tamo svi od akademika i emeritusa pa do onih najmanjih asistenata i demonstratora pričaju, ne onaj stari miješani osmanski, nego ovaj moderni, čisti ataturkovski turski jezik. Naravno, moja glupost mi nije dozvoljavala da to vidim. Tako sam tek danas na ulazu u Dekanat pročitao i zapis : „nazivajte hoşgeldiniz!, širite hoşgeldiniz!“. A za neke nevjerne Tome koje još uvijek to ne vide, poruka glasi : „jednog dana ćete ipak progledati“. A kada sam se vratio svojoj mahalskoj kući, ostalo mi je samo da se pogledam u ogledalo. I šta sam vidio u svome odrazu na ogledalu, jednog pravog, nepatvorenog Turčina, nesumnjivog potomka starih Hetita ili Lišana. U odnosu na to koliki sam ja Turčin, Davutoglu je jedan obični Kurd.

Naravno, sve gore navedeno je obična parodija na riječi jednog člana predsjedništva. Međutim, stvari sa ovom izjavom stoje mnogo ozbiljnije nego što to jedna parodija može uopće predstaviti. Prvo je nedopustivo da član predsjedništva iz reda bošnjačkog naroda, misli da je taj narod mentalno zaostao i nesposoban u tolikoj mjeri da ne može sebi izgraditi običnu zgradu, pa eto onda mora imati i tutora, staratelja... po meni oličenom u uvijek nasmješenom Davutogluu. I taj tutor nas obrazuje (jer eto mi nemamo ni jednu

školu) gradi džamije, mostove, osniva agencije i medije. Naravno, sasvim je druga stvar kako će na ovu izjavu reagirati još dva potencijalna tutora, a to su Saudijska Arabija i Iran.

Sa druge strane, možda ipak ima neke istine u velikim riječima člana predsjedništva, koje se tiču obrazovanja, naravno u nekom sasvim drugom kontekstu. Činjenica je da je obrazovni sustav, posebno na teritoriji BiH koji se često na kartama boji u zeleno, u totalnom raspadu. Provođenjem raznoraznih štetnih tzv. „reformi“ i „processa“ javni sektor obrazovanja je na izdisaju. Javni Univerziteti se nalaze u posvemašnjem kaosu, a ako se nastavi ovakva dirigirana politika, pitanje je koliko će oni još uopće izdržati. Nastavnici u školama su u stanju apatije, djeca u stanju otuđenosti... Privatni obrazovni sektor je svojim, većim dijelom obična smijurija. Tu se na svakom koraku nailazi na raznorazne studije menadžmenta, a često posluju po sistemu upiši se – daj pare – dobijaš diplomu. Nekada kada u tišini noći zaklopim oči, ne mogu se oteti utisku da ovakvo stanje nije nastalo slučajno, nego da je možda i dirigirano od nekoga ili nekih. Možda se obrazovanje, a posebno njegov javni sektor, uništava kako bi se u taj prazan prostor ubacio neko drugi, koji bi nas tek trebao obrazovati. Možda se u svojoj izjavi član predsjedništva zabunio, pa je umjesto sadašnjeg vremena trebao upotrijebiti futur u smislu : „Turci će **nas** obrazovati, otvarati fakultete, graditi....itd...“.

A možda je član predsjedništva svojom izjavom ustvari želio da navede Davutogloua da se pobrine za vrlo teško stanje financiranja obrazovanja u Kantonu Sarajevo, tako što bi to preuzela na sebe sehara ankarske vlade. Ali nije ni Davutoglu baš toliko blesav da pristane na to...

p.s. Ne bih želio da ovaj tekst neko zlonamjerno protumači. Nemam apsolutno ništa protiv ni Republike Turske niti turskog naroda, koje poštujem i uvažavam. Posebno cijenim Kemala Atatürka kao velikog državnika koji je spasio tu zemlju kada joj je prijetilo da doživi sudbinu podjele i okupacije. Nemam ništa protiv ni protiv velikog studentskog kompleksa koji nastaje negdje između Lužana i Hrasnice, a koji je većim dijelom turska investicija. Nemam ništa protiv ni turskih studenata i studentica koji studiraju na fakultetima toga kompleksa. Ali imam svašta protiv jedne loše izjave jednog visokopozicioniranog BH političara i vrlo loše poruke koju ona šalje. Nekada jednostavno treba reći (citirajući nekadašnjeg hrvatskog političara) Stipu Šuvara : „popu pop, a bobu bob.“

2.42 Karadordevo... mjesto za piknik ili za udruženi zločinački poduhvat

Kao historičar klasičnih civilizacija, nisam baš u bio u prilici da pratim historiografiju modernog doba. Međutim, ponekad se nađem u prilici da iz čiste znatiželje pročitam ili

pogledam nešto iz historiografije koja se bavi XX. st. Nažalost, značajan broj radova koji se kao bave suvremenom historijom ustvari su obično politikanstvo koje služi u dnevnopolitičko svrhe i za opravdanje nekoga ili nečega za nešto učinjeno u toku XX. st., posebno u njegovoj posljednjoj deceniji.

Nažalost, u bosanskohercegovačkoj javnosti nije posvećena posebna pažnja jednoj tezi iz nedavno objavljene i promovirane knjige dr. sc. Ive Lučića "Uzroci rata. Bosna i Hercegovina od 1980. do 1992. godine". Riječ je o revizionističkom pokušaju relativiziranja onoga što se desilo u Karađorđevu 25. III. 1991. god. tj. na sastanku Slobodana Miloševića i Franje Tuđmana, tadašnjih predsjednika Srbije i Hrvatske. Po ovom autoru, inače povjesničaru iz hobija (kako sam sebi tepa u razgovoru sa dr. sc. Franjom Tuđmanom) tamo se ustvari nije desilo ništa. Pa se tako tamo nije razgovaralo o podjeli Bosne i Hercegovine, nije se ništa ni dogovaralo, jer uostalom taj sastanak nije bio ni neka posebna tajna. Tako po ovom glavnom Tuđmanovom špijunu za Bosnu i Hercegovinu, ispada da su u tom lijepom mjestu Milošević i Tuđman ustvari imali jedan proljetni piknik, na kome su možda roštiljali, gucnuli koju i rastavili se ko „najbolji jarani“. Možda karte nad kojima su oni raspravljali nisu bile karte Bosne i Hercegovine, nego su to bile obične karte sa kojima su dvojica predsjednika igrali remija ili pokera uz viski. Ko zna možda je riječ o karti Kipra na kojoj je Milošević pokazivao Tuđmanu i Nikoziju i banku u koje će skloniti novac. Naravno, po toj logici, kada su se na nebu iznad Bosne i Hercegovine već bili nadvili kataklizmički oblaci, Miloševićev satrap Radovan Karadžić i Tuđmanov satrap Mate Boban 5. V. 1992. god. u Gracu se nisu dogovarali o potezima u Bosni i Hercegovinu, nego su ustvari bili na razgledanju arhitekture secesije u Gracu.

Naravno samo totalni idiot ili pokvarenjak ili onaj ko misli da će time zataškati udruženi zločinački poduhvat može povjerovati tezi da su u to predvečerje rata, kada su se već dobro potkopali temelji SFRJ (a nažalost i Bosne i Hercegovine), dvojica glavnih izvođača radova sastaju radi piknika. Isto tako svako ko je na bilo koji način doživio posljednji rat, zna da se podizvođači radova Karadžić i Boban nisu sastajali u Gracu radi rasprave o arhitekturi razdoblja secesije, nego o tome kako za sebe izvući što veći dio Bosne i Hercegovine.

Revizionistička teza o tome da se u Karađorđevu nije ništa ni dogovaralo ni dogovorilo ima samo jedan cilj a to je ukloniti optužbe da se i prije izbijanja rata ozbiljno (i to na najvišem nivou) razgovaralo o podjeli Bosne i Hercegovine, ili ih bar u što je moguće većoj mjeri minimizirati. Dr. sc. Ive Lučića dok tako opravdava Tuđmana, istovremeno (iako to eksplicitno ne navodi), indirektno opravdava i samoga Slobodana Miloševića koji se eto nije ni sam interesovao za teritorij Bosne i Hercegovine.

Ova teza o pikniku u Karađorđevu je tipični rezultat razvitka revizionističke škole političanske historiografije. Možda se njeno ispoljavanje najviše i najbolje izrazilo na

Okruglom stolu „Je li Hrvatska bila agresor u ratu u BiH“ održanoj 10. IV. 2013. god. (<http://www.vecernji.hr/vijesti/lucic-tudman-je-jedan-najoklevetanijih-ljudi-europi-clanak-535992>) Na okruglom stolu su učestvovali najvrlji bajraktari revizionizma, predvođeni moderatorom Lučićevim (a u neku ruku i mojim) ljubuškim zemljakom Ninom Raspudićem. Pored dr. sc. Ive Lučića na okruglom stolu su učestvovali i dr. Mate Granić, bivši ministar vanjskih poslova Republike Hrvatske, prof. dr. Mladen Ančić i dr. sc. Zlatko Hasanbegović. Sasvim je jasno da će Mate Granić podržavati tezu da je odgovornost Tuđmana za zbivanja u Bosni i Hercegovini bila neznatna, jer bi u suprotnom mogao na neki način i sebe inkrimirati. Ali nisu mi jasne pozicije „kolega“ Ančića i Hasanbegovića čiji već višegodišnji nastupi daju dojam da oni sa svojim ekstremizmom liječe svoje neke komplekse i kao da dokazuju nekome da su oni „veći katolici od pape“. A pošto sam za Zagreb bio vezan sedam godina, pouzdano mogu reći da je Zagreb jedan vrlo otvoren grad, sa pristojnim i kulturnim stanovnicima, „nepokoreni“ grad snažne antifašističke i slobodarske tradicije. Nikada nisam osjetio ni najmanji trag da me je neko popreko pogledao zbog imena i prezimena ili izgovora. Taj grad je nemoguće mrziti. Zato mislim da njihovo „dokazivanje“ proizvodi samo kontraefekat (po njih same), i uvećava određenu odbojnost građana Hrvatske prema Bosancima i Hercegovcima.

Posebno je zanimljiv „kolega“ Hasanbegović, inače „počasni vodnik počasnog voda,, propale tzv. i zločinačke Endehazije na Blajburgu (<http://www.youtube.com/watch?v=8BhSmd5ZWkw>). Bivši član Hrvatskog oslobodilačkog pokreta (kojeg je osnovao Ante Pavelić) i predsjednik mladeži Hrvatske čiste stranke prava, izgleda kao da još uvijek ne može pojmiti da je priča o „hrvatskom cvijeću“ bila jedna obična propagandna floskula i koji nikada neće priznati da je masovno učešće BH muslimana u ustašama (što je stav koji dr. Hasanbegović prilično forsira) ustvari jedna velika laž. Ali neka sanja tu neku svoju imaginarnu tzv. NDH i BH muslimane koji žarko žele da budu „nečije cvijeće“. Što je babi milo, to joj se i snilo. I ja sanjam obnovu Rimskog Carstva iz doba Antonina... ali znam da se to neće dogoditi. Prošlost se ne može vratiti, niti jedan prošli dan promijeniti.

Ako bi zaživjela teza o Karađorđevu kao mjestu piknika, a ne početnih faza udruženog zločinačkog poduhvata sa ciljem konačnog rastakanja SFRJ i razbijanja Bosne i Hercegovine i pokolja i protjerivanja njenog stanovništva, vrlo brzo bi se pojavila i teza da je rat u BiH ustvari izbio zbog njenih unutrašnjih proturječnosti. Iz toga onda slijedi da za izbijanje rata u Bosni i Hercegovini niko nije kriv, nego je to rezultat kao eto nekog prirodnog slijeda stvari u kojem su se pokolji, etnička čišćenja, patnje, pljačke, silovanja i tzv „razmjene stanovništva“ dešavale spontano a ne kao dio nekog šireg plana. A to onda može biti opravdanje za neki novi rat u nekim drugim uvjetima.

2.43 Bošnjačka (Muslimanska) nacija...okolnosti i pretpostavke

Najviše mrzim ulaziti u nacionalne, narodnosne, religijske, jezičke, patriotske i slične analize i rasprave. U zadnje dvije i po decenije smo prosto preplavljeni time, sa najrazličitijim oblicima i tumačenjima. Baviti se time, u ovom historijskom periodu na Zapadnom Balkanu, može biti i vrlo unosno i isplativo, pa se u javni diskurs po ovom temama uključio i značajan broj onih koje bismo mogli podvesti pod sintagmu „patriotizam je zadnje utočište hulja“. Međutim, nekada konstelacija odnosa dođe u takvu poziciju da se odgovorni intelektualac (bez obzira koliko danas taj pojam bio devalviran) i pojedinac moraju oglasiti i po narodnosnom aspektu Bosne i Hercegovine, ukazati na određene probleme, procese pa i ponuditi određena rješenja.

Ja sam se već ranije u jednom tekstu („Biti Musliman... biti Bošnjak...u proljeće 2013 <http://tacno.net/kolumna/bit-musliman-bit-bosnjak-u-proljece-2013-god/>) osvrnuo na nacionalno pitanje Bošnjaka (Muslimana) u Bosni i Hercegovini. Međutim, nove spoznaje i aktualizacija pitanja jednostavno su me nagnale na određene dorade i dopune već iznesenih stavova i zaključaka. Prvo se mora istaći jedna, po meni vrlo loša pojava u intelektualnoj javnosti Bosne i Hercegovine, a tiče se odnosa prema Bošnjacima kao jednom od naroda Bosne i Hercegovine. Trenutni lijevi (kojem osobno i nepodijeljeno pripadam) i liberalni intelektualni i politički javni milje Bosne i Hercegovine kao da bježi da se upušta u odnose unutar bošnjačkog narodnosnog korpusa i da se bavi pitanjem razvitka bošnjačke nacije. Ovo „izbjegavanje“ se može objasniti čitavim nizom razloga i uzroka, i kojih je toliko da je za to potreban jedan sasvim novi članak. Međutim, bez obzira na sva opravdavanja, to što ljevičarska i liberalna BH misao ne želi ulaziti u aktivno popravljanje vezano za bošnjačko nacionalno pitanje imalo je jednu vrlo negativnu posljedicu. Tako se stvorio jedan prazan prostor, a koji su onda popunili najrazličitiji elementi, posebno oni sa desničarskim, radikalnim ili čisto sitnočardijskim stavovima i potrebama. U tom od lijeve i liberalne javnosti većim dijelom ispražnjene arene ima i onih kojima uopće na srcu ne leže stvarni bošnjački interesi, nego borbu za „bošnjaštvo“ (u formi kako ga oni žele predstaviti) koriste za neke sasvim druge ciljeve. Tako je taj prostor u kome se polemizira o „bošnjačkom nacionalnom pitanju“ postao stvarno utočište za popriličan broj hulja iz našeg društva. Zato se danas često kao najglasniji zaštitnici bošnjačkih nacionalnih interesa pojavljuju već davno isluženi političari koji su inače ranije dugo lutali na liniji sopstvenog političkog i narodnosnog identiteta (dobar primjer su Sejfidin Tokić i Fatmir Alispahić koji su prešli put od ljevice do krajnje desnice), islužene religijske starješine i njihovi poltroni (npr. Mustafa ef. Cerić i Muamer Zukorlić koji nemaju nikakav legitimitet da predstavljaju Bošnjake ili stvaraju njihove „institucije“), raznorazni pojedinci koji „galamom“, ekstremizmom i pozivima na mržnju ustvari liječe neke svoje komplekse i frustracije ili jednostavno žele da nešto

zarade ili ušičare. Sa stajališta bošnjačkog naroda značajno aktivno odsustvo ljevičarske misli u procesima koji se odvijaju u ovom narodu je neshvatljivo, jer je upravo bosanskohercegovačka ljevica (tada u formi titoističkog BH komunističkog pokreta) doprinijela konačnom zaokruživanju, etabliranju i priznavanju navedene nacije (tada pod imenom „Muslimani“). Na kraju se mora i napomenuti da apatija i nezainteresiranost liberalne, demokratske i ljevicarske misli za procese unutar naroda sa prostora ex-YU nije svojstvena samo za Bošnjake (Muslimane) nego i za ostale konstitutivne nacije SFRJ (i to od posljednjih par godina postojanja Druge Jugoslavije). I to je bio jedan od razloga zašto su tumačenje i zastupanje nacionalnih interesa na sebe preuzeli oni elementi kojima su interesi bili fokusirani na razgradnju, a ne na izgradnju i konstruktivnost.

Kao istinski ljevičar, upravo i zbog navedenog historijskog iskustva te trenutnih okolnosti, ne mogu i ne želim zabijati glavu u zemlju i ne vidjeti procese koji se odvijaju u bosanskohercegovačkim narodima, posebice u onom čijim se pripadnikom osjećam. Bacanje pod tepih čitavog niza pitanja, pod opravdavanjem da će puko rješavanje klasnih, ekonomskih, eurointegracijskih i drugih problema automatski zaliječiti i već skoro 22-23 godine loše stanje odnosa u narodnosnom segmentu BH društva, je u potpunosti pogrešno. Jednostavno se i lijeva i liberalna javnost mora aktivno suočiti i uključiti u procese koji se odvijaju unutar bošnjačkog, srpskog, hrvatskog naroda pa i određivati i voditi smjernice razvitaka tih procesa. Za razliku od tri BH tzv. „konstitutivna naroda“, kod Bosanaca (u smislu narodnosne, a ne državne kategorije) uglavnom dominira lijeva i liberalna misao, sa nekom manjom prisutnošću ultradesnog (čak i sa prizvucima neonacizma) integralističkog unitarizma kod pojedinih marginalnih skupina.

Kada se ulazi u raspravu o bošnjačkom nacionalnom pitanju prvo se mora jasno postaviti temeljna misao, a to je da niko nema monopol na „bošnjaštvo“. Svako ko se u narodnosnom pogledu izjasni ili se osjeća Bošnjakom ima pravo da izrazi svoje mišljenje o procesima i stanju unutar naroda kojem pripada, i naravno da ponudi i neka kreativna rješenja i predloži nove puteve razvitka ili progresa. Da je ovakva konstatacija tačna, dokazuje i činjenica da su u vrlo kratkom roku propali svi pokušaji određenih pojedinaca i skupina da za sebe prigrabe i prisvoje primarnost i ekskluzivitet zastupanja bošnjačkog naroda, tako što bi osnivali nekakve akademije, planetarne bošnjačke pokrete ili portale sa bošnjačkim imenom. Oni iza sebe nemaju nikakav kredibilitet da polažu pravo na zastupanje interesa Bošnjaka, o čemu vrlo ilustrativno govori slaba podrška osnivanju već navedenih tzv. „institucija“, te rezultati zadnjih izbora u srbijanskom dijelu Sandžaka koji su donijeli težak poraz politici muftije Zukorlića. Inače su ovi trenutni samoproklamirani, i od naroda faktički neprihvaćeni, zastupatelji bošnjačkih interesa vodili redukcionističku politiku prema bošnjačkom narodu. Ova politika se najviše manifestira preko vrlo aktivnog i nadasve opasnog pokušaja da se bošnjački narod svede i veže (samo) za jednu religijsku zajednicu (konkretno hanefijskog sunizma). Sintagma „Bošnjaci – Islam –

Bosanski jezik“, koja se najviše lansira iz redova toga tokićevsko – cerićevsko – alispahističkih krugova je jedna vrlo opasna stvar koja može imati nesagledive i teške posljedice po interese bošnjačkog naroda. Time se od bošnjačkog naroda otuđuju, zašto ne reći i tjeraju, svi oni koji se smatraju sljedbenicima neke druge abrahamističke ili nebrahamističke religije, agnosticima, ateistima i deistima. Ovi pojedinci, kojih u bošnjačkom narodu (posebno među obrazovanijim i urbanijim elementima) ima značajan broj, se onda tako usmjeravaju prema bosanskom narodnosnom identitetu ili ka neopredjeljenosti. Time se za bošnjaštvo gubi značajan dio dobrog intelektualnog potencijala. Uostalom, zašto bi neko koji bi npr. odlučio da npr. pređe na kršćanstvo budizam ili hinduizam automatski gubio svoju bošnjačku narodnost. Religijski osjećaj, vjerski osjećaj, ideološki osjećaj, političko opredjeljenje, gender i seksualnu pripadnost ne treba vezati za osjećaj narodnosnog identiteta. Ljudi se više ne smije gubiti radi hirova i uskogrudnih shvatanja pojedinaca. I termin „bosanski jezik“ ne treba vezivati samo za one koji se osjećaju kao Bošnjaci ili sljedbenici hanefijskog sunizma, jer on može biti prihvatljiv i za one koji se narodnosno osjećaju kao npr. Bosanci, Romi, Jevreji ... itd... ili su jednostavno neopredjeljeni. A kada smo kod termina „bosanski jezik“ potpuno je besmisleno da se on nekada predstavlja kao sehara turcizama (koji uzgred rečeno izvorno uopće nisu pravi turcizmi, nego većinom iranizmi). Veliki sam protivnik jezičkog čistunstva, zatvorenosti i izmišljanja riječi kako bi se nešto prevelo, ali ako ima neka lijepa domaća naša riječ nepotrebno je insistirati na ponovnoj reanimaciji određenog turcizma ili arhaizma.

Zato i zastupanje bošnjaštva (koji je kao narodnosna institucija čisto sekularnog načina nastanka) ne smije biti izraženo u redukcionističkoj, nego u što je moguće svestranijoj formi i što je moguće široj otvorenosti. Za bošnjaštvo su isto vrijedni i oni Bošnjaci koji ne izlaze iz bircuza i oni koji ne silaze sa sedžde. Međutim, naš narod je takav da će se u njemu uvijek naći neko koji će pokušavati da profitira ili se etablira pozivajući i potcrtavajući neke razlike, i nabijanju nekome na nos da je on bolji Bošnjak od njega. Zašto ne bi neki transvestit (a koji se smatra Bošnjakom) po svojim stavovima i djelovanju bio korisniji za bošnjaštvo, nego neko ko se stalno „busa u prsa“ da je veliki Bošnjak, a samo prodaje „maglu“ i ništa ne radi i ništa kreativno ne producira. Bošnjaštvo nije i ne smije biti estradizacija na kojoj će pojedinci liječiti neke svoje komplekse ili biti korišteno za nečije građenje karijere.

Uvijek kada se ulazi u raspravu o bošnjačkom nacionalnom pitanju i procesima koji se odvijaju u okvirima bošnjačkog naroda mora se polaziti sa sljedeće postavke →“Postojanje funkcionalnog bosanskohercegovačkog državnog okvira u sadašnjim granicama i sa istim pravima za sve njene narode i građane (na svakom dijelu BiH) je *conditio sine qua non* bošnjačkog nacionalnog opstanka i razvitka.“ Tako je „uvjet svih uvjeta“ kako bi uopće mogao opstati bošnjački narod i učestvovati u povijesnim

procesima egzistencija Bosne i Hercegovine kao demokratske, republikanske i socijalno progresivne i pravedne države. Svaki drugi projekt je put koji vodi u vrlo opasnu avanturu, sa krajnjim vrlo negativnim posljedicama. Ekskluzivna bošnjačka država, bez obzira na njeno unutarnje uređenje, bi ličila na „bantustane“ koji su postojali u Južnoafričkoj Republici ili na plemenske indijanske rezervate u USA. Takva bošnjačka država bi bila smještena u dubokoj unutrašnjosti Zapadnog Balkana i teritorijalno nepovezana. Na sjeverozapadu bi se nalazio Unsko – sanski kantona koji bi se iz svojih čisto egzistencijalnih razloga onda usko morao povezati sa Hrvatskom. Središnji sarajevsko – zeničko – tuzlanski dio sa uskim lijevkom prema istočnom Mostaru bi neko vrijeme mogao kako – tako egzistirati, ali slabo povezani (sa središnjim dijelom pretpostavljene bošnjačke države) i već prilično demografski oštećeni Goraždanski kanton bi vrlo brzo nestao. A o funkcionalnim vezama istočno – sanjačkog područja i plavsko – gusinskog kraja (koji bi kao pripali toj pretpostavljenoj bošnjačkoj državi) sa središnjim sarajevskim dijelom je iluzorno i razmišljati, izuzev ako niste skloni naučnoj fantastici. Ta bošnjačka država bi jedini direktni izlaz u svijet imala preko sarajevskog aerodroma. Ukratko rečeno, što su veće unutarnje podjele (u svim segmentima života) u Bosni i Hercegovini, Bošnjacima će proporcionalno tome biti sve teže. Zato su pogubna i ona razmišljanja i stavovi o konsocijaciji, podijeljenim školama, univerzitetima, podijeljenoj kulturi, različitom porijeklu.

Bošnjaci (isto kao i BH Srbi, Hrvati, Bosanci i drugi građani BiH) se trenutno nalaze u stanju očajne zapuštenosti i to u svim aspektima života. Došlo je do naglog i po obimu značajnog osiromašnja, nekada jaka i industrijalizirana privreda je slomljena, resursi su u fazi kontinuiranog pljačkanja, državne i društvene strukture su kolabirale, obrazovno – vaspitni sustav i zdravstvo su na koljenima i vještačkom disanju, osjećaj za kulturno – historijsko nasljeđe je na vrlo niskom (nepodnošljivom) nivou, infrastruktura (ceste, mostovi, željeznica, avio saobraćaj, zgrade) loša i neučinkovita, korupcija je postala stil i način života, kriminal i nesigurnost svuda oko nas, prirodni priraštaj na ivici egzistencijalne održivosti, mladi svijet sve više traži nadu i spas u inostranstvu. Bosnom i Hercegovina upravljaju strani neoliberalni centri moći i prema njima sluganska domaća oligarhija u obliku neke vrste tiranije i uzurpacije narodne i demokratske volje. Ono što smo mi prije 40tak godina bili po standardu, kvaliteti života i kulturnom nivou za Ruse, Turke, Kazahstane, Bugare to su oni sada prema nama. I tako danas Bošnjaci, Srbi, Hrvati, Bosanci troše najviše energije svađajući se oko neke livade, koja zbog toga ostaje nekultivirana, neobrađena, zarasla u korov i na kraju pretvorena u deponiju. Traže se mane kod drugih, a sakrivaju ili čak u pojedinim slučajevima i opravdavaju sopstvene mane dok se sopstvene vrline odbacuju. Najveći krivac za ovakvo stanje je naša elita, koja (čast izuzecima) narodski rečeno „ne vrijedi ni pet para“. Mediokriterstvo, poltronstvo, radikalni oportunističar, nesposobnost, karijerstvo, špekulativnost, kukavičluk, neko skrivanje i izbjegavanje odgovornosti su postali norma ponašanja. Nedostaju snažni

karakteri i vertikale čija se riječ uvažava, a koji su i svjesni snage svoje riječi i svojih postupaka.

Najveća opasnost za Bošnjake danas (kao i za BH Srbe, Hrvate i Bosance i druge građane) nije pitanje kojoj i kakvom zastavom ćemo mahati, kako se više narugati drugome i ko će koga više i prije prevariti, nego to što danas živimo u najsiromašnijoj i sada najzaostalijoj zemlji Europe. Zato prestanimo davati medijskog prostora i značaja mediokritetima i običnim demagozima. Od recikliranja i ušminkavanja historije i konstantnog politikanstva se ne živi. Treba njegovati pozitivne vrijednosti, podržavati stvaralaštvo, kreaciju, inovatorstvo, stremiti sve većim naučnim dometima. Suradnja, uvažavanje, marljivost, odgovornost moraju postati obrazac ponašanja. To što mrzimo nekoga ili nešto bošnjaštvu ništa ne koristi. Zatvorenost i autarhičnost vode na put u propast, otvorenost i preduzimljivost vode ka sretnijoj budućnosti. Previše se svađamo, nadmudrujemo, puno pričamo, malo radimo i nimalo promišljamo. Istina oslobađa i liječi, zato se ostavimo nekih iluzija ili fantazmagorija, prihvatimo to ko smo i šta smo i budimo ponosni na to. Najveći Bošnjaci su oni koji su zadužili ne samo svoj narod, nego i druge BH narode i građane, koji su graditelji, tvorci, ujedinitelji, poduzetnici, poštenci i časni ljudi. Svaki novi kilometar auto-puta je vrijedniji za Bošnjake (kao i za ostale narode i građane u BiH) nego 100 nacionalističkih demonstranata, svaka nova zasađena i obrađena njiva je vrijednija nego 1000 nacionalističkih demonstranata, svaka nova fabrika je vrijednija nego 10 000 nacionalističkih demonstranata, svaki sačuvani muzej je vrijedniji nego 100 000 nacionalističkih demonstranata. Dobro, kvalitetno, eklektičko, oslobođeno ideoloških natruha, funkcionalno obrazovanje su i bošnjački prioritetni interesi. Čiste i sigurne ulice, uredni parkovi, ekološki održiva sredina i zdrava djeca su veći bošnjački interesi nego proizvodnja gluposti, svađe i besposličarskog (skrivenog iza nekog nicka) mrziteljskog ili radikalno patriotskog laprdanja po forumima ili po Facebooku.

To su te temeljne vrijednosti koje želim vidjeti kod Bošnjaka, koji bi time pokazali da su ozbiljan europski narod. Brojčano smo vrlo mali narod, ali kada bi svako u svome polju djelovanja i zanimanja pružio što je moguće više, mogli bi postati veliki i poštovani.

Okrenimo zato (i moji Bošnjaci, ali i BH Srbi, Hrvati, Bosanci i drugi građani) energiju i pozor opažanja za punih 180 %, ne obraćajmo pažnju na provokacije i pozive na svadju, ne pokušavajmo druge prevesti žedne preko vode ili prevariti, napustimo agende da ćemo „anamo one“ nekada podvlastiti ... jednostavno „pustimo da psi laju, a karavane prolaze“. I upravo u tome možda leži rješenje koje će ponuditi novi kvalitetniji *modus vivendi* (življenja) Bošnjaka, Srba, Hrvata i Bosanaca i drugih građana Bosne i Hercegovine u kojoj su sloboda i demokratija temeljne vrijednosti, a sloboda savjesti, svijesti i izbora pravila ponašanja. A pošto u vjeri nema prisile, nikoga i ne treba prisiljavati na određeno nacionalno/narodnosno izjašnjenje. Pritisak može izazvati samo

kontraefekt i odbojnost. Ako neko hoće da se narodnosno izjasni kao Navaho Indijanac, neka se slobodno tako izjasni i neka zbog toga ne bude uskraćen ni za jedno svoje pravo i niti za jednu svoju odgovornost.

E sada postavlja se sasvim razumsko pitanje kako da dođemo do takvih pozitivnih rješenja. Jedina opcija koja je ostavljena ne samo Bošnjacima, nego i BH Srbima, Hrvatima, Bosancima i drugim građanima, da spasu i sebe i svoju budućnost je **zbacivanje tiranije u Bosni i Hercegovini na svaki mogući, dostupni i raspoloživi način**. Tiranska vladavina nema nikakav demokratski i pravni legitimitet, pa je sasvim logično da se građani aktivno suprotstave jednom takvom režimu. Tek kada sedmorica tirana i njihovi poltroni budu zbačeni, a uspostavi se istinski demokratski, republikanski i socijalno progresivni sustav može započeti preobrazba našeg društva u pozitivnom smjeru. Taj put je težak, dugotrajan i naporan, i zahtijevati će mnogo našeg znoja, krvi i suza, ali je on neminovan kako bismo opstali.

Poradi povijesnih okolnosti koje se ne mogu promijeniti, jer je prošlost nepromjenjiva, Bosna i Hercegovina je ustrojena i po narodnosnom i po građanskom načelu. Tako i pripadnici (a posebno njihovi sadašnji samoproglašeni tribuni i uzurpatorski predstavnici) tzv. „konstitutivnih naroda“ moraju shvatiti da oni nisu oni koji su „glavni“ u ovoj zemlji, i da postoje i mnogi građani Bosne i Hercegovine koji se ne žele i neće izjasniti kao Bošnjaci, Srbi i Hrvati. Prava i odgovornosti svih građana Bosne i Hercegovine su iste. Ljudi se mjere po tome kakvi su, dobri ili loši, karakterni ili beskičmenjaci, vrijedni ili lijeni, poštteni ili lopovi, razumni ili budale....Iskren da budem među onim još uvijek ustavno – zakonski nekonstitutivnim građanima BiH sam nalazio mnogo bolje ljude, nego među konstitutivnim, uključujući i moje bošnjačke sunarodnike. Posebno bi tu istakao dvojicu prijatelja koji su po narodnosti Bosanci i jednog (po sopstvenom narodnosnom opredjeljenju) Jugoslavena. Sa druge strane i Bosanci moraju prihvatiti činjenicu da se u slučaju Bosne i Hercegovine ne mogu izjednačiti narodnosni osjećaj i BH državljanstvo. Mora se biti do srži iskren i reći da bi u sadašnjoj konstalaciji odnosa bosanski narodnosno – nacionalni integrizam, ako bi se pokušao nametnuti zakonski kao obavezna norma, možda mogao na neki način provući u Sarajevu, Tuzli, Zenici i dijelu Mostara, ali sigurno ne i u Banjaluci, Bijeljini i dobrom dijelu Mostara. Ja bih bio najsrećniji da to može i tamo proći, ali situacija je takva kakva je. A nametanje samo može dodatno pogoršati odnose, dovesti do homogenizacije, sukoba i u povijesni sunovrat u potpunosti poslati jednu tako lijepu ideju kao što je bosansko-hercegovačko zajedništvo. Građanski i narodnosni osjećaji se moraju, radi boljitka nas i naših potomaka, međusobno tako uskladiti da ne budu smetnja jedno drugom.

Za opstanak i progresivni razvitak Bošnjaka se neophodno suočiti i sa nekim negativnim pojavama među našim običnim narodom. Najbolji primjer jedne takve neprihvatljive negativnosti je neviđena sramota i blasfemija koja se nedavno desila na jednom iftaru

kada su žene sjedile na podu, a muškarci oko njih na stolicama i za stolom. Ovakvo ponašanje nema uporište ni u jednoj meni poznatoj religiji, ali ima u đilkoškom primitivizmu koji se pokušava namjerno udomačiti među Bošnjacima. Širenje i propagiranje, i nažalost apologija (odbrana i opravdavanje) ovog i mnogih sličnih primjera služi upravo onima koji bi željeli da Bošnjake pretvore i predstave kao neke primitivce, zatucane poljudivljake bez osjećaja i empatije, endemsku „vrstu“ predodređenu da nestane u determiniranom evolutivnom razvitku. Zato se oko ovakvih stvari uopće ne treba nadmudrivati, nego ih efikasno i brzo sasjeći u korijenu, a vinovnike egzemplarno sankcionirati. Mislim da bi u konkretnom slučaju Islamska zajednica BiH trebala da reagira, i to ne samo verbalno, kako se nešto slično više ne bi dešavalo. Loši obrasci ponašanja i odnosa prema drugim ljudima se nikako ne mogu i ni u kojem slučaju tolerirati. Praznovjerice, primitivizam, „krkanluk“, nekultiviranost, glupost i dogmatizam ne mogu i ne smiju imati nikada dominantno ili u javnosti istaknuto mjesto u okvirima bošnjačkog nacionalnog miljea. Treba ih smjestiti u duboku underground poziciju da tamo polako izumru. Jadno je da glavni godišnji skup na kojem se okupi najviše Bošnjaka budu korida, vašar i teferič na Čevljanovićima koji ima sve attribute i epitete neukusa, i na kojem se organiziraju borbe bikova kako bi se zadovoljili oni najniži instikti. I životinje su Božja stvorenja, i treba ih poštovati a ne uživati u njihovom međusobnom povređivanju i kladenju na pobjednika.

Bošnjaci nemaju rezervnu domovinu. Nažalost, već dvije decenije se proturaju teze da mi imamo kao neku drugu domovinu, da nam je „zemlja majka“ negdje drugdje. Najžalosnije je da to „kukavičije jaje“ podmeću upravo neki koji su najveće „bošnjačke“ bundžije. Njima su ustvari mozgovi u Ankari, Istanbulu, Teheranu ili Rijadu, a ruke u seharema, depovima i novčanicima turskih, saudijskih ili iranskih fondova, budžeta i donacija. Bošnjaci imaju samo jednu domovinu i to je Bosna i Hercegovina, koju zajedno grade sa BH Srbima, BH Hrvatima, Bosancima (u smislu narodnosti, a ne državljanstva), i ostalim građanima bez obzira da li se oni narodnosno/nacionalno željeli izjasniti ili ne. Tumačenje i podržavanje da su Bošnjacima preći interesi neke druge države, neke druge politike, nekih drugih lidera se slobodno može okvalificirati kao otvorena i svjesna nacionalna izdaja. Meni kao ljevičaru su vrlo drage latinoameričke zemlje kao što su Venecuela, Ekvador, Brazil, Argentina, Nikaragva, Bolivija i volio bih da Bosna i Hercegovina i uspostavi dobre odnose sa njima, obogati suradnju i uči iz njihovih primjera, ali nikada mi na pamet ne bi palo da govorim da se Bošnjaci trebaju pretopiti u Inka Indijance ili gaučose sa argentinskih pampasa ili da nas oni obrazuju, da nam grade i da nam budu tutori. To treba utuviti u glavu nekim našim ljudima, posebno onima koji se zanose nerealnim neosmanizmom. Turska, Iran, Saudijska Arabija kao i Rusija, USA, Kina, EU ... itd... trebaju da nam budu dobri prijatelji, ali ne i gospodari i vođe.

Kada se raspravlja o pitanju bošnjačkog nacionalnog identiteta, neminovno se dođe do odnosa prema grbu i zastavi sa zlatnim ljiljanima na plavoj podlozi. Tu je stvar vrlo jednostavna. Grb i zastava sa ljiljanima su bili jedno vrijeme državni simboli Bosne i Hercegovine, a nisu samo predstavljali jedan od BH naroda. Ova „ljiljanska“ simbolika je duboko utkana u samo biće Bosne i Hercegovine i ona pripada svima koji BiH doživljavaju kao svoju. Zato je neprihvatljivo da se takva simbolika pokušava pripisati samo jednom od BH naroda. Reducirati simboliku ljiljana samo na Bošnjake je u pravom smislu antibosansko-hercegovački čin, a samim tim i zbog esencijalne povezanosti Bošnjaka sa Bosnom i Hercegovinom i posredno i na duge staze i antibošnjački čin. Uostalom zašto je uopće potrebno da Bošnjaci kao narod imaju neku svoju posebnu zastavu i grb, jer supa od zastave je „slabo kalorična“. Snaga i veličina jednog europskog naroda se ne mjeri po tome da li imaju zastave, grbove, himne i ostalu simboliku, nego kakvi su ljudi koji pripadaju tome narodu.

Zastava i grb sa ljiljanima su i simbol slobode, pravde, demokratije, republikanizma i odbrane civilizacijskih i kulturnih vrijednosti za vrijeme Drugog antifašističkog rata (1992. – 1995.) u Bosni i Hercegovini. Zato se oni moraju i mogu koristiti samo u tome kontekstu, a nipošto da se iza njih kriju neke marginalne skupine mrzitelja, kompleksaša, ultradesničara, rasista, raznoraznih politikanata, probisvjeta i špekulanata bez časti i ponosa. U slučaju kada takvi pojedinci i organizacije pokušavaju svoje mračnjačke stavove namjerno skrivati iza „simbolike ljiljana“, ne samo da je moralno i opravdano, nego je i obavezno od njih oduzeti zastave sa ljiljanima kako bi se zaštitila svetost te simbolike da ne bude ukaljana i kompromitirana. Mislim da sam dovoljno kompetentan da iznesem ovakvo mišljenje o „simbolici sa ljiljanima“ jer sam čitavu jednu deceniju bio osobni asistent i suradnik autora (prof. dr. sc. emeritusa Envera Imamovića) državne simbolike Bosne i Hercegovine iz ratnog perioda.

Naravno da je i u prošlom ratu bilo izvršenih zločina i od strane onih osoba sa „simbolikom sa ljiljanima“, koje treba ne samo osuditi nego i što je moguće strožije kazniti. Međutim, tu je riječ o devijacijama (koje su neizbježne pojave u svakom ratu, u svakoj vojsci i u svakoj politici) na temu Drugog antifašističkog rata u Bosni i Hercegovini, a ne o udruženom zločinačkom projektu i poduhvatu. I tu je ta temeljna kvalitativna razlika, koja je takva bez obzira sviđalo se to kome ili ne. Sličan je slučaj i sa simbolikom iz vremena Prvog antifašističkog rata i socijalističke revolucije (1941 – 1945). Zbog toga što se desila partizanska osveta od jeseni 1944. do početka ljeta 1945., ne treba odbacivati i valjati u blatu onu simboliku pod kojom je vođena gigantska i natčovječanska borba u najvećem sukobu dobra i zla u cjelokupnoj ljudskoj historiji. Bosna i Hercegovina tako ima sreću, rijetku među europskim zemljama, da pod njenim državnim zastavama i grbovima (u bilo kojoj historijskoj epohi) nije planiran, nije se desio i nije vođen nikakav zločinački projekat i poduhvat.

Ceterum censeo potestatem tyrannos esse delendam

2.44 Zanemareni Bog. Bog ili religija, čemo smo posvećeniji i šta nam je važnije

Postmodernistički svijet odlikuje jedna vrlo zanimljiva pojava, koja je toliko prisutna ali je slabo prepoznata. Riječ je o fenomenu koji pogađa uglavom pripadnike abrahamističkih denominacija. Zadnje decenije su svjedokom uzdizanja fundamentalističkih pokreta temeljenih na denominacijama abrahamističkih religija i dogmi. To se ispoljava često uz vrlo isključiv, pasivno – agresivno ili prosto agresivni nastup, često sa značajnim izlivima netolerancije, nepoštivanja, unutarnjih nagomilanih frustracija i sl. Kada se detaljnije analizira taj religijski fundamentalizam, ne može se oteti utisku da je on u svojoj suštini prilično svjetonizirana, modernistička (u historijskom, a ne progresivističkom kontekstu) politička ideologija. Osnovni cilj je dolazak na vlast, ispunjavanje predviđene agende i prozaičnih interesa pojedinaca i naravno održanje na vlasti. U tom fundamentalizmu je Bog u potpunosti zanemaren, gurnut u stranu, tek na momente spomenut kao opaska, fusnota ili napomena u općem diskursu fundamentalizma. Religijski fundamentalistički pokret je ustvari izvrnuta logika religijskih ili vjerskih osjećanja, u kojoj se glavna pozornosti usmjerava ne na Boga, koji očito smeta fundamentalistima, nego na religiju kao takvu, odnosno na njene određene dogmatske postavke ili vanjske forme izražaja ili reprezentativnosti. I ti atributi i epiteti religiozne vanjštine su postali i oruđe i bojno polje fundamentalizma. Uostalom lakše je i posvetiti se, podržavati, braniti, osuđivati to kako neko izgleda i šta nosi na sebi ili je li ili nije bio viđen u nekoj većoj i važnijoj crkvi i džamiji u „prime time“, nego pokušavati tragati za Istinom i smislom postojanja. Lakše je ponavljati neke već zadate religijske formule i rituale, makar i ih uopće ne razumijevati, nego postavljati pitanja i pokušavati dati odgovor.

Religijski fundamentalizam jeste moderna politička i društvena pojava, ali on „gorivo“ za svoje funkcionalno djelovanje crpi i iz okvira jedne drevne religijske konstrukcije koja se zasniva na načelu ljudske misli o tzv. „ovozemaljskom“ otjelovljenju božanskog. U povijesnoj stvarnosti, vjere su od ljudi stvarane i razvijane radi Boga, a nije Bog stvoren niti postoji radi vjere i religije. Ne vjeruje se u judaizam, kršćanstvo i islam, nego u Boga. Kada se raspravlja po ovom pitanju potrebno je pojmovno razlučiti pojmove vjere i religije, jer su njihove sadržine različite. Vjera predstavlja mišljenje ili uvjerenje, a religija je tek skup kanoniziranih (u dogmatskom smislu) propisa, objašnjena i tvrdnji često po plaštem oficijelne institucionaliziranosti. I tako se u sadašnjoj abrahamističkoj religijskoj konstelaciji (a takav slučaj je bio vrlo čest i u ranijim epohama) insistira na

obožavanju judaizma, kršćanstva ili islama ili nekih njihovih aspekata. Obožavanje judaizma, kršćanstva i islama, umjesto vjerovanja u Boga i rada za Boga, je ustvari glavna konstanta religijskog fundamentalizma (bez obzira u kojoj manifestaciji i denominaciji) koji se onda predstavlja kao obični društveno - politički pokret. To je skretanje od istinske Vjere u prostor u kome nema Boga ili je on i previše udaljen, na staze ideolopoklonstva u njegovom najočiglednijem obliku. U fundamentalizmu je Bog nepotreban, čak otežavajuća okolnost...Insistira se na obožavanju religija, bogomolja, rituala, „svetih“ tekstova, svetih dana ili perioda, „nadahnutih“ ili „svetih“ pojedinaca, „mučeništva“, odjevnih predmeta... sl.. Upravo je najveći problem sa judejskim, kršćanskim i islamskim fundamentalistima u tome što su oni uopće zanemarili Boga, i njegove prerogative prenijeli na Zavjetni kovčeg ili obnovu Hrama, Isusa ili svete knjige. Tako da je mnogo važnije dokazivanje onoga što piše u svetim tekstovima koji su postali neka pučka zamjena za Boga, nego otkrivanje Boga. Zar nije insistiranje na tome ili borba za to kako će neko biti obučen ne samo banaliziranje, nego i bespotrebno skretanje sa staze Spoznaje.

Religijska konstrukcija o tzv. „ovozemaljskom“ otjelovljenju božanskog je nastala iz sasvim jedne ljudske potrebe. Dokučivanje, razumijevanje i poimanje Boga nije jednostavna stvar. Za to su potrebni priličan intelektualni napor i energija, sklonost skoro radoholičarstvu, otvorenost svijesti i hrabrost savjesti. Radi toga je Bog u značajnoj mjeri postao i suviše „udaljen“ i nedokučiv za velike mase stanovništva, što je onda imalo prirodnu posljedicu da su se tražili modaliteti toga približavanja Bogu. Bog je bio i još uvijek je za oficijelne dogme judejskih, kršćanskih i islamskih denominacija, pa i veliku masu njihovih sljedbenika, previše „onozemaljski“, suviše stran, teško dokučiv i vrlo slabo razumljiv. Njima je trebalo nešto što bi predstavljalo njegovu „ovozemaljsku“ inačicu, sa kojom bi se lakše „komuniciralo“ i preko koje bi se lakše tumačio i metafizički i fizički svijet. I to je onda dovelo kod svih abrahamističkih ogranka do pojave da se božanski aspekt, njegov logos ili čak njegovo „direktno i nedvojdbeno“ proizlaženje izraze u nečemu što je bilo ili što je još „ovozemaljski“ vidljivo (u najširem mogućem pojmovnom kontekstu) i razumljivo, shvatljivo a suštinski je vezano za nastanak judaizma, kršćanstva i islama. Tako se na „ovom svijetu“ taj božanski aspekt u judaizmu izrazio preko Zavjetnog kovčega, Tore i Hrama, u kršćanstvu kroz Isusa, a u islamu kroz Kuran.

U praktičnom smislu (ne i u teorijskom) i Isus i Kuran su za veliku većinu (a za sve oficijelne) denominacija dva abrahamistička ogranka postale suština njihovih vjerovanja, esencija bez koje se ne može. Bog je pod sve većim obožavanjem Isusa i Kurana, postupno i lagano „potiskivan“. Zbog toga obožavanja i ne treba onda da čudi, da se u vremenu kada se konačno zaokružuje ortodoksna kršćanska dogma, glavna borba vodi po pitanju „prirode“ Isusa, u kakvom je on odnosu prema Bogu i Duhu Svetom, da li je

Marija bogorodica ili ne i slično. Nemjerljivo je mnogo i vremena, i energije ali i krvi potrošeno na rješavanje toga koji će stav ili čija će teorija pobijediti. Slično se desilo i u razdoblju formiranja sunitske dogme, kada je započela borba oko pitanja prirode Kurana, odnosno da li je Kuran “stvoren” ili “nestvoren” (ova teza je pobijedila). U islamu se to utjelovljenje božanskog nije moglo desiti na primjeru Muhameda, jer je Kuran izričit u optužbi zbog obožtvojenja Isusa, pa se onda postupno kroz kasnije razvijanje tradicionalističke sunitske dogme pribjeglo da se sam Kuran smatra takvim otjelovljenjem. Naravno, u tradicionalističkoj, konzervativnoj islamskoj dogmatici se nigdje eksplicite niti kaže niti tvrdi da je Kuran Bog ili njegova božanska “ovozemaljska” emanacija, ali funkcionalna praksa to potvrđuje. U šiitskom islamu, iako se to nigdje izričito ne navodi, može se uočiti i prijenos nekih elemenata božanskog na osobu (slično kao u kršćanstvu) i njegove potomke. Međutim, činjenica je da je bilo kakvo vjerovanje u otjelovljenog Boga u samo nekome ili samo nečemu ustvari obično idolopoklonstvo. Islam je ustvari napravio istu grešku kao i kršćanstvo, samo nije u boga pretvorio Isusa, nego knjigu.

Sve su to ustvari surogat vjerovanja, neka zamjenska dogma jer je lakše održavati takva ritualna – dogmatska pravila i tvrdnje, nego se nalaziti u mukotrpnoj stazi Spoznaje. Ako je Bog Istina, zašto bi iskrenog vjernika pogađala potraga i otkrivanje istine, zašto bi se on svim sredstvima borio protiv onih koji hoće da spoznaju istinu. Zbog svoje priproste, nedubinske, agresivističke, idolopoklonističke politike religijski fundamentalizam je općenito vrlo prihvatljiv za marginalce, za one sa krajnjih društvenih i socijalnih rubova, ekstremiste, mrzitelje, sa nižim stupnjem inteligencije, bez znanja ili bez želje za sticanjem znanja, one koji traže prečice u životu. Problem je što se ljudi poglavito koriste i vezuju religijom, a ne kretanjem stazom Spoznaje i Savjesti. To je lakše, jer se treba samo prihvatiti onako kako neko kaže da treba da bude (posebno ako ta „veza“ ima što veću drevnost), nego samostalno misliti, raditi, sumnjati, kreirati, spoznavati....Uz sve navedeno, logika jasno govori da ako je Bog tvorac svega, onda je sve na ovom svijetu „stvoren“; uključujući i Isusa, i Julija Cezara i mene i vas, i planine i rijeke i zbirke i zapise... i teško je tvrditi da onda nešto od toga što je dato materijalno ima zasebnu božansku ekskluzivnost. Ustvari u svima nama se krije božanska emanacija, jer ako sve potiče iz Jednoga, onda sve mora imati i nešto od Jednoga.

I tako je Bog ostao zanemaren, negdje tamo ostavljen, u zasjenku idolatrijskih uzdizanja religijskih, dogmatskih elemenata i obožavanja „ovozemaljskih“ otjelovljenja kako bi se „doživjelo“ „onozemaljsko“ uživanje. I zato ne treba da nas čudi da se čitava zajednica gubi u apstrakciji, banalizaciji i beskorisnosti, i pogrešno usmjerenoj volji i energiji. ...

Moj je mač moje pero, moj je štit moje mastilo

2.45 Isprdci europske povijesne kloake

Ko je u zadnje vrijeme tumačio po bespućima povijesne zbiljnosti kod Srba, Hrvata i Bošnjaka, mogao je naići na prilično zanimljive velike fantazije i alternativne historije/istorije/povijesti kod ovih naroda.

Pa da idemo od samoga početka, od ameba... odnosno od Srba od kojih je po Jovanu I. Deretiću poteklo sve i svašta i u vaseljeni i na ovome dunjaluku. Ova zvijezda srbijanskih, republičkosrpskih i sjevernokosovskih medija i javnosti tako unaokolo prosvjetljava da su Srbi ustvari esencija etnija, jezika, kulture, pisama ne samo Balkana, nego i Europe i čitave Euroazije. Tri puta Srbi dolaze sa vojskom do Indije, ali ih valjda monsun zaustaviše. Tri – četiri stoljeća „cela Evropa“ je bila srpska, i ustvari je Europa nastala raspadom Velike Srbije. Kakav Karlobag – Karlovac – Virovitica, to je samo skromna verzija one prave Velike Srbije sa linije Kolčester – Kopenhagen – Vladivostok. Etrurci su Rašani, tj. Srbi, pa je čitava Toskana ustvari Srpskana. Arijevcu su Srbi, Asirci su Srbi, Nijemci su Srbi, Angela Merkel je Srkinja. Logička konkluzija djela Jovana Deretića je sljedeća : I. i II. svjetski rat su ustvari bili I. i II. srpski rat, a napad NATOa 1999 na Srbiju je ustvari bio samo napad Srba na Srbe, neka vrsta „rata protiv rata“, kako bi to zapisao (po Deretiću) avarizirani Srbin i istorik po imenu Franjo Tuđman. I tako po Jovanu I. Deretiću Srbi prevale dugački put od Platonove Akademije i Aleksandrijske biblioteke do koncerta Cece na Marakani. A šta reći za Miroljuba Petrovića, toga ljubimca svih onih koji ne žele da su potomci primata, nego da su potekli od jednog prilično smušenog para koji je živio u nevjenčanoj vezi tamo daleko u jednom vrtu. Nema toga kamena koji Miroljub nije prevrnuo u svojoj ruci kako bi dokazao da je veliki potop na vrh Ararata izbacio jednu drvenu lađu punu kućnih ljubimaca. Miroljub je čak bio spreman da svoju tezu dokaže, i usput da se bori za srpstvo, tako što je planirao dići brane u Nizozemskoj. Logička konkluzija kaže da je Miroljub Petrović spreman da potopi i Srbiju, i Republiku Srpsku i Zajednicu općina sjevernog Kosova i Crnu Goru, samo kako ne bi Srbima vladali potomci „majmunolikih primata“. Onda se pojavljuje i jedan Rus po imenu Anatolij Kljosov koji reče da su Srbi najstariji narod i da potiču od jednog od Nojevih sinova. Logička konkluzija koja slijedi iz djela Anatolija Kljosova je sljedeća : Srbi su potekli od Nojevog sina, Noje nije postojao, znači nije imao sina i samim tim Srbi ne postoje. Ako su Srbi postojali prije ameba, onda me logička konkluzija navodi na pomisao da su se Srbi iz višćelijskog organizma preobrazili u jednoćelijski organizam. Međutim, moguće je da su se Deretić, Petrović i Kljosov prevarili u svojim

računicama, jer ne bi trebalo isključiti mogućnost i da su Srbi ustvari stariji od prvobitnog Velikog praska, odnosno da su oni Higsov bozon koji tako uporno traže u CERNu.

Kada je Konan Barbarin (nedvojbeno iz Posušja) još hodao po ovoj zemlji, desi se usudbena povjesta i sa dalekih obzora Međuzemlje izadoše horde uljudbenih Harahvata, a na njihovom čelu kultivirani srednjoeuroljani Tomislav Grgo Antičić, admiral Davor Domazet – Lošo i počasni vodnik počasnog blajburškog voda Zlatko Hasanbegović. Dodoše iz dalekog Avganistana i donesoše civilizaciju Europi, a sebi stolnu zemlju udariše ispod i iznad Dinare. I kada zapuše vjetar sa Dinare, ima da otpuše sve odrođene Hrvate (posebice one fuj jugourbane Balkance koji ne slušaju cajke, ne oblače se kao darkeri, ne mjere visinu kukuruza i ne idu na narodne hepeninge lupanja čiriličnih tabli) sve do iza Teherana i Persepolisa. I sinovi i kćeri hrvatski ne odrecite se sna o hrvatskoj Persiji, hrvatskom Avganistanu i hrvatskom Beludžistanu. I zato danas bojne hrvatske u okviru NATOa (ustvari hrvatske euroameričke alijanse) brane hrvatski Avganistan od hrvatskih talibana koji žele da na tom praiskonskom hrvatskom tlu uspostave hrvatski islamski emirat. Po ovome logička konkluzija navodi da su talibani sa tim „genima kamenim“ ustvari ono pravo starčevićevsko hrvatsko cvijeće, a ne one BH Muje „suncokreti“ koji samo žele doći do putovnice. I neka zato Thompson (misli se na Marka Perkovića, sina Theosa, a koji nije Isus) otpjeva „e moj narode paštunski“. Vice Vukojević bi na taj koncert mogao da pozove i odabrane glazbeno - scenske grupe i sastave iz čuvenog NDH kazališta „Jasenovac“ i njegove lokalne podružnice „Gradiška Stara“, a njegov ljubuški zemljak Nino Raspudić bi mogao izvesti na čistom italijanskom jeziku (koji je ustvari hrvatski zapadnojadranski dijalekt srodan čakavskom) perfomans iz Danteovog „Pakla“. Ima da se u tome paklu konačno izvrši i revizija II. svjetskog rata. Tako bi se i onaj ruski carski oficir čerkeskih postava, a jevrejskog porijekla rodnom iz Poljske i nedvojbeno pripadnik austrougarske masonsko-boljševičke lože, i koji je ukrao identitet časnom zagorskom mužeku po imenu Joža Broz, izbriše iz reda Harahvata. Onako kako nas je fino učio film „Jozef“.

I na kraju dođosmo do Bošnjaka, i tu nas dočeka Semir Sem Osmanagić, najveći od najvećih, spasitelj (veći od Isusa) koji dođe sa dalekih zapadnih horizonata da nas izvuče iz bijede i donese milijarde dolara. I bude riječ i nastadoše piramide iznad Visokog i otkri se povijesna sudba tobejarabi estakvirulah naroda. Prije 29 000 godina, dok je svuda vladao mraz, snijeg i hladnoća ledenog doba, postojale u srcu Bosne jedna topla oaza koju je napajala energija velike centrale koja se krije ispod trave, busenja i ilovače Visočice, kao i merhametluk naroda koji tu živješe. To bijahu pretci tobejarabi estakvirulah naroda graditelji piramida, i imadoše Star Gate (isti kao onaj kroz koji je prolazio Kurt Rasel) na vrhu centrale Visočice. I tako, u međuvremenu osnivanja sumerske i egipatske civilizacije, jezdiše Bošnjaci kosmosom od jedne crne rupe do druge crne rupe. I bijahu svi zdravi, jer negativni joni liječe sve od ebole do hemoroida,

ako ne vjerujete Semiru, pitajte Torabiju. Ima i da reis emeritus prosvjetli negativne jone, kako bi što više ljudi ušlo u tunele spasa koji odvođe u onu drugu dimenziju gdje nema puno rada i pameti. Ali urota masonskih jednookih sve gledajućih antiBošnjaka, ljudi u crnom, komunara, Amerike, Jevreja, Srba, Hrvata i ostalih ćafira izbrisao sjećanje na te kosmičke Bošnjake i ostavi sadašnje njihove potomke u bijedi i jadu. I tako nestadoše bošnjački džedaji... rahmet im duši. Na braniku povijesne istine je i Ibrahim Pašić koji prvo reče Bošnjaci su Iliri, zatim Bošnjaci su Goti i na kraju Bošnjaci su Tračani. Vulfilina Biblija je nikakav dokument za rekonstrukciju gotskog jezika u odnosu na npr. Povelju Kulina Bana sa svojih 26,6 % gotskih riječi. I ove teze o samoidentitetu samo pomažu iliro – gotsko – tračanskim Bošnjacima, koji su inače i genetski praslavenski prastanovnici Bosne i Hercegovine, da odbrane svoj bogumilsko – muslimanski identitet pred najezdom napuštenih Bosanaca, inače još iz drevnih vremena njihovih najvećih neprijatelja i tako sačuvaju amanet Tvrtka I. i Mehmeda II. El – Fatiha. Samo neka su ljljani skupa sa polumjesecom i zvijezdom. Pored Bosanaca, po Pašiću trački Bošnjaci najviše mrze i Bugare, taj mongolskoslavenskovicizantski narod koji je otjerao pretke Ibrinih Bošnjaka sa plodnih ravnica Trakije gdje je rađala tako sočna crvena paprika. Uostalom, kako to nedavno izreče jedna naša uvažena i mudra glava, Bošnjaci su bili za osmanskog vakti i vladari svijeta. Na kraju krajeva zar za to nije dovoljan dokaz da se Sulejman prezivao Osmanović, ono Osmanli je samo ataturkovska propaganda. Uostalom, taj zlotvor Ataturk je namjerno izbrisao sjećanje na bošnjačko – osmanovićevsku imperiju, i da njega nije bilo danas bi turski ministar Ahmet ponosno nosio prezime Davutović (a ne Davutoglu) a Redžep Tajib bi bio Erdoganović i zvali bi ga Redžo. A i u modernom turskom inače ima više hiljada bošnjakizama, koji su ostali kao sjećanje na to slavno doba i koje zapjenjeni ataturkovci nisu uspjeli da izbace iz jezika naroda. Naravno, Bošnjaci imaju i svoga Isusa u liku muftije Zukorlića, koji na križu, na koji ga postaviše Pilat i bošnjački Juda, podnosi i otplaćuje sve grijehe čovječije kako se to lijepo reče na nedjeljnoj propovijedi Svjetskog bošnjačkog kongresa.

Ono što jedino molim Boga jeste da ti raznorazni Deretićevi, Petrovićevi, Kljosovi Srbi, Antičićevi, Hasanbegovićevi, Thompsonovi, Raspudićevi Hrvati i Semovi, Ibrini i muftijini Bošnjaci jednom za svagda ostave na miru one druge Srbe, Hrvate, Bošnjake, Bosance i ostale koji su za razliku od njihovih uzvišenih porijekla, potekli samo od onih Austrolopitaka i Homo Erectusa sa istočnoafričkih savana. Njima njihova bajka ili noćna mora, nama naša stvarnost.

Moj je mač moje pero, moj je štit moje mastilo

2.46 Popis naš nasušni

Iako imaju opći, okvirni karakter prvi oficijelno objavljeni podatci popisa stanovništva u Bosni i Hercegovini iz oktobra 2013. god. ipak nude dovoljno sadržaja za određene analize demografskih procesa. Po tim podacima popisano je 3 791 622 građana Bosne i Hercegovine. Međutim, to ne znači da je riječ o stvarnoj brojci trenutnih i stalnih stanovnika Bosne i Hercegovine, jer je u njoj sigurno sadržan i dio građana koji prebivaju na duže ili kraće periode u dijaspori (poglavito Zapadna Europa, Hrvatska, Srbija, Crna Gora). Zato se može sa pravom smatrati da je stvarni broj građana Bosne i Hercegovine sa stvarnim stalnim prebivalištem u domovini još manji od prezentirane brojke.

Da bi se cifra od 3 791 622 građanina stavila u historijski kontekst, potrebno ju je uporediti sa ranijim popisima :

- 1.1948 : 2 565 283 građana.
- 2.1953 : 2 847 790, povećanje u odnosu na prethodni popis 282 507 građana ili 11%
- 3.1961 : 3 277 948, povećanje u odnosu na prethodni popis 430 158 građana ili 13 %
- 4.1971 : 3 746 111, povećanje u odnosu na prethodni popis 468 163 građana ili 12,4%
- 5.1981 : 4 124 256, povećanje u odnosu na prethodni popis 378 145 građana ili 9, 1%
- 6.1991 : 4.377.033, povećanje u odnosu na prethodni popis 252 777 građana ili 5, 7 %
- 7.2013 : 3 791 622, gubitak u odnosu na prethodni popis 585 411 građanin ili 13, 3 %.

Već na prvi pogled se uočava demografska katastrofa koju je doživjela Bosna i Hercegovina u zadnje 22 godine. Razlozi su sigurno rat, klanja, ubijanja, etničko čišćenje, tranzicija, depresija, korupcija, kriminal, podijeljena zemlja, nezaposlenost, rasap privrede, nestanak industrije, pad prirodnog priraštaja, slom institucija, kaos u obrazovnom, zdravstvenom i socijalnom sustavima, masovni egzodus mladih, besperspektivnost i sl. Međutim, potrebno je ukazati da je nakon završetka II. svjetskog rata, koji je na tlu Bosne i Hercegovine bio strašan i užasan, bio kontinuiran rast broja građana i to u vrlo golemim ciframa. Na teritoriju koji će kasnije obuhvatiti moderna država i republika BiH je 1931. god. popisano 2 323 555 stanovnika Kraljevine Jugoslavije. Zbog izbijanja rata je ostalo nepoznato koliko je na tome području bilo stanovnika 1941. god. U odnosu na popis iz 1931. god. po popisu iz 1961. god. (20 godina nakon izbijanja II. svjetskog rata) povećanje je iznosilo čak 954 393 građanina. Znači BiH je u odnosu na 1931. god. i pored stravičnih bioloških gubitaka i razaranja u periodu 1941. – 1945. te masovnog egzodusa stanovništva Bosanske Krajine i Hercegovine u Vojvodinu i Slavoniju 1945. – 1947. (nazvano „Osma ofanziva“) dobila

skoro milion stanovnika. Od 1948. god. do 1991. god. Bosna i Hercegovina je dobila čak 1 811 750 građana.

Svi navedeni podaci jasno ukazuju na poraz svih politika vođenih u ovoj zemlji od 1990. god., bez obzira na stranku, ideologiju, religiju, vođe, lidere, svece i spasitelje. Gubitak od 585 411 građanina za samo 20 godina je nešto što se ne može i ne smije prenebretnuti niti izbjeći. Ne postoji niko ko može reći da mu je politika bila uspješna, uz ovakve biološke gubitke svojih građana (a da to nije posljedica neke više sile, kao što je smrtonosna pandemija ili nuklearni rat). Poseban problem je u tome što se ovakav trend ubjedljivo i ubrzano nastavlja, a populacija postaje sve starija. Rezultati popisa će kasnije pokazati još jednu katastrofalnu projekciju, a to je slom našeg sela. Zemljišta su neobrađena, dobar dio sela ispražnjen, a to ima itekakav efekt po demografski razvitak jer selo tradicionalno daje veći udio biološkog priraštaja, a i osigurava jeftinu hranu za populaciju. Uništena poljoprivredna proizvodnja, uz već ranije potpuno uništenu i opljačkanu industriju, je korak do konačnog kraja. Sa druge strane, naše i strane i domaće elite će pokušati sustavom spinovanja da priču sa ovih pokazatelja preokrenu na prebrojavanja koliko je koga više... i na tome će se gubiti sva energija i snaga i živost... sve dok ne nestanemo u entropiji naše gluposti. A to je totalno besmisleno, jer rezultati ovoga popisa ne mogu nikako uticati da se po nekom automatizmu utiče na Dejtonski sporazum i ustav i on mijenja. Makar Bosnjaka bilo 70 % po popisu, to neće značiti da će se odmah i bespogovorno ukinuti dvoentitetska podjela ili bar ukinuti entitetsko glasanje u parlamentarnoj skupštini. Makar se 99.9 % stanovnika RS izjasnilo da ima entitetsko državljanstvo, to ne znači da će se odmah, automatski i bespogovorno RS priznati nezavisnom i da će dobiti mjesto u UN i Savjetu Bezbjednosti. Makar se otkrilo da u BiH živi manje od 10 % Hrvata, to nipošto ne znači da će oni izgubiti svoje konstitutivno pravo. Garanti Dejtonskog sporazuma nisu kladioničari na finsku ligu, nego ozbiljni i moćni igrači kao što su USA, Rusija i tri najvažnije sastavnice EU.

Naravno, posebna je priča ovog popisa ono što bi se moglo nazvati slikom koju su ostavili za sobom genocid, etničko čišćenje, homogenizacija na tzv. „čistim teritorijama“. Dok su posljedice genocida, ubijanja, etničkih čišćenja nakon II. svjetskog rata više – manje anulirane i sanirane, sada su one nažalost ne samo živuće nego i dominirajuće na zadovoljstvo osuđenika i optuženika Haškog suda....Upravo zbog toga, imam neki utisak da je i pored velikih riječi o ljudskim pravima, povratku, demokratiji, kažnjavanju zločina i sličnome nekima dosta moćnim faktorima ipak stalo da održe bar u većini slučajeva onakvo stanje koje su kreirali zločini, progoni, noževi i vatreno oružje.

Uporedimo stanje u Bosni i Hercegovini sa okolnim zemljama. Hrvatska je u periodu 1948. (3 779 858 građana) – 1991. god. (4 784 256 građana) imala povećanje od 1 004 398 građana. Na narednom popisu 2001. god. imala je pad 4 437 460 građana (znači gubitak od 346 796 građana). Ovaj gubitak se ne može pravdati samo egzodusom građana

srpske nacionalnosti, jer je tada u Hrvatsku useljen veliki broj građana hrvatske nacionalnosti iz Bosne i Hercegovine, Vojvodine i Kosova (Janjevo). U posttuđmanovskoj epohi trend pada je nastavljen, ali u znatno manjem obimu, pa je po popisu iz 2011. god. Hrvatska imala 4 284 889 građana. U odnosu na 1991. god. Hrvatska je do 2011. god. izgubila 499 367 građana.

Srbija (sa Vojvodinom i Kosovom) je u periodu 1948. (6 527 966 građana) – 1991. god. (cc 9 778 991 građanin) imala povećanje od 3 251 025 građana. Kada se govori o ovom povećanju važno je ukazati na to da je njemu najviše doprinijelo veliko povećanje stanovništva Kosova, posebno albanske nacionalnosti (sa 532 011 na cc 1 674 353, odnosno povećanje od 1 142 342 ili skoro 3x). Ali da u ovom periodu nije bilo loše ni po demografski razvitak i srpske nacije u Srbiji dokazuje i njeno povećanje sa 4 823 730 na 6 446 595 pripadnika (u plusu 1 622 865 pripadnika). Po popisu iz 2002. god. Srbija (bez Kosova) je imala 7 498 001 građanina, a po popisu iz 2011. god. imala 7 186 862 građanina (gubitak u odnosu na 2002. god. od 311 139 građana). Po popisu iz 1991. god. Srbija (bez Kosova) je imala 7 822 795 građana, što bi značilo da je ovo srbijansko područje do 2011. god. izgubilo 635 933 građana. Kosovo je 1991. god. po procjeni imalo 1 956 196 stanovnika, a po popisu iz 2011. god. 1 739 825 građana (nije uključeno srpsko stanovništvo sa sjevera Kosova). Zanimljivo je da je Albanaca (za koje postoji na ex-YU prostoru uvriježen mit o nezaustavljivom prirodnom priraštaju) popisano 1 616 869, što bi praktično značilo da u zadnjih 20 godina nije skoro uopće došlo do povećanja biološke mase Albanaca, za razliku od perioda 1948. – 1991. god. Ovo je dokaz da su svi narodi i narodnosti ex-Yu doživjeli biološku demografsku regresiju u zadnjih 20 – 23 godine.

Crna Gora je u periodu 1948 (377,189 građana) – 1991. god. (615,035 građana) imala povećanje od 237 846 građana. Na popisu iz 2003. Crna Gora je imala 620 145 građana (povećanje od 5110), a po popisu iz 2011. god. 620 029 građana (gubitak 116 građana).

Oni koji su srušili titoistički poredak, u suštini sve bivši visoki komunistički funkcioneri i generali, a samoproглаšeni spasitelji svojih nacija su ustvari (sudeći po ovim podacima) osudili te svoje nacije na put u nestanak.

Aurelius Scriptor

2.47 Skromni prijedlozi za uređenje ex-YU država (Hrvatska, BiH, Srbija, Crna Gora), svake zasebno

Država u temeljnom i osnovnom smislu predstavlja zajednicu građana koji na više nivoa međusobnog udruživanja prenose određene dijelove svoga izvornog suvereniteta. Onaj dio suvereniteta i prava, koji nije prenio na zajednicu čini *res private* građanina, kojim pravo da raspolaže ima samo građanin. Oni dijelovi svoga izvornog suvereniteta koja je građanin prenio na zajednicu predstavljaju *res publica*. Zato se država u ovom kontekstu sa pravom može nazvati i tretirati kao **Republika**. Takva država/Republika nije neka metafizička apstrakcija sa kojom bi se građanin vezao nekim nejasnim emocionalnim osjećajem ili demagoškim pozivom, nego pragmatična tvorevina koja postoji kako bi zadovoljila raznorazne potrebe (*utilitas*) građanina i bila im korisna. Republika se može u pravom smislu smatrati vlasništvom građana kao “njihova zajednička stvar”. Republiku čine snažnom njene funkcionalne institucije i provodivi zakoni, a ne mahanje zastavama i isprazna demagoška retorika, a pogotovu ne namjerno i namjensko lažiranje historije. Ključ uspjeha opstojnosti, funkcionalnosti i uspjeha Republike leži u **harmoniji** unutrašnjih odnosa (shvaćenih u najširem kontekstu), uzajamnom uvažavanju, prožimanju, dopunjavanju i posebno **ravnoteži** između različitih interesnih grupa, institucija, staleža, klasa, zajednica i idejnih strujanja.

Iz odnosa *res private* i *res publica* proistiće i sljedeće načelo : “Svaki građanin je slobodan u onoj mjeri u kojoj njegova sloboda ne ugrožava slobode drugih ljudi.” To bi značilo da je građanin dužan da se pokorava zakonima i pravilima *res publica* u skladu sa procedurom, ali da niko nema pravo da javnim zakonima ili pravilima ugrožava njegovu *res private*. Dok se *res publica* može doradivati, korigirati i mijenjati voljom većine građana, *res private* se nipošto ne može izlagati volji većine. Pravo na referendum i direktnu demokratiju je moguće primjenjivati samo na sfere *res publica*, a nipošto na sfere *res private*. Sa pitanjima demokratske volje većine treba biti oprezan, jer svako igranje i manipuliranje sa demokratijom i njenim institucijama, ustanovama i pravima te zloupotrebljavanje institucije referenduma uvijek na kraju završi u „debelom“ totalitarizmu i autokratizmu...

Temeljna prava *res private* koja se ne mogu mijenjati, a za što garantira Republika su :

1. Pravo svakog građanina na slobodu savjesti, spoznaje, izbora, stvaralaštva, odgovornosti, govora, mišljenja, kritike.
2. Pravo svakog građanina na izbor ili neizbor vjerskog, religijskog, kultnog, filozofskog, idejnog, ideološkog pravca, političkog, stručnog, znanstvenog i sukladnog izražavanja. Ovo u pravilu znači da je od Republike odvojena bila koja

- religija ili ideologija, odnosno Republika se ne bazira niti provodi načela bilo koje religije ili ideologije.
3. Pravo svakog građanina na nedržavno i nevladino institucionalno udruživanje na osnovi svojih opredjeljenja, potreba i interesa.
 4. Pravo svakog građanina na obrazovanje i znanstvenu aktivnost.
 5. Pravo svakog građanina na učestvovanje i doprinosenje tehnološkom progresu.
 6. Pravo svakog građanina na umjetničko ili kulturološko stvaralaštvo.
 7. Pravo svakog građanina na ekonomsko poduzetništvo i preduzimljivost.
 8. Zaštitu ostvarenih vrijednosti rada, imovine, života i individualne slobode.
 9. Pravo građanina na strukovno, sindikalno ili neko drugo interesno udruživanje.
 10. Pravo svakog građanina na izbor ili neizbor etničke, nacionalne, kulturološke pripadnosti i njihovo pozitivno, nenasilno i nešovinstičko promoviranje.
 11. Pravo svakog građanina na izbor ili neizbor seksualnog opredjeljenja i partnera.
 12. Pravo građanina na zdravstvenu zaštitu.
 13. Pravo građanina na slobodu kretanja i izbora prebivališta.
 14. Pravo građanina na nužni nivo egzistencije.
 15. Pravo građanina na sigurnost.
 16. Pravo građanina na punu ravnopravnost u odnosu prema zakonima i institucijama Republike.

Temeljna prava i odgovornosti *res publica* su :

1. Pravo građanina na aktivno i pasivno biračko pravo.
2. Pravo građanina da učestvuje u izgradnji javnih institucija i kreiranju javnih zakona i propisa.
3. Pravo građanina da traži pomoć od institucija Republike.
4. Odgovornost građanina da učestvuje u odbrani Republike.
5. Odgovornost građanina da učestvuje u ekonomskom, obrazovnom, demografskom i kulturološkom razvitku Republike.
6. Odgovornost građanina prema ekološkom okruženju i održivom razvoju.
7. Republika garantira ravnopravnost svih građana.

8. Republika, odnosno njene institucije su odgovorne osigurati dostatne osnovne resurse : hrana, voda, energija. Radi toga se posebna pažnja posvećuje razvoju energetske i poljoprivredne sekcije, kao i zaštiti voda kao esencijalnog resursa.
9. Republika je posvećena zaštiti svoga kulturnog i civilizacijskog nasljeđa.
10. Republika garantira donošenje i provođenje zakona, te funkcionalan i efikasan rad svojih institucija i službi.
11. Republika garantira pravo građanima na javno obrazovanje i znanost (oslobođene od dogmatskih obrazaca i ideološko – religijskih utjecaja).
12. Republika garantira stabilnost protoka informacija i komunikacija.
13. Republika je vrhovna instanca kontrole finansijske i bankarske sekcije.
14. Republika ne priznaje i protivi se bilo kakvom parastrukturalnom djelovanju.
15. Republika garantira opstojnost svih vrsta imovine : privatne, zajedničke, društvene, državne.

Izborni procesi u Republici su zasnovani na načelu neposredne demokratije. Izborni procesi se sastoje iz primarnog i sekundarnog dijela. Primarni izbori su oni na kojima se putem neposredne demokratije biraju osobe koje će biti kandidati na sekundarnim (ili općim) izborima na kojima se opet biraju javni dužnosnici. Inače bi svi subjekti političke, izborne sekcije (bez obzira bili oni ustrojeni na tipu stranačke/partijske organizacije ili asocijacije građana i nezavisnih listi) morali da ne samo u primarnim izborima primjene neposrednu demokratiju, nego i u izborima rukovodstva od najnižeg do najvišeg nivoa te u donošenju strateških odluka. Neposredna demokratija u izborima kandidata i rukovodstva, te donošenju strateških odluka podrazumijeva da u tome učestvuju svi članovi stranke/partije ili asocijacije građana i nezavisnih lista. U izbornom procesu bi u potpunosti bio isključen delegatski način biranja.

Republika je zasnovana na načelu decentraliziranosti, odnosno visoke unutarnje autonomije lokalnih i regionalnih jedinica/zajednica. Ustvari Republika je praktično federacija čitavog niza tih lokalnih i regionalnih zajednica. Autonomije tih jedinica nisu samo formalne, nego su suštinske i po svome opsegu svaka od tih jedinica uklopljenih u Republiku treba da ima što je moguće više samostalnosti. Lokalna i regionalna autonomija imaju i svoju izvornu i temeljnu zakonsku, institucionalnu i prihodovnu osnovu. Decentraliziranim ustrojem bi se omogućilo da se građani što je moguće manje sputavaju, a forsiralo bi se da budu aktivni učesnici u svestranom razvitku društva. Time bi se samo doprinosilo snazi Republike, jer bi se aktivirali unutarnji potencijali građana i njihova samoinicijativnost. Ustvari lokalne i regionalne autonomne jedinice/zajednice su osnovne ćelije Države kao moćnog i funkcionalnog organizma.

Da bi Republika mogla funkcionirati, potrebno je institucionalno ustrojstvo. Institucije su podijeljene na : predstavničke, zakonodavne, izvršne, sudske, savjetodavne, kontrolne, znanstvene i agencije.

1. Predstavnička institucija : Predsjednik Republike. Ova institucija zauzima prvo posvećeno mjesto u strukturi Republike, ali nema izvršne, zakonodavne i kontrolne ovlasti. Jedina ovlaštenja koja ima Predstavnik Republike su u imenovanju vanjskih poslanstava i izaslanika, te ostale poslove koji u sebi imaju i sadržinu predstavljanja Republike u cjelini.
2. Zakonodavna institucija : Parlament, koji sačinjavaju izabrani izaslanici svih građana Republike. Sastav izaslanika Parlamenta se popunjava tako što je cijela teritorija Republike podijeljena na izborne jedinice sa jednakim brojem građana, i svaka izborna jedinica građana šalje jednog svoga izaslanika. Parlament donosi zakone, norme, uredbe, dekrete i ukaze Republike.
3. Izvršna institucija : Vlada Republike sa resorima koja se bave samo onim što je u nadležnosti Republike. Ovlasti i nadležnosti se ne smiju preklapati sa onima koje posjeduju lokalne i regionalne jedinice. Članovi Vlade se po preciziranim resorima biraju na zajedničkoj listi, sa predloženim programima.
4. Sud Republike.
5. Savjetodavna institucija : Senat.
6. Kontrolna institucija : cenzori.
7. Znanstvena institucija : Akademija Republike.
8. Agencije, korporacije i sustavi Republike su zasnovani na načelu službe, a ne izbornih funkcija i to su : a) Sigurnosno – obavještajna agencija, b) Banka Republike, c) Glavna informaciona baza, d) Agencija za kontrolu zdravlja, e) Jedinice zaštite Republike i Vojska Republike.

Na nivou lokalnih/regionalnih autonomnih jedinica su : lokalno/regionalno zakonodavstvo, lokalno/regionalno financiranje, obrazovanje, zdravstvo, kultura, policija, teritorijalna odbrana, znanost... itd.... Po pojedinim oblastima su nadležnosti i podijeljene. Porezni sustav je podijeljen između Republike i lokalnih/regionalnih autonomnih jedinica, pa postoje porezi i dažbine koje raspisuje i ubire Republika, a postoje porezi i dažbine koje raspisuju i ubiru lokalne/regionalne autonomne jedinice, a sve u svrhu trošenja u okviru svojih nadležnosti. Sve javne institucije (i Republike i lokalnih/regionalnih autonomnih jedinica) su po iznad svih drugih institucija, posebnih centara moći i tajnih agenda.

Najbolji način pokretanja i stalnog razvijanja ekonomike i općekulturološkog razvitka jeste znanost/nauka, odnosno stalna otkrića u svim sferama života od tehnologije do humanističkih disciplina. Poradi toga je esencijalno podizanje patentnih zavoda na znatno višu, kvalitetniju ravan. U njima treba da rade vrlo kvalitetni, poduzetni i sposobni kadrovi. Poradi motiviranja i promoviranja novih otkrića, patentni zavodi bi trebali da uz pomoć javnih institucija stalno raspisuju konkurse za najbolja, najfunkcionalnija i najpotrebnija otkrića sa predviđenom nagradom.

Aurelius Scriptor

2.48 Zločin, kazna, katarza

Nema bolje i svrsishodnije poruke od one da se gleda samo u budućnost, a da se prošlost prepusti izučavanju stručnim profesionalcima i stručnjacima kao što su historičari, arheolozi, etnolozi i sl. Međutim, u svemu tome ima i jedna začkoljica. Da bi ta budućnost stvarno mogla da dostigne nešto kvalitetnije i kreativnije novo i bolje, potrebno je da se hrabro suoči i raščisti sa avetima prošlosti. Posebno se to odnosi na ono što se naziva genocidom, etničkim čišćenjem i masovnim masakrima i progonima na osnovi rasne, nacionalne, vjerske, religijske pripadnosti. I to samo iz jednog prostog razloga, jer su žrtve bile nevine. Ništa gore i opterećavajuće i za sadašnjost i za budućnost, nego da se takva dešavanja jednostavno “pospreme ispod tepiha” zarad nekih na pogrešni način shvaćenih pomirenja. U slučaju Zapadnog Balkana, to suočavanje se jednostavno mora desiti, ako uopće mislimo da djeci ostavljamo amanet zla noža i krvi, to “zmijsko srce Balkana”.

Najstrašnji zločin u XX. st. počinili su nacionalsocijalisti preko SS, SA i Wermaha i to u vidu genocida/holokausta prema Jevrejima (pravilno nazvanog “Shoah/Šoa”, oko 6 miliona žrtava) i Romima/Ciganima/Sintima (pravilno nazvanog “Porajmos”, između 220 000 i 1 500 000 žrtava) te masovnog zločina prema skoro svim europskim narodima, nadasve i poglavito Poljacima (oko 2 miliona žrtava) i Istočnim Slavenima (ne manje od 13 miliona žrtava). Odmah po završetku II. svjetskog rata savezničke sile su započele prilično detaljan proces denacifikacije Njemačke, kroz koji su prošli milioni Nijemaca. Ocjenjivala se svačija uloga u prethodnim dešavanjima, i prema tome su ispitivani grupirani. Pokrenut je čitav niz sudskih, javnih procesa protiv ratnih zločina, koji su završavali često sa najtežom kaznom. Međutim, pokazalo se da je riječ samo o površinskim mjerama rađenim pod prisilom ratnog pobjednika (koji je uz to aminovao i etničko čišćenje 12 miliona Nijemaca iz Istočne Europe i Balkana), i veliko je pitanje ostalo koliko je tadašnja denacifikacija stvarno ušla u dubinu duše Nijemaca, odnosno postigla unutarne oslobođenje i istinsko, iskreno iskupljenje. Ta katarza će se desiti tek decenijama nakon 1945. god. Tri su događaja tome najviše doprinijela i to :

1. Revolucionarna 1968. god., kada je europska omladina odlučila da sa svoje budućnosti otrese okove tradicionalizma i “pepeo prošlosti”.
2. 7. XII. 1970. god. kada je Vili Brandt (kancelar Savezne Republike Njemačke i nesumnjivo jedan od najvećih velikana XX. st.) u Varšavi kleknuo u činu istinske poniznosti i pokore (vidjeti o tome : http://en.wikipedia.org/wiki/Warschauer_Kniefall) za genocide i zločine počinjene u II. svjetskom ratu, i to ne u svoje osobno ime (jer za to kao antinacista od “glave do pete” nije imao razloga) nego u ime svoga njemačkog naroda kojeg je u tom trenutku predstavljao. Ovim činom je Vili Brandt ustvari nastojao oslobodio Nijemce od onoga zlokobnog u njima samima.
3. Ipak konačnu i masovnu katarzu mase Nijemaca doživljavaju tek sa emitovanjem američke TV serije “Holokaust”, koja je na jedan slikovit, jednostavan, pristupačan i nepatetičan način pružila priču o genocidu u II. svjetskom ratu. U Zapadnoj Njemačkoj se počela emitirati u januaru 1979. god. i odmah je, imajući gledanost od oko 15 miliona domaćinstava po epizodi, izazvala kolektivno (i to za kratko vrijeme) zaprepaštenje i katarzu čitavog jednog naroda (vidjeti o tome : [http://en.wikipedia.org/wiki/Holocaust_\(TV_miniseries\)#Critical_reception](http://en.wikipedia.org/wiki/Holocaust_(TV_miniseries)#Critical_reception)).

Na primjeru Njemačke se možda na najbolji način može vidjeti da rješenje odnosa prema genocidu i masovnom zločinu nije samo kažnjavanje direktnih ubica i njihovih naredbodavaoca, i prepuštanje postepenom zaboravu (izuzev za historiografiju) onoga što se desilo, nego jedna kolektivna katarza, otrežnjenje čitave zajednice u ime koje su nedjela počinjena. Nije to katarza samo u redovima intelektualne, akademske i političke elite, nego u onim običnim ljudima, među seljacima, radnicima, nezaposlenim, studentima, učenicima, službenicima...itd... Tada se više za nedaće ne traži dežurni “povijesni” krivac, niti se za zločine nude neka opravdanja (ponajviše u stilu tlapnje “a šta su oni nama radili”). Vrijedno je napomenuti da takozvana opravdavanja genocida ili masovnog zločina ne mogu izliječiti oboljelu savjest jedne zajednice, nego imaju privremeni učinak kao antidepresivi na teško traumatiziranu i psihički bolesnu osobu. Kada se odbaci iracionalna i neargumentirana ideja o “dežurnom povijesnom krivcu”, pozornost za traženje krivice se onda usmjerava unutar sopstvene zajednice i prema određenom političkom poretku i ideologiji. Ustvari, sve to nije mogao postići nikakav vanjski faktor, nikakva strana sila, nego su to uradili sami Nijemci. Slično Nijemcima su se ponijeli i Kurdi, iz čijih redova je došlo najviše neposrednih izvršilaca genocida nad Jermenima 1915. – 1918. Skoro svi predstavnici Kurda su se javno i izvinili i zatražili oprost za čini koje su počinili neki njihovi pretci (http://en.wikipedia.org/wiki/Kurdish_recognition_of_the_Armenian_genocide). Tako su pored Nijemaca i Kurdi nastojali postići neku svoju iskrenu unutarnju pokoru, katarzu i

pomirenje sa svojom kolektivnom “savješću”. Istina za to im je trebalo više decenija, ali su to ipak uradili, za razliku od mnogih drugih u čije ime su prljanje ruke krvlju.

Inače nositi na sebi breme genocida i kolektivne krivice, a ne željeti se sa time suočiti, je vrlo teško i opterećavajući. Tako su Austrijanci pobjegli od svoje odgovornosti time što su se i formalno i praktično nakon II. svjetskog rata u potpunosti odvojili od njemačke matice i postali i etablirali se kao zasebna nacija. I generacijama Austrijanaca, ali i ostatku svijeta, je tako Austrija projicirana kao “prva žrtva Hitlera i Njemačke”, Mocart i Betoven kao Austrijanci, Hitler i Mengele kao Nijemci, valcer i kolači kao austrijski proizvod, a Aušvic kao njemački. I to sve obzira što je 40 % logorskih čuvara dolazilo iz Austrije. U svjetskoj javnosti je vrlo vidljiv i slučaj odnosa negatorstva Republike Turske (nastale kao nacionalna turska država na razvalinama i pepelu Osmanskog Carstva) prema već spomenutom genocidu nad Jermenima naređenom i sprovedenom od strane institucija Osmanskog Carstva. Pošto se očividno stanje da u istočnoanadolijskim pokrajinama živi danas mizeran i zanemarljiv broj Jermena ne može sakriti, onda se pristupilo ustaljenoj praksi opravdavanja, po šablonu “a šta su nama radili”. Tako se opravdanje nalazilo u progonu i zločinima prvo nad muslimanima Kavkaza od strane carske Rusije i masovnom pogromu i pokolju nad muslimanskim balkanskim stanovništvom u toku i neposredno nakon I. balkanskog rata. Međutim, činjenica je da su to pokolje 1912 i 1913. god. izvršavale vojske i paravojne jedinice Grčke, Bugarske, Srbije i Crne Gore, a ne Jermeni (koji su za vrijeme balkanskih ratova bili većinski mirni i lojalni Osmanskoj državi). Onda se govorilo da su Jermeni izdavali Carstvo, jer su prelazili na stranu ruske carske vojske. I ovaj argument pada u vodu, jer je npr. mnogo više osmanskih Arabljana služilo pod britanskim agentom Lorensom, nego što je bilo osmanskih Jermena koji su se priključili ruskoj carskoj vojsci. “Problem” sa Jermenima je bio samo u tome što su oni stoljećima živjeli na području koje je planirano da bude zemlja nove nacije, pa su se trebali odatle “očistiti”. Do dana današnjeg turska politička elita se grčevito bori (koristeći i neke proceduralne razloge) po svijetu da se što je moguće više izrelativizira ono što se desilo u periodu 1915. – 1918. u osmanskim istočnoanadolijskim pokrajinama. Međutim, u javnosti se situacija polako, ali sigurno mijenja. Od prve polovine 90tih godina prošlog stoljeća sve više i više se čuju i to od strane predstavnika turske inteligencije glasovi koji traže prekid šutnje o masakrima nad Jermenima.

Ruandski genocid je karakterističan po tome što je iznimno veliki broj ruandskih Hutua učestvovao u genocidu nad Tutsima. To je sa jedne strane dovelo do masovnih zločina samih pobjedničkih Tutsa nad Hutuima, a sa druge do velikog broja okrivljenih na sudovima. Po svemu sudeći, Hutui i njihovi francuski mentori još uvijek se nisu suočili sa onim što su paravojne snage Hutu ekstremista počinile 1994. god. Nažalost, iz ruandskog rata, poradi i prozaičnih profilerskih interese velikih korporacija, je proizašao još krvaviji

i gori rat u susjednom Kongu, gdje se mrtvi broje već milionima. Katarza napaćenog već desetljećima centralnoafričkog stanovništva se nažalost neće moći desiti u skorije vrijeme, jer patnje i zločin još uvijek traju. Priče koje će tek tražiti svoj epilog su i genocid nad sudanskim Afrikancima u Darfuru, pokolj šitskih Hazara u avganistanskom gradu Mazari-Šerifu od strane talibana, pogrom Rohingya u Burmi.... i nažalost još mnoge druge goruće priče na svim stranama svijeta koje nažalost pred našim očima prolaze skoro neprimjećeno. Nažalost, ima i onih koji će iskoristiti viktimologiju i status žrtve kako bi ostvarili neke svoje ekspanzionističke i nacionalno – hegemonističke interese. Pa zar nam najbolji primjer ne pružaju Izrael sa progonom Palestinaca i sadašnja Armenija sa etničkim čišćenjem i masakrima nad Azerima. Oni su tezu “a šta su nama radili” vrlo vješto iskoristili da ostvare svoje male etničke čiste “imperije” na uštrb drugoga koji uopće nije kriv za nedaće njihovih sunarodnika u nekim ranijim vremenima.

I onda se vraćamo na naš Zapadni Balkan i potragu kako da konačno istisnemo zmijski otrov iz sebe. U II. svjetskom ratu su počinjeni golemi zločini, genocidi, masakri, pogromi nad drugima samo zbog njihove nacionalne ili religijske pripadnosti... Glinska crkva, Jadovno, Jasenovac, Foča, Višegradski most, Prozor... i mnoga druga stratišta su obilježavala krvavi pir đavoljevih šegrt (ustaša, četnika, domaćih esesovaca) između 1941. i 1945. god. Nažalost, odnos partizanskog pobjednika i kasnijih komunističko – titoističkih vlasti nije bio odgovarajući u suočavanju sa tim zločinom. U želji da se što je moguće prije pristupi izgradnji novoga društva, problem odnosa prema genocidima i zločincima se sastojao u tome da se od jeseni 1944. pa do početka ljeta 1945. god. pristupilo brzom i brutalnoj osveti u kojoj je nažalost bilo i nevino stradalih. Neki od najgorih zločinaca su uspjeli pobjeći i skloniti se u mišje rupe, a dešavala su se i amnestiranja neiskrenih pokajnika. Izgleda da se jednostavno mislilo da će se vremenom izgradnjom novoga, samoupravnog socijalističkog društva sve staviti ad – acta, i uopće se nije išlo u suštinski i sveobuhvatni proces katarze koji bi zahvatio u svojoj dubini sve južnoslavenske narode, posebno Hrvate, Srbe, Muslimane/Bošnjake i Crnogorce. I tako se nije desila istinska pokora da mase tih naroda shvate stvarne zločine počinjene u njihovo ime, da se masovno otrijezni i razumije to zlo. Odnos prema žrtvama zločina i genocida II. svjetskog rata teško da je izlazio iz okvira propisane ideologije. Posljedice toga su pojava revizionizma i njenih “historiografa” koji friziraju povijest kako odgovara ideologijama poraženim u II. svjetskom ratu, i samo to iskonsko balkansko zlo je bilo utišano, a ne i ugušeno i čekalo je samo novu priliku da eruptira u svom svome mordorskom mraku. Fraza “a šta su oni nama radili” postajala je ta zlokobna opravdavajuća misao u novim pokoljima nevinih. Vukovar, Ravno, Pakračka poljana, genocid u Prijedoru i Kozarcu, genocid u Višegradu, opsada Sarajeva, Kazani, Ahmići, Grabovica, logori, genocid u Srebrenici, “čišćenje” Bljeska i Oluje, Mrkonjić Grad, Račak, Žuta Kuća...itd... odzvanjaju Zapadnim Balkanom. Najgore bi bilo kada bi se sva ta stratišta i dešavanja u ratovima 1941. – 1945. god. i 1991. – 1999. god. zaboravila ili

prekrila samo tišinom ili u najboljem slučaju uobičajenim jednogodišnjim uobičajenim obljetnicama. Ona moraju da postanu mjesta na kojima će započeti proces otrežnjenja, istinskog preispitivanja, traženja stvarnih uzroka, stvarnih krivaca i u vidu ideologija, i u vidu pokreta, i u vidu organizacija, i u vidu ideologa, i u vidu propagandista, i u vidu naredbodavaoca, i u vidu neposrednih izvršilaca. Ali i kada se i to postigne, potrebno je ući u svijest i savjest običnog čovjeka, potrebno je da on osjeti odgovornost, krivicu za to što je šutio ili što je podržavao (makar i pasivno) ideologije i vojske koje su to činile. Potrebno je da taj obični čovjek shvati genocid i zločin, počinjen navodno u njegovo ime.

To neće biti nimalo jednostavan zadatak, jer postoji jedna krucijalna razlika u odnosu na stanje nakon II. svjetskog rata. Nakon II. svjetskog rata, tadašnja vlast je uspjela vrlo brzo anulirati sve posljedice genocida i etničkih čišćenja jer su izbjeglice vraćene na rodnu grudu već godinu – dvije po kraju rata. Želje koljača i ubica za narodnosno i religijskim čistim teritorijama su ostale neostvarene. Nažalost, danas, želje haških optuženika i osuđenika i ratnih lidera su ostvarene. Posljedice genocida i etničkog čišćenja su itekako žive, one su postale osnovo mjerilo teritorijalnog, političkog, društvenog, ekonomskog, uređenja i sustava. Zato će i proces katarze i otrežnjenja biti dosta spor i težak...Ko zna koliko će se morati snimiti i odgledati filmova tipa "Halimin put" koji će na tako emotivno nabijen, senzibilan i nepatetičan način progovoriti o zločinu i suočavanju sa njim. Treba se nadati da će jednog dana, stanovnici sela (obični ljudi) oko Tomašice ne kriti to mjesto gdje su pobacani njihovi pobijeni nevini susjedi, nego da će dolaziti da iskreno odaju dužnu pažnju sjenima pobijenih i gdje će upućivati putnika stranca da vidi mjesto gdje su sahranjeni oni koje je neko ubio u ime njihovog naroda... Tek tada će i taj drekavac (možda podsjetnik na nemirnu kolektivnu savjest) iz okoline Prijedora završiti nestati.

Aurelius Scriptor

2.49 Povodom nedjeljnog referenduma u Republici Hrvatskoj 1. XII. 2013. god. Zašto sam „protiv“

U Republici Hrvatskoj će se 1. XII. 2013. god. održati referendum sa pitanjem „Jeste li za to da se u Ustav Republike Hrvatske unese odredba po kojoj je brak životna zajednica muškarca i žene.“ Na prvi i dosta površni pogled ovo izgleda kao nešto što bi se ticalo homoseksualne manjine (ne više od 5 % ukupne populacije) i to samo jednog njenog dijela. Međutim, stvari stoje sasvim drugačije i u pozadini čitave priče se nalaze mnogo dublje i opasnije ideološke, ekonomske pa i osobne agende koje za cilj imaju da utiču na

život čitave populacije. Preko ovog pitanja se ustvari nastoji pokrenuti proces koji bi za krajnji cilj imao preuzimanje vlasti, uprave u institucijama javnog sistema i potpune kontrole nad političkim, ekonomskim, društvenim i općekulturnim procesima.

Neko će naravno postaviti sasvim pravilno pitanje zašto se jedan Sarajlija i još po porijeklu Hercegovac (i to bez hrvatskog državljanstva i putovnice) petlja u poslove Republike Hrvatske. Razlog je vrlo jednostavan i naslanja se na obrazac : „Kada u Beogradu sijeća, u Zagrebu već pada kiša, a u Sarajevu se naoblačilo“. Iz čitavog niza zemljopisnih, etničkih, historijskih, društvenih, demografskih, kulturnih pa i jezičkih okolnosti situacije u ovim zemljama su kao u nekom sustavu povezanih posuda, pa bi samo glupa osoba prenebregavala procese i dešavanja u okolnim zemljama. Ono što se dešava u Hrvatskoj, vrlo lako se može izliti u BiH, ili obrnuto bez obzira na tu EU granicu negdje u Doljanima ili Izačiću.

Više je činilaca radi kojih se treba ili odlučiti glasati „protiv“ predloženog pitanja ili se u krajnjem slučaju suzdržati od izlaska na referendum. Prvo je temeljne naravi i tiče se toga da je vrlo opasno da se javnim referendumom reguliraju neka pitanja koja ulaze u čisto privatnu sferu izbora i odlučivanja pojedinca. Još su stari Rimljani uspješno postavili granicu između javnih poslova, obaveza, prava i odgovornosti (nazvanih *res publica*) i privatnog života i imovine građanina i njegovog izbora i slobode u tim privatnim okvirima (*res privata*). Sloboda, demokratija pa i uspješna funkcionalnost i progresivnost određene zajednice i određenog društva se upravo mjeri po tome koliko se održava ova jasna distinkcija između javnog i privatnog. U suprotnog se dešava kaos, javna sfera (odnosno vladajuća dogma i ideologija) počinje da se petlja u privatni život, da određuje njegova pravila, da značajno umanjuje pravo na izbor, savjest, spoznaju, slobodu, kreativnost i djelovanje pojedinca. Ustvari što je veće petljanje od strane javnosti (vladajuće ili većinske) u privatnost pojedinca, proporcionalno tolika je i ideologiziranost, dogmatiziranost, pa i totalitariziranost toga društva, te države i zajednice.

Pravo na referendum i direktnu demokratiju je moguće primjenjivati samo na sfere *res publica*, a nipošto na sfere *res private*. U suprotnom širom se otvaraju vrata za raznorazne pokušaje zloupotrebe i manipuliranja sa većinom u određenoj zajednici. U normalnoj, demokratskoj, progresivnoj, funkcionalnoj zemlji *private* se nipošto ne može izlagati volji većine. U suprotnoj bi se moglo doći do nekih nonsens krajnosti, u kojoj bi bile moguće donositi i neke čisto banalne odluke, kao npr. da se zabranjuje sindikalna djelatnost, da se strogo propisuje da muškarci nose brade, da je masturbiranje zabranjeno, da je zabranjeno korištenje alkohola ili pjevanje pjesmi, da je zabranjena umjetna oplodnja ili izučavanje matičnih čelika, da je zabranjeno zastupanje teorije evolucije, da je zabranjeno izučavanje grčko – rimske „paganske“ kulture, civilizacije i filozofije, da je zabranjeno preispitivati propisane autoritete, da je zabranjeno učiti da je Zemlja okrugla,

da je zabranjeno da žene hodaju bez pratilaca, zabranu razvoda, zabranu samohranim roditeljima da brinu o svojoj djeci...itd...itd... Opasno je igrati se petljanjem iz javne sfere u privatnu sferu. Sa pitanjima demokratske volje većine treba biti oprezan, jer svako igranje i manipuliranje sa demokratijom i njenim institucijama, ustanovama i pravima te zloupotrebljavanje institucije referendumu uvijek na kraju završi u „debelom“ totalitarizmu i autokratizmu. Posebno je to delikatno u ex-YU području sa emocionalnim, ostrašćenim, zatrovanim i dostatno izmanipuliranim masama koje je lako „zapaliti“. U društvima u kojima je ekonomija propala, nezaposlenost došla do vrhunca, desio se demografski slom, obrazovni, kulturni i intelektualni život namjerno uništen, derogiran i namjerno sveden na egzistencijalni nivo, gdje je ekonomija propala, gdje se bavljenje istinskom znanošću tretira kao slabost, a gdje laži i utopije nailaze na veliku prijemčivost, ulična masa je ta koja postaje sve moćnija. i neki vješti demagog i šupljer vrlo lako može da preuzme kontrolu nad tim masama i da ih usmjerava nekom nebitnom, ali vrlo zapaljivom retorikom. U kulturi „stada“ koje se već 25 godina ispire mozak od raznoraznih mediavelnih fantazmi preko realitija, cajki, farmi i nabijene mržnje prema svakome i svačemu, referendum o nekom privatnom pitanju otvara Pandorinu kutiju i „letove“ nesputanog zla.

Uostalom, to ne bi trebalo samo brinuti ljevicu ili demokratski, republikanski, progresivni, liberalni, socijalistički, pa i komunistički dio javnosti, nego i desnicu, i to od one neoliberalne pa do klerikalne. Jer ako se u ovom slučaju primijeni pravilo na referendum, u nekoj drugoj konstelaciji odnosa onda kada bi se ljevica ili centar služili demagogijom (što je vrlo moguće) i kontrolom nad masama, moglo bi se postaviti i referendumsko pitanje o nekim zabranama koja bi kršila prava pojedinca na religioznost i njeno ispoljavanje, na pripadnost određenim narodnosnim ili etničkim zajednicama, na ispoljavanje svojih moralnih, tradicijskih i vrijednosnih shvatanja, na pravo na izbor uvjerenja i izbor političke i ekonomske i imovinske djelatnosti i slično. Niko ne smije da zadire u privatnost pojedinca, ni sa desnice, ni sa ljevice, ni sa centra, pa čak ni neideologizirana država.

A upravo je pitanje na ovom referendumu prvi korak kojim bi se, optočena velikim, demagoškim i „zlatnim“ (ali nažalost i lažnim) riječima o moralu, obitelji, vrijednostima, domaćinskim tradicijama, skromnosti, počelo uredovati o privatnoj sferi i započeo proces preoblikovanja države i društva, bolje reći preuzela puna kontrola nad njim. Da je ustvari povika na „pedere i lezbejke“ samo izgovor za pokušaj temeljnog preuređenja društva dokaz pruža i to da su se već počeli skupljati potpisi za novi referendum (proisteklom iz besmislene „afere čirilica“), po kojem bi narodnosne i jezičke manjinske grupe u Hrvatskoj značajno izgubile na svojim pravima. Nakon toga nije teško očekivati i referendum o tome da se uskrati kritika ili vrijeđanje nekih svetosti ili autoriteta, zatim referendum o oblaćenju, pa onda ovo, pa onda ono... a sve pod krinkom zaštite morala i

nekakvih vrijednosti, a u stvarnosti da se grupa pojedinaca dogradi vlasti, moći, kontrole, novca i imovine. Inače u rukovodstvu te kampanje „Za obitelj“ nalaze se osobe sa stvarno mračnim i sumnjivim namjerama, kao npr. jedan iznimno revizionistički historičar sa ultradesničarskim i neofašističkim stavovima.

Uostalom kada se malo bolje analizira politička situacija u Republici Hrvatskoj, stiče se dojam da je i ova kampanja „Za obitelj“ ustvari kao dio neke veće akcije, zasnovane možda sa ciljem provođenja **puzećeg državnog udara** i obaranja trenutnog i važećeg institucionalnog, državnog i ustavno - zakonskog sustava i demokratskog svjetonazora i uvođenje novog poretka i svjetonazora u Republici Hrvatskoj, možda onakvog kakav trenutno vlada u Ugandi, kako to reče čeznutljivo (moj po porijeklu hercegovački sunarodnik) Damir Stojić. Obaranje socijaldemokratske – liberalne vlade bi u tom kontekstu bilo samo kolateralna šteta. I to bi se ostvarilo korištenjem elektriziranja najnižih strasti kod dijela javnosti sa ispranim „mozgovima“ sklonim manifestiranju sirove moći na ulici, širenjem lažne i ubitačne propagande i mržnje. U tom kontekstu treba promatrati i „ aferu čirilica“ i Šimunićevo manipuliranje sa navijačima usklicima „Za dom spremni“ (što se vrlo brzo prelilo i u BiH, prilično narušivši ionako zategnute nacionalne odnose u njoj). Po svemu sudeći u to nije presudno i suštinski upetljana trenutna prilično kastrirana (uslijed niza teških korupcionaških afera) opozicija, nego neki drugi centri moći i vanstranačke, dobro organizirane, ideologizirane i materijalno i financijski poduprte skupine. Ako bi se ovakav scenario ostvario u Hrvatskoj, vrlo brzo ćemo osjetiti dodatni pritisak neomediavelističkog načina razmišljanja i u Bosni i Hercegovini.

Aurelius Auctor

3. Trideset četiri komentara

Živimo u zemlji koja se nalazi u dubokoj dekadansi, gdje su razoreni sustavi vrijednosti i morala. Društvom dominira klima negacije progresa, napretka, razuma, rada, kreativnosti, časti, ponosa, suradnje, bratstva i solidarnosti. Dominirajuća ideologija je čudna skalamerija koju su oblikovali vladajuća protektorska i domaća oligarhija. Taj nakaradni sustav tako funkcionira da negira sve pozitivne tekovine ljudskog postojanja i da uništava volju građanina, njegovu unutarnju snagu i sposobnost, pretvara ga u običnog zombija, apatičnog podanika kojem se servira takav sadržaj koji ga kontinuirano zaglupljuje i uništava kao čovjeka. Promovira se strah, mržnja, kriminal, hipokrizija, laž, moralna nakaznost, destruktivnost, sebičnost, ljubomora, fanatizam, nasilje, površnost, a sve u svrhu oligarhijskog tlačenja masa, bogatstava, resursa i materijala. Da bi se došlo do toga, ne biraju se sredstva niti se ima obzira na bilo što, niti je bilo što sveto. Takvo destruktivno djelovanje za sobom ostavlja kaos, bijedu, očaj i metastaziranje u novi grozomorni sustav koji se zasniva na općoj zatupljenosti i servilnim mentalitetom. Ne treba zaboraviti da je glupost naš najveći neprijatelj, a njihov najbolji saveznik, jer se preko nje truje i pojedinac i društvo u cjelini, kako bi se nad vama, građani i radni narode, vama koji vrijedno radite, koji marljivo učite, koji svestrano saznajete, koji racionalno spoznajete, koji napredujete u svome radu i kreaciji, koji živite pošteno, perverzno upravljalo.

Naši životi su skoro uništeni, ne dozvolimo da budemo potpuno uništeni. Došlo je vrijeme za razmišljanje svojom glavom i početak kraja svekolike propasti, koju su mračne sile donijele. Oslobođenje od sila zla koje su zauzele naše društvo i kontaminirale sve njegove segmente pa i nas same neće nam donijeti niko sa strane, nego mi sami. Mi moramo svojim snagama, svojom voljom, svojim umom pobijediti neprijateljske sile počevši od nas samih.

1. komentar: DREVNO ZLO

Bosna i Hercegovina, kao uostalom i sve druge zemlje jugoistočne Evrope, na svojim plećima nosi breme drevnog zla, onog što se stoljećima taložilo na njenom tijelu. Ova drevna zla oblikovala su se kroz historijski i sociološki razvitak čije bi objašnjavanje zahtijevalo znatno više i vremena i prostora. Da bi ostvarilo pravo na svoj puni razvitak, BH društvo se mora osloboditi tog bremena drevnog zla. Prvo drevno zlo je velika sklonost BH stanovništva prema manipulacijama; nevjerovatno koliko malo energije je potrebno da se uloži kako bi se izmanipulirala javnost. Uzrok ovoga leži u odgoju,

općenitoj navici da se naš čovjek od malih nogu sputava, da mu se guši njegova individualnost i vlastita sposobnost rasuđivanja, da se kao primarni oblik komunikacije uzima monolog ili neartikulirana galama a ne pristojni i kolegijalni dijalog, da se njegova mentalna energija usmjerava a ne da se individua razvija u pravcu da postane sposobna sama usmjeravati svoju intelektualnu ili fizičku sposobnost. Zato danas imamo jednu ogromnu masu živućih polu-zombija koji su apsolutno nesposobni da sami izgrađuju adekvatan život, ne samo zajednice kojoj bi trebalo da pripadaju, nego i samih sebe.

2. komentar: LAŽI I OBMANE

Sklonost lažima i obmanama su drugo drevno zlo koje se nesumnjivo nadovezuje na već navedeno prvo. Umjesto da teže Istini kao najvažnijoj i jedinoj vrijednosti, naša individua usvaja sve što joj se servira, proporcionalno tome što je veća laž ili manipulacija, veće su i šanse da se ona i brže usvoji i počne realizirati, što može imati i tragične posljedice.

U skladu sa tim, skepticizam koji je karakterna osobina ljudske vrste i koja ga odvaja od životinjskog svijeta se često uzima kao dokaz nepoštovanja zamišljenog autoriteta proizašlog iz tradicionalnih normi života. A kakvi su ti naši autoriteti? Korumpirani političari bez vizije, razni očevi nacija a u suštini ubice nacija, novoobogaćeni kriminalci, neobrazovani popovi i hodže, dekadentni i nekompetentni i poluprimitivni oficiri, nepismeni, tobože autoritativni predvodnici familija, frustrirani ljudi koji ništa korisno nisu postigli u toku svoga života izuzev što su se provodili a sada sole pamet mlađim generacijama kako trebaju biti ovakvi ili onakvi, samozvani intelektualci, kojekakve estradne karikature i gelipteri koji grabe novac sa naših leđa... (suviše ih je mnogo da bi se mogli nabrojati) i na kraju ti naši strani protektori, stvarni vladari ove zemlje, a u stvari najobičnije pohlepne i nezasitne pijavice.

Umjesto da se na svaku nelogičnu naredbu, tvrdnju, ili vijesti postave pitanja tipa Zašto..., Zbog čega..., Da li... naš čovjek uglavnom jednostavno odgovara ; u redu, razumijem i postupiti ću po naredbi, čak ako mu to može donijeti i tragediju, gubitak vremena, imovine ili čak i života. To je samo dokaz do kojih je granica izgrađen smisao i sustav besmisla koji vlada na Balkanu.

3. komentar: PATRIJARHALNA SVIJEST

Drevno zlo je i patrijarhalna svijest koja je još uvijek prisutna. Ona je osnovni uzrok nastanka i većine drugih drevnih zla. Patrijarhalna svijest je u naš um vrlo rano usadila onaj dio zbog kojeg mnoge stvari primamo zdravo za gotovo. U svom neizbježnom nestanku, ona se brani time što sebe ističe kao branioca morala od poroka i zabluda modernog svijeta. A činjenica je da se upravo u patrijarhalnim društvima događa najviše nemorala, tortura, nezakonitosti i sl. Samo je to dobro prikriveno ili objašnjeno nekim

dubljim razlozima. Položaj žene i djece je u takvim okvirima jako podčinjen. Na zaostalim područjima BiH, po tom shvaćanju, žene postoje samo radi dvije stvari, rasploda i kućnih poslova. Djeca opet moraju slušati starijeg bespogovorno i ukoliko i odrastu i postanu zreli oni ostaju za svoga "pater familiasa" samo "mali" i ništa više. Patrijarhalna svijest ne cijeni obrazovanje, ne cijeni snagu razuma, nego samo snagu poslušnosti, ali je historijska neminovnost da je vrijeme postojanja i vladavine patrijarhata prestalo, isto kao što je prije nekih 5000 godina iščezao i matrijarhat koji je vladao ljudskim vrstama najmanje milijun godina. I samim tim patrijarhalna svijest mora biti zamijenjena novom racionalističkom sviješću o svrsishodnosti postojanja i razvitka i težnji i dostizanju apsolutne Istine koja se sada kao osnovni kod funkcioniranja mora usaditi u kompleks svijesti čovjeka.

4. komentar: ŠUND

Šund je velika opasnost, on krije zamke i pogreške modernog društva. Pod šundom treba se shvatiti sve ono što može sputavati slobodu građanina. On razara realnost, umanjuje kritičku sposobnost stanovništva, stvara iluzionističku sliku svijeta koja prilično odudara od stvarnosti, ima praktično dejstvo droge na umove građanina, uvodi primitivizam na mala vrata i stvara novi sistem vrijednosti zasnovan na nekoj novoj vrsti totalitarizma maskulture i uniformiranja, vrlo štetan za pojedince i društvo u cjelini. Upravo ta stavka da se šund nametnuo kao totalitaristički pokret je osnovni problem, jer njegovo samo produciranje i postojanje u skladu sa općim načelom "*da je svaki čovjek slobodan u onoj mjeri u kojoj ne ugrožava slobodu drugih ljudi*" ne može se smatrati opasnošću, jer i onaj ko želi da producira i živi sa šundom ima punu slobodu da to i uradi. Ali ukoliko taj šund postane opasnost za zajednicu i slobode drugih ljudi te teži da postane načelom života tada postaje opasnost.

Njega protežiraju oni koji žele da brzo i la(h)ko dođu do brze zarade ili masovne popularnosti, ne misleći na opće interese, zanemarujući načela kulture i kvalitete nauke koja treba da se afirmira, ali ne, ona se sada pred poplavom šunda povlači. U muzici kao nepobitnom i neophodnom produktu civilizacije («samo u paklu nema muzike») je na primjer to posebno evidentno, jer se kvaliteta u muzici sustavno, pa i organizirano, razara samo da bi neki primitivac mogao sebi brzo osigurati ogromno bogatstvo. Najbitnije oružje šunda su mas-mediji koji su preplavljeni šundom a korisni sadržaji su prilično zapostavljeni ili se pojavljuju reda radi.

Nevjerojatno je kako svaki projekt, nakon svoga uspješnog razvijanja odluči da napusti svoju originalnost, i povede se za općim pomodarstvom i tako izgubi duh i šmek koji ga je ispunjavao i postane obična bezlična, luksuzna, bliješuća ljuštura glamura koja polako zapada u dekadentnost. Povede se za kopiranjem drugih, iznevjeri sebe, ljude koji su

vjerovali u njega i tako «pojede» samog sebe, jer postane pozornica za najobičniji šminkeraj, a ne poprište «borbe» kreativnosti, novih stremljenja i novih ideja.

5. komentar: APSORPCIJA

Velika apsorpciona moć BH stanovništva ne bi bila loša stvar, samo kada bi se u tom procesu apsorpcije primale samo dobre stvari, a ne samo loše. Apsorpcija je loša i u onom segmentu kada se primanje vrši samo površinski, a ne i suštinski. Ustvari ovdje se primjećuje i visoki nivo zatvorenosti, podozrivosti i konzervativnosti prema apsorbiranju dobrih stvari i vrijednosti, ali i nemjerljivu apsorpciju svih negativnosti. Zapanjujuće je da smo mi izgleda sposobni apsorbirati samo negativne stvari. Kao posljedicu toga imamo jedan veliki mix koji u biti ne funkcioniра. Kao rješenje može poslužiti stav da se BH društvo u potpunosti otvori utjecajima sa strane, ali i da vremenom razvije samosposobnost da razluči te uticaje, odbaci one koji mu mogu predstavljati problem, da one koji trebaju da budu modificirani, i da tako stvori svoj originalni sistem unutrašnjeg uređenja i sistema vrijednosti.

6. komentar: „DUHOVNA“ BIJEDA

Sama BiH a i Balkan u cjelini je strukturiran na bazi zasebnih etničko-religioznih zajednica, to je njegova osnovna konstitucija i svaki čovjek koji živi na Balkanu, samim svojim rođenjem, prvo je programiran da se ponaša u skladu sa iskonstruiranim načelima po kojima funkcioniraju te zajednice. Ta načela su maligno zloćudno tkivo na tijelu Balkana koje ga stalno iznutra izgriza i uništava, tj. jede njegove ljude i same članove tih zajednica. Te zajednice su dosta male i beznačajne i u svom brojčanom odnosu i po svom ekonomskom potencijalu u odnosu prema ostatku Čovječanstva. Te male tzv. “nacije” imaju još jednu sklonost i da se i same dalje još više usitnjavaju. Tako da u BiH praktično postoje ali i djeluju na bazi suprotstavljenosti, tri etničko-religiozne zajednice kao da ne postoji tri i po miliona ljudi koji žive na jednom području nego samo tri entiteta koja se mrze i žele da se uništavaju međusobno, u svome glupom uvjerenju i za interese stranih gospodara. Te bijedne zajednice nisu ni svjesne da su sada samo podanici jedne velike Imperije, kao što su uostalom oduvijek i bili samo podanici nekih Imperija, i da vođeni svojom glupošću samo služe bogaćenju protektorske, strane elite i domaće male privilegirane pa i kolaboracionističke oligarhije i svjetskoj moći pojedinih projekata.

Samo postoji jedno rješenje ovog problema; na ovaj način strukturirana organizacija BiH, ali i čitave jugoistočne Evrope, se mora, ne razrušiti, nego prosto zatrti i na novim temeljima stvoriti novo društvo i nove zajednice koje mogu biti progresivne i u kojima će se ljudi osjećati slobodno.

7. komentar: TOLERANCIJA KAO NAČIN ŽIVOTA

Jedna od kvaliteta ljudskog postojanja jeste i osjećaj tolerancije. Ali šta znači tolerancija u smislu našeg izlaganja. Sama tolerancija ima dva oblika :

- Vanjsku toleranciju, između različitih zajednica
- I unutrašnju toleranciju, između pojedinaca bez obzira na pripadnost nekoj od zajednica.

Na primjeru BiH stupanj vanjske tolerancije se ogleda u odnosu između tri religiozne zajednice, a unutrašnji u odnosu svake od tih zajednica, na pojedince unutar nje same ili u odnosu na nonkonformističke građanin. Nivo oba oblika tolerancije je vrlo, zabrinjavajuće mali, a posebno je ugrožena unutrašnja tolerancija.

U vezi vanjske tolerancije, pogrešna je teza da je tolerancija usađena u srž duha naroda Bosne i Hercegovine. Društvo je u biti bazirano na visokom stupnju netolerancije, jer je priroda većine stanovnika Bosne i Hercegovine isključiva. To se vrlo la(h)ko da dokazati. Krvavi ratovi, iako su često bili uzrokovani vanjskim podsticajima, kao svoju posljedicu su imali krvavo razračunavanje između pojedinih religijskih zajednica. Često se u kolokvijalnom govoru za pripadnike drugih zajednica upotrebljavaju uvredljivi, pejorativni nazivi (Balijs, Turci, Vlasi, Šokci) iako se ne zna njihovo pravo značenje. Oni se upotrebljavaju samo u svrhu dalje proizvodnje mržnje i njenog održanja, jer balkanska sadašnja paklena svijest može egzistirati samo stalno hranjena mržnjom i strahom.

Unutrašnja tolerancija ; Principi koje je stoljećima i desetljećima oblikovala tradicija, se u svijesti većine običnih stanovnika doživljavaju kao apsolut, tako da oni stavovi koji ugrožavaju principe tradicije se po sistemu automatizma proglašavaju neprijateljskim. Poglavitno malograđanska i ruralna struktura je ta koja u svom strahu od budućnosti ljubomorno čuva već dobrano iskvarene principe tradicije, pa se zato ne poštuje drugačije; svaki čovjek je slobodan da svoj život vodi na svoj način onako kako njemu to odgovara, da se oblači ili nosi boju kose i frizuru kako on hoće , da se bavi poslom kojim on hoće, da iznosi svoje mišljenje slobodno, da odrasta slobodno, da ga niko ne prisiljava da radi nešto protiv njegove savjesti i volje, čak i da se ponaša ekscentrično i totalno nonkonformistički ali sve samo ako time ne ugrožava ista ta prava drugih ljudi ili opće interese zajednice. Jednostavno, možda malo prosto rečeno, unutrašnja tolerancija je ono stanje kada svaki građanin gleda i brine se za svoja posla a ne upliće se ni na koji način u slobodu drugih ljudi, i ne anatemisuje, proganjajući ili segregacijski se odnoseći prema onima koji neće da budu uniformni već uvažavajući i njihovu slobodnu individualnost naravno ukoliko ne šteti interesima njih samih ili zajednice, ali to je, može se reći, ipak prilično široka sloboda. Samo ukoliko naš čovjek uspije provariti, a izgleda da to neće biti baš tako jednostavno, unutrašnju toleranciju on može biti sretan da će time izgraditi novu zajednicu koja će moći egzistirati u budućnosti. Da bi se uspjelo sačuvati ovo

društvo mora njegovati toleranciju prema prirodnom slijedu stvari, odnosno prirodnim zakonima, ali i svijest o neophodnosti održavanja osjećanja dužnosti prema zajednici.

8. komentar: NEOPHODNOST SAMOPOUZDANJA I SAMOPOSTOVANJA

Nedostatak samosvjesnosti građanina i njegovog samopouzdanja ali i samopoštovanja, još jedno drevno zlo nastali su kao posljedica dugostoljetne sputanosti našega čovjeka. Njegova svijest je zatrovana, i vještački ograničena nizom uvjerenja koje su mu sustavno ulivane u glavu, srce, dušu i tijelo kako bi bio dobar podanik i ništa više a ne samosvjestan građanin koji izgrađuje samog sebe i zajednicu u skladu sa prirodnim zakonima. Kako se otarasiti tog bremena prokletstva na našim leđima i urezanim u naše zajedničko sjećanje. Samo obrazovanjem i razvijanjem novoga sistema vrijednosti postepenim putem se može razviti novo društvo

9. komentar: KRV I SLAVA BOJNOG POLJA

Lažna ratnička tradicija je toliko prisutna među našim narodima. Inače je ovo opća karakteristika zaostalijih naroda, i prisutna je među svim jugoistočnoevropskim narodima.

Da su kojim slučajem ti narodi bili veliki osvajači i ratnici, oni bi bili, a ne Englezi ili Francuzi, koji sebe i ne smatraju ratničkim narodima, tvorci velikih svjetskih imperija. Balkanci su uglavnom bili sluge stranaca, njihove pomoćne vojne snage, ili nedisciplinirane polubarbarske ratničke, pa i pljačkaške družine. U sklopu ovog mita nalazi se i sintagma koja je potpuno pogrešna; "Boj ne bje sjajno oružje, nego srce u junaka". U stvari boj bje mozak, a ne srce u junaka. Taj mit je i najodgovorniji za ogromna stradanja balkanskih naroda, jer su se preko njega najlakše mobilizirale mase i masovno ginule na stratištima širom planete. Radi istine i naših budućih pokoljenja potrebno je u najhitnijem vremenu osloboditi se ovoga mita, koji je veliko drevno zlo kako bi nas zauvijek prestale karakterizirati izjave tipa; "Ne brinimo za velike gubitke dok god nam bosanske kobile daju dovoljno ždrebad" čiji je autor sultan Sulejman Veličanstveni (ili Zakonodavac ili Magnifico ili Kanuni, zovite ga kako hoćete), i u izjavi "u sukoba Bošnjaka dva krsta neće ostati ni S od slavenstva" kada su naši preci ratovali kao najamnici u nizu evropskih baroknih ratova koji su izbijali zbog propalih brakova kraljeva, njihovih razvoda, neplodnosti kraljica ili kraljeva i sl. Koliko je jugoistočnih Evropljana (a tu nažalost na prvo mjesto dolaze baš Bosanci i Hercegovci) odvojeno od svojih porodica, svojih ljubavi, želja i čežnji, i odvedeno u pustinje Persije, Afrike, u šume Njemačke, u ravnice Ugarske i stepe Ukrajine, u Galiciju i Bukovinu, na obale Soče, čak i na obale daleke Malte da ostave svoje kosti. Koliko je naših ljudi i muškaraca i žena i djece i staraca odvedeno iz naše zemlje u ropstvo ili izgnanstvo. Za što? Da bi smo eto imali sjećanje da smo bili nekakav bitan faktor, makar i kao topovsko meso zbog

zadovoljavanja hirova drugih. A i danas mnogi naši sunarodnici organizirano idu i šire našu slavnu ratničku tradiciju po npr. Iraku gdje služe naftnim kompanijama i interesima svjetskih moćnika i sila ili se glupiraju kao plaćenici ili nekakvi idealisti po bjelosvjetskim pustarama.

Dobro je da smo prvo počeli postavljati pitanje ali na odgovor kako da izađemo iz tog krvavog kruga, ćemo morati prilično sačekati.

10. komentar: SLUGANSKI MENTALITET

Jedna sklopka u našem mentalitetu savršeno funkcionira već stotinama godina, po kojoj nas prepoznaje većina evropskih nacija. Tu sklopku nazvati ćemo "sluganski mentalitet". Mi smo jednostavno navikli da budemo nečije sluge, da prostiremo tepih pred nogama drugih, uživamo kada nam vladaju drugi, hvalimo se da smo nesposobni da sami sa sobom vladamo, što uzgred rečeno i nije tako daleko od istine. Volimo kada nas neko pohvali da smo kooperativni, na čast nam služi kada su sultani i carevi veličali naše žrtve učinjene radi njihove veličine (bilo bogatstva bilo harema), to pripovijedamo našoj djeci u historijskim udžbenicima i našoj epici, tom najvažnijem oružju kojim mučimo sami sebe. Ono čega se drugi stide nama služi na ponos, dokaz da koliko smo tragični toliko smo i smiješni. Ali nesvjesni da u sebi sadržimo tu sklopku sluge, paradoksalno, mislimo da smo samostalni, suvereni konstitutivni, bitni, slobodni. Besmislena iluzija koja nas tako skupo košta. A mi smo u stvarnom svijetu marionete, lutke, pioni i igračke u rukama drugih, onih koji se sastaju u bogatim i tajnim salonima u našoj zemlji ili daleko od nje, zajedno sa «našim» kolaboracionističkim političarima i odlučuju o našoj sudbini. Najčešće nas, nažalost tretiraju kao limene ili plastične vojnike koje pomjeraju na svojim improviziranim tablama koje predstavljaju bojna polja, geostrateške položaje i zemlje, slično kao u igri "Riziko". Ali tome smo mi krivi, a posebno naše takozvane vođe, a u stvari obične marionete. Prvo se mi moramo sami promijeniti a tek onda možemo postati slobodni a nikako obratno, jer zamislimo jednu futurističku situaciju, povući će se Zapad sa svojom infrastrukturuom i vojnom i političkom i ekonomskom iz BiH ili sa Balkana. Pa to će ponovo nastupiti stravično fizičko istrebljivanje i krvoproliće neviđenih razmjera jer trenutno ne postoji ni ideja ni snaga koja je može sprovesti, koja bi mogla amortizirati odlazak "dobrog gospodara" i spriječiti katastrofu. Tome je doprinio i sam "dobri gospodar" koji sigurno nije želio razvoj bilo kakve samosvjesnosti ljudi niti ideje o napretku građana jugoistočne Evrope, samo kako bi imao razloga za vječito mešetarenje.

11. komentar: INSTITUCIJE PROTEKTORATA

Najbolji dokaz o istinitosti 10. komentara se nalazi upravo u činjenici da je naša zemlja, a samim tim i svi mi u njoj kao **jedini u Evropi nalazimo pod Protektoratom**. Mi praktično uopće nemamo suverenost, vlada se, upravlja se i vode se nacionalni poslovi preko institucija **Protektorata** kod nas izraženom pod engleskom kraticom OHR (*Office*

of the high representative) u značenju *Kancelarija Visokog predstavnika*. Nijedna se odluka ne može donijeti bez tih institucija (čak određuju i cijene struje, eto koliko se nisko spustio nivo naše suverenosti), ništa se ne može uraditi bez dozvole tih institucija. Zar treba išta više dokazivati da bi se konačno već jednom shvatilo da su nekakve velike riječi o nezavisnosti, suverenosti, velikim i «bogomdanim» nacijama, religijama i sl. najobičnija iluzija i floskula, neistina nevjerojatnih razmjera, tim tzv. svetim i čuvenim narodima ustvari vladaju penzionirani isluženi upravitelji.

Mi tako imamo san o našoj državotvornosti, živimo u iluziji o suverenosti i veličinama naših «nacija»; kako je to komičan život kada živimo godinama u takvoj zabludi. Protektorat je nastao i održava se samo zahvaljujući našem neznanju, kukavičluku i nehtjenju da napravimo nešto bolje. Niko nam nije kriv što smo dozvolili da budemo iskorištavani od strane multinacionalnih kompanija koje se instaliraju zahvaljujući «dobroj volji» našeg gospodara oličenog u Protektoratu. Iako je bilo i protektora koji su mislili na dobro ovoga naroda i sukobljavali se sa plemenskim poglavicama ove «afričke» kolonije u Evropi na prijelazu iz XX u XXI stoljeće, kompletan upravni aparat Protektorata polako se birokratizirao, uvećao, uljuljkao, postao klasični primjer kolonijalnog upravnog aparata sa kraja XIX stoljeća (postao je samodovoljan i svemoguć i koristan samo sebi i svojim patronima u multinacionalnim kompanijama).

12. komentar: ZLOČIN I KAZNA

Žalosno je za Protektorat i vojnu silu koja se nalazi u ovoj zemlji, a koji kao reprezentiraju moć i snagu «demokracije» i vrijednosti zapadne civilizacije da se najokoreliji ratni zločinci šeću sasvim slobodno gdje žele, da utječu i na svakodnevni život. Zločinci koji su bili naredbodavci, provoditelji i izvršitelji najvećeg genocida, pogroma i svekolikog uništavanja običnog naroda u Evropi od kraja II svjetskog rata još su na slobodi, a pojedinci su čak i rehabilitirani!?. Paradoks. Jedina šansa da se sa ratnim zločincima obračunamo bez obzira ko su, iz kojeg su naroda, čime se bave i sl. jeste metoda koja je učinjena na našim prostorima na kraju i neposredno nakon II svjetskog rata.

13. komentar: MI (NI)SMO CENTAR SVIJETA

Mi smo centar svijeta, mi smo najvažniji, najbitniji, najjači, čitav univerzum se okreće oko nas, čitav jedan niz besmislica u koje jedan dio nas vjeruje. Prvo što moramo spoznati je da su danas skoro svi balkanski narodi najneinteresantniji narodi Evrope, da nas niko ni u čemu ne računa, i da smo često monete za potkusurivanje, šičar Evrope i Svijeta. Sve nam to ipak ne smeta da vjerujemo u gore navedene besmislice, bez obzira na to što je na primjer BiH po broju stanovnika ekvivalent jednog evropskog grada srednje veličine, a još smo iznutra prilično podijeljeni krvavim linijama pakla.

Mi ćemo postati snažni tek kada pređemo dugi put vlastitog unutarnjeg preobražaja, kada prvo postanemo sposobni za samostalno preživljavanje, a ne da budemo objekt pukog starateljstva i tek onda možemo početi razmišljati kako da postanemo korisni kompletnom čovječanstvu, jer mi smo samo jedan maleni djelić ljudske vrste, njegov sastavni i neotuđivi dio, i kao takvi smo dužni da radimo na dobrobit cjelokupnog čovječanstva, jer su globalni interesi i naši interesi.

14. komentar: PUTEVI SUJEVJERJA

Sklonost prema sujevjerju i praznovjerju su jedan od načina na koji pokušavamo da pobjegnemo iz stvarnosti, izliječiti naše frustracije i strahove, popraviti naše komplekse. Ali nas oni vode samo još dublje u propast. Preko praznovjerja pokušavamo i da pobjegnemo od rada, misleći da će nam neka nadnaravna moć olakšati život. Kakva smijurija, onaj ko je pravi građanin mora znati da se do pobjede nad zlom i osobnim uspjehom može doći samo vlastitim radom, učenjem, saznavanjem, stvaranjem i inventivnošću. Samo nakon napornog rada možemo biti svjesni da smo uspjeli u životu. Jer mi živimo, kako bismo živjeli a ne uživali.

15. komentar: NUŽNOST SAMOPOUZDANJA I HRABROSTI

Kukavičluk, još jedno drevno zlo, je ono što nas nažalost karakterizira, uvijek govorimo da se ne talasa, da se smiri, traži se sabur i sl. Naši ljudi nemaju hrabrosti da se suoče sa istinom u oči, da pogledaju realnost i da skupe snagu da je promijene, da se suprotstave lažima, demonima zla i protivnicima i prirodnih i ljudskih zakona na odlučan i jasan način spremno se suočavajući i sa mogućnosti vlastite žrtve u cilju viših interesa. Ulijmo u naše duše više samopouzdanja i hrabrosti i suočimo se sa drevnim zlom.

16. komentar: EKONOMSKA ZAOSTALOST

Bosna i Hercegovina, je slično kao i njeni najbliži susjedi, danas zemlja dosta zaostale privrede. Ekonomska zaostalost je i bazično drevno zlo iz kojeg se nikako ne možemo izvući kao da smo upali u živi pijesak u koju prodiremo sve više i više. Četiri su uzroka tome.

Prvi je u sustavnom uništenju našeg priličnog značajnog i razvijenog privrednog nasljeđa. Gigantski i moćni privredni kapaciteti su u prošlih 15-tak godina sustavno destruirani, opljačkani i brutalno uništeni. To se izvodilo u jednom kriminalnom maniru da bi se uništila ekonomska osnova života građana i samim tim ugasila njihova volja za nezavisnošću. Pretvorba i napuštanje društvene imovine i samoupravljačkog sustava su prvi bili korak ka razgradnji i pljački našeg privrednog bogatstva i nekada brojnih izgrađenih i funkcionalnih privrednih kapaciteta koji su bili ponos naših građana i naše zemlje, garant naše samostalnosti, opstanka i razvitka. Sada toga više nema zbog

svjesnog uništavanja i pljačke, ali i nemara. Nekada zemlja srednje razvijenosti sa dobrim mogućnostima i uvjetima za još veći napredak, sada se nalazi u bijedi. Ako koga treba da mrzimo to je onda ta oligarhija koja već skoro dvije decenije razara našu privredu.

Drugi je u općem nedostatku dobrih radnih navika, preduzimljivosti i stvaralaštva kod većeg dijela stanovništva BiH. Ustvari ove tri osobine se uopće ne cijene u društvu, nisu prisutne u sistemu vrijednosti koji trenutno vlada a niti se stvaraju mehanizmi njihovog mogućeg razvitka, nego se nasuprot tome i potiskuju.

Treći uzrok je miješanje kriminalnih elemenata, nepotističko-političkih veza, težnja za zgrtanjem kapitala a bez njegovog oplemenjivanja, sklonost monopolizmu i uplitanju nekih neformalnih političkih i kriminogenih krugova u privredni život i sl. Ekonomika se doživljava samo kao produžena ruka određenih združenih grupa političara i mafijaša, te zlatni krčag koji treba samo crpsti, jer nema jasnih razlika između javnog i privatnog, nego se nekada podrazumijeva da je javno privatno, ili obratno. Dok se jasno ne odrede imovinski odnosi u smislu javno-privatno nemoguće je i očekivati da će se moći stvoriti stabilna osnova za ekonomski progres i povećanje standarda. Jer privatno vlasništvo je neprikosnoveno ali samim tim i javno jer ono proizlazi iz privatnih imovina građana. Ovo se može postići i vođenjem progresivne zakonske, financijske i poreske politike.

Četvrti uzrok su interesi stranog elementa, izraženog u multinacionalnim kompanijama i njihovim predstavnicima, korumpiranim suradnicima iz protektorske i domaće uprave, koji žele ovladati resursima (pogotovu energetske i vodom) ili ekonomski život staviti pod svoju punu kontrolu kako bi ga nemilosrdno crpili i tako dobili dobru sirovinsku bazu, zahvalno tržište, jednostranu ekonomsku suradnju, radnu snagu.

17. komentar: BESMISAO KVAZILIDERA

Ko su naše vođe i lideri. E tu postoji prava šarolikost. Nema manje zemlje a sa više ljudi koji se predstavljaju kao narodni predstavnici, pozivaju se na volju birača, podršku nacije, religije, žive na račun javne imovine dok se istovremeno ponašaju bahato prema tom istom građanstvu, njegovim potrebama i težnjama ali i javnim interesima. Kod nas se razvila i jedna zanimljiva kategorija vječitih lidera. Bez obzira da li prave greške ili ih je vrijeme istrošilo oni ostaju lideri političkih stranaka skoro doživotno i ponašaju se kao kakvi mali despoti u svojim strankicama.

E ti i takvi žele da reprezentiraju politiku našeg naroda, ti koji ne vidi dalje od lakiranih stolova svojih ureda, udobnih fotelja, zadnjih sjedišta službenih vozila, suknji svojih sekretarica i naravno svojih tekućih računa ne mogu vidjeti bijedu i jad jednog naroda i jedne zemlje, njihovu apatiju i bezvoljnost, bezidejnost i propadanje. Oni žive od izbora do izbora na kojima se i uglavnom istine radi i rotiraju. Ali tragična je i žalosna činjenica

da i pored toga što ih imamo tako mnogo oni su totalno nebitni za sudbinu naše zajednice, jer strateške odluke o našoj zajednici donose političari nekih drugih zajednica. Pored strane vladavine u BiH je danas prisutna i vladavina partokratije (odnosno vladavine stranaka a ne demokracije) i kleptokratije (vladavina lopova).

18. komentar: VIŠESTRANAČKA DEMOKRATIJA KAO IZLAZ?

Višestranačka parlamentarna demokratija i neoliberalizam se istrošio i izrodio kao sistem. Političke partije pretvorile su se u oligarhijske grupacije koje za cilj imaju samo dokopavanje vlasti ili održanje na vlasti kako bi tako bili u prilici da uživaju sve blagodeti i privilegije koje učestvovanje u političkom životu donosi sa sobom. Čitav sistem se pretvorio u najobičniju paradu i šaradu niza manipulacija, samozadovoljstva, i sve većeg opadanja političke kreativnosti. Oni koji učestvuju aktivno u izrođenom višestranačkom sistemu postali su potpuno uvjereni da uopće nema potrebe za promjenama u osnovi funkcionisanja sistema. Višestranačka demokratija se tako pretvorila u partokratiju, jednu od najgrubljih negacija demokratije. Vlast sada nije u rukama naroda i građana, ona je ustvari izbijena iz njihovih ruku i prebačena u zatvorene skupine udružene u pojedine partije koje se takmiče za naklonost birača u dobijanju vlasti, ne nudeći masama ništa konkretno, ništa originalno, ništa novo, ništa kreativno. Te zatvorene klike riješene, i imajući na umu samo da se što je moguće brže obogate ili osjete slasti vlasti, ma koliko ona bila mala u okvirima vladajućeg Protektorata nekada se okupljaju i oko određene ličnosti.

Sve se počelo svoditi samo na demagoške fraze, ulagivanje biračima koristeći i najniže strasti biračkog tijela. Politički programi su postali nepotrebni, obični komad papira koji niko ne čita niti analizira i sada služe samo kao preostatak nekadašnjeg funkcioniranja partija kada su one i nalastale kao artikulacija određenih ideoloških ili praktičnih interesa određenih skupina stanovništva. Skoro da su i svi programi većine političkih partija skoro identični ili se samo razlikuju u nijansama i može se slobodno reći da je danas potpuno besmisleno govoriti o nekim idejama čije su nosioci pojedine moderne partije, a to što pojedine partije sebe tituliraju kao nacionalne, desne, konzervativne, socijaldemokratske/socijalisitičke, ekološke, demokratske, centrističke, liberalne, religijske, itd, su samo priče za naivne i služe za promidžbu među onim zanesenjacima koji još uvijek žele vjerovati u neku ideju. Stranke i partije koje su uistinu bile ono što su trebale biti; nosioci određene ideje i njene realizacije danas su samo stvar historije, perfekt naše političke svakodnevnice.

19. komentar

Naše društvo je suočeno sa jednom opasnom činjenicom, a to je da pojedine grupe ljudi organizirane u određene institucionalizovane zajednice sebe proklamiraju kao jedino one

koje su zadužene da brinu o našim vjerovanjima. Ovakav monopolistički pristup je u suprotnosti sa svim osnovnim načelima na kojima Vjera treba da se temelji. Svaka od tih institucionalizovanih zajednica propisala je norme i pravila za određeni skup našeg stanovništva. Svojim krutim stajalištima, odavno i same degenerirane i odavno odlutale od istinskog puta ka spoznaji Vjere, one predstavljaju ustvari najvećeg njenog neprijatelja, jer sprječavaju slobodu savjesti procesu spoznaje Vjere svakog pojedinca putem stalne nadogradnje, skepticizma i logike, vlastitog znanja i stalnog saznavanja, marljivosti i rada bilo pojedinca bilo u zajednici. Ovi pobrojani postulati su i najvažnija sredstva na putu ka konačnoj spoznaji Vjere, a svojim djelovanjem institucionalizovane zajednice ih guše i sprječavaju nas da se nalazimo na putu Vjere. Svako odstupanje ili dovođenje u pitanje njihovih dogmi, ponašanja i poslova (nekada vrlo unosnih) tretira se kao izdaja. A mi se pitamo čega izdaja?. Pa zar nisu oni ti koji su izdali, prvo Vjeru, zatim istinu jer se lažno predstavljaju i na kraju će zbog svega doći i pred Božiji sud. A mi smo priznajmo izdajnici njihovih laži, petljavina, služenja đavolu i zlu, bluda i kriminala, zavade i širenja mržnje, njihove gluposti i neznanja, da izdali smo i, jer se čvrsto, stoički, držimo puta Vjere, njihovo odstupanje sa toga puta. Na kraju ako je Vjera jedna i ako se do nje dolazi individualnim saznavanjem i kolektivnom razmjenom mišljenja, kako neko uopće može i pomisliti da natura, naređuje i monopolistički propisuje dogmu, i vjerske propise. Samo se upitajmo ko mu je dao takvo pravo? Zar je to apsolutna istina objavljena pa neko ima pravo da tvrdi da je ono što on propovijeda apsolutna istina, a ne samo u nekim segmentima i zar se još uvijek ne nalazimo na putu spoznaje Vjere. Samo se držimo istinskog puta Vjere, razmišljajmo, radimo, učimo, slobodno vjerujemo u ono što nam naša savjest, a ne propisi neke organizacije, nalaže, i tako se približimo kao pojedinci Bogu, jer između čovjeka i Boga nema posrednika.

20. komentar

Religijski fundamentalizam ili integrizam je društveno-politički trend u historiji zadnjih decenija XX i početka XXI st., i predstavlja najobičniju političku ideologiju. Zasniva se na političkoj instrumentalizaciji religije, njene dogme, njenih institucija i osjećanja pripadnika religijske zajednice. Ova ideologija danas predstavlja najjaču, najbolje uvezanu i najekspanzivniju političku ideologiju na čitavom svijetu, jer danas osvaja dušu većeg dijela čovječanstva koristeći se svim sredstvima. Danas osnovne motore njegovog razvitka predstavljaju *bušizam*, proces koji nesumnjivo i dosta uspješno vodi pretvaranju američkog društva u religijski uokvirenu zajednicu koja kao svoju političku i općekulturnu ideologiju na kojoj razvija svoj razvitak ima religijski fundamentalizam na osnovama kršćanskog evangelizma i ponovnog buđenja i *vehabizam*, koji nastoji da svoju ideologiju tzv. islamske verzije ponovnog buđenja bez ikakvih skrupula i morala nametne dobrom dijelu svijeta. Iako su ova dva procesa verbalno zavađeni, ona su u praktičnom

svijetu najbolji saveznici, jer se međusobno dopunjuju i ispomažu čime samo povećavaju agresivnost fundamentalizma. To kvarenje religijske misli izazvane fundamentalizmom je već prilično zahvatilo ljude BiH unižavajući religijske dogme i pretvarajući ekstremni religijski fundamentalizam u stil života, čime još više razara naše društvo, sistem vrijednosti i morala, svjesno uništava nauku, osnovicu našeg postojanja. Trenutno se naš jadni narod nalazi ostavljen bez ikakve zaštite na udaru fundamentalizma koji dolaze sa raznih strana. Oni koji su ga trebali štititi, oličeni u uglednim teolozima, građanskim političarima i intelektualcima ili su pobjegli, ili su se oportunistički privili uz nova kretanja, ili samo parcijalno pružaju otpor. Zajednički front koji bi predstavljao savez svih onih koji su svjesni opasnosti fundamentalizma jednostavno ne postoji.

Fundamentalizam je kao politička ideologija krajnje destruktivnog karaktera u odnosu na ideju Vjere i Boga, jer on uništava njene elementarne principe na kojima ona počiva. Uništavajući „duhovni“ segment čovjeka, fundamentalizam uništava također i njegovu pokretačku snagu i suzbija ljudsku samostalnu svjesnu aktivnost. Time čovjek prestaje biti razumno i svjesno biće i postaje mašina koju je oblikovao i programirao fundamentalizam ili grupe koje stoje iza njegove promocije. Time je on suprotan Vjeri u Boga koja razum i svjesnost ističe kao posebnu ljudsku karakteristiku.

21. komentar

Zemlja je ogrezla u kriminalu koji se ogleda u organiziranom kriminalu, drogi, trgovini robljem, prostituciji, reketarenju itd. Geneza zla koja se još uvijek razvija na Balkanu doprinijela je da se kriminal organizira, institucionalizira, postane opasniji od sicilijanske mafije jer ovaj naš «skorojevički» organizovani kriminal nema ni tradiciju niti neki svoj interni pravilnik čime postaje beskrupulozniji, nesavjesniji, gluplji i suroviji. On je ujedno toliko uvezan sa plemenskim vrhuškama da lokalne vlasti ne samo da mu se ne suprotstavlja nego i surađuje sa njim. Protektorat koji kao zaštitnik multinacionalnih kompanija, trustova, konzorcija i banaka koje kupe ubjedljivo najveći «kajmak» iz ove zemlje nema interesa da se suprotstavi organiziranom kriminalu. Tako mi postajemo zemlja u kojoj vlada jedna čudna koalicija između Protektorata (koji štiti interese kapitalističkih bogatih konzorcijima koje sišu bogatstvo ove zemlje), partokratije i kleptokratije, s tim da su ove dvije zadnje spomenute karike koalicije koja upravlja ovom zemljom usko uvezane.

Organizirani kriminal za razliku od onog u Italiji i USA kod nas je ne samo vezan, nego čini jedinstvo sa ratnim zločincima. Oni organiziraju mrežu koja štiti i osigurava materijalna sredstva ratnim zločincima, koji su često i vrhovni bosovi organiziranog kriminala.

22. komentar

Položaj nauke u BiH je katastrofalan, i to upravo jer se ona svjesno uništava jer se jedino sa njom možemo adekvatno suprotstaviti ovome zlu koje se nadvija nad nama. I svi oni kojima dobro nije na pameti žele da destruiraju bavljenje naukom i spriječe sve one koji se bez kompleksa, predrasuda i prijevara žele istinski i svjesno njom da se bave. Bez nauke i obrazovanja nema ne samo napretka nego i opstanka. Nauka je bačena na krajnje margine, a ljudi koji se njom bave ne iz želje za dobiti nego jer je to srž njihovog života, njihova misija u našem društvu, su uniženi i odbačeni. Zašto se to radi, zašto ne cijenimo nauku i obrazovanje, zašto smo dopustili da nam drugi nameću svoj dekadentni stil života. Oduprimo se tome, postavimo nauku i obrazovanje na mjesto koje im pripada, kao temelja na kojima počiva naš opstanak i razvitak.

23. komentar

Mediji su vrlo loši, oni ne predstavljaju savjest javnosti niti ispunjavaju osnovnu funkciju svoga postojanja=prijenos informacija. Naprotiv većina medija su danas glasila na čudan način obogaćenih svojih vlasnika koji preko njih ostvaruju svoje interese (uglavnom ekonomske i političke), onda ratnohušakaškim, zatim pojedinih partokratskih, kleptokratskih i novoobogaćenih domaćih bogataša, a u pojedinim slučajevima i interesima Protektorata a neki daju i potporu ratnim zločincima. A i dobar dio novinara je i neobrazovan, neobjektivan, neozbiljan, neodgovoran, neprofesionalan i senzacionalistički usmjeren, i nažalost potkupljiv.

24. komentar.

Još jedno zlo koje vlada u našoj zemlji jeste iluzija u kojoj živimo. Ona se sastoji iz sljedećeg. Na masmedijima stalno nam se fabricira jedna priča kako u ovoj zemlji nije baš sve crno. Prikazuju nam se lokalni bogataši, glupost šunda i slatkorječivi političari, a stranci i kojekakve bezvezne i besposličarske komisije, grupe i slično nas bombarduju nekim nejasnim podacima o GDP, usponu, padu proizvodnje nekim ISO certifikatima a da običnim ljudima uopće ne kažu šta je to. Pred našim očima stvaraju se Potemkinova sela. A kakva je prava slika, bijeda i siromaštvo se stalno šire tako da se može govoriti o općoj epidemiji siromaštva (i materijalnog i „duhovnog“) koja je zahvatila sve. Sve je u kaosu. Ljudi nam bježe iz zemlje jer ne mogu osigurati egzistenciju. Zar nije tužno gledati penzionere kako gladuju kakvu to poruku šaljemo onima koji sada počinju raditi kada vide penzionere, a šta je sa seljacima, radnicima, ljekarima, profesorima, službenicima, vojnicima i poštenim policajcima ostalim bez posla i mnogim drugim i sa ogromnom masom nezaposlenih koji bogu krađu dane. Ovakvo stanje je i najbolji rasadnik na kome najbolje uspijeva primitivizam i poročnost koja u našoj zemlji i među našim narodom poprima neslućene razmjere u svim svojim oblicima. Iz takve situacije sasvim je normalno da će se izroditi i sve nemoralnosti i neprirodnosti, sklonost običnom

kriminalu, prostituciji, opojnim sredstvima, gubljenju radnih navika i lijenosti, šupljiranju, sirovosti, gledanju samo sebe i zadovoljavanju instinkta i na kraju samoubistvima. Ove pojave poprimaju zastrašujuće razmjere a dekadencija se virusno razvija i širi na svim stranama. Teško je razumljivo ali je istinito da u našoj zemlji se pojavilo i ljudsko ropstvo kao i robovlasnici i to u velikoj mjeri. Pa mi se vraćamo u prošlost. Dok na jednoj strani imamo sve manju ali sve bogatiju elitu na drugoj strani imamo sve siromašniju ali brojniju masu.

Ne naše oči to ne žele da vide. Jesmo li to mi dopustili da se u našem susjedstvu dešava tako nešto, jesmo li se to mi navikli na zlo. Hoćemo li pogledati isitni u oči razbiti oblak iluzije ispred naših očiju. Prvo uradimo ono što prvo možemo, ukinimo satanski biljeg ljudskog ropstva sa lica našeg naroda, to mi sami možemo uraditi, ne treba ni vojska Evropske Unije ni njena policija, a niti njen protektor. Pokažimo se dostojni Vjere u Boga. Ako uspješno elimiramo ovaj grijeh otvoren nam je uspješan put da, opet kažem samo mi sami, samo našim umovima, srcima i rukama eliminiramo i ostala drevna zla siromaštva i bijede.

25. komentar

Nedostatak osjećaja za sadašnjosti i budućnost. Okrenutost prošlosti i nekim dostignućima i prednosti koje smo imali u historiji u odnosu na druge narode. Npr. **"imali smo vodovod prije Londona , Pariza itd"**, pa šta ako smo imali u XVI st. vodovod prije većine drugih evropskih gradova? Danas je to samo historijska činjenica i ništa više. Ali ovakav ili sličan stav služi da se često opravda naš sadašnji javašluk, nerad, nedostatak preduzimljivosti i sl. Mi treba da mislimo kako unaprijediti sadašnjost i osigurati budućnost, a ne da izgrađujemo bezrazložnu prepotenost na osnovu nečega što je bilo nekada davno, jer pobogu postojali su i dinosaurusi, pa gdje su sada?

Historija je učiteljica života i samo tako se možemo prema njoj ophoditi. Treba je promatrati takvu kakva je sviđalo se to nama ili ne, i tumačiti je ljudima samo kao istinu, a ne ideologiju.

Jadna naša historijo, što su te Balkanci koji su te kao nauku i stvorili, sada tako degradili, tako opoganili, tako unizili. Ovo je činjenica sa kojom treba živjeti. Predvodnici užasa XX st. uvijek su čeprkali po historiji, izvlačili iz nje ono što joj odgovara, i to dotjerivali prema pravilima svoje ideologije i na kraju koristili kao najopasnije oružje.

26. komentar

Društvena struktura svake zajednice je po prirodi stvari dosta šarolika, pa tako i naša. Ona se sastoji iz različitih segmenata različitih klasa, staleža, imovinskih raslojavanja i slično. Moderna društva poznaju jednu kategoriju koja se definiše kao srednja klasa. U

modernim društvima ona je nosilac razvoja, poglavito intelektualno-naučnog, ekonomskog i političkog i vrlo je brojna. U sklopu najčešće srednje klase (ona postoji i u nižim i višim klasama i staležima ali je ipak najprisutnija u srednjoj klasi) postoji još jedna posebna kategorija koju možemo nazvati "korisna siva masa" stanovništva. Ona je srž društvene zajednice njen mozak i srce. Teško je definirati u par riječi ali može se smatrati da je to onaj dio stanovništva koji je svjestan i prava i obaveza, odnosno koji je intelektualno i radno najsvjesniji i najstabilniji te pokretač progresa. Pogrešno je opet tu kategoriju smatrati intelektualnom klasom ili privilegiranom grupom sa diplomama, jer iskreno rečeno diploma ne čini građanina niti čovjeka, na kraju krajeva čovjek se može odlično samoobrazovati bez ikakvog većeg utjecaja škole. Ali šta se desilo u zadnjih deset godina srednja klasa je planski osiromašena, dok je opet "korisna siva masa" koja bi trebala da bude načelu zajednice se ustvari tek bila formirala bila tako na samom početku svoga razvitka uništena. Preživjeli su samo ostaci koji su nepovezani i ne znaju šta da rade. Dijelom su doslovce i fizički eliminirani u toku genocida, a dijelom su i otišli na Zapad. Oni koji su ostali ne predstavljaju više od 1 % ukupne mase stanovništva danas što je zastrašujući podatak pogotovu ako se ima u vidu da se i nadalje ta dio stanovništva sistematski i nadalje razgrađuje i rastočuje.

27. komentar

A šta su oni u BiH koji sebe nazivaju intelektualcima. Oni su postali suprotnost sami sebi. Postali su ono protiv čega se trebaju boriti. To su često pojedinci koji su u potpunosti zaboravili svoje dužnosti, prava i obaveze. Nekada formiraju kružoke isfrustriranih intelektualaca koji mlate praznu slamu. Pretvorili su se u najobičnije ljude koji sami sebi krađu vrijeme. Naši intelektualci su ipak nešto uspjeli otkriti. A to su subotnje i nedjeljne sjedjeljke tzv. tribine i okrugli stolovi na kojima se kao okupi ta samoproglášena intelektualna klasa BiH a onda raspravlja ili češće sluša poluspavajući ili spavajući nekog nadobudnog ovog ili onog. Ti intelektualci, krijući se iza svojih diploma i visokih zvanja, ne vole izlaziti iz svojih kabineta, iz salona gdje se održavaju prijema i udaljiti se sa prijatnih ćaskanja na kojima tabire visoku politiku, zastupaju narodne i državne interese, oni ne žele da uđu u narod da zapišu njegove probleme ili da predvode borbu protiv drevnih zla, a pogotovu ne da budu uzor mlađim generacijama. Gospodo intelektualci sa vikend-sjedjeljki ustanite sa svojih stolica, idite u običan narod, pokažite koliko ste umni prosvjećujući ga, obrazujući ga, radeći sa njim, budite njegova siva masa, ulijte djeci znanje, snagu i volju za životom a ne da nam se ubijaju. To je vaša zadaća da stvorite intelektualno snažne ljude a ne da prosipate i svoje ali i tuđe vrijeme na vikend-sjedjeljkama. Jer to što se sada radi je pravi kvazi-intelektualizam.

Potrebno je i spomenuti i još jednu žalosnu činjenicu vezanu za tzv. “intelektualce”, a to je da su pored “ispijanja kafa”, maltretiranja podčinjenih postigli još nešto. Jedino su se iz intelektualnog i kriminogenog dijelova stanovništva regrutirali ratni zločinci u prošlom ratu, vođe pohoda užasa, i slično, čije su obrazovanje svi građani financirali okrenuli su oružje i svoje znanje protiv tih istih građana. Ustvari upravo u redovima naših sadašnjih intelektualaca postoji najviše isfrustriranih, najviše manipulanata, najviše prodavača magle, najviše špekulanata i čega sve ne. Pa pogledajte samo jednu činjenicu, oni su se besplatno školovali a sada za drugu djecu nameću da moraju plaćati. Jednostavno jedan sloj intelektualaca želi da bude nedodirljiv i nezamjenjiv, jer poslije njih će doći potop.

Na drugim stranama svijeta ima ljudi koji su isto tako intelektualci a nisu se stidjeli, nego naprotiv bila im je čast da se bore za progres naroda, svoje zemlje i čitavog čovječanstva. Zar Subkomadante Marcos profesor filozofije sa Univerziteta u Meksiko Sitiju nije se libio ostaviti svoga kabineta i prihvatiti borbe za prava potlačenih predvodeći zapatiste i EZLN, i postajući moderna legenda.

Intelektualci se prvo moraju otresti onih koji su izdali principe humanosti, napretka, pravde, rada i znanja. Zatim je neophodno pomladiti u velikoj mjeri BH intelektualni sloj, ukloniti čitav niz administrativnih i zakonskih zapreka da se brže i većoj mjeri infiltriraju mlađi, ljudi sa novim vizijama, sa novim načinom razmišljanja. Potrebno je onda početi širiti znanje među građanina, svakome građaninu prenijeti dio znanja.

28. komentar

Najveće drevno zlo BiH je neznanje i općenito izbjegavanje obrazovanja (bilo samostalnog-individualnog ili institucionalizovanog), to je najveći produkt Satane u našem društvu. Ovo drevno zlo je duboko usađeno u samo biće naših etničko-religioznih zajednica i načina njihovog funkcioniranja. Iako je dobar dio stanovništva BiH, uvjetno rečeno to jest na papiru i u statističkim rubrikama, školovan, odnosno završio je osnovnu školu, u principu je najveći dio tako školovanih građana nepismen. Zahvaljujući neadekvatnom obrazovnom sistemu, a koji se posebno degradirao u zadnjih deset godina, došlo je do općeg zaglupljivanja stanovništva BiH. U stvari tu ima sistema, jer je sa glupima najlakše vladati. Ali tu ne treba okrivljivati samo obrazovni sistem nego i same naše ljude jer obrazovanje i ono u školama a pogotovu samoobrazovanje nije uopće cijenjeno niti popularno u našem društvu, pa se izbjegava ne znajući da se tu krije ključ rješenja njegovih problema. Obrazovanje, pogotovu ono individualnog tipa predstavlja vrlo bitan segment razvitka i preporoda našeg naroda i ove zemlje, a izbjegavanje i odvrćanje nekoga od rada i stjecanja znanja na bilo koji način predstavlja veliki grijeh koji i dan danas čine mnogi pogotovu u izoliranijim i zaostalijim ruralnim sredinama.

Pored već navedenog zapaženo je da se pojavljuje još jedan problem u sve većim razmjerima koji se može shvatiti iz sljedećeg pitanja; Zašto smo mi učili i zašto naša djeca uče? Da bi stekla znanje i sposobnosti ili obični komad papira zvani diploma. Izgleda u mnogo slučajeva, upravo ovo drugo. Neshvatljivo je kako se ovakva praksa uvukla u našu svijest kao nešto sasvim normalno, ali kao proizvod ovog procesa dobićemo besplodne diplomce koji će biti savršen materijal za regrutiranje u mnoge vikend-sjedjeljke intelektualce.

Da bi se ovakav trend suzbio i uklonio ovaj najveći problem napretku, potrebno je otvoriti izvore znanja narodu, kako bi se mogao osposobiti kako bi doprinio progresu cijelog čovječanstva. Ti izvori znanja su biblioteke, muzeji, internet, knjižnice, kursevi i sl., a posebno uliti našem narodu u glavu činjenicu "DA SU KNJIGA I ZNANJE NAŠA NAJSNAŽNIJA ORUŽJA". Da bi se ovo ostvarilo potrebno je mnogo upornosti i želje., ali je činjenica da nikada u potpunosti neće biti pobijeđeno. Borba protiv neznanja treba da bude javna, opća, terenska ne u uskim akademskim , kvaziintelektualnim krugovima, jer se pokazalo da je upravo najveći dio intelektualaca bio zaražen ovim virusom, drugi dio ostao pasivan (što je značilo praktično svrstavanje na stranu zla). Neznanje usko isprepleteno sa našim unutrašnjim frustracijama koje su se nagomilavale u našem biću može postati vrlo opasno i dovesti do pogubnih posljedica.

U zadnjih dvije stotine godina desile su se tri tehnološke revolucije. Prva mašinska, druga energetska i treća informatička koja još uvijek traje. Mi nismo učestvovali ni u jednoj iz jednostavnog razloga imali smo pametnijeg posla, klali smo se. Ali gubitak koji smo doživjeli je nemjerljiv, jer smo ne učestvovanjem u tim tehnološkim revolucijama strašno zaostali. Zbog toga moramo da se ubrzano razvijamo i da forsiramo naučni razvoj. Ali do sada umjesto da naučni razvoj bude osnovica društveno-ekonomskog razvitka on se stavlja u trećerazredan status. Taj mentalitet je potrebno korijenito izmijeniti postupnim putem vođenjem beskompromisne politike.

29. komentar

Još jedno zlo moramo istrijebiti, našu sebičnost, prikrivanje naše pohlepe iza zastora viših interesa. Pojedincima su puna usta nacija, interesa ljudi, Bosne, Srbije, Hrvatske, ove ili one religije, čini nam se kao da su ti ljudi čitav svoj život podredili humanosti, višim ciljevima i da oni sebe smatraju samo opeativcima višeg nacionalnog cilja kome su kao sve žrtvovali. Kakva njihova demagogija i naša zabluda. Možda su im nacionalni viši interesi stvarno nalaze na usnama, ali tamo sigurno i ostaju, jer su im oči, srca, um, i duša puna pohlepe, pokvarenosti, zajedljivosti, mržnje. svugdje vide samo svojelične interese a onda da bi ih ostarili zaogrću ih općim interesima. U stvari bi većina tih naših političara i intelektualaca (o kriminalcima ne govorim, jer su oni poseban soj stanovništva) prodali bi za mrvu vlasti, mrvu ispraznog autoriteta, i mrvu novca i svoje dostojanstvo, i dostojanstvo zajednice kojoj pripadaju, sve nas i naše interese, i građane i

državne interese, sistem vrijednosti i morala i svoje države i svoga naroda. Kao da niko nema kočnicu koja će zaustaviti njihovu pohlepu na mjestu gdje stvarno počinju viši interesi i ciljevi. Žalosno, ali tako je!!!!!!!!!!!!!!

30. komentar.

Čovjek mora biti i u svjestan i prirodnog okruženja, njegovih snaga i posebno njegove izdržljivosti, jer drevno zlo najviše utiče na ljude da uništavajući prirodno okruženje uništavaju i svoju djecu i unuke. Zar nije bolje da se odrekemo malo luksuza kako bismo omogućili i našem potomstvu da živi normalno, jer kroz naše potomstvo i mi živimo. Nemojmo biti sebični i misliti da svijet i sve ono što Univerzum pruža da postoji samo zato da bi mi trenutno živuće jedinice mogli sami iskorištavati kako želimo, bez ikakvog obzira na izgled budućnosti koju ostavljamo za sobom, jer niti je život počeo radi nas, niti umire poradi naše smrti. Naprotiv on i dalje nastavlja da postoji.

Najviše služimo Bogu ako poštujemo njegovo djelo, a to je čitav Univerzum koji nas okružuje.

31. komentar

I gdje se nalazi rješenje da bismo preživjeli. Očajni pojedinci izgubivši sve nade, posežu za samoubistvom, bježeći tako iz ovog nesretnog svijeta. Nažalost riječ je uglavnom o omladini, o onom dijelu stanovništva koji je i najvažniji za zajednicu. Ali to nije rješenje, jer se time ništa ne postiže. Jer oni kojih se to trebalo ticati su bezosjećajni i slijepi, izuzev kada treba napuniti svoje đepove ili luksuzom i šundom još više razblažiti svoje plitke umove. Drugi dio opet ide na Zapad u prekomorske zemlje. Oni su izgubili iluziju u život ovdje ali ne i u sam život i žele da sve počnu ispočetka negdje drugdje. Oni koji su ostali i dalje pate ili se prepuštaju fatalizmu, ali da li imamo snage da sve preokrenemo i pokrenemo zaustavljeni točak historije. Budimo dostojni samih sebe, borimo se za iskorjenjavanje drevnog zla, umjesto sluga postanimo ne gospodari drugih ljudi, nego gospodari svojih sudbina. Postanimo vrijedni Vjere.

Prvo napustimo ova drevna zla, onda se ujedinito sa svima onima koji nas podržavaju i prihvaćaju naše ideje i na kraju pokažimo ostatku čovječanstva kojim putem treba da ide.

32. komentar

Jedna atenska država, koja je postojala prije 2500 godina, u jednom kratkom razdoblju, od samo par decenija je dala čovječanstvu najveće filozofe i umjetnike čija misao i dan danas utiče na svijest ljudi. Dala je najveće državnike, zakonodavce, velike vojskovođe, iznjedrila demokraciju i slobodu, i bila klica iz koje će se razviti između ostalog i moderna civilizacija. Uspjela se ne samo obraniti od velikog Perzijskog carstva, nego stvoriti i veliku državu. Iz svoga građanstva je iznjedrila prve pisce drama, tragedija,

komedija, čija djela se i danas smatraju nekim od najvećih književnih vrhunaca ljudske vrste. A ta tadašnja Atena je imala manje stanovnika nego današnje Sarajevo.

Pa u čemu je onda problem? Mi nismo ni gluplji, ni zaostaliји od tadašnjih Atenjana, naprotiv čak raspoložemo i sa tehnološkim mogućnostima i potencijalima koje ni približno Atenjani nisu imali. Znači da problem leži u vladajućem sistemu vrijednosti, i miljeu kojim smo okruženi, licemjerjem, pohlepom, lijenošću i posebno neznanjem, ustaljenim uštogljenim, konvencionalnim već zastarjelim i prevaziđenim normama. Sve to guši naš duh, sputava našu slobodu i posebno duh, koji se mora osloboditi jer samo tako možemo vođeni slobodom savjesti da težimo boljem, sadržajnijem, savršenijem.

33. komentar

Zalaganje za ukidanje protektorata i ponovno prenošenje suvereniteta na građane, ne znači da treba biti protiv Europske Unije i njenih institucija. EU je politički, društveni i ekonomski fenomen koji je potrebno respektirati i podržavati, ali ne tako da naši građani budu podčinjeni i podređeni skoro u statusu kulija i felasa, jeftine radne snage dok se naša bogatstva, resursi, kapaciteti i kapital bezobzirno crpe od strane interesnih skupina koje dolaze iz EU. Jednostavno trebamo se boriti da budemo izjednačeni sa evropskim građanima u pravima i obavezama, da nismo moneta za potkusurivanje i prelamanje nećijih interesa ili objekt stranog bogaćenja, pohlepe i diktiranja. I naravno da sami ili u sporazumu sa EU donosimo odluke od općih interesa naših građana, jer naša ideja nije da se suprotstavimo EU nego da se suprotstavimo samo zloupotrebama, jer ni cilj pobunjenika iz rata 6-9 god. n. e. nije bio da se suprotstave Rimskoj Imperiji, nego protiv činjenice *«da su Rimljani za čuvare svojih stada poslali ne pse ili pastire, nego vukove»*

Potrebno se zalagati i za EU koja pripada svim njenim građanima sa univerzalnim građanstvom, ali i za dostojanstvo, prava i čast naroda koji kulturološki i etnički potiče i koji pripada dinarskom pojasu. Nažalost danas ono što se naziva EU, odnosno države i nacije članice nisu ono što bi ona trebala predstavljati. Nove generacije starih nacija EU su ljubomorne, prilično već ljubomorne, dekadentne i samodovoljne, bez idejnosti za novi razvitak, ogrezle u potrošačkom nazovi luksuzu tako da EU, odnosno njene tzv. stare članice predstavljaju drugorazredni fenomen na svjetskoj sceni, bez ikakvog autoriteta i realne snage, ali sa još uvijek prisutnim neshvatljivo visokim stupnjem arogancije, kao da su to još uvijek glavni kotači historijskog razvitka, ali pojedinačno evropske nacije su davno prestale biti ti glavni kotači. Općinjenost profitom, koji postaje jedina idejna platforma postojanja EU, pretvara se ustvari u sasvim realnu opasnost po samu ideju ujedinjenja Evropljana. Tako i u našu zemlju dolazi mnogobrojni pohlepnici ili pametnjakovići koji misle da će ovoj svojoj novoj koloniji moći ispirati mozak i soliti pamet.

34. komentar

Ali da bi se uspjelo osloboditi svih tih drevnih zla koja nas pritišću, potrebno je da prevladamo strah, osjećaj koji je najprisutniji u kolektivnom duhu našeg naroda i kod pojedinaca. Strah se polako uvlačio i hranio našim bojaznima, našim neznanjem, našim manjkom povjerenja i u sebe i u druge, u naše sposobnosti i naša znanja, umijeća, ali i tradicijom i stranim faktorom. Generacije i pojedinci se od konstantno pune strahovima svih mogućih vrsta i iracionalnim i racionalnim, od malih nogu se učimo da se plašimo, da nam strah (koji je prerastao u pravi maligni sistem koji nad uništava i sprečava u razvoju) predstavlja pokretački motor naših života, utjeruju se u nas taj pogubni osjećaj na sve moguće načine i on je jedan od najvećih uzroka iz kojih proizlaze sva ostala drevna zla.

Zaključak komentara Šta smo to mi u stvari?

Da bi se moglo poboljšati stanje u našoj zemlji i izgraditi novo bolje društvo, potrebno je izvršiti analizu svih aspekata postojanja i djelovanja ljudske vrste u Bosni i Hercegovini. To se najbolje može postići kada bi se parcijalno dao komentar svakog od ovih aspekata. Naravno ovo će se odnositi samo na mane i slabosti. Možda će se neko i upitati zar smo mi to samo narod mana i slabosti, zar na današnjem Balkanu ne postoje vrline. Pa naravno da postoje, ali vrline ne treba posebno isticati, one se same podrazumijevaju i njih treba biti samo svjestan, jer i samo naglašeno isticanje vrlina i samo vrlina i ničega drugog i predstavlja u stvari jedan vid slabosti, jer se zatvaraju oči pred slabostima i manama i bježi od odgovornosti za njihovo rješavanje. S druge strane i vrline ne treba zanemariti, nego ih treba njegovati i dalje usavršavati, a mi imamo toliko lijepih i snažnih vrlina po kojima bi nam i ostatak svijeta pozavidio, zato ovo nije bilo mjesto na kome smo govorili o vrlinama nego mjesto na kome smo govorili o našim jugoistočnoevropskim manama i slabostima.

Naših mana treba biti itekako svjestan, jer one nažalost u tolikoj mjeri danas preovlađavaju unutar ljudskih zajednica na Balkanu da su vrline u velikoj mjeri prigušene i bačene u duboki zasjenak. I zato smo ovom prilikom izdvojili u niz zasebnih komentara samo mali dio mana ali koje su duboko usađene u svijest ogromne ljudske mase koja nastanjuje dobar dio Balkana, odnosno kako se danas moderno kaže, da bi se prikrrio zlokobni prizvuk riječi “Balkan” i “balkanski”, jugoistočna Evropa. Iako se drugačije kaže suština je ista.

Biografija

Prof. dr. sc. Salmedin Mesihović je rođen 5. IV. 1975. god., u Sarajevu gdje je završio osnovnu školu i gimnaziju. Diplomirao je na Filozofskom fakultetu u Sarajevu, odsjek historija u oktobru 1999. god., na temu „Glasinačka kultura“. Od aprila 2000. god. zaposlen je na istom Odsjeku kao asistent na nastavnom predmetu Opća historija starog vijeka. Poslijediplomski studij iz arheologije na Filozofskom fakultetu u Zagrebu upisao je krajem 2001. god., i magistrirao na temu «Problem kulturne i etničke zajednice Autarijata» 7. VI. 2004. god. u Zagrebu. Naredne 2005. god. nastavio je školovanje na jednogodišnjem doktorskom studiju iz stare povijesti na Odsjeku za povijest Filozofskog fakulteta u Zagrebu. Doktorirao je na temi «Dezitiјati: kulturna i narodnosno-politička zajednica u Iliriku i osvajanja Oktavijanova doba» 30. I. 2007. god. u Zagrebu. U martu 2009. god. izabran je u zvanje docenta na oblast stari vijek na Odsjeku za historiju Filozofskog fakulteta. U aprilu 2009. god., izabran je za šefa Katedre za arheologiju Odsjeka za historiju. U julu 2013. god. izabran je u zvanje vanrednog profesora na naučnoj oblasti stari vijek na Odsjeku za historiju Filozofskog fakulteta.

Prof. dr. sc. Salmedin Mesihović je u dosadašnjem radu objavio veliki broj znanstvenih radova iz klasičnog historijskog razdoblja, više udžbenika i priručnika, kao tri stručne knjige : 1. ANTIQVI HOMINES BOSNAE (ISBN 978-9958-625-18-3), 2. Revolucije stare Helade i Rimske Republike (ISBN 978-9958-625-19-0), 3. Rimski vuk i ilirska zmija. Posljednja borba (ISBN 978-9958-625-21-3).